

การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่พักสัมพัฒนธรรมชนบท
หมู่บ้านไทลื้อ บ้านดอนมูล จังหวัดน่าน

INTERIOR ARCHITECTURE DESIGN FOR HOMESTAY OF
THAI-LUE VILLAGE BANN DON MUN NAN PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2009-AR-M-008-091

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่พักสัมพัฒนธรรมชนบท
หมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมูล จังหวัดน่าน

INTERIOR ARCHITECTURE DESIGN FOR HOMESTAY OF
THAI-LUE VILLAGE BANN DON MUN NAN PROVINCE

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....105044
วัน,เดือน,ปี..... 1 2 พ.ย. 2552

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเท่านั้น กรุณาอย่าให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INTERIOR ARCHITECTURE DESIGN FOR HOMESTAY OF
THAI-LUE VILLAGE BANN DON MUN NAN PROVINCE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE IN INTERIOR ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2009

KMITL-2009-AR-M-003-091

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

© COPYRIGHT 2009

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบทหมู่บ้านไทลื้อ บ้านดอนมูล
จังหวัดน่าน
Interior Architecture Design for Homestay of Thai-Lue Village Bann Don Mun
Nan Province

นักศึกษา น.ส.พาสณา ธรรมเลิศศักดิ์

รหัสประจำตัว 47061704

ปริญญา สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา สถาปัตยกรรมภายใน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.พวงเพชร รัตนราม่า

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม -

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.พวงเพชร	รัตนราม่า	
ดร.นิจสิรี	แววชาญ	
ผศ.น้ำอ้อย	สายหู	
อาจารย์วิรัตน์	รัตตากร	
อาจารย์ฉัตรชัย	อินทรโชติ	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 12 พฤษภาคม 2552 เวลา 13.00 น.

สถานที่สอบ สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน กลุ่มวิชาสถาปัตยกรรมภายใน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพปฎล สุวณานนท์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานที่ออกโดยกองการศึกษา สำนักส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต สำนักงานอธิการบดี
วันที่ ๑๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย)

การออกแบบสถาปัตยกรรมภายในที่พักสัมผัส

วัฒนธรรมชนบทหมู่บ้านไทลื้อ บ้านดอนมูล จ.น่าน

นักศึกษา

นางสาวพาสณา ธรรมเลิศศักดิ์

รหัสประจำตัว

47061704

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรมภายใน

พ.ศ.

2552

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผศ. พวงเพชร รัตนรามา

บทคัดย่อ

ธุรกิจการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Homestay) เป็นแนวทางการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้วันหยุดพักผ่อนไปกับการเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชนบท และโฮมสเตย์ ก็เป็นกิจกรรมที่เสริมรายได้ เพิ่มเติมจากอาชีพหลักของชุมชน หมู่บ้านไทลื้อบ้านดอนมูลเป็นโฮมสเตย์แห่งหนึ่ง ที่มีศักยภาพด้านวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด และเป็นชุมชนที่เก่าแก่ที่สามารถรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมได้มากกว่า 300 ปี และผ่านมาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ข้อหนึ่งคือ การพัฒนาพื้นที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมในชุมชน แต่ลักษณะการขยายตัวของชุมชน สภาพแวดล้อมภายในชุมชนและรูปแบบที่พักอาศัย ที่จัดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นั้น อาจทำให้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชนนั้นถูกทำลายไป และไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว

การศึกษานี้ จึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะหมู่บ้านไทลื้อในเรื่อง วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชาวไทลื้อแบบดั้งเดิม ที่สะท้อนออกมาเป็นรูปแบบชุมชนทางกายภาพ การวางผังหมู่บ้าน องค์ประกอบของหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้าน รูปแบบของเรือนไทลื้อโดยเน้น ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นดิน ไทลื้อ และองค์ประกอบภายในเรือน ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนของการดำเนินชีวิต(วิถีชีวิต)แบบไทลื้อ ศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน ลักษณะและขนาดพื้นที่ภายใน เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบและปรับปรุงที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หมู่บ้านไทลื้อบ้านดอนมูล เพื่อให้นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้เข้าใจ และสัมผัสวัฒนธรรมชนบทอย่างแท้จริง

แนวทางการศึกษา คือ ศึกษาลักษณะเด่นทางกายภาพ และทางวัฒนธรรมของไทลื้อ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยนำข้อมูลมาประยุกต์รวมกับ การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อทางภาคเหนือ

ของประเทศไทย ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ น่าน และพะเยา โดยการทำผังพฤติกรรมและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สังเกต เก็บข้อมูลภาคสนามที่หมู่บ้านไทลื้อที่บ้านคอนมูล และศึกษาถึงความต้องการของ
นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ในด้านที่พักอาศัย และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเก็บข้อมูลจาก
แบบสอบถาม และนำข้อมูลมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อสรุปผล หาแนวทางการออกแบบ
สถาปัตยกรรมภายใน โฮมสเตย์ไทลื้อ บ้านคอนมูลที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิตชาวไทลื้อแบบดั้งเดิม
และสามารถรองรับกิจกรรมระหว่างเจ้าของบ้านกับนักท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยพบว่าลักษณะเด่นเรือนพื้นถิ่นไทลื้อแบบดั้งเดิม ได้ถูกประยุกต์และผสมผสาน
เข้ากับวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ทำให้เรือนไทลื้อที่ภาคเหนือของประเทศไทยก็มีการผสมผสาน
แบบไทลื้อเข้ากับเรือนแบบล้านนา และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ใน
เรื่องของ ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมที่
เกิดขึ้นสอดคล้องวิถีชีวิตแบบชนบท และสร้างสรรค์กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันระหว่างเจ้าบ้านกับ
นักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้เกิดเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Title	Interior Design For Homestay of Thai-Lue Village Bann Don Mun Nan Province
Student	Miss Passana Thammalersak
Student ID	47061704
Degree	Master of Architecture
Program	Interior Architecture
Year	2009
Thesis Advisor	Assoc.Prof. Puangpech Rattanarama

ABSTRACT

Homestay tourism is a type of tourism that encourages the tourists to spend their holidays through learning the way of life and local culture. It is also an interrelation of local capacities for strength and enhancing of income. Bann Don Mun Thai-Lue Village is a homestay community that has a strong culture potential. This study therefore aims to investigate the Thai-Lue Village on their traditional culture that links into the physical form, planning components and environmental conditions of the village. It also focuses on the houses of Thai-Lue, particularly on functional areas, components of the house, and relationship between the areas and activities. In addition, the study also investigates the demands of homestay tourists in order to finally suggest the appropriate ways to redesign the home-stay for Bann Don Mun Thai -Lue Village that could both corresponding to the local way of life and directly address the tourists' needs.

The researcher first reviewed the origin and emigration of Thai-Lue in order to identify the changes and distinct characters of the ethnic group. The part was conducted through a comparative analysis ,Thai-Lue in northern Thailand (i.e., in Chiang Mai, Nan, and Payao Province). It then studies the Thai Lue's way of life in relation to functional areas using behavior map based on the empirical data collected from Bann Don Mun Thai-Lue Village. Subsequently, the resercher conducted a questionnaire survey by gathering data from homestay tourists, particularly on the aspects of accommodation and tourism activities. All data was then be analyzed and synthesized to come up with the approach of interior design for homestay activities of Bann Don Mun Thai-Lue Village that allign with the local culture as well as able to support activities between the home owners and the tourists.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

The findings of this study present that the distinct characters of traditional Thai-Lue's houses space is also adapted and integrated into the local culture. Thai -Lue's houses in the northern Thailand have a distinct mixture between Thai- Lue traditional style and LanNa's houses. Activities carrying out by both the hosts and the tourists can be created to enhance the learning in Thai-Lue's way of life.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ศศ. พวงเพชร รัตนรามา ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำชี้แนะช่วยแก้ปัญหาตลอดจนให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีแก่ข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ ดร.นิจสิรี แวชาญ ที่คอยให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางในการออกแบบวิธีวิจัย และ รูปแบบในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อ.ฉัตรชัย อินทร โขติ อ.วิรัตน์ รัตตากร ศศ.น้ำอ้อย สายหู และ ดร.นิจสิรี แวชาญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนข้อชี้แนะ จนในที่สุดทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบพระคุณ ผู้ใหญ่สวิง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านคอนมุด จ.น่าน และครอบครัวยัง ค่ายวง สำหรับความช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา และข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตพื้นถิ่น และการประสานงานกับชาวบ้านอื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ในการสำรวจภาคสนามในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ปลัด อบต.ศรีภูมิ สำหรับข้อมูลทั่วไปของ บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าช้าง จ.น่าน

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณ คุณกิตติศักดิ์ พานเจริญชัย โรจน์ คุณมธุรส ผาดโทสง ผู้ร่วมช่วยเก็บข้อมูลสำรวจ และ ครอบครัวของข้าพเจ้าที่เป็นแรงบันดาลใจให้ทำงานจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	IV
สารบัญ.....	V
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการหรืองานวิจัย.....	1
1.2 ประเด็นปัญหา.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
1.4 คำถามการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.6 วิธีการและขั้นตอนการวิจัย.....	5
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.8 นิยามศัพท์.....	8

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ลักษณะเด่นทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ.....	10
2.1.1 ลักษณะของหมู่บ้าน และการวางผังหมู่บ้าน.....	10
2.1.2 ผังบริเวณ.....	16
2.1.3 เรือนพื้นถิ่นไทลื้อ.....	18
2.1.3.1 ลักษณะทางสถาปัตยกรรม.....	18
2.1.3.2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมภายใน.....	24
2.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และ วิถีชีวิตของชาวไทลื้อ.....	37
2.2.1 ธรรมเนียมประเพณี.....	38
2.2.2 จารีตประเพณี.....	43
2.2.3 วิถีชีวิตของชาวไทลื้อ.....	45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2.3 หมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมูล จ.น่าน.....	52
2.3.1 ประวัติความเป็นมา.....	53
2.3.2 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในหมู่บ้าน.....	53
2.3.3 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบริเวณรอบๆ.....	55
2.3.4 สภาพนิเวศทางวัฒนธรรม	57
2.3.5 เส้นทางการท่องเที่ยว.....	63
2.4 การท่องเที่ยวที่สัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์).....	64
2.2.1 ความเป็นมาของโฮมสเตย์.....	64
2.2.1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์.....	66
2.2.3 การจัดการและกิจกรรมของโฮมสเตย์.....	67
2.2.4 มาตรฐานและตัวชี้วัดของโฮมสเตย์มาตรฐานไทย.....	71
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 การศึกษาและสำรวจเบื้องต้น.....	76
3.2 การออกแบบการวิจัย.....	79
3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	80
3.4 เครื่องมือวิจัย.....	81
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
3.7 การสรุปผลและเสนอแนะแนวทางออกแบบ.....	83
บทที่ 4 กรณีศึกษา	84
4.1 กรณีศึกษากลุ่มตัวอย่างเรือนไทลื้อ.....	85
4.1.1 เรือนไทลื้อ จ.เชียงใหม่.....	85
4.1.2 เรือนไทลื้อ จ. พะเยา.....	92
4.1.3 เรือนไทลื้อ จ. ลำปาง.....	126
4.1.4 เรือนไทลื้อ จ.น่าน และ ผังพฤติกรรม.....	138
4.2 กรณีศึกษาผังพฤติกรรมในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อบ้านคอนมูล.....	212

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูล.....	234
5.1 ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ ในเรื่อง การวางผังหมู่บ้าน การวางผังบริเวณบ้าน วิถีชีวิตและวัฒนธรรม องค์ประกอบของหมู่บ้านและสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้าน และ การศึกษารูปแบบเรือนไทลื้อ	235
5.1.1 การวางผังเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ และ องค์ประกอบภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ	240
5.1.2 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตแบบไทลื้อ	253
5.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์	257
5.2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย	258
5.2.2 ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	263
5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบวิถีชีวิตแบบไทลื้อ กับความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	269
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและการออกแบบเสนอแนะ	270
6.1 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ	271
6.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต	274
6.3 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นวิถีชีวิตไทลื้อ	276
6.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในเรือนพักอาศัย ที่สอดคล้องกับการมีวิถีชีวิตแบบไทลื้อ	276
6.5 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในโฮมสเตย์ที่เป็นไปตามวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ บ้านคอนมูล จังหวัดน่าน	278
6.6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในด้านที่พักอาศัยและกิจกรรมการท่องเที่ยว	284
6.7 การปรับเปลี่ยน และการขยายตัวของผังเรือน ที่สามารถรองรับกิจกรรมที่เห็นถึงวิถีชีวิตชาวไทลื้อภายในโฮมสเตย์	286
6.8 สรุปแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อบ้านคอนมูล	288
6.9 การออกแบบเสนอแนะภายในโฮมสเตย์ และบริเวณรอบๆเรือนพักอาศัย	289

บรรณานุกรม.....	300
-----------------	-----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก (แบบสัมภาษณ์เจ้าของอาคาร).....	302
ภาคผนวก ข (แบบสัมภาษณ์เจ้าของโฮมสเตย์).....	305
ภาคผนวก ค (แบบรังวัด).....	308
ภาคผนวก ง (ผังพฤติกรรม).....	319
ภาคผนวก จ (แบบสอบถามความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว... ของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์)	320

ประวัติผู้เขียน.....	322
----------------------	-----

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
5.1 เปรียบเทียบการวางผังหมู่บ้าน และองค์ประกอบของผังหมู่บ้าน.....	236
5.2 เปรียบเทียบความเชื่อในการวางผังหมู่บ้าน.....	237
5.3 เปรียบเทียบการวางผังบริเวณบ้าน.....	238
5.4 เปรียบเทียบการแบ่งแปลงบ้าน.....	239
5.5 เปรียบเทียบการวางผังบ้าน.....	240
5.6 เปรียบเทียบองค์ประกอบของผังบ้าน.....	241
5.7 เปรียบเทียบองค์ประกอบของผังบ้าน(ต่อ).....	242
5.8 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย.....	243
5.9 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนใต้ถุนเรือน.....	244
5.10 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนชานแดด.....	245
5.11 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนชานร่ม.....	246
5.12 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนส่วนโถง.....	247
5.13 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนครัว.....	248
5.14 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนครัว(ต่อ).....	249
5.15 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนนอน.....	250
5.16 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนบันได.....	251
5.17 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนซุงข้าว.....	252
5.18 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อเชียงใหม่.....	253
5.19 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อน่าน.....	254
5.20 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อพะเยา.....	255
5.21 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อทางภาคเหนือของไทย.....	256
5.22 เพศ อาชีพ เวลาที่มาท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร และประเภทโฮมสเตย์.....	257
5.23 เวลาที่ใช้พื้นที่ภายในส่วนต่างๆของโฮมสเตย์.....	258
5.24 การเชื่อมต่อของพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในเรือน.....	260
5.25 ค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในส่วนต่างๆของโฮมสเตย์ที่ใช้เก็บข้อมูล.....	262
5.26 ความต้องการเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในส่วนต่างๆของโฮมสเตย์.....	263
5.27 การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆของการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท.....	264
5.28 ลำดับความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆของการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท.....	265
5.29 จุดเด่นในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์ กับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม.....	268

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
5.30 วิธีชีวิตของชาวไทยลื้อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์.....	269
6.1 สรุปรูปขนาดพื้นที่ส่วนต่างๆในโฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวคิดว่าเหมาะสม.....	285
6.2 ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์.....	285
6.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์กับช่วงเวลาในการท่องเที่ยว.....	286

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูป	หน้า
1.1 โสมสเคย์ที่หมู่บ้านคอนมุลในปัจจุบัน.....	2
1.2 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยใต้ถุนเรือนที่เป็นวัสดุแบบใหม่.....	2
1.3 เรือนไทลื้อตัวอย่างที่หมู่บ้านคอนมุล.....	3
1.4 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนไทลื้อตัวอย่างที่หมู่บ้านคอนมุล.....	4
1.5 แผนผังแสดงแนวความคิดของการทำการศึกษา.....	7
2.1 แผนผังหมู่บ้านที่สิบสองปันนา.....	11
2.2 ประตูทางเข้าหมู่บ้านที่สิบสองปันนา.....	11
2.3 เสาเฝ้าบ้าน.....	12
2.4 หอเสื่อบ้าน.....	12
2.5 โบสถ์ หมู่บ้านกาหลันป่า เชียงรุ่ง.....	13
2.6 ลานพิธีกรรมของหมู่บ้านเป็นที่ว่างอยู่บริเวณหอเสื่อบ้าน.....	13
2.7 ช่างบ้าน.....	14
2.8 ผังช่างบ้าน.....	14
2.9 บ่อน้ำประจำหมู่บ้าน.....	14
2.10 ลักษณะหลังคาหันไปในทิศทางเดียวกันที่หมู่บ้านท่องเที่ยวกาหลันป่า สิบสองปันนา.....	15
2.11 ลักษณะภาพรวมของหมู่บ้าน หลังคาหันไปในทิศทางเดียวกัน.....	15
2.12 ภาพรวมของหมู่บ้านจากมุมสูง.....	15
2.13 แสดงกลุ่มผังหมู่บ้าน ที่อยู่แยกส่วนกับที่นา.....	16
2.14 แสดงผังบริเวณบ้านไทลื้อที่สิบสองปันนา.....	17
2.15 ในบริเวณบ้านมักมีพืชผักสวนครัว.....	17
2.16 รั้วตาแสง.....	17
2.17 ตัวอย่างผังแสดงพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน.....	18
2.18 แสดงผังขยาย.....	19
2.19 ผังพัฒนา.....	19
2.20 ผังการปรับขยายและต่อเติมบ้าน.....	20
2.21 หลังคาหน้าจั่วเล็ก และชายคาคลุมต่ำ.....	20
2.22 รูปทรงหลังคาเรือนไทลื้อทั้ง 6 แบบ.....	21
2.23 เรือนไทลื้อแบบฝาดั้งตรง.....	22
2.24 เรือนแบบฝาดายออกหลังคา 2 ชั้นที่หมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า.....	22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูป	หน้า
2.25 รูปตัดลักษณะฝ้าผายออก.....	22
2.26 ฝ้าผายออก.....	23
2.27 ฝ้าผายออก หมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า.....	23
2.28 ฝ้าผนังผายออก.....	23
2.29 หน้าต่างช่องเปิด ส่วนโรงหมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า.....	24
2.30 หน้าต่างช่องเปิดบานเลื่อนขึ้น ส่วนครัวหมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า.....	24
2.31 space ส่วนค่อม ไม่มีฝ้า.....	25
2.32 space โถงภายในเรือนแบบเรือนเครื่องผูก.....	26
2.33 รูปค้ำนแฝงกันแบ่งห้องแบบฝาसान.....	26
2.34 การค้ำนแบ่งห้องแบบใช้ไม้.....	27
2.35 คว้น.....	27
2.36 แม่เตาไฟ และ คว้น.....	28
2.37 แม่เตาไฟ และ คว้น.....	28
2.38 เครื่องมือกสิกรรม.....	29
2.39 โครงสร้างหลังคา.....	29
2.40 ใต้ถุนเรือน มีที่ทอผ้า ส่วนเก็บของ.....	30
2.41 บันได เสาเหล็งหมา.....	31
2.42 ปุ่มปุก.....	31
2.43 ระเบียงหน้ามองจากภายนอก.....	32
2.44 จานกอน เป็นฟากไม้ไผ่.....	32
2.45 วัสดุพื้นเป็นฟากไม้ไผ่มีการวางหมอน้ำ.....	32
2.46 การค้ำนแบ่งส่วนนอนในเรือนเครื่องผูก.....	34
2.47 ส่วนนอน.....	34
2.48 ส่วนนอนมีแฝงไม้ไผ่สานขัดแตะกันแบ่งพื้นที่ในส่วนโรง.....	34
2.49 ที่เก็บข้าวแบบเสวียน.....	35
2.50 ห้องเก็บข้าวต่อพื้นที่จากข้างเรือน.....	35
2.51 ห้องเก็บข้าวแบบบานเปิด.....	35
2.52 ห้องเก็บข้าวแบบบานเปิด.....	36
2.53 ห้องส้วม.....	36

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูป	หน้า
2.54 การต้อนรับแขกของชาวไทลื้อที่สืบสองปีนนาในปัจจุบันที่หมู่บ้านท่องเที่ยวกาหลันป่า.....	38
2.55 เ็บที่ใส่หมากพลู.....	39
2.56 บุหรี่ชิโย (บุหรี่มวนใหญ่และยาว).....	39
2.57 ชั้นโตกข้าว.....	40
2.58 แม่เตาไฟของไทลื้อ.....	40
2.59 การนึ่งข้าวเหนียวใส่แป็บข้าว และ ภาชนะใส่ข้าวเหนียว.....	41
2.60 น้ำปู้ลื้อ(น้ำพริกกับผัก และ โถ สำหรับน้ำจืด.....	41
2.61 อาหาร เต้าหู้ย่าง.....	42
2.62 มุ้งชาวไทลื้อทอดด้วยผ้าฝ้าย.....	42
2.63 ชาวไทลื้อที่สืบสองปีนนาอาบน้ำร่วมกัน.....	43
2.64 ชาวไทลื้อสระผมริมแม่น้ำ.....	43
2.65 การทำนาแบบขั้นบันไดของชาวไทลื้อ.....	45
2.66 ชาวไทลื้อซักผ้าริมแม่น้ำ.....	46
2.67 ทำการประมงริมน้ำ.....	46
2.68 การดำข้าว.....	47
2.69 ชาวไทลื้อ ปลุกผักในบริเวณรั้วบ้าน.....	48
2.70 ชาวไทลื้อมีวิถีชีวิตริมแม่น้ำ.....	48
2.71 บ่อน้ำหมู่บ้าน.....	48
2.72 การหาน้ำใส่ตุ่มที่บ้านเป็นหน้าที่ลูกสาวคนเล็กของบ้าน.....	49
2.73 การปั่นฝ้าย.....	49
2.74 การทอผ้าที่ได้ถูเรื่อน.....	50
2.75 แสดงการทำบ่วงเส้นด้าย.....	50
2.76 กระสวยด้ายที่ใช้ทอผ้า.....	50
2.77 การแต่งกายของชาวไทลื้อ.....	51
2.78 การจับลื้อ.....	51
2.79 สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านดอนมูล.....	52
2.80 แปลงเกษตรกรรมที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน.....	52
2.81 บ้านไทลื้อ.....	54
2.82 วัดหนองบัว อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูป	หน้า
2.83 วัดหนองบัว อ.ท่าวังผา จ.น่าน.....	56
2.84 จิตรกรรมฝาผนัง วัดหนองบัว.....	56
2.85 อาหารไทลื้อที่น่าน.....	57
2.86 ลายผ้าซิ่นที่น่าน ซิ่นก่าน ซิ่นคำเคิบ ซิ่นม่าน ซิ่นม่านและซิ่นป้อง ซิ่นเชียงแสน.....	58
2.87 ตุง ผ้าห่อธรรม.....	59
2.88 บริเวณลานบ้าน สำหรับทำกิจกรรม หอเสื่อบ้าน.....	61
2.89 เส้นทางรถท่องเที่ยวบริเวณหมู่บ้านคอนมูล.....	62
2.90 ผังหมู่บ้านคอนมูล จังหวัดน่าน.....	63
3.1 แผนผังแสดงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	79
3.2 แสดงการออกแบบงานวิจัย.....	79
4.1 ภาพ isometric เรือน ไทลื้อคอยสะเก็ด.....	86
4.2 ลักษณะภายนอกเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	87
4.3 ภายนอกเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	87
4.4 ภายนอกเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	87
4.5 ภายนอกเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	88
4.6 บันไดหลังเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	88
4.7 บันไดหน้ามีหลังคาคลุม เรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	88
4.8 เติ้นต่อเนื่องจากชานหน้า เรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	89
4.9 ร้านน้ำกับชานหน้าในอดีต.....	89
4.10 ชานด้านข้างที่ทำเป็นครัว.....	89
4.11 ชานล้อม.....	90
4.12 ส่วนนอนเดิม.....	90
4.13 ห้องนอน.....	90
4.14 องค์ประกอบภายในเรือน.....	91
4.15 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด.....	91
4.16 ผังเรือนบ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	92
4.17 ทศนียภาพเรือน บ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	93
4.18 ทศนียภาพเรือน บ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	93
4.19 ทศนียภาพเรือน บ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	93

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูป	หน้า
4.20 ทศนียภาพเรือน บ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	94
4.21 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือนบ้านธาตุสบแวน เชียงคำ.....	94
4.21 ผังเรือนบ้านแพด เชียงคำ.....	95
4.22 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือนบ้านแพด เชียงคำ.....	96
4.23 ผังเรือนสำรวจที่อ.เชียงคำ.....	97
4.24 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือนสำรวจที่เชียงคำ.....	97
4.25 ผังเรือนด.ห้วยน อ.เชียงคำ.....	99
4.26 รูปตัด ต.ห้วยน อ.เชียงคำ.....	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ประเทศไทยประกอบด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ วิถีชีวิตที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธา เป็นแนวทางใน การปฏิบัติที่สืบทอดกันมาเป็น วัฒนธรรม ที่แสดงออกในรูปแบบของ พิธีกรรมและพิธีการ รวมไปถึงการสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร ภาษาพูดและการประกอบอาชีพที่ส่วนหนึ่งแสดงถึงความสามารถในเชิงช่างสร้างงานฝีมือที่งดงาม คือหนึ่งในทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของประเทศ

ในอดีตการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย อาจเป็นเพียงการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ เพื่อชม ธรรมชาติที่บริสุทธิ์สวยงาม เป็นการพักผ่อนหย่อนใจเท่านั้น แต่ปัจจุบันทิศทางการท่องเที่ยวเริ่ม เปลี่ยนแปลงไปในเส้นทางของการศึกษาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ควบคู่ไปกับการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รูปแบบหนึ่งที่ได้รับค่านิยม คือ การท่องเที่ยวในรูปแบบ “โฮมสเตย์” (ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท) ที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกับคน ในท้องถิ่น อยู่บ้านเดียวกัน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน เช่น ที่หมู่บ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช บ้านปราสาท จ.นครราชสีมา หมู่บ้านไทยทรงดำ จ.เพชรบุรี และหมู่บ้านโคกโค้ง จ.กาฬสินธุ์ หมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมุด จ.น่าน การท่องเที่ยวใน รูปแบบนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ปฏิบัติตนเหมือนกับชีวิตประจำวันของชาวบ้านเช่น ตอนรุ่งเช้าเตรียม อาหาร และทำบุญตักบาตร ช่วงสายออกไปทำไร่ ทำนา ปลูกผัก หรือหาปลา ส่วนผู้หญิงอาจอยู่บ้าน ทำงานฝีมือ ทอผ้า จักสาน นักท่องเที่ยวจะได้รับประทานอาหารท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนที่ต่างไปจากที่เราเป็นอยู่

ธุรกิจการท่องเที่ยว แบบสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น (Homestay) เป็นแนวทางการท่องเที่ยวใน รูปแบบที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว ได้ใช้เวลาหยุดพักผ่อน ไปกับการเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรม พื้นถิ่น และตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า โฮมสเตย์เป็นกิจกรรมที่เสริมรายได้เพิ่มเติม จากอาชีพหลักของชุมชน โดยก่อให้เกิดประ โยชน์และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ลักษณะการขยายตัวของชุมชน สภาพแวดล้อมภายในชุมชน และรูปแบบที่พักอาศัย ที่จัดขึ้นมาเพื่อ รองรับนักท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์นั้นอาจทำลายวัฒนธรรมอันดีงามและ วิถีชีวิตที่ยั่งยืนของชุมชน ต่างๆ ได้โดยผู้ประกอบการไม่รู้ตัว อันเนื่องมาจาก ความเข้าใจที่อาจคลาดเคลื่อน ไปจากความ

เอกสารนี้เขียนขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวประเภทโฮมสเตย์เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

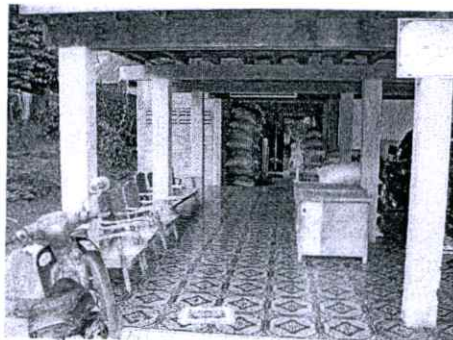
ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาชุมชนที่มีศักยภาพด้านวัฒนธรรมอย่างเด่นชัดคือ ชุมชนหมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมูล จ.น่าน และเป็นชุมชนที่เก่าแก่ และสามารถรักษาวิถีชีวิต และวัฒนธรรมได้ มากกว่า 300 ปี ทั้งวิถีชีวิตแบบไทลื้อ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไท กลุ่มหนึ่ง ที่สามารถดำรงซึ่ง เอกลักษณ์ทาง วัฒนธรรมอันดีงาม มีแบบแผน วิถีชีวิต ที่เคยเจริญรุ่งเรืองสูง มีภาษา การแต่งกาย และภูมิปัญญา ที่เกิดจากการสั่งสมผ่านกาลเวลามานับร้อยปีซึ่งนับได้ว่าเป็นวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน ถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความน่าสนใจดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาค้นหา และกลุ่มไทลื้อ บ้านคอนมูล จังหวัดน่าน ยังเป็นชุมชน ที่ผ่านมาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี 2549 และ ปี 2550 โดยมี แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์อยู่ข้อหนึ่งคือ พัฒนาด้านที่พักอาศัย และ สภาพแวดล้อมในชุมชน ดังนั้น เพื่อหาแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในชุมชน และที่พักสัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เข้าใจถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งแล้ว ยังต้องเป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายวิถีชีวิตที่ยั่งยืน และวัฒนธรรมที่ดีงามที่เคยมีมาในอดีตด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ และ ความประทับใจในวิถีชนบทอย่างแท้จริง

1.2 ประเด็นปัญหาของการวิจัย

- 1.2.1 รูปแบบที่พักอาศัยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ไม่แสดงถึงลักษณะเด่นของไทลื้อ แต่เน้นความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวและเทคโนโลยีแบบสมัยใหม่

รูปที่ 1.1 โฮมสเตย์ที่หมู่บ้านคอนมูลในปัจจุบัน

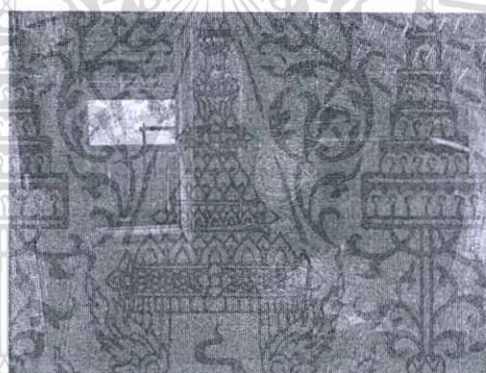
รูปที่ 1.2 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนที่เป็นวัสดุแบบสมัยใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ได้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.2.2. การเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตนั้นศึกษาจากการบอกเล่าของเจ้าบ้านและดูจากเรือน
 ไทลื้อตัวอย่าง ที่หมู่บ้านสร้างไว้ให้นักท่องเที่ยวเข้าชม แต่นักท่องเที่ยวก็ไม่สามารถ
 เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง

รูปที่ 1.3 เรือนไทลื้อตัวอย่างที่หมู่บ้านดอนมูล

รูปที่ 1.4 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนไทลื้อตัวอย่างที่หมู่บ้านดอนมูล

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้เกิดเป็นวัตถุประสงค์โครงการดังต่อไปนี้

1.3 วัตถุประสงค์โครงการ

1.3.1 เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะหมู่บ้านไทลื้อในเรื่อง วิถีชีวิต วัฒนธรรม ของชาวลื้อ
 แบบดั้งเดิม ที่สะท้อนออกมาเป็นรูปแบบชุมชนทางกายภาพ การวางผังหมู่บ้าน องค์ประกอบของ
 หมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้าน และศึกษารูปแบบของเรือนไทลื้อโดยเน้น

1.3.1.1 ศึกษาลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพื้นถิ่นไทลื้อ และองค์ประกอบภายในเรือน
 ไทลื้อ

1.3.1.2 ศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนของการ
 ดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.2 ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว แบบโฮมสเตย์ โดยเน้นการท่องเที่ยว แบบสัมผัส วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรม และพื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นใหม่ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต แบบไทลื้อ บ้านคอนมูล จ. น่าน

1.3.3 เพื่อนำเสนอแนวทางการออกแบบ และปรับปรุง สภาพแวดล้อมภายใน ที่พักสัมผัส วัฒนธรรมชนบท หมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมูล ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายใน ขนาดพื้นที่ใช้สอย ที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต และเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรม ชนบท (โฮมสเตย์)

1.4 คำถามการวิจัย

- 1.4.1 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายใน เรือนพื้นถิ่นไทลื้อ เป็นอย่างไร
- 1.4.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่สอดคล้องกับการดำเนิน ชีวิตเป็นอย่างไร
- 1.4.3 ความสัมพันธ์ของ พื้นที่ใช้สอย กับ กิจกรรมที่เกิดขึ้นตาม วิถีชีวิตของชาวไทลื้อเป็น อย่างไร
- 1.4.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในเรือนพักอาศัยอย่างไร ที่สอดคล้องกับการมีวิถีชีวิตแบบ ชาวไทลื้อ
- 1.4.5 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในที่พักรูปแบบใดที่เป็น ไปตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของชาวไทลื้อ
- 1.4.6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในด้านที่พักอาศัยและกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็น อย่างไร
- 1.4.7 การปรับเปลี่ยนและการขยายตัวของผังเรือนอย่างไรที่สามารถรองรับกิจกรรมที่เห็นถึง วิถีชีวิตชาวไทลื้อภายในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

1.5 ขอบเขตวิทยานิพนธ์

ศึกษาเรือนพักอาศัยของ ชาวไทลื้อ โดยเน้นไปที่ ลักษณะและการจัดพื้นที่ใช้สอย ในแต่ละ องค์ประกอบของบ้าน การวางผังเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย ในส่วนต่างๆ ภายใน เรือน โดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลจาก เรือนพื้นถิ่นไทลื้อที่หลากหลายท้องถิ่น คือ ไทลื้อบริเวณ ภาคเหนือตอนบนของไทย คือไทลื้อเชียงคาง, พะเยา ไทลื้อคอยสะเกิด จ.เชียงใหม่ ไทลื้อ จ.น่าน

เพื่อศึกษาหาข้อสรุปในเรื่องลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนไทลื้อ องค์ประกอบภายในเรือน การวางผังเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย และสำรวจเรือนพื้นถิ่นไทลื้อบ้านคอนมูลใน สภาพแวดล้อมปัจจุบัน เพื่อนำมาประยุกต์กับ ข้อมูลการออกแบบภายใน ที่พักสัมผัสวัฒนธรรม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนบท (Homestay) ที่สัมพันธ์กับลักษณะของชุมชนไทลื้อ บ้านคอนมูล วิถีชีวิต ที่สะท้อนออกมาเป็นรูปแบบชุมชนทางกายภาพ องค์ประกอบของชุมชน สภาพแวดล้อมภายในชุมชน

และศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท และกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิตชาวไทลื้อ เพื่อให้เกิดแนวทางการจัด และปรับเปลี่ยนการขยายตัวของฝั่ง และรูปแบบพื้นที่ใช้สอยใหม่อย่างไร ในการพัฒนาเรือนปัจจุบันที่บ้านคอนมูล เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (homestay) โดยยังคงแสดงถึงวิถีชีวิตชาวไทลื้อที่แท้จริงและสามารถผสมผสานกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อนำผลมาออกแบบสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมด้านกิจกรรมการใช้ชีวิตดั้งเดิม สำหรับชาวบ้านและนักท่องเที่ยวผู้ศึกษาวัฒนธรรมชนบท

1.6 วิธีการและขั้นตอนในการวิจัย

1.6.1 ศึกษาลักษณะเด่นของไทลื้อ ในแง่ การวางผังหมู่บ้าน ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้าน ประเพณีความเชื่อกับสถาปัตยกรรมขนาดเล็ก วิถีชีวิต และวัฒนธรรม และศึกษาลักษณะการวางผังเรือน องค์ประกอบภายในเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยภายใน ลักษณะพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วน จากการทบทวนวรรณกรรม ไทยสิบสองปันนา-2 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547) , บทความเรือนไคลื้อสิบสองปันนา (วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 12-35) , ชนชาติใด สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีใดในสิบสองปันนา (จุฬาลักษณ์เหวิน. 2536) ,บ้านไคลื้อ สิบสองปันนา (อรศิริ ปานินท์. 2533 : 53-69)

1.6.2 ศึกษาลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และ วิถีชีวิตของชาวไทลื้อ ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต จากการทบทวนวรรณกรรม การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง (ประชัน รักพงษ์. 2535) , ขนบธรรมเนียมประเพณีใดในสิบสองปันนา (จุฬาลักษณ์เหวิน. 2536) การปรับตัวทางวัฒนธรรมไทลื้อในน่าน (รัตนพร เศรษฐกุล. 2537) รวมบทความทางวิชาการ ไทลื้อเชียงคำ (สหวิทยาการล้านนา. 2529) ไทยสิบสองปันนา-2 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547)

1.6.3 ศึกษาหมู่บ้าน และเรือนพื้นถิ่นชาวไทลื้อทางภาคเหนือของประเทศไทย ในแง่ ประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต เน้นศึกษาและ วิเคราะห์ ลักษณะการวางผังเรือน องค์ประกอบภายในเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย และลักษณะพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วน ของแต่ละแห่งคือ

1.6.3.1 ไทลื้ออ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย เอือนไคลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226) , บทความเรือนหม่อนดุด (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

1.6.3.2 ไทลื้อ อ.เชียงคำ จังหวัดพะเยา จากการทบทวนวรรณกรรมของ งานวิจัย การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทลื้อ (จารุวรรณ พรหมวัง. 2536) , หนังสือรวมบทความทางวิชาการในไทลื้อ : เชียงคำ (วิทยาลัยครูเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา. 2536) , (ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถาปัตยกรรมบ้านไทลื้อ (เริ่ม เตชะแก้ว. 2528) , งานวิจัยเฮือนไตลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226) , บ้านไทลื้อ เชียงคำ (พินัย สิริเกียรติกุล. 2543 : 139-143)

1.6.3.3 ไทลื้อ อ.เชียงม่วน จังหวัดพะเยา จากการทบทวนวรรณกรรม เรือนพักอาศัยของชาวไทลื้อ บ้านท่าฟ้าใต้ (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537)

1.6.3.4 ไทลื้อ ท่าวังผา จ.น่าน จากงานวิจัย From Similarities to Differences : vernacular houses of the Dais in Sipsongpanna and Tai-Lue in Northern Thailand (Ornsiri Panin. 2545-2546 : 24-37) , บ้านไตลื้อที่บ้านปางสา อำเภอท่าวังผา จ.น่าน (อรศิริ ปานินท์. 2543 : 71-85)

1.6.3.5 ไทลื้อ อ.ปัว จ.น่าน จากงานวิจัยเฮือนไตลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

1.6.3.6 ไทลื้อ อ.ทุ่งช้าง จ.น่าน จากงานวิจัยเฮือนไตลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

1.6.4 ศึกษาและทำการสำรวจข้อมูล ด้วยการสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง หมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมุต ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน ในด้านลักษณะภายในเรือนพื้นถิ่น ผังเรือน องค์ประกอบภายในเรือน และการขยายครอบครัวของชาวไทลื้อ ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอย (Space) โดยเก็บข้อมูลและสำรวจร่างวัดผังบ้านในหมู่บ้าน คัดเลือกบ้านเป็นกรณีศึกษา 11 หลัง และสังเกตถึงวิถีชีวิตประจำวัน (คนในบ้านที่ทำการเก็บข้อมูล) การอยู่อาศัย การทำงาน และ กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ของชาวบ้าน การใช้พื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน ในแต่ละช่วงเวลา โดยทำเป็นผังพฤติกรรม เพื่อวิเคราะห์และสรุปผล

1.6.5 เปรียบเทียบกรณีศึกษา ไทลื้อทางภาคเหนือของประเทศไทย ในเรื่อง วิถีชีวิต และ วัฒนธรรม ลักษณะการวางผังเรือน องค์ประกอบภายในเรือน ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยภายใน สัดส่วนพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน ลักษณะพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วน โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ผังพื้น (Comparative Floor Plan Analysis) และอ้างอิงผลการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม From Similarities to Differences : vernacular houses of the Dais in Sipsongpanna and Tai-Lue in Northern Thailand (Ornsiri Panin. 2545-2546 : 24-37) เฮือนไตลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226) เพื่อสรุปประเด็นเรื่องลักษณะเด่นของไทลื้อในภาคเหนือของประเทศไทย ในด้านต่าง ๆ เน้นเฉพาะสภาพแวดล้อมภายในเรือน

1.6.6 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเภทที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท และ หลักเกณฑ์มาตรฐานของที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและศึกษาเรื่อง ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอยของนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ และ กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ทั่วไป โดยทำเป็นแบบสอบถาม 100 ชุด โดยเก็บข้อมูลที่โสมสเคย์ประเภทสัมผัสวัฒนธรรม และวิถีชีวิต (แบ่งตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา) โดยแบ่งเป็นโสมสเคย์ทั่วไป คือที่โสมสเคย์บ้านหัวหาด อัมพวา

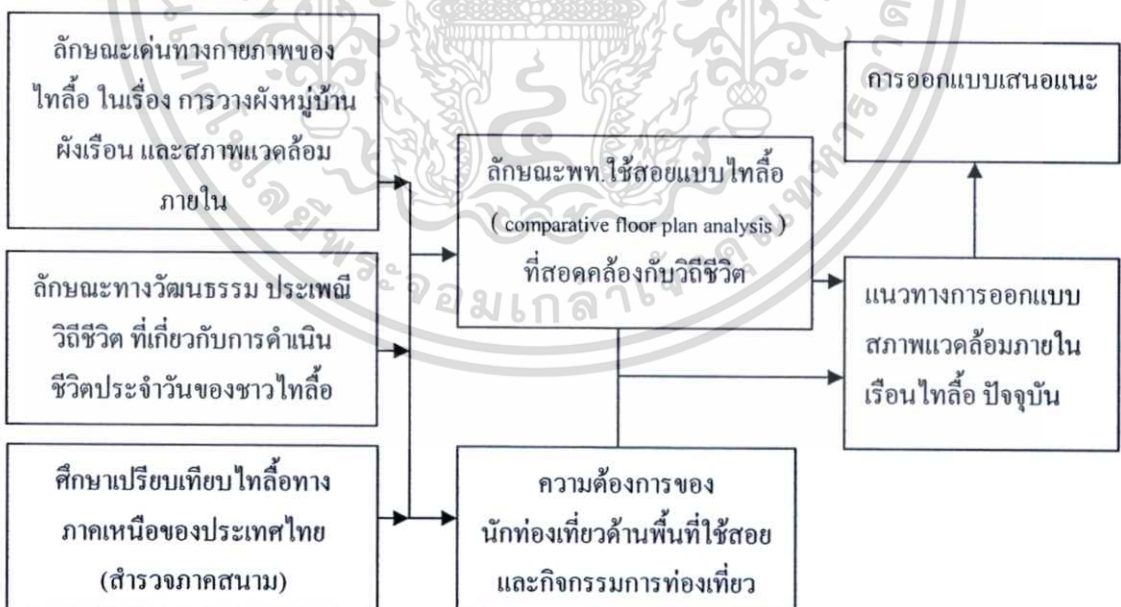
จ.สมุทรสงคราม และ โสมสเคย์แบบสัมผัสวัฒนธรรมทางภาคเหนือของประเทศไทย คือ โสมสเคย์ บ้านกลาง คอยแม่สลอง จ.เชียงราย โสมสเคย์บ้านแม่เต๋อ จ.เชียงราย โสมสเคย์บ้านแม่กำปอง จ. เชียงใหม่ โสมสเคย์บ้านผานกกก จ.เชียงใหม่ โสมสเคย์บ้านเมืองปอน จ.แม่ฮ่องสอน โสมสเคย์ บ้านห้วยตองก้อ จ.แม่ฮ่องสอน และเก็บข้อมูลในหมู่บ้าน ไทลื้อ บ้านคอนมูลจังหวัดน่าน เพื่อนำมา วิเคราะห์และสรุปผลในเรื่องของความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอยของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการ ท่องเที่ยว โดยวิธีการทางสถิติ SPSS

1.6.7 รวบรวมข้อมูล และสรุป วิเคราะห์ผล เพื่อหาข้อสรุปลักษณะพื้นที่ใช้สอย สัดส่วน พื้นที่ใช้สอย รูปแบบผังเรือน ที่เหมาะสมกับการรองรับนักท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ และการ ปรับขยายผังเรือนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ รวมถึงการสร้างสรรค์พื้นที่กิจกรรมที่ เกิดขึ้นใหม่ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบไทลื้อ และเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

1.6.8 อภิปรายผลการวิจัยเพื่อนำมาสู่แนวทางการออกแบบ

1.6.9 สร้างแนวความคิด และ ออกแบบ โครงการเสนอแนะการปรับขยายผังเรือน เพื่อพัฒนาที่ พักอาศัย สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ และออกแบบสภาพแวดล้อมภายในเรือนใหม่ที่ สอดคล้อง กับ วิถีชีวิตชาวไทลื้อแบบดั้งเดิม และสามารถรองรับกิจกรรมระหว่าง เจ้าของบ้าน และ นักท่องเที่ยวได้

จากขั้นตอนการศึกษาข้างต้น จึงสร้างแผนผังเพื่อแสดงแนวคิดในการทำการศึกษา

รูปที่ 1.5 แผนผังแสดงแนวความคิดของการทำการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ข้อมูลด้านลักษณะเด่นของหมู่บ้านไถลื้อ และ หมู่บ้านไถลื้อบริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และหมู่บ้านไถลื้อบ้านคอนมูล จ.น่าน ที่สะท้อนออกมาเป็นรูปแบบชุมชนทางกายภาพ องค์ประกอบของชุมชน สภาพแวดล้อมภายในชุมชน บ้านเรือน ที่ทำให้เห็นถึงวิถีชีวิต และ ความเชื่อของชาวไถลื้อ

1.7.2 รูปแบบของเรือนพื้นดินไถลื้อภายในชุมชน โดยเน้น ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายใน ส่วนระเบียง ส่วนรับแขกหรือนั่งเล่น ส่วนครัว ส่วนรับประทานอาหาร ส่วนนอน และห้องน้ำ ภายในเรือนพื้นดิน ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นดินของหมู่บ้านไถลื้อ จ.น่านที่สอดคล้องกับกิจกรรมและวิถีชีวิตชาวไถลื้อบ้านคอนมูล

1.7.3 ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ด้านสภาพแวดล้อมภายในที่พักอาศัย และความต้องการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่จะเกี่ยวเนื่องกับ พื้นที่ใช้สอยที่เกิดขึ้นใหม่ การขยายตัวและการปรับเปลี่ยนผังเรือนสำหรับที่พักนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวไถลื้อ

1.7.4 นำข้อสรุปจากงานวิจัยเป็นแนวทางมาประยุกต์เพื่อ เสนอแนะ การออกแบบภายในที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชนบทชุมชนไถลื้อ บ้านคอนมูล ที่สอดคล้องวิถีชีวิตดั้งเดิม

1.8 นิยามศัพท์

1.8.1 เรือนพื้นดิน หมายถึง ที่พักอาศัยของชาวบ้าน ในท้องถิ่น ที่ก่อเกิดจากแนวความคิดและรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชุมชน และสอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ เรือนพื้นดินมีคุณค่าต่อการศึกษามรดกทางวัฒนธรรม ที่สืบทอดผ่านงาน ศิลปะสถาปัตยกรรม อันเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านอย่างแท้จริง

1.8.2 ไถลื้อ (ไตลื้อ) คือ ชาติพันธุ์หนึ่งในกลุ่ม”ไท”ลาว พูดภาษาตระกูลไต เคยมีแคว้นสิบสองปันนา เป็นอาณาจักรของตนเองในอดีต มีเมืองเชียงรุ่งเป็นราชธานี (ชวลิต สัยเจริญ, 2542 : 199-226)

1.8.3 ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะพักร่วมกับเจ้าของบ้านหลังเดียวกัน ศึกษาธรรมชาติ และวิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมไทย โดยจัดการ และมีการบริการให้ความสะดวกตามสมควร และได้จดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

1.8.4 โฮมสเตย์มาตรฐานไทย หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทมาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความเอื้ออำนวยเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พร้อมในการเป็น โสมสเดย์ กล่าวคือ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

1.8.4.1 เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่า การทำโสมสเดย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น

1.8.4.2 มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้

1.8.4.3 นักท่องเที่ยวต้องเข้าพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน

1.8.4.4 สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักค้างแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว

1.8.4.5 เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโสมสเดย์เป็นอย่างดี

1.8.4.6 บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโสมสเดย์ของชุมชนนั้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

1.8.5 วิถีชีวิต หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิต (กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำจนเป็นกิจวัตร)

1.8.6 พื้นที่ใช้สอย หมายถึง พื้นที่ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของผู้ใช้อาคารที่ตอบสนองประโยชน์ใช้สอย และพฤติกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรม เป็นการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัย แบ่งประเด็น การศึกษาเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ ได้ดังต่อไปนี้ คือเรื่อง

- 2.1 ลักษณะเด่นทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ
- 2.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ของชาวไทลื้อ
- 2.3 หมู่บ้านไทลื้อ บ้านดอนมูล จ.น่าน
- 2.4 การท่องเที่ยวแบบที่พัสสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์)

2.1 ลักษณะเด่นทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ

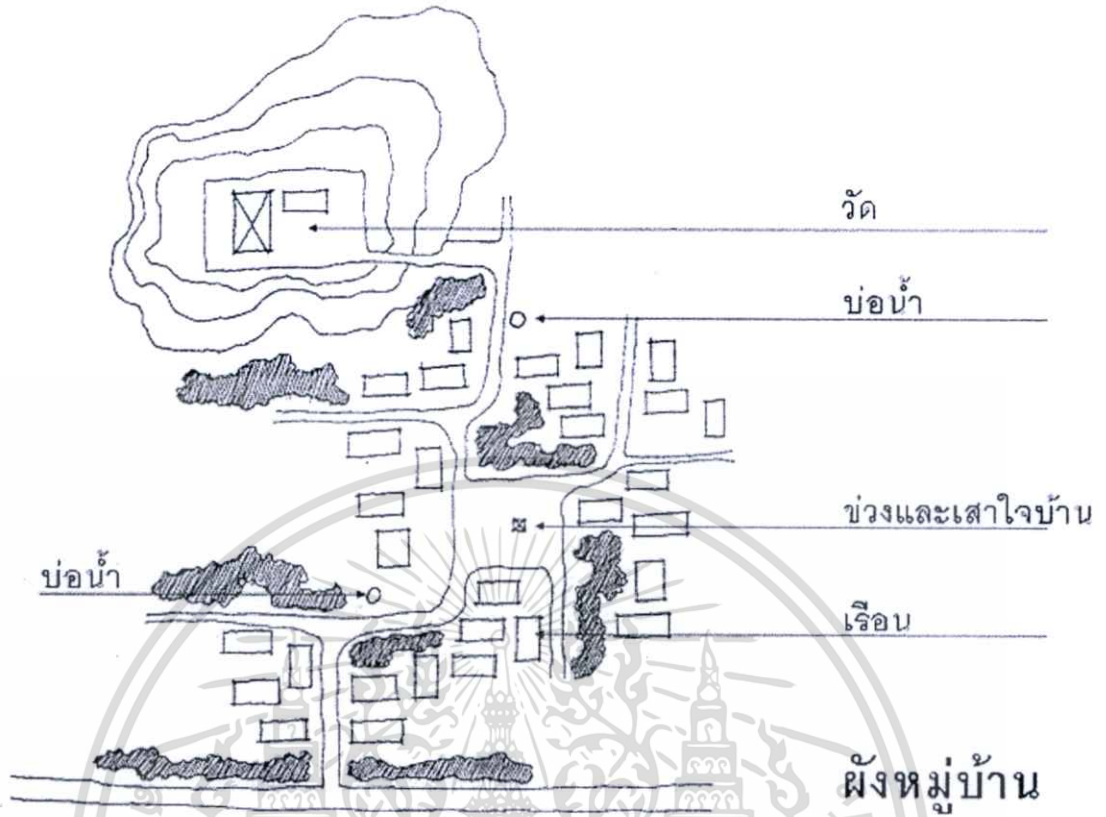
ชนชาติไต (ไท) มีชื่อเรียกปลุกย่อยมากมาย เป็นกลุ่มคนที่อพยพจากทางเหนือ ลงมาทางตอนใต้ได้แยกกันมาเป็นกลุ่ม ๆ แยกกระจายกันเป็นหมู่บ้านบางพวกได้เข้าปะปนกับชนพื้นเมือง ทำให้มีลักษณะผสมหรือ ปะปนจนมีลักษณะผิดแปลกกันเป็นพวก ๆ และเรียกชื่อที่แตกต่างกันไป (เสนอนิลเดช. 2550 : 115) ไทลื้อ ก็ถือเป็นกลุ่มชนชาติไท กลุ่มหนึ่งมีเชื้อสายเป็นชาวไทใหญ่ ไทลื้อเป็นชนชาติหนึ่งในจำนวน 56 ชนชาติในประเทศจีน มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมเป็นของตนเองที่ยังคงสืบทอดรักษาไว้ได้อย่างดี จนถึงปัจจุบัน (จูเหลียงเหวิน. 2536 : 1) มีศูนย์กลางการตั้งถิ่นฐานที่เมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา มณฑลยูนนาน

ลักษณะเด่นทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ นั้นจะอธิบายจากภาพรวมของ การวางผังหมู่บ้าน สืบเนื่องไปถึง เรือนพื้นดินในเรื่องลักษณะภายนอก และลักษณะสถาปัตยกรรมภายใน

2.1.1 ลักษณะของหมู่บ้าน และการวางผังหมู่บ้าน

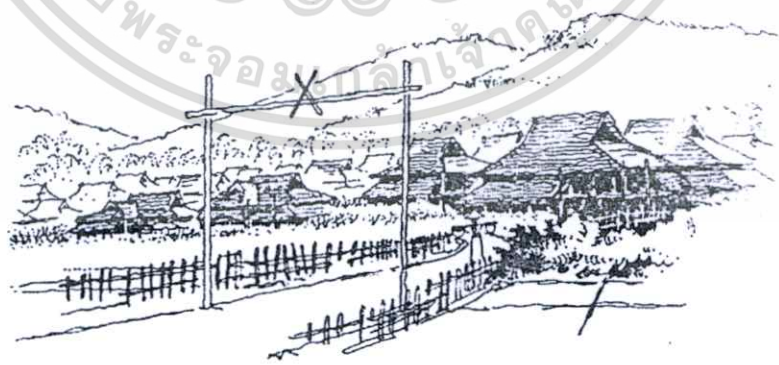
หมู่บ้านไทลื้อส่วนมากกระจายอยู่ตามที่ราบขนาดใหญ่ ล้อมด้วยภูเขาอุดมสมบูรณ์ มีการตั้งถิ่นฐานทางกายภาพทั้งที่เป็น แบบหมู่บ้านพื้นราบ และ หมู่บ้านบนเนินเขา มีแม่น้ำหลายสายมาบรรจบกัน ทำให้สังคมของชาวไทลื้อมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ระบบความเชื่อที่เกิดขึ้นมานั้นเริ่มจาก การนับถือผี หรือพลังแห่งธรรมชาติ เช่น ไฟ บูชาดวงอาทิตย์ และเทพที่ทรงอำนาจ ผสมผสานกับศาสนาพุทธ นิกายหินยาน ซึ่งแสดงออกมาในเรื่องของการวางผังหมู่บ้าน คือ

รูปที่ 2.1 แผนผังหมู่บ้านที่สิบสองปันนา
(วนิดา พิงสุนทร. 2533 : 15)

1. ต้องมีประตูหมู่บ้าน 4 ทาง คือ ทางทิศเหนือ ได้ ตะวันออก และ ทิศตะวันตก มาจากกฏข้อหนึ่งของพญาสมมุติว่า การเข้าออกไปต่างเมืองต้องผ่านทางประตูหมู่บ้าน

รูปที่ 2.2 ประตูทางเข้าหมู่บ้าน ที่สิบสองปันนา
(จุเหลียงเหวิน. 2536 : 18)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. มีการตั้งเสาใจบ้าน ถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นศูนย์รวมกิจกรรม และ เป็นที่ทำพิธีกรรม เสาใจบ้าน ถือเป็นสิ่งศักดิ์ประจำหมู่บ้านห้ามเคลื่อนย้ายจนกว่าจะพังลงตามอายุขัย มักมีต้นไม้ใหญ่ปลูกไว้ให้ร่มเงา มีลักษณะเป็นก้อนหินขนาดใหญ่ หรือฐานดินก่อเพื่อกำหนดที่ตั้ง มักมีเสาไม้ 4 ต้นล้อมรอบไว้ (จูเหลียงเหวิน. 2536 : 16)

รูปที่ 2.3 เสาใจบ้าน
(สีบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป)

3. หอเสื่อบ้านมีความเชื่อจาก การนับถือผีบรรพบุรุษ ที่ปกป้องรักษาหมู่บ้าน จึงตั้งหอผีเสื่อบ้าน คือ การเคารพนับถือบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่มีคุณงามความดี จะได้รับการยกย่องและบูชาเหมือนเป็นเทพประจำหมู่บ้าน ถ้าวหลาย ๆ หมู่บ้านรวมกัน ก็เรียกว่าเสื่อเมือง (จูเหลียงเหวิน. 2536 : 1)

รูปที่ 2.4 หอเสื่อบ้าน
(สีบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป)

4. วัดสร้างบนเนินที่เนินของหมู่บ้านแสดงถึงความศรัทธาในพุทธศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.5 โบสถ์ หมู่บ้านกาหลันป่า เชียงรุ่ง

องค์ประกอบหลักของหมู่บ้านคือ วัด เลื้อบ้าน เสาไ้บ้าน กลุ่มบ้าน ช่วงบ้าน และบ่อน้ำ ประจำหมู่บ้าน วัด เป็น ศูนย์รวมคนในหมู่บ้าน สำหรับงานพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ชาวไตลื้อจะ มาพบปะกันที่วัดอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจะเห็นว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างบ้าน และ วัดจะเป็นไป อย่างอบอุ่นและสัมพันธ์ใกล้ชิด

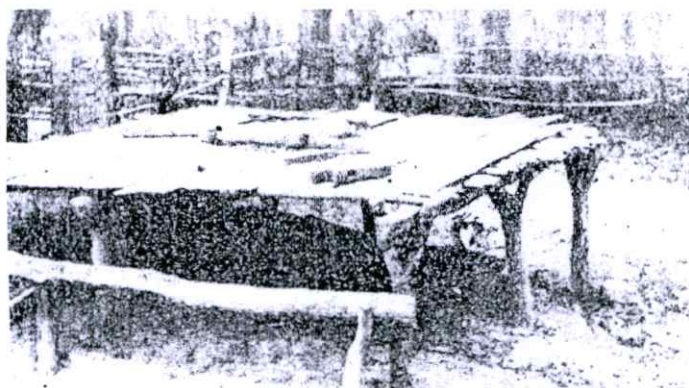

รูปที่ 2.6 ลานพิธีกรรมของหมู่บ้านเป็นที่ว่างอยู่บริเวณหอเลื้อบ้าน (สีบวงศ์ จรรย์สีบศรี, ม.ป.ป)

ช่วงบ้าน คือ กลุ่มบ้านย่อยๆประมาณ 4-5 หลังจะมีการทำร้านเอาไว้ ที่พบปะกันของหนุ่มสาว (อรศิริ ปาณินท์. 2533 : 55)

ช่วง คือ ลานดินอัดแน่น มีร้านนั่งสำหรับพักผ่อนหรือทำงานในเวลากลางคืน มีความกว้างยาวพอสำหรับบรรจุคนนั่งได้ 4-5 คน จะมีขนาดพื้นที่ประมาณ 3 x 3 ม. สูงประมาณ 1 ม. ใช้เสาไม้งามขนาดประมาณ 4 นิ้ว รองรับพื้น และปูด้วยฟากไม้ไผ่ ตรงกลางช่วงทำกะบะดินสำหรับสูมไฟในคืนเดือนมืด ในกลุ่มย่อย ๆ ของบ้าน 4 – 5 หลังมักนิยม สร้างช่วงบ้านเอาไว้สำหรับในยามค่ำคืน หนุ่มสาวมักจะมาพบปะกันเพื่อหาคู่ พูดคุยทำความรู้จักกัน เรียกช่วงเกี้ยวสาว ซึ่งอาจสร้างนอกรั้วบ้านก็ได้ (อรศิริ ปาณินท์. 2533 : 42)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.7 ช่างบ้าน
(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2497 : 48)

รูปที่ 2.8 ผังช่างบ้าน
(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2497 : 9)

รูปที่ 2.9 บ่อน้ำประจำหมู่บ้าน
(สีบวงส์ จรรย์สีบศรี , ม.ป.ป)

การวางผังหมู่บ้าน ได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อดั้งเดิม และศาสนาเป็นตัวกำหนด นิยมตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำ มีการแบ่งเส้นเขตที่ชัดเจน โดยถ้ำธาร หรือแม่น้ำ มีทางเข้าหมู่บ้านหลายทาง มีถนนเชื่อมต่อกัน และถนนทุกสายเชื่อมต่อไปยังวัด หรือใจบ้าน สภาพทางภูมิศาสตร์มีส่วนกำหนดผัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่บ้านมากที่สุด สันหลังคาบ้านหมู่บ้านนั้นจะหันไปในทิศทางเดียวกัน หรือหันไปทางทิศเดียวกับหลังคาโบสถ์ เพื่อเป็นการเคารพบูชาพระพุทธรเจ้า(จุฬาลงกรณ์. 2536 : 27)

รูปที่ 2.10 ลักษณะหลังคาหันไปในทิศทางเดียวกันที่หมู่บ้านทองเที้ยว กาล้านป่าสิบสองปีนนา
ที่มา: สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป

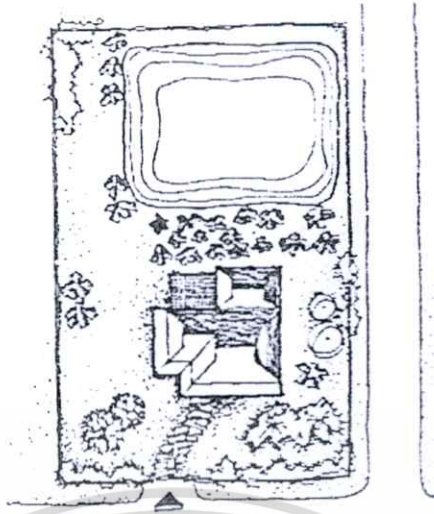
รูปที่ 2.11 ลักษณะภาพรวมของหมู่บ้าน หลังคาหันไปในทิศทางเดียวกัน
(สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป)

รูปที่ 2.12 ภาพรวมของหมู่บ้าน จากมุมสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ **ที่มา: สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป** เตให้หน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

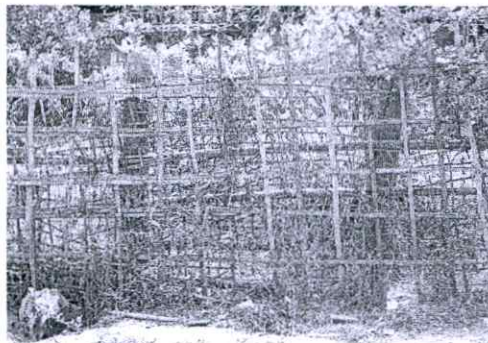

รูปที่ 2.14 แสดงผังบริเวณบ้านไถลื้อที่สิบสองปันนา
(จุฬาลักษณ์เทวิน. 2536 : 104)

รูปที่ 2.15 ในบริเวณบ้านมักมีพืชผักสวนครัว
(ลดาวลดี วงศ์ศรี, ม.ป.ป)

การกำหนดขอบเขต อาศัยรั้วเป็นสิ่งแสดง รั้วส่วนใหญ่ก็ใช้ไม้ไผ่สาน ชัดแบบโปร่ง ๆ อย่างรั้วตาแสง หรือบางแห่งก็ทำเป็นรั้วสลาบกั้น โคจรอบ หรือเป็นรั้วดิน ข่อย ซา

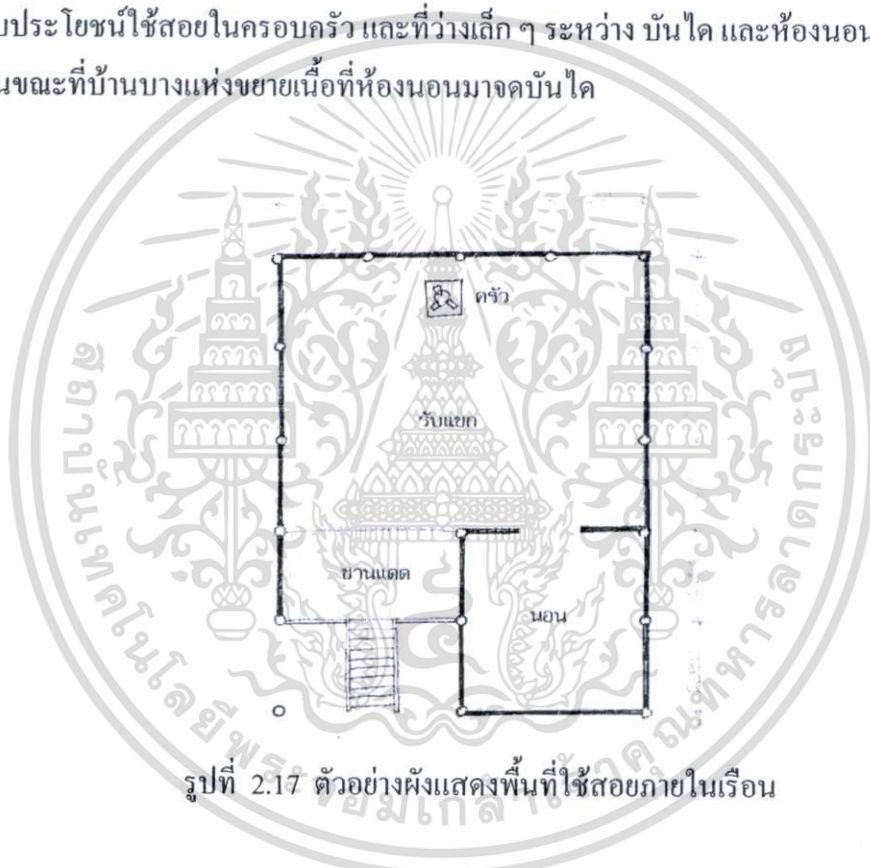
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานรูปที่ 2.16 รั้วตาแสง ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 เรือนพื้นดินไทลื้อ

2.1.3.1 ลักษณะสถาปัตยกรรม

2.1.3.1.1 ผังเรือน แผนผังบ้านพื้นฐานของชาวไทลื้อ และการดัดแปลงขยายตัวของเรือน (จูเหลียงเหวิน. 2536 : 95-96)

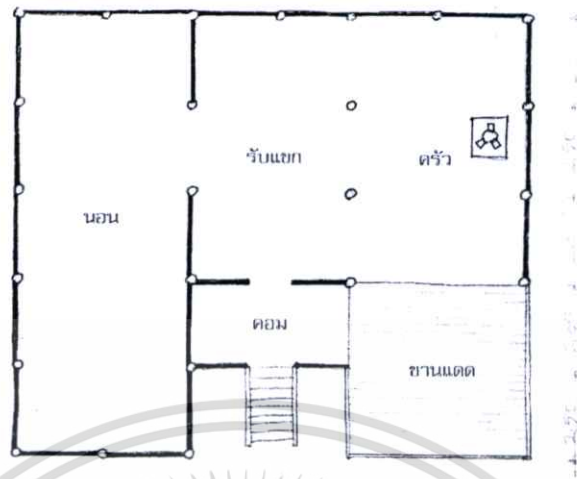
2.1.3.1.1.1 ผังพื้นดั้งเดิมของบ้าน มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส (ไม่นับนอกชาน) หลังคาหน้าจั่ว ซึ่งอาจมี 2 ตอน มีหลังคาซ้อน 2 ชั้น และมีหลังคาคลุมบันได ระเบียงหน้า ห้องโถง ห้องนอน และส่วนภายในบ้านทั้งหมด เป็นบ้านขนาดเล็ก โดยทั่วไปใช้เสารองรับจำนวน 32-40 ต้น มีเนื้อที่ภายในบ้าน 70-80 ตารางเมตร (ไม่รวมนอกชาน) ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับประโยชน์ใช้สอยในครอบครัว และที่ว่างเล็ก ๆ ระหว่าง บันได และห้องนอนใช้เป็นที่เก็บของ ในขณะที่บ้านบางแห่งขยายเนื้อที่ห้องนอนมาจดบันได

รูปที่ 2.17 ตัวอย่างผังแสดงพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

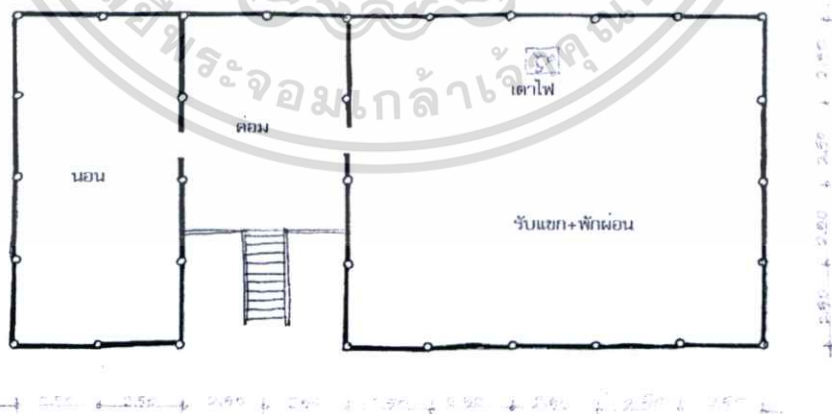
2.1.3.1.1.2 แปลนขยาย บ้านของผู้มีฐานะในอดีต หรือบ้านสร้างใหม่ในปัจจุบันมักมีขนาดใหญ่กว่าและแบ่งส่วนมากกว่าบ้านสร้างตามผังดั้งเดิม ส่วนใหญ่มีความลึกกว่า กว้างกว่า และใหญ่กว่า บางหลังยังคงดัดแปลงห้องโถงทั้งเป็นรูปตัวแอล และเว้าลึก ในกรณีที่ขยายยาวจนเต็มพื้นที่ ทำให้เนื้อที่ในบ้านเพิ่มเป็น 120-140 ตร.ม. และใช้เสา 50-60 ต้น ผังจึงกลายเป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทำให้หลังคาหน้าจั่ว แบ่งเป็นหลายตอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

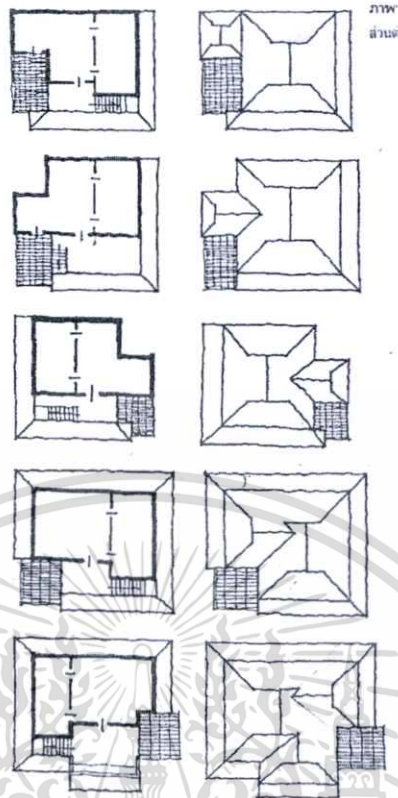
รูปที่ 2.18 แสดงผังขยาย

2.1.3.1.1.3 ผังพัฒนา บ้านของนายบ้าน หรือเศรษฐี ในอดีต ตลอดจนบ้านสร้างใหม่ จำนวนไม่น้อยมีผังที่พัฒนาไปจากเดิม มีการสร้างซุงข้างติดกับตัวบ้าน โดยเสากพื้นมีความสูงเท่ากัน ได้ถุนซุงใช้เก็บผลิตผลทางการเกษตร บางแห่งต่อทางเดินเชื่อมซุงเข้ากับระเบียง ในระยะหลังมานี้ปรากฏแนวโน้มที่จะสร้างซุงห่างจากตัวบ้าน ส่วนต่อเติมใหม่นี้อาจขยายใหม่จนได้ขนาดถึง 200 ตารางเมตร ใช้เสาถึง 70-80 ต้น กลายเป็นห้องใหม่ ซึ่งอาจเป็นห้องเย็บผ้า หลังคาจึงมีรูปทรงซับซ้อน และหลากหลายยิ่งขึ้น

รูปที่ 2.19 ผังพัฒนา

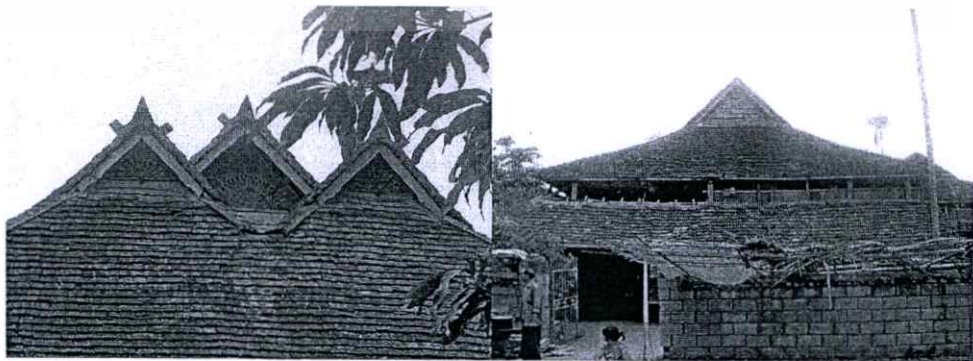
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.20 ผังการปรับขยายและ ต่อเติมบ้าน (จุฬาลงกรณ์. 2533 : 96)

2.1.3.1.2 รูปทรงหลังคา

สภาพแวดล้อมแบบ ฝนตกตลอดเกือบทั้งปี ส่งผลให้ ทรงหลังคาคลุมต่ำ ชายคาลงมาเพื่อกันฝน บ้านไทลื้อ จึงมีลักษณะส่วนหลังคา ทรงหลังคาเป็นทรงปั้นหยาหักมุม โดยหลังคามีความลาดชันมาก ทำให้หน้าจั่วเล็กมาก และชายคาต้องคลุมต่ำให้ลึกที่สุด เพื่อหนีการปะทะกับลม และ ฝน เห็นได้ชัดจากการร่นตำแหน่งแนวจั่วให้กินลึก เข้าไปในอาคาร ทางด้านสกัดทั้ง 2 ด้านให้มากที่สุด ทำให้สัดส่วน หลังคาดูสั้นมากเมื่อเทียบกับช่วงความยาวของตัวเรือน

รูปที่ 2.21 หลังคา หน้าจั่วเล็กและชายคาคลุมต่ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และยังทำให้คู่สั้นมากเมื่อชายคาโดยรอบถูกยื่นยาวออกไปคลุมผนัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลายแห่งถึงขนาดซ้อนหลังคาอีกชั้นคลุมเลยส่วนของผนังอาคารจนเกือบทั้งหลังจนแทบจะมองไม่เห็นผนังเรือน แต่ก็มีกรพลิกแพลงทรงหลังคาโดยการต่อมุข หรือเป็นแบบเรือนแฝดบ้าง แต่ตามความเชื่อดั้งเดิมนั้น ไม่นิยมทำเรือนแฝด 2 หลังติดกัน เพราะเชื่อว่าจะอยู่แล้วไม่เป็นสุข แต่ในระยะหลังกลับนิยมทำกันอย่างแพร่หลาย

รูปแบบเรือนของชาวไทยลื้อในสิบสองปีนา ที่เกิดจากพลิกแพลงหรือต่อเติมหลังคาทรงมะนิลาหรือปั้นหยาเปิดจั่วได้เป็นหลายรูปแบบ เช่น

1. แบบเรือนเดี่ยว
2. แบบเรือนเดี่ยวชักรูปกหลังคา เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยด้านข้าง
3. แบบเรือนเดี่ยวต่อมุข เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยด้านข้างและพื้นที่นั้นไม่ถูกกดโดยความลาดของหลังคา
4. แบบเรือนแฝดปีกนกคลุมรอบด้าน กลางเรือนมีรางรินเชื่อมหลังคา
5. แบบเรือนแฝดเฉียง เพิ่มพื้นที่ด้านข้าง แต่ยกจั่วส่วนต่อเป็นหลังใหม่เชื่อมด้วยรางริน
6. แบบเรือนขวาง เป็นการเพิ่มพื้นที่ด้านสกัดของเรือน ตั้งจั่วขวางกับเรือนประธาน (วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 26-27)

รูปทรงหลังคาเรือนไทยลื้อ 6 แบบ

รูปที่ 2.22 รูปทรงหลังคาเรือนไทยลื้อทั้ง 6 แบบ
(วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 27)

2.1.3.1.3 ฝาผนัง ผนังเป็นฝาไม้ตีตามตั้ง โดยมากมักเป็นลักษณะฝาผายออกทั้ง 2 ด้าน ผนังมักเป็นฝาที่บิ่นขึ้น ไปจนถึง อะเส ไม่ค่อยพบช่องระบายอากาศด้านบน และความสูงของห้อง สูงจาก พื้นถึงท้องอะเสส่วนชายที่ต่ำที่สุดเพียง 1.8-2.0 ม. มี 2 รูปแบบ คือ

2.1.3.1.2.1 แบบฝาตรง

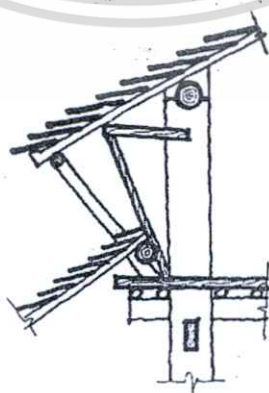

รูปที่ 2.23 เรือนไทลื้อแบบฝาดั้งตรง
(สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป)

2.1.3.1.2.2 ฝาดายออก แต่การผายออกของเรือนไทลื้อ เป็นการผายออกทุกด้าน ต่างจากเรือนกาแลที่ผายออกเฉพาะด้านข้าง ฝาเรือนจะวางในแนวตั้ง ในบางแห่งการติดตั้งจะนำไม้กระดานสองแผ่นมาวางชิดกันแล้วนำไม้ขนาดความยาวเท่ากันแต่มีความกว้างประมาณ 2-3 เซนติเมตร มาปิดทับรอยต่อของไม้กระดานอีกชั้นหนึ่ง เพื่อกันลมไม่ให้เด็ดลอดเข้ามาในตัวเรือนก็มี (ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

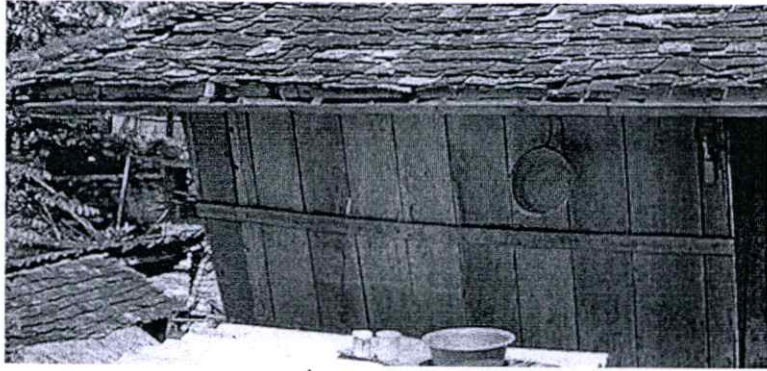

รูปที่ 2.24 เรือนแบบฝาดายออกหลังคา 2 ชั้นที่หมู่บ้านกาหลันป่า เมืองลำ

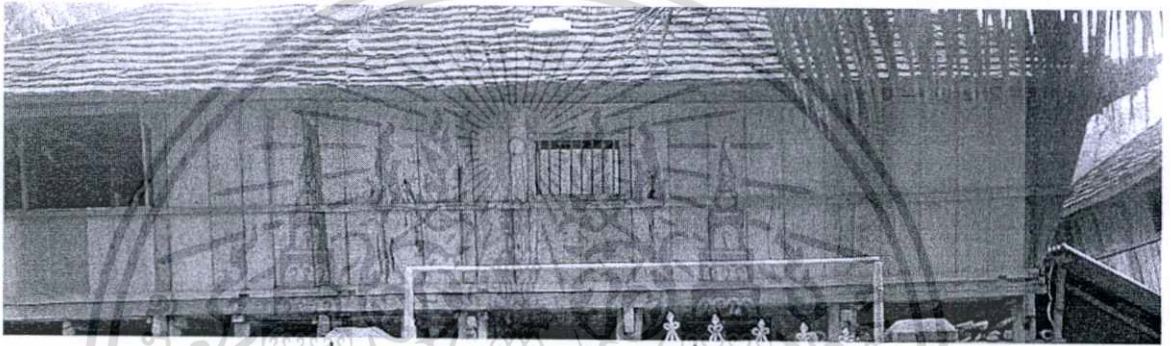

รูปที่ 2.25 รูปตัดลักษณะฝาดายออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.26 ฝายผายออก
(สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี , ม.ป.ป)

รูปที่ 2.27 ฝายผายออก หมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า

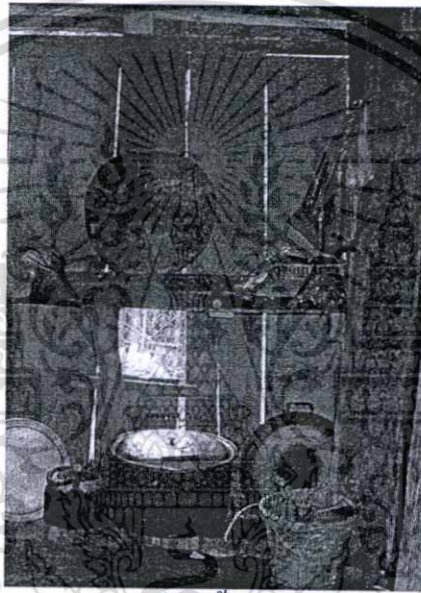
รูปที่ 2.28 ฝายผายออก
(ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , ม.ป.ป.)

2.1.3.1.4 ช่องเปิด มีการเจาะช่องเปิดค่อนข้างน้อย นิยมเจาะช่องเปิด เป็นลักษณะ ช่องลม ไม่มีบานเปิด ที่ห้อง โถงเท่านั้นประมาณ 1-2 ช่อง ส่วนห้องนอนไม่นิยมเจาะช่องเปิด ส่วน ครัวจะมีการเจาะช่องเปิด เป็นบานกระทุ้งออก หรือ บานเลื่อนขึ้น ที่ระดับพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.29 หน้าต่างช่องเปิด ส่วน โถงหมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า

รูปที่ 2.30 หน้าต่างช่องเปิดบานเลื่อนขึ้น ส่วนครัวหมู่บ้านกาหลันป่า เมืองฮ่า

2.1.3.2 ลักษณะสถาปัตยกรรมภายใน

2.1.3.2.1 ระบาย พื้น ผืน และฝ้าเพดาน

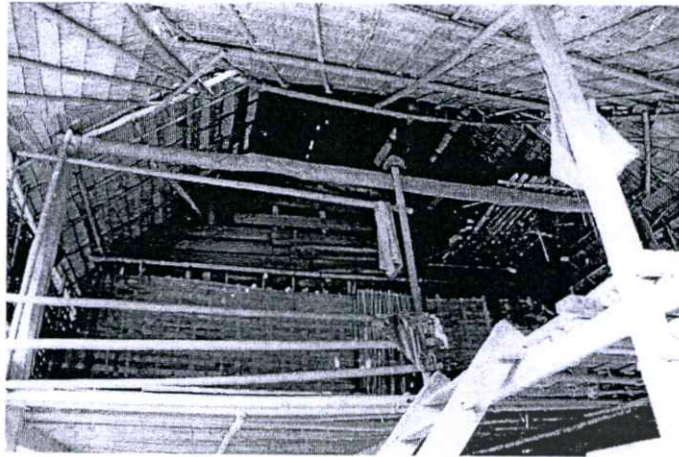
ระบายพื้นภายในเรือน จากบันไดขึ้นสู่เรือนจะเป็นส่วนระเบียงที่บันไดเรียก ค่อมແຫລນ ถัดไปเป็นชานนอกสำหรับใช้นั่งผิงแดด และตากผ้า เรียก จานกอนหรือ จานใต้ ส่วนนี้จะเป็นระบายพื้นที่ลดระดับลง และยกระดับขึ้นสู่ส่วน ค่อม(เต็น) ประมาณ 1 คืบ หรือ 1 สอก ใช้เป็นส่วนพักผ่อนและรับแขก ส่วนห้องโถงภายในมีระดับเดียวกับส่วนค่อม (เต็น) (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547 : 5)

วัสดุพื้น เป็น ไม้กระดานตีชิด ยกเว้นส่วน ค่อมແຫລນ จะเป็น ไม้กระดานตีเว้นร่อง ส่วนจานกอน อาจเป็น ไม้กระดานตีเว้นร่อง หรือเป็น ฟากไม้ไผ่ (คือ ไม้ไผ่นำมีตีแผ่เป็นแผ่น)

ระบายผืนภายในเรือน เมื่อขึ้นเรือน ส่วนค่อม (เต็น) จะเป็นพื้นที่โล่งๆ ไม่มีฝาถักัน หรือ บางบ้านทำเป็นซี่ลูกกรง หรือ ไม้ก่ทำฝาไม้ ตีตามตั้งสูง 1 เมตร สำหรับกำบังลม (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์.

2547 : 5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.31 space ส่วนค่อม ไม่มีฝ้า
(รติดา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

ถัดจากส่วนค่อมไป มีฝ้ากัน มีประตูเปิดได้ ประตูห้องโถงจะต้องหันไปทางทิศใต้ เหนือประตูมักปิดเฉลว เพื่อป้องกันอันตราย เรียก ตาเหลวคาเคียว (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547 : 6) ภายในโถงเรือนมีการกันห้องเพียงห้องเดียว สำหรับนอน หรือใช้เพียงผ้า màn กันรื้อยกับลำไม้ไผ่ หรือ เป็นแผงไม้ไผ่สานสูงประมาณ 1.5 ม.กันในกรณีที่เป็น เรือนเครื่องผูก

ฝ้าเพดาน ภายในเรือน ไทลื้อ ไม่มีฝ้าเพดาน ใช้ลำไม้ไผ่หลายลำสอดไปตามทางยาว เอาสิ่งของต่างๆ ใส่แข่ง ใส่ตระกร้า ใส่ห่อใบคองไปวางไว้ เช่น เข่งยาเส้น พริกแห้ง เบ็ด ไช (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547 : 13) เรียกว่า ควัน ไว้สำหรับเก็บของ

Space ภายในเรือน ไทลื้อ ส่วนค่อมในเรือนที่มีหลังคา 2 ชั้นทำให้ส่วนหลังคาชั้นที่ 2 จะยื่นชายลงมาต่ำ เข้ามาชน ทำให้ Space ส่วนค่อมข้างจะทึบตัน จึงมีลักษณะคล้ายเป็นห้อง ค่อมจะเชื่อมต่อกับโถงภายในเลข มีหลังคาคกลมหมคมีด้านหนึ่งต่อเนื่องกับจานกอน จะเป็นผนังทึบ ครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งเป็นทางออกสู่อานกอน ซึ่งจะโปร่ง โล่ง ไม่มีหลังคาคกลม มีราวระเบียงเดี่ยว ๆ

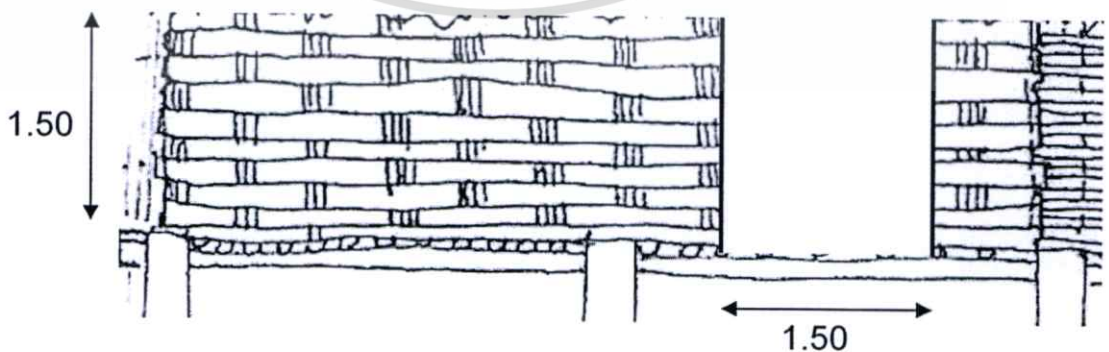
ภายในโถงเรือน ค่อมข้างกุดเตี้ยเล็กน้อย เพราะความสูงจาก พื้นถึงข้อ 2.30 ม.เท่านั้น แต่จะโล่งเห็น โครงหลังคา ไม่มีฝ้าเพดานทั้งนี้ อาจเป็นเพราะรูปทรงหลังคาค่อมข้างมีความลาดชันมาก ทำให้ตรงขาขาที่ติดกับผนังจึงค่อมข้างเตี้ย แสดงให้เห็น Space ภายในโถงเรือน

รูปที่ 2.32 space โถงภายในเรือนแบบเรือนเครื่องผูก
(รติดา สีนเอกเอี่ยม, 2542)

ลักษณะที่ว่างภายในเรือน เป็นที่ว่างที่ถูกปิดล้อมด้วยระแนบผนังสี่ด้าน ซึ่งทำให้เกิดปริมาตรที่เหลื่อมขึ้น โดยมีช่องเปิดประตู ช่วยสร้างความต่อเนื่องของพื้นที่ใช้สอยออกมาที่ระเบียง นอกจากนี้ภายในเรือนยังมีการใช้ผนังสูงประมาณ 1.50 เมตร แบ่งที่ว่างออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนนอน ซึ่งอยู่ด้านใน เพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัว

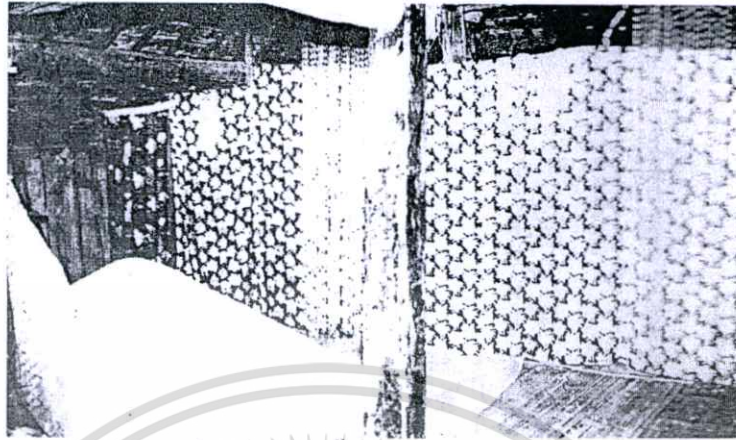
2.1.3.2.2 การแบ่งกันห้อง มีการแบ่งกันห้องเพียงห้องเดียว ส่วนพื้นที่ ที่เหลือเป็นโถงโล่งเอนกประสงค์ ลักษณะการกันห้องมี 2 แบบคือ กันชั่วคราว คือใช้ผ้าม่านกัน หรือถ้าเป็นในเรือนเครื่องผูก จะเป็นฝาไม้ไผ่สาน มีช่องเปิดทางเข้า กว้าง ประมาณ 1.5 เมตร และแผงสูง 1.5 เมตร

รูปที่ 2.33 รูปด้านแผงกันแบ่งห้องแบบฝาสาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งาน (รติดา สีนเอกเอี่ยม, 2542) กรุณาอย่าให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

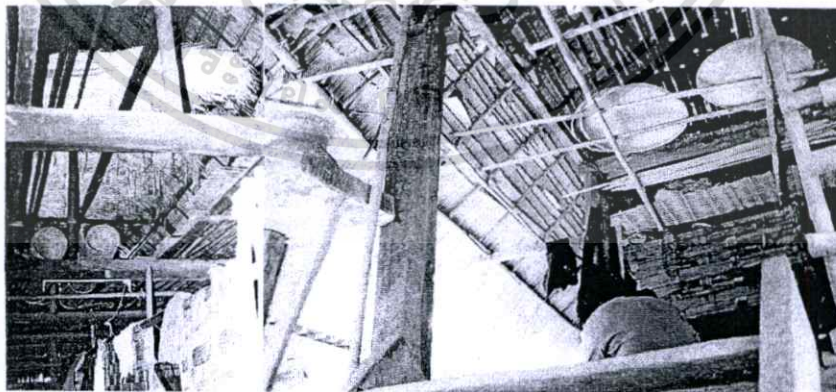
และใช้การกั้นแบ่งห้องด้วยม่าน

รูปที่ 2.34 การกั้นแบ่งห้องแบบใช้ม่าน
(วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 27)

2.1.3.2.3 เครื่องเรือน

ม้านั่ง สำหรับนั่งพักผ่อนอยู่บริเวณชาน(ค่อมแหลน)
ร้านน้ำ มักอยู่ในตำแหน่งปลายสุดของชาน เป็นหิ้งไม้ยกสูงขึ้นมาประมาณ 1-1.10 ม. เป็นไม้จริง หรือไม้ไผ่ผูก มีผ้าด้านหลัง หรือ ทำแผงเอนออกไปนอกอาคาร
คว้น คือไม้ไผ่พาดยาวตลอดแนวหลังคาตามยาว อยู่บนช่อ ไม้สำหรับเก็บของได้โครง หลังคา จะใช้ไม้ไผ่เป็นเล่ม ทำเป็นคาง แล้วใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกทำเป็นแผงวางบนคาง คว้นจะทำไว้บนค่อม ประโยชน์อีกประการหนึ่งคือ สามารถเอาไว้ใช้กันขโมยได้ด้วย

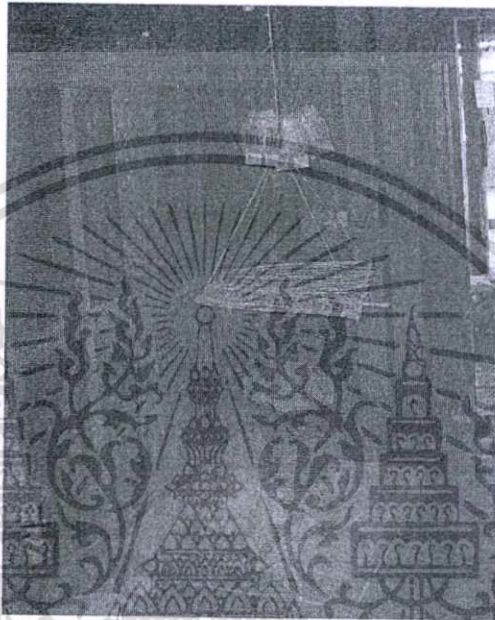

รูปที่ 2.35 คว้น
(รติดา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

แม่เตาไฟ เตาไฟชนิดฝา เตาไฟ นี้ฐานเตาก่อด้วยดิน มีไม้กั้นล้อมรอบบนฐานตั้งเตาเหล็ก เอกสารนี้ตีพิมพ์กว้างขนาด 2-3 ศอก สูงจากพื้นประมาณ 10-15 ซม. ใช้หุงต้มอาหาร หรือต้มน้ำขงน้ำชา ที่ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เตาไฟนี้มีหม้อน้ำชาทำด้วยดินเผามีหูถือข้าง ๆ หรือกาน้ำชาวางอยู่ริมกองไฟเสมอ เรียก หม้อน้ำล่า
เตาไฟบางบ้านจะมี 2-3 เตา แล้วแต่มีกี่ครอบครัว

หิ้งข้าว เหนือส่วนเตาไฟ เป็นไม้ไผ่สาน ห้อยลงมาจาก โครงหลังคาขนาดประมาณ 90x90
ซม. เรียก หิ้งข้าว เอาไว้ผึ่งอาหาร เป็นภูมิปัญญาในการถนอมอาหารอย่างหนึ่ง และเป็นการป้องกัน
มด หรือแมลง เช่น รมควันปลา

รูปที่ 2.36 แม่เตาไฟ และ ควัน

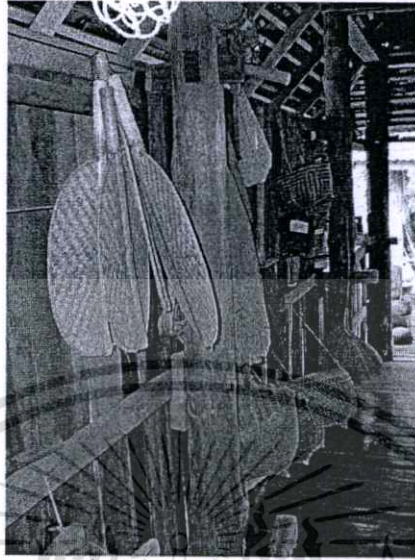

รูปที่ 2.37 แม่เตาไฟ และ ควัน

(รศิตา สีนอกเอี่ยม. 2542)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมืออภิศกรรม วางไว้ข้างฝาเรือน

รูปที่ 2.38 เครื่องมืออภิศกรรม

โครงสร้างหลังคา เป็นบ้านหลังคาสองจั่ว มุงด้วยแป้นเกล็ด (หลังคาไม้) โครงสร้างทั้งหมดทำมาจากไม้จริง ทั้งที่เป็นท่อน ไม้ลักษณะกลมและไม้ที่ผ่านการตัดแต่งแล้ว หลังคาไม่มีฝ้าเพดานปิด จึงเห็น โครงสร้างกลังคาอย่างชัดเจน ช่วงเดินมีชายหลังคายื่นออกมาคลุมด้ามากจนชายหลังคาอยู่ในระดับเดียวกับความสูงของกระเบื้องบนชานหน้าบ้าน (ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 2.39 โครงสร้างหลังคา

(ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.2.4 องค์ประกอบภายในเรือน

ใต้ถุนเรือน พื้นบ้านชั้นบนที่เป็นเพดานของใต้ถุนเรือน สูงประมาณ 2 เมตร ส่วนพื้นเป็นพื้นดินปรับเรียบ บริเวณนี้ร่มแดด และเปิดโล่งตลอด 4 ไร่พื้นที่บริเวณนี้ ตั้งที่ ท่อผ้า หลังจากว่างจากการทำเกษตรกรรม เพื่อทอผ้า สำหรับสมาชิกในครอบครัว ส่วนในฤดูร้อนใต้ถุนเรือนเป็นบริเวณที่เย็นที่สุดของบ้านในช่วงกลางวัน จึงนิยมผูกเปลนอนเล่นได้ และได้ถุนเรือนยังเป็นที่เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ข้าว เหวียน คันไถ สุ่มปลา ถ่าน ฟืน ในอดีตสัตว์เลี้ยงในบ้าน เช่น หมู สุนัข แมว เป็ด ไก่ จะแย่งชิงเศษอาหารที่หล่นมาจากร่องกระดาน แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากมีความรู้ด้านสุขอนามัย เข้ามา ทำให้ชาวบ้านเลิกใช้พื้นที่ส่วนนี้เลี้ยงสัตว์ เพราะจะมีกลิ่นอับ

รูปที่ 2.40 ใต้ถุนเรือน มีที่ทอผ้า ส่วนเก็บของ
(รติดา สีนอกเอี่ยม. 2542)

บันได มีบันไดนอกบ้านทอดขึ้นส่วนตัวบ้าน บันไดมักมี 9 ขั้นตามความเชื่อ ที่สูงหน่อยประมาณ 12 ขั้น อย่างต่ำ 6 ขั้นข้างตีนบันไดในฤดูฝนวางหม้อน้ำดินเผาไว้กับกระบวย สำหรับให้ผู้ขึ้นบนบ้านล้างเท้าเสียก่อน(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ .2547) และ บันไดหันหน้าไปในทางทิศตะวันออก (จูเหลียงเหวิน .2536,88) โดยทำบันไดแนบกับผนังอาคารบริเวณใต้ปีกหลังคาด้านสกัด ที่ยื่นยาวออกมาคลุม โดยมีเสาไม้ตรงจากพื้นดิน เพื่อรับชายคาดังกล่าว เรียก เสาหลังหมา โดยมากชาวไทลื้อมักใช้เป็นที่ผูกสุนัขเฝ้าบ้านเรือนซึ่งเฝ้าอยู่ตรงบันไดทางขึ้นเรือน เพราะในเวลากลางวันชาวบ้านจะออกไปทำไร่ ทำนา

รูปที่ 2.41 บ้านไคเสาเหล็งหมา
(รลิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

รูปที่ 2.42 ป้อมปุก
(รลิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

ป้อมปุก คือ ชั้นยกระดับก่อนบันไดขั้นแรก ใช้เป็นที่วางผ้าเช็ดเท้า หรือ รองเท้า

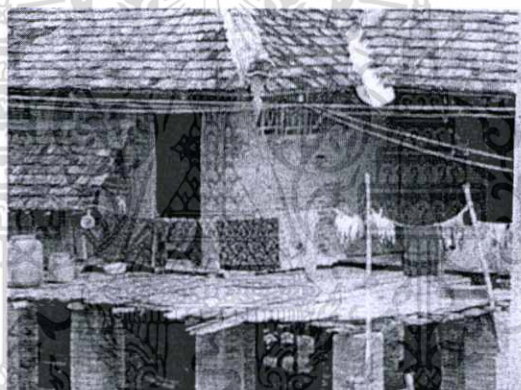
พาน ทางขึ้นบันไดหน้ามีหลังคาคลุม ข้างหนึ่งของระเบียง ระเบียงที่บันไดเรียกว่า ค่อมเหลน ถัดไปเป็นพานนอกสำหรับใช้นั่งผิงแดด และตากผ้าห่ม เรียก จานกอน หรือ จานใต้ พื้นที่ยกสูงกว่าพาน และ ระเบียงค่อมเหลน ประมาณ 1 คืบ 1 สอก เป็นระเบียงใช้เป็นที่รับแขก ถัดไปเป็นที่สำหรับวางหมอน้ำรับประทาน ซึ่งยกฐานสูงประมาณ 1 เมตรครึ่ง อีกข้างหนึ่งเป็นห้อง โถงที่ยกพื้นขึ้นสูงเล็กน้อย ระเบียงนี้เปิดโล่ง 3 ด้าน ด้านที่มีประตูเข้าสู่ตัวบ้าน ระเบียงหน้ามี หลังคาคลุมช่วยให้พ้นจากแดดร้อน และยังเปิดโล่งรับลมเย็น จึงมักใช้เป็นที่รับรองแขก อย่างไม่

เป็นทางการในเวลากลางคืน การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.43 ระเบียงหน้ามองจากภายนอก

นอกชาน จานกอน หรือ จานใต้ เป็นส่วนที่ถัดจากเดินมา เป็นส่วนของชานที่ลดระดับต่ำกว่า เต็น มีขนาดไม่กว้างมากนัก ขนาดประมาณ 2x 2 ม. ใช้เป็นที่ซักล้างทั่วไป เป็นลักษณะเป็นที่โล่ง ไม่มีหลังคาคลุม จึงถูกแดดถูกฝนจากการซักล้างบ่อย

รูปที่ 2.44 จานกอน เป็นฟากไม้ไผ่
(สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป)

รูปที่ 2.45 วัสดุพื้นเป็นฟากไม้ไผ่มีการวางหมอน้ำ
(รติดา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัสดุปูพื้นส่วนมากเป็นฟาก เพราะประหยัด และต้องรื้อเปลี่ยนได้ง่าย (วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 19) นอกชานใช้เป็นที่ล้างหน้าชำระร่างกายในเวลาเช้า และเย็น ในเวลากลางวันยังใช้เป็นตากผ้า และตากผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่โพลีเพล็กซ์ หรือในวันที่ฟ้าครึ้ม หญิงโตมักใช้ นอกชานเป็นที่ปั่นด้าย หรือเย็บผ้าแทนระเบียงหน้า เพราะสว่างมากกว่า และหนุ่มสาวมักใช้นอกชานเป็นที่นั่งเล่น หยอกล้อเกี้ยวพาในยามค่ำ มุมหนึ่งของนอกชานจะตั้งโองังดินเผา ขนาดใหญ่ สำหรับใส่น้ำไว้ทำความสะอาดร่างกาย ลูกสาวของครอบครัว จะเป็นผู้ตักน้ำมาใส่เป็นประจำทุกวัน เหตุที่นอกชานมีระเบียงต่ำกว่าระเบียงหน้าเล็กน้อย ก็เพื่อให้เป็นที่ไหลลงสู่พื้นล่าง หรือแห้งไป ได้โดยไม่ไหลเข้าสู่ตัวบ้าน โองังเก็บน้ำมักตั้งอยู่ใต้ชายคา และมีฝาปิดสนิทเพื่อรักษาน้ำให้สะอาด บ้านบางแห่งยังใช้ส่วนหนึ่งของระเบียงหน้าที่ยื่นออกมา ยกพื้นขึ้นสูงกว่าพื้นนอกชาน เพื่อทำเป็นแท่นตั้งอ่างโดยเฉพาะ สวนในบ้านขนาดใหญ่ที่เป็นห้องโถงเป็นรูปตัวแอล ก็มักเจาะประตูเพิ่มอีก 1 บาน เพื่อให้ส่วนระเบียงที่ยื่นออกมาทะลุถึงนอกชานได้

เต็น(หัวค่อม) นี้มักทำเป็นม้านั่งเตี้ย ๆ เช่น เพื่อนบ้าน ส่วนในยามค่ำคั่นก็อาจเป็นที่ให้ชายหนุ่มแวมมาคุยกับลูกสาวเจ้าของบ้าน นอกจากนี้ยังใช้เป็นที่ทำงานต่าง ๆ ในเวลากลางวันด้วย ในอดีต ส่วนนี้ไม่มี เครื่องเรือน เพราะชนชาติใด นั่งบนเสื่อ หรือฟากไม้ไผ่ และรับประทานอาหารจากโตก แต่เมื่อสังคมได้รับอิทธิพลจากภายนอกเพิ่มขึ้น จึงมักพบเก้าอี้ หรือ ไม้ไผ่ที่ระเบียงหน้านี้ด้วย

ห้องโถง ใช้งานนอกประสงค์ในชีวิตประจำวันคือ การประกอบอาหาร รับประทานอาหาร และเป็นที่นั่งนอนสำหรับแขกมาพัก นอกเหนือไปจากใช้เป็นที่ต้อนรับแขกในโอกาสพิเศษ มักจัดที่หลับนอนเอาไว้ภายในห้องโถงคอนท่ายใกล้กับที่นอนของเจ้าของบ้าน และเหนือบนหัวนอนของแขก ทำเป็นหิ้งเทวดา เรือน หรือผีเรือน ชาวไทลื้อไม่ได้เอาพระพุทธรูปไว้ในบ้านอย่างไทยเรา

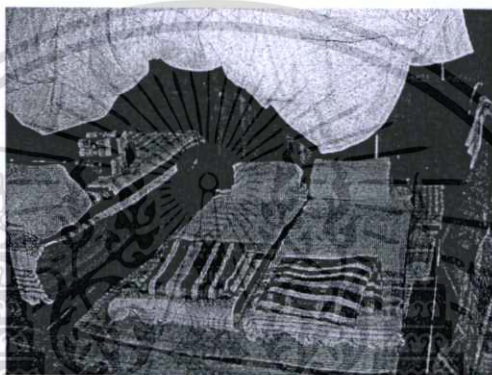
บ้านในอดีต ห้องโถงจะไม่มีหน้าต่าง ภายในจึงค่อนข้างมืด มีอากาศอบอ้าว เนื่องจากใช้เป็นที่ทำอาหาร มีเพียงแสงสว่างลอดผ่านประตูหรือฝาसानด้วยดอก หรือพื้นในเวลากลางวัน ส่วนเวลากลางคืนจะใช้ตะเกียงหรือก่อไฟในเตาไฟ ในปัจจุบันบ้านหลาย หลังมักเจาะหน้าต่างบานเปิดไว้ที่ฝาผนังสุดห้อง

ภายในห้องโถงข้างขวาของประตูจะตั้ง จะมี ข้างขวาของเตาไฟใช้เป็นที่รับประทานอาหารเช้า และเป็นที่นั่งนอนของแขกในเวลากลางคืน

ห้องนอน ห้องนอนอยู่ด้านซ้ายของห้องโถง ไม่มีหน้าต่าง มีเพียงประตู 1 บาน (บางแห่งมีประตู 2 บาน) ใช้ฝ้าม่านกันแทนประตู ซึ่งปัจจุบันบ้านของนายบ้านอาจมีประตู ภายในห้องนอนไม่มีการกันแบ่งส่วน

รูปที่ 2.46 การกั้นแบ่งส่วนนอนในเรือนเครื่องผูก
(รสิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

รูปที่ 2.47 ส่วนนอน

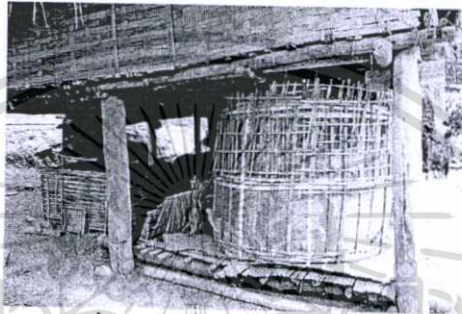
ในเวลากลางคืนจะปูเสื่อ หรือฟูกเรียงขนานกันไป มีมุ้งกางไว้ สำหรับแต่ละคน ในอดีตเสื่อผ้า และเครื่องนอนต่าง ๆ จะเก็บไว้ในตระกร้า หรือหีบ ตั้งไว้บนชั้นสูงหรือวางไว้มุมห้อง ในปัจจุบันตู้เก็บของเริ่มเข้ามาแทนที่ สมาชิกในครอบครัว จะนอนเรียงกันตามลำดับอาวุโส แต่เดิมจะนอนหันศีรษะไปทางทิศตะวันออก ความเชื่อนี้ เริ่มหายไป และความยาวของห้องเริ่มมีบทบาทบังคับให้นอนเรียงกันตามแนวยาว แยกไม่ได้รับอนุญาตเข้ามาในห้องนอน โดยเด็ดขาด ยกเว้นกรณีพิเศษ

รูปที่ 2.48 ส่วนนอนมีแผงไม้ไผ่สานขัดแต่ละกั้นแบ่งพื้นที่ในส่วนโถง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ (รสิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542) อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยุงข้าว เป็นส่วนประกอบสำคัญของบ้านไทลื้อ พบได้ 3 แบบคือ แบบเก็บใส่เสวียน คือภาชนะ
 สานไม้ไผ่สาน รูปทรงกระบอก หรือรูปทรงสี่เหลี่ยม ด้านนอกทาด้วยมูลวัว หรือควายผสมดิน
 เหนียว เพื่อป้องกันแมลง และความชื้น (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 216) วางอยู่ที่ใต้ถุนเรือน หรือ
 ภายในโถงเรือน แบบเป็นห้องเก็บข้าว โดยต่อออกจากตัวเรือน อาจเป็นด้านข้าง หรือด้านหลัง
 เรือน หรือบางบ้านกันเป็นคอกเดี่ยว ๆ สูงประมาณ 1.50 เมตร บริเวณบ่อนรับแขก (ค่อม) ก็มี และ
 แบบยุงข้าว คือสร้างเป็นยุงแยกเรือนออกไป โดยอาจเชื่อมกับตัวเรือนเดิมด้วยชาน หรือ แยก
 ต่างหากอยู่ในฝั่งบริเวณเรือนก็ได้

รูปที่ 2.49 ที่เก็บข้าวแบบเสวียน
 (รสิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

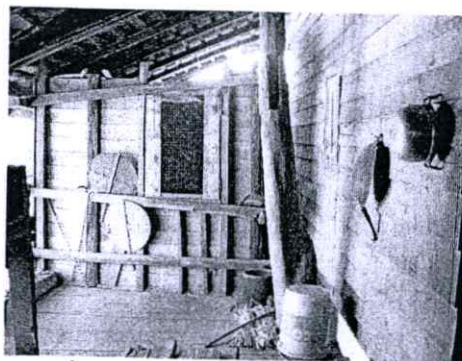

รูปที่ 2.50 ห้องเก็บข้าวต่อพื้นที่จากข้างเรือน
 (รสิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

รูปที่ 2.51 ห้องเก็บข้าวแบบบานเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูเชิงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.52 ห้องเก็บข้าวแบบบานเปิด

ห้องส้วม จะแยกออกจากตัวบ้าน แต่ตำแหน่งที่ตั้งไม่แน่นอน ลักษณะเป็นส้วมซึม มีคอก่าน บางห้องอาจมีประตูที่ปิดไม่มิดชิดมากนัก สำหรับการอาบน้ำชาวไทลื้อนิยมไปอาบน้ำที่แม่น้ำ

รูปที่ 2.53 ห้องส้วม
(รสิตา สีนเอกเอี่ยม. 2542)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ลักษณะเด่นทางวัฒนธรรม ประเพณี และ วิถีชีวิตของชาวไทยลื้อ

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (Way of life) หรือรูปแบบแห่งพฤติกรรม (Behavior patterns) และบรรยายผลงานทั้งหมดที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ได้แก่ ศาสนา ปรัชญา ภาษา กฎหมาย การปกครอง ศิลปวิทยาการ เครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ ซึ่งมีการส่งต่อและสืบทอดติดต่อกันมา (เสาวณีย์ จิตต์หมวด, ม.ป.ป.)

วัฒนธรรม คือ วิถีดำเนินชีวิตทุกด้านของคนทั้งหมดในสังคม ซึ่งหมายถึงวิธีการกระทำสิ่งต่างๆ ทุกอย่าง ทั้งหมดทั้งสิ้น นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถีแต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถี จราจร และขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตลอดจนวิถีแสดงทางความสุขทางใจและหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิตทั้ง เครื่องใช้ หรือวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อการเหล่านั้น ก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ไม่ว่าสิ่งของเหล่านั้น จะเป็นสิ่งของที่นำมาจากธรรมชาติ หรือคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ก็ตาม (เจดีย์ว บุรีภักดี, ม.ป.ป.)

สรุป วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของคนในสังคม นับตั้งแต่วิถีกิน วิถีอยู่ วิถี แต่งกาย วิถีทำงาน วิถีพักผ่อน วิถีแสดงอารมณ์ วิถีสื่อความ วิถีจราจรและขนส่ง วิถีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิถีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้นอาจเริ่มมาจาก เอกชน หรือคณะบุคคล ทำเป็นตัวแบบ แล้วต่อมาคนส่วนใหญ่ก็ปฏิบัติสืบต่อกันมา วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไข และกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิถีใหม่ที่ใช้แก้ปัญหาและตอบสนองความ ต้องการของสังคมได้ดีกว่า ซึ่งอาจทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม ดังนั้นการรักษาหรือธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิม จึงต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือพัฒนา วัฒนธรรม ให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย(ความหมายวัฒนธรรม, ม.ป.ป.)

ซึ่ง วัฒนธรรมจะเป็นสิ่งที่กำหนด แบบแผน ข้อบังคับ กฎหมาย ทำให้เกิดประเพณี ความเชื่อ ซึ่งจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละสังคม อีกทั้งวัฒนธรรมยังเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ ในกลุ่มสังคมนั้นและยังสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคมอีกด้วย (ความหมายวัฒนธรรม, ม.ป.ป.)

ประเพณี หมายถึง พฤติกรรม หรือ ความประพฤติที่คนในส่วนรวมยึดถือกันเป็นธรรมเนียม หรือ เป็นระเบียบแบบแผน และปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน จนลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน เป็นที่ยอมรับของสังคม (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 33)

จารีตประเพณี เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับกฎศีลธรรม หากใครไม่ปฏิบัติตาม ถือเป็นสิ่งที่ผิด โดยชาวไทยภาคเหนือ เรียกว่า ฮีด (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 33)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ธรรมเนียมประเพณี เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องธรรมดาสามัญ โดยทั่วไป ไม่มีความผิดถูก เหมือนจารีตประเพณี เป็นเพียงบรรทัดฐานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นประเพณี เป็นแนวปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน ไม่รู้สึกเป็นภาระหน้าที่ ธรรมเนียมประเพณีเป็นเรื่องที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาในสังคม เช่น กิริยา มารยาท การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับประทานอาหาร การพูด การแสดงท่าทาง การแต่งกาย เป็นต้น (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 33)

ขนบประเพณี เป็นประเพณีที่วางไว้เป็นระเบียบแบบแผน เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 33)

ผู้วิจัยจึงขอสรุปเฉพาะ ประเพณี และ วิถีชีวิต ที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมการดำเนินชีวิต เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ออกแบบโฮมสเตย์เพื่อเสนอแนะต่อไป

2.2.1 ธรรมเนียมประเพณีชาวไทลื้อ

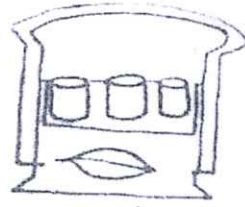
2.2.1.1 การต้อนรับแขก บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กล่าวไว้ว่า

...การต้อนรับแขก เป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าของบ้าน เมื่อเวลาแขกมาบ้านจะจัดหา เสื่ออ่อน (ทำด้วยลำต้นตองสาตซึ่งขึ้นตามป่าริมลำธารทั่วไป) มาปู ถ้าเป็นข้าราชการ เจ้าเมืองจะจัดหาผ้าเต็น (ผ้าที่ใช้ปูรับแขก) หรือผ้าเจียนสีแดง (ทำด้วยขนสัตว์) หมอนสำหรับพิง เขกธรรมดาปูพื้นรับรองด้วยเสื่อ อย่างดีหน่อยก็ผ้ากระดานหรือผ้าปูทำด้วยขนสีเทา นำเอากล่องหมากทำด้วยโลหะเงิน หรือเครื่องเงิน เรียก เอ็บหมาก พานบุหรี ใบบองกล้วยบุหรีชโย (บุหรีมวนใหญ่และยาว) คนโทน้ำ หรือ กาน้ำดำ (กาน้ำชา) พร้อมด้วยถ้วยน้ำดำ ตามจำนวนแขก (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 5) การต้อนรับแขกนี้เป็นไปด้วยอธยาศัยไมตรี เวลาแขกลากลับไป เจ้าของบ้านจะห่ออาหารให้แขกไปรับประทานระหว่างทาง... (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 6)

รูปที่ 2.54 การต้อนรับแขกของชาวไทลื้อที่สืบสองปีนนาในปัจจุบันที่หมู่บ้านท่องเที่ยวกาหลันป่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.55 เอิบที่ใส่หมากพลู
(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 10)

รูปที่ 2.56 บุหรีชโย (บุหรีมวนใหญ่และยาว)
(Liu Ming. 2544 : 100)

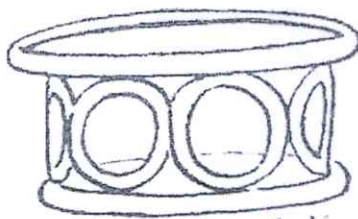
ภายในโรงเรือน บางทีจัดเป็นห้องนอนสำหรับแขกซึ่งสนิทคุ้นเคยกันมาก่อน หรือญาติพี่น้องต่างหมู่บ้าน ต่างเมืองมาเยี่ยมเยือน มักจัดที่หลับที่นอนไว้ภายในห้องโรงตอนท้ายใกล้กับที่นอนของเจ้าของบ้าน และเหนือบนหัวนอนของแขกทำเป็นหิ้งเทวดาเรือน หรือ ฝี่เรือน (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

บ้านบางหลังกั้นฝาภายในโรงเรือนอีกตอนหนึ่ง ห้องตอนใน เป็นที่นอนของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัว ช้างนอก เป็นที่แขกผู้คุ้นเคยมานอนพัก ส่วนแขกแปลกหน้า หรือคนไม่รู้จักสนิทสนมกันมาก่อน ให้นอนพักตรงระเบียง หรือ หัวค่อม (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

2.2.1.2 การรับประทานอาหาร

การจัดสำรับอาหาร ไม่นิยมใช้ถาดแบบติดกับพื้น โดยมากใช้ถาดไม้สานมีขาสูงประมาณ 1 ศอกเศษ สานด้วยหวายหรือไม้ไผ่สำหรับใช้วางถ้วยชามที่ใส่อาหาร เรียกว่า หมูข้าวหวาย หรือ หมูข้าวสาน หรือ ชัน โดกข้าว บางบ้านทำเป็น โต๊ะไม้เตี้ย ๆ เรียก หมูข้าวไม้ (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547 :

เอกสารนี้⁽¹³⁾เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

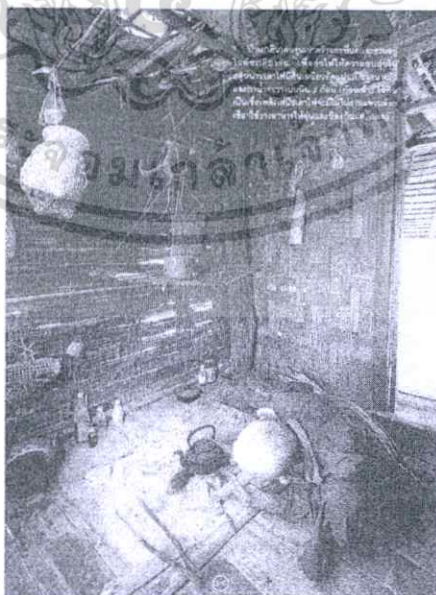

รูปที่ 2.57 ขันโตกข้าว
(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 10)

เวลานั่งรับประทานอาหารผู้หญิงนั่งพับเพียบ ผู้ชายนั่งขัดสมาธิ หรือนั่งชันเข่าข้างหนึ่ง บางบ้านหญิงชายรับประทานอาหารร่วมกัน บางแห่งผู้ชายรับประทานก่อน ผู้หญิงกับเด็กรับประทาน ภายหลัง อาหารที่เหลือจากการรับประทานก็ยกมาเก็บไว้ เอาผ้าซีเมนต์ม้วนปิด ป้องกันหนู และแมลงวันตอม(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 13)

2.2.1.2 การทำอาหาร

เตาไฟบางบ้านมี 2-3 เตา แล้วแต่มีกี่ครอบครัว บางบ้านมีเพียงเตาเดียว เตาไฟนี้สร้างขึ้นโดย เอาไม้ทำเป็นกระบะติดขอบไม้สี่เหลี่ยมกว้างขนาด 2-3 ศอก เอากวดบรรจุข้างล่าง เอาดินใส่ทับไว้ข้างบน เอาก้อนหิน 3 ก้อนวางเป็นก้อนเต้า บางแห่งใช้เหล็กสามขาแทนก้อนเต้า ที่เตาไฟนี้มีหม้อน้ำชาทำด้วยดินเผามีหูถือข้าง ๆ หรือ มีกาน้ำชาวางอยู่ริมกองไฟเสมอ เรียกว่า หม้อน้ำล่า ใช้ต้มหลังเวลารับประทานอาหาร แต่การชงชาของชาวไทยลื้อ ต้องเค็มเกลือลงไปให้มีรสเค็มเล็กน้อย(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

รูปที่ 2.58 แม่เตาไฟของไทยลื้อ
(ลดาวัลย์ วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

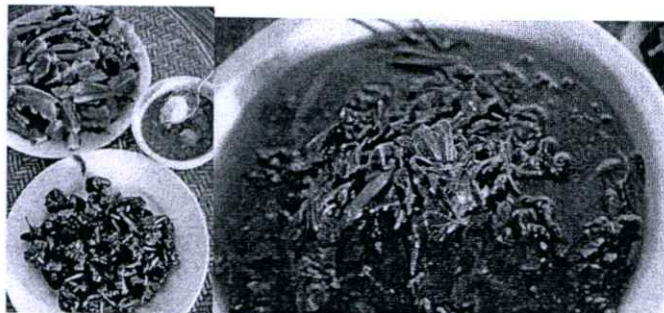
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บนหิ้งเหนือเตาไฟ มีห่อเกลือ พริกแห้ง จิง ใบชา ข่า ตรีโคร์ น้ำเต้า เนื้อแห้ง และ อาหารอื่นๆ ตามปกติแล้ว ชาวไทลื้อไม่ใช่ไม่จืดไฟ เวลาทำอาหารเสร็จแล้ว จะเอาน้ำรดคุ่นพื้นอื่นๆให้ดับ เหลือแต่พื้นที่มีถ่านแดงติดอยู่ 1-2 คุ่น แล้วเอาน้ำซักกลับไว้ ไม่ให้ไฟดับ ถึงเวลาก่อไฟก็เขี่ยสลัด ขี้เถ้าออก เอามาสูมใหม่เป่าให้ลุกเป็นเปลวไฟขึ้นมาใช้อีก (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

ที่บรรจุก้าวเหนียว สานด้วยไม้ไผ่รูปกลมๆอย่างกระป๋องเนยขนาดใหญ่ มีฝากลมปิดครอบ เรียกว่า แป็บข้าว ถ้าสานเป็นรูปสูงเรียวยาวขึ้นไปมีคอกว้าง มีขาข้างล่างและฝาครอบบนเรียกว่า กล่องข้าว (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

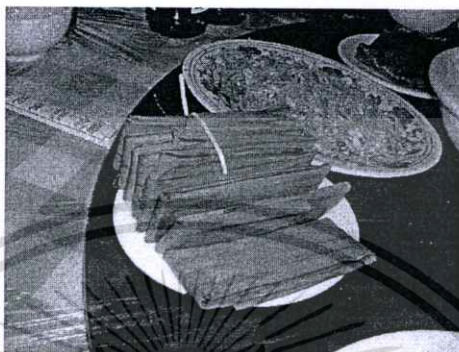

อาหารหลักของชาวไทลื้อคือ ข้าว ซึ่งมีทั้งข้าวเจ้า และข้าวเหนียว ส่วนใหญ่จะรับประทานข้าวเหนียวที่นึ่งในไหไม้ หรือ ไหดิน ส่วนกับข้าว มีหลากหลายชนิด แต่ที่นิยมคือ น้ำพริกแดง แกงส้ม ผักกาด เขี้ยวเตา (สาหร่ายที่อยู่ในนา) แอ้งและ (บุปผา จิระพงษ์ นันทนา อัครนิธิน. 2530 : 140-141) ทานน้ำพริกกับผัก นิยมรับประทานพืชผักที่ปลูกขึ้นเอง หรือหาของป่าเช่น หน่อไม้ เห็ด ไข่ มดแดง หรือสาหร่ายน้ำจืด ที่เรียกว่า ไก มาเป็นอาหาร และมักจะไม่ค่อยมีส่วนผสมของไขมัน ในอดีตอาหารแต่ละมื้อมักจะทำเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อถึงคราวเทศกาลสำคัญ เช่น สงกรานต์ ขึ้นบ้านใหม่ ก็จะทำอาหารไว้สำหรับครอบครัวและเลี้ยงแขก (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนรูปที่ 2.60 นำปูลื้อ(น้ำพริกกับผัก และ ไก สาหร่ายน้ำจืด) ๕ ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนประกอบที่ใช้ปรุงอาหารที่สำคัญของไทยคือ ถั่วเน่าเค็ม ที่ผ่านกรรมวิธีถนอมอาหาร เก็บไว้ใช้นานๆ เพื่อที่จะนำมาปรุงใส่อาหารอื่นเสมือน ผงชูรส ในสมัยใหม่แต่ไม่มีอันตราย วิธีการทำคือ เอาถั่วเหลืองมาล้าง นำมาต้มให้สุก เอาไปหมักไว้แล้วนำมาตำ ใส่เกลือ แล้วนวดทำเป็นแผ่นบาง ๆ แล้วตากให้แห้ง บางที่ก็ใช้เป็นอาหารโดยตรงได้เลย (บุปผา จิระพงษ์ และ นันทนา อัครนิธิน. 2530 : 142)

รูปที่ 2.61 อาหาร เต้าหู้ย่าง

2.2.1.4 การนอน

การนอน นิยมหันศีรษะไปทางทิศตะวันออก เขยียดเท้าไปทางทิศตะวันตก หรือไม่ก็หันศีรษะไปทางทิศเหนือ เขยียดเท้าไปทางทิศใต้ ไม่นิยมหันหัวไปทางทิศ ตะวันตก และทิศใต้ ถือกันว่าผู้ใดปฏิบัติเช่นนั้นจะไม่เจริญ(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 11) และเวลานอนห้ามนอนขวางกระดาน ห้ามนอนตรงระหว่างเสาเรือน (ศูนย์วัฒนธรรมลำปาง วิทยาลัยครูลำปาง สหวิทยาการล้านนา 55) การนอนจะปูฟูกนอน ไม่มีการใช้เตียง ซึ่ง ฟูกนอนของคู่สามีภรรยาไทยคือ ฟูกของสามีปู 2 ชั้น ส่วนฟูกของภรรยาปูชั้นเดียว และชาวไทลื้อจะนอนรวมกันหมด โดยแยกครอบครัวยุติ 1 มุ้ง

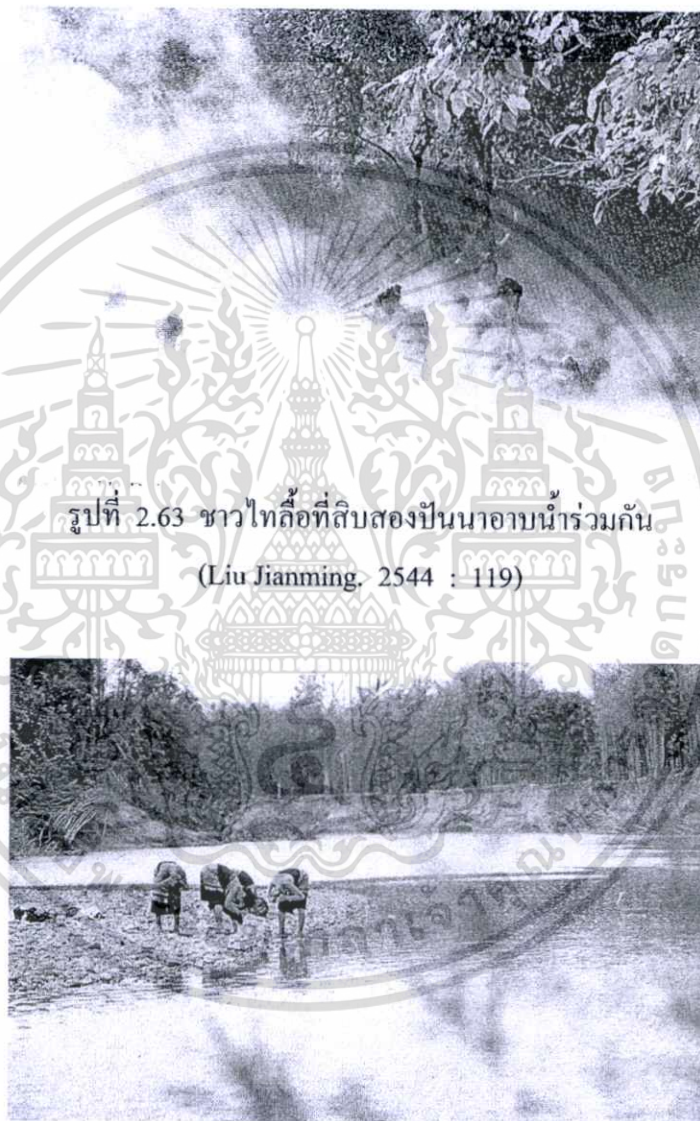
รูปที่ 2.62 มุ้งชาวไทลื้อทอดด้วยผ้าฝ้าย

(ลดาวลดี วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.4 การอาบน้ำ

ชาวไทลื้อมักมีวิถีชีวิตริมแม่น้ำ จึงเห็นได้ว่า ชาวไทลื้อจะไปอาบน้ำ ที่ริมแม่น้ำ และ ชาวไทลื้อ ไม่นิยมใส่บาตร ใช้น้ำชาเข้าสระผสมสัปดาห์ละครั้ง แล้วเอาน้ำแช่ผักส้มป่อย หรือน้ำหมากจอม สัม (มะกรูด) ฟอกผมอีกครั้งหนึ่ง นิยมสระผมกันในวันข้างขึ้น หรือ แรม 7 ค่ำ และ 14 ค่ำ (บุญ ช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 17)

รูปที่ 2.63 ชาวไทลื้อที่สืบสองปีนมาอาบน้ำร่วมกัน
(Liu Jianming, 2544 : 119)

รูปที่ 2.64 ชาวไทลื้อสระผมริมแม่น้ำ
(ถดาวัดลี วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

2.2.2 จารีตประเพณีชาวไทลื้อ (ฮีต)

แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ฮีตในครอบครัว ฮีตการเกษตร ฮีตของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.1 ประเพณีเรียกขวัญ

เป็นพิธีกรรมสำหรับคนที่ใช้ชีวิตอยู่ให้อย่างมีความสุข ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ชาวไทลื้อจะมีการผูกข้อมือเรียกขวัญสำหรับผู้มาเยือน เป็นการรับขวัญ คล้ายกับของชาวล้านนา แต่ของชาวไทลื้อจะมีการ ขับลื้อ (เพลงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทลื้อ) ประกอบพิธีด้วย(ยุพิน เข็มมุกด์ ขนิษฐา โกมลตรี เรณู อรรธนาเมศรี. 2530 : 119)

2.2.2.2 ประเพณีอยู่ช่วง

เป็นประเพณีแ้วสาวเพื่อแสวงหาคู่ของหนุ่ม ไทลื้อ ชาวไทลื้อจะไม่มีการคลุมถุงชน หนุ่มสาวมีโอกาส และมีความเป็นอิสระในการเลือกคู่ครอง แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในกรอบประเพณีที่ค้ำจาม (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 43)

ช่วง หมายถึง ลานบ้าน มีร้านนั่งสำหรับพักผ่อนหรือทำงาน ในเวลากลางคืน โดยยกพื้นสูง ประมาณ 1.5 เมตร มีความกว้างยาวพอสำหรับบรรจุคนนั่งได้ 4-5 คน มีสิ่งประกอบสำคัญคือ เตาไฟ หรือ ตะเกียง น้ำตั้น(คน โท) ขันน้ำ และอุปกรณ์สำหรับใช้ปั่นฝ้าย พอดกเย็นสาวๆแถบบ้านใกล้เรือนเคียงที่นัดกันอยู่ช่วง ก็จะเตรียมหาฟืนมาไว้ เพื่อใช้ก่อกองไฟให้เกิดความอบอุ่น และแสงสว่างในหน้าหนาว ส่วนหน้าร้อนจะใช้ตะเกียงแทน (ประชัน รักพงษ์. 2535 : 43)

พอถึงยามดึกบรรดาหนุ่ม ไทลื้อก็จะไปแ้วสาวอยู่ช่วง ก่อนถึงบ้านก็จะเริ่มจ้อยเกี่ยวสาวมาแต่ไกล เมื่อฝ่ายสาวได้ยินก็เตรียมตัวไว้ต้อนรับ(ประชัน รักพงษ์. 2535 : 43)

การอยู่ช่วง เป็นจารีตของสังคม ไทลื้อ ที่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสพบปะกันหลังจากทำงานประกอบภารกิจประจำวันแล้ว อย่างไรก็ตามเสรีภาพในการเลือกคู่ครองดังกล่าว จะต้องอยู่ในสายตาของพ่อแม่ฝ่ายหญิงที่คอยดูแลไม่ให้เกินเลขจนออกนอกกรอบประเพณีไป

ช่วง คือ ลานดินอัดแน่น มีร้านนั่งสำหรับพักผ่อนหรือทำงาน ในเวลากลางคืน มีความกว้างยาวพอสำหรับบรรจุคนนั่งได้ 4-5 คน จะมีขนาดพื้นที่ประมาณ 3 x 3 ม. สูงประมาณ 1 ม. ใช้เสาไม้งามขนาดประมาณ 4 นิ้ว รองรับพื้น และปูด้วยฟากไม้ไผ่ ตรงกลางช่วงทำกะบะดินสำหรับสูมไฟในคืนเดือนมืด ในกลุ่มย่อย ๆ ของบ้าน 4 – 5 หลังมักนิยม สร้างช่วงบ้านเอาไว้สำหรับในยามค่ำคืน หนุ่มสาวมักจะมาพบปะกันเพื่อหาคู่ พูดคุยทำความรู้จักกัน เรียกช่วงเกี่ยวสาว ซึ่งอาจสร้างนอกรั้วบ้านก็ได้ (อรศิริ ปาณินท์. 2533,42)

ในตอนเย็นหญิงสาวแถบบ้านใกล้เรือนเคียงที่นัดกันอยู่ช่วง ก็จะเตรียมหาฟืนมาไว้ เพื่อใช้ก่อกองไฟให้เกิดความอบอุ่นหญิงสาวจะถือเครื่องปั่นฝ้ายของใครของมัน มาปั่นฝ้ายรอบกองไฟรอหนุ่มที่สนใจคนมาเกี่ยวพาราสีกัน ส่วนหน้าร้อนจะใช้ตะเกียงแทน ในสมัยก่อนการแ้วสาวจะทำให้ชายหนุ่มไทลื้อได้เจอหญิงคนรักด้วยการอยู่ช่วงปั่นฝ้าย ก่อนที่จะแต่งงาน ในการเลือกคู่จึงไม่มีการคลุมถุงชน เพราะหนุ่มสาวมีโอกาสทำความรู้จักกันและมีความเป็นอิสระเสรีในการเลือกคู่ครอง แต่ต้องอยู่ในกฎจารีตเดิมของสังคม หากฝ่าฝืนจะถือเป็นการผิดผีหรือผอดผีอย่างร้ายแรง

ประเพณีปักเทียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือประเพณีปลูกบ้านของชาวไทลื้อ เป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจทำให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบรรดาเพื่อนบ้านและญาติมิตร

2.2.2.3 ประเพณีเข้ากำเมือง

คือประเพณีเลี้ยงผีบรรพบุรุษของชาวไทลื้อ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญยิ่งของไทลื้อ คือพิธีกรรมที่จะห้ามคนในหมู่บ้านออกไปข้างนอก และห้ามคนนอกเข้ามาโดยเด็ดขาด (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 17) และในอดีตช่วงที่ทำพิธียาวนานถึง 45 วัน แต่ในปัจจุบันก็เหลือเพียงประมาณ 3 วัน

2.2.2.4 ประเพณีตานธรรม

เป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อ ของการนับถือศาสนาพุทธ ในวัดไทลื้อจะมีพระพุทธรูปไม้แกะสลักจากไม้ซ้อ เรียกพระเจ้าไม้ซ้อองค์เล็กๆประดิษฐานเรียงรายอยู่หลายองค์ 2 ข้าง พระประธานประดับด้วยเครื่องสูงและมีตุ้ง (ธง) แขนงอยู่หลายผืนซึ่งชาวลื้อนิยมทำบุญถวายด้วยดวงด้วยความเชื่อที่ว่าเมื่อเสียชีวิตแล้วจะได้เกาะชายคางขึ้นสู่สวรรค์ ชาวไทลื้อยึดมั่นในพระพุทธรศาสนาอย่างเหนียวแน่น ผู้เฒ่าผู้แก่ทั้งหลายจะไปทำบุญถือศีลภาวนา และไปนอนวัดทุกวันพระ

2.2.3 วิถีชีวิตของชาวไทลื้อ

สังคมของชาวไทลื้อ เป็นสังคมเกษตรกรรมที่ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ราบใกล้แหล่งน้ำเพื่อทำไร่นา

รูปที่ 2.65 การทำนาแบบขั้นบันไดของชาวไทลื้อ

(Xiaoyuan. 2544 : 83)

ชาวไทลื้อ มักตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบหรือ ที่ราบระหว่างเนินเขา และต้องอยู่ใกล้กับลำห้วยสังคมของไตลื้อเป็นสังคมเกษตรกรรม มีชีวิตผูกพันธรรมชาติ น้ำ ดังนั้นอาชีพส่วนมากคือ การกสิกรรม ปลูกข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.66 ชาวไทลื้อซักผ้าริมแม่น้ำ
(ลดาวลดี วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

รูปที่ 2.67 ทำการประมงริมน้ำ
(ลดาวลดี วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

ชาวไทลื้อเป็นชาติที่สามัคคี ประองคองกันดีมาก และมีสังคมที่ช่วยเหลือกัน เช่น หากมีการปลูกข้าว ก็จะมาช่วยกันปลูกเป็นแปลง ๆ ไป ชาวไทลื้อแม้จะไม่มั่งคั่งร่ำรวยมาก แต่ก็มีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน เพราะทุกคนมี เรือกสวน ไร่ นา บ้านเรือนอยู่อาศัย ภายในบริเวณบ้านมีพืชผลบริบูรณ์ มีญาติพี่น้องอยู่พร้อมหน้า มีนิสัยขยันขันแข็ง วิถีชีวิตภายในบ้าน เห็นได้ว่ามีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย บุญช่วย ศรี สวัสดิ์ บรรยายถึงวิถีชีวิตชาวไทลื้อไว้ว่า

...ณ ถานดินตรงหน้าบ้าน ในเวลาเช้าตรู่พวกผู้ชายจะมานั่งไผ่ใบคา หรือ หั่นไผ่ยาสูบ เอาไม้ไผ่ขางมาจักเป็นตอกสำหรับใช้มัดสิ่งของ บางทีพวกผู้หญิงเอาเส้นฝ้ายหลายเส้นมาขึงยาว เพื่อรวมทำเป็นบ่วงเส้นด้าย ได้ขึงข้าวตั้งเครื่องทอผ้า ก็กระตุก หรือไม้ก็ตั้งครกกระเดื่องตำข้าว ตอนเช้ามีด ตะวันยังไม่โผล่ขึ้น พวกผู้หญิงชาวไทลื้อลุกขึ้นจากที่นอนมาก่อกองไฟนั่งข้าว และตำข้าว แข่งกับเสียงไก่ขันจวนสว่าง การตำข้าวช่วยกันตำทั้งเด็ก และผู้ใหญ่โดยเฉพาะ ถือเป็นหน้าที่ของผู้หญิง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

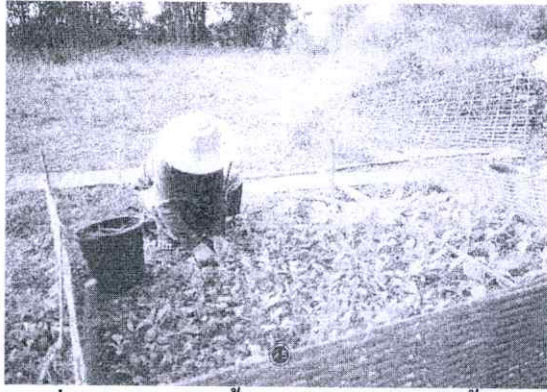
บางบ้านดำในตอนเย็น ตอนกลางวัน เสียงตำข้าวดังแข่งกันกับบ้านหลังอื่น ยิ่งตำกระชั้นเท่าไร ก็ถือว่าเป็นคนขยัน ถ้าเป็นหญิงสาวก็มีชายหนุ่มจ้อง ไว้หลายคน ทุกหลังคาเรือนเลี้ยงไก่ และหมู ทำเล้าไก่ คอกหมู ไว้ต่างหาก บางบ้านเลี้ยงเป็ด ตอนเช้าตรู่เสียงเป็ดร้องสนั่น ทางด้านหนึ่งของบ้านเป็นที่ผูกวัว ผูกควาย สัตว์เลี้ยงเหล่านี้เวลาฝนไม่ตกจะนำไปผูกกลางลาน โดยสุ่มไฟไว้ให้ ถ้าฝนตกก็นำมาผูกใต้ถุนเรือน มีรางหญ้า ที่เก็บฟางไว้ให้ ตอนสายพวกผู้ชายเอาคราดเขี่ยมูลสัตว์เลี้ยงกองเอาไว้... (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497 : 404-405)

รูปที่ 2.68 การตำข้าว
(ลดาวลัด วังศรี, ม.ป.ป.)

ที่ได้ถุนเรือน นอกจากใช้ผูกสัตว์ยามฝนตกแล้ว ยังใช้เป็นที่ตั้งเครื่องทอผ้าที่กระตุก เวลาว่างงานอื่น หญิงสาว หรือหญิงภายในบ้านจะมานั่งทอผ้า เสื้อผ้าหรือของใช้ที่ทำด้วยผ้าทุกชิ้นทำขึ้นเอง ไม่ซื้อเสื้อผ้าต่างประเทศใช้ ผ้าห่ม มุ้ง ผ้าปูที่นอน เสื้อผ้าต่างๆ เหล่านี้ใช้ฝ้ายจากใน ไร่ นำมาหีบเอาเมล็ดออก แล้วปั่นทอเป็นผ้า ตลอดจนการย้อมก็ใช้สีจากใบไม้ เปลือกไม้ธรรมชาติทั้งสิ้น

สวนครัวอยู่ถัดไปทางหลังบ้าน ใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกเป็นเล็ก ๆ สานปีกเรียงรายเป็นรั้วป้องกัน ไล่เปิด หมู ม้า วัว ควายเข้าไปกิน ในสวนครัวปลูกผักหลายอย่าง เป็นต้น ผักกาดเขียว ผักกาดขาว ผักกาดหัว ผักเป็ล กะหล่ำปลี มันเทศ มะเขือขาว มะเขือขื่น ฟักเขียว ฟักทอง ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา พริกสด มันฝรั่ง ผักชี ทำกันขนาดเหลือใช้ไม่ต้องไปหาซื้อจากตลาด หรือบ้านอื่น นอกจากทำสวนครัวภายในเขตรั้วบ้าน

รูปที่ 2.69 ชาวไทลื้อ ปลูกผักในบริเวณริ้วบ้าน
(ลดาวัลย์ วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

รูปที่ 2.70 ชาวไทลื้อมีวิถีชีวิตริมแม่น้ำ
(สืบทองศ์ จรรย์สืบทศรี, ม.ป.ป.)

น้ำที่ใช้รับประทานและใช้ภายในบ้านของชาวไทลื้อนำมาจากบ่อน้ำในแม่น้ำ ห้วยลำธารหรือบริเวณบ้านของเขา บ่อน้ำที่แม่น้ำนั้นเป็นเพียงคูยดินทราย และกรวดให้เป็นหลุมให้น้ำไหลซึมเต็มอยู่เสมอ เขากระบวยตักใส่กระบวยไม้ หรือหม้อดินหาบไปยังบ้านเรือน

รูปที่ 2.71 บ่อน้ำหมู่บ้าน

(ลดาวัลย์ วงศ์ศรี, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.72 การหาน้ำใส่ตุ่มที่บ้านเป็นหน้าที่ลูกสาวคนเล็กของบ้าน
(สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป.)

ชาวไทยลื้อยังปลูก ยาสูบ อ้อย แดงโม แดงไท แดงควา ไว้ตามไร่สวนริมเนินเขา และริมฝั่งแม่น้ำ ชาวไทลื้อเป็นคนขยันในการทำมาหากิน แทบไม่มีเวลาว่าง ความอึดคัดอดอยากไม่มี ทุกคนมีความขยันในการทำงาน และมีความสามัคคี ประองคองกัน (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์.2497:404-406)

2.2.4 การทอผ้าไทลื้อ ศิลปะที่โดดเด่นของชาวไทลื้อได้แก่งานผ้าทอไทลื้อ นิยมใช้ผ้าฝ้าย ทอ ลวดลายที่เรียกว่า ลายน้ำไหล ปัจจุบันมีการฟื้นฟูและถ่ายทอดศิลปะการทอผ้าแบบไทลื้อในหลาย ชุมชนของภาคเหนือและสินค้าของคนไทลื้อ สามารถที่จะสร้างรายได้และเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายด้วย ศิลปะที่มีความสวยงาม ประณีตและยังคงรักษาไว้ตามบรรพบุรุษ

รูปที่ 2.73 การปั่นฝ้าย
(สืบพงศ์ จรรย์สืบศรี, ม.ป.ป.)

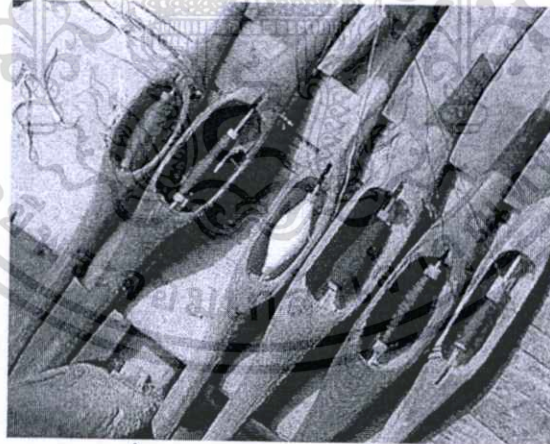
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.74 การทอผ้าที่ได้ถนุเรือน

รูปที่ 2.75 แสดงการทำบ่วงเส้นด้าย

รูปที่ 2.76 กระสวยด้ายที่ใช้ทอผ้า
(ลดาวลดี วังศรี, ม.ป.ป.)

2.2.5 การแต่งกาย ผู้ชายจะนุ่งเตี๋ยวสะกอ หรือสะดอ (เป่าลือก) มัดตะเจ็บหรือเตี๋ยวสามดุก ไม่ใส่เสื้อ ต่อมามีการสวมเสื้อม่อฮ่อมแขนยาวถึงข้อมือ มีขอบรอยคอคล้ายเสื้อคอตั้ง ใช้เชือกผูกหรือกระดุมเชือก เสื้อและกางเกงข้อมด้วยสีกกรมหรือดำ โปกศิริชะด้วยผ้า เมื่อไปวัดจะมีผ้าเช็ดไว้ที่บา และถือถุงข่ามแดง ส่วนผู้หญิงจะสวมเสื้อมัดรัดรูปผ่าอก มีสาบหน้าเฉียงมาผูกติดกับด้าย หรือใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระดุมเม็ดขนาดใหญ่เกี่ยวกันไว้ ตัวเสื้อจะสั้น แขนเสื้อยาว ทรงกระบอกนิยมใช้สีดำหรือสีคราม ตรงสาบเสื้อจะขลิบด้วยแถบผ้าสีต่างๆ หรือทำเป็นลวดลาย นุ่งผ้าชิ้นลายขวาง การวางสีลวดลาย ชิ้นแบบชิ้นก่าน (ลักษณะของผ้าชิ้นที่มีลวดลายมัดหมี่ ชิ้นดำเต็มแทรกด้วยคั่นเงินคั่นทอง) และชิ้นปล่อง (ลักษณะการขัดทอด้วยการเก็บลาย หรือการเก็บมุก) มีลวดลายสลับริ้วสีพื้นช่วงลายขนาดที่เท่ากัน ส่วนผมจะเกล้าเป็นมวยต่อมวย ด้วยการขบปลายผมเป็นรูปวงกลมเรียกว่าจิวองผม แล้วโพกศีรษะด้วยผ้าขาว หรือผ้าสีชมพู และถือถุงย่าม แต่ที่เห็นได้ชัด คือ ชาวไทลื้อมักจะมีชอบใส่เสื้อผ้าสีดำ ทั้งชายและหญิง ซึ่งวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทลื้อมีลักษณะคล้ายคลึงกับชาวล้านนา

รูปที่ 2.77 การแต่งกายของชาวไทลื้อ
(ลดาวัลดี วงศ์ศรี, น.ป.ป.)

ศิลปะการฟ้อนไทลื้อ และวรรณกรรมที่ยังคงหลงเหลือจากคำบอกเล่าของชาวไทลื้อที่ได้รับการถ่ายทอดเป็น บทเพลงหรือการขับลื้อ (การขับลื้อจะเป็นการขับโดยใช้ปี่เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ขับเล่าเป็นนิทาน) ซึ่งเป็นวรรณกรรมของชาวไทลื้อที่ยังคงรักษาไว้

รูปที่ 2.78 การขับลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 หมู่บ้านไทลื้อบ้านดอนมูล จ.น่าน

หมู่บ้านไทลื้อบ้านดอนมูล ที่กระจายตัวอยู่ทั่วไปนี้มี ลักษณะของการตั้งถิ่นฐานทางกายภาพ โดยภาพรวม 2 ลักษณะ คือ การตั้งถิ่นฐานกลุ่มที่มากลุ่มแรกจะตั้งถิ่นฐาน ที่ราบลุ่มแม่น้ำ เพื่อสะดวกในการทำเกษตรกรรม และ อีกกลุ่มคือมาตั้งถิ่นฐานในภายหลัง จึงมีการตั้งถิ่นฐานตามเนินเขา ซึ่งต้องทำนาแบบขั้นบันได ตามไหล่เขา และเพาะปลูกที่สามารถปลูกได้เฉพาะพื้นที่

รูปที่ 2.79 สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านดอนมูล

ลักษณะการวางผังหมู่บ้านโดยรวม กลุ่มบ้านพักอาศัย แยกที่นาและ ไร่ออกจากหมู่บ้าน และป่าชุมชนเป็นแนวกันระหว่างหมู่บ้าน และ ไร่นา การเกษตร มีทั้งการทำนา ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยาสูบ ถั่วเหลือง ข้าวโพด และผักต่างๆ สำหรับข้าวโพดนั้นปลูกเพื่อเป็นอาหารสัตว์ การวางผังหมู่บ้านนั้นยังมีศูนย์กลางหมู่บ้านเป็น ช่วงบ้าน และเป็นที่ตั้งของเสาใจบ้าน

รูปที่ 2.80 แปลงเกษตรกรรมที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน

และกลุ่มบ้านกระจายตัวอยู่รอบ ๆ ช่วงบ้านอันเป็นที่ตั้งของเสาใจบ้าน มีถนนเล็ก ๆ แยกเข้าหมู่บ้านในลักษณะตาตาราง ในพื้นที่ค่อย ๆ เพิ่มความต่างระดับของพื้นดินขึ้นไปทางเหนือของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่บ้าน บริเวณเนินสูง ไร่ร่มไม้ใหญ่ เป็นที่ตั้งของ หอเสื่อบ้าน มีวัดคอนมุลเป็นวัดประจำหมู่บ้าน บางแห่ง เป็นพื้นที่ที่ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำบุญ สงกรานต์ ส่วนมากก็เป็นบริเวณลานบ้าน

2.3.1 ประวัติบ้านคอนมุล

บ้านคอนมุล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน เป็นหมู่บ้านไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองลำ สิบสองปัน นามณฑลยูนนาน ประเทศจีนตอนใต้ ตามประวัติศาสตร์การอพยพของชาวไทลื้อเมืองน่านนั้น ได้ อพยพในช่วงวัฒนธรรม” เก็บผักใส่ซ้าเก็บข้าใส่เมือง “ (การเก็บเอาผู้คนมาไว้ในเมืองตนเอง) ซึ่ง เจ้าสุมนเทวราช เจ้าผู้ครองนครน่าน ได้ยกทัพไปกวาดต้อนเอาผู้คน เมืองลำ เมืองพง เมืองเชียงแขง เมื่อจุลศักราช 1174 (พ.ศ.2354) และได้นำท้าวพระยาหัวเมืองไปเข้าเฝ้ารัชกาลที่ 2 ชาวบ้านคอนมุล ก็อพยพมาในช่วงนี้เป็นส่วนใหญ่และมีกรอพยพมาที่หลังอีกเป็นบางส่วน การมาของเส้นทาง การอพยพนั้นผ่านมาทาง เมืองหลวงภูคา เมืองคอบ เชียงของ ผ่านมาทางบ้านสะเก็น อำเภอสองแคว ชาวไทลื้อที่ถูกกวาดต้อนมาในครั้งนั้น จะถูกอพยพมาทั้งระบบคือ เจ้านาย และไพร่ เจ้านายที่อพยพ มาในครั้งนั้นด้วยคือ เจ้าหลวงอนุภาพ (เป็นลูกหลานเจ้าหลวงเมืองลำ) ต่อมาได้รับแต่งตั้งจากเจ้า เมืองน่านให้ดูแลการทำนา และเหมือง ฝ่าย บริเวณเมืองไชยพรม หรือเมืองศรีพรม (ตำบลป่าคา ตำบลศรีภูมิ ตำบลตาลชุมในปัจจุบัน) ได้นำชาวไทลื้อจากบ้านคอนมุล บ้านป่าคา (บ้านต้นฮ่าง) บ้านหนองบัว ชาวไทยพวนบ้านฝายมุล และชาวบ้านอื่นๆ ได้สร้าง ฝ่ายน้ำย่าง ขุดเหมืองฝาย (เหมืองมหัศจรรย์) และส่งนำไปใช้ตั้งแต่บ้านฝายมุล ไปถึง บ้านคอนแก่ง และทำนาหลวงระหว่าง บ้านม่วงได้กับบ้านคอนตัน เก็บข้าวใส่ฉางหลวงที่บ้านม่วงได้(บ้านม่วงฉางข้าว)และส่งข้าวไปที่ เมืองน่านอีกทีหนึ่ง เจ้าหลวงอนุภาพต่อมา ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าเมืองน่านให้เป็นเจ้าชัยสงคราม ชาวไทลื้อบ้านคอนมุลจึงเรียกท้าว เจ้าหลวงอนุภาพชัยสงคราม

เมื่อ พ.ศ. 2480 ชาวไทลื้อบ้านคอนมุลส่วนหนึ่งไม่มีที่ทำกิน ได้พากันอพยพไปที่ บ้านศรีพรม ตำบล ฝายกลาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา บ้านคอนมุลเดิมที่มีอยู่ 2 หมู่บ้าน คือ ฝิ่งน้ำตะวันตก (บ้านคอนมุลหมู่ 2) และฝิ่งน้ำตะวันออก (บ้านคอนมุลหมู่ 3) ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2514-2517 เกิด อุทกภัยหลายครั้งจนได้อพยพจากฝิ่งน้ำทิศตะวันออกมารวมกับฝิ่งน้ำตะวันตกเป็นหมู่บ้านเดี่ยว คือ บ้านคอนมุลหมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา

2.3.2 สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านคอนมุล

2.3.2.1 วิหารไทลื้อวัดคอนมุล ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน สร้างเมื่อ พ.ศ.2375 และสร้าง เสร็จเมื่อ พ.ศ. 2380 สร้างโดย เจ้าหลวงอนุภาพ มีพระปัญญา เป็นเจ้าอาวาส เมื่อ พ.ศ. 2490 พระ บุญเปล่ง ค่ายวง เจ้าอาวาส นายผ่อง นน่อคำ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 นายวงศ์ นันท์ชัย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ร่วมกับราษฎรทั้ง 2 หมู่บ้าน ได้ร่วมกันบูรณะพระวิหารครั้งใหญ่ คือ ได้เปลี่ยนไม้เป็นเหล็กหลังคา ใหม่ทั้งหลัง เปลี่ยนเสาไม้ที่ชำรุด เป็นเสาก่ออิฐถือปูน เหลือไว้เพียง 2 ต้นที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ทำ การเจาะช่องหน้าต่าง ให้กว้างอีกเล็กน้อย (เดิมหน้าต่างกว้าง 30 ซม.) ปิดประตูหน้าต่างหลังพระ

วิหาร (เดิมที่วิหารนี้มี 3 ประตู) ให้เหลือเพียง 2 ประตู และได้ตกแต่งพระประธานทำคาน้ำฝนคาน้ำน้ำ ไม่ว่ารณใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซุ้มพระประธาน การบูรณะครั้งนี้แม้จะทำเป็นครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่ได้เคยทำมา แต่ก็สามารถรักษาซึ่งเอกลักษณ์ของ ไม้ท้าวได้เป็นอย่างดี วัดคอนมุลได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 และประกาศขึ้นทะเบียนเป็น โบราณสถาน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนพิเศษ 103ง วันที่ 6 ตุลาคม 2543

ลักษณะทางสถาปัตยกรรม วิหาร ไม้ท้าวบ้านคอนมุล เป็นลักษณะของสถาปัตยกรรม ไม้ท้าวที่ยังคงรูปแบบที่ดีที่สุด ลักษณะทรงหลังคาเป็นทรงตะกุ่ม หลังคา 2 ชั้นลาดต่ำลงมาตอนล่าง ลาดคุ่มลงมาทั้ง 4 ด้าน ตอนบนทรงจั่วตัด มุงด้วยไม้เป็นเกล็ด มีช่อฟ้าปั้นรูปนางพญา 2 ตัว หันไปทางทิศตะวันออก และ ทิศตะวันตก ลำตัวทอดไปบนหลังคา และหางจะพันกันตรงกลางหลังคาทำเป็นซุ้มปีกฉัตร 5 ชั้น ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของศิลปะ ไม้ท้าว ตรงมุมหลังคาทั้ง 4 ทิศของหลังคาชั้นล่างเป็นรูปสัตว์ที่สวยงาม คือ กิณรี นกหัสดีลิง หงส์ ครุฑ หน้าบันประดับลายประจำยามและประดับกระฉากบานใหญ่ ผนังก่ออิฐถือปูนหนาประมาณ 50 ซม. พระประธานก่ออิฐ ถือปูน ลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย ประดับด้วยเครื่องสูงที่สวยงาม ภายในวิหารจะประดับด้วยคางทูมข้าง ไม้ท้าวที่สวยงาม

2.3.2.2 บ้าน ไม้ท้าว (ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน) สร้างเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เป็นบ้านที่ปลูกสร้างตามแบบบ้านที่ชาว ไม้ท้าวอาศัยอยู่เดิม ทางหมู่บ้านสร้างบ้านหลังนี้ตามขนาดเท่าจริง เสาจำนวน 25 ต้น เป็นเรือน ไม้จริง หรือเรือนเครื่องสับ ลักษณะบ้านชั้นเดียวได้ถุนสูง เตาไฟเป็นเตาไฟถมดิน รวมอยู่ในห้องนอนแต่จะหล่นลงต่ำกว่าที่นอน บ้าน ไม้ท้าวหลังนี้ สร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมคนในวันประกอบพิธี กำเมือง และเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ของผู้คนที่สนใจ เพราะได้จัดแสดงเครื่องใช้ ไม้สอยบางส่วน ยังเป็นที่พักผ่อนของคนในชุมชน เป็นที่พบปะ หรือของคนในชุมชน และยังได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

การปลูกสร้างจากแรงงานชาวบ้านคอนมุลทุกครัวเรือนช่วยกันปลูกสร้าง เปิดเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2542

รูปที่ 2.81 บ้าน ไม้ท้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.3 แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ หน้าวัดคอนมุล บ้านคอนมุล ได้ประกาศเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาบริเวณ ลำน้ำน่าน หน้าวัดคอนมุล เพื่อเป็นเขตห้ามจับสัตว์น้ำทุกชนิดและสงวนไว้เป็นแหล่งขยายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 มีความยาว 300 เมตร ปัจจุบันมีปลามากมาย และได้มีปลาหายากหลายชนิดกลับคืนมาซึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติอีกครั้งหนึ่ง ในช่วงฤดูแล้งจะเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้อีกแห่งหนึ่ง และมีสะพานแขวนเดินชมปลาได้ เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างประเทศ

2.3.2.4 ป่าชุมชน เป็นป่าสงวนของหมู่บ้าน ชาวบ้านคอนมุลได้ตระหนักถึงปัญหาป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ลดลงมาก จึงได้จัดพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่ทำไร่ของราษฎรในหมู่บ้าน ต่อมาได้เลิกไป และยกให้เป็นของชุมชน ลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ เนื้อที่ทั้งหมด 2200 ไร่ ในปัจจุบันนี้มีการจัดการป่า เช่น ทำแนวกันไฟป่า เวนตรวจป่า โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ พื้นที่ป่าแห่งนี้มีน้ำตกที่สวยงามอีกหลายแห่ง และยังเป็นป่าต้นน้ำ ของอ่างเก็บน้ำห้วยก๊าบ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำในการเกษตรของชาวบ้านคอน และบ้านนาไฮ อีกด้วย

2.3.2.5 สวนป่าพืชพื้นบ้านอาหารชุมชน (Food Bank)

ชาวบ้านคอนมุลร่วมกับหน่วยจัดการลุ่มน้ำน่านตอนบน สบสาย ปลุกป่าพื้นบ้าน เพื่อไว้ใช้เป็นแหล่งอาหาร แหล่งสมุนไพร ในอนาคต และยังเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้หายากในท้องถิ่น และยังสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติได้ในอนาคต พื้นที่ที่ใช้ปลูกต้นไม้ดังกล่าวเป็นที่สาธารณะของหมู่บ้าน ประมาณ 20 ไร่ กิจกรรมที่จะมีการกำจัดวัชพืชและปลูกเสริมเป็นระยะจนกว่าไม้จะเจริญเติบโต

2.3.2 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้านคอนมุล

2.3.2.1 วัดหนองบัว เป็นวัดที่มีเอกลักษณ์ของไทลื้อซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 42 กิโลเมตร ไปทางสายเหนือ ในท้องที่บ้านหนองบัว ต.ป่าคา อ.ท่าวังผา สร้างในปี พ.ศ.2405 นำโดยครูบาทหลวงสุนันทะและช่วยกันสร้าง ซึ่งตรงกับสมัยของเจ้าอินตวรฤทธิเดช เจ้าเมืองน่าน และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2471 ส่วนวัดเดิมนั้นอยู่บริเวณริมหนองบัวหรือหนองหีบ ห่างจากที่ตั้งวัดปัจจุบัน ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 500 เมตร สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2215 สำหรับอุโบสถนั้น สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2469 โดยพระอภิวงษ์ อภิวิโส จากประวัติการสร้างวัดนั้น สล่าหรือช่างที่เป็นผู้สร้างวัด ก็เป็นชาวบ้านลูกหลานชาวไทลื้อ ทำให้งานที่ออกมา นั้น ออกมาจากจิตวิญญาณที่เลื่อมใสศรัทธา ที่เข้าใจในวิถีชีวิตเป็นอย่างดี (รชต หิรัญญ์)

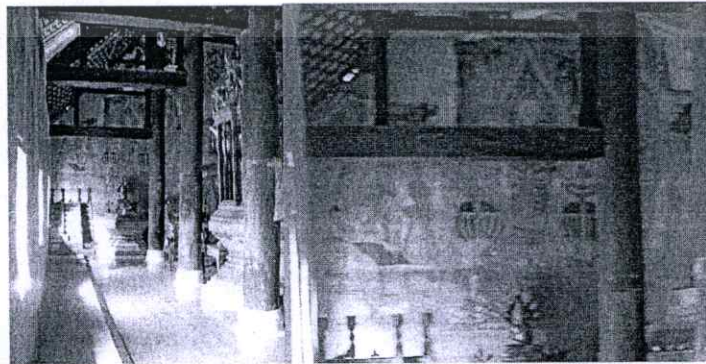

รูปที่ 2.82 วัดหนองบัว อ.ท่าวังผา จ.น่าน

รูปที่ 2.83 วัดหนองบัว อ.ท่าวังผา จ.น่าน

วิหารที่ออกมาเป็นวิหารขนาดย่อมเหมาะสมกับการใช้สอย รูปทรงเตี้ยแจ้ หลังคาลดหลั่น ซ้อนกัน 2 ชั้น 2 ตับ ด้านหน้ามีมุขยื่นออกมา ส่วนชายคานั้นคลุมลงมาต่ำเกือบถึงพื้น แม้ว่าจะพลัดบ้านผ่านเมืองมา ก็ยังคงชินที่จะอยู่จะเป็นแบบดั้งเดิม เป็นสิ่งที่ภูมิใจในท้องถิ่นที่เกิด นอกจากนี้ แหล่งสถาปัตยกรรมอันสวยงามแล้ว ยังมีจิตรกรรมฝาผนังที่แต่งแต้มบอกถึงวิถีชีวิตในสังคม โดยบอกเล่าผ่านชาดกเรื่อง จันทคาชชาดก หรือ จันทคาปุจี

รูปที่ 2.84 จิตรกรรมฝาผนัง วัดหนองบัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.4 สภาพนิเวศทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่บ้านคอนมูลที่ยังคงรักษาไว้ได้ คือ

2.3.4.1 ศาสนา และลักษณะสถาปัตยกรรมทางศาสนา ชาวไทลื้อนับถือศาสนาพุทธ นิกายเถรวาทควบคุม้ไปกับการนับถือผีบรรพบุรุษด้วย และจากองค์ประกอบของหมู่บ้าน วัดจึงนับ เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งเพราะเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน มีการสร้างวัดเพื่อประกอบศาสนกิจประจำ อยู่ทุกหมู่บ้าน มีวิหารทรงไทลื้อ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น

2.3.4.2 ภาษา ชาวบ้านยังคงใช้ภาษาไทลื้อ ผสมปนเปกับภาษาคนเมือง (ภาษาเหนือ)

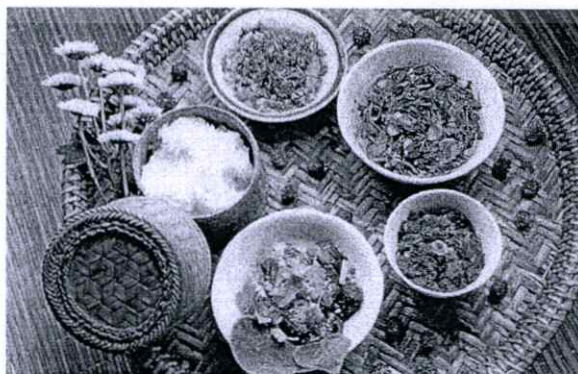
2.3.4.3 การแต่งกาย ชาวไทลื้อบ้านคอนมูลในปัจจุบัน แต่งกายตามสมัยนิยม ยกเว้นแต่ เพียงคนเฒ่าคนแก่ ยังคงนุ่งซิ่น ไทลื้อ ที่ทอด้วยตนเองอยู่ แต่หากมีงานประเพณีบุญใหญ่ เช่น ดาน ธรรม หรือ ประเพณีเข้ากำเมือง ชาวไทลื้อบ้านคอนมูลก็จะพร้อมใจกันแต่งกายแบบอย่างไทลื้อ

2.3.4.4 วิถีชีวิต ชาวไทลื้อบ้านคอนมูล

ชาวไทลื้อบ้านคอนมูล ตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำ ที่ตั้งบ้านเรือนจะแยกจากที่นา ไร่เป็นสัดส่วน ในช่วงเวลากลางวัน คนหนุ่มสาว ออกไปทำไร่ ทำนา坎 ที่หมู่บ้านมักจะมีแต่คน สูงอายุ และเด็ก ส่วนคนแก่ และแม่บ้าน เมื่อว่างจากงานไร่นา ก็จะทอผ้า โดยเฉพาะ ลายลื้อ และ ลายน้ำไหล นอกจากทอซิ่นแล้วก็ยังมี ทอผ้าหลบ (ผ้าปูที่นอน) หรือ ทอตุ่ง สีที่นิยมใช้ คือ สีดำ แดง ขาว บ้านทุกหลังจะมีส่วนครัวปลูกผักไว้กินเอง และเลี้ยงวัวควายไว้ใช้เทียมเกวียนและไถนา เลี้ยงหมู เป็ด ไก่ไว้กินเป็นอาหาร

ครอบครัว ไทลื้อที่บ้านคอนมูลมักอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ มีปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พ่อแม่ ลูก หลาน เหลน อยู่ด้วยกันอย่างอบอุ่น เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสกว่า โดยเฉพาะผู้หญิงจะเคารพยกย่อง ผู้ชายมากเป็นพิเศษด้วยความเชื่อว่าผู้ชายเป็นเพศพระ ศรัทธาคาถาอาคมซึ่งถือเป็นของสูง จะเห็นว่า ผ้าเสื่อหรือ พูกนอนของคู่สามีภรรยาไทลื้อ พูกของสามีปู 2 ชั้น ส่วนพูกของภรรยาปูชั้นเดียว ผู้หญิง ไทลื้อสุภาพเรียบร้อย ชยันทำงานบ้าน และต้องทำนาทำไร่เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชายด้วย

2.3.4.5 อาหารไทลื้อ มีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ไทลื้อที่อร่อยหลายอย่างเช่น แกงแค, แอ่ง และ, น้ำปู น้ำผัก ฯลฯ

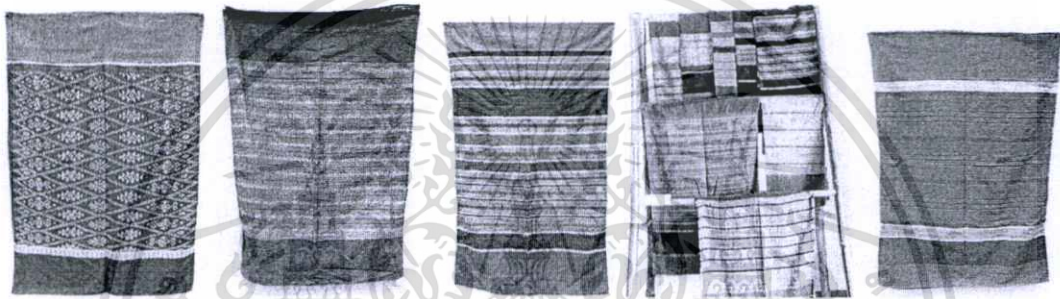

รูปที่ 2.85 อาหารไทลื้อที่น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และในอดีตที่บ้านคอนมูลทุกครอบครัวจะชูด่อน้ำต้นไผ่ต้มใช้และรองน้ำฝนไว้ดื่มกิน ชาวไทลื้อชอบดื่มน้ำร้อนจึงมักดื่มน้ำต้มโดยใส่ใบไม้หรือเมล็ดพืชที่เป็นฝัก นำไปย่างไฟ จะมีกลิ่นหอม เช่นใบทับทิมหรือฝักฉำฉา ชาวลื้อเรียกว่า น้ำหล่า

2.3.4.6 ผ้าทอไทลื้อ ผ้าที่ทอมักเป็นผ้าฝ้าย เพราะ ชาวไทลื้อ มีความเชื่ออย่างหนึ่งว่า การนำรังไหมมาจากตัวไหมนั้นเป็นบาป ชาวไทลื้อ จึงไม่นิยมทอผ้าไหมเช่นเดียวกับชาวอีสาน หรือชาวเหนือ “ผ้าทอของชาวไทลื้อในแต่ละแห่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน แต่มีการเพิ่มเทคนิคการทอ ตกแต่งลวดลายตรงกันออกไปอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวแต่ละถิ่น สำหรับชาวไทลื้อที่จังหวัดน่าน มีการทอลายมัดหมี่ เส้นพุ่ง สลับลายจิดเป็นลายขวางบนตัวชิ้น

รูปที่ 2.86 ลายผ้าชิ้นที่น่าน ชิ้นก่าน ชิ้นคำเคิบ ชิ้นม่าน ชิ้นม่านและชิ้นป่อง ชิ้นเชียงแสน(เรียงซ้ายไปขวา) (ศูนย์ชาติพันธุ์ไทย, ม.ป.ป.)

ผ้าชิ้นที่น่าน ไม่มีโครงสร้างตามแบบแผนเหมือนชิ้นตัวลื้อสิบสองปันนาในเมืองน่าน แต่พบว่าผ้าชิ้นเมืองน่านที่หลงได้รับอิทธิพลของชิ้นไทลื้อ หลงเหลือเอกลักษณ์บางอย่างอยู่ คือ ชิ้นในเมืองน่านเป็นชิ้น 2 ดอก(ตะเจ็บ) ในช่วงบนสุดของตัวชิ้น จะทอด้วยฝ้ายสีขาวเป็นแถบ และต่อหัวชิ้นสีแดง เหมือนกับของชิ้นลื้อมาตรฐานไทลื้อ ชาวไทลื้อในเขต อ.ท่าวังผา ยังคงสวมเสื้อปักและโพกหัวแบบไทลื้ออยู่ แต่นุ่งชิ้นตามแบบชาวน่านทั่วไป คือ ชิ้นม่าน หรือชิ้นป่อง มีการตกแต่งลวดลายผ้าชิ้น ด้วยเทคนิคการมัดหมี่ หรือ มัดก่าน โดยสันนิษฐานว่า วัฒนธรรมการแต่งกายของไทลื้อที่อพยพมานั้น ได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมของเมืองน่านซึ่งมีรากฐานทางศิลปวัฒนธรรมที่บ่มเพาะมาอย่างยาวนาน โดยการที่ไทลื้อยอมรับเอาแบบแผนชิ้นของชาวน่านเดิมมาใช้ แต่ยังคงเอกลักษณ์ของชิ้นไทลื้อบางอย่างดังที่กล่าวมา เพื่อไม่ให้เกิดความแปลกแยกในสังคม สร้างการยอมรับจากคนในพื้นที่เดิม (ศูนย์ชาติพันธุ์ไทย, ม.ป.ป.)

นอกจากการทอชิ้นแล้ว ยังนิยม ทอเครื่องนอน ผ้าห่ม และยังมีสิ่งทอทางพุทธศาสนาอีกด้วย เช่น ตุ่ง ผ้าห่อคัมภีร์ หรือผ้าห่อธรรม (ชาวไทลื้อมีประเพณีการตานธรรม ถวายพระธรรมที่จารลงบนใบลาน เชื่อว่าจะได้บุญมาก พระธรรมนั้นถือเป็นของมีค่า จำต้องมีการห่อหุ้มให้มิดชิด และสวยงาม หลุยไทลื้อจะใช้ดอกไม้ฝักทอสลักกับด้ายสีต่างๆ เป็นลวดลายวิจิตรงดงาม ถวายพร้อมกับพระธรรม หรือถวายพร้อมกับเครื่องครัวทาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.87 ตุ่ง ผ้าห่อธรรม
(ศูนย์ชาติพันธุ์ไทย, ม.ป.ป.)

2.3.4.7 จารีตประเพณี ปัจจุบันบ้านคอนมูลยังมีประเพณีไทลื้อไว้ได้เป็นบางส่วน คือ

2.3.2.2.1 ประเพณีกำเมือง

เป็นประเพณีที่มีความสำคัญยิ่งของไทลื้อ จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ชาวไทลื้อได้เล่าต่อกันมาว่าเจ้าหลวงเมืองลำคือ เจ้าเมืองที่ปกครองเมืองลำในดินแดนสิบสองปันนา เป็นนักรบที่เก่งกล้าสามารถ และเป็นทั้งแม่ทัพนายกองของชาวไทลื้อ เมืองลำทั้งมวล และ ท่านได้สิ้นชีพิตักษัยในดินแดนสิบสองปันนา ในส่วนบริวารหรือผู้ช่วยของเจ้าหลวงเมืองลำ ประกอบด้วย หิ้งช้าง หิ้งม้า ล่ามเมือง หาบมาด แจ่งฝ้าย เชียงล้าน ไ้อ้กา ช้างเผือก ปู่กำผมเขียวคำแดง ปางแสน ปางสา ปางเม็ด ม่อนเชียง คือ ปากท่อกั้งห้า บ่อคว่น สวนตาลเมืองหลุก อ่างเรียง และม่านตอง

เมื่อใกล้ถึงประเพณีเข้ากรรมเมือง ตัวแทนชาวไทลื้อทั้งสามหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองบัว บ้านต้นฮ่างและบ้านคอนมูล จะมาประชุมกันเพื่อกำหนดพิธีการและมอบหมายหน้าที่การงานกัน และที่สำคัญอย่างยิ่งจะมีการคัดเลือกบุคคลที่สืบเชื้อสายทางสายโลหิตของเจ้าหลวงเมืองลำ จำนวน ๑ คน มาเป็นตัวแทนชาวไทลื้อทั้งหมด เรียกว่าเจ้าเมือง ส่วนใหญ่มักจะคัดมาจาก ชาวไทลื้อบ้านคอนมูล ซึ่งจะเป็นประธานในพิธีบวงสรวง และคัดเลือกชาวบ้านหนองบัว ที่สืบเชื้อสายมาจากหอมเมืองอีก ๑ คนหอมเมืองจะมีหน้าที่ป้อนอาหารในพิธีบวงสรวง เรียกว่า เจ้าชั๊ก หลังจากนั้นจะเลือกวันประกอบพิธีบวงสรวง โดยเลือกวันที่ดีที่สุดว่า วันเฒ่า การเข้ากรรมเมืองจะมีด้วยกันทั้งหมด ๓ วัน ซึ่งแต่ละวันจะมีกิจกรรมดังนี้

วันแรกประมาณ ๑๖.๐๐ น ชาวไทลื้อทั้ง ๓ หมู่บ้านจะปิดกันเขตแดน เข้า-ออก ของหมู่บ้านด้วย ตาแหลว (ใช้ไม้ไผ่สานคล้ายพัด) เมื่อปิดตาแหลวแล้วจะประกาศห้ามคนในหมู่บ้านออกนอกเขตตาแหลว และห้ามติดต่อกับภายนอกหมู่บ้านเป็นเวลา ๓ วัน และห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปในหมู่บ้านเช่นเดียวกัน ใครฝ่าฝืนจะถูกปรับไหมเป็นเงินทองแล้วแต่จะตกลงกันเพราะประเพณีนี้จะ

เป็นประเพณีที่มีเฉพาะในหมู่ชาวไทลื้อเชื้อสายเมืองลำเท่านั้น จึงไม่ต้องการให้คนภายนอกล่วงรู้
เอกสาร หรือมีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ทั้งสิ้น เมื่อถึงเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น จะแห่ เจ้าเมือง และหอมเมือง ไปยัง
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานประกอบพิธีแห่งที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตบ้านหนองบัว โดยเจ้าเมือง และหมอมืองจะพักอยู่ในที่ พักที่จัดไว้ให้คนละหลัง ที่พักนี้สร้างขึ้นไว้สำหรับพิธีนี้โดยเฉพาะ เมื่อเสร็จพิธีแล้วเรือถอนทิ้งไป ครั้งถึงพิธีครั้งใหม่ก็จะสร้างขึ้นใหม่อีก ในบริเวณสถานที่ประกอบพิธีแห่งที่ ๑ จะมีมหรสพสมโภช ทั้งกลางวันและกลางคืน และที่นิยมเล่นกันมากที่สุดคือ การขับลื้อ นอกจากนี้ จะมีการละเล่น พื้นเมือง เช่น การเล่นมะกอน (โยนหมอนผ้าหรือลูกช่วง) การเล่นมะไข่เต่า การเล่นสะบ้า การขึ้น เสาน้ำมัน ตะกร้อลอดบ่วง เป็นต้น

วันที่สองเป็นวันที่ชาวไทลื้อถือกันว่ามีความสำคัญที่สุดในระหว่างการอยู่กรรมเมืองเพราะจะมีการประกอบพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองลำ ที่ยิ่งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์ พิธีจะเริ่มตั้งแต่เช้า มีด (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นเวลาหลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว) โดยจะมีการแห่เจ้าเมือง หมอมือง และสิ่งของที่ใช้สำหรับพิธีบวงสรวง ในขบวนแห่เจ้าเมือง หมอมืองจะมีบ่าวหมอให้การ อารักขาอย่างใกล้ชิด ขบวนแห่ดังกล่าวจะมุ่งตรงไปยังสถานที่ประกอบพิธีแห่งที่ ๒ ซึ่งเรียกว่า ปางเมือง (ปัจจุบันคืออนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองลำ) ซึ่งอยู่ห่างจากสถานที่ประกอบพิธีแห่งที่ ๑ ประมาณ ๑๐๐ เมตร โดยจะจัดขบวนแห่ที่ยิ่งใหญ่เพราะชาวไทลื้อทั้ง ๓ หมู่บ้านจะพร้อมใจกันมาร่วมพิธีอัน ศักดิ์สิทธิ์อย่างค้ำคั่งทุกครั้งเจ้าเมืองจะแต่งกายสีแดงล้วนก่อนที่ขบวนแห่จะเคลื่อนออกไป เจ้าเมือง กับหมอมือง จะทำการทักทายกัน ณ บริเวณหน้าที่พักของเจ้าเมือง โดยทั้งคู่จะเหยียบตาบเหล็ก (เหล็กแผ่น) คนละแผ่น หมอมืองจะทักข้มนาก่อนว่าเจ้าเมืองฮ้องหมอมืองมาสั่ง (เจ้าเมืองเรียก หมอมืองมาทำไม) เจ้าเมืองจะตอบว่า สองปีฮาม สามปีคอบ ขอบคังมน ผีเมืองถูกจำค้ำเมืองถูก กิน หมอมืองมาเฮือน ให้หมอนั่งคังหมอมืองเฮา (สรุปความว่าประเพณีบวงสรวงได้เวียนมา บรรจบครบรอบอีกวาระหนึ่ง ขอให้หมอมืองขึ้นไปพักผ่อนบนบ้านก่อน) เมื่อขึ้นบนบ้านแล้วบ่าว หมอ (คนใช้หมอมือง) จะทำหน้าที่ป้อน หมาก เมียง และของกินอื่นๆแก่เจ้าเมือง เมื่อได้เวลาอัน สมควรแล้วขบวนแห่จะเคลื่อนไปยังสถานที่แห่งที่ ๒ เพื่อทำพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวง เมืองลำต่อไป สิ่งของที่นำมาบวงสรวงนั้นจะประกอบด้วยสัตว์ ๔ เท้า และสัตว์ ๒ เท้า สัตว์ ๔ เท้า ได้แก่ วัว ควาย หมูดำ หมูขาวอย่างละ ๑ ตัว ส่วนสัตว์ ๒ เท้า ได้แก่ ไก่

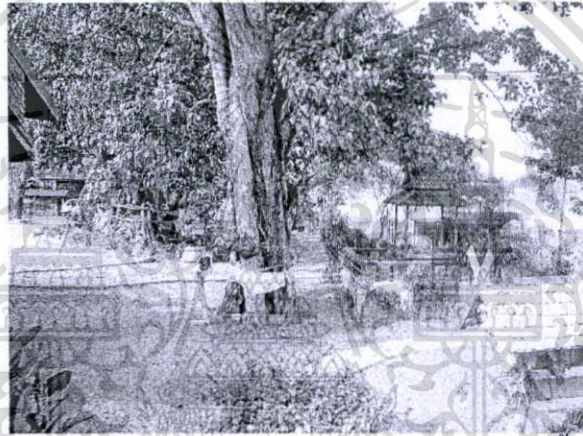
ในระหว่างการเคลื่อนขบวน หมอมืองจะแะเช่นบวงสรวงบริวารเจ้าหลวงเมืองคือ หิ้งซ้าง หิ้ง ม้า ซึ่งจะมีหอยูสองหอย โดยใช้ไก่เป็นๆ ทำการเช่นสรวง จากนั้นขบวนจะเคลื่อนที่ต่อไป จนถึง สถานที่ประกอบพิธีแห่งที่ ๒ เมื่อถึงบริเวณสถานที่ประกอบพิธีดังกล่าว เจ้าเมืองและหมอมืองจะ สักการะดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองหลักก่อน จากนั้นจึงเช่นสรวงบริวารของเจ้าหลวง จะมีหอยู ทั้งหมด ๓๒ หอย โดยใช้ไก่เป็นๆ หมอมืองจะถอนขน ไก่แล้วเอาข้าวสุกปั้นเป็นก้อนจิ้มลงไปที่ตัว ไก่แล้ววางไว้ที่หอย ส่วนไก่นั้นจะโยนขึ้นเหนือศีรษะเพื่อปล่อยออกไป ช่วงนั้นจะมีการแย่งชิงไก่ เพื่อนำไปเลี้ยงเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว เสร็จแล้วจึงจะเป็นพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวง เมืองลำอันศักดิ์สิทธิ์ต่อไป ซึ่งจะต้องเช่นสรวงด้วย สัตว์ ๔ เท้า อันได้แก่ วัวควาย หมูดำ หมูขาว

เอกสาร สัตว์ดังกล่าวจะต้องผ่านพิธีลงคาบเสียก่อน แล้วจึงจะฆ่าแต่ละเอาเนื้อมาเข้าเช่นวิญญาณ ส่วนเนื้อที่ค้า ไม่ว่าจะสลิใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหลือลูกหลานชาวไทยที่มาร่วมพิธีจะแบ่งปันกันไปประกอบอาหารซึ่งจะประกอบกันบริเวณใต้
ถุนบ้าน ห้ามนำขึ้นไปประกอบบนบ้านโดยเด็ดขาด

วันที่สาม จะมีการเช่นสรวงเทวดา ซึ่งหอบเทวดาจะอยู่นอกบริเวณสถานที่ทั้งสอง ตอนบ่าย
จะทำพิธีบายศรีสู่ขวัญเจ้าเมือง หมอเมืองกลับสู่หมู่บ้านของตนเอง หลังจากนั้นจะเปิดสิ่งปิดกั้น
หมู่บ้านออกเรียกว่าการเปิดแหลว หรือ ด้างแหลว จากนั้นไปชาวไทลื้อเชื้อสายเมืองล้าจะไปไหนมา
ไหนได้ตามปกติ

ประเพณีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองล้า เป็นความเชื่อความศรัทธาของชาวไทยลื้อใน
การไหว้บรรพบุรุษ และเป็นการรวมญาติพี่น้องให้ได้มาพบปะกันจัดขึ้นทุกๆ ๓ ปี(สามปี สี่รวงข้าว
) เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีของเผ่าชน

รูปที่ 2.88 บริเวณลานบ้าน สำหรับทำกิจกรรม หอเสื่อบ้าน

2.3.5 ธรรมเนียมประเพณี (ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินชีวิต) ที่ยังคงปฏิบัติอยู่ใน
ปัจจุบัน

2.3.5.1 การรับประทานอาหาร

การจัดสำรับอาหารที่บ้านคอนมูล โดยมากใช้ถาดไม้สานมีขาสูงประมาณ 1 สอกเศษ สานด้วย
หวายหรือไม้ไผ่สำหรับใช้วางถ้วยชามที่ใส่อาหาร คือ ชัน โดก

เวลานั่งรับประทานอาหารผู้หญิงนั่งพับเพียบ ผู้ชายนั่งขัดสมาธิ และหญิงชายรับประทาน
อาหารร่วมกัน

2.2.1.2 การทำอาหาร

ปัจจุบันที่บ้านคอนมูลมีทั้งการใช้เตาไฟ และ มีการใช้เตาแก๊สผสมด้วย เตาไฟแบบกะบะไม้ติด
ขอบไม้สี่เหลี่ยมกว้างขนาด 2-3 สอก เอากรวดบรรจุข้างล่าง เอาดินใส่ทับไว้ข้างบน เอาก้อนหิน 3
ก้อนวางเป็นก้อนเสา นั้นยังมีหลงเหลืออยู่บ้าง เฉพาะบ้านที่เป็นแบบโบราณ แต่การใช้งานเปลี่ยน
แปลงไป คือ จากที่เคยใช้ก้อนเสา เปลี่ยนเป็นการใช้เตาอั้งโล่ วางลงบนกะบะไม้แทน เพราะสะดวก
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และรวดเร็วกว่า และยังมีนิมฟ์ใช้เตาถ่าน เพื่อการนึ่งข้าวเหนียว แต่กับข้าว มักนิมฟ์ทำกับเตาแก๊ส ส่วน หิ้งจ่า เหนือเตาไฟ ไม่พบแล้ว เนื่องจากในปัจจุบันนิมฟ์ใช้ตู้กับข้าวแทน

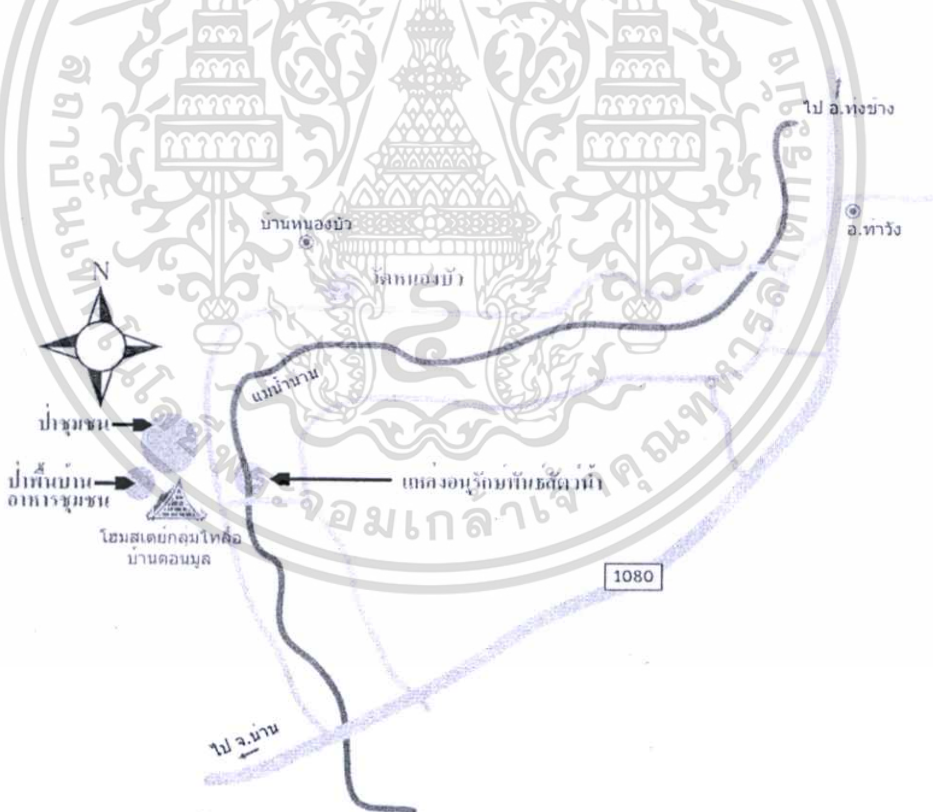
อาหารหลักของชาวไทลื้อบ้านดอนมูลคือ ข้าวเหนียว ส่วนกับข้าว มีหลากหลายชนิด แต่ที่นิมฟ์คือ น้ำพริกแดง แกงส้มผักกาด เจี้ยวเตา (สาหร่ายที่อยู่ในนา) แอ่งและ (บุปผา จิระพงษ์ และ นันทนา อัครนิลิน. 2530 : 140-141)

2.2.1.4 การนอน

การนอนยังปฏิบัติเช่นเดิมคือ นิมฟ์หันศีรษะไปทางทิศตะวันออก เขยียดเท้าไปทางทิศตะวันตก หรือไม่ก็หันศีรษะไปทางทิศเหนือ เขยียดเท้าไปทางทิศใต้ ไม่นิมฟ์หันหัวไปทางทิศ ตะวันตก และ ทิศใต้ และเวลานอนห้ามนอนขวางกระดาน ห้ามนอนตรงระหว่างเสาเรือน

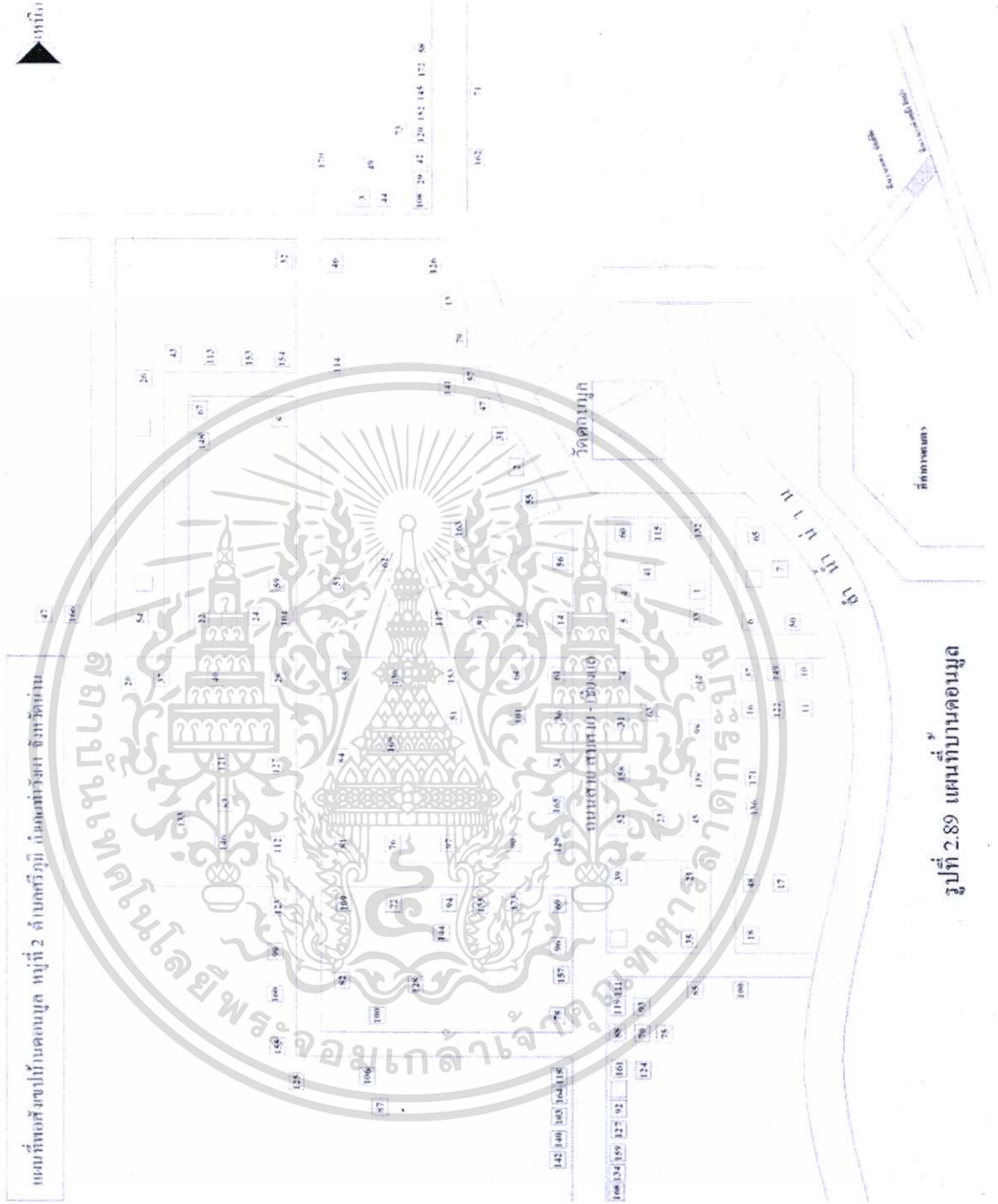
การนอนจะปูฟูกนอน ไม่มีการใช้เตียง ซึ่ง และนิมฟ์นอนรวมกันเป็นห้องเดียว โดยผู้ที่มีอาวุโส ที่สุดจะนอนด้านใน โดยมีหิ้งบรรพบุรุษอยู่เหนือหัวนอน นิมฟ์นอนกางมุ้ง แยกเป็นครอบครัวละ 1 มุ้ง โดยมุ้งของผู้เฒ่า ผู้แก่ บางคนยังเป็นมุ้งผ้าฝ้ายสีขาวทอมือ เพราะป้องกันอากาศหนาวได้ดี

2.3.6 เส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านดอนมูล จ.น่าน

รูปที่ 2.89 เส้นทางท่องเที่ยวบริเวณหมู่บ้านดอนมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 โฮมสเตย์ (ที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบท)

2.4.1 ความเป็นมาของโฮมสเตย์ (Home Stay)

จุดเริ่มต้น และความเป็นมาของ โฮมสเตย์ ในทวีปยุโรปในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยว และที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมือง และร่องรอยความกดดันของสงคราม ไปสู่พื้นที่ชนบทที่เต็มไปด้วยความสงบร่มรื่น ธรรมชาติที่สวยงามก่อให้เกิดที่พักแรมสำหรับ นักท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ ขึ้น ได้แก่ Bed & Breakfast บ้านพักในฟาร์ม (Farm house) เกสต์เฮาส์ (Guest house) และ โฮมสเตย์ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันไป ตามพื้นที่ประเทศ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปอย่างไรก็ตามถึงแม้จะเรียกชื่อแตกต่างกันไป แต่ทั้งหมด ดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ ถือว่าผู้ที่เข้ามาพัก เป็นแขกของบ้านมิใช่ นักท่องเที่ยว (Be a guest, not just a tourist) และ อยู่ภายใต้การพัฒนา แบบการท่องเที่ยวชนบท (Rural Tourism) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

กำเนิดโฮมสเตย์ในประเทศไทย

จากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจาย อำนาจสู่ ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กร ท้องถิ่น และ หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ ให้กับชุมชน โดยใช้ การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรม การท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชนซึ่งการจัดกิจกรรม Home Stay ก็เป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจมากทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชนและ หน่วยงานภาครัฐ จากการติดตามความเป็นมา พบว่า Home Stay ภายในประเทศไทย เกิดขึ้นมานาน แต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างหลายหลากหากวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ตามยุคสมัยดังนี้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525)

กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิตนักศึกษา กลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ต้องเรียนรู้วิถีชีวิต รับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ และกระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือ ของประเทศไทย นักท่องเที่ยว จะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางเดินป่า (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

ยุคกลาง (ปี 2526-2536)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมนมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบ Home Stay ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขา ที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้ มีการท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัด Home Stay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

ยุคตั้งแต่ปี 2537 - ปัจจุบัน

ยุคนี้เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่า การท่องเที่ยว จะมีแนวโน้มที่ จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในระยะประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบ Home Stay โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคม ทั้งรุ่นเก่า และ รุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่าพื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง Home Stay ก็จะเป็นพื้นที่ ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทย เข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จ.พังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนลุน) หลังจากพื้นที่เกาะยาว จ.พังงา ได้มีพื้นที่อื่นเพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านคีรีวง จ.นครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จ.เชียงใหม่ (กลุ่มเกษตรทางเลือก)บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เชียงใหม่ (เกษตรยั่งยืน) ปี 2539 เป็นต้นมาได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยนำเสนอรูปแบบ การท่องเที่ยวผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และ Home Stay (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทุกหน่วยงาน ของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว ในแหล่งชุมชน และขยายกิจกรรม Home Stay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อ.ภูฉิมรายณ์ จ.กาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อย หมู่บ้านชาวเขา ก็มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรม Home Stay ด้วยเช่นกัน ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมนเพิ่มขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทย และ ชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่า เป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบ ที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของ นักท่องเที่ยว อย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลาง และจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมนเพิ่มขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทย และชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต

วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อผู้รู้เห็นหน้าเอกสารนี้ขอสงวนสิทธิ์ในไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลาง และจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่างๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วยทั้งนี้ หน่วยงานที่สนับสนุนกิจกรรม Home Stay เช่น ส่วนราชการในจังหวัด อบต. องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวคิดหลักที่จะใช้ Home Stay เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งบางพื้นที่อาจไม่จำเป็นต้องจัดเป็น Home Stay แต่เป็นเพียงการท่องเที่ยวลักษณะ Home Visit หรือ การเรียนรู้วิถีชีวิต โดยไม่ต้องพักแรมก็ได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

กิจกรรมที่พัก Home Stay จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชน หรือการท่องเที่ยวในชนบทเท่านั้น หากจะกำหนดรูปแบบของกิจกรรม ที่พัก Home Stay เป็นรูปแบบเฉพาะในประเทศไทย และการกำหนดชื่อเฉพาะเพื่อเป็น Image ด้านการตลาดเช่นเดียวกับ T-House ของประเทศเนปาล โดยให้กำหนดชื่อ “Baan Phak” เป็นชื่อเฉพาะของกิจกรรมที่พัก Home Stay ในประเทศไทย เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะต้องพักร่วมกับเจ้าของบ้านพร้อมที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

2.4.2 ความต้องการนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

การท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท และเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่น ที่ไม่ใช่คู่แข่งในเชิงพาณิชย์ ในพื้นที่ที่มีโรงแรม หรือรีสอร์ท จึงไม่ถือเป็นการประกอบการที่พักในเชิงธุรกิจการมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท เป็นจุดขายที่สำคัญ ที่นักท่องเที่ยว ให้ความสนใจ การจัดกิจกรรม ที่พักสัมผัส วัฒนธรรมชนบท จึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

บริการที่มีเสนอให้ กับนักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาในการพัฒนาโฮมสเตย์ มีดังนี้

1. วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท
2. วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
3. ความปลอดภัย
4. ความสะอาด
5. ห้องพักร่วมอาหาร
6. กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

ลักษณะของนักท่องเที่ยวที่ชอบพักโฮมสเตย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

1. ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน มีความใกล้ชิดกับชุมชน เป็นผู้ที่ให้ความสนใจต่อการเรียนรู้ อยากรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น (รู้เอกลักษณ์+วัฒนธรรมท้องถิ่น) เพราะการเรียนรู้คือคุณค่าชีวิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ต้องการที่พักสะดวก (ราคาถูกกว่าโรงแรมเล็กน้อย ประมาณ 20–30 %) ขอบอิสระและต้องการมีความปลอดภัยสูง พักค้างแรมในระยะสั้น (1-3 คืน) และระยะยาว (5-10 คืน) ไม่คำนึงถึงการพักเกสต์เฮาส์ ไม่ชอบหรูหราฟุ่มเฟือย

3. ให้ความยอมรับนับถือ เชื้อถือและความไว้วางใจ พร้อมเปิดใจเป็นมิตรไมตรีต่อกัน

4. ต้องการมีเพื่อนเที่ยว และคำแนะนำที่ละเอียดมากกว่าบริษัทนำเที่ยว (ข้อมูลที่เป็นเกร็ดความรู้)

5. ต้องการเรียนรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อมีประสบการณ์ชีวิตมากขึ้น เช่น วัฒนธรรม การแต่งตัว วัฒนธรรมการกินอาหาร หลักการครองเรือน งานประเพณี พิธีกรรม โดยปลีกเวลาร่วมกิจกรรมในบ้าน อาทิ ช่วยงานในสวนในฟาร์ม เก็บพืชผลและผลไม้ในไร่นาสวน ออกเรือจับปลา หากุ้ง หอย ปลา ปู หรือเก็บข้าวโพด แดง ถั่ว เป็นต้น

2.4.3 เหตุผลที่นักท่องเที่ยวเลือกพักโฮมสเตย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

1. นักท่องเที่ยวรู้สึกใกล้ชิดและได้สัมผัสธรรมชาติที่สวยงาม
2. นักท่องเที่ยวมีโอกาสพบปะกับชุมชนท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
3. โฮมสเตย์มีราคาถูกกว่าการพักในโรงแรม

2.4.3 การจัดการและกิจกรรมโฮมสเตย์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

หลักการของโฮมสเตย์ เป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ทุกฝ่ายตั้งแต่รัฐบาล ไปจนถึงชุมชนจะต้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การส่งเสริม และพัฒนาเกี่ยวกับโฮมสเตย์หลงทาง และก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง ประการแรก ต้องไม่ถือเป็นนโยบายว่า จะต้องมีโฮมสเตย์เกิดขึ้นในทุก ๆ หมู่บ้าน แต่ต้องคำนึงถึง ความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจของชุมชนเป็นสำคัญ และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเน้นจุดขายอยู่ที่วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ และให้เข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกว่า การท่องเที่ยวจะเป็นเพียงรายได้เสริม มิใช่รายได้หลักของชุมชน โดยสรุปชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้เท่าทันสิ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง และเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนกำลังดำเนินการ

เนื่องจาก โฮมสเตย์ หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่บ้านพัก ในชุมชน ดังนั้น การจัดการเกี่ยวกับที่พัก จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ชุมชนหรือเจ้าของบ้านต้องมีหลักและแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งอาจเรียกว่าบัญญัติ 10 ประการ ดังนี้

ความต้องการพื้นฐาน 10 ประการของนักท่องเที่ยว

1. เตียงนอนที่สบายในราคาสมเหตุสมผล
2. ห้องอาบน้ำ และส้วมที่สะอาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. อาหารพื้นบ้านง่าย ๆ แต่ปรุงมาอย่างดี
4. ทิวทัศน์และธรรมชาติของชนบทที่สวยงาม
5. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ เดินป่า ตกปลา ชิมข้าว ปิ่นเขา ช้างกระยาน
7. ร้านค้าทั่วไปและร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก
8. ความบันเทิง อาทิ คอนเสิร์ต การเดินรำ การแสดงพื้นบ้าน
9. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
10. ความเป็นมิตรและรอยยิ้มของเจ้าบ้าน

แนวทางของโฮมสเตย์ หรือบัญญัติ 10 ประการ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการจัดบ้านพัก 5 ข้อด้วยกัน ได้แก่ 1,2,3,4, และ 10 ส่วนข้ออื่น ๆ กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และเป็นกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมดังกล่าว สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง

จากบัญญัติ 10 ประการของการจัดการที่พักโฮมสเตย์ดังกล่าวมาแล้ว หากพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโฮมสเตย์โดย คำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐาน มีองค์ประกอบหรือมาตรฐาน 7 ด้าน โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.4.3.1 คุณสมบัติโฮมสเตย์ที่เหมาะสม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

ด้านที่พัก ประกอบด้วย

1. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง
2. บ้านพักมีอากาศถ่ายเท ได้สะดวก และแสงสว่างส่องเข้า ไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้
3. มีเตียงที่นอนสบาย
4. มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะดวก
5. มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้ง
6. มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ
7. มีการดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. มีกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ชิมข้าว ปิ่นเขา ช้างกระยาน ฯลฯ
2. มีกิจกรรม ฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน
3. มีกิจกรรมต้อนรับ ตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ
4. มีกิจกรรมบันเทิง เช่น คอนเสิร์ต การเดินรำ การแสดงพื้นบ้าน
5. มีกิจกรรมท่องเที่ยว ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. มีแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน ประวัติศาสตร์
2. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ
4. มีสถานพยาบาล ไปรษณีย์ และธนาคาร อยู่ไม่ไกลเกินไป
5. พื้นที่หลัก ยังคงสภาพเดิม ของชุมชนท้องถิ่น รักษาวัฒนธรรม และประเพณีเก่าแก่

ด้านมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วย

1. มีร้านขายของที่ระลึก
2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้าน และใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต
3. มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน
4. มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ ของชุมชน ในด้านการให้บริการที่ประทับใจ

ด้านการส่งเสริมการตลาด และการทำ ประกอบด้วย

1. มีคู่มือการท่องเที่ยวเป็นของตนเอง
2. มี Website เผยแพร่ข้อมูล การท่องเที่ยว
3. มีรายชื่อ อยู่ในคู่มือการท่องเที่ยว Home Stay ของกระทรวง
4. มีแผนที่ แสดงที่พัก และเส้นทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยว
5. มีตารางกิจกรรม ที่หลากหลาย ให้เลือก

2.2.4.2 การเตรียมการสำหรับที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

เป็นการจัดการต้อนรับแขกผู้มาเยือน จากต่างบ้านต่างเมือง ที่จะมาพักค้างแรม กินอยู่บ้านเรา ชั่วคราว ต่างกันกับเรือญาติ โดยผู้มาพักค้างแรมนั้น เราไม่รู้จักมักคุ้นกันมาก่อน ต้องเรียนรู้นิสัยใจคอเมื่อพบหน้ากัน ชอบใจหรือไม่ชอบใจต้องอยู่ด้วยกันสัก 1-2 วัน อย่างไรก็ตาม เจ้าของบ้านจะต้องเตรียมให้การบริการ ผู้มาพักค้างแรมกับเราด้วยความเต็มใจ การจัดที่พักจึงจัดในลักษณะเสมือนญาติมาพักค้างแรมด้วย โดยการเตรียมจัดจากส่วนเล็ก ไปหาส่วนใหญ่ ดังนี้

1. การจัดห้องพัก

ห้องนอน ควรจัดให้พักในลักษณะที่เป็นส่วนตัว เรียบง่าย มีเครื่องนอนสะอาด (ที่นอน หมอน ผ้าห่ม มุ้ง) เครื่องนอนควรซัก (รีด) ทำความสะอาดทุกครั้งที่นักท่องเที่ยวออกจากที่พัก และได้รับการปู/ วางต้อนรับ / จัดใหม่เมื่อมีนักท่องเที่ยวรายใหม่เข้าพัก มีไฟฟ้า/ตะเกียง ให้แสงสว่างพอเหมาะสม อาจมีของใช้บางอย่าง ที่ให้ความสะดวกเพิ่ม เช่น ไม้แขวนเสื้อ ราวพาดผ้า เป็นต้น หากมีโต๊ะ เก้าอี้ที่วางของ หรือหนังสือ ก็ดีที่สุด เพราะบางเวลา นักท่องเที่ยวต้องการมีความเป็นส่วนตัว นั่งอ่าน เขียน หนังสือ ถ้าไม่มี อาจใช้ร่วมกับเจ้าของบ้านเมื่อเจ้าของบ้านมิได้ใช้ก็ได้

2. ห้องอาบน้ำห้องสุขา

ดูแลให้สะอาด นักท่องเที่ยวใช้ร่วมกับเจ้าของบ้าน (ควรมีราวพาดผ้า กระจาดชำระ ถังทิ้ง กระจาดชำระ) เครื่องใช้อาบน้ำ เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า อุปกรณ์ในห้องน้ำ บางบ้านอาจมีบริการให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หากไม่มีก็ไม่จำเป็น เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เตรียมของใช้ส่วนตัวมาบ้าง เมื่อเขารู้ว่าจะมาพักแบบโฮมสเตย์ การบริการผ้าอาบน้ำ ควรแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ เพราะวัฒนธรรมตะวันตกเมื่อแขกไปเยือนเจ้าของบ้าน จะมีบริการแขก (บ้านไทยสมัยใหม่จะมีบริการสำหรับรับแขก) รวมถึงวิธีการอาบน้ำด้วย เพราะคนไทยต้มน้ำอาบ หากห้องน้ำมีฝักบัว มีเครื่องทำน้ำร้อนอาบ ก็ควรอธิบายวิธีการใช้ เพื่อป้องกันการใช้อุปกรณ์ไม่ถูกต้อง

3. จัดที่พบบปะ

มีที่นั่งคุยแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน (สร้างมิตรภาพและการเรียนรู้ต่อกัน) อาจใช้ห้องโถงหรือชานบ้านหรือระเบียงหน้าบ้าน เพราะบางบ้านไม่มีห้องรับแขก

4. การชักรีด

เจ้าของบ้านควรแจ้งการบริการ ให้นักท่องเที่ยวทราบ อาจให้บริการที่บ้าน หรือที่ร้านชักรีดใกล้บ้าน

5. การแนะนำข้อควรปฏิบัติและข้อห้าม

ควรมีการแนะนำ ข้อปฏิบัติตนในบ้าน ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและทราบเหตุผล เช่น การถอดรองเท้าในบ้าน การปฏิบัติตัวกับผู้อาวุโสกว่า บางบ้านไม่ดื่มเครื่องดื่มของเมาในบ้าน ในทำนองเดียวกัน ควรถามเขาว่า เขาอยากให้เราบริการอะไรบ้าง เป็นต้น

6. แจ้งขอบเขตการบริการ

มีการแจ้งขอบเขต การให้บริการให้นักท่องเที่ยวทราบ อาทิ การบริการนำเที่ยวในพื้นที่ ในหมู่บ้าน รอบ ๆ แจ้งราคาค่าบริการที่นักท่องเที่ยวจะต้องจ่าย เมื่อเจ้าของบ้านบริการท่องเที่ยวให้ หรือแจ้งการบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น การเช่ารถจักรยาน การเช่าเรือ การเช่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ทราบราคาค่าบริการที่ชัดเจน รวมทั้งไม่ลืมบอกข่าว ถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อป้องกันภัย

7. แจ้งเวลาบริการ

แจ้งเวลาการทำงาน ของเจ้าของบ้าน เพื่อให้นักท่องเที่ยวจัดเวลาปรับเวลา สำหรับการท่องเที่ยวของเขา เช่น เวลาบริการอาหารเช้า กลางวัน เย็น เวลาเข้านอนและเวลาตื่นของเจ้าของบ้าน เพราะบางวันนักท่องเที่ยวออกไปเที่ยวจะมีบริการอาหารกลางวันห่อ/ใส่กล่องให้ไปหรือไม่/ อาหารเย็น หากต้องการเครื่องดื่มพิเศษ ต่างไปจากน้ำดื่มที่เราบริการ นักท่องเที่ยวจะหาซื้อได้ที่ไหน ราคาประมาณเท่าใด บางวันเจ้าของบ้านจะต้องออกทำงานในอาชีพหลัก เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำประมง ทอผ้า ทำของขาย ควรแจ้งเวลาให้นักท่องเที่ยวทราบ เขาอาจจะขอมีโอกาสร่วมกิจกรรม เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตด้วย หากเป็นผู้ชายชอบที่จะหาโอกาสติดเรือออกไปจับปลาด้วย เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตในพื้นที่นั้น กระนั้น ก็ตามต้องไม่ลืมเตือน เรื่องความปลอดภัยขณะเดินทางด้วยการจัดการด้านอาหารและโภชนาการ

8. การเตรียมอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นหน้าที่ของเจ้าของบ้าน จะต้องทำเพื่อให้พนักงานท่งเที่ยว เป็นอาหารที่ทำกินในบ้านเป็นปกติประจำวัน อาจทำพิเศษเพิ่ม 1-2 อย่างเป็นการต้อนรับก็ได้ และควรรับประทานอาหารพร้อมกัน เป็นการฝึก และเรียนรู้วัฒนธรรมการกินร่วมกัน เพราะเจ้าของบ้าน ทราบจากการลงทะเบียนแล้วว่า พนักงานท่งเที่ยวที่มาพัก กินอาหารประเภทใด (เผ็ด ไม่เผ็ด) ไม่กินอาหารประเภทใด (ไม่กินเนื้อ ไม่กินหมู หรือ ไม่กินปลา) การเตรียมอาหารหรือการทำอาหารนั้น พนักงานท่งเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจ อาจใช้เวลาฝึกหัดทำอาหาร โดยช่วยทำอาหารด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

2.4.4 มาตรฐาน และตัวชี้วัดของโฮมสเตย์มาตรฐานไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดมาตรฐานของโฮมสเตย์ในประเทศไทย ในด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1. ที่พัก

1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน

1.1.1 เป็นบ้านที่มีลักษณะมั่นคง

1.1.2 เป็นบ้านที่เจ้าของบ้านแบ่งปันที่นอน หรือห้องนอน อย่างเป็นสัดส่วนหรืออาจปรับปรุงต่อเติมที่พักที่ติดกับบ้านเดิมเพื่อใช้เป็นที่นอน หรือห้องนอน

1.2 ที่พักที่นอน สะอาด และสบาย

1.2.1 มีที่นอนและเครื่องนอนสำหรับพนักงานท่งเที่ยว เช่นเตียง พูก ผ้าปู หมอน ผ้าห่ม หรือเสื่อ

1.2.2 ที่นอนและเครื่องนอน ได้รับการทำความสะอาดอยู่เสมอ มีการเปลี่ยนเครื่องนอนสำหรับพนักงานท่งเที่ยวเข้าพักใหม่ทุกครั้ง หรือตามความเหมาะสมมีมุ้ง หรือมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุง และแมลง

1.2.3 มีราวตากผ้าหรือที่เก็บเสื่อผ้า

1.2.4 ในหมู่บ้านเดียวกันควรมีสภาพของการให้บริการเครื่องนอนที่ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

1.3 ห้องสุขาและ ห้องอาบน้ำที่สะอาด

1.3.1 มีความมิดชิดปลอดภัย

1.3.2 มีที่ถือคประดูในสภาพใช้งานได้ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

1.3.3 มีขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสมไม่คับแคบหรือมีหลังคาต่ำเกินไปจน ก่อให้เกิดอันตรายแก่พนักงานท่งเที่ยว

1.3.4 มีการแยกชั้นสำหรับตักอาบน้ำ

1.3.5 น้ำที่ใช้มีความสะอาดอาจเป็นประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา หรือน้ำดิบที่ปล่อยไว้ระยะหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.3.6 มีถังขยะในห้องน้ำ
- 1.3.7 มีที่แขวน หรือราวตากผ้าในบริเวณห้องน้ำ
- 1.4 สถานที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณชุมชน
  - 1.4.1 มีพื้นที่พักผ่อนภายในบ้านหรือบริเวณโดยรอบ ที่สามารถนั่งหรือนอน และมีบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น ลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ศาลาหน้าบ้าน
  - 1.4.2 มีการรักษาความสะอาดบริเวณรอบบ้าน สวนครัว ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ร่องน้ำ อยู่เสมอ
2. ด้านอาหาร
  - 2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร
    - 2.1.1 มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม
    - 2.1.2 มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ โดยใช้วัตถุดิบส่วนใหญ่จากท้องถิ่น
  - 2.2 น้ำดื่มที่สะอาด
    - 2.2.1 มีภาชนะที่สะอาด ใ้เก็บน้ำ มีฝาปิดมิดชิด
    - 2.2.2 มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาดแล้วและไม่มีตะกอน
  - 2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด
    - 2.3.1 มีภาชนะใส่อาหาร เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าวหรืออาจเป็นวัสดุธรรมชาติ เป็นต้น อยู่ในสภาพที่สะอาดและปลอดภัย ไม่มีคราบ กลิ่นคาว และกลิ่นอับ
  - 2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวถูกสุขลักษณะ
    - 2.4.1 ครัวอาจอยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้ และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอ
    - 2.4.2 มีภาชนะหรืออุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่แขวน หรือมีฝาชีครอบ หรือคลุมผ้าสะอาด
    - 2.4.3 มีการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ
3. ด้านความปลอดภัย
  - 3.1 การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
    - 3.1.1 มีการอบรมการปฐมพยาบาลเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในกรณีที่เกิดเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ
    - 3.1.2 มียาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้(ยังไม่หมดอายุ)
    - 3.1.3 มีข้อมูลสุขภาพของนักท่องเที่ยว เช่น โรคประจำตัว หรือภูมิแพ้ มีข้อมูลการประกันสุขภาพ และญาติหรือผู้ดูแล
  - 3.2 การจัดระบบ ดูแลความปลอดภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3.2.1 มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน รับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน
  - 3.2.2 มีการจัดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินสำหรับนักท่องเที่ยว
  - 3.2.3 มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อกับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบได้ในกรณีฉุกเฉิน
4. อธิบายไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน
- 4.1 การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคย
    - 4.1.1 มีการแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคน เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น
  - 4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน
    - 4.2.1 เจ้าของบ้านมีการใช้รูปภาพหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การไปไร่-นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิต ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม กับนักท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม
5. รายการนำเที่ยว
- 5.1 มีรายการนำเที่ยว ที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่าน การยอมรับจากชุมชน
    - 5.1.1 มีการวางแผน โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มโฮมสเตย์ร่วมกับกลุ่มอื่นของชุมชนเพื่อการกระจายรายได้และเป็นธรรม ตู๋ชุมชนและกลุ่มกิจกรรมอื่น
    - 5.1.2 มีรายการนำเที่ยวที่สามารถเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของ
  - 5.2 ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว
    - 5.2.1 มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในรายการท่องเที่ยวที่ หลากหลายแตกต่างกัน ตามภูมิศาสตร์ ฤดูกาล และสภาพสังคมวัฒนธรรม ของท้องถิ่น เพื่อให้ นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้
    - 5.2.2 เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือประสานให้มัคคุเทศก์ ท้องถิ่นนำเที่ยว กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อ ภายในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว
6. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 6.1 แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียง
    - 6.1.1 มีแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม หรือวิถีชีวิตที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่ง อาจเป็นแม่น้ำ ภูเขา วัด เจดีย์ สวนผลไม้ แปลงผัก การทำนา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเชิงวิชาการเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่เผยแพร่ให้ผู้อื่นใช้โดยไม่ผ่านการคัดค้าน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6.2 การดูแลรักษา แหล่งท่องเที่ยว
- 6.2.1 มีกฎกติกาการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเพื่อให้ การใช้ประโยชน์ เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ ชุมชนรองรับได้ การไม่นำเอา พันธุ์พืช สัตว์ป่าและของป่าออก จากพื้นที่ ตามกฎหมายรัฐ และตามข้อตกลง ของชุมชน
- 6.2.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานการฟื้นฟู การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น การปลูก ป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน เป็นต้น
- 6.3 แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบด้านลบทางสิ่งแวดล้อม
- 6.3.1 ข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติในการลดผลกระทบด้านลบ ทางการท่องเที่ยว อย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผาขยะ เป็นต้น
7. ด้านวัฒนธรรม
- 7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่ง วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น
- 7.1.1 มีสถาปัตยกรรม หรือ สิ่งที่มีบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิม เช่น เรือนพื้นดิน ครกกระเดื่อง บ่อน้ำ เป็นต้น
- 7.1.2 มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่ แก่ นักท่องเที่ยว
- 7.1.3 มีแนวทางในการฟื้นฟู อนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และ การละเล่น พื้นบ้าน
- 7.1.4 ผู้แสดงทางวัฒนธรรม และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และรับรู้ในกระบวนการการ นำเสนอ หรือรูปแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน และนำเสนออย่างภาคภูมิใจ
- 7.2 การรักษาวิถีชีวิต ชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ
- 7.2.1 เป็นการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การประกอบอาชีพ การทำกิจกรรม ทาง ศาสนาหรือตามความเชื่อ ไม่มีการคิดเปลี่ยนแปลง หรือจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อตอบสนอง ความต้องการของนักท่องเที่ยว
8. ด้านรายได้เสริม และการเชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน
- 8.1 การท่องเที่ยวให้เป็นเพียงรายได้เสริม โดยไม่กระทบต่ออาชีพหลักของตนเอง
- 8.1.1 มีความรู้ความเข้าใจว่าการท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริม โดยไม่มุ่งเน้นจำนวน นักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มผลกำไร หรือมี การลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวฝ่ายเดียว
- 8.2 ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์จากชุมชน เพื่อเป็นของที่ระลึก หรือของฝาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 8.2.1 มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือชุมชนใกล้เคียงนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
ได้ ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุ และ
วัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบ และลักษณะการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมชาวไทลื้อ และศึกษาถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยว แบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) ที่มีรูปแบบ และลักษณะพื้นที่ใช้สอยที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ บ้านดอนมูล จ.น่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การศึกษา และการสำรวจเบื้องต้น

“รูปแบบของเรือนพักอาศัยของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น ส่วนใหญ่ทั้งรูปร่าง ขนาด วัสดุ และระเบียบวิธีการก่อสร้างย่อมมีลักษณะเหมือน ๆ กัน เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะอาคารแต่ละหลัง ไม่ใช่ งานออกแบบเฉพาะตัวของสถาปนิก แต่หากเป็นงานออกแบบที่มีลักษณะร่วมกัน ของสังคม แต่ละสังคม ภาษาวิชาการเรียกว่า Communal Architecture ซึ่งPietro Belluschi ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นงานศิลปะที่มีใช้ผลผลิตของคนฉลาด หรือผู้ชำนาญเพียง 2-3 คน แต่หากเป็นงานถักถัก และสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามครรลอง (ธรรมชาติ) และกิจกรรม ที่ต่อเนื่องของประชาชนทุกคนในสังคม ว่าด้วยประสบการณ์ และความชำนาญ เฉพาะกลุ่มชนในการสร้างสถาปัตยกรรมขึ้นมา เป็นมรดกทางสังคมที่ได้รับการถ่ายทอด ๆ กันมา ฉะนั้นเรือนพักอาศัยของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นย่อมเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงพลังทางปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม และสุนทรีย์ของสังคมแต่ละสังคมนั้นเอง การเข้ามาศึกษาเรือนพักอาศัยนั้น ย่อม ยังผลให้ผู้ศึกษายังทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ผู้อยู่อาศัยอยู่ภายในตัวเรือน และถือว่าเรือนพักอาศัยแต่ละหลังเป็นศูนย์กลางของชีวิตทุกชีวิตในสังคมนั้นทุกสังคมนั้น ซึ่งนักมานุษยวิทยาถือว่าเป็นศูนย์กลางที่ สะท้อนถึงภาพวัฒนธรรมของสังคมนั้นได้ เป็นอย่างดี” (วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2541 : 53-65)

“แนวทางที่เราจะซาบซึ้ง และหยั่งเห็นความสำคัญของเรือนพักอาศัยท้องถิ่นนั้น เราควรศึกษาด้วยการวิเคราะห์ หรือ ตีความ จากการสังเกตให้เห็นคุณค่า ของงานเหล่านี้ จากการศึกษา รูปทรงอาคาร ความสัมพันธ์ ในการจัดวางเนื้อที่ใช้งาน ที่สนองกิจกรรม ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม และความงามของการวางพื้นที่ได้อย่างประสานกลมกลืนกัน ตลอดจนการใช้วัสดุก่อสร้าง ที่แสดงถึงสัจจะของธรรมชาติของวัสดุ ซึ่งเป็นวัสดุที่นำมาจากท้องถิ่นนั้น ๆ” และ” งานในระดับนี้ส่วนมากสร้างขึ้นอย่างได้สัดส่วนที่สัมพันธ์ กับขนาดร่างกายของมนุษย์ (human scale) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อที่ที่ใช้สอยที่สนองความต้องการ และ พฤติกรรมของชาวบ้านอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แท้จริง และยังให้ผู้เข้าศึกษาเห็นถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านที่วางอาคาร ให้ประสานกับธรรมชาติของสภาพแวดล้อม.. “ การแบ่งเนื้อที่ใช้งานภายในตัวเรือนนั้นในบางอาคารถึงแม้เป็นเพียงอาคารโรงนา หลังคาโคด ๆ ภายในโล่ง ไม่มีฝาผนังห้องเป็นส่วนที่ชัดเจน หากผู้ศึกษาสังเกตอย่างพิถีพิถะระหัดแล้ว ย่อมเห็นการแบ่งพื้นที่ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้อาศัย ได้อย่างชัดเจน “ และจากคำกล่าวที่ว่า “ เนื้อที่ใ้สอยภายนอกและภายในนั้นสัมพันธ์กับ กิจกรรมของบุคคลในครอบครัว และสมาชิกในละแวกบ้าน อย่างแน่นแฟ้น “(สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น : 22) จากคำกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่า ลักษณะที่เป็นนามธรรม คือ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ถ่ายทอดมาเป็นรูปธรรมได้คือ พฤติกรรม และ กิจกรรมที่เกิดขึ้น และทำการวางแผนการวิจัย โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากการทบทวน วรรณกรรม โดยค้นคว้าจาก หนังสือ บทความ รายงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

3.1.1.1 วรรณกรรมเพื่อความเข้าใจในเรื่องราว ของลักษณะเด่นทางกายภาพ
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นไทลื้อดั้งเดิม โดยศึกษาจาก หนังสือไทยสิบสองปันนา 1-2 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497) , บทความเรือนไตลื้อสิบสองปันนา (วนิดา พึ่งสุนทร. 2533 : 12-36) , ชนชาติไตสถาปัตยกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไตในสิบสองปันนา (จุฬาลักษณ์. 2536) , รายงานความก้าวหน้ารอบปีที่ 2 ชุดโครงการส่งเสริมกลุ่มวิจัย เรื่อง ภูมิปัญญา พัฒนาการ และความสัมพันธ์ระหว่างกันของเรือนพื้นถิ่น ไทย-ไท คุณลักษณะของสถาปัตยกรรมสิ่งแวดล้อมในเรือนพื้นถิ่น (กวิณ ว่องวิชัยการ และคณะ. 2547) , บ้านไตลื้อสิบสองปันนา (อรศิริ ปาณินท์. 2543) , รายงานเรือนพักอาศัยของชาวไทลื้อ บ้านปากแจก เมืองปากคู้ แขวงหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (รติดา เอกเอี่ยมสิน. 2542)

3.1.1.2 วรรณกรรม และงานวิจัย ผลการสำรวจ ที่เกี่ยวเนื่องกับไทลื้อทางภาคเหนือของประเทศไทย วิถีชีวิต วัฒนธรรม ลักษณะสถาปัตยกรรม ของไทลื้อในประเทศไทย คือ บทความเรือนไตลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226) สถาปัตยกรรมบ้านไทลื้อ (เริ่ม เตชะแก้ว. 2528) , From Similarities to Differences : Vernacular Houses of Dais in Sipsongpanna and Tai-lue in Northern Thailand (อรศิริ ปาณินท์. 2545-2546) , ไทลื้อ บ้านปางสา (อรศิริ ปาณินท์. 2535 : 71-84) รายงานเรือนพักอาศัยของชาวไทลื้อ บ้านท่าฟ้าใต้ หมู่ 2 ต.สระ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา (จิรศักดิ์ แต่งเงินกิจ. 2537) , เรือนไทลื้อ เชียงคำ (พินัย สิริเกียรติสกุล. 2543 : 139-143)

3.1.1.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ของชาวไทลื้อ คือ ไทยสิบสองปันนา 1-2 (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2497) ชนชาติไต สถาปัตยกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีไตในสิบสองปันนา (จุฬาลักษณ์. 2536) , ผลงานวิจัยการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมบางประการของชาวไทลื้อในจังหวัดน่าน (รัตนาพร เศรษฐกุล. 2537 : 26-63) , “ไทลื้อ : เชียงคำ” (ประชัน รัก

พินัย. 2535) ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.1.4 วรรณกรรม และงานวิจัย เพื่อความเข้าใจ ในเรื่องของที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท มาตรฐานของกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ม.ป.ป.)

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากการลงมือสำรวจภาคสนามเองทั้งหมด โดยการใช้ การสังเกต การสัมภาษณ์ และ แบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

3.1.2.1 เก็บข้อมูลที่ บ้านคอนมุด จ.น่าน โดยทำผังสำรวจจริงวัด และสเก็ครูปด้าน บ้านตัวอย่างในหมู่บ้าน 11 หลัง โดยคัดเลือกบ้านที่มีความพร้อมที่จะทำเป็น โฮมสเตย์ และ เป็นบ้านที่มีเอกลักษณ์ของไทยลือคงอยู่

3.1.2.2 ทำแบบสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้น คือ ภูมิหลัง และข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้อาคาร อาชีพ จำนวนสมาชิกในบ้าน

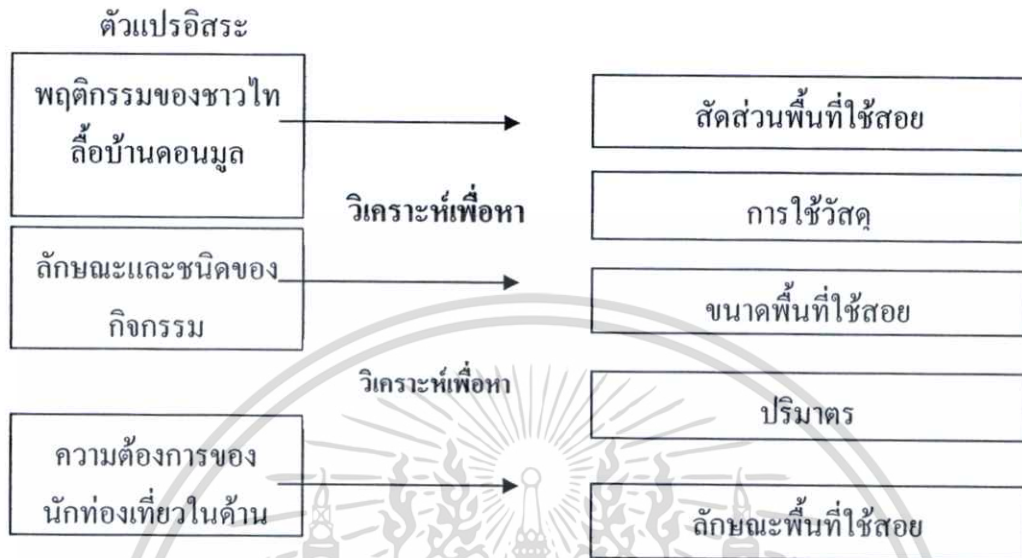
3.1.2.3 ทำผังพฤติกรรม เพื่อหาข้อมูลเชิงพฤติกรรมของผู้อาศัย ในสภาพแวดล้อมภายในบ้าน และกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้าน ที่สัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ภายใน

3.1.2.4 ถ่ายภาพ เพื่อใช้เปรียบเทียบลักษณะองค์ประกอบภายใน การจัดพื้นที่ใช้สอย ลักษณะเครื่องเรือน ในแต่ละหลัง

3.1.2.5 แบบสอบถาม นักท่องเที่ยวแบบที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท ทั่วไปเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อทราบข้อมูลทั่วไป ของนักท่องเที่ยว ความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท โดยจะเก็บข้อมูลที่โฮมสเตย์บ้านคอนมุด จ.น่าน จำนวน 30 ชุดและตามโฮมสเตย์ต่าง ๆ ที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง เชียงใหม่ จำนวน 20 ชุด ,โฮมสเตย์ บ้านผานกกก จ.เชียงใหม่ จำนวน 20 ชุด โฮมสเตย์ บ้านแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย จำนวน 20 ชุด โฮมสเตย์ บ้านปางแดงใน จ.เชียงใหม่ โฮมสเตย์ จำนวน 20 ชุด บ้านแม่เตอ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย จำนวน 20 ชุด โฮมสเตย์บ้านหัวหาด อัมพวา สมุทรสงคราม จำนวน 20 ชุด โดยกำหนดแบบสอบถาม 130 ชุด มีการทดสอบแบบสอบถาม ก่อนการนำไปสำรวจจริง และปรึกษา ปรับแก้ไข กับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นมากที่สุด

3.2 การออกแบบการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรของการศึกษา

รูปที่ 3.1 แผนผังแสดงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

รูปที่ 3.2 แสดงการออกแบบงานวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง 3 ลักษณะคือ

3.3.1 กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเรือนไทลื้อซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.1.1 ไทลื้อคอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่ จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยอื่นใดลื้อ

(ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

3.3.1.2 ไทลื้อเชียงคำ จังหวัดพะเยาจากการทบทวนวรรณกรรมของ งานวิจัย การ

เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทลื้อ (จารุวรรณ พรหมวัง. 2536) , หนังสือรวมบทความทางวิชาการ “ ไทลื้อ : เชียงคำ “(ชมรมล้านนาคดีสัญจร) , สถาปัตยกรรมบ้านไทลื้อ (เริ่มเตชะแก้ว. 2528) , งานวิจัยอื่นใดลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226) From Similarities to Differences : vernacular houses of the Dais in Sipsongpanna and Tai-Lue in Northern Thailand (Ormsiri Panin. 2545-2546)

3.3.1.3 ไทลื้อ บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา รายงานเรือนพักอาศัยของชาวไทลื้อ

บ้านท่าฟ้าใต้ หมู่ 2 ต.สระ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา โดย จิรศักดิ์ แต่งเงินกิจ

3.3.1.4 ไทลื้อ ท่าวังผา จ.น่าน จากงานวิจัย From Similarities to Differences : vernacular

houses of the Dais in Sipsongpanna and Tai-Lue in Northern Thailand (Ormsiri Panin. 2545-2546) , งานวิจัยอื่นใดลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

3.3.1.5 ไทลื้อบ้านแพะหัวฝายจ.ลำปาง (สำนักงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , ม.ป.ป.)

3.3.1.6 ไทลื้อ ม.หนองบัว อ.ปัวจ.น่านจากงานวิจัยอื่นใดลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

3.3.1.7 ไทลื้อบ้านทุ่งฮุ่น อ.ทุ่งช้างน่านจากงานวิจัยอื่นใดลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

3.3.1.8 ไทลื้อบ้านหลายทุ่งอ.ทุ่งช้างน่านจากงานวิจัยอื่นใดลื้อ (ชวลิต สัยเจริญ. 2542 : 199-226)

3.3.2 กลุ่มตัวอย่างเรือนไทลื้อที่ได้จากการสำรวจและ เก็บข้อมูล เรือนไทลื้อ รวมถึงสังเกตพฤติกรรมผู้ใช้สอย ที่บ้านคอนมูล จ.น่าน โดยทำ case study จำนวน 11 หลัง โดยคัดเลือกจากบ้านเรือนที่ยังคงสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของไทลื้อที่ชัดเจน

3.3.3 กลุ่มตัวอย่างเป็น นักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ จำนวน 100 คน เพื่อสอบถามความต้องการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์ ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย ลักษณะพื้นที่ใช้สอย ความต้องการด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การใช้เวลาในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และความต้องการด้านสภาพแวดล้อมภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 เครื่องมือวิจัย

การศึกษาข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ เพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นซึ่งประกอบด้วย

3.4.1 แบบสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน (ปลายเปิด) เพื่อทราบข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังความเป็นมาของบ้าน และข้อมูลทั่วไปของผู้อาศัยภายในบ้าน ลักษณะการใช้สอยพื้นที่ของสมาชิกภายในบ้าน และความต้องการในการใช้สอยพื้นที่ภายในบ้าน แนวโน้มทัศนคติในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือต่อเติมบ้านเรือนในอนาคต

3.4.2 แบบรังวัด เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทางด้านกายภาพของอาคาร ลักษณะการจัดพื้นที่ที่ใช้สอยภายใน ขนาดพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ และ สัดส่วนของอาคารภายนอก เป็น รูปด้าน ความสูงและ สัดส่วนของพื้นที่ภายใน

3.4.3 ผังพฤติกรรม เพื่อใช้ศึกษาถึงพฤติกรรมการใช้สอยและกิจกรรมของการใช้พื้นที่ ในส่วนต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา ของเจ้าของบ้าน และผู้อยู่อาศัยภายในบ้าน

3.4.4 แบบสอบถามนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด เพื่อสอบถามความต้องการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย ลักษณะพื้นที่ใช้สอย ความต้องการด้านกิจกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การใช้เวลาในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และความต้องการด้านสภาพแวดล้อมภายใน

3.4.5 แบบสอบถามเจ้าของโฮมสเตย์ เพื่อสอบถามถึงขนาดพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วนของบ้าน เนื่องจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว มีตัวแปรเกี่ยวข้องกับขนาดพื้นที่ และผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในโฮมสเตย์หลายแห่ง จึงต้องสรุปข้อมูลด้านขนาดพื้นที่ เพื่อมาวิเคราะห์หาขนาดพื้นที่ ที่เหมาะสมตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจ และสรุปเป็นผลงานวิจัยเกี่ยวกับเรือนไทลื้อในสถานที่ต่าง ๆ อาทิเช่น ไทลื้อในสิบสองปีนนา เรือนไทลื้อในประเทศไทย ซึ่งที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น คือไทลื้อคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ไทลื้อเชียงคำ จังหวัดพะเยา ไทลื้อ อ.ท่าวังผา น่าน ไทลื้อ หลวงพระบาง โดยนำข้อมูลด้านผัง ขนาดพื้นที่ มาเป็นข้อมูลดิบ เพื่อใช้ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ด้าน ลักษณะพื้นที่ ขนาดพื้นที่ ปริมาตร และอื่น ๆ ต่อไป

3.5.2 การเก็บข้อมูลโดยการสำรวจด้วยตนเองที่

3.5.2.1 บ้านคอนมุด จ.น่าน เป็นการสำรวจในเรื่องของรูปแบบ และลักษณะของเรือนไทลื้อ ขนาดพื้นที่ใช้สอย ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5.2.2 แจกแบบสอบถามด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ด้านลักษณะพื้นที่ใช้สอย และความต้องการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่บ้านคอนมูล จ.น่าน จำนวน 30 ชุด และโฮมสเตย์ต่าง ๆ ที่เน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น โฮมสเตย์บ้านแม่กำปอง เชียงใหม่ จำนวน 20 ชุด ,โฮมสเตย์บ้านผานกกก จ.เชียงใหม่ จำนวน 20 ชุด , โฮมสเตย์ บ้านแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย จำนวน 20 ชุด ,โฮมสเตย์ บ้านปางแดงใน จ.เชียงใหม่ จำนวน 20 ชุด ,โฮมสเตย์ บ้านแม่เตอ อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย จำนวน 10 ชุด , โฮมสเตย์บ้านห้วยหาด อัมพวา สมุทรสงคราม จำนวน 20 ชุดจำนวน 140 ชุด ในช่วง มกราคม – กุมภาพันธ์ 2552 โดยที่ บ้านคอนมูล และ อัมพวา เก็บด้วยตนเอง ส่วน บ้านแม่กำปอง บ้านผานกกก บ้านแม่ฟ้าหลวง บ้านปางแดงใน บ้านแม่เตอ เก็บข้อมูลโดยติดต่อเจ้าของโฮมสเตย์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านผังเรือน และรูปแบบเรือนที่แสดงออกถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรม โดยวิธีการวิเคราะห์ผังพื้น แบ่งเป็นหัวข้อในการวิเคราะห์ ขนาดพื้นที่ ปริมาตร ลักษณะพื้นที่ใช้สอยในส่วนองค์ประกอบของเรือน อาทิเช่น

- 3.6.1.1 เติ้น
- 3.6.1.2 รั้วน้ำ
- 3.6.1.3 ส่วนรับแขก
- 3.6.1.4 ส่วนนอน
- 3.6.1.5 ครัวไฟ
- 3.6.1.6 ที่อาบน้ำ
- 3.6.1.7 ยุ้งข้าว และอื่น ๆ

โดยทำเป็นตารางเปรียบเทียบ เรือนไทลื้อในที่ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ปริมาตร วัสดุ และ การใช้แสงสว่างภายในอาคาร

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย และกิจกรรมของผู้ใช้อาคารที่สอดคล้องกับพื้นที่ใช้สอยในส่วนต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย ความต่อเนื่องระหว่างพื้นที่ใช้สอยภายใน และภายนอกบ้าน เพราะพฤติกรรม และกิจกรรม โดยปกติในช่วงเวลาต่าง ๆ ของเจ้าของบ้านนั้น แสดงถึงวิถีชีวิตแบบไทลื้อในพื้นที่นั้น ๆ

3.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว แบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ โดยทั่วไป จำนวน 100 ชุด วิเคราะห์โดย โปรแกรม spss และวิเคราะห์ โดยการ พรรณนาโวหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7 การสรุปผล และเสนอแนะแนวทางออกแบบ

นำข้อมูลทั้งส่วนของรูปแบบเรือนที่แสดงถึงเอกลักษณ์ และวิถีชีวิตของไทลื้อ บ้านคอนมูล จังหวัดน่าน และส่วนพฤติกรรม และ ความต้องการของนักท่องเที่ยว มาสรุปผลในเรื่องดังนี้

- 3.7.1 สัดส่วนพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสม
- 3.7.2 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยแบบไทลื้อ
- 3.7.3 ความสัมพันธ์ และความต่อเนื่องของพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วน
- 3.7.4 กิจกรรมที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการพื้นที่ใช้สอยใหม่อย่างไร
- 3.7.5 การปรับเปลี่ยน และขยายผังเรือนใหม่เพื่อรองรับความต้องการดังกล่าวข้างต้นอย่างไร
- 3.7.6 การเลือกวัสดุ ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

กรณีศึกษา

กรณีศึกษาแบ่งเป็นกรณีศึกษากลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มคือ

4.1 ไทลื้อบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยคือ

4.1.1	ไทลื้อบ้านหลวงเหนือ อ.คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่	จำนวน 1	หลัง
4.1.2	ไทลื้อ จ.พะเยา		
1.	บ้านธาตุสบแวน อ.เชียงคำ	จำนวน 1	หลัง
2.	บ้านแพด อ.เชียงคำ	จำนวน 1	หลัง
3.	อ.เชียงคำ	จำนวน 1	หลัง
4.	บ้านห้วยน อ.เชียงคำ	จำนวน 1	หลัง
5.	บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน	จำนวน 5	หลัง
4.1.3	ไทลื้อ จ.ลำปาง		
1.	บ้านแพะหัวฝาย ต.กล้วยแพะ อ.เมือง	จำนวน 2	หลัง
4.1.4	ไทลื้อ จ.น่าน		
2.	บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา	จำนวน 1	หลัง
3.	บ้านปางสา อ.ท่าวังผา	จำนวน 1	หลัง
4.	บ้านทุ่งสุ่น อ. ทุ่งช้าง	จำนวน 1	หลัง
5.	บ้านหล่ายทุ่ง อ. ทุ่งช้าง	จำนวน 1	หลัง
6.	บ้านหนองบัว อ. ปัว	จำนวน 1	หลัง
7.	บ้านคอนมุด อ.ท่าวังผา	จำนวน 11	หลัง

โดยในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปแสดงสถานที่ตั้ง
2. ผังพื้น (มาตราส่วน 1 : 150)
3. รูปด้าน / รูปตัด (ถ้ามี) (มาตราส่วน 1 : 150)
4. ภาพถ่ายทัศนียภาพ ภายนอก และ ภายใน
5. แพนผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

4.2 กลุ่มตัวอย่างผังแสดงพฤติกรรมการใช้สอยของผู้ใช้อาคาร (แสดงเป็นกราฟฟิค เฉพาะใน

ส่วนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองคือ บ้านคอนมุด อ.ท่าวังผา)

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1. ใต้อาคารบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย

4.1.1 ใต้อาคารหลวงเหนือ คอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

สถานที่ตั้ง : เดิม เลขที่ ๑๓๐ หมู่ ๕ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้อยู่อาศัย : ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์วิทยา

ความเป็นมา : เรือนหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2460 พ่อน้อยหลวงสามีม่อนตูดเป็นผู้สร้างขึ้น โดยซื้อเรือนไม้เก่าจากบ้านป่าก้าง อ.คอยสะเก็ด แล้วใช้ช่างถึง 3 เชือก พร้อมทั้งวัวควายที่พ่อน้อยหลวงมีอยู่ไปซักลากมา นำมาสร้างเป็นเรือนไม้ ซึ่งมีรูปร่างงดงามเรียบง่าย แบบเรือนสามัญชน ไม้ใช้เรือนของคหบดีผู้มั่งคั่ง หรือคหบดีเจ้านาย พ่อน้อยหลวง และหม่อนตูดพร้อมด้วยลูก 4 คน ได้อาศัย และเติบโตมาบนเรือนหลังนี้ตลอดมา ลูกแต่ละคนเมื่อแต่งงาน ก็แยกไปตั้งครอบครัวใหม่ ยกเว้นพ่อคำปึง ไบสุขันธุ์ เมื่อแต่งงานกับแม่แก้ววรรณแล้วยังคงอาศัยเรือนหลังนี้ต่อไป และมีลูกด้วยกัน 4 คน และในบรรดาลูกพ่อคำปึงและแม่แก้ววรรณนี้ มีนางอุพิมซึ่งแต่งงานกับนายบุญเนตร แก้วประภา ได้อาศัยอยู่บนบ้านหลังนี้ต่อไป ในครอบครัวไบสุขันธุ์ หม่อนตูดมีอายุยืนยาวกว่าสามีและลูกทุกคน หลังจากพ่อน้อยหลวงผู้สามีเสียชีวิตเมื่ออายุ 80 ปี ในปี พ.ศ.2503 แล้วหม่อนตูดซึ่งอยู่ในวัยชราภาพก็อยู่ในความดูแลของนางอุพิมผู้เป็นหลาน นางอุพิมซึ่งเป็นหม้ายตั้งแต่ยังสาว ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร 2 คน และหม่อนตูดซึ่งมีอายุเกินร้อย ที่แม่สุภาพทั่วไปยังแข็งแรง แต่ด้วยความเสื่อมของร่างกาย ตามวัย นางอุพิมจึงต้องดูแลใกล้ชิดตลอดเวลา

ตัวเรือนเองก็ทรุดโทรมไป ตามเวลา นางอุพิมหลานสาวจึงขายเรือนนี้ ใน พ.ศ.2533 และปัจจุบันย้ายมาปลูกสร้างที่นี่ เพื่อเป็นจุดเริ่ม ในการอนุรักษ์อาคารโบราณเรือนใต้อาคารหลังนี้ นอกจากจะมีประโยชน์ ต่อการศึกษาแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการชาติพันธุ์วิทยา ใน พ.ศ. 2536 ในเดือนมกราคม พ.ศ.2537 ทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ประกอบพิธี “ขึ้นเสื่อนใหม่” โดยมีเจ้าหม่อมคำลือ กษัตริย์องค์สุดท้ายของชาวสิบสองปันนา เป็นผู้กระทำพิธีเปิดเรือน และอุทิศส่วนกุศลไปให้หม่อนตูดเจ้าของเรือนผู้ล่วงลับไป (ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

อายุเรือน : 92 ปี

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : สำหรับเรือนหม่อนตูดนี้ เป็นเรือนไม้ขนาดกลางลักษณะเป็น "เรือนสองหลังหน้าเปียง" หมายถึงมีองค์ประกอบของเรือน 2 หลังคือ ห้องด้านตะวันออกเป็น "เสื่อนนอน" โถงกว้าง สมาชิกในครอบครัวจะนอนรวมกันในห้องนี้ โดยใช้มุ้งหรือม่านกัน เพื่อแบ่งเป็นสัดส่วน อีกเรือนด้านตะวันตกคือ "เสื่อนไฟ" หรือครัวอยู่เสมอระดับเดียวกับพื้นเรือนนอน ตรงกลางระหว่างชายคาของเรือนทั้งสองเชื่อมต่อกับรางน้ำฝน เรียกว่า "ฮ่องลิน" หน้าเรือนทั้งสองเป็นพื้นโล่งเรียกว่า "เต็น" ถัดจากเต็นออกมานอกชายคาเป็นชานหน้าบ้าน มีระเบียงเถาะไปเชื่อมกับชานหลังบ้าน หลังคามุงด้วยแป้นเกล็ด (เดิมมุงกระเบื้องดินขอ)

เอกสารนี้มีส่วนได้สูง 1.5 เมตร (เดิมสูง 2 เมตร) ใช้เป็นคอกวัวควายหรือนั่งทำงานบ้าน เช่น โทผ้า การค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันไดย จักสาน และเป็นที่เก็บครกมอดำข้าว) บ้านเดิมมี 2 ด้าน คือที่ชันหน้า และชันหลังบ้าน (ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

พื้นที่ใช้สอย :

1. ชานแดด	8.8	ตร.ม.
2. ชานหน้าบ้าน	21.7	ตร.ม.
3. ชานซ่อม	23.56	ตร.ม.
4. ครัวไฟ	18.48	ตร.ม.
5. ส่วนนอน	45.58	ตร.ม.
6. ค่อม	38.8	ตร.ม.

รูปที่ 4.1 ภาพ Isometric เรือนไทลื้อคอยสะเก็ด (ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.2 ลักษณะภายนอกเรือน

รูปที่ 4.3 ลักษณะภายนอกเรือน

รูปที่ 4.4 ลักษณะภายนอกเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.5 ภายนอกเรือน

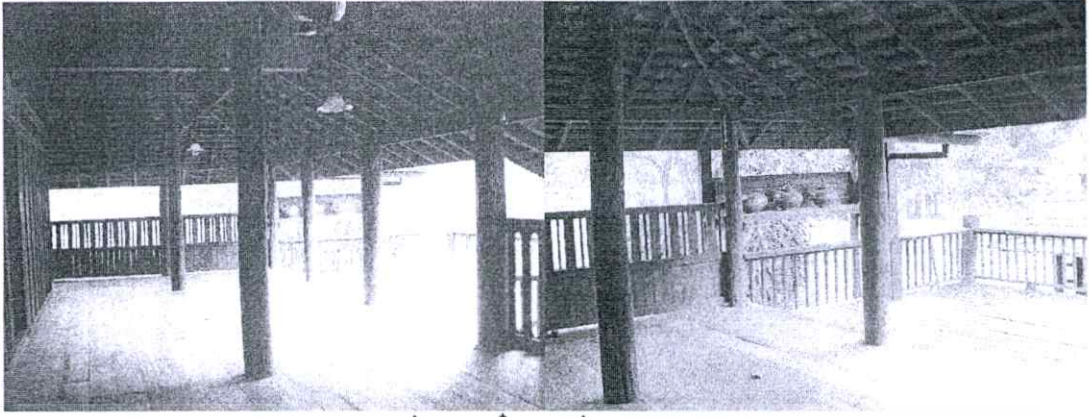

รูปที่ 4.6 บ้านไคหลัง

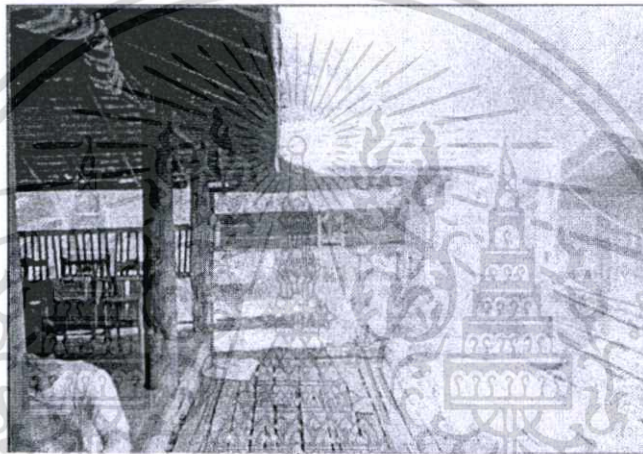

รูปที่ 4.7 บ้านไคหน้ามีหลังคาคลุม

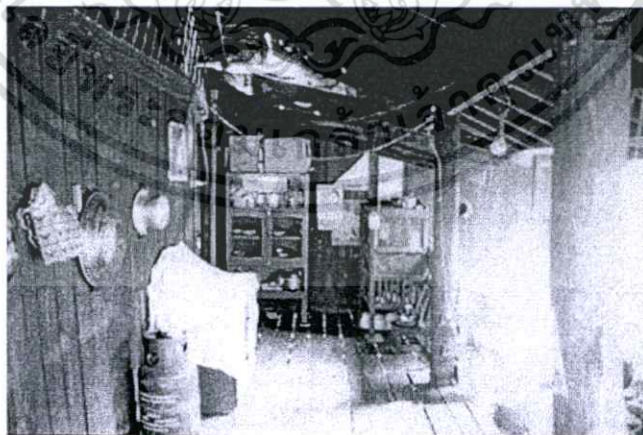
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.8 เดินต่อเนื่องกับชานหน้า

รูปที่ 4.9 ร้านน้ำและชานหน้าในอดีต
(ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

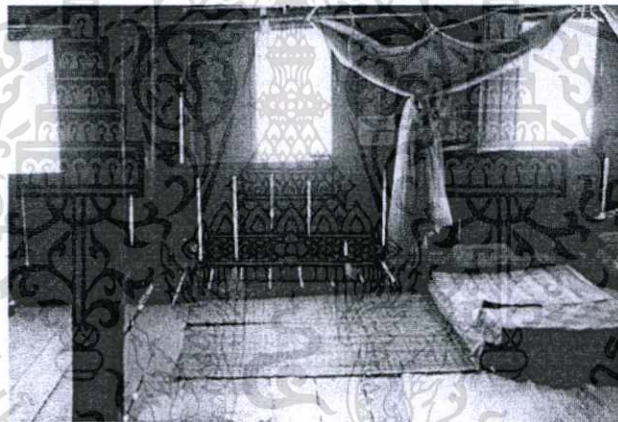

รูปที่ 4.10 ชานด้านข้างเป็นที่ทำครัว
(ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

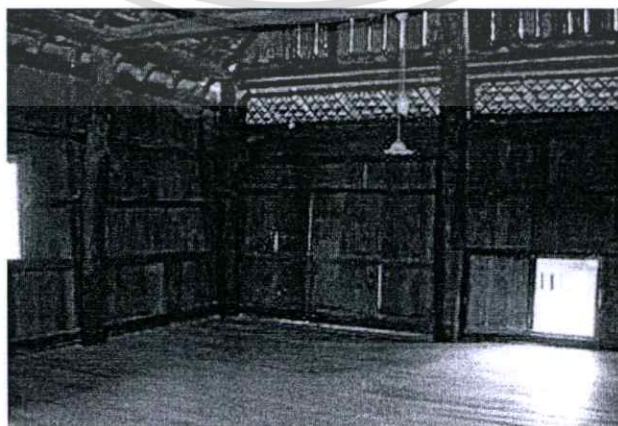
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.11 ซานห่อม
(ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.12 ส่วนนอนเดิม
(ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.13 ห้องนอน

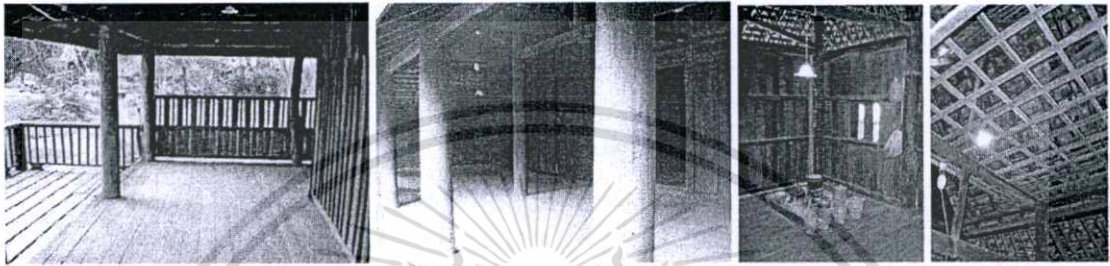
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันไดหน้า

ร้านน้ำ

ชานหน้าบ้าน

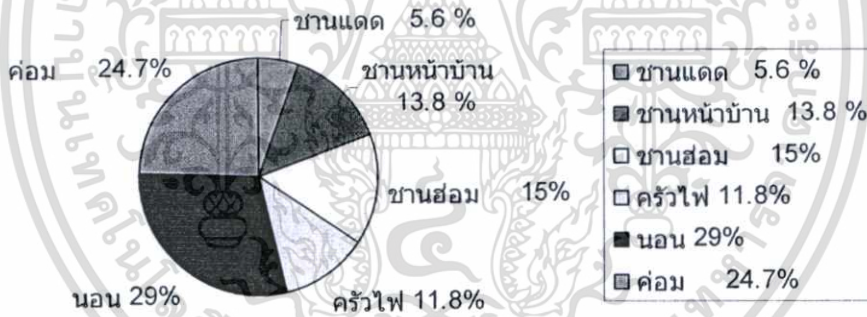
เดินหน้าเรือนครัว

เดินหน้าห้องนอน

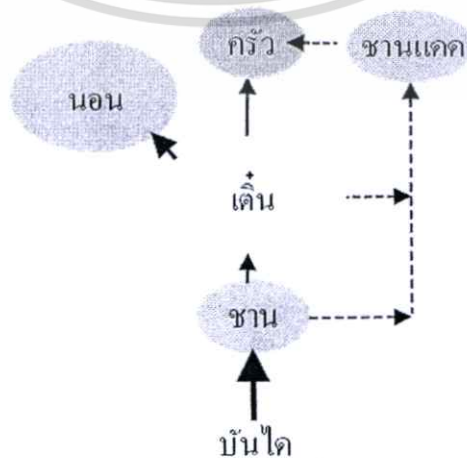
แม่เตาไฟ

คันทัน

รูปที่ 4.14 องค์ประกอบภายในเรือน

รูปที่ 4.15 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือนไทลื้อคอยสะเก็ด เชียงใหม่

รูปที่ 4.16 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนักผู้ได้เห็นว่าเบ็ดเสร็จเรียบร้อยด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 ไทลื้อ จ.พะเยา

1.บ้านธาตุสบแวน อ. เชียงคำ

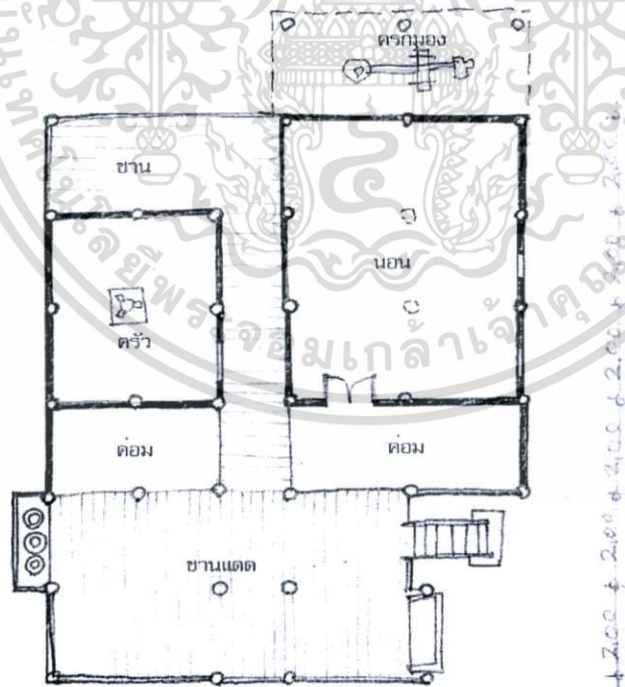
สถานที่ตั้ง : บ้านธาตุสบแวน อ. เชียงคำ

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนที่ประกอบไปด้วยเรือนเดี่ยว มาต่อเชื่อมกัน

โดยมากมักมี 2 หลัง ชายคาเชื่อม และขนานกันเป็นเรือนแฝด มีรางริน อยู่ระหว่างกลางมักเป็นเรือนหลังใหญ่ และเรือนหลังเล็กคู่กัน เรือนหันหน้าจั่วไปทางทิศใต้มีชานแดดด้านหน้า เพื่อประโยชน์ในการใช้แดดตากของ อาหาร ทำกิจกรรมที่ให้ความอบอุ่น บันไดบ้านขึ้นทางทิศตะวันออก ทางทิศใต้ หรือ ทิศตะวันตก อาจมีบันไดหลังขึ้นเรือนอีกจุดหนึ่ง (ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 206)

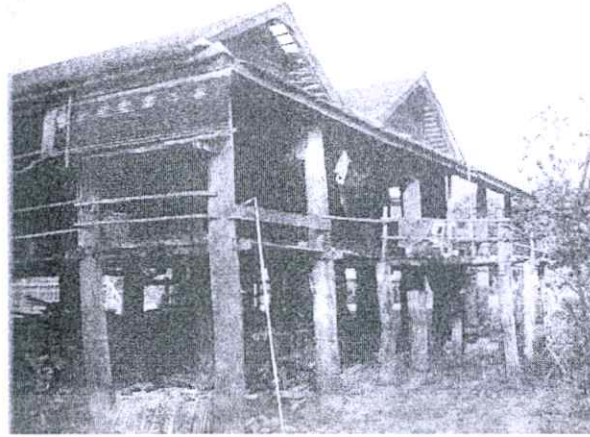
พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

1. ชานแดด	30	ตร.ม.
2. ชาน	19	ตร.ม.
3. ค่อม	17	ตร.ม.
4. ครัวไฟ	14	ตร.ม.
5. ส่วนนอน	30	ตร.ม.

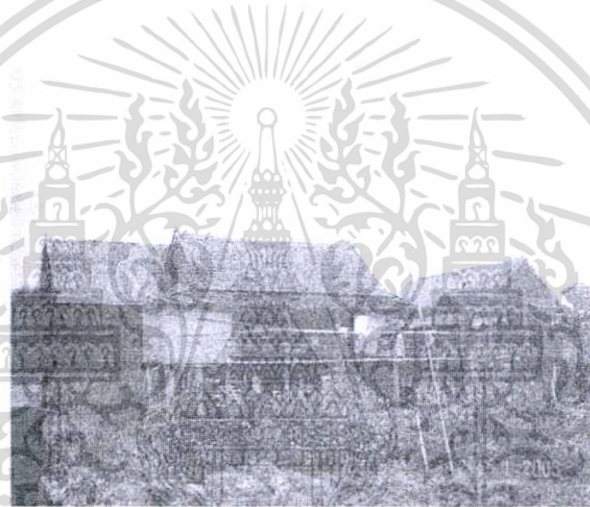

รูปที่ 4.17 ผังเรือนบ้านธาตุสบแวน อ. เชียงคำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ (ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 206) ญาติให้ผ่านไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.18 ทัศนียภาพ เรือนบ้านธาตุสบแวน อ.เขียงคำ
(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

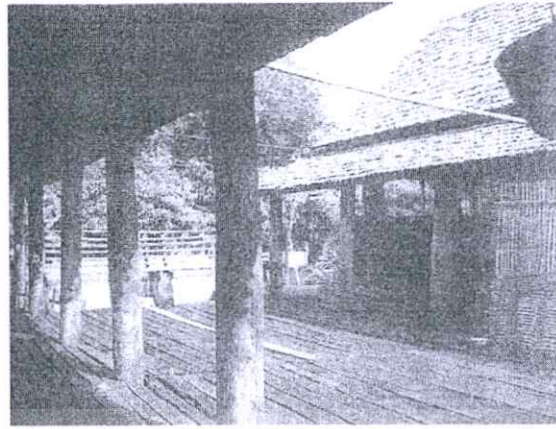

รูปที่ 4.19 ทัศนียภาพ เรือนบ้านธาตุสบแวน อ.เขียงคำ
(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

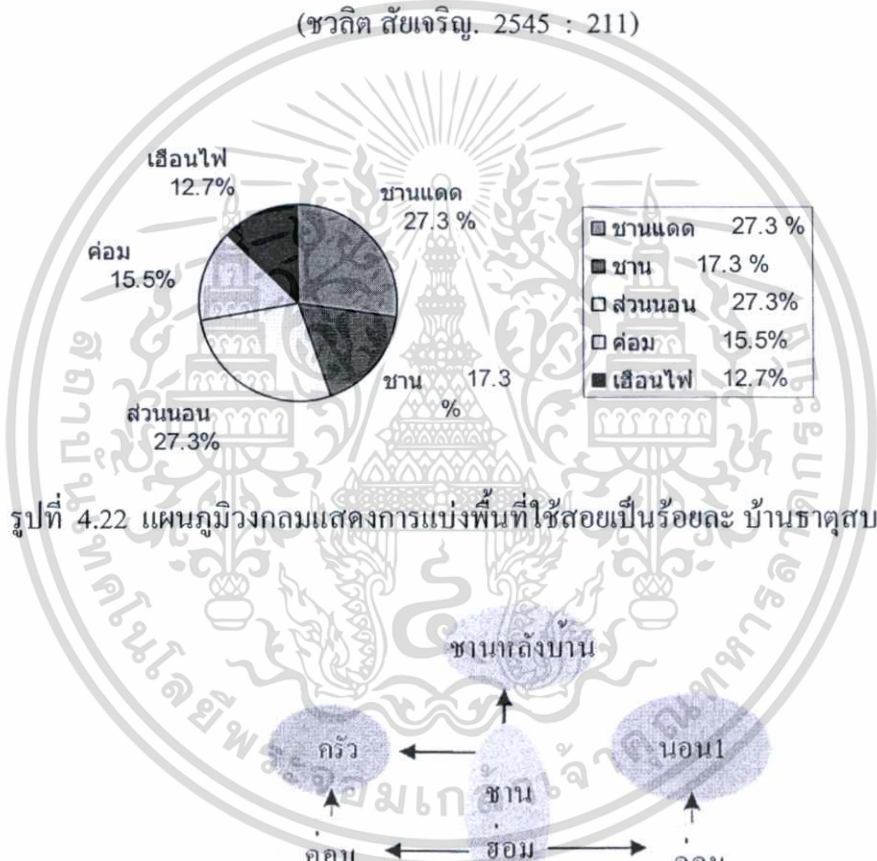

รูปที่ 4.20 ทัศนียภาพ เรือนบ้านธาตุสบแวน อ.เขียงคำ
(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

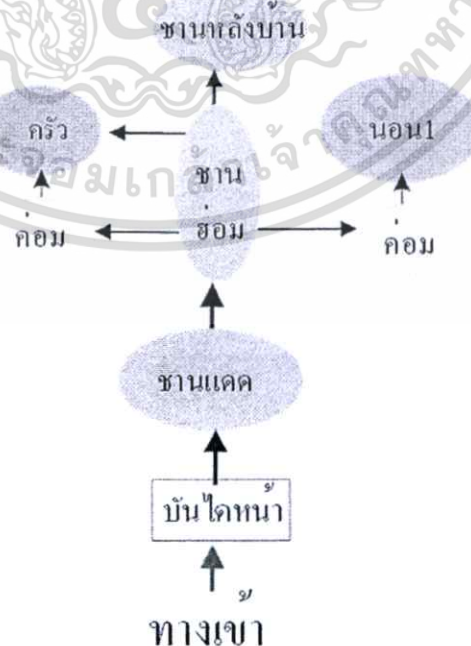
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.21 ทักษะนียภาพ เรือนบ้านธาตุสบแวน อ.เชียงคำ
(ชาวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

รูปที่ 4.22 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ บ้านธาตุสบแวน

รูปที่ 4.23 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

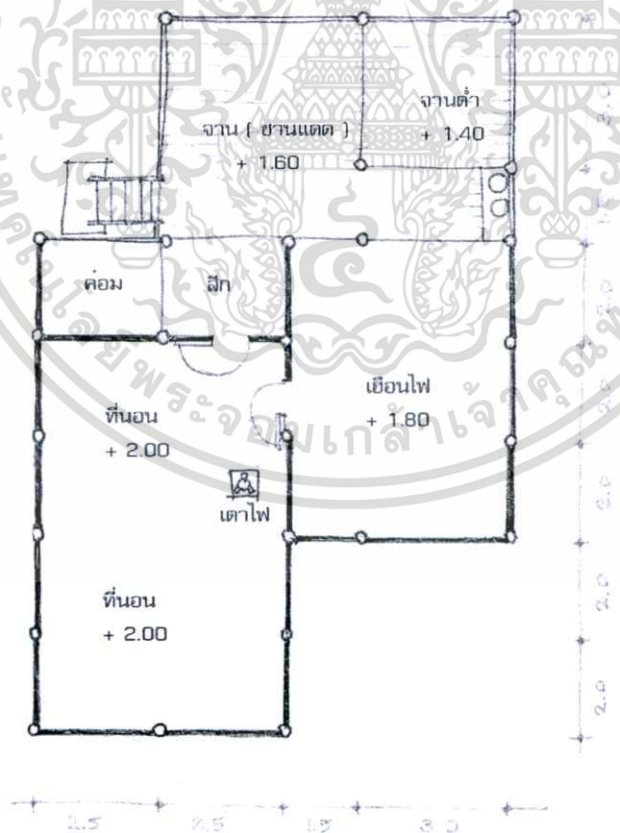
2.บ้านแพด อ.เชียงคำ

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 122 หมู่ 6 ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : สร้างเรือน 2 หลังติดกันหลังใหญ่เรียกเรือนหลวง หลังเล็กเรียก เรือนไฟ การสร้างบ้านหลังใหญ่ หรือเล็ก ยึดเอาจำนวนสมาชิกในบ้านเป็นเกณฑ์ ข้างในตัวบ้าน จะไม่กั้นห้องนอน โดยจะปล่อยโล่งหมด สำหรับที่คนนอน จะใช้กางมุ้ง เรียกว่า สูด โดยใช้ผ้าพื้นเมืองที่ชาวบ้านทอ ทำมุ้ง และนอนกันครบครวละ 1 มุ้ง (เริ่ม เศษแก้ว.2528,3)

พื้นที่ใช้สอยประกอบด้วย

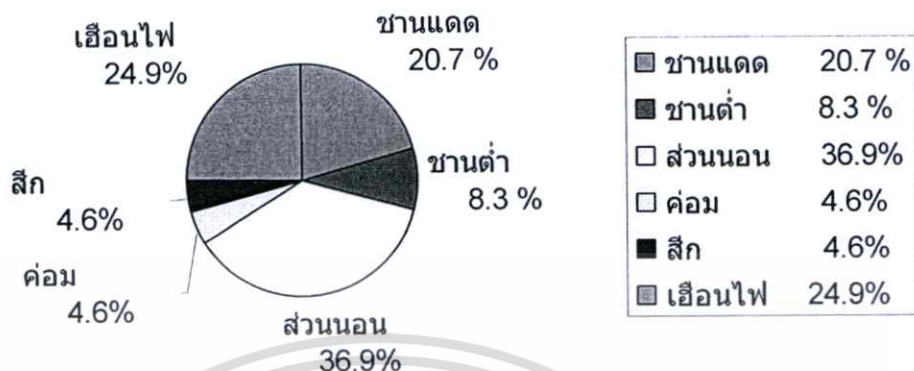
1. ชานแดด	22.5	ตร.ม.
2. ชานต่ำ	9	ตร.ม.
3. ค่อม	5	ตร.ม.
4. สีก	5	ตร.ม.
5. เรือนไฟ	27	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	40	ตร.ม.

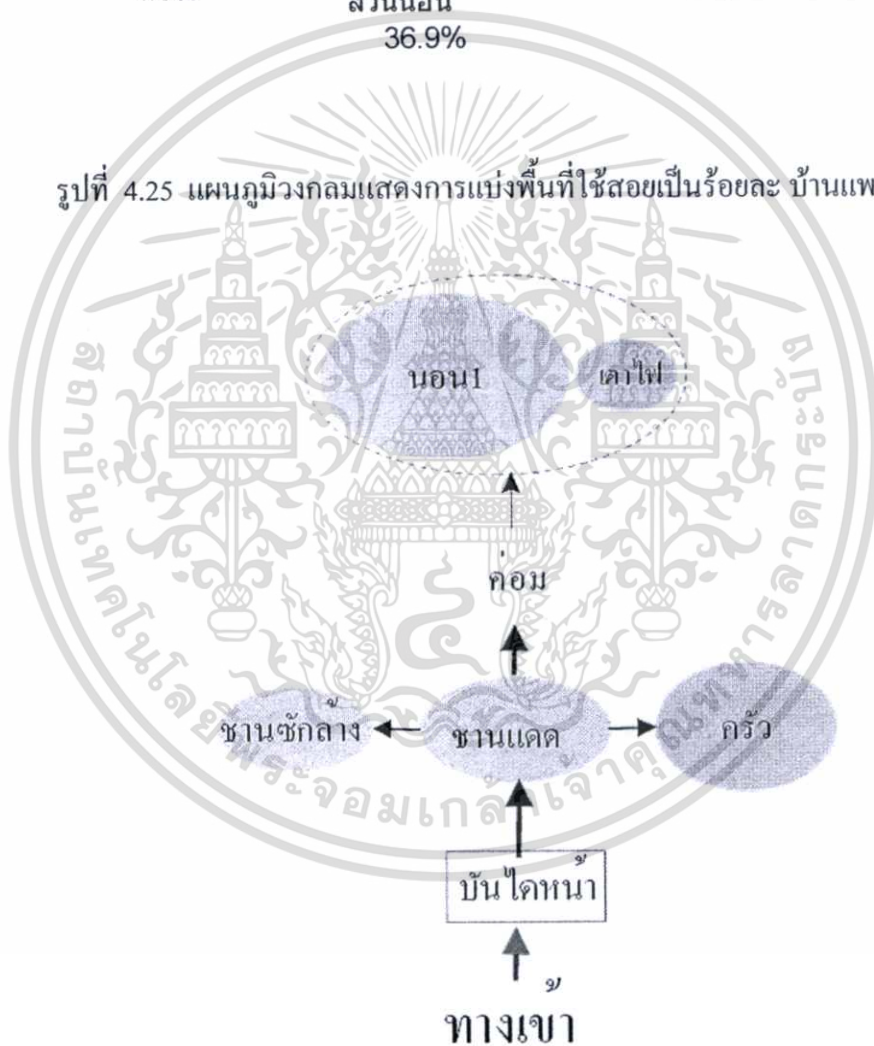
รูปที่ 4.24 ผังเรือนบ้านแพด อ.เชียงคำ

(เริ่ม เศษแก้ว. 2528 : 4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.25 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ บ้านแพด

รูปที่ 4.26 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

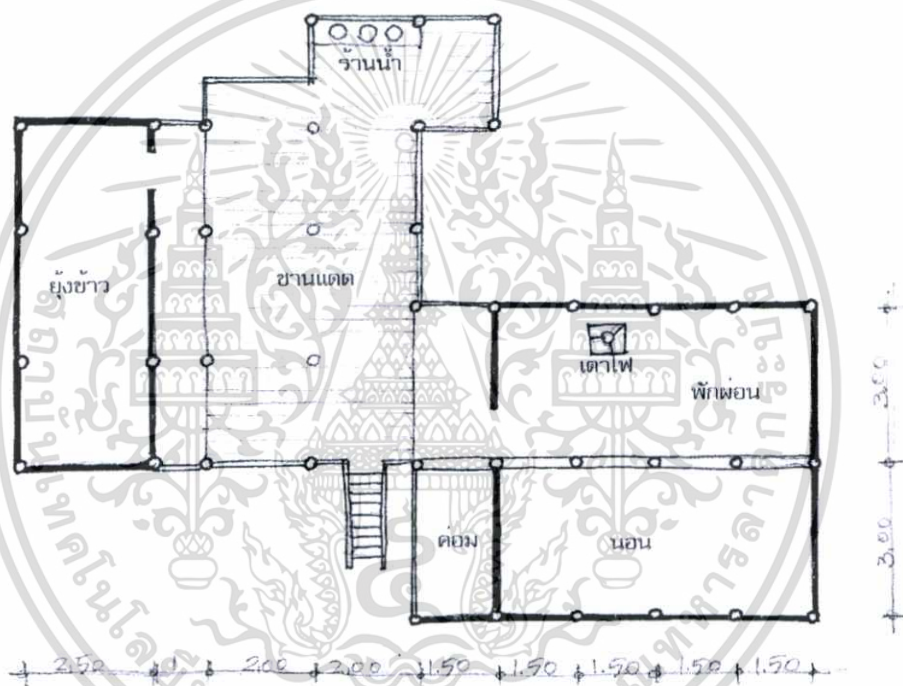
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. เรือนสำรวจ อ. เชียงคำ

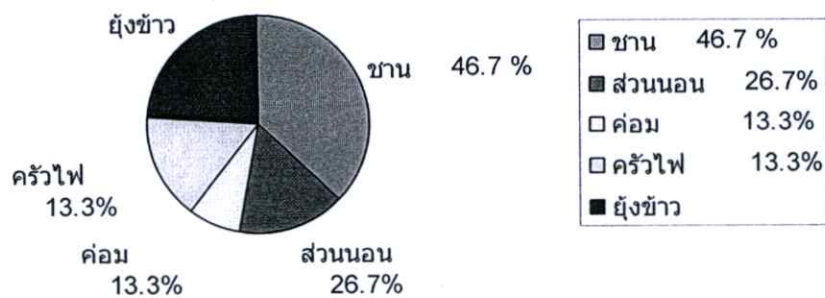
สถานที่ตั้ง : อ. เชียงคำ จ. พะเยา

พื้นที่ใช้สอยประกอบด้วย

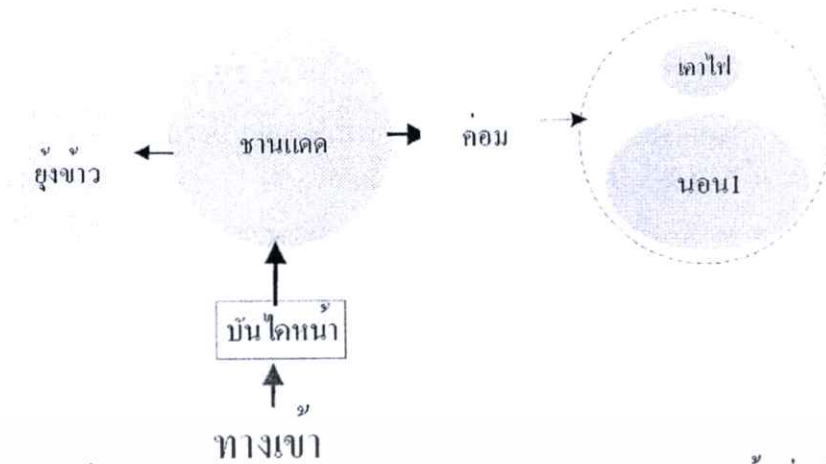
1. ชานแดด	42.75	ตร.ม.
2. ครัวไฟ	18	ตร.ม.
3. ส่วนนอน	18	ตร.ม.
4. ยุ้งข้าว	28	ตร.ม.
5. ค่อม	9	ตร.ม.

รูปที่ 4.27 ผังเรือนที่ อ. เชียงคำ
(อรศิริ ปาณินท์. 2545-2546 : 29)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รูปที่ 4.28 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ อ. เชียงคำ ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.29 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

4. เรือนสำรวจ ต.ห้วยวน อ.เชียงคำ

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 31 หมู่ 2 ถ.สิทธิประชารายภูมิ ต.ห้วยวน อ.เชียงคำ จ.พะเยา

ความเป็นมาของเรือน : เดิมที บ้านหลังนี้แม่แสงดาและพ่อพรหม สมฤทธิ์ อาศัยอยู่ด้วยกันกับลูก ภายหลังเมืองลูกแยกย้ายออกไปสร้างครอบครัวใหม่และพ่อพรหม ได้เสียชีวิตลง แม่แสงดาจึงอาศัยอยู่กับลูกชายคนสุดท้องอีกหนึ่งคน บ้านหลังนี้สร้างขึ้นโดยพ่อของแม่แสงดาเอง ชื่อว่าพ่อแก้ว ศรีจันทร์ ในสมัยที่แม่แสงดาเป็นสาว พ่อแก้วได้ช่วยกันกับชาวบ้านละแวกนั้นไปขนไม้มาจากคอยคำ นำมาสร้างบ้านขึ้นบนที่ดินผืนนี้ ใช้งบประมาณไปทั้งหมดประมาณ 2,000 บาท ตอนที่บ้านสร้างใหม่มุ่งหลังคาด้วยหญ้าแฝก หลังจากนั้นอีก 1 ปีจึงเปลี่ยนมาเป็นเป็นเกสิด หลังจากที่พ่อแก้วเสียชีวิตแล้วจึงมอบบ้านหลังนี้ให้แม่แสงดาได้อาศัยอยู่กับครอบครัว ภายหลังเมื่อลูกชายคนหนึ่ง ได้แต่งงานสร้างครอบครัวใหม่ ก็ได้สร้างบ้านแบบปัจจุบันไว้ทางค้ำหลังบ้านแม่แสงดา และชวนไปอยู่ด้วย แต่แม่แสงดาและพ่อพรหมรักบ้านหลังนี้มากจึงไม่ไปอยู่และยังคงดูแลรักษาบ้านหลังนี้มาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนไม้ยกใต้ถุนสูง 2 หลัง คือเรือนแฝด และเรือนเดี่ยว ใต้ถุนบ้านใช้เก็บของ และแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ทางขึ้นเรือนมีบันได 2 ทาง คือ บันไดหน้าและบันไดหลัง บันไดหน้านี้มีชายคาปีกนกของเรือนแฝดยื่นลงมาปกคลุม โดยมีเสารับเรียกว่า เสาแหล่งหมา พื้นที่ที่ต่อเนื่องจากบันไดเป็น ชานได้ชายคาซึ่งต่อเนื่องกับชานแดค ซึ่งเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ในการล้างพืชผัก ก่อนนำไปขายที่ตลาด พื้นเป็น ไม้ตีเว้นร่อง เพื่อรดน้ำแก้มักที่อยู่ใต้ถุนเรือน ชานแดคถูกโอบล้อมทั้ง 4 ด้าน โดยด้านยาวของถูกขนานด้วยส่วนของเรือนแฝด และเรือนเดี่ยวอีกด้านหนึ่ง เป็นม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน และร้านน้ำ

ต่อจากชานก็เป็นส่วนเดิน เป็นพื้นที่ ที่ยกระดับจากชานขึ้นมา 25 ซม. พื้นที่เป็นส่วนเปิดโล่ง

ใช้เป็นที่พักผ่อน ทำงานต่าง ๆ หรือว่ารับแขก ถัดจากเดินเข้าไป เป็นเรือนนอน และเรือนไฟ

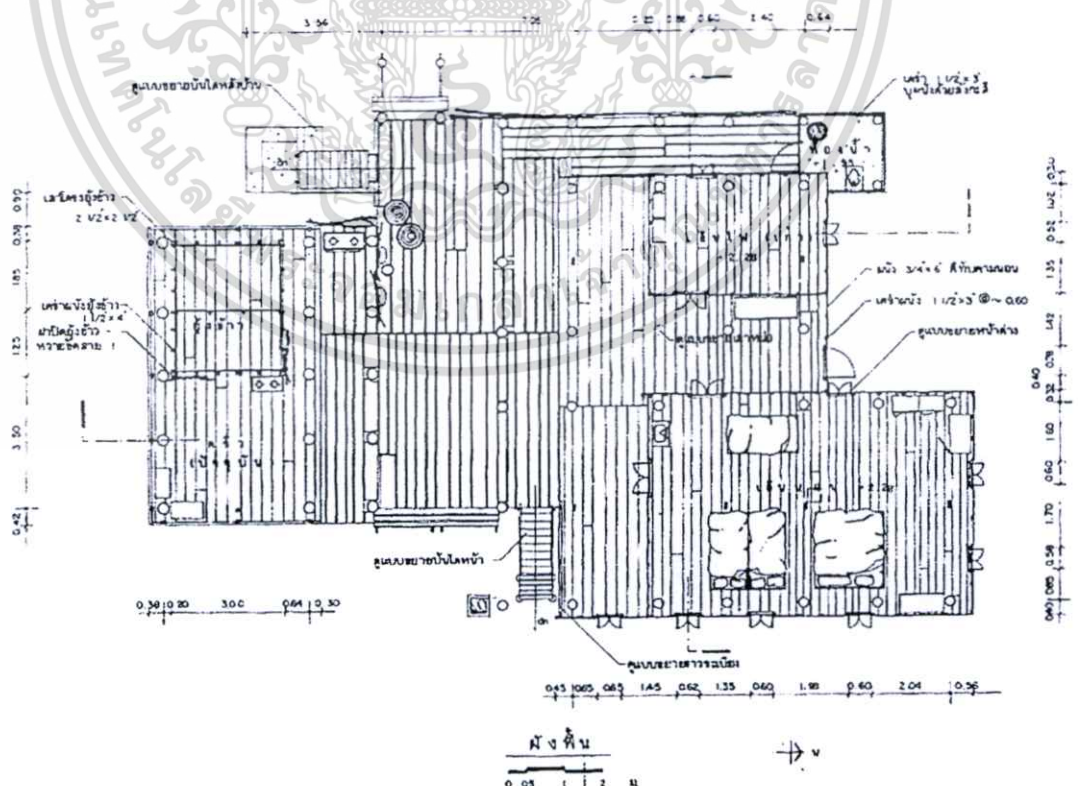
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผนังปิดล้อมทั้ง 4 ด้าน ภายในส่วนนอน นอกจากส่วนเตียงนอน และตู้เสื้อผ้าแล้ว ยังเป็นที่ตั้งของ หิ้งพระ ทางด้านทิศเหนือ และเสาขวัญ-เสานาง เป็นเสา 2 ต้นกลางห้อง โดยมีการวางฝ้ายันต์ไว้ บนหัวเสา ด้วยความเชื่อที่จะขับไล่ผีสง และทำให้เคล็ดลลาดจากความทุกข์ทั้งปวงได้ ส่วน เรือนไฟ เป็นห้องที่ปิดล้อม 4 ด้าน ปัจจุบันใช้เป็นห้องเก็บของแทน โดยย้ายครัวไฟไปอยู่ที่ชาน ใต้ชายคาปีกนก และเต็นของเรือนเดี่ยวแทน ส่วนยุงข้าวเป็นเรือนเดี่ยวแยกต่างหากโดยเชื่อมโดย ชานแคด ปัจจุบันเจ้าของบ้านเลิกทำนาข้าวแล้ว เลยเลิกใช้ไป ผนังของยุงข้าวเป็นผนังไม้ตีตาม นอนมีโครงคร่าวอยู่ด้านนอก ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการรับแรงอันเกิดจากน้ำหนักของ ข้าวเปลือก (พินัย สิริเกียรติกุล. 2543 : 141)

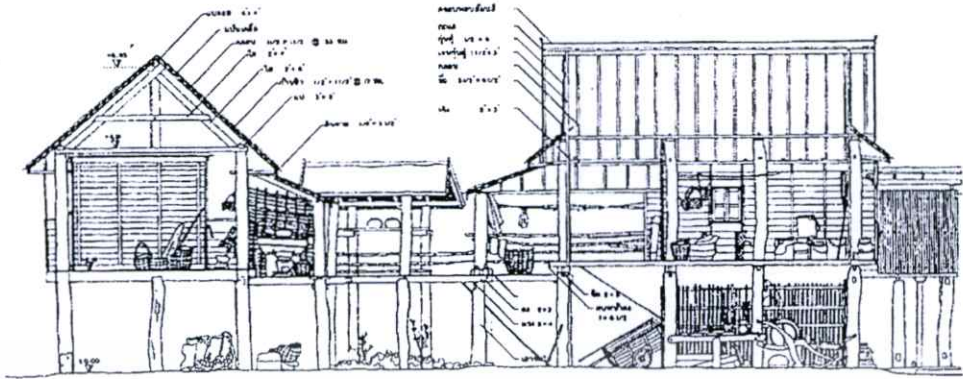
พื้นที่ใช้สอยประกอบด้วย

1. ชานแคด	62.8	ตร.ม.
2. ชานฮ่อม	12.5	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	17.5	ตร.ม.
4. ส่วนนอน	52.8	ตร.ม.
5. ยุงข้าว	36	ตร.ม.
6. ค่อม	42.8	ตร.ม.
7. ห้องน้ำ	6.25	ตร.ม.

รูปที่ 4.30 ผนัง (พินัย สิริเกียรติกุล. 2543 : 141)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ผู้อ่านควรใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.31 รูปตัด
(พินัย สิริเกียรติกุล, 2543 : 141)

รูปที่ 4.32 ทัศนียภาพภายนอก
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

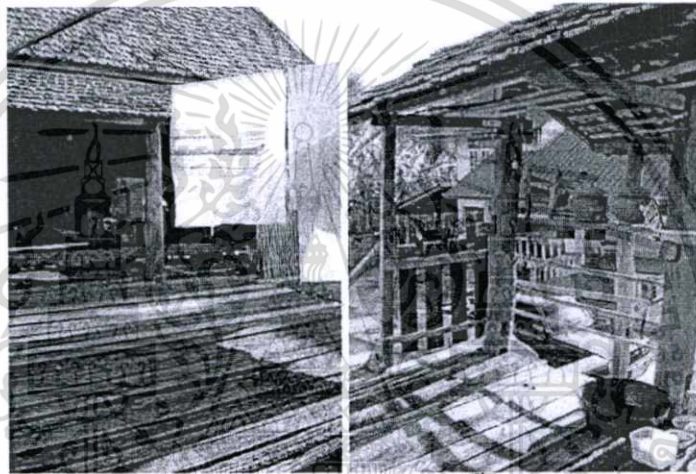

รูปที่ 4.33 บริเวณทางขึ้นเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

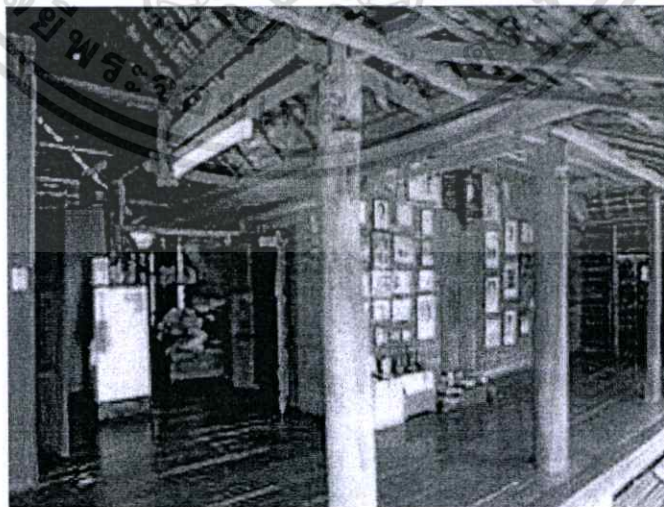
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.34 ชานมองเข้าไปเห็นโรงเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.35 ชาน ร้านน้ำ
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

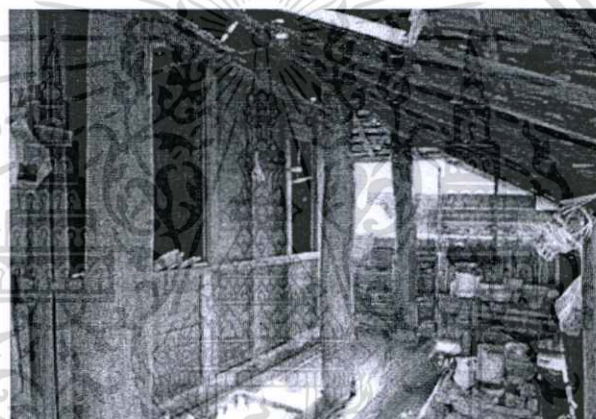

รูปที่ 4.36 เดิน(ล้อม)ส่วนหน้าเรือนนอน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

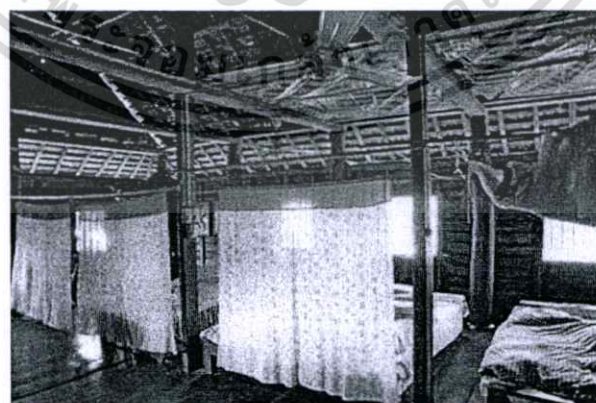
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.37 เติ้น ส่วนหน้าเรือนครัว
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

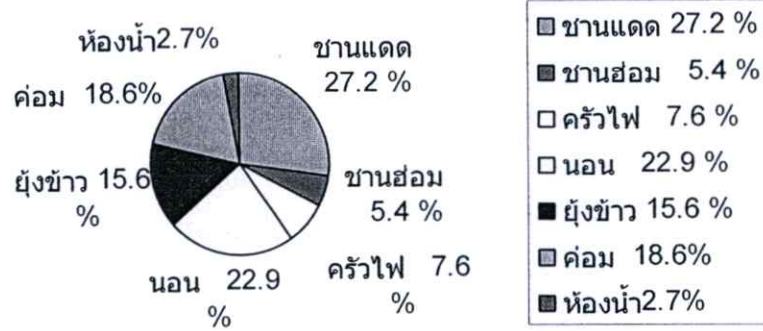

รูปที่ 4.38 เติ้นหน้าซุงข้าว
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

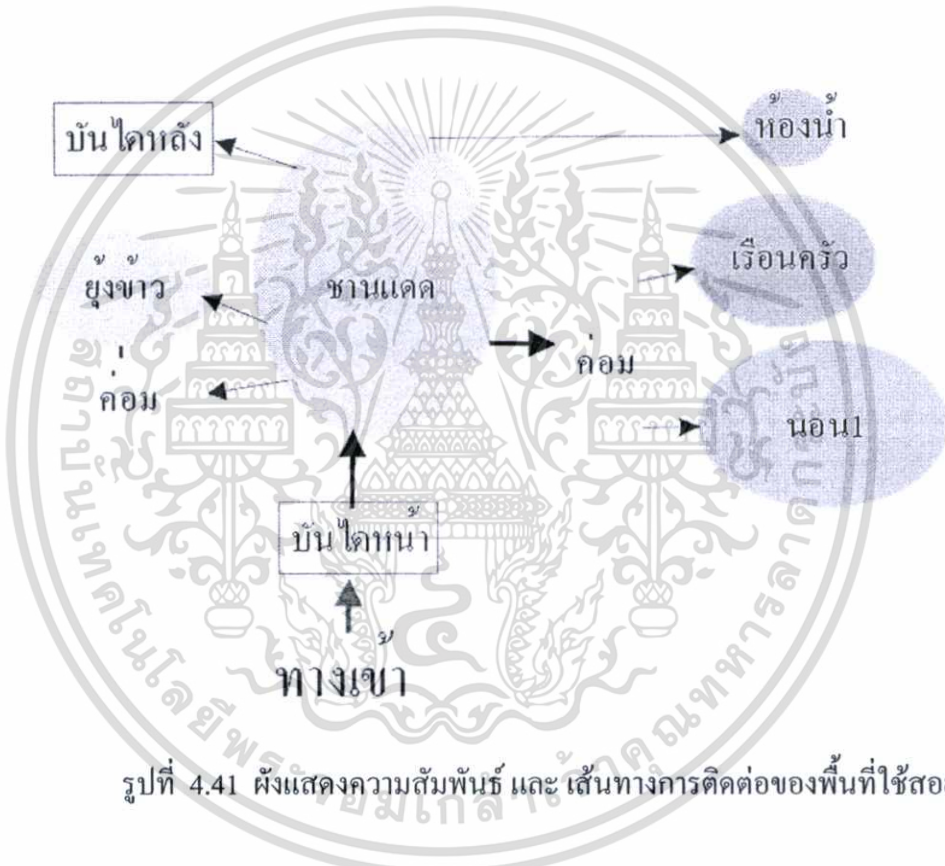

รูปที่ 4.39 ส่วนนอนใช้มานาน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.40 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.41 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

5. บ้านท่าฟ้าใต้ อ. เชียงม่วน บ้านเลขที่ 137/2

ผู้อยู่อาศัย :	นายปิง	เขื่อนแก้ว	อายุ 60 ปี อาชีพทำสวน
	นางจ้อย	เขื่อนแก้ว	อายุ 60 ปี อาชีพทอผ้า
	นายชล	เขื่อนแก้ว	อายุ 32 ปี อาชีพทำสวน
	นายวิชัย	เขื่อนแก้ว	อายุ 28 ปี อาชีพรับจ้าง
	นางลัดดา	เขื่อนแก้ว	อายุ 27 ปี อาชีพ ทำสวน
	ค.ช.วรเชษฐ์	เขื่อนแก้ว	อายุ 2.5 ปี

อายุเรือน : 45 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะทั่วไปของเรือน : ผังบริเวณ ตัวเรือนปลูกอยู่ในรั้ว หันหน้าเรือนไปทางทิศใต้ มีทางเข้าทางด้านหน้า ซึ่งตรงกับทางเดินภายในหมู่บ้าน ประตูทางเข้าจากรั้วจะแบ่งพื้นที่บริเวณบ้านออกเป็น 2 ส่วน ตัวเรือนและเล้าไก่ อยู่ทางฝั่งซ้าย ฝั่งขวาเป็นพื้นที่สำหรับเลี้ยงวัวและปลูกต้นไม้ มีห้องส้วมอยู่ด้านหน้า และเล้าข้าวที่สร้างใหม่อยู่ด้านหลัง ส่วนตัวเรือน เป็นเรือนไม้จริงหลังคาทรงจั่ว มุงด้วยแป้นเกล็ด หลังคาครีวเป็นเพิง ทำด้วยแฝก ยกใต้ถุนสูงประมาณ 2.1 เมตรใช้เป็นพื้นที่เก็บของ และเครื่องมือช่าง

ตัวเรือนนอน เป็นเรือนประธาน หันด้านสกัดไปในแนวเหนือใต้

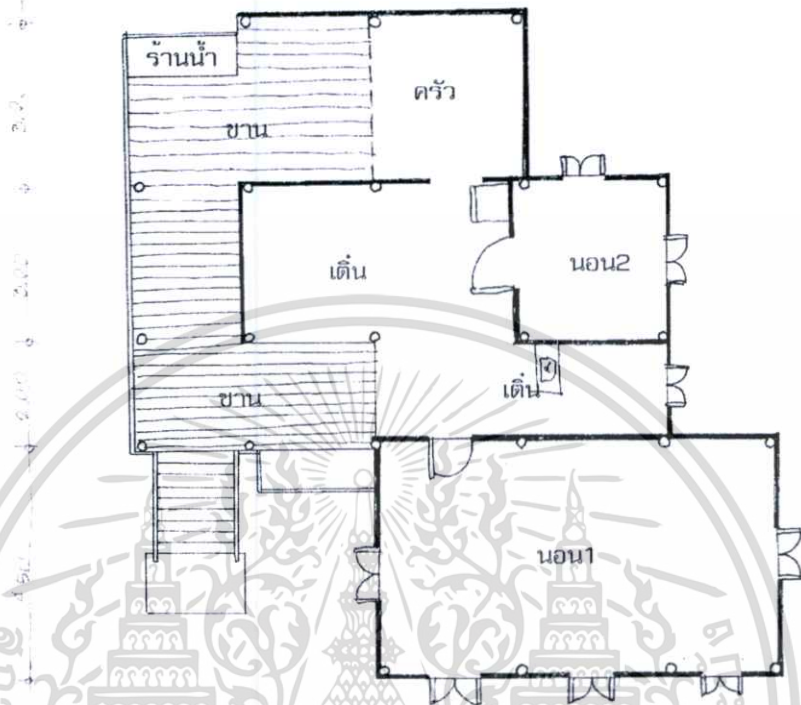
ภายในเรือน บันไดเรือน ขึ้นทางด้านข้างของเรือน ทางด้านทิศตะวันออก ขนาดกว้างประมาณ 1.50 เมตร ด้านบนทำเป็นเพิงคลุมกันฝน กันแดด สูงจากพื้นดิน ประมาณ 2.90 เมตร ก่อนขึ้นบันได มีการยกพื้นเตี้ยๆ ใช้เป็นที่วางรองเท้า ต่อไปสู่ชาน มีทั้งส่วนมีหลังคาคลุมและ ไม่มีหลังคาคลุม (ชานแดด) ด้านหน้าของชาน ทำเป็นรั้วสูงประมาณ 1 เมตร บริเวณชานมีหลังคาคลุมเป็นพื้นที่นั่งพักผ่อนโดยทำเป็น ม้านั่ง สูงจากพื้นเรือน 50 ซม. ขึ้นจากตัวเรือนประมาณ 80 ซม. ทำเป็นพนักพิงและตีฝาโปร่งขึ้นไปถึงหลังคาที่คลุม ส่วนพื้นที่ของชานแดดใช้เป็นที่พักล้าง ตากเสื้อผ้า พื้นชานเป็นไม้ตีเว้นร่อง ถัดจากชานเข้าไปเป็นส่วนเดิน มีฝาผนังห้องนอนและฝาเรือนเป็นตัวปิดล้อม จะเปิดโล่งในส่วนติดกับชานที่มีหลังคาคลุม ยกระดับขึ้นมาจากชานประมาณ 30 ซม. มีหน้าต่างให้อากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างเพียงพอ เพื่อใช้ทำกิจกรรมต่างๆ บนเรือน บางส่วนใช้เป็นพื้นที่เก็บของ ถัดจากเดินเข้าไป เป็นส่วนห้องนอน มี 2 ห้อง ห้องใหญ่กับห้องเล็ก โดยห้องนอนใหญ่ที่เป็นเรือนประธานหันด้านสกัดไปทางแนวเหนือ-ใต้ และมีเนื้อที่ใช้สอยมากที่สุดในเรือน ขนาดประมาณ 4.2x7.3 เมตร ส่วนห้องนอนเล็กทำสันหลังคาอยู่ในแนวตอ.-ตต. ขนาด 2.8x2.9 เมตร ภายในเจาะช่องหน้าต่างไว้ระหว่างช่วงเสา ช่องละ 1 บาน เวลานอนจะหันศีรษะไปทางทิศตะวันออกเสมอ ห้องครัวตั้งอยู่ระดับเดียวกับพื้นชานไม่มีฝาผนัง แต่มีหลังคาทำเป็นเพิงคลุมไว้กันแดดกันฝน เป็นหลังคาแฝก ขนาด 2.6x3.2 ม. สุดแนวชานด้านหลัง มีร้านน้ำอยู่ริมชานในทิศทางตรงข้ามกับบันไดทางขึ้น มีขนาดกว้าง 1 ช่วงเสา ยกพื้นสูง 90 ซม. จากพื้นชาน และยื่นห่างตัวเรือนออกไป 80 ซม.มีหลังคาคลุม และทำฝาปิดทึบ 3 ด้าน (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 40-41)

พื้นที่ใช้สอย (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 40-41)

1. ชานแดด	18.82	ตร.ม.
2. ชาน	10.8	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	8.32	ตร.ม.
4. เดิน	27.25	ตร.ม.
5. นอน 1	30.68	ตร.ม.

6. นอน 2 8.12 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบให้กับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.42 ผังเรือนบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 1
(จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 46)

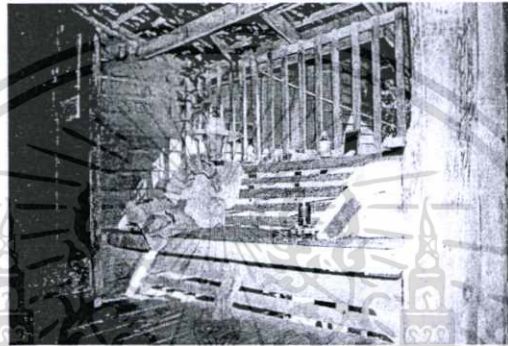

รูปที่ 4.43 ทศนียภาพภายนอก
(จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

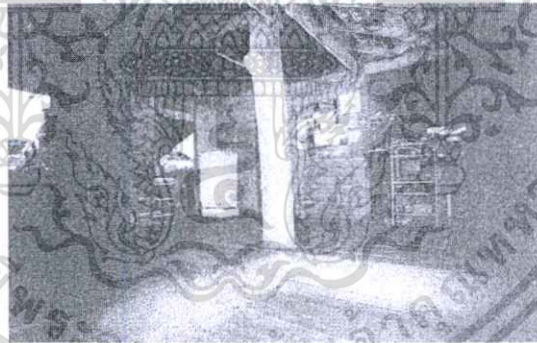
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.44 บริเวณบ้าน มีขี้งั่วแยกกับเรือน (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.45 ที่นั่งบริเวณชานหน้า (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

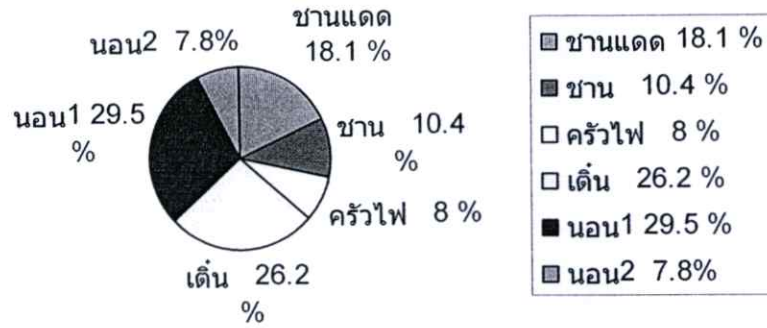

รูปที่ 4.46 บริเวณเดิน (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

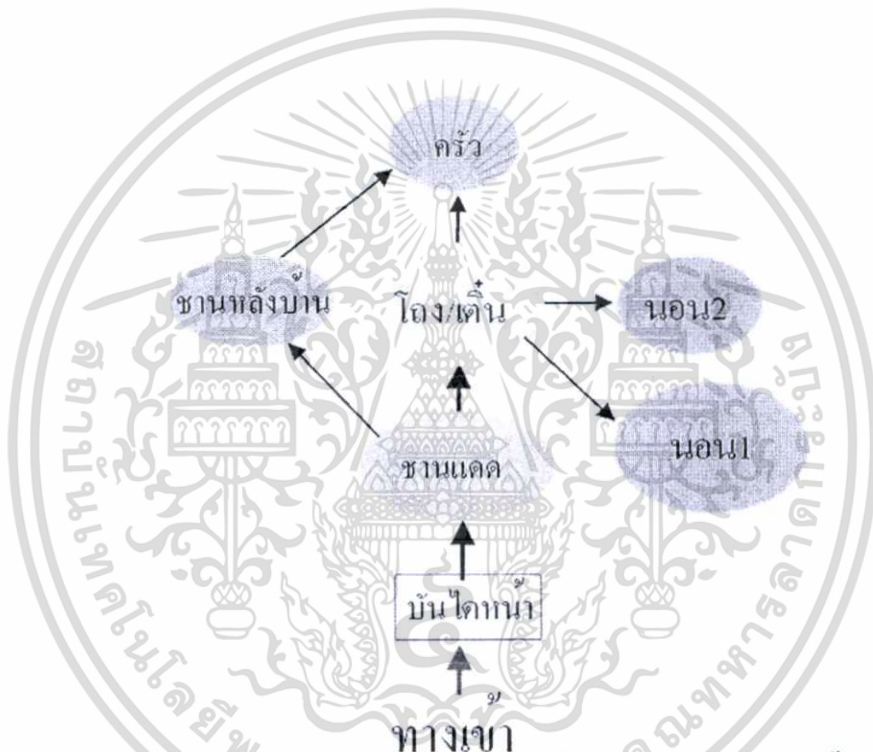

รูปที่ 4.47 ชานแดดหลังบ้านและสวนครัว (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.48 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.49 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

6. บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน บ้านเลขที่ 178

ผู้อยู่อาศัย :	นางจ้อย	มาไกล	อายุ	66ปี	อาชีพ	แม่บ้าน
	นายทวีศักดิ์	มาไกล	อายุ	32ปี	อาชีพ	ทำนา
	นางแสงเดือน	มาไกล	อายุ	30ปี	อาชีพ	ทำนา
	คช.กิตติเรศ	มาไกล	อายุ	5ปี		
	คณ.วนิกุล	มาไกล	อายุ	2ปี		

ลักษณะทั่วไปของเรือน : ผังบริเวณ อยู่บริเวณทางโค้งของทางสัญจรภายใน

หมู่บ้าน หน้าบ้านออกสู่เส้นทางสัญจร โดยหันจั่วของเรือนนอนประธานไปในแนว เหนือ-ใต้ เว้นเอกสารนี้พื้นที่ทางด้านทิศตะวันออกที่ติดกับทางสัญจรในหมู่บ้านไว้เป็นพื้นที่พืชผักสวนครัว ถัดออกมาคือรั้วไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นลานบ้านที่ใช้ร่วมกัน บริเวณริมรั้วด้านหน้าของบ้านปลูกไม้พุ่ม และ ไม้ยืนต้น มีห้องส้วมอยู่ทางด้านหลังของเรือนทางทิศตะวันตก และมีบ่อน้ำสาธารณะอยู่ริมรั้วด้านข้างของเรือนทางทิศตะวันตก

รูปแบบเรือน เป็นเรือนไม้จริงหลังคาจั่วมุงด้วยหลังคาเป็นเกล็ด ยกพื้นสูงประมาณ 1.90 ม. พื้นที่ใช้สอยใต้ถุนเรือนบริเวณด้านข้างของเรือนติดกับลานบ้านทำเป็นพื้นยกสูงประมาณ 40 ซม.ขนาดกว้าง 1 ช่วงเสา ยาว 2 ช่วงเสา ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อน ส่วนด้านในใช้เป็นที่พักของ

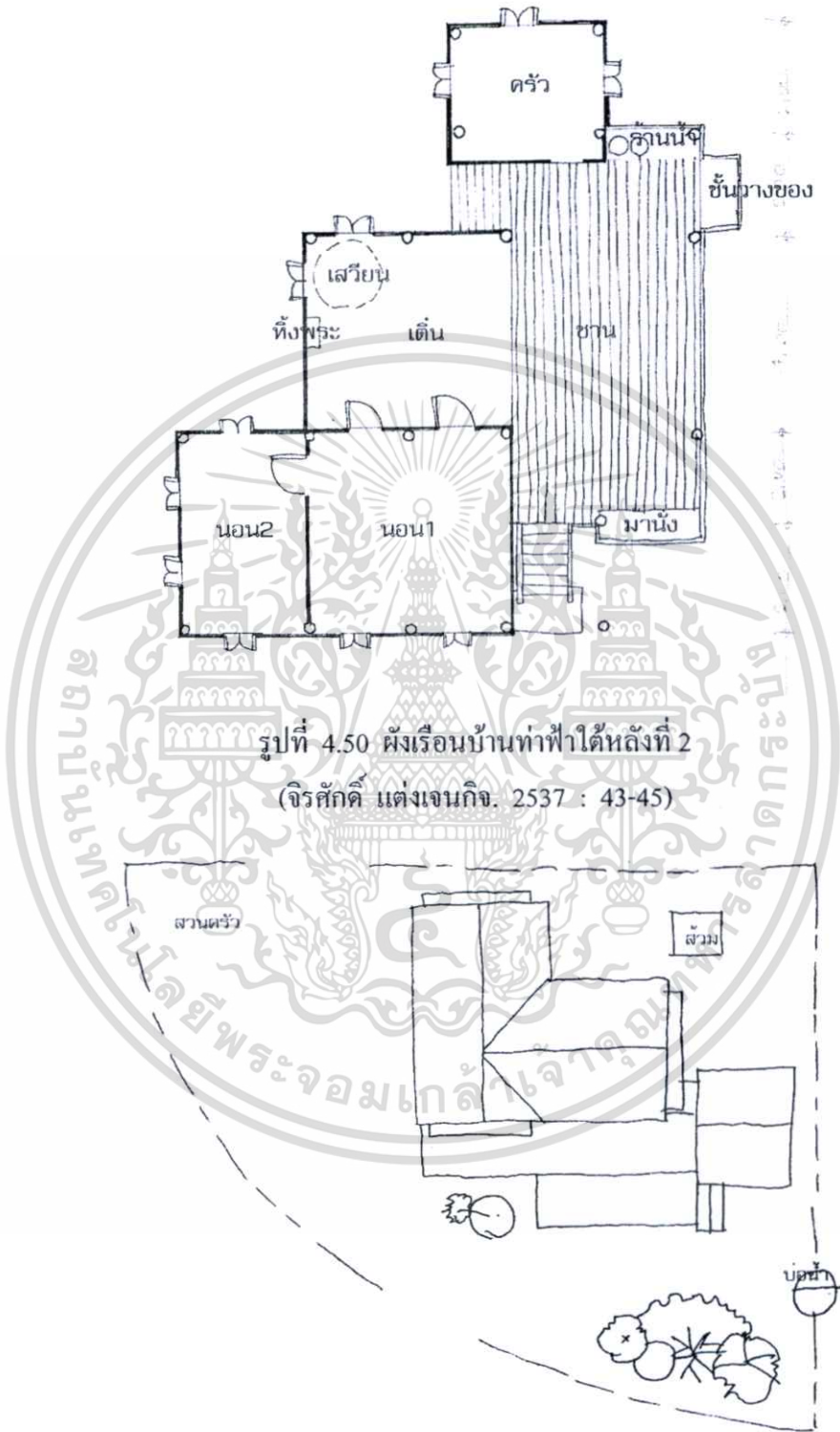
ภายในเรือน ประกอบด้วย บันได อยู่ทางด้านข้างของเรือนทางด้านทิศตะวันออก ขนาดกว้าง 1.1 เมตร มีเพิงที่ทำเป็นหลังคาคลุมชานยื่นออกมาคลุมถึงบันได ก่อนถึงบันได จะยกพื้นสูงเท่ากับพื้นที่นั่งเล่นบริเวณใต้ถุน และทำบันไดก่อนถึงอีก 1 ชั้น ต่อขึ้นไปเป็นส่วน ชาน เป็นส่วนที่มีพื้นที่ใช้สอยมากที่สุด มีชานมีหลังคาคลุม และชานแดด ส่วนชานแดด มีราวระเบียงเป็น ไม้มาตีเป็นซี่ ๆ สูงประมาณ 70 ซม. และที่ริมชานด้านทิศตะวันออกทำเป็นม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน ยกสูงจากพื้นประมาณ 60 ซม. กว้างประมาณ 45 ซม. ยาว 1 ช่วงเสา และริมชานทางด้านทิศเหนือตรงพื้นที่สำหรับซักล้าง ทำเป็นชั้นวางของสูงจากพื้นชาน 70 ซม. ยื่นออกจากตัวเรือน 80 ซม. พื้นชานปูด้วยไม้เว้นร่อง ถัดเข้าไปเป็นเดิน ยกระดับสูงจากพื้นชาน 30 ซม. มีฝาเรือน และฝาห้องนอนกันไว้เปิดโล่งในส่วนที่ต่อเนื่องกับชาน มีหน้าต่างอยู่ทางทิศใต้ ของเรือน 2 บาน ทิศตะวันตก บานและที่เสาเรือนทางด้านทิศใต้ เป็นที่ตั้งของหิ้งพระ โดยยกระดับสูงจากเดิน 1.80 ม. พื้นที่ห้องด้านทิศตะวันตก ติดกับฝาเรือน มีเสวียน 1 ใบสำหรับเก็บข้าว และที่วางหระสบปูย ส่วนห้องนอน เป็นห้องใหญ่ แบ่งออกเป็น 2 ห้อง ห้องเล็กอยู่ด้านในสุด เป็นที่นอนของ พ่อ แม่ ลูก 2 คน และส่วนห้องใหญ่ เป็นที่นอนของยาย และใช้สำหรับเก็บของ เวลานอนจะหันศีรษะไปทางทิศตะวันออก ส่วนครัว อยู่ติดกับส่วนชานในส่วนที่มีหลังคาคลุม แต่ยกระดับสูงกว่า 15 ซม. ฝาเป็นฝาขัดแตะแบบโปร่ง ๆ ไว้สำหรับระบายอากาศ และควันที่เกิดจากการประกอบอาหาร ประตูเป็นแบบขัดแตะแบบถมีไม้ทำเป็นกลอนขัดกับกรอบประตูสำหรับเปิด-ปิด ด้านในสุดของชานเป็นร้านน้ำ ทิศทางตรงกับบันไดทางขึ้น ยกระดับสูงจากพื้นบ้าน 1.1 ม. และยื่นออกจากตัวเรือน 55 ซม. ทำหลังคาคลุมแยกต่างหาก และทำฝาปิดที่บั้ง 3 ด้าน (จิสักคี แต่งเงินกิจ. 2537:52-53)

พื้นที่ใช้สอย

พื้นที่ใช้สอย		
1. ชานแดด	16.68	ตร.ม.
2. ชาน	14.98	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	7.2	ตร.ม.
4. เดิน	16.36	ตร.ม.
5. นอน 1	15.63	ตร.ม.

6. นอน 2 10.13 ตร.ม.

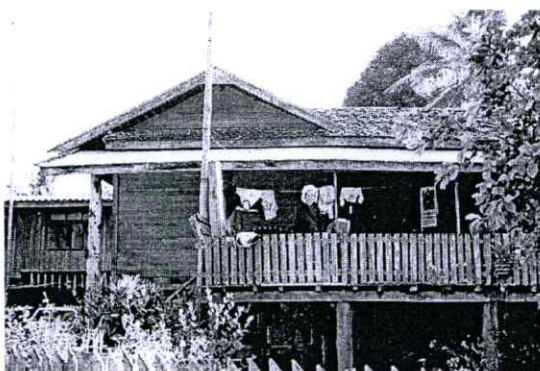
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

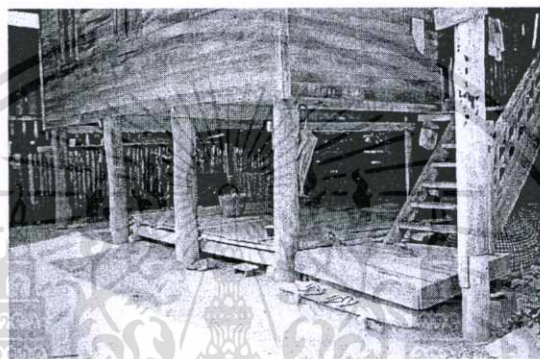
รูปที่ 4.50 ผังเรือนบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 2
(จिरศักดิ์ แต่งเงินกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.51 ผังบริเวณบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 2
(จिरศักดิ์ แต่งเงินกิจ. 2537 : 43-45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.52 ลักษณะภายนอกเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.53 ได้ถุนเรือนจะทำพื้นยกสเติ้ปไว้นั่งทำงาน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

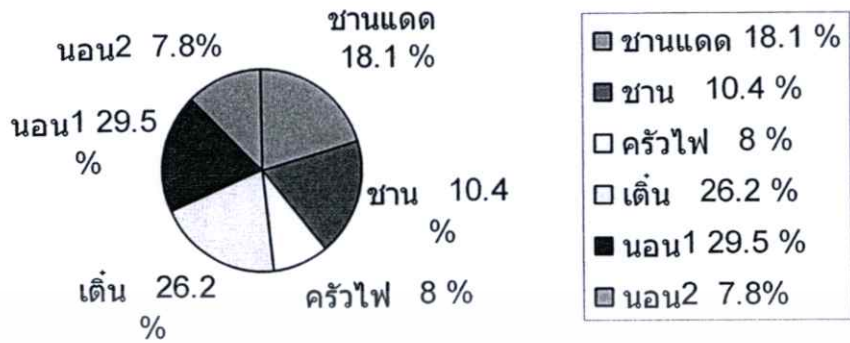

รูปที่ 4.54 โถงภายในเรือนมีกะพ้อมข้าว (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

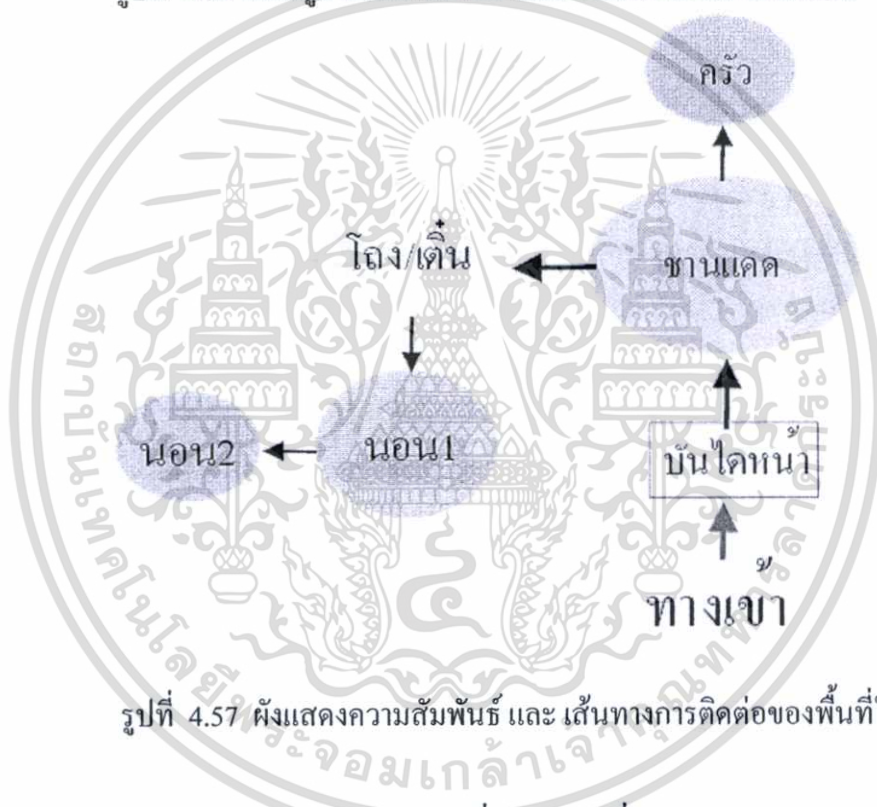

รูปที่ 4.55 บริเวณชานมองไปเห็นร้านน้ำ (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.56 แผนภูมิวงกลม แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.57 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

7. บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน หลังที่ 3 บ้านเลขที่ 141 หมู่ 2

ผู้อยู่อาศัย : นายชอด เขื่อนแก้ว อายุ 40 ปี อาชีพ ทำไร่ ทำนา อาศัยอยู่คนเดียว

อายุเรือน : 49 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : ผังบริเวณ หันด้านข้างเรือนติดกับทางเดินในหมู่บ้าน เรือนนอนซึ่งเป็นเรือนประธานหันด้านสกัด ไปแนวเหนือ-ใต้ หันหน้าเรือนมาจากทิศใต้ ใช้ลานบ้านร่วมกับเรือนข้างเคียง ที่บริเวณ ริมรั้วเป็นบ่อน้ำสาธารณะ ด้านหลังเรือนเป็นห้องส้วม และที่ตากผลผลิตทางการเกษตร และผ้าฟืน ที่ด้านหน้าเรือนตรงทางขึ้น ปลูกไม้พุ่มตกแต่ง

ลักษณะรูปแบบของเรือน และการจัดพื้นที่ใช้สอย เป็นเรือน ไม้จริง หลังคาจั่ว มุง

ด้วยแป้นเกล็ดยกพื้นสูง แต่มีการต่อเติมพื้นที่ส่วนที่ติดกับเล้าข้าว ขึ้นเป็นเรือนนอนอีกหลังหนึ่ง เอกสารนี้เป็นเอกสารทสวงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

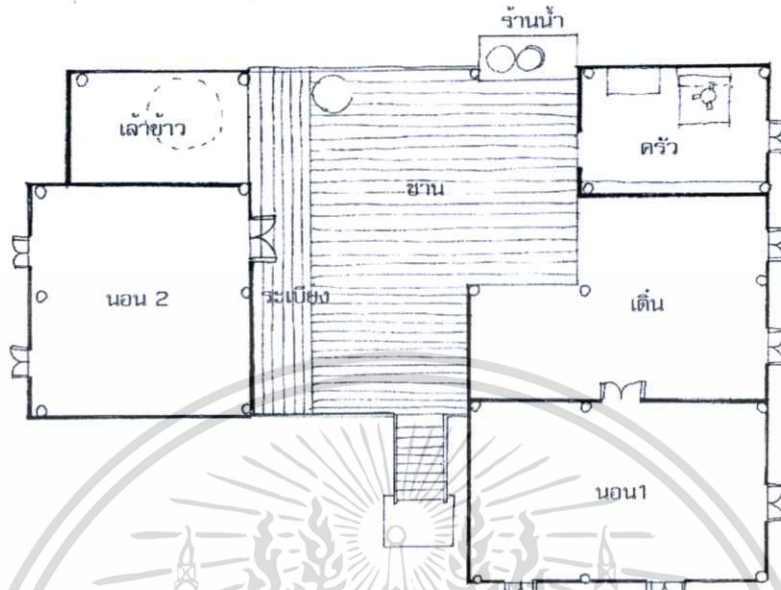
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แต่ปัจจุบันใช้สำหรับเก็บของ พื้นที่ใต้ถุนเรือนบริเวณเรือนใหม่ ใช้เป็นที่ทอผ้าของกลุ่มแม่บ้าน
 ใต้ถุน ส่วนบริเวณใต้ถุนด้านหลังของเรือนใช้เป็นที่เก็บของ และเก็บพื้น ภายในเรือนประกอบด้วย
 บันได ขึ้นทางด้านของเรือน อยู่ทางทิศตะวันออก ขนาดกว้าง 1.1 ม. ด้านบนมีหลังคาคลุมกันแดด
 กันฝน ก่อถึงชั้นบันได จะทำยกพื้นเตี้ยๆ ไว้สำหรับวางรองเท้า กว้างประมาณ 1.4x1.4 ม. บันได
 พาดขึ้นมาส่วนชาน มีทั้งส่วนที่มีหลังคาคลุม จะมีลักษณะเป็นตัว L เพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอยภายในร่วม
 ให้มากขึ้น ส่วนชานแดด เป็นพื้นที่ในการซักล้าง พื้นชานปูด้วยไม้ตีเว้นร่อง เพื่อให้น้ำไหลผ่าน
 ลงไปได้ถุนเรือน ที่ริมชานด้านตะวันตกจะทำเป็นรั้วกันสูง ประมาณ 1 เมตร และช่วงเสาของชาน
 ส่วนที่มีหลังคาคลุมมีร้านน้ำ สูงจากพื้น 1.1 ม. ขึ้นออกไปจากตัวเรือน 50 ซม. และทำฝาปิดทับทั้ง
 3 ห้อด้าน ส่วนช่วงเสาที่ติดกับร้านน้ำ ทำเป็นชั้นสำหรับวางกระถางต้นไม้สูงจากพื้นชาน 1 เมตร
 กว้าง 50 ซม. ถัดจากส่วนชานขึ้นไป เป็นเต็นท์ ยกระดับจากพื้นชาน 25 ซม. และที่เสาด้านในสุด
 ของเต็นท์ระหว่าง ห้องนอนกับห้องครัว เป็นที่ตั้งของหิ้งพระสูง ยกระดับจากพื้นชาน 1.60 เมตร
 และมีหน้าต่าง อยู่ระหว่างช่วงเสาของฝาเรือนทางทิศเหนือ 2 บาน ห้องนอน แบ่งเป็นห้องนอน
 เดิม กับห้องนอนที่ต่อเติมใหม่ ส่วนห้องเดิมวางอยู่ทางด้านทิศตะวันออก หันด้านสกัดไปใน
 ทิศทางเหนือ-ใต้ เวลานอนจะหันศีรษะ ไปทางทิศตะวันออก ส่วนห้องใหม่ซึ่งปัจจุบันใช้เก็บของ
 หันด้านสกัดไปทางทิศต.-ตด. และตำแหน่งอยู่ทางทิศใต้ของเรือน ส่วนห้องครัว ตั้งอยู่ทางด้าน
 ข้างฝั่งตะวันออกของเรือน เป็นฝาปิดทับทั้ง 4 ด้าน มีประตูเชื่อมติดกับชาน มีหน้าต่าง 1 บาน
 สำหรับระบายอากาศ และควันที่เกิดจากการปรุงอาหาร อยู่ทางทิศเหนือ ภายในมี แม่เตาไฟ ซึ่ง
 มีลักษณะเป็นกะบะไม้ไผ่ดิน ยกพื้นสูงจากครัวประมาณ 10 ซม. ขนาดกว้าง 1.2x 1.5 เมตร และ
 ติดกับผนังด้านตะวันออก ทำเป็นชั้นวางของยกสูงจากพื้นครัว ประมาณ 30 ซม. ส่วนหน้า
 ห้องนอนที่ต่อเติมใหม่ เป็นส่วนระเบียง ติดกับส่วนเก้าอี้ มีชายคากันแดดกันฝน ยกระดับสูง
 จากพื้นชาน 25 ซม. ส่วนเก้าอี้ อยู่ติดกับห้องนอนที่ต่อเติมใหม่ ยกระดับสูงจากระเบียงหน้า
 ห้องนอนประมาณ 30 ซม. มีฝาปิดทับ 3 ด้าน เปิดโล่งด้านที่ติดกับระเบียง ภายในมีเสวียน 2 ใบ
 ทำด้วยไม้ไผ่สานและพอกด้วยมูลวัวสำหรับเก็บข้าว (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ.2537:58-59)

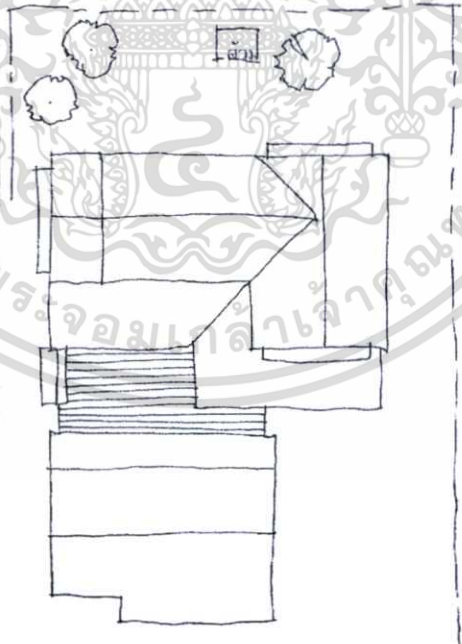
พื้นที่ใช้สอย

1. ชานแดด	21.19	ตร.ม.
2. ชาน	16.64	ตร.ม.
3. ระเบียง	10.66	ตร.ม.
4. ครัวไฟ	9.49	ตร.ม.
5. ยู่ข้าว	8.71	ตร.ม.
6. เต็นท์	23.01	ตร.ม.
7. นอน 1	24.18	ตร.ม.
8. นอน 2	16.12	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.58 ผังเรือนบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 3 (จรัศศักดิ์ แต่งเงินกิจ, 2537 : 43-45)

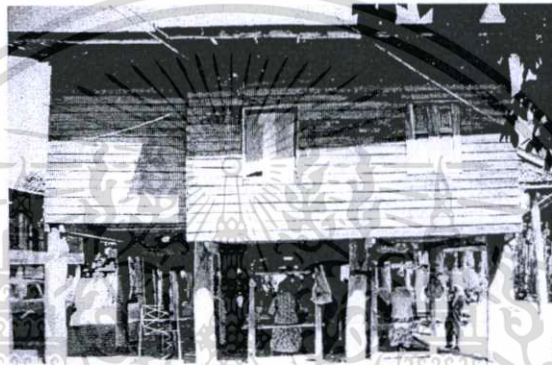
บ่อน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่นำไปใช้ ผังบริเวณบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 3 (จรัศศักดิ์ แต่งเงินกิจ, 2537 : 43-45) งานการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.60 ลักษณะภายนอกเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.61 รูปด้านข้างเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.62 ภายนอกเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้รูปที่ 4.63 ฐานเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45) ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.64 ใต้ถุนเรือนมีแคร่ที่นั่งเล่น (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

รูปที่ 4.65 ใต้ถุนเรือนมีแคร่ที่นั่งเล่น (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

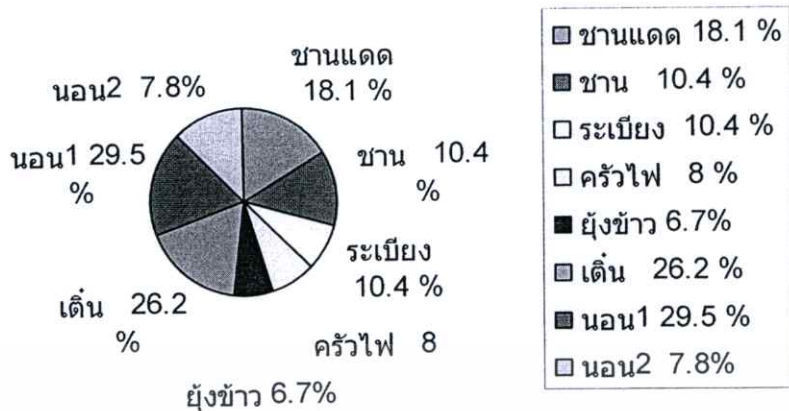

รูปที่ 4.66 เสวียน ในยุ้งข้าว (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

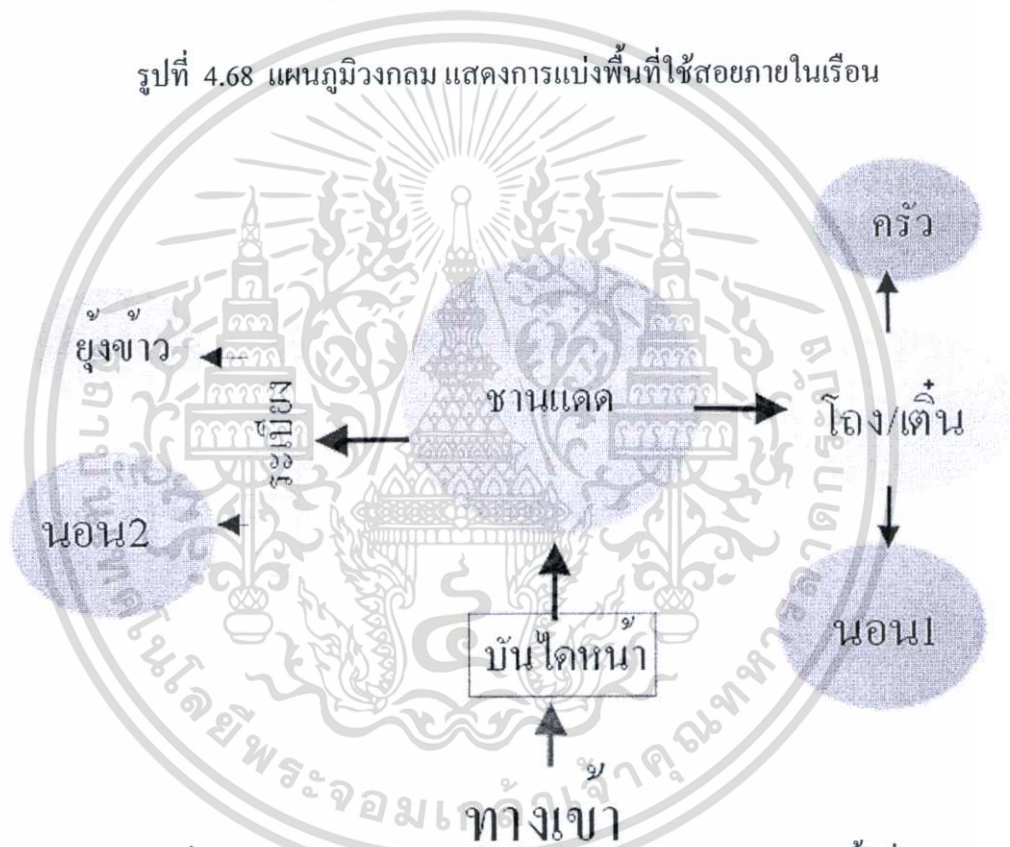

รูปที่ 4.67 ส่วนครัวไฟแบบโบราณ (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 43-45)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.68 แผนภูมิวงกลม แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.69 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน หลังที่ 4 บ้านที่ 322/2

ผู้อยู่อาศัย : นายจาย กันทะ อายุ 65 ปี อาชีพ ทำสวน
นางแปง กันทะ อายุ 53 ปี อาชีพ แม่บ้าน

อายุเรือน : 65 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : ฝั่งบริเวณ ตั้งอยู่บริเวณหัวมุมของสี่แยก มีรั้วล้อมจึง

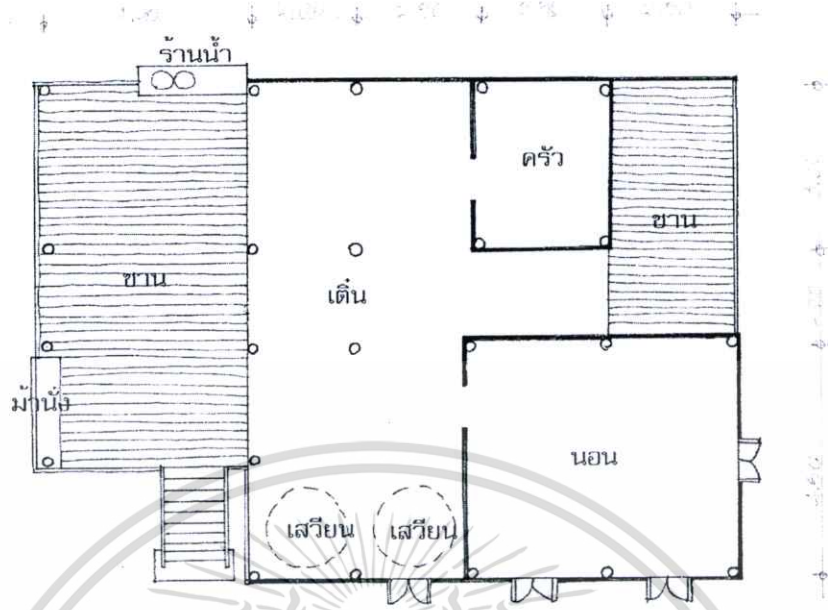
มีทางเข้าบ้าน 2 ทาง ด้านหน้าเรือนหันไปทางทิศใต้ ตรงกับทางสัญจรในหมู่บ้านโดยปลูกเว้นระยะห่างพอสมควร และปลูกไม้ยืนต้นไว้ด้านข้าง ด้านข้างของเรือนด้านทิศตะวันออกก็ติดกับเส้นทางสัญจรภายในหมู่บ้าน มีลานบ้านที่ใช้ร่วมกันอยู่ทางทิศตะวันตกบริเวณพื้นที่ด้านข้างของเรือนที่ติดกับเส้นทางสัญจร จะปลูกต้นกล้วย เพื่อป้องกันฝุ่นละออง มีห้องส้วมอยู่ทางทิศตะวันตก และเล้าหมู อยู่ทางด้านหลังของเรือน

ลักษณะรูปแบบของเรือน และการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน ตัวเรือนมีสภาพค่อนข้างทรุดโทรม และค่อนข้างรก เนื่องจากผู้อยู่อาศัยมีอายุมาก ลักษณะเรือนเป็นเรือนไม้จริง หลังคาจั่วมุงด้วยแป้นเกล็ดไม้ ยกพื้นได้สูง 1.70 ม. ใช้เป็นที่เก็บของและเลี้ยงไก่ ภายในเรือนประกอบด้วย บันไดหน้า อยู่ทางด้านข้างเรือนทางทิศตะวันออก ขนาดกว้าง 1.1 ม. และมีหลังคาคลุมกันแดดกันฝน พาดขึ้นมาบนชานแดด บริเวณทั้งด้านหน้า และด้านหลังเรือนวางในแนวทิศตะวันออก ตะวันตก บริเวณชานหน้ามี ม้านั่งสำหรับนั่งพักผ่อน ขนาดยาว 1 ช่วงเสา กว้าง 45 ซม. สูงจากพื้นชาน 45 ซม. พื้นชานเป็น ไม้ตีเว้นร่อง ใช้เป็นที่ซักล้าง ริมชานด้านหน้าทางทิศใต้เอาไม้ไผ่มาพาดกันรั้วสูง ประมาณ 1 เมตร ส่วนด้านทิศตะวันตก ทำเป็นร้านน้ำสูงจากพื้น ประมาณ 1 ม. ขนาดกว้าง 1 ช่วงเสา กว้าง ประมาณ 55 ซม. และทำหลังคาคลุม โดยไม่ทำฝาผนัง ถัดออกมาเป็นที่วางไม้ประดับยกพื้นสูงจากชานในระดับเดียวกับร้านน้ำ ส่วนชานทางด้านหลัง เชื่อมติดกับเต็น แต่ลดระดับลง 30 ซม. มีรั้วอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเพียงด้านเดียว พื้นที่ส่วนนี้ใช้ตากผ้า เต็น ยกกระดับสูงจากพื้นชาน 30 ซม. เป็นพื้นที่หน้าห้องครัว และห้องนอน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เก็บของ บริเวณริมผนังทางด้านตะวันออกตรงหน้าห้องนอนเป็นที่วาง เสวียนเก็บข้าว ที่ฝาผนังประดับด้วยรูปภาพต่าง ๆ ส่วนห้องนอน มีห้องเดียว มีประตูอยู่ทางทิศใต้ มีหน้าต่างทางทิศตะวันออก 2 บาน และทิศใต้ 1 บาน เวลานอนจะหันศีรษะไปทางทิศตะวันออก ส่วนห้องครัวมีฝาปิดทั้ง 4 ด้านมีประตูอยู่ทางทิศใต้ และหน้าต่าง อยู่ทางทิศเหนือ (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ.2537:68-69)

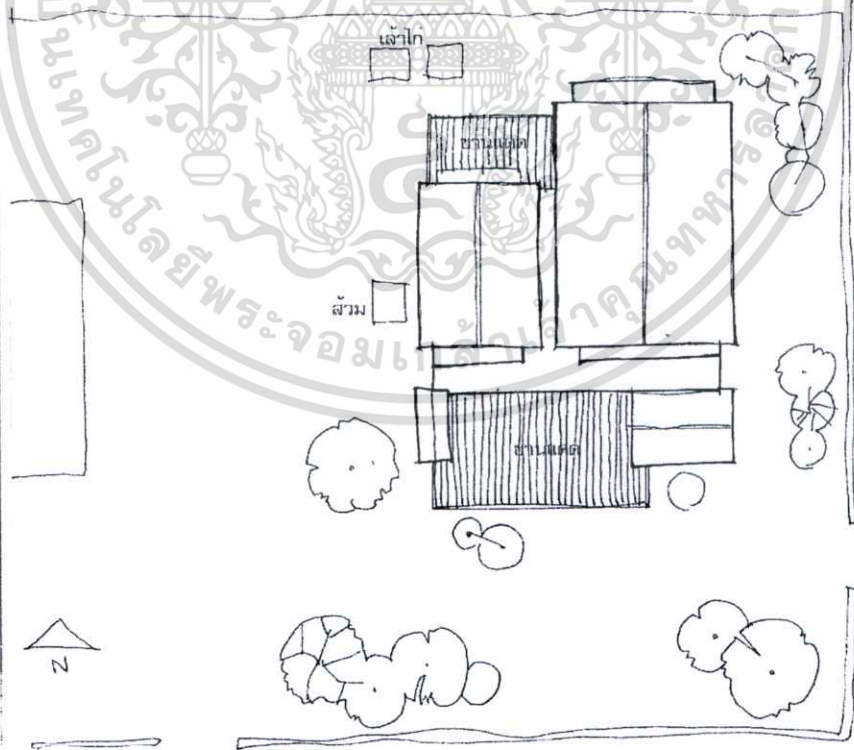
พื้นที่ใช้สอย

1. ชานแดด	39.05	ตร.ม.
2. ครัวไฟ	6.71	ตร.ม.
3. เต็น	44.1	ตร.ม.
4. นอน 1	20.24	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.70 ผังเรือนบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 4 (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

รูปที่ 4.71 ผังบริเวณบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 4 (จिरศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

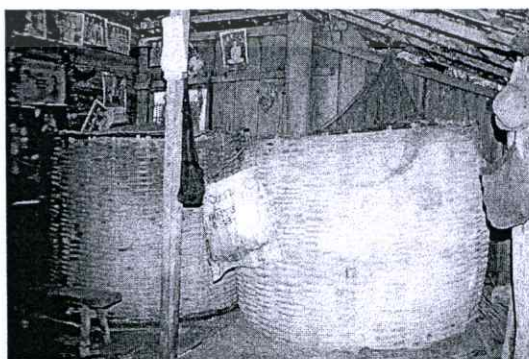
รูปที่ 4.72 ลักษณะภายนอกเรือน และห้องน้ำ (จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

รูปที่ 4.73 ด้านหน้าเรือนเป็นจั่วแฝด (จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

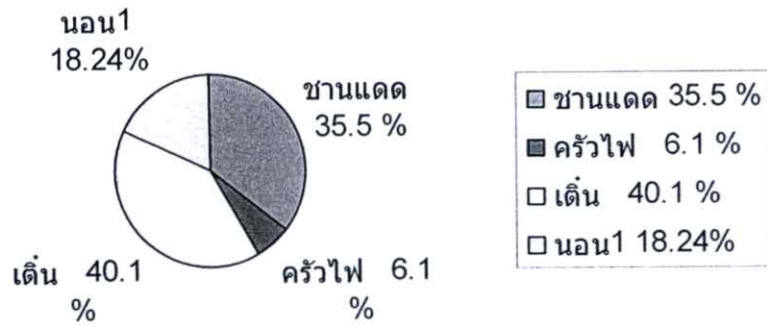

รูปที่ 4.74 ลักษณะด้านข้างเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

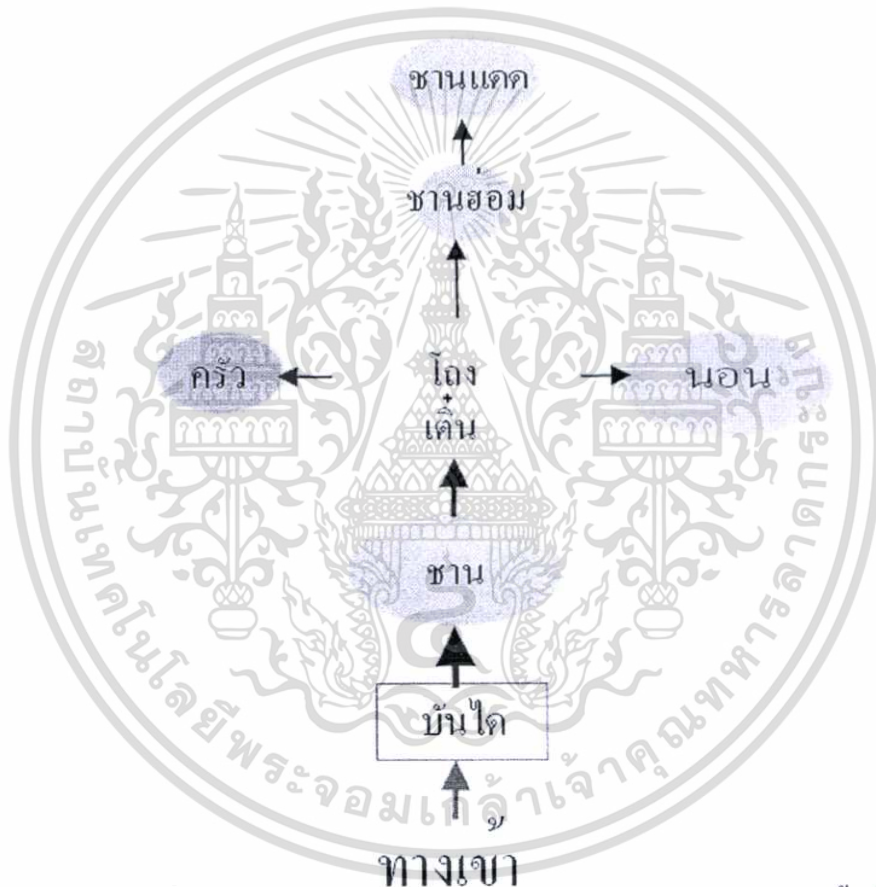

รูปที่ 4.75 เสวียนใส่ข้าวอยู่ในโรงเรือน (จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.76 แผนภูมิวงกลม แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.77 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

9. บ้านท่าฟ้าใต้ อ.เชียงม่วน หลังที่ 5 บ้านเลขที่ 135

ผู้อยู่อาศัย : นายคำใส เชื้อนแก้ว ไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องจากได้รับค่าเลี้ยงดูจาก

บุตรที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ อาศัยตามลำพัง

อายุเรือน : มากกว่า 45 ปี

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : ผังบริเวณ ตัวเรือนปลูกอยู่ภายในรั้ว มีประตูอยู่

ทางด้านทิศตะวันออก ติดกับทางเดินในหมู่บ้าน ตัวเรือนวางอยู่ในแนวเหนือใต้ หันด้านข้างของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนออกสู่ หน้าบ้านติดกับถนนบริเวณหน้าบ้าน จะแบ่งพื้นที่ในการทำสวนครัว และเป็นที่ตั้งของบ่อน้ำ บริเวณหลังบ้านปลูกผลไม้ ประเภท กล้วย มะละกอ และมะพร้าว และมีห้องส้วมอยู่หลังบ้านด้วย

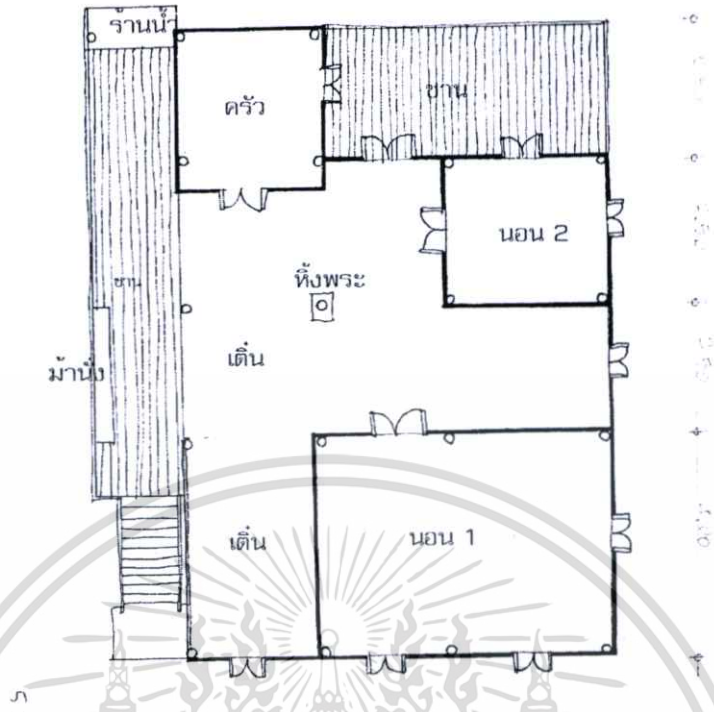
ลักษณะ รูปแบบ และการจัดพื้นที่ใช้สอย : เป็นเรือนไม้จริงหลังคาจั่ว มุงแป้นเกล็ด ยกใต้ถุนสูง ประมาณ 2 เมตร เป็นเรือนขนาด 4 ห้องเสา พื้นที่ใต้ถุนเรือนด้านหน้าบริเวณช่วงเสาที่ 2 ใช้เป็นที่นั่งเล่น และด้านหลังใช้เป็นที่พักของ

ภายในเรือน ประกอบด้วย บันไดทางด้านหน้าของบริเวณบ้านขึ้นทางด้านข้างของเรือน และทำเพิงคลุม เพื่อกันแดด กันฝน พาดขึ้นไปในส่วนชาน มีหลังคาคลุม ไปจนเกือบถึงร้านน้ำด้านใน ด้านข้างของชานทำเป็นม้านั่ง กว้าง ประมาณ 30 ซม. สูงจากพื้นชาน ประมาณ 60 ซม. และเข้าไปด้านในสุดเป็นชานแคด จากชานยกระดับพื้นขึ้นมาจากด้านขวาของตัวเรือน เป็นส่วนเดิน ยกยกระดับจากชาน 30 ซม. ที่เสากลางเดิน จะมีหิ้งพระยกระดับสูงจากพื้นเดินประมาณ 1.70 ม.ที่ผนังด้านข้างของเดิน ฝั่งทิศตะวันตก จะมีประตูเชื่อมกับชานหลังของเรือน เข้ามาภายในห้องนอน มี 2 ห้องนอน คือห้องนอนใหญ่ จะอยู่บริเวณจั่วใหญ่ หันด้านสกัดในแนว เหนือ ได้ และตั้งอยู่ด้านข้างของเรือนฝั่งตะวันออก และมีประตูอยู่ที่ผนังฝั่งตะวันตก ส่วนห้องนอนเล็กเข้าได้จากส่วนเดิน อยู่ทางทิศตะวันตกของเรือนติดกับชานหลังบ้านด้วย มีประตูอยู่ผนังทางทิศใต้ ส่วนห้องครัว เป็นห้องปิด มีผนังล้อมรอบ 4 ด้าน มีหน้าต่างระบายอากาศทางผนังด้านทิศเหนือ มีประตูทางเข้าเชื่อมต่อกับเดิน ส่วนร้านน้ำ ตั้งอยู่บนชาน ตรงข้ามกับบันได เป็นที่วางภาชนะสำหรับใส่น้ำ ยกยกระดับสูงจากชาน ประมาณ 1 ม. กว้าง 1 ช่วงเสา ขึ้นออกจากแนวเสาของตัวเรือนออกไป ประมาณ 70 ซม. มีฝาปิดทั้ง 3 ด้านและทำหลังคาคลุมสูง ประมาณ 2 เมตร ที่ริมระเบียง มีฝักกั้นลักษณะเอียงจากตัวเรือนสูง ประมาณ 1.1 ม. ส่วนชานบริเวณด้านหลังเป็นชานแคด ใช้เป็นพื้นที่ในการตากผ้า ไปด้วยพื้นไม้ ตีเว้นร่อง เพื่อให้ น้ำผ่านไปได้ถุนเรือน (จิสักดี แต่งเจนกิจ. 2537:75-76)

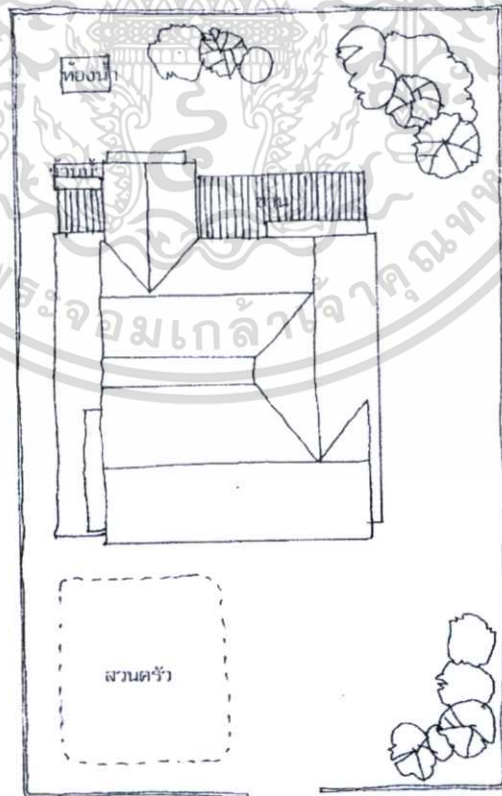
พื้นที่ใช้สอย

1. ชานแคด	18.86	ตร.ม.
2. ชาน	10.81	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	7.82	ตร.ม.
4. เดิน	46.23	ตร.ม.
5. นอน 1	23.46	ตร.ม.
6. นอน 2	7.82	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.78 ผังเรือนบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 5
(จिरศักดิ์ แต่งเงินกิจ. 2537 : 84)

รูปที่ 4.79 ผังบริเวณบ้านท่าฟ้าใต้หลังที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ (จिरศักดิ์ แต่งเงินกิจ. 2537 : 77) ตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.80 ภายนอกเรือนด้านหลังเป็นชานแดด (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

รูปที่ 4.81 ภายนอกเรือนด้านเรือนนอนใหญ่ (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

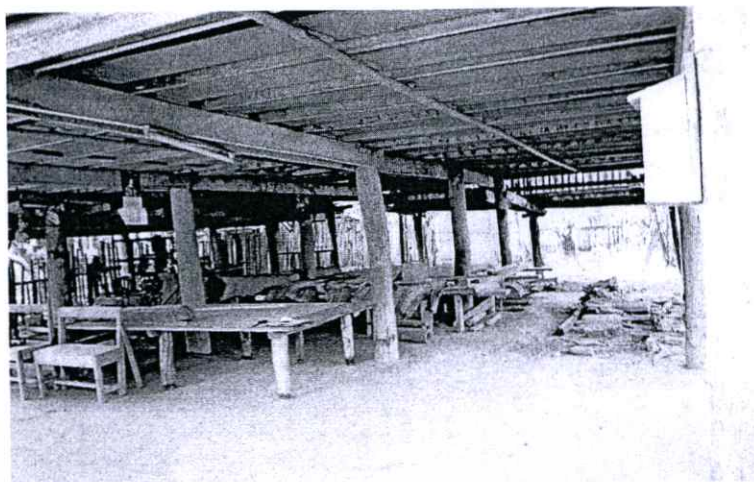

รูปที่ 4.82 ภายนอกเรือนบริเวณทางขึ้นราวระเมียงทึบ (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

รูปที่ 4.83 ด้านข้างเรือนฝั่งเรือนนอนเล็ก (จิรศักดิ์ แต่งเจนกิจ. 2537 : 78-81)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.84 ใต้ถุนเรือน มีแคร่ทำงานและมั่งเก็บซุงไม้ใหญ่และพื้น
(จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

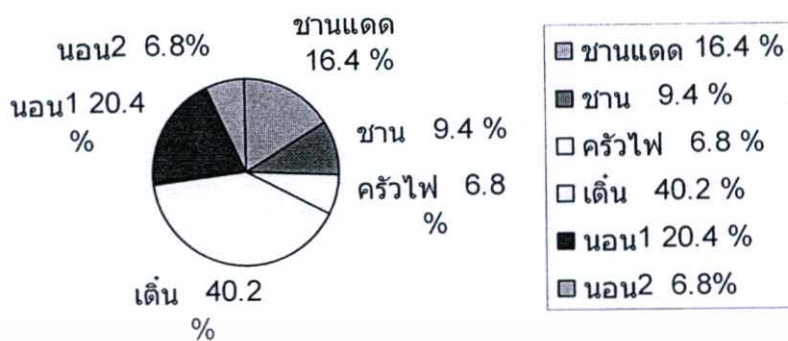
รูปที่ 4.85 ร้านน้ำบริเวณชาน (จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

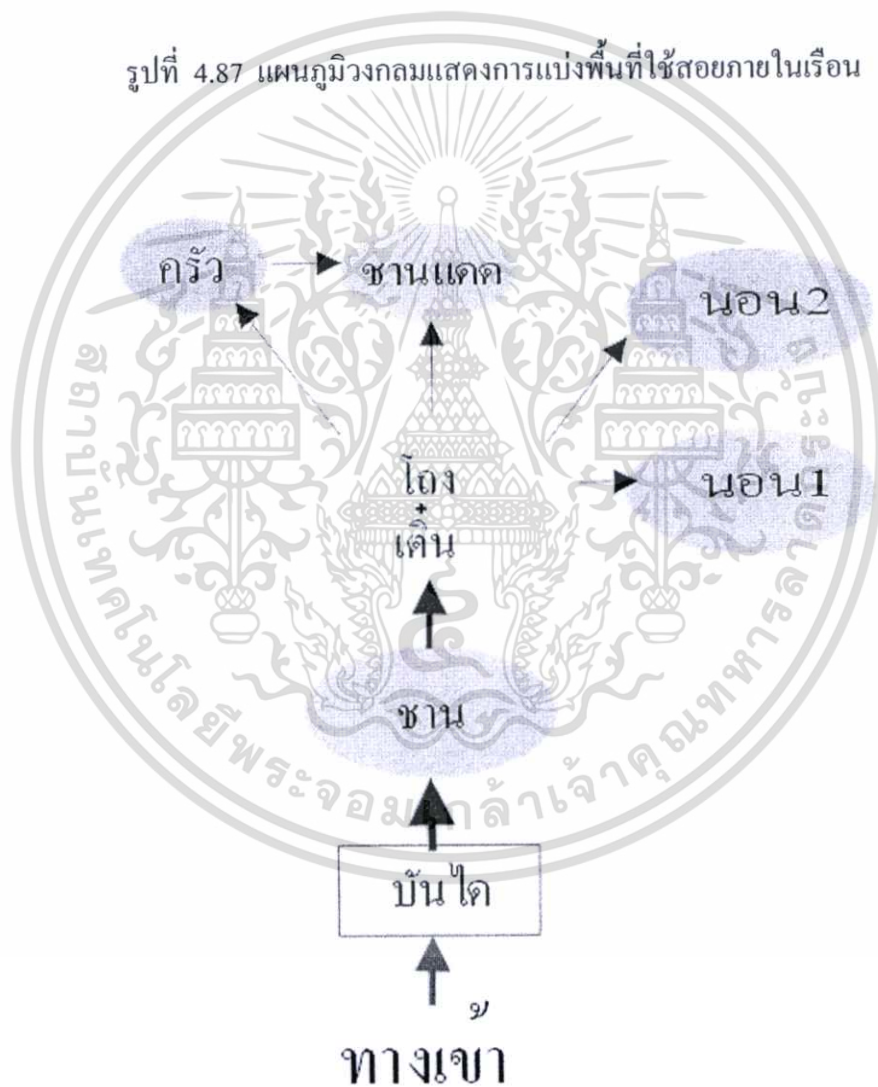
รูปที่ 4.86 โถงภายใน ด้านซ้ายเป็นห้องนอนเล็ก ขวาเป็นห้องนอนใหญ่

(จิรศักดิ์ แต่งเจนนิจ. 2537 : 78-81)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ยืมได้หันไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.87 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.88 ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 ๓. ทลื้อ จ.ล่ำปำง

1. บ้ำนแพะหั่วฝำย เรือนพ่อเรือน อินนัันชัย

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 11 บ้ำนแพะหั่วฝำย ต.กล้วยพะพะ อ.เมือง จ.ล่ำปำง

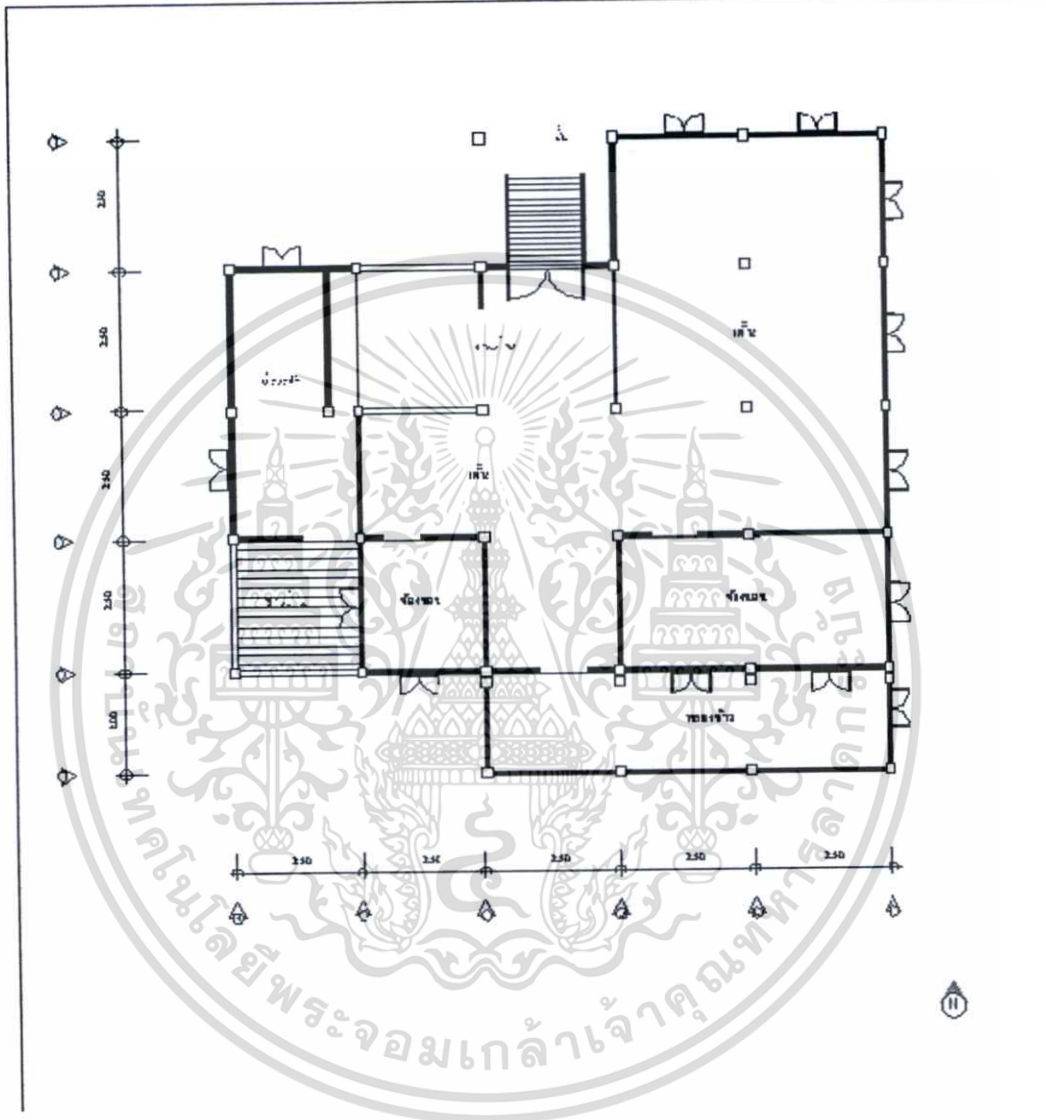
ความเป็นมาของเรือน : บ้ำนหลังนี้สร้างขึ้นเองโดยพ่อเรือน อินนัันชัย แต่ไม่สามารถไม่ระบุปีที่สร้างได้ คาดว่าน่าจะมีอายุประมาณ 60-70 ปี สภาพโดยทั่วไปของตัวบ้านยังมีการดูแลรักษาที่ดีแม้จะไม่มีผู้อยู่อาศัยแล้ว เพราะลูกหลานของพ่อเรือน ได้ปลูกบ้านแยกออกไปสร้างครอบครัวใหม่ ในบริเวณพื้นที่เดียวกันกับบ้านหลังเดิม หลังจากที่พ่อเรือนเสียชีวิต บ้านหลังนี้จึงเป็นกรรมสิทธิ์ของนายเฒ่า ยะสืบ ผู้เป็นหลาน ปัจจุบันตัวบ้านยังคงสภาพเดิม แต่ภายในบ้านไม่มีเครื่องใช้ในเรือน และไม่มีการใช้สอยพื้นที่แต่อย่างใด จุดประสงค์เพื่อการเก็บรักษา ในบางโอกาสก็ใช้เป็นพื้นที่ต้อนรับแขกที่มาพักอาศัย

ลักษณะทั่วไปของเรือน : รูปแบบของบ้าน เป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูง ฐานเสาชั้นล่างทำมาจากซีเมนต์ ตัวบ้านเป็นเสาไม้ต่อขึ้นมาจากเสาซีเมนต์ หลังคาทรงจั่วทำด้วยกระเบื้องหล่อซีเมนต์ทรงสี่เหลี่ยม ไม้ตีฝ้าเพดาน ทำให้เห็นโครงสร้างหลังคาได้ชัดเจน มีการตกแต่งชายคาด้วยไม้ฉลุหรือเป็นน้ำย้อยลายเรขาคณิตแบบต่างๆ ในช่วงหลังคาคลุมทางเดินขึ้นบันไดด้านหน้า มีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านและส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้ เติ่น เป็นพื้นที่ยกสูงต่างระดับจากพื้นเรือนเล็กน้อย เมื่อขึ้นบันไดเข้าสู่ตัวบ้าน ส่วนของเดินอยู่ทางซ้ายมือด้านหน้าและกลางตัวเรือน จึงทำให้บริเวณเดิน โถงและกว้างกว่าพื้นที่อื่นด้านหน้าสุดของตัวบ้านทำเป็นหน้าต่างยาวรูปสี่เหลี่ยม ฝั้นฝ้าวางแนวตั้งค่อกันหลาย ๆ บาน เพื่อให้รับลมและแสงสว่างจากภายนอก ห้องนอน มีขนาดเล็กเป็นห้องเดี่ยว ในเรือนมีห้องนอน 2 ห้องอยู่ในระดับเดียวกับเติ่น ตำแหน่งของห้องอยู่ระหว่างทางเดิน แบ่งเป็นห้องด้านซ้ายและด้านขวามือ ห้องนอนของเจ้าของบ้านจะมีรูปวาดติดอยู่และมีฝ้าห้องกันไว้อย่างมิดชิด คุแ่งแรงคงทนกว่าอีกห้อง อ้ำนน้ำ (ร้ำนน้ำ) เป็นชั้นวางหม้อน้ำสำหรับคนในบ้านดื่ม และใช้ต้อนรับแขก สร้างไว้ในส่วนของหน้าบ้านเห็นได้ชัดเจน ส่วนหน้าของตัวบ้านมีระเบียงเปิดโถงและม้านั่งยาว ไว้สำหรับเป็นที่พักผ่อนรับลม สามารถมองเห็นบริเวณบ้านได้อย่างชัดเจน ห้องครัว เมื่อขึ้นบันไดเข้าบ้าน จะอยู่ทางด้านขวาสุดของตัวบ้าน ยังมีร่องรอยการใช้พื้นและเตาแบบวางสามเส้าอยู่ ด้านบนเตายังมีแผงไม้ระแนงซึ่งไว้เพื่อเก็บภาชนะและเครื่องเทศ การสร้างห้องครัวจะต่างกับตัวบ้าน เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยทำฝ้าห้องกันด้วยไม้กระดานวางห่างกันเล็กน้อย และจั่วหลังคาของห้องครัวจะต่ำกว่าจั่วหลังคาบ้านแล้วปิดหน้าจั่วด้วยไม้ซี่ห่าง ชาน เป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับครัว มีหลังคาคลุมบางส่วน ด้านข้างปิดด้วยระเบียงฝ้าไม้ปิดทึบสูงประมาณ 1 เมตร และพื้นไม้มีระเบียงห่างไม้ชิดกัน มีก๊อกร้ำน้ำและภาชนะรองรับน้ำ เพื่อใช้ในการซักล้าง หลองข้าว (ตู้ข้าว ยุงข้าว ฉางข้าว) จะอยู่ด้านหลัง ซึ่งมีพื้นที่เชื่อมต่อกันกับตัวบ้าน หรืออยู่ในชายคาเดียวกับบ้าน ทางเดินไปหลองข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

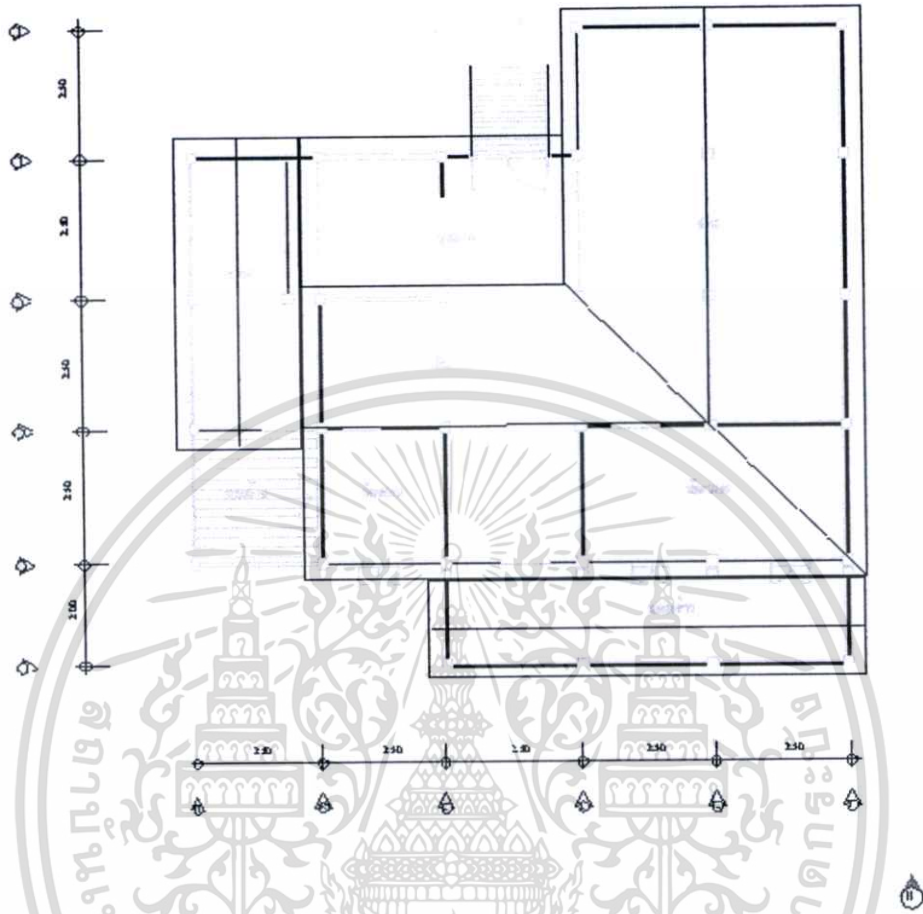

5. นอน 1	12.5	ตร.ม.
6. นอน 2	6.25	ตร.ม.
7. ชู่งข้าว	15	ตร.ม.

รูปที่ 4.89 ผังเรือนบ้านพ่อเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

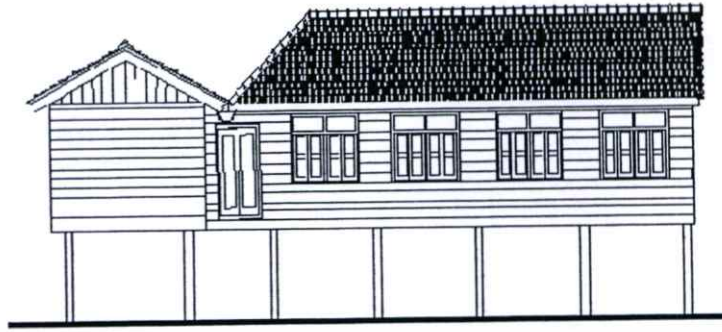

รูปที่ 4.90 ผังหลังคาบ้านพอเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, น.ป.ป.)

รูปที่ 4.91 รูปด้าน 1

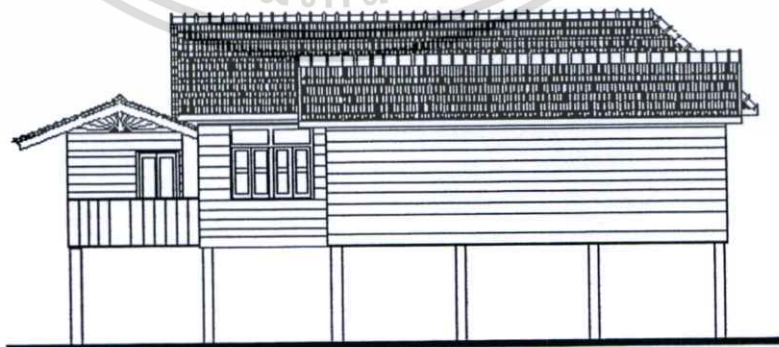
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, น.ป.ป.) ғаไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.92 รูปด้าน 2
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

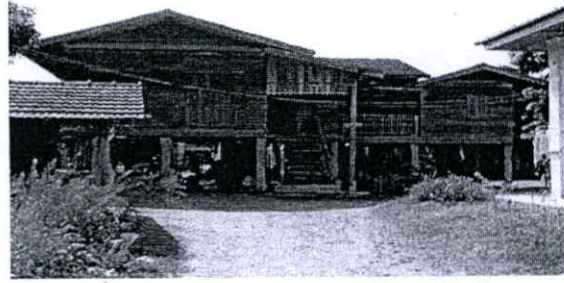
รูปที่ 4.93 รูปด้าน 3
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.94 รูปด้าน 4

(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

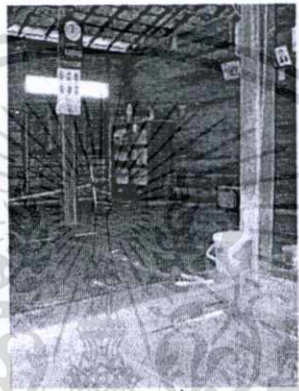
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.95 ภายนอกบริเวณด้านหน้าเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

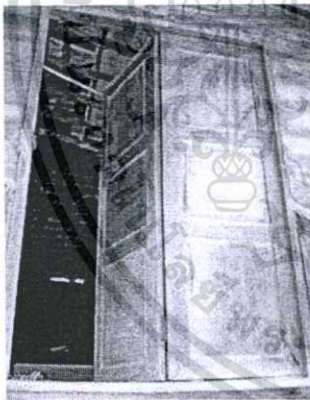
บันไดหน้า

เดิน

แม่เตาไฟ

หน้าต่าง

ร้านน้ำ

ซานหลังบ้าน

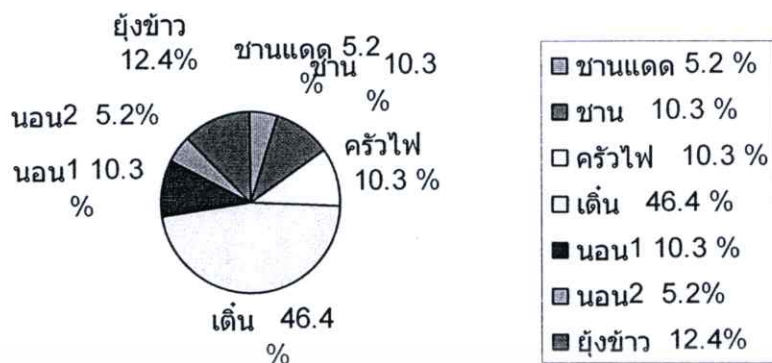
ยุงข้าว

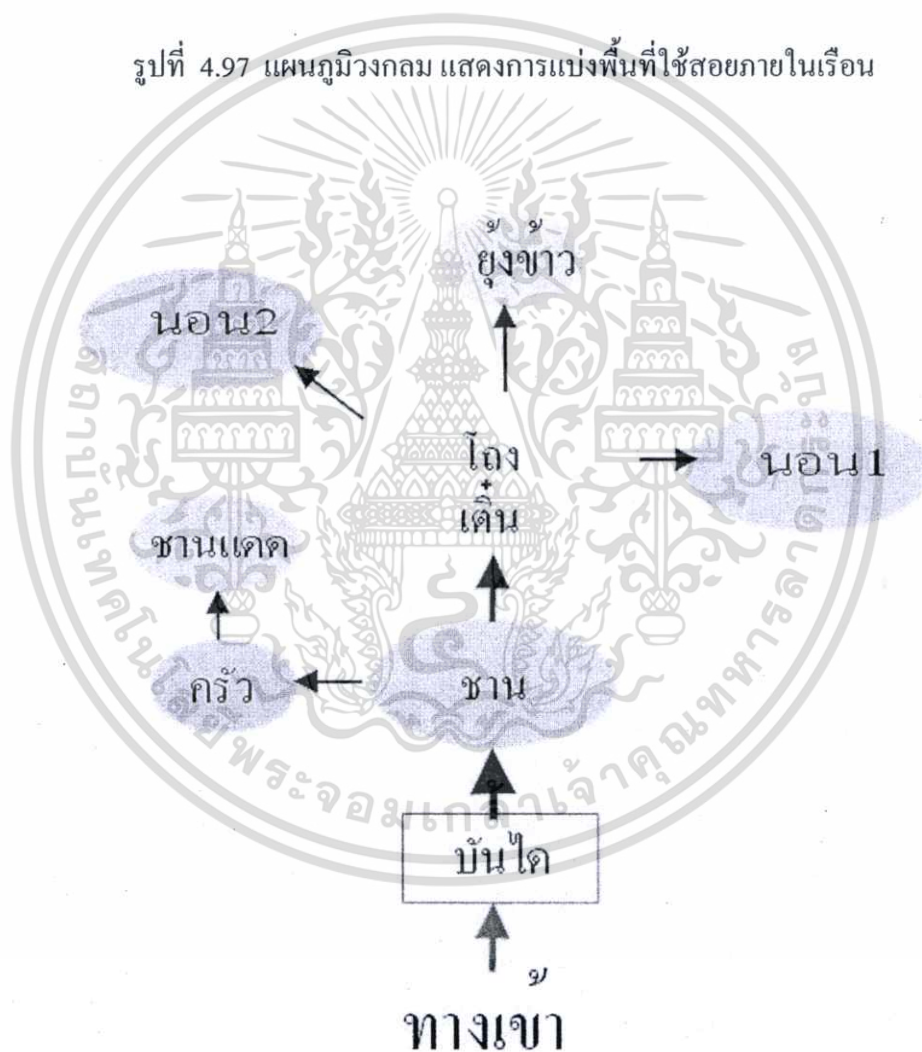
ทำงานได้ฤดูเรือน

รูปที่ 4.96 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.) ทั่วไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.97 แผนภูมิวงกลม แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.98 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. บ้านแพะหัวฝาย บ้านพ่อโผด

สถานที่ตั้ง : 121/1 บ้านกล้วยหลวง ต.กล้วยแพะ อ.เมือง จ.ลำปาง

ความเป็นมาของเรือน : บ้านหลังนี้สร้างขึ้นโดย พ่อโผด หอมแก่นจันทร์ ซึ่งปัจจุบันก็ยังอาศัยอยู่ในบ้าน พร้อมด้วยภรรยาและลูกหลาน พ่อโผดเล่าว่า ช่วงที่สร้างบ้าน ป่ายังไม่ปิด จึงไปซื้อไม้ตามที่ต่างๆ มาเก็บไว้ ส่วนไหนที่สามารถทำได้ก็ขึ้นโครงไว้แล้วต่อเติมเพิ่มองค์ประกอบจนเสร็จสมบูรณ์ ประมาณอายุบ้านคร่าวๆ ได้ 40 กว่าปี ไม่สามารถระบุปีที่สร้างได้

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : ลักษณะของบ้านเป็นบ้านไม้ยกพื้นสูง หลังคาทรงปั้นไม่สูงเท่ากับบ้านในภาคกลาง มีหลายจั่วเรียงกันในแนวหน้ากระดาน สภาพโดยทั่วไปของบ้านยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากของเดิม ทั้งยังไม่มี การซ่อมแซมหรือดูแลมากนัก

พื้นที่ใช้สอยของบ้านยังสัมพันธ์กับการใช้งานในรูปแบบ บ้านไม้โบราณ

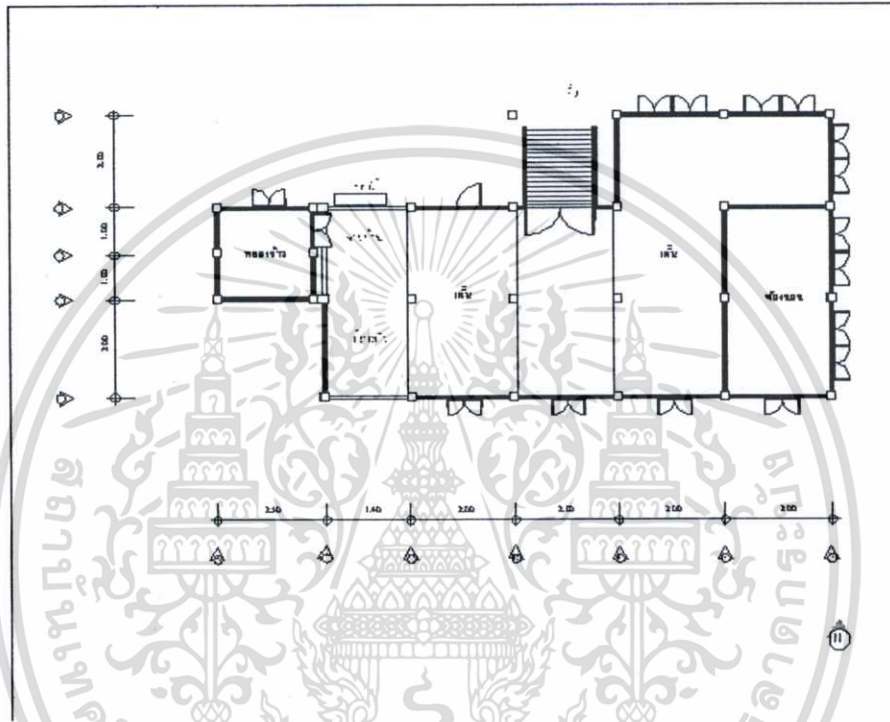
กล่าวคือ ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงห้องครัวไปจากของเดิม ปัจจุบันนี้คนในบ้านยังมีห้องครัวอยู่บนเรือน ซึ่งมีการทำอาหาร ล้างภาชนะ และพื้นที่ซักล้างอยู่บนเรือน ต่างจากบ้านรูปแบบใหม่ในปัจจุบันที่มีครัวอยู่ชั้นล่างของบ้าน ส่วนพื้นที่อื่นๆ ภายในบ้านมีองค์ประกอบดังนี้ เดี้น เมื่อขึ้นบันไดทางด้านหน้าของบ้าน จะพบเต็นอยู่ทางซ้ายมือ มีขนาด 3×2 ช่วงเสา ลักษณะพิเศษของเต็นคือ เป็นพื้นไม้ยกสูงขึ้นจากระดับทางเดินความสูงประมาณ 20 เซนติเมตร หรือเท่ากับ ความกว้างของไม้กระดาน 1 แผ่น ซึ่งส่วนใหญ่เต็นจะอยู่หน้าบ้าน ใช้เป็นที่ต้อนรับแขกและเป็นพื้นที่ อเนกประสงค์ทั่วไปของคนในบ้าน บ้านแต่ละหลังจะมีความกว้างของเต็นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับการ ออกแบบและความเหมาะสมกับขนาดของบ้านด้านหน้าสุดของเต็นทำเป็นหน้าต่างยาวรูป สี่เหลี่ยมผืนผ้า วางในแนวตั้งต่อกันหลายบาน เพื่อให้รับลมและแสงสว่างจากภายนอกในตอน กลางวัน ห้องนอน ห้องนอนใหญ่หรือห้องของเจ้าของบ้านมีขนาด 2 ช่วงเสา ตั้งอยู่บนเต็นก่อน ไปทางมุมด้านหลังหรือด้านข้างสุดของตัวบ้าน จึงไม่พบห้องนอนที่อยู่กลางตัวบ้าน วางทิศหัวนอนไปทางตะวันออก ส่วนอีกห้องหนึ่งอยู่ติดกับห้อง ครัว ไม่ได้อยู่บนเต็น น่าจะเพิ่มขึ้น ภายหลัง เป็นห้องที่ไม่ได้กั้นผนังแต่ใช้ตู้เสื้อผ้าสร้างพื้นที่ขึ้นมา ฮ้านน้ำ (ราน้ำ) เป็นชั้นวาง หม้อน้ำสำหรับคนในบ้านดื่ม และใช้ต้อนรับแขก สร้างไว้ตรงทาง เดินที่เชื่อมระหว่างตัวบ้านกับ หลองข้าว โดยทำเป็นชั้นยื่นออกมาจากระเบียง ไม่ได้ประดับตกแต่งให้สวยงามแต่เน้นการใช้งาน ได้จริง หลองข้าว สร้างอยู่ด้านข้างสุดของตัวบ้าน ซึ่งถูกเชื่อมด้วยห้องครัวที่มีลักษณะเป็น ทางเดินเข้าไปสู่หลองข้าวพื้นหลองข้าวยกระดับขึ้นจากพื้นบ้านเล็กน้อยภายในแบ่งเป็นช่องสำหรับ บรรจุกะสอบข้าวด้านหน้าของหลองข้าวจะมีช่องหรือประตูขนาดเล็กสำหรับนำข้าวขึ้นไปเก็บ ไว้ ซึ่งอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกับขอบประตูบ้าน เนื่องจากวิธีการเก็บข้าวในสมัยก่อนนั้นจะใช้ล้อ เกวียนหรือล้อวัวต่าง เข้ามาเทียบที่ประตูด้านหน้า แล้วจึงขนย้ายข้าวจากเกวียนขึ้นสู่หลองข้าว ซึ่ง ระดับความสูงของล้อเกวียนจะพอดีกับประตูหลองข้าว ดังนั้นประตูหลองข้าวจึงไม่มีบัน ไດขึ้น ทางด้านหน้าหากเมื่อจะนำข้าวออกมาหุงค้ก็จะใช้ประตูที่ติดกับตัวบ้านแทน บันได บ้านหลังนี้มี

เฉพาะบันไดหน้าบ้านเท่านั้น เพราะเป็นบ้านที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก ราวบันไดมีการตกแต่งด้วยไม้ระแนงวางซ้อนกันจนเป็นเส้นที่สวยงาม หัวบันไดมีการแกะหรือกลึงไม้ให้เป็นรูปทรง ฐานบันไดก่อซีเมนต์ขึ้นมารองรับ ด้านข้างของบันไดมีก๊อกร้ำสำหรับล้างเท้าบริเวณนี้มีความชื้นสูง จึงนำฝักสวนครัวและต้นไม้ประเภทใบมาปลูกไว้เพื่อใช้ประโยชน์ ห้องครัวและชาน เป็นครัวเปิดโล่งอยู่ในโครงสร้างจั่วหลังคาเล็ก ที่แยกออกมาจากจั่วตัวบ้าน ด้านข้างสองด้านหนึ่งติดกับตัวบ้านและหลองข้าว อีกสองด้านคือหน้าและหลังปิดด้วยไม้เพียงครั้งเดียว คล้ายกับทำเป็นระเบียง ห้องครัวและพื้นที่ซักล้างอยู่ในบริเวณเดียวกัน ไม่ได้แยกออกมาเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน ในปัจจุบันมีการใช้เตาแก๊สและเตาถ่านในการหุงต้ม พื้นที่บริเวณทำครัวมีขนาดแคบเพราะเป็นทั้งครัวและทางเชื่อมระหว่างตัวบ้านกับหลองข้าว ไม้ที่ใช้ทำพื้นครัวไม่เรียบเสมอกัน ซึ่งใช้ไม้ที่ดูหยาบกว่าพื้นบ้านในช่วงเดินกับห้องนอน ประตูและหน้าต่าง ใช้ไม้ตีกรอบเป็นลายลูกฟักแบบเรียบง่ายไม่มีกระจกเหนือบานหน้าต่าง ทำให้บ้านดูมืด ประตูทางเข้าหน้าบ้านจะเป็นแบบเปิดสองบาน ส่วนประตูที่กั้นห้องเป็นแบบประตูเปิดได้บานเดียว หน้าต่างแบบธรรมดาที่ติดอยู่รอบๆ ตัวบ้าน และหน้าต่างทรงยาวที่มีความสูงจากพื้นบ้านขึ้นมาจะติดตั้งเฉพาะส่วนที่เป็นเส้นทางหน้าบ้านเท่านั้น โครงสร้างหลังคา ลักษณะหลังคาเป็นทรงปั้น 3 จั่ว หันหน้าไปทางเดียวกัน ในแนวเหนือ-ใต้ โดยด้านหน้าหันไปทางทิศเหนือขนานไปกับถนนใหญ่ลาดยาง ที่ตัดผ่านหมู่บ้านจั่วที่ใหญ่ที่สุดคือส่วนที่เป็นเดินและห้องนอนใหญ่ ทำให้ส่วนนี้กว้างกว่าส่วนอื่น 1 ช่วงเสา ดังนั้นจั่วของห้องนอนเล็กกับหลองข้าวจึงอยู่ในแนวเดียวกัน ซึ่งเสาแรกของจั่วเล็กจะอยู่ในแนวเดียวกับเสาที่สองของจั่วใหญ่ โครงสร้างหลังคาทั้งหมดทำขึ้นด้วยไม้มุงด้วยกระเบื้องซีเมนต์ทรงสี่เหลี่ยม ผืนผ้า เสาบ้านชั้นล่างทำด้วยปูนแล้วค้ำด้วยเสาไม้จริงขึ้นไปในตัวบ้าน แต่เสาเหล่านี้ที่รองรับส่วนของชายหลังคาปีกนกที่ยื่นออกมา เป็นไม้จริงทั้งค้ำ พื้นและฝาบ้าน การวางไม้จะเรียงแผ่นกระดานในแนวนอนตลอดทั้งแนว โดยสร้างจากไม้จริงทั้งหมด พื้นและฝาในส่วนของห้องนอนกับเดินจะใช้ไม้ที่มีคุณภาพดีกว่าห้องครัว ซึ่ง ไม้ที่ใช้ทำห้องครัวและระเบียงจะมีขนาดไม่เท่ากัน และไม่ได้ปรับพื้นให้เรียบมากนัก ส่วนพื้นและฝาชองหลองข้าวก็จะมีคุณภาพใกล้เคียงกับเดิน เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่หน้าบ้าน เป็นน้ำย่อย ทำเป็นลวดลายเรขาคณิตแบบเรียบง่ายใช้ประดับตกแต่ง ชายหลังคาด้านข้างและด้านหน้าที่คลุมบันไดทางขึ้นหน้าบ้าน เป็นน้ำย่อยแต่ละแผ่นจะมีขนาดและลวดลายเดียวกัน เมื่อมองจากด้านในบ้านจะเห็นลวดลายที่เกิดจากแสงทะลุผ่านช่องไม้ที่ฉลุไว้ ใต้ถุนบ้าน เป็นพื้นที่เปิดโล่งทุกด้าน พื้นใต้ถุนยังเป็นดินเรียบ ปัจจุบันใช้เป็นพื้นที่คัดแยกหัวกระเทียมเพื่อขายส่งให้โรงงาน บางช่วงเสากันเป็นห้องเล็กๆ เพื่อเก็บอุปกรณต่างๆ ด้านหลังสร้างเป็นห้องน้ำและสุขาแยกออกมาจากตัวบ้าน (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ใช้สอย

1. ซานหน้า	8	ตร.ม.
2. ครัวไฟ	5.6	ตร.ม.
3. เต้น	24	ตร.ม.
4. นอน 1	8	ตร.ม.
5. ยุ้งข้าว	4	ตร.ม.

รูปที่ 4.99 ผังเรือนบ้านพ่อไผ่
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.100 รูปด้าน

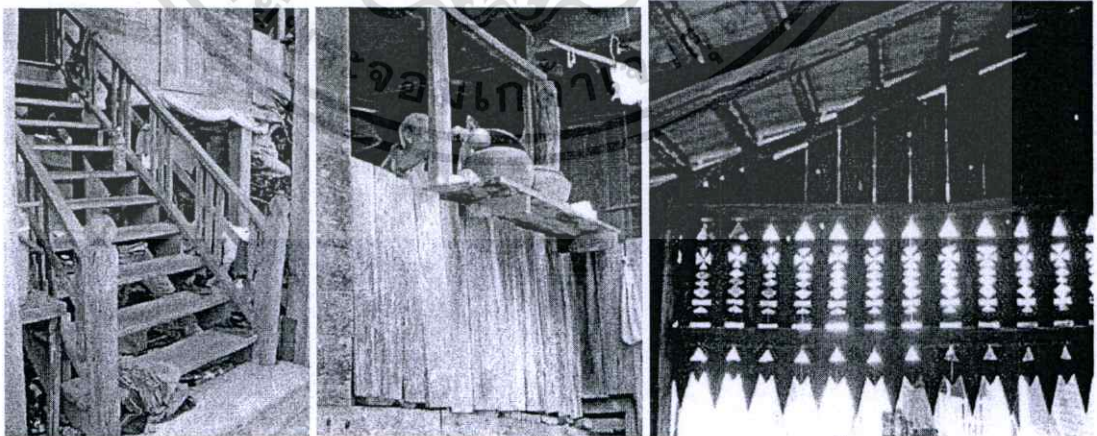
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับ (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.) นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.101 ด้านหน้าเรือน (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

รูปที่ 4.102 ใต้ถุนเรือนใช้เป็นที่ทำงาน (สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

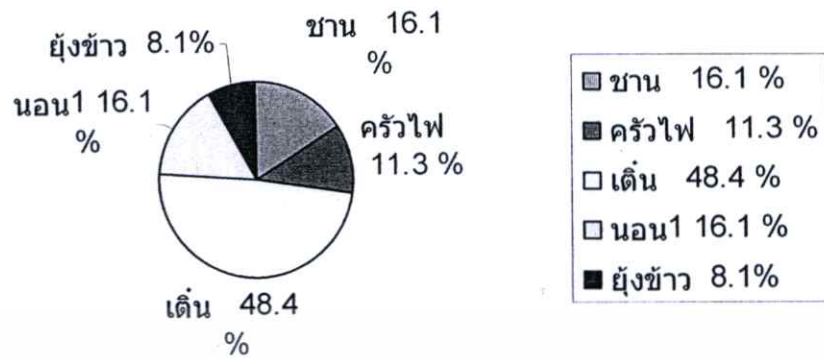
บันได

ร้านน้ำ

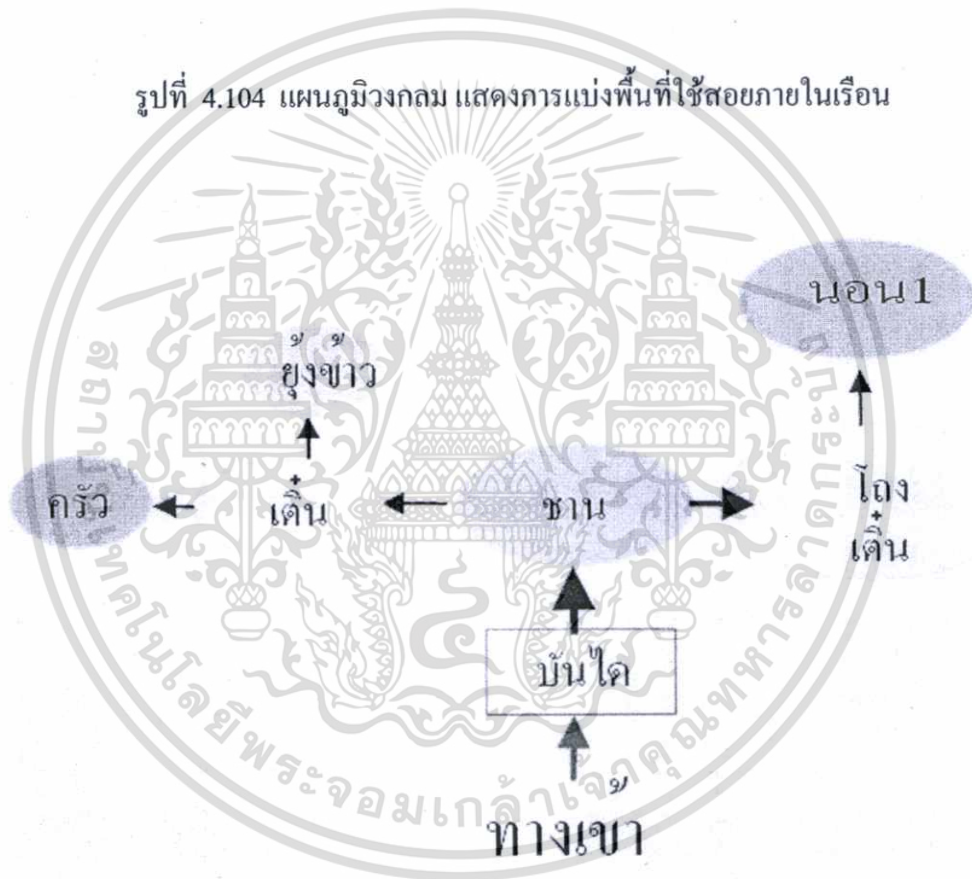
เป็นน้ำช้อย

รูปที่ 4.103 องค์ประกอบภายในเรือน
(สำนักงานวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.104 แผนภูมิวงกลม แสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.105 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.4 วิทยาลัย จ.น่าน

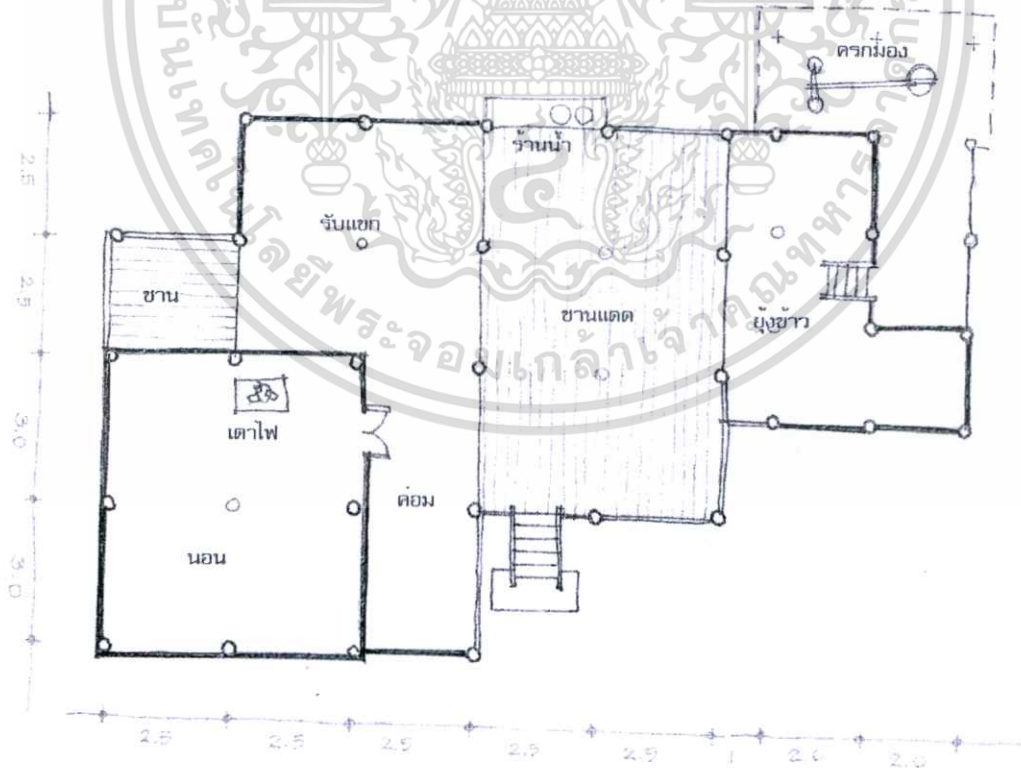
1. บ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา

สถานที่ตั้ง : ติดกับบริเวณวัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา

ความเป็นมาของเรือน : เป็นเรือนที่สร้างขึ้นเพื่อจำลองบ้านพื้นถิ่นไทลื้อ (จากการค้นคว้าทางเอกสาร) เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเรียนรู้ เนื่องจากบริเวณนั้นเป็นหมู่บ้านหนองบัวและวัดหนองบัว เป็นวัดแบบไทลื้อ ที่มีชื่อเสียง และเป็นหมู่บ้านไทลื้อ ของจังหวัดน่าน จึงมีโครงการสร้างเรือนจำลอง แบบโบราณขึ้น

พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

1. ชาน	6.25	ตร.ม.
2. ชานแดด	40	ตร.ม.
3. ค้อม	15	ตร.ม.
4. ส่วนรับแขก นั่งเล่น	25	ตร.ม.
5. ยุ้งข้าว	24	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	30	ตร.ม.

รูปที่ 4.106 ผังบ้านหนองบัว อ.ท่าวังผา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.107 ภายนอกเรือนจั่วแฝด และยั้งข้าวมีชานเชื่อม

รูปที่ 4.108 ภายนอกด้านหลังเห็นชานหลังบ้าน

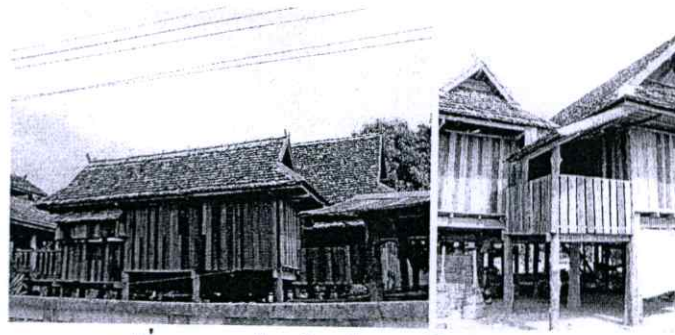

รูปที่ 4.109 บริเวณ ภายนอกเรือนจั่วแฝด และยั้งข้าวมีชานเชื่อม

รูปที่ 4.110 ยั้งข้างยก step

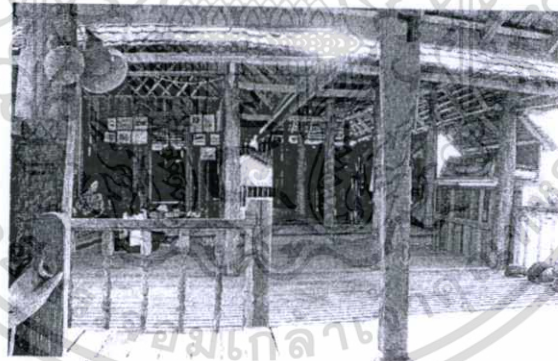
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

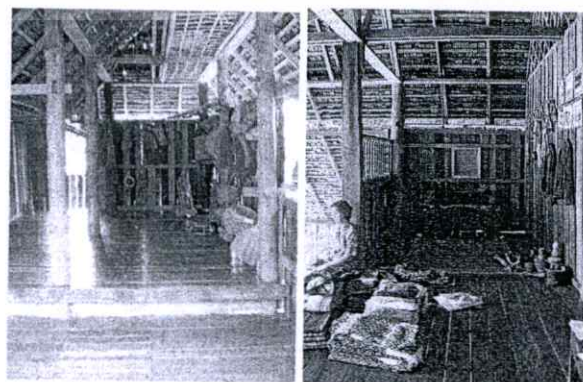
รูปที่ 4.111 ด้านข้างเรือน - ด้านหลังเรือน

รูปที่ 4.112 ชู่งข้าว

รูปที่ 4.113 โถงภายในเรือนมองจากชู่งข้าว

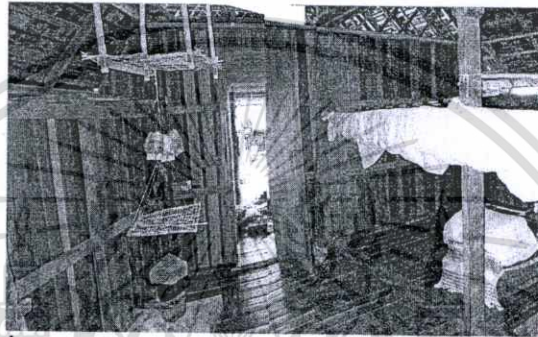

รูปที่ 4.114 โถงจั่วเล็ก รูปที่ 4.115 เเคิน (ค่อม)

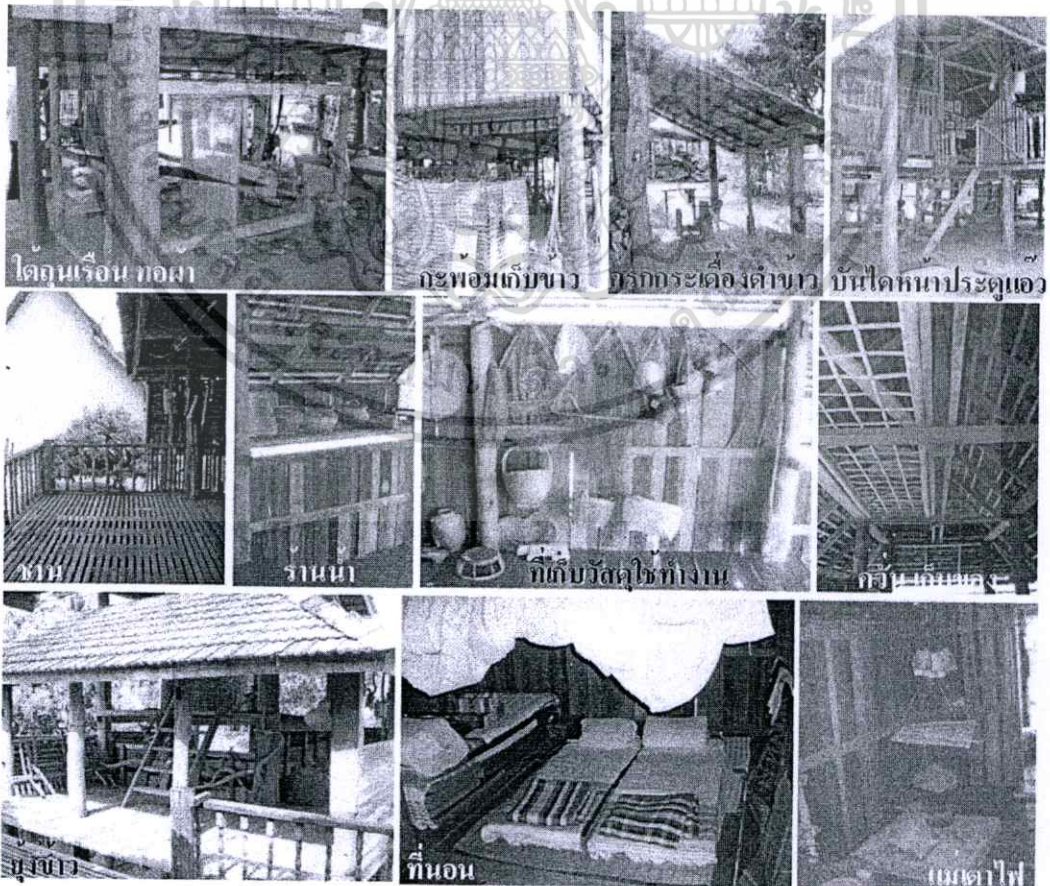
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษา เมื่อผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

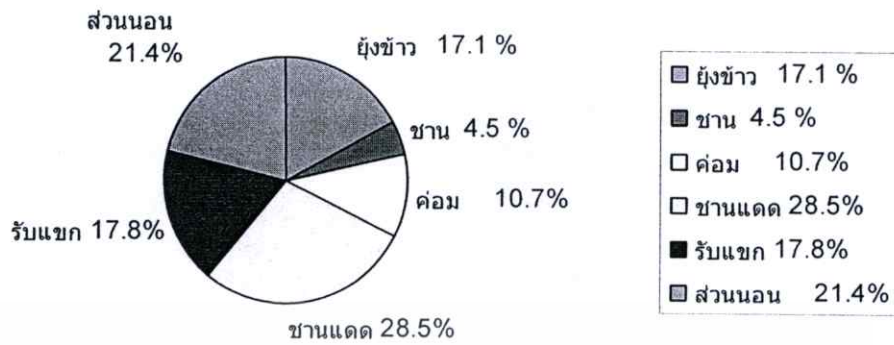
รูปที่ 4.116 โถงภายในบ้านมองออกไปที่ยุ้งข้าว

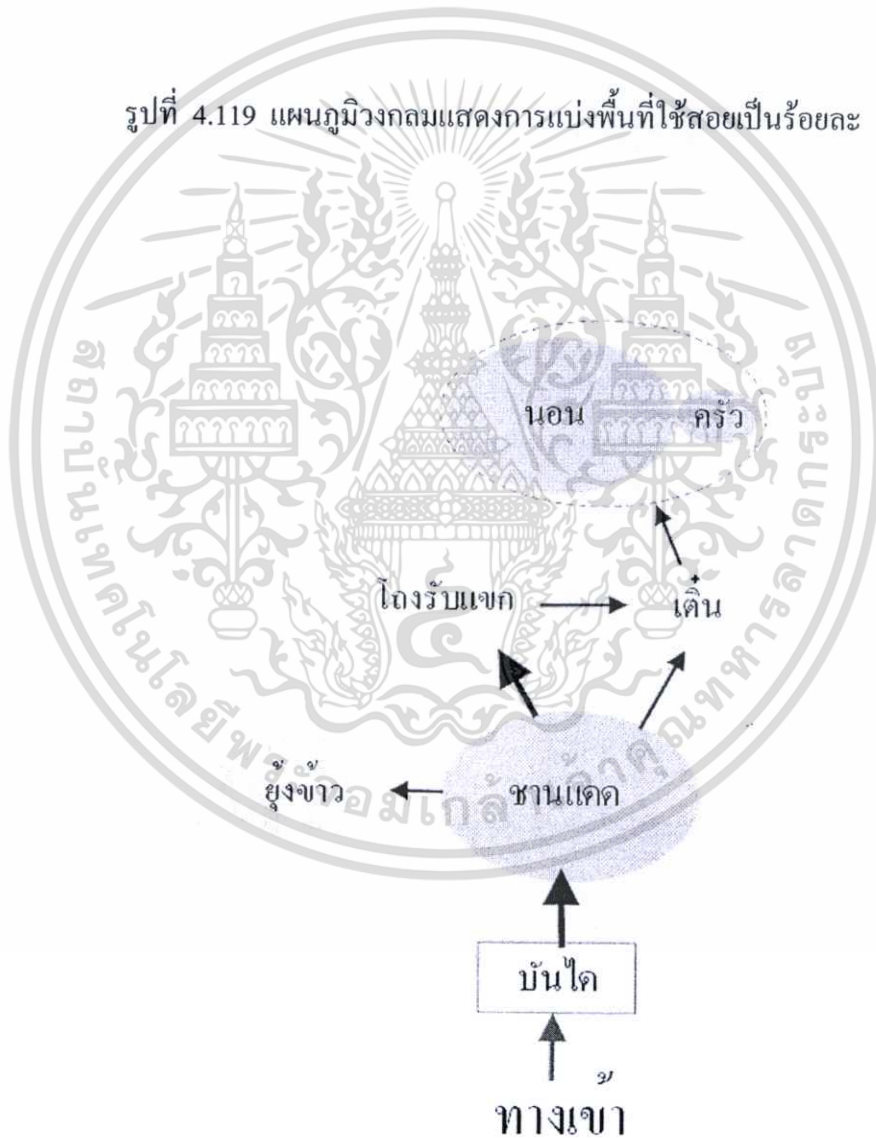
รูปที่ 4.117 ภายในห้องนอนมีแม่เตาไฟอยู่มุมด้านหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4.118 องค์ประกอบภายในเรือนดูให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.119 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ

รูปที่ 4.120 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

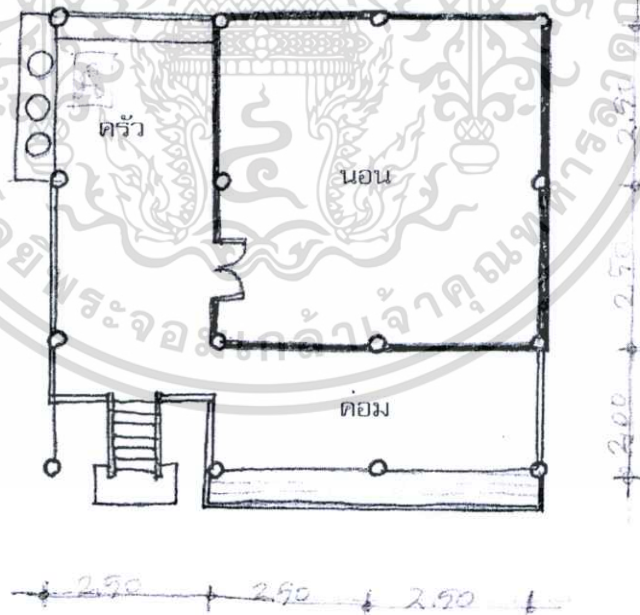
2. บ้านปางสา อ.ท่าวังผา

สถานที่ตั้ง : บ้านปางสา อำเภอท่าวังผา

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนแบบจั่วเดี่ยว ทึงชายคาปีกนกคลุมชานด้านข้าง และด้านหน้าซึ่งเป็นส่วนค่อม ชายปีกนกคลุมมาถึงบันไดหน้าบ้าน ลักษณะได้ถุนค่อมข้างเดียว ประมาณ 1.5-2.00 ม. และเก็บหลองข้าวไว้ใต้ถุนเรือน แม่เตาไฟอยู่ในบริเวณชาน เนื่องจากเรือนมีขนาดเล็กมาก โครงสร้างเป็น ไม้ไผ่ผสมไม้จริง หลังคามุงจาก ผนังเป็นไม้ไผ่สาน ขัดแตะ บริเวณชานมีร้านน้ำ ส่วนห้องนอนมีลักษณะเป็นห้อง ไม้มีช่องหน้าต่าง ส่วนมากผนังห้องนอนมักเป็นผนังที่ค่อนข้างถาวรจะเป็นไม้จริง หรือเป็นฝาไผ่สาน 2 ชั้น แต่ผนังจะมีช่องระบายลมส่วนระหว่างผนังกับหลังคา ภายในส่วนนอนมีหิ้งศิวบรรพบุรุษที่หัวนอน ภายในห้องนอนกันเป็นส่วน ๆ ด้วยผ้าม่าน (อรศิริ ปาณินท์ .2543: 79-85)

พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

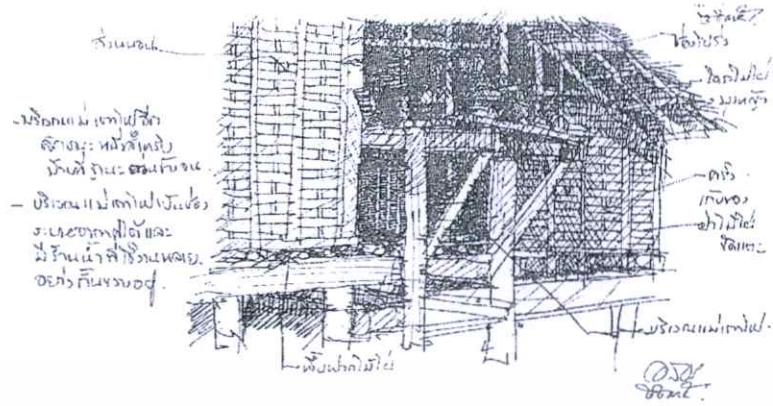
1. ค่อม	12.5	ตร.ม.
2. ครัวไฟ	15	ตร.ม.
3. ส่วนนอน	25	ตร.ม.

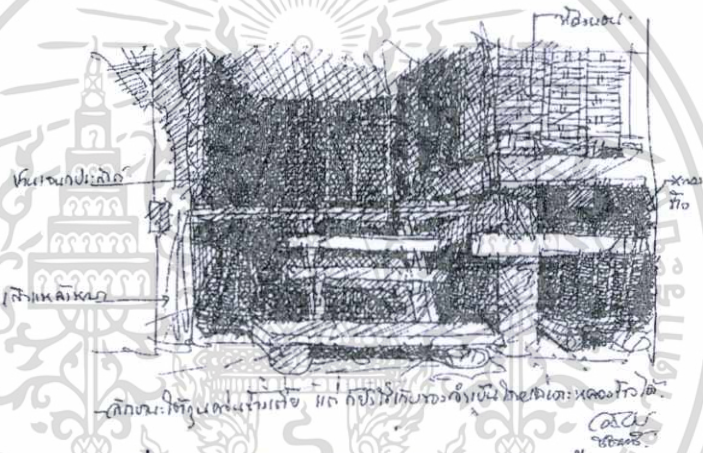
รูปที่ 4.121 ผังเรือนบ้านปางสา ท่าวังผา

(อรศิริ ปาณินท์. 2545-2546 : 29)

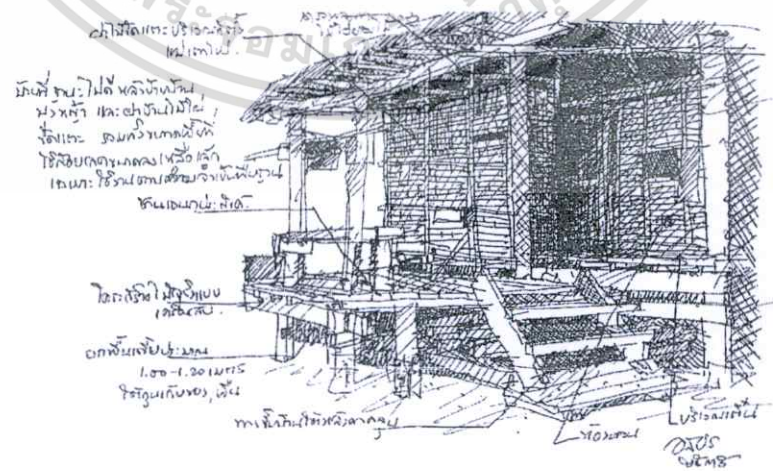

รูปที่ 4.124 รานน้ำชาน และแม่เตาไฟ
(อรศิริ ปาณินท์, 2535 : 81)

รูปที่ 4.125 ลักษณะใต้ถุนเรือนก่อนข้างใต้
(อรศิริ ปาณินท์, 2535 : 80)

รูปที่ 4.126 ชานและเติน
(อรศิริปาณินท์, 2535 : 80)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

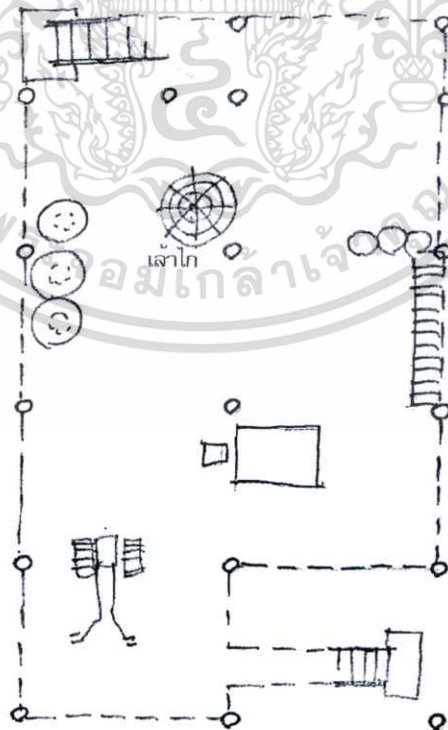
3.บ้านทุ่งส่น อ.ทุ่งช้าง

สถานที่ตั้ง : บ้านทุ่งส่น อ.ทุ่งช้าง

ลักษณะทั่วไปของเรือน : ที่หมู่บ้านทุ่งส่นเหลือเรือนแบบเอกลักษณ์ไทลื้ออยู่เพียง 1 หลัง คือ เป็นเรือนเครื่องผูก โดยที่เสาเรือนเป็นไม้เนื้อแข็ง พื้นเรือนสูงประมาณ 2.20 เมตร บันไดมีทั้งหมด 8 ขั้น วางอยู่บนที่ปักบันได ไม้ซีก เมื่อขึ้นไปบนเรือนจะเป็นชานโล่งได้หลังคา ชานจะโล่งตลอดจากท้ายบันไดไปจนสุดชาน เป็นที่ซักล้าง หน้าเรือนหันไปทางทิศตะวันออก ด้านทิศใต้ของเรือนมีชานเล่นฉากต่อจากชานด้านหน้าไปจนสุดที่ครัวไฟ ซึ่งผนังด้านหนึ่งเป็นผนังห้องนอน หน้าห้องนอนเป็นชานยกระดับ (เต็น) เหนือประตูห้องนอนมีสายสิญจ์ และตะแหลัว (เฉลว) ร้อยพาดไว้ หลังคาเป็นทรงจั่วมีปีกนกทางด้านหน้า และด้านหลัง ทำให้รูปทรงโดยรวมคล้ายทรงปี่นหยา (ขวลิต สัยเจริญ, 2545:206-207)

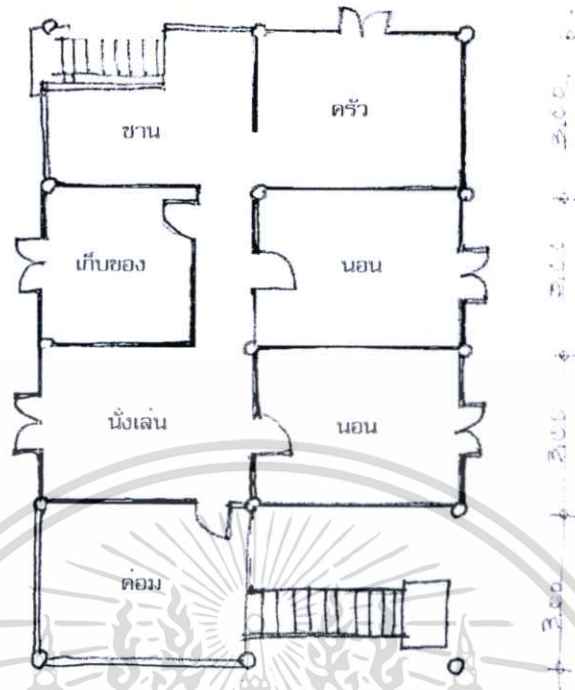
พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

1. ชาน	13	ตร.ม.
2. ค่อม	12	ตร.ม.
3. ส่วนรับแขก นั่งเล่น	12	ตร.ม.
4. เก้าบของ	9	ตร.ม.
5. ครัวไฟ	12	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	24	ตร.ม.

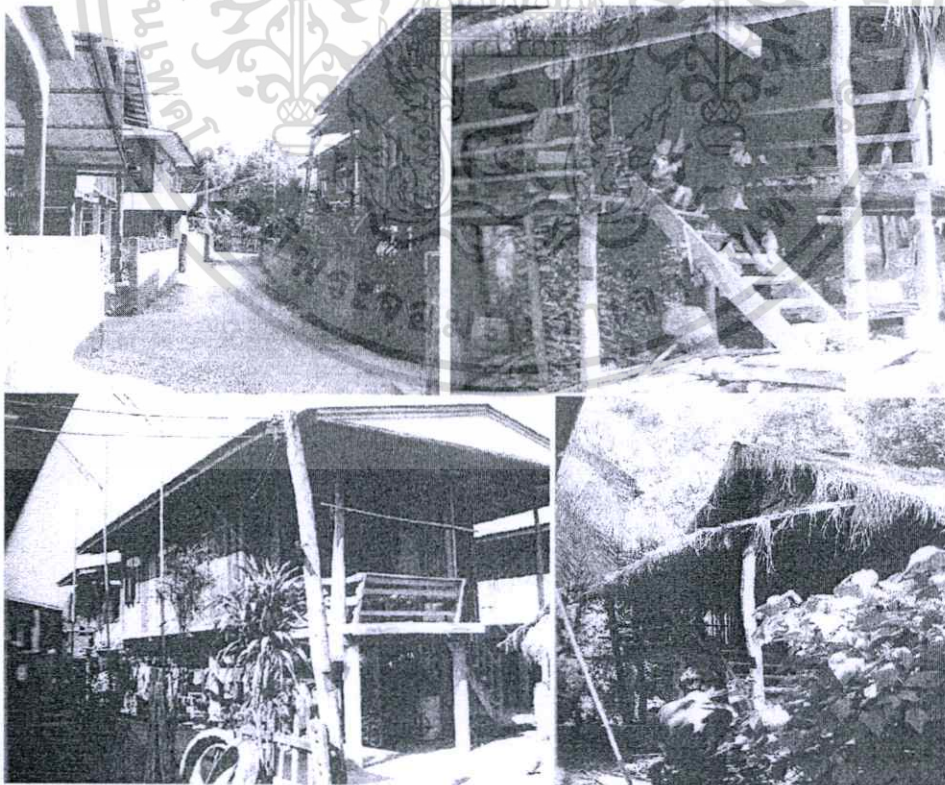

รูปที่ 4.130 ผังใต้ถุนเรือนบ้านทุ่งส่น อ.ทุ่งช้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในห้องเรียนเท่านั้น (ขวลิต สัยเจริญ, 2545 : 206) อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

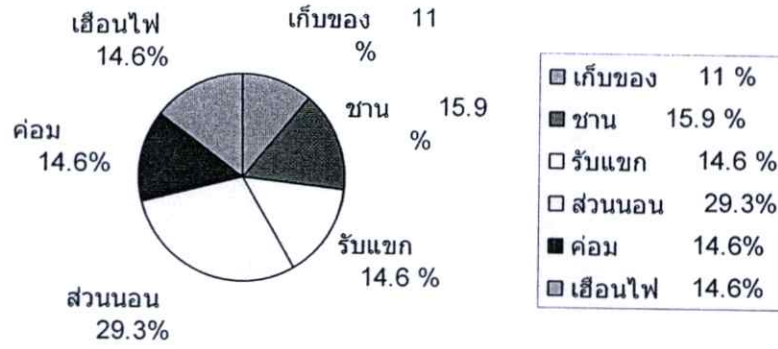

รูปที่ 4.131 ผังเรือนบ้านทุ่งฮ้าง อ.ทุ่งช้าง
(ชาลิต สัยเจริญ. 2545 : 206)

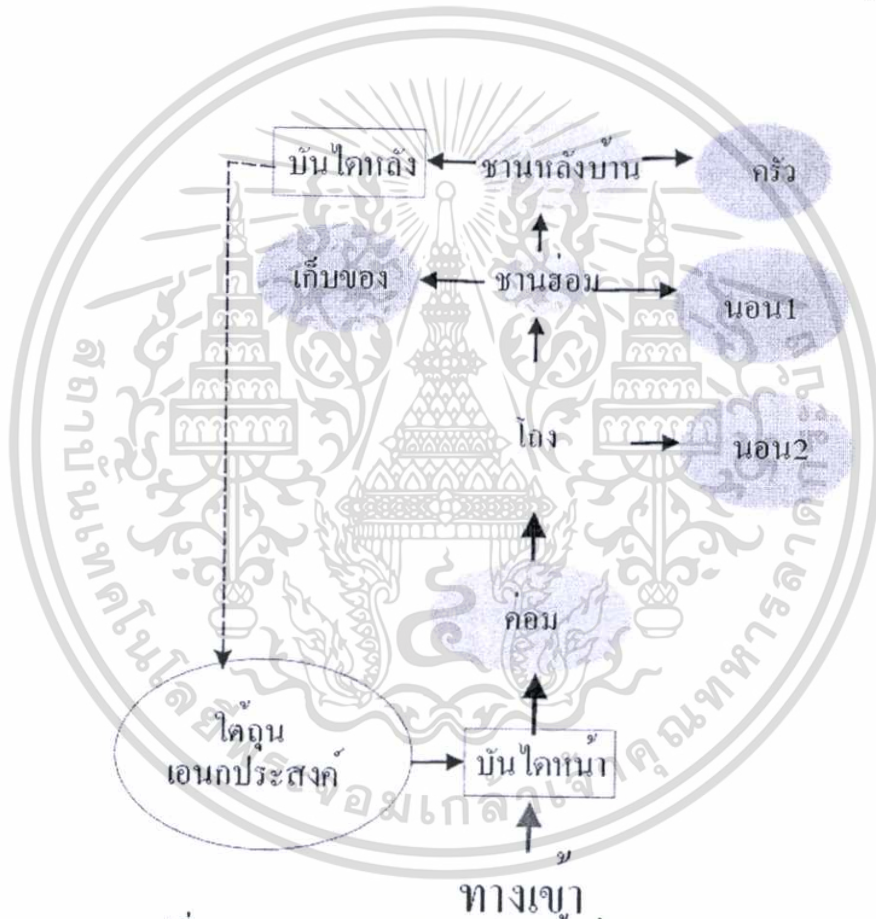

รูปที่ 4.132 ทัศนียภาพเรือนบ้านทุ่งฮ้าง อ.ทุ่งช้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ (ชาลิต สัยเจริญ. 2545 : 207) ญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.133 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ บ้านทุ่งสุนัข

รูปที่ 4.134 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

4. บ้านหลายห้อง อ.ทุ่งช้าง

สถานที่ตั้ง : บ้านหลายห้อง อ.ทุ่งช้าง

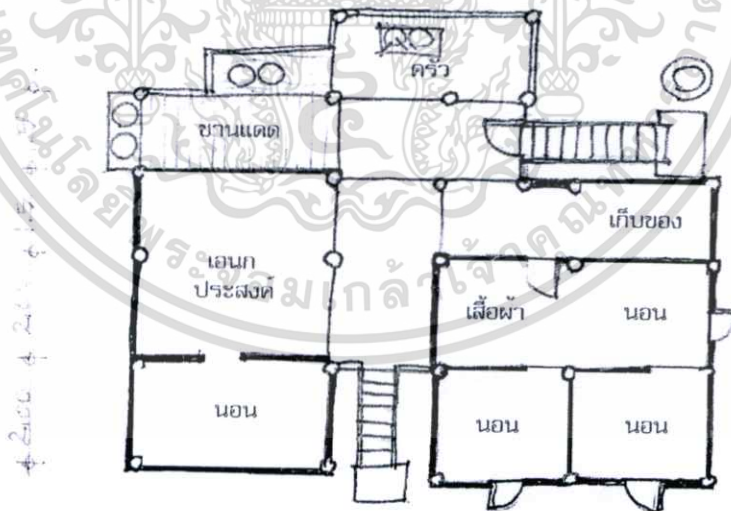
ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนเครื่องผูกยกพื้นประมาณ 60 ซม. มีโครงสร้างเสาเป็นไม้เนื้อแข็ง หลังคามุงด้วยหญ้าคาทรงจั่ว หรือ หน้าจั่วมีชายคาปีกนก เรือนเครื่องผูกขนาดเล็กประกอบไปด้วย ห้องนอน และชานด้านหน้าเป็นหลัก เรือนหลายหลังมีลักษณะบรรจุก้าว

ทรงกระบอกสานด้วยไม้ไผ่ชั้นด้วยมูลวัว หรือมูลควายผสมดินเหนียว เรียกว่า เขี้ยว หรือเสวียน ค้ำเอกสารนเป็นเอกสารนที่สงวนและใช้สำหรับเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์พืชและผลไม้ที่เก็บไว้ใช้บริโภคในครัวเรือน ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วางอยู่ร่วมกับชานด้านหน้าเรือน หรือด้านใดด้านหนึ่งของเรือน มีลักษณะในการวางผังในตัวเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ ที่น่าสนใจคือ ชานร่ม (ค่อม) ในเรือนจะอยู่ตำแหน่งตรงกลางก่อนไปทางด้านหน้า เชื่อมพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น ห้องนอน ครีว และเต็น สำหรับนั่งเล่น ชานแดดซักล้าง หรือที่เก็บของ หรือยุงข้าว โดยที่ บันไดขึ้นบ้านสามารถมีได้มากกว่า 1 บันได (ส่วนใหญ่มี 2 บันได คือด้านหน้า และด้านหลัง) บันไดจะพาดขึ้นมาตรงกับชานเล่นบนตัวเรือนพอดี บางครั้งพบว่า เมื่อมองเข้าสู่ตัวเรือนทางด้านหน้าจะเห็นบันไดทางขึ้นสอดเข้าไปพาดที่ชานเชื่อมระหว่างด้านสกัดของเรือนจั่วสองหลังที่อยู่ในแกนเดียวกัน หลังหนึ่งเป็นเรือนนอน หลังหนึ่งเป็นเรือนครีว (ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 208)

พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

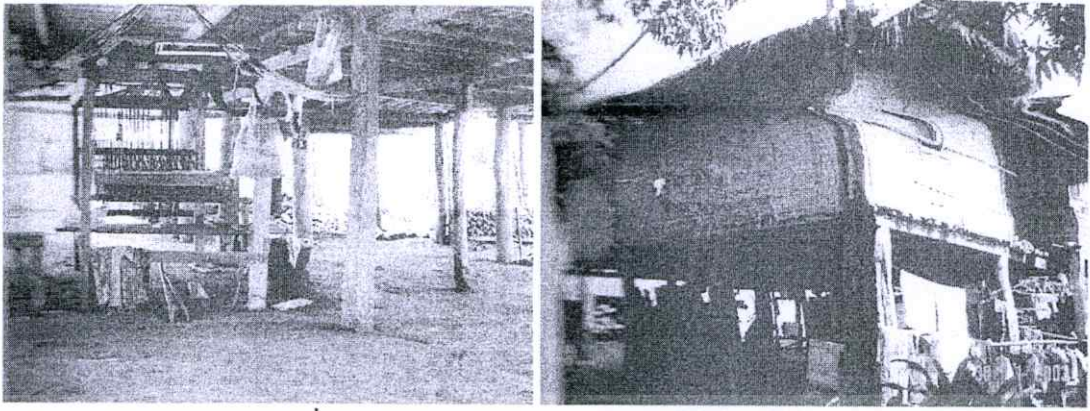
1. ชานแดด	6.25	ตร.ม.
2. ชาน	10.5	ตร.ม.
3. เอนกประสงค์	12.25	ตร.ม.
4. เก็บของ	7.5	ตร.ม.
5. ครีวไฟ	6.75	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	20	ตร.ม.

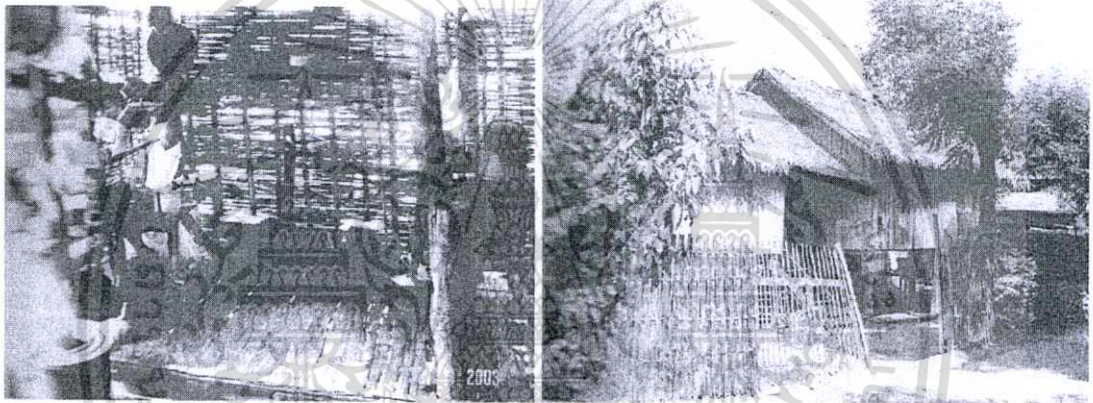
รูปที่ 4.135 ผังเรือนบ้านหลายทุ่ง อ.ทุ่งช้าง

(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 208)

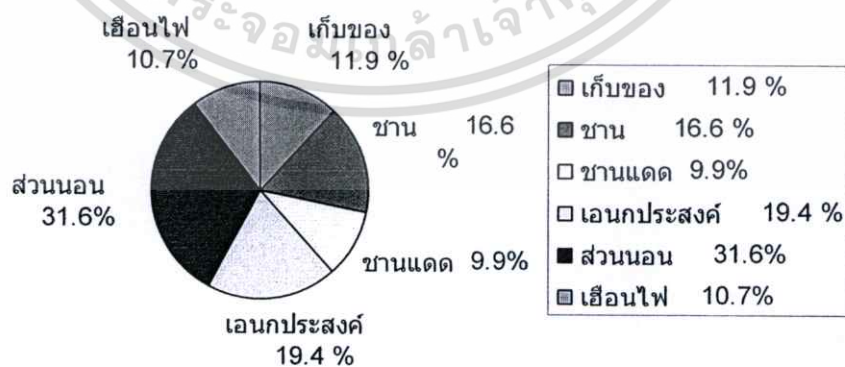
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.136 ทศนียภาพเรือน บ้านหลายทุ่ง อ.ทุ่งช้าง
(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 209)

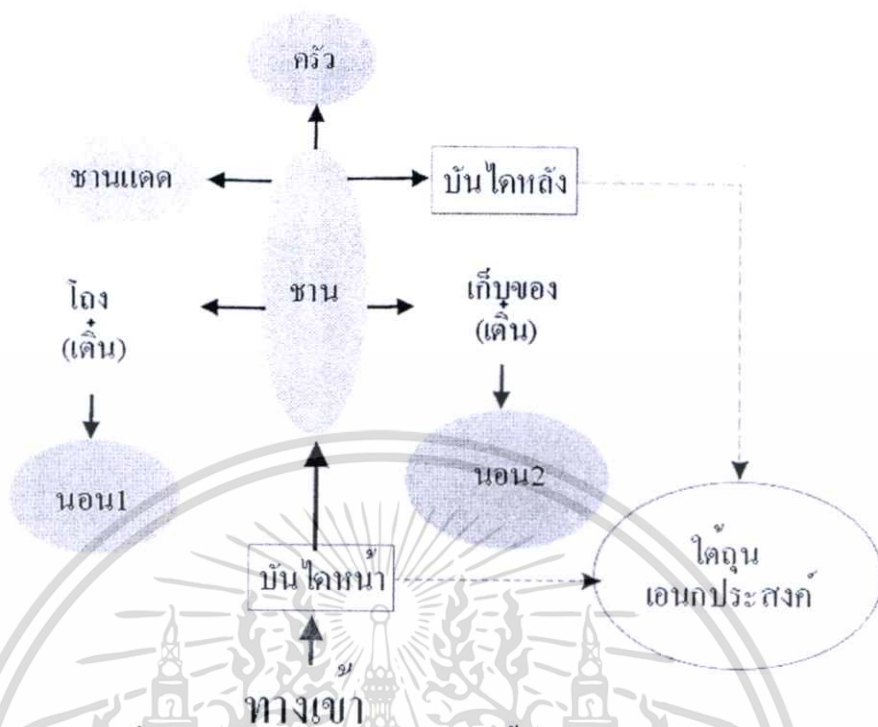

รูปที่ 4.137 ทศนียภาพเรือน บ้านหลายทุ่ง อ.ทุ่งช้าง
(ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 209)

รูปที่ 4.138 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ บ้านหลายทุ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.139 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

5. บ้านหนองบัว อ.ปัว

สถานที่ตั้ง : บ้านหนองบัว อ.ปัว จ.น่าน

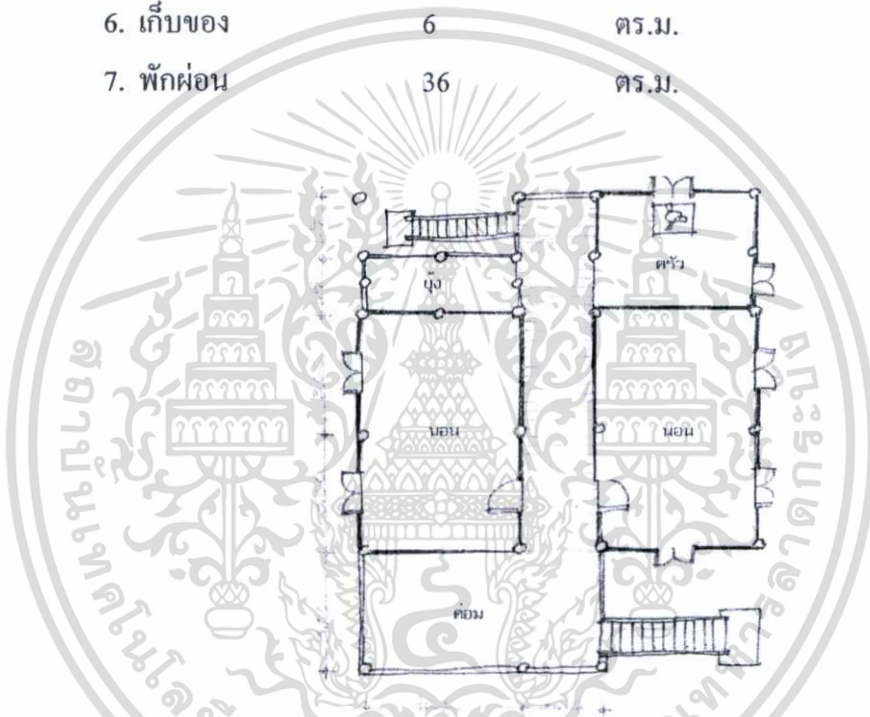
ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : รูปแบบลักษณะเรือน ได้แก่ บันไดขึ้นเรือนอยู่ทางด้านหน้า มีเสาเหล็กลมหา บันไดพาขึ้นสู่ชานเรือน ซึ่งเคยจัดให้เป็นชานแคด ไม่มีหลังคาคลุมแต่ในปัจจุบัน ได้สร้างหลังคาคลุมแทบทุกบ้าน เนื่องจากต้องการพื้นที่ใช้สอยคุ้มแดดคุ้มฝนมากกว่า และในพื้นที่ชานด้านหน้านี้ นิยมสร้างราวกันตก ดีไซน์ไม้ หรือตีระแนงช่องลมเป็นตาราง เพื่อกันขโมย และระบายอากาศได้ดี ถัดเข้าไปจากชานเรือนจะเป็นการยกระดับขึ้นเป็นชานร่วม (เดิน) ตรงกลางเรือนจะเป็นชานเล่น เชื่อมระหว่างหน้าเรือไปสู่ชานหลังเรือนที่เป็นส่วนครัวและ ซักล้าง เรียกชานร่วมหน้าเรือนว่าค่อม ชาวไตลื้อที่ บ้านหนองบัวยังนิยมสร้างครัวไฟไว้ชั้นบน เรือน โดยในอดีตมีการใช้พื้นที่ครัวไฟ ร่วมกับห้องนอนใหญ่ ซึ่งมีห้องเดียว แต่ปัจจุบันมีการแยกห้องนอนออกไปชัดเจน โดยอาศัยชานเล่นที่เป็นทางเดินมาขึ้น เพื่อความปลอดภัยจากเพลิง และความเป็นส่วนตัวไว้ ปกติชานเล่นมักอยู่ตรงแนวกลางเรือน ซึ่งเป็นบริเวณช่วงต่อหลังคาของจั่ว 2 หลัง แต่รูปทรงหลังคาที่บ้านหนองบัวทั้งหมด เป็นหลังคาทรงปั้นหยาแบบทรงไต แบบเดียวกับที่ สิบสองปันนา แต่มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตคือ ชายคาไม่ทอดต่ำลง ความชันของหลังคาลดลงเหลือประมาณ 20-35 องศา ผนังเรือนส่วนใหญ่ เป็นฝาไม้ตีตามนอน รูปทรงห้องเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

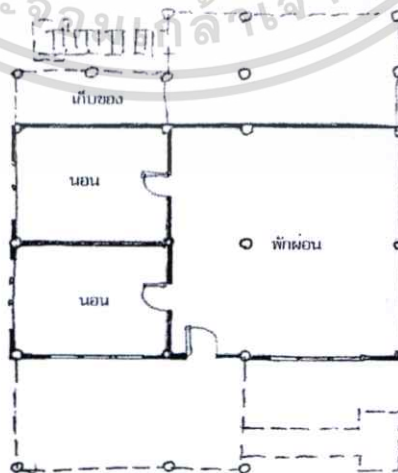
ฝาผนังตรง ไม่ผายออก มีการเจาะช่องหน้าต่างมากขึ้นตามแบบปัจจุบัน (ขวลิต สัยเจริญ. 2545 : 205)

พื้นที่ใช้สอย ประกอบด้วย

1. ชาน	18	ตร.ม.
2. ค่อม	18	ตร.ม.
3. ยุ้งข้าว	6	ตร.ม.
4. ครัวไฟ	12	ตร.ม.
5. ส่วนนอน	72	ตร.ม.
6. เกือบของ	6	ตร.ม.
7. พักผ่อน	36	ตร.ม.

รูปที่ 4.140 ผังเรือนบ้านหนองบัว อ.บัว (ขวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

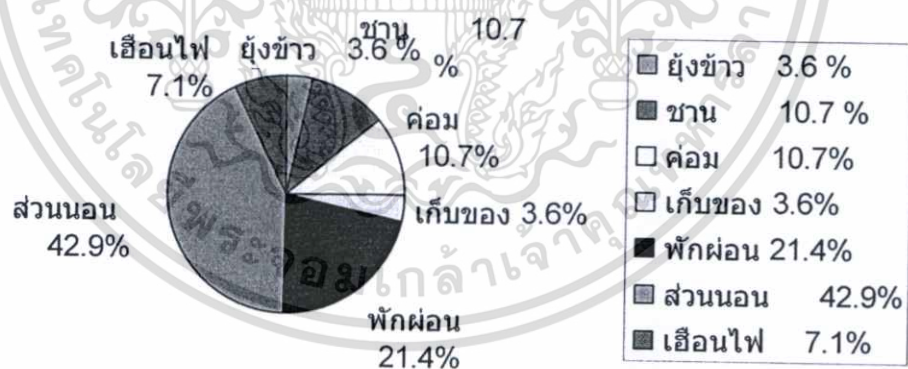

รูปที่ 4.141 ผังใต้ถุนเรือนบ้านหนองบัว อ.บัว (ขวลิต สัยเจริญ. 2545 : 211)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

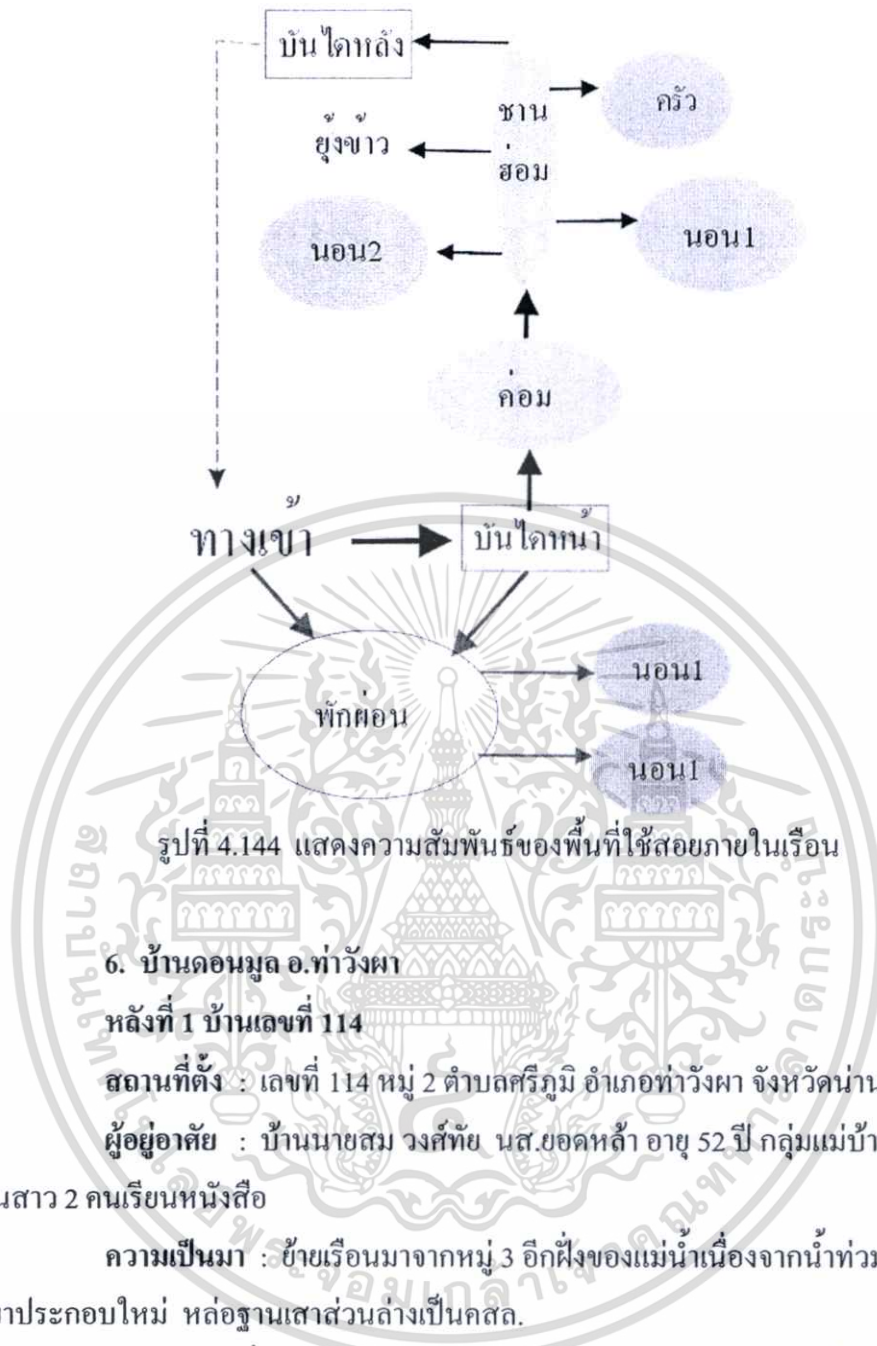

รูปที่ 4.142 ทัศนียภาพ บ้านหนองบัว อ.ปัว (ชวลิต สัยเจริญ. 2545 : 204)

รูปที่ 4.143 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นร้อยละ บ้านหนองบัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. บ้านดอนมูล อ.ท่าวังผา

หลังที่ 1 บ้านเลขที่ 114

สถานที่ตั้ง : เลขที่ 114 หมู่ 2 ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ผู้อยู่อาศัย : บ้านนายสม วงศ์ทัย น.ส.ยอดหล้า อายุ 52 ปี กลุ่มแม่บ้านทอดผ้า และ

หลานสาว 2 คนเรียนหนังสือ

ความเป็นมา : ชายเป็นเรือนมาจากหมู่ 3 อีกฝั่งของแม่น้ำเนื่องจากน้ำท่วม โดยเรือเรือนเดิมมาประกอบใหม่ หล่อฐานเสาส่วนล่างเป็นคสล.

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนแบบจั่วเดี่ยว ต่อชายคาขึ้นเป็นปีกนก ด้านขวา และ ด้านหน้าเรือน หลังคามุงสังกะสี ส่วนหน้าจั่วเป็นจาก ผนังเรือนเป็นไม้ตีตามนอน ส่วนด้านที่เป็นส่วนครัว ผนังแบบชั่วคราวคือ ไม้ไผ่สานขัดแตะ ผนังส่วนโถงเป็นไม้ตีตามนอน

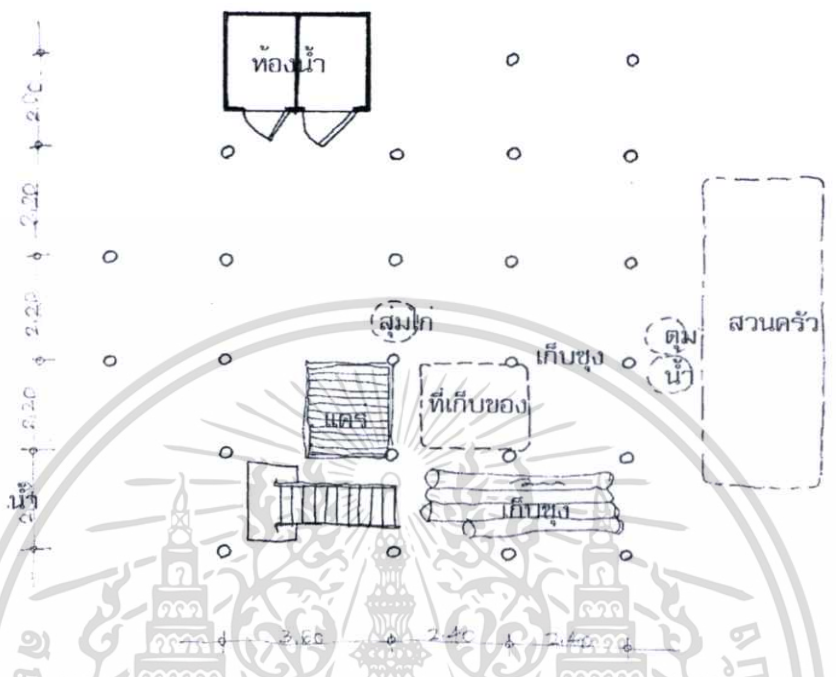
พื้นที่ใช้สอย : ประกอบด้วย

1. ชานแดด	4.8	ตร.ม.
2. ชานหน้าบ้าน	10.56	ตร.ม.
3. โถงนอนกประสงค์	21.12	ตร.ม.
4. ครัวไฟ	5.28	ตร.ม.

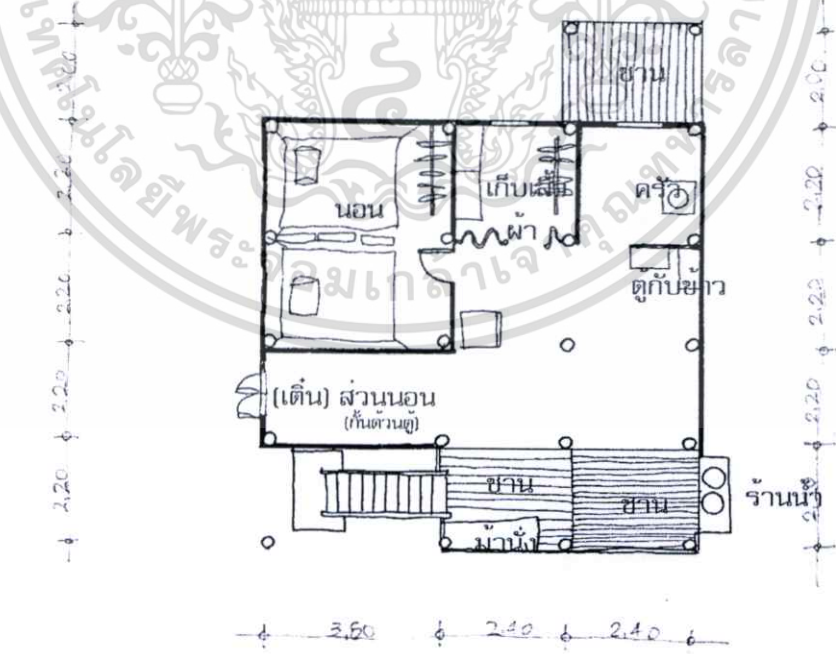
5. ส่วนนอน 15.84 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบให้สำนักงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6. เกือบเสื่อผ้า 5.28 ตร.ม.
- 7. ค่อม 7.92 ตร.ม.

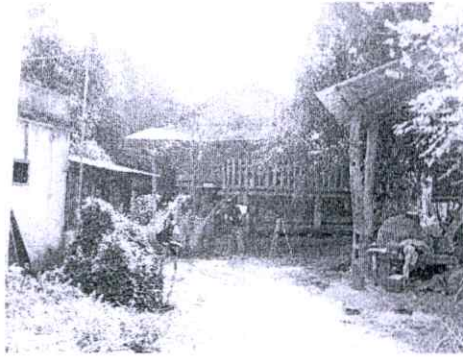

รูปที่ 4.145 ผังใต้ถุนเรือนบ้านเลขที่ 114 บ้านคอนมูล

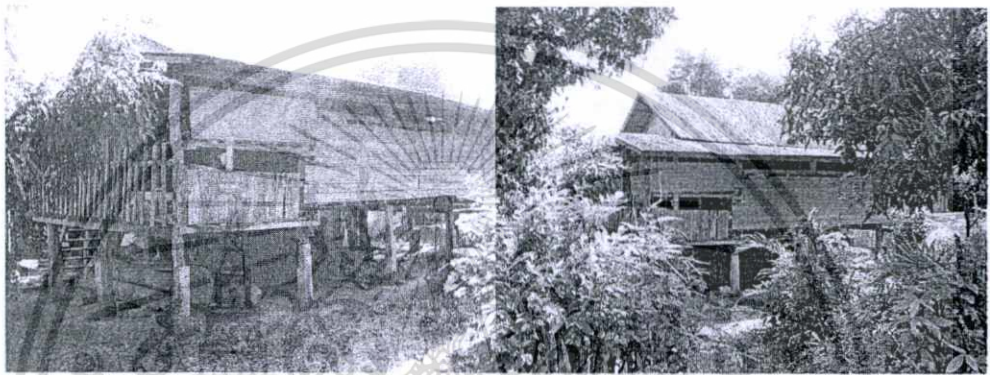

รูปที่ 4.146 ผังเรือนบ้านเลขที่ 114 บ้านคอนมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.147 ทศนียภาพด้านหน้าบ้าน ยุงข้าวอยู่ด้านขวา

รูปที่ 4.148 ทศนียภาพภายนอกอาคาร

รูปที่ 4.149 ชานแตกเป็นไม้ไผ่ ผึงเป็นไม้ไผ่สานขัดตะ

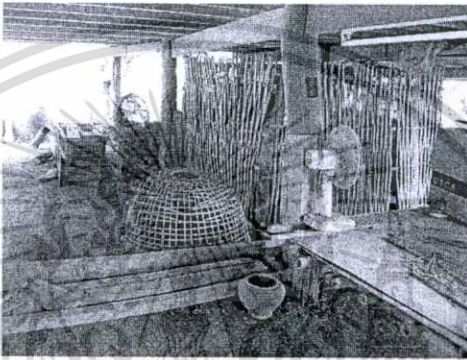

รูปที่ 4.150 ยุงข้าวแยกกับตัวเรือน เก็บฟืนไว้ได้ยุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดที่เห็นการใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

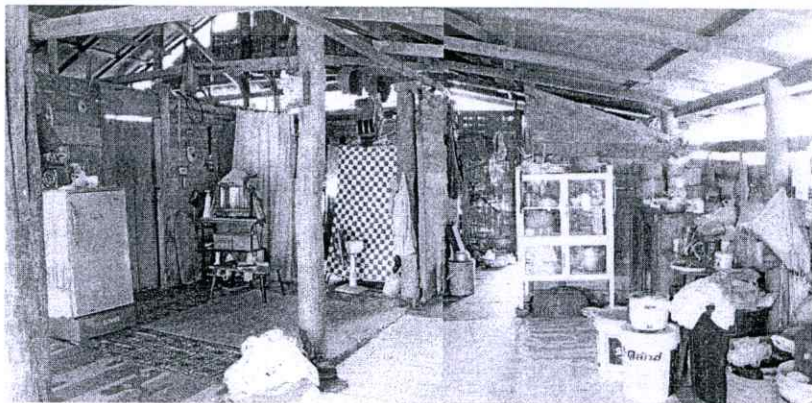
รูปที่ 4.151 ชู่งข้าวด้านข้างเดิมเป็นที่ตำข้าว

รูปที่ 4.152 ที่เก็บของใต้ถุนเรือนผนังเป็นไม้ไผ่สาน

รูปที่ 4.153 ใต้ถุนเรือนมักมีตั้งเตี้ยสำหรับนั่งทำงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่รูปที่ 4.154 ภายในเรือนเป็นที่โถงเอนกประสงค์ เชื่อมต่อกับครัวด้านหลัง นี้ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันได

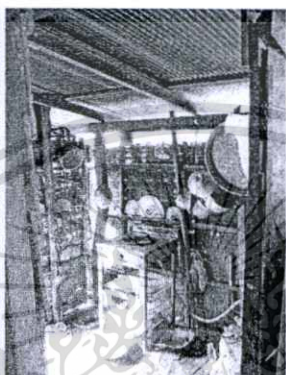
ชานแดดเป็นพื้นไม้ไผ่

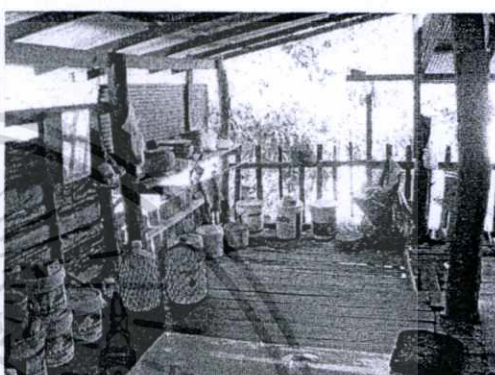
ชานมีหลังคาคลุมมีม้านั่ง

ครัวไฟผนังไม้ไผ่สาน

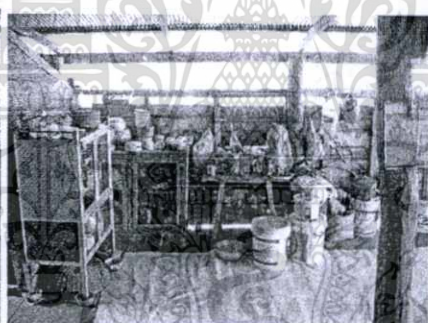
ภายในครัวไฟ

ส่วนชาน พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ มีร้านน้ำ

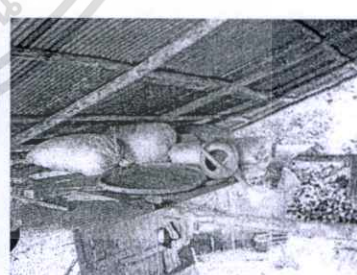
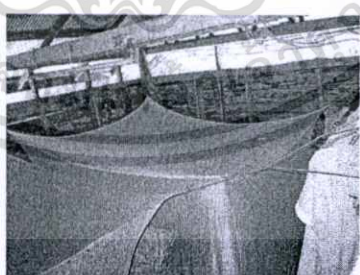
ร้านน้ำ และ พื้นเป็นฟากไม้ไผ่

ส่วนทำอาหาร

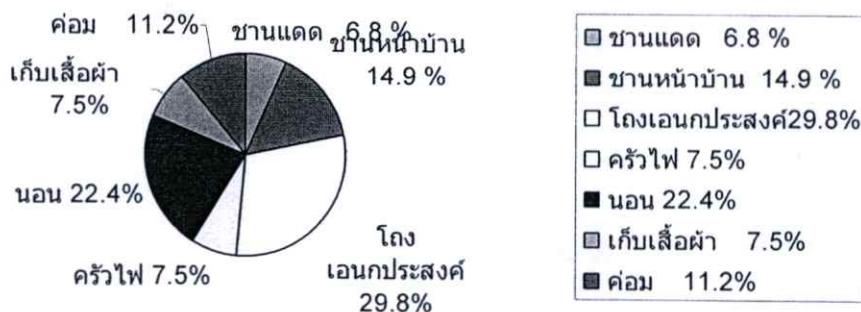

เตียง

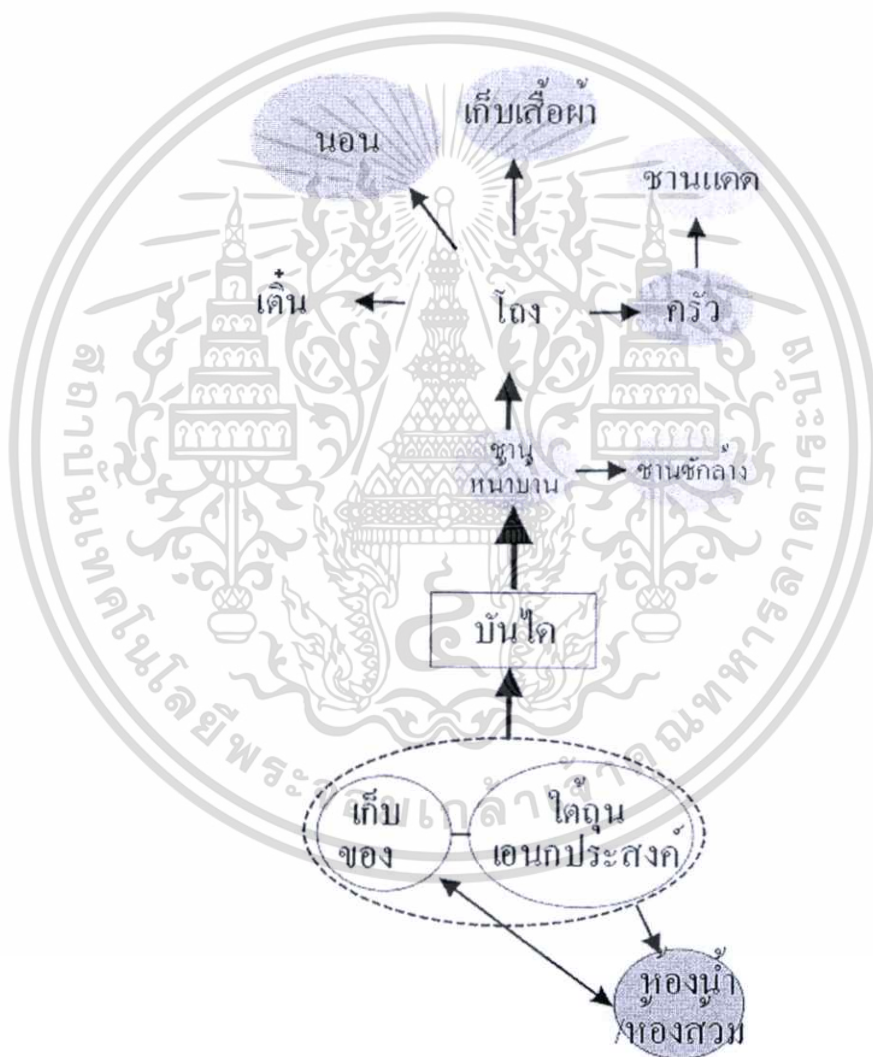

ส่วนนอนแบบเป็นห้องและแบบม่าน กางมุ้งแยกกันใช้ฟูกแบ่งส่วน ควัน (การวางของใต้หลังคา)
รูปที่ 4.155 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.156 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยของเรือน

รูปที่ 4.157 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังที่ 2 บ้านเลขที่ 133

สถานที่ตั้ง : บ้านเลขที่ 133 หมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : นายศรีวงษ์ นาวงศ์ อยู่กับภรรยา 2 คน ทำอาชีพปลูกข้าว

ความเป็นมาของเรือน : ซื้อมาเก่าที่รื้อมาปลูกใหม่ อยู่อาศัยมาตั้งแต่ พศ.2518

โดยชั้นล่างหล่อเป็นเสาปูน ชั้นบนเป็นโครงสร้างไม้

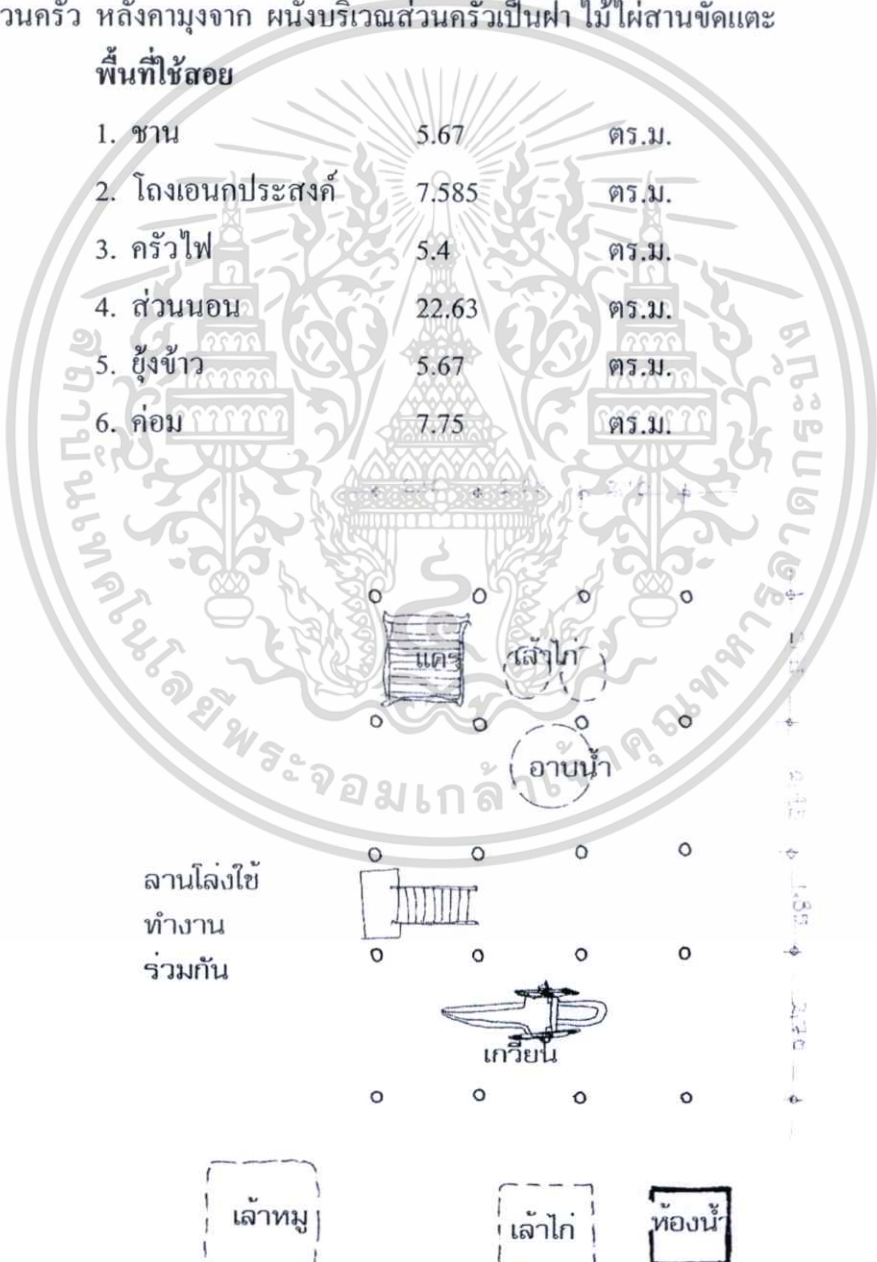
อายุเรือน : 34 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วแฝด ส่วนจั่วใหญ่เรือนนอนเป็นหลังคา

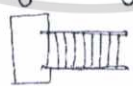
สังกะสีฝาเรือนเป็น ไม้ตีตามนอน ส่วนจั่วเล็กเป็นส่วนชุ้งข้าวอยู่ในเรือนเป็น โครงไม้ ผนังสังกะสี และส่วนครัว หลังคามุงจาก ผนังบริเวณส่วนครัวเป็นฝา ไม้ไผ่สานขัดแตะ

พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	5.67	ตร.ม.
2. โถงเอนกประสงค์	7.585	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	5.4	ตร.ม.
4. ส่วนนอน	22.63	ตร.ม.
5. ชุ้งข้าว	5.67	ตร.ม.
6. ค่อม	7.75	ตร.ม.

ลานโล่งใช้
ทำงาน
ร่วมกัน

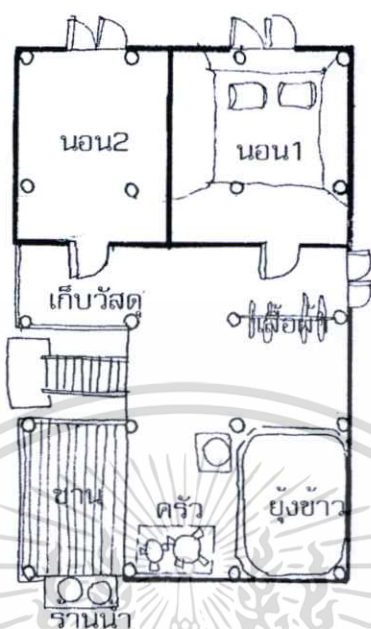
เกวียน

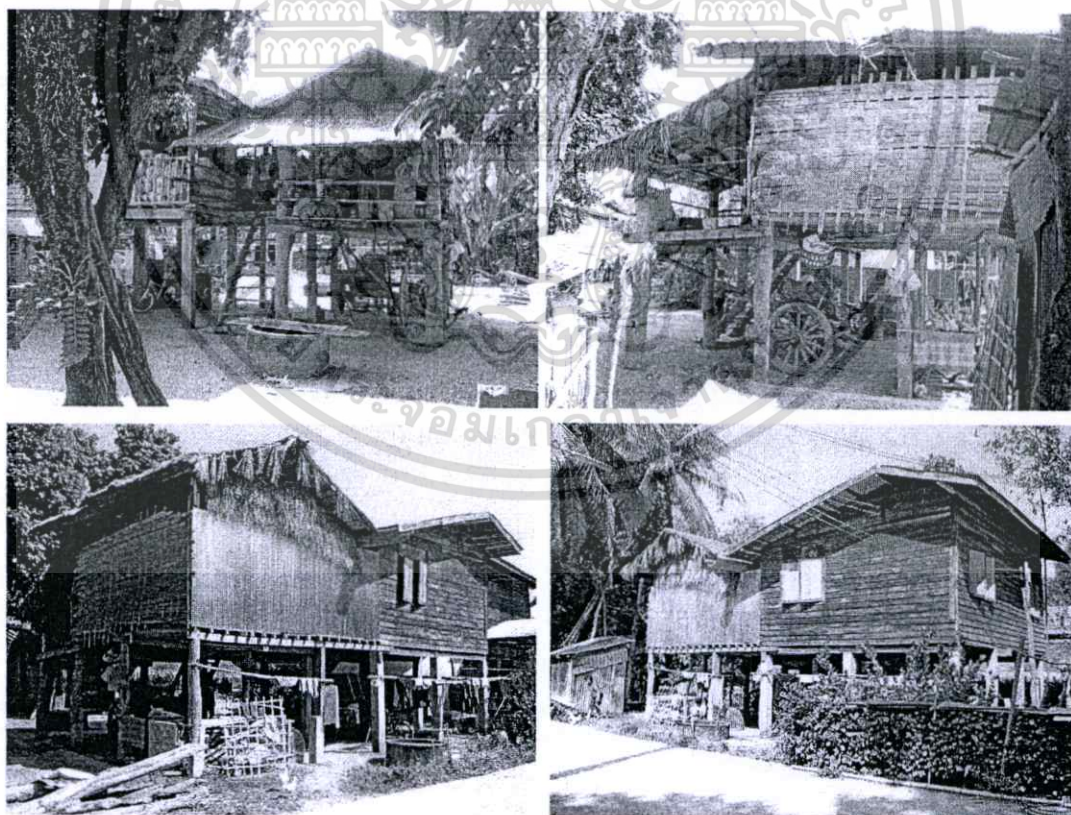
รูปที่ 4.158 ผังใต้ถุนเรือนบ้านเลขที่ 133 บ้านคอนมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

— 4.159 4.160 4.161 4.162 4.163 —

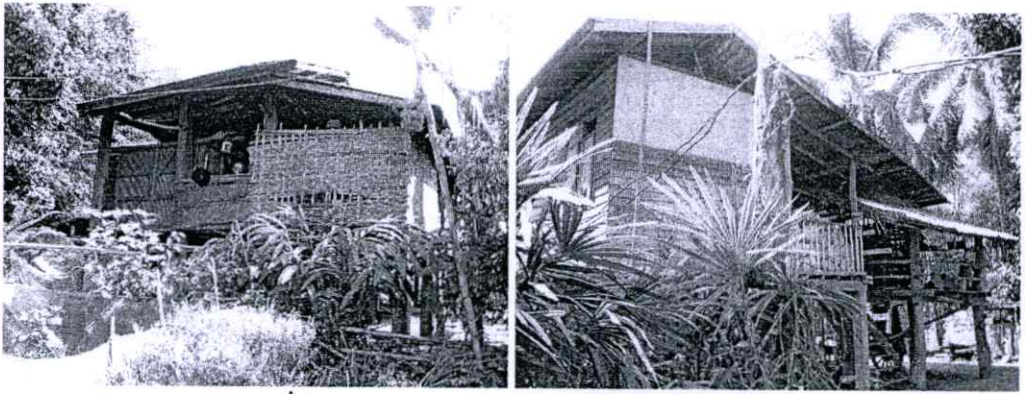

รูปที่ 4.159 ผังเรือนบ้านเลขที่ 133 บ้านคอนมูล

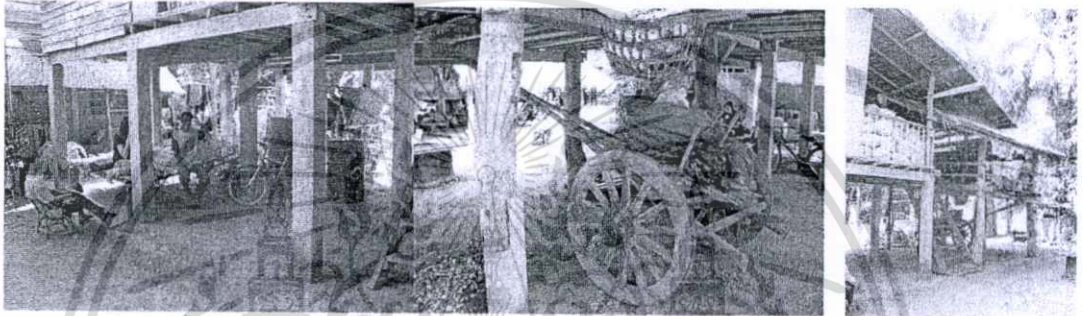

รูปที่ 4.160 แสดงทัศนียภาพโดยรอบของเรือน

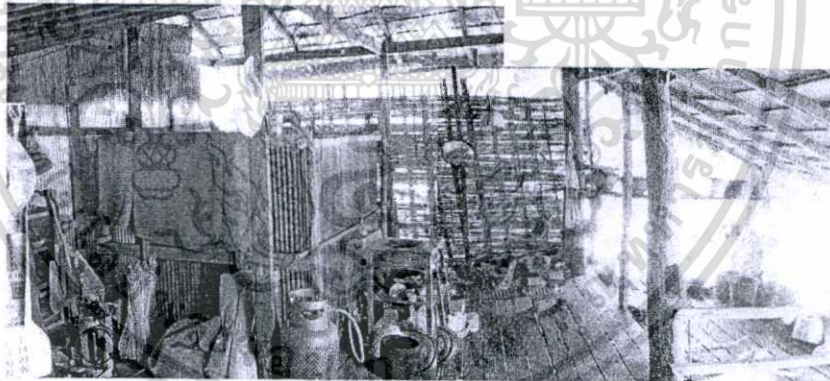
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.161 แสดงทัศนียภาพด้านข้าง ของเรือน

รูปที่ 4.162 ได้ถุนเรือนมีแคร่สำหรับนั่งเล่นเวลากลางวัน และเก็บเกี่ยว

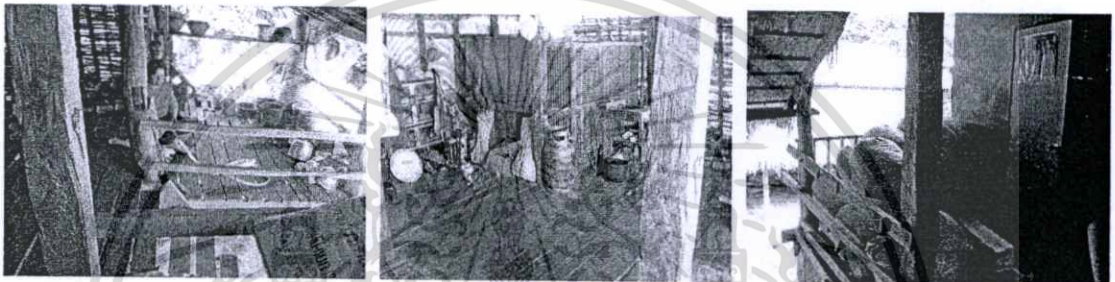
รูปที่ 4.163 บริเวณซุงข้าว ต่อเนื่องกับส่วนครัว และ ชาน

รูปที่ 4.164 บริเวณเดิน ส่วนระหว่างห้องนอน กับซุงข้าว ทำราวเสื้อผ้ากันแยกส่วน การค้า
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สละสิทธิ์แล้ว
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

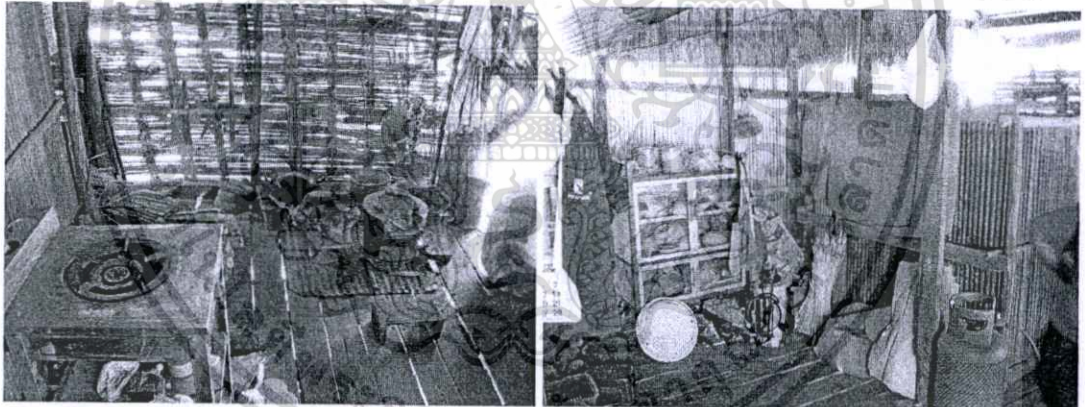
รูปที่ 4.165 บริเวณเดินส่วนหน้าห้องนอนทั้ง 2 ห้อง

ชาน

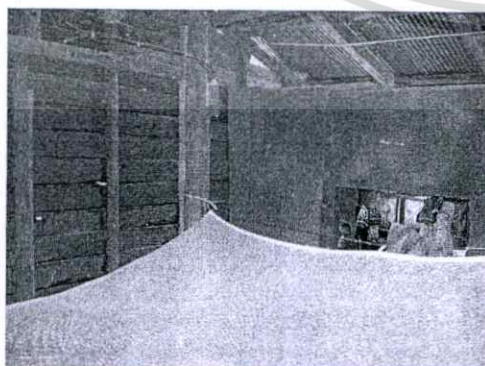
ตู้ข้าว

เดินใช้เก็บข้าวเปลือก

ส่วนครัว

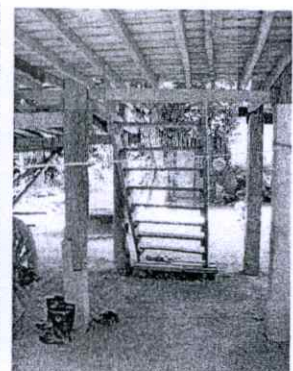
ส่วนเก็บของบริเวณตู้ข้าว

ส่วนนอน

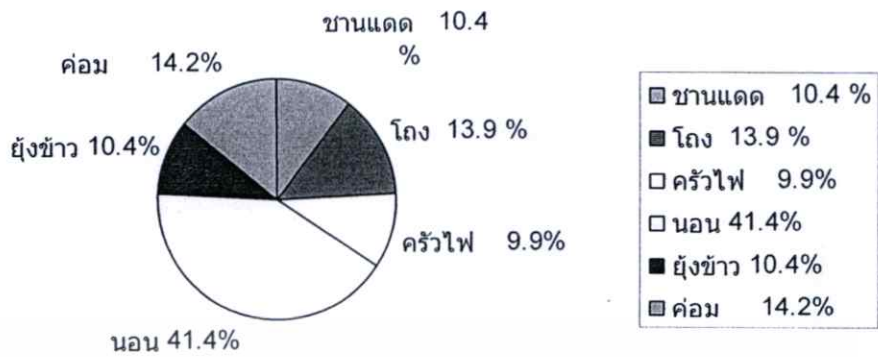
ร้านน้ำ

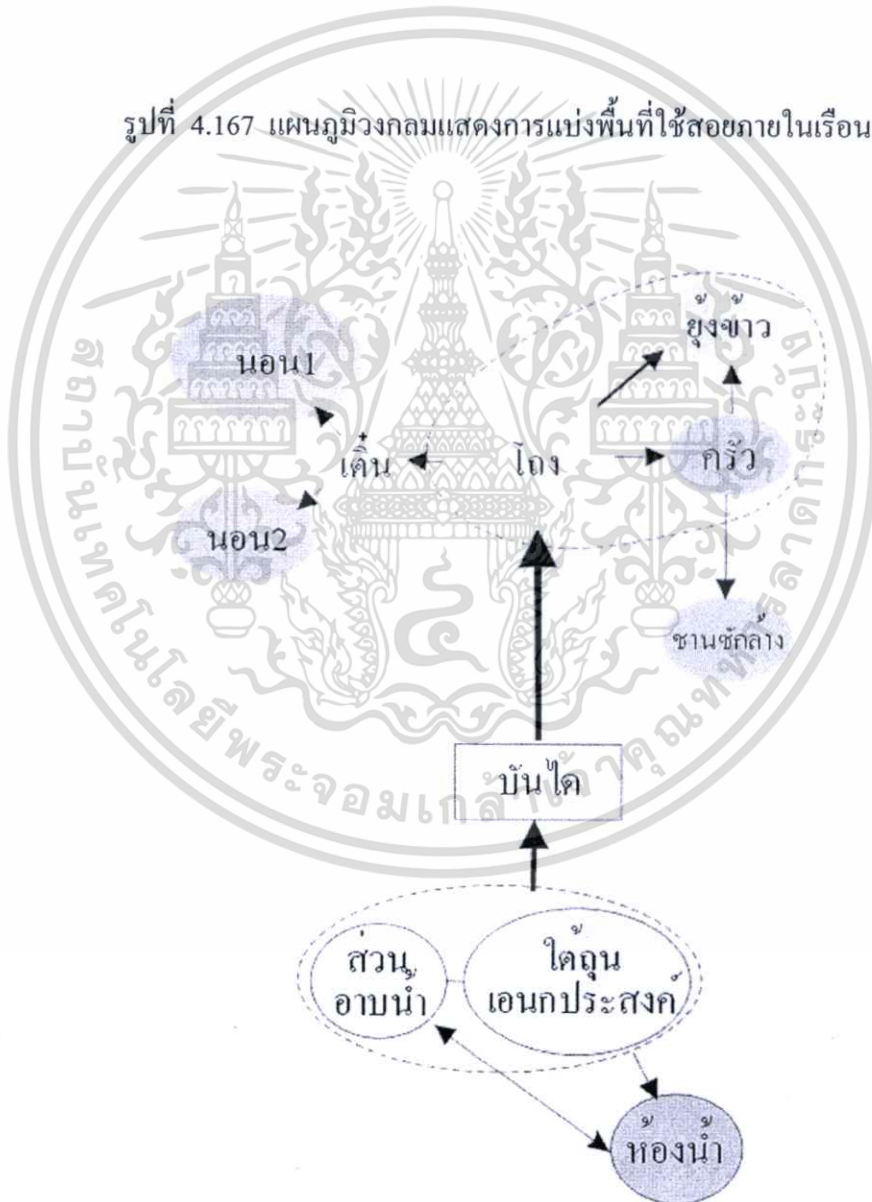
บันได

รูปที่ 4.166 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.167 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

รูปที่ 4.168 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังที่ 3 บ้านเลขที่ 77

สถานที่ตั้ง : 77 หมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : บ้านนายพล คำเขียว เจ้าบ้านปัจจุบัน นางต่อม นางวงค์ มีสมาชิกในบ้าน 7 คน หญิง 4 คน ชาย 3 คน เป็นนักเรียน 1 คน มีอาชีพ ทำสวน

ความเป็นมาของเรือน : ย้ายมาจากหมู่ 3 คอนมูกเก่าซึ่งอยู่อีกฝั่งแม่น้ำ พื้นที่ ตรงข้ามกัน ปี พศ.2518 เพราะหนีน้ำท่วมมา โดยซื้อเรือนเก่ามาแล้วปลูกเหมือนเรือนเดิม โดยใช้ควายลากไม้มา เสาเก่าขุดฐานมาด้วย ส่วนเรือนไฟที่เป็น เต่าไฟ และยุงข้าวมาต่อในภายหลังอีก ประมาณ 5-6 ปี (ประมาณ พศ. 2523)

อายุเรือน : 34 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วแฝด มีชายคาปีกนกคลุมชานด้านข้าง ขึ้นเรือนไปเป็นชาน ส่วนโถงอยู่ด้านขวามือ ประกอบด้วย ห้องนอนใหญ่ และห้องนอนเล็ก เป็นจั่วมุงสังกะสี ผนังเป็นไม้ตีตามนอนไม้ทึบ มีหน้าต่าง แต่ผนังกันห้องนอนภายในไม้ทึบสูงประมาณ 2 เมตร อีก 40 ซม. เป็นไม้ตีเว้นร่อง สำหรับระบายอากาศ และแสงสว่าง มีชานเชื่อมต่อไปยังเรือนครัวไฟ ซึ่งต่อเติมภายหลัง เป็นจั่วหลังคามุงสังกะสี ประกอบด้วยส่วนทำอาหาร และยุงข้าว ผนังยุงข้าวเป็นสังกะสียึดกับโครงไม้ ผนังในส่วนครัว เป็นฝาไม้ไผ่สานขัดแตะ บริเวณบ้าน มีหอผีประจำตระกูลอยู่ในบริเวณบ้านด้านหน้าบ้านด้วย

พื้นที่ใช้สอย

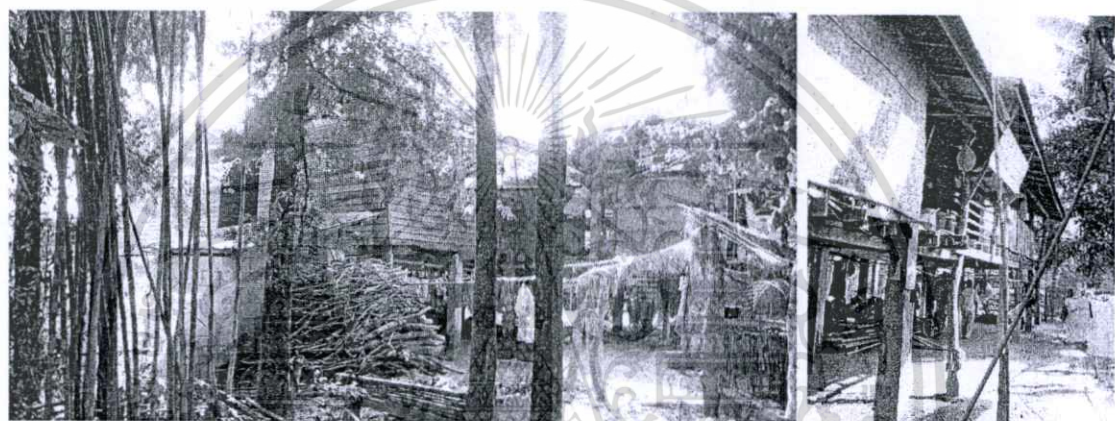
1. ชาน	17.02	ตร.ม.
2. ชานแคด	4.6	ตร.ม.
3. ชานฮ่อม	9.89	ตร.ม.
4. โถงเอนกประสงค์	23.46	ตร.ม.
5. ครัวไฟ	12.35	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	42	ตร.ม.
7. ยุงข้าว	5.59	ตร.ม.
8. ค่อม	11.27	ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

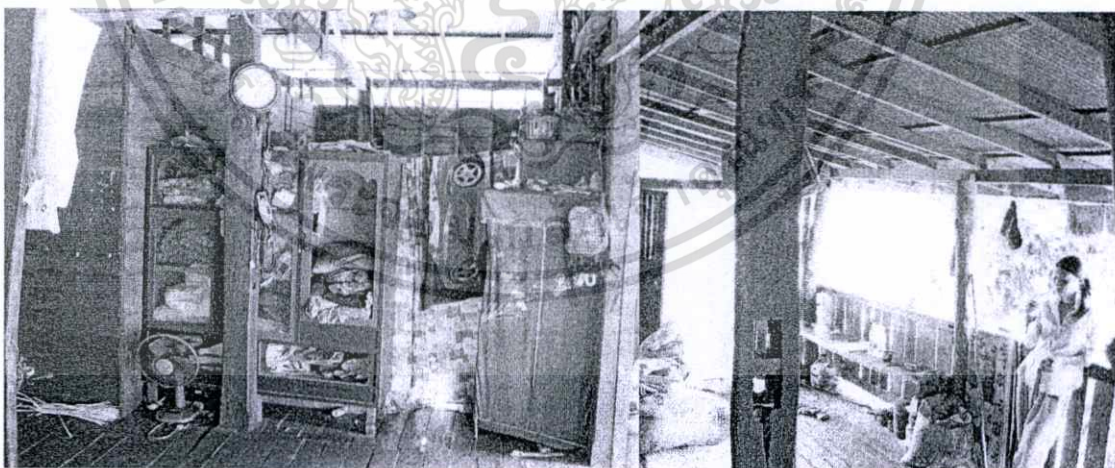

รูปที่ 4.171 ทศนียภาพภายนอก ด้านหน้า และด้านข้าง

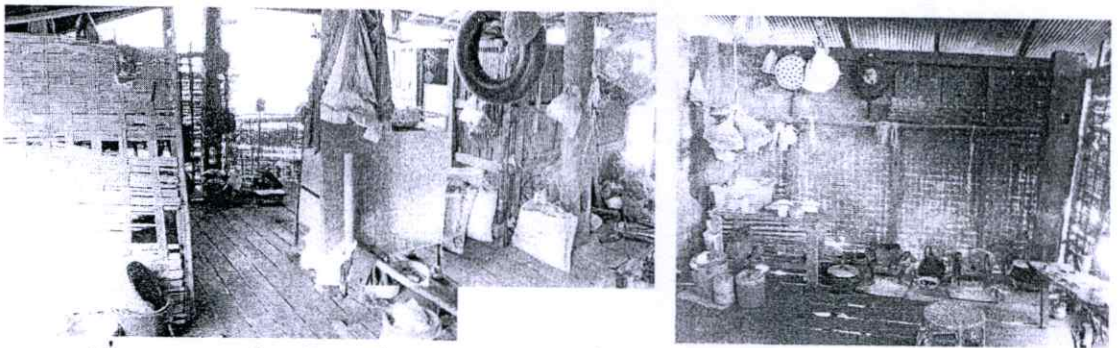

รูปที่ 4.172 ทศนียภาพภายนอก ด้านข้าง เห็นจั่วแฝด และจั่วของเรือนไฟ(ยุ่งข้าว)

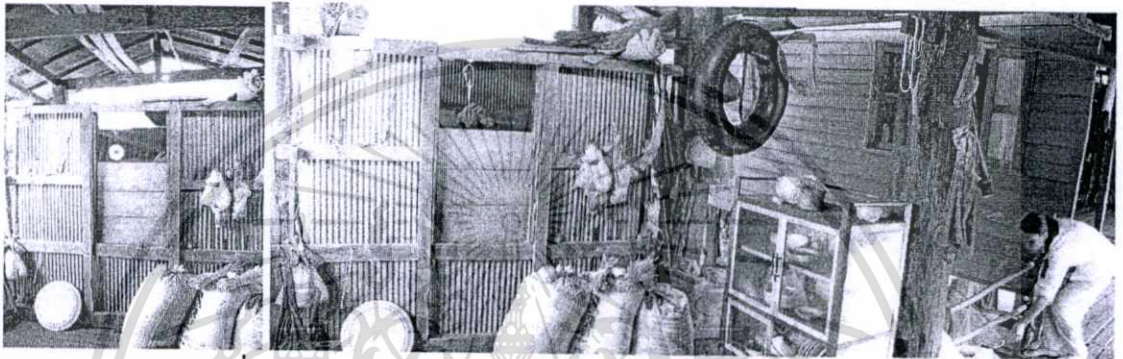

รูปที่ 4.173 ภายในโถงมองไปทางหน้าบ้านเห็น เดี้น และชานหน้ามีม้านั่ง

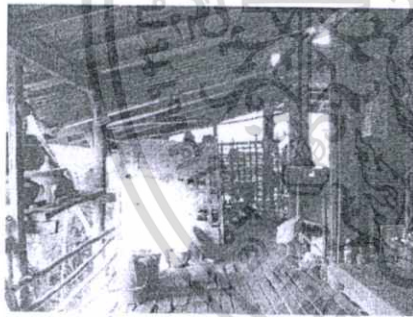
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

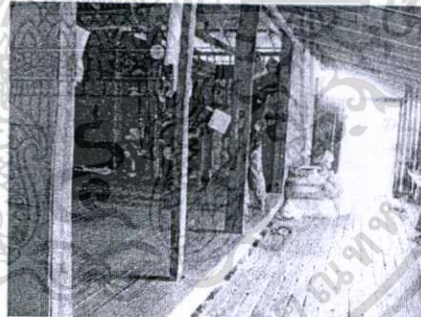
รูปที่ 4.174 ภายในบริเวณเรือนครัว ประกอบด้วยครัวอยู่ด้านซ้าย และซึ้งข้าวอยู่ด้านขวา

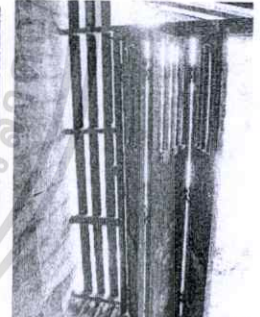
รูปที่ 4.175 บริเวณซึ้งข้าว ผนังเป็นสังกะสี อยู่ติดกับส่วนครัวไฟ

ชานต่อเนื่องไปที่ครัวไฟ

ชานต่อเนื่องกับส่วน โถงโถ่ง

ประตูทางขึ้นจากบันได

ค่อม (เตียง)

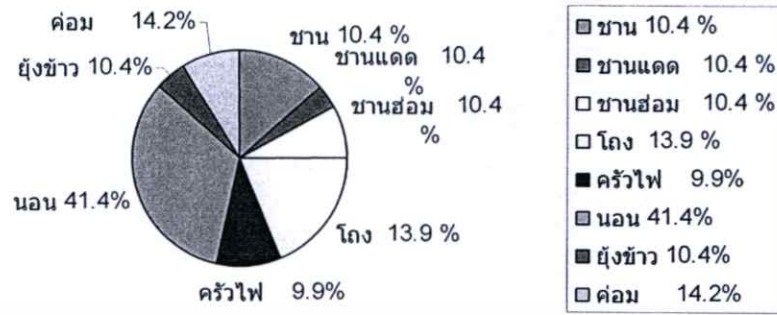
ห้องนอนใหญ่ใช้ม่านกันแบ่งส่วนใช้นอน และเก็บของ

ร้านน้ำ

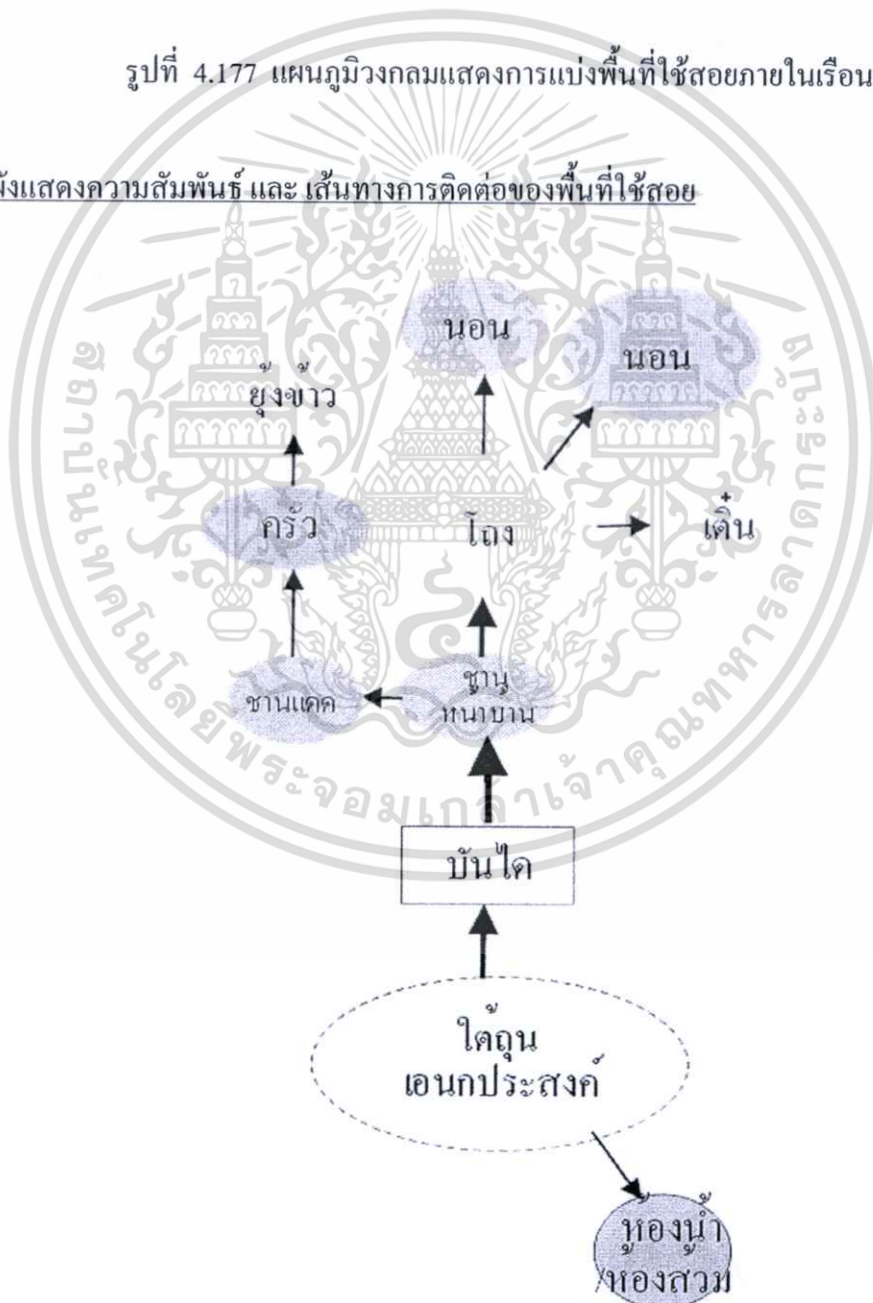
รูปที่ 4.176 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.177 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

รูปที่ 4.178 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังที่ 4 บ้านเลขที่ 100

สถานที่ตั้ง : 100 หมู่ 2 ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : แม่เสาร์ คำรงค์ เป็นผู้สูงอายุ มีอาชีพทอผ้า มีสมาชิกในบ้านทั้งหมด 4 คน ลูกชาย 1 คนทำงานค้าขายกลับบ้านประมาณเดือนละ 1 ครั้ง ส่วนหลานสาว 2 คนพิการ แต่ที่ประกอบอาชีพเก็บของขาย (ผัก / ของป่าเล็กๆน้อย)

ความเป็นมาของเรือน : ปลูกสร้างเมื่อปี พศ.2517 ย้ายมาจากหมู่ 3 คนละฝั่งแม่น้ำเช่นกัน เพราะน้ำท่วมใหญ่ โดยย้ายมาปลูกแบบเดิมที่ปลูกที่ หมู่ 3 แต่เสาชั้นล่างทำเป็นปูน

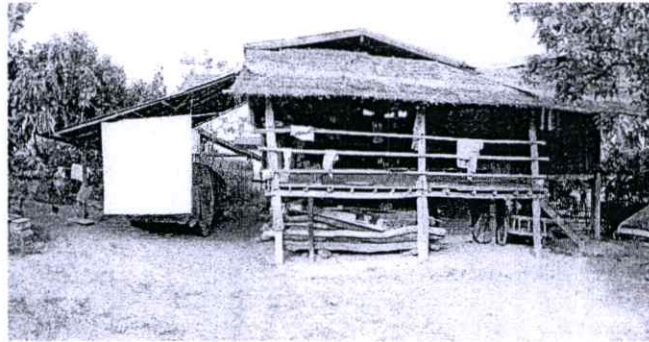
อายุเรือน : 34 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วแฝด จั่วใหญ่ เป็นส่วนโถง จั่วเล็ก เป็นห้องนอน มีชายปีกนกด้านชานหน้าบ้าน และ ทิ้งชายยาวด้านข้างเรือน เป็นที่จอดรถ ในอดีตเป็นที่ดำข้าว ภายในเรือนเป็นโถงโล่ง ผนังในส่วนโถง และครัว เป็นไม้สานขัดแตะ ราวระเบียงหน้าเป็นแบบ ไม้ไผ่มัดเป็น 3 เส้น หลังคาเป็นสังกะสี แต่ส่วนปีกนก ส่วนชานหน้าและหลังบ้าน มุงจาก เป็นโครงสร้างไม้ไผ่แบบเรือนเครื่องผูก ในโถงมีการทำแฝงที่บ้นส่วนครัวด้านในสุด ส่วนชานหลังบ้านที่ทำครัวมีหลังคาคลุม พื้นเป็นลำไม้ไผ่มัดเป็นแบบเรือนเครื่องผูก ผนังส่วนครัวด้านที่เป็นเตาไฟเป็นฝาไม้สานขัดแตะ แต่ส่วนที่คว่ำ งาน ล้างจาน เก็บตากภาชนะ เป็นผนังสูง 90 ซม. เป็นไม้ไผ่ผ่าซีก ตีตามตั้ง ส่วนห้องนอนนั้น ผนังเป็นไม้ ตีตามตั้งรอบด้าน มีหน้าต่างบ้างแต่ไม่ครบบานที่ไม่มีหน้าต่าง จะเป็นไม้ไผ่สาน โปรง ๆ ตาเป็นสี่เหลี่ยม ติดลงไฟตรงช่องหน้าต่างแทนบานหน้าต่าง

พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	11.44	ตร.ม.
2. ชานล้อม	6.25	ตร.ม.
3. ชานหลังบ้าน(ทำเป็นครัวไฟ)	11.44	ตร.ม.
4. โถงเอนกประสงค์	22.88	ตร.ม.
5. ครัว	6.75	ตร.ม.
6. ส่วนนอน	15.04	ตร.ม.
7. ค่อม(ใช้เป็นส่วนนอน)	7.04	ตร.ม.

รูปที่ 4.181 ทศนียภาพด้านหน้าเรือน

รูปที่ 4.182 รูปด้านหลังเรือน

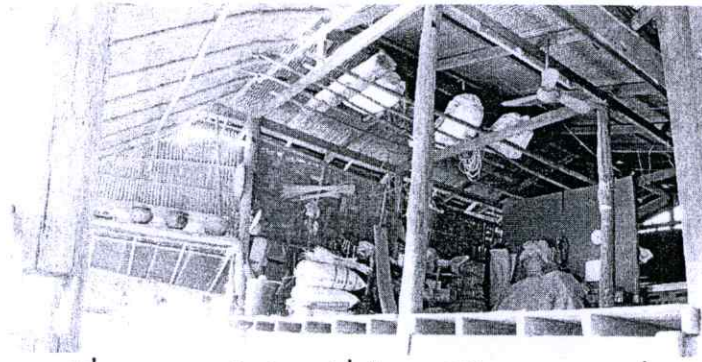

รูปที่ 4.183 ทศนียภาพด้านข้างที่จอรอดเป็นผนังไม้ไผ่สาน

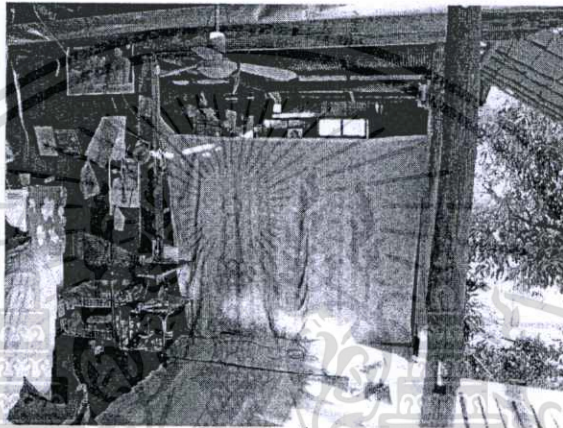

รูปที่ 4.184 ผนังส่วนครัวเป็นไม้ไผ่ผ่าซีก

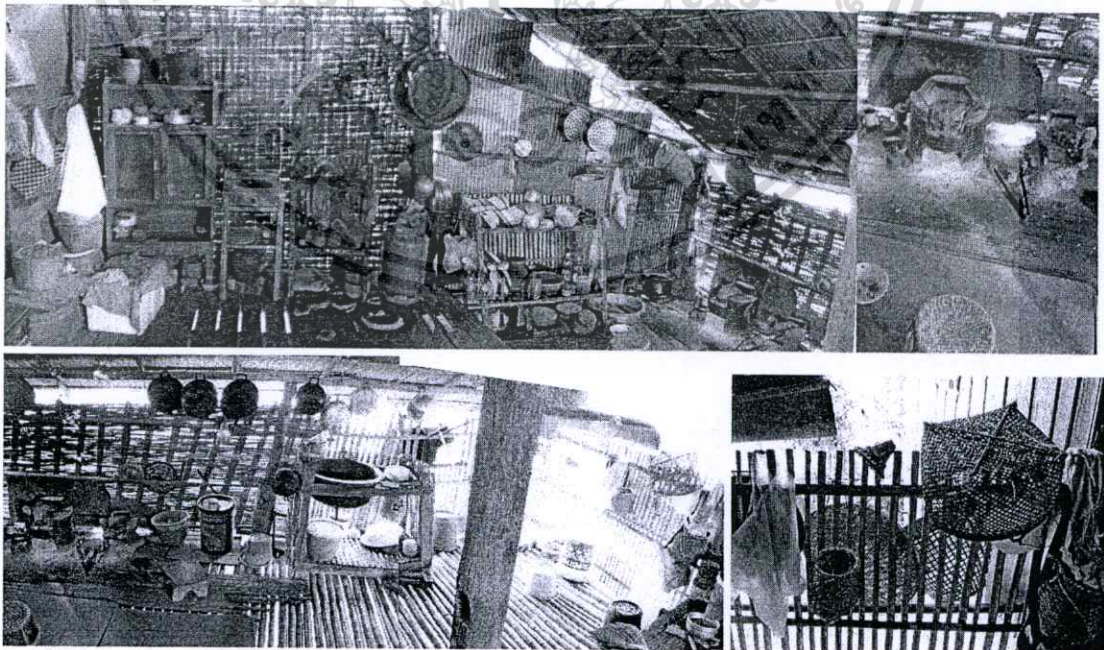
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.185 ภายในโรง มีที่เก็บของใต้หลังคาเรียก ควัน

รูปที่ 4.186 เต็น ไซ่ฆ่านกัันทำเป็นทึนอน

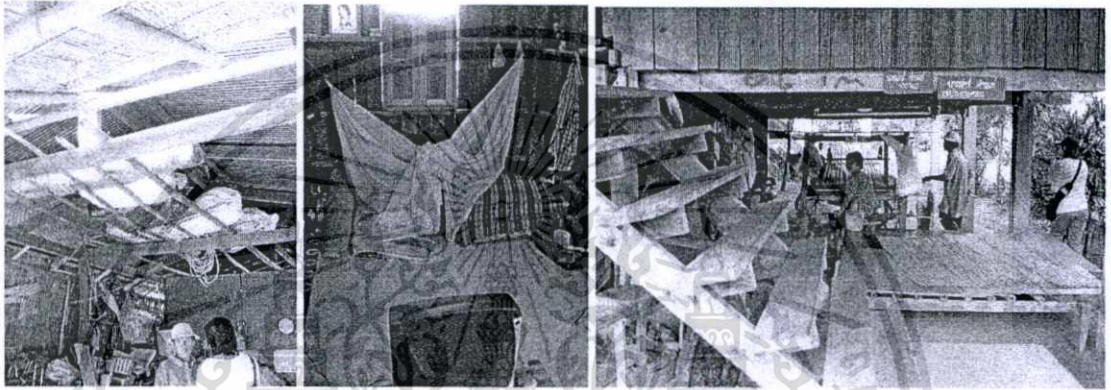

รูปที่ 4.187 ส่วนครัวจะอยู่ระดับเดียวกับตัวบ้าน ชานต่ำเป็นครัวไฟพื้นเป็นไม้ไผ่ ผนั่งเป็นไผ่ผ่าซีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.188 โถงเอนกประสงค์ฝาผนังเป็นไผ่สานมีการกั้นบังส่วนครัว ด้านขวาเป็นเตียง

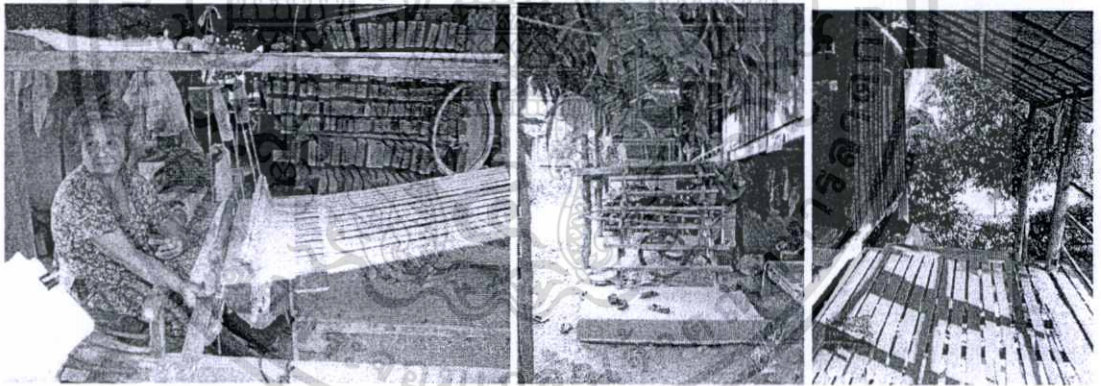

ครัว

คอก

ส่วนนอน

ใต้ถุนเรือน ทอผ้า มีแคร่ นั่งพักผ่อน

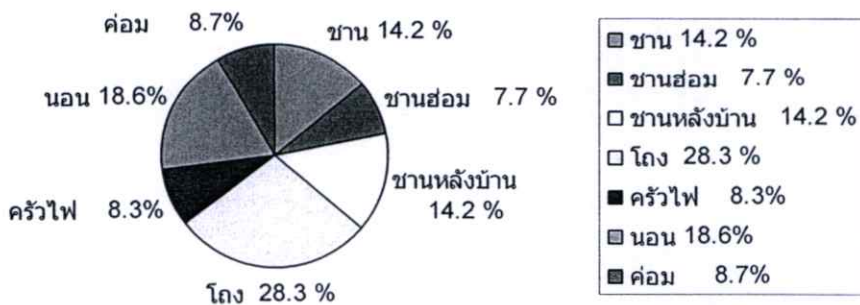

เวลากลางวันทอผ้าใต้ถุนเรือน

บันได

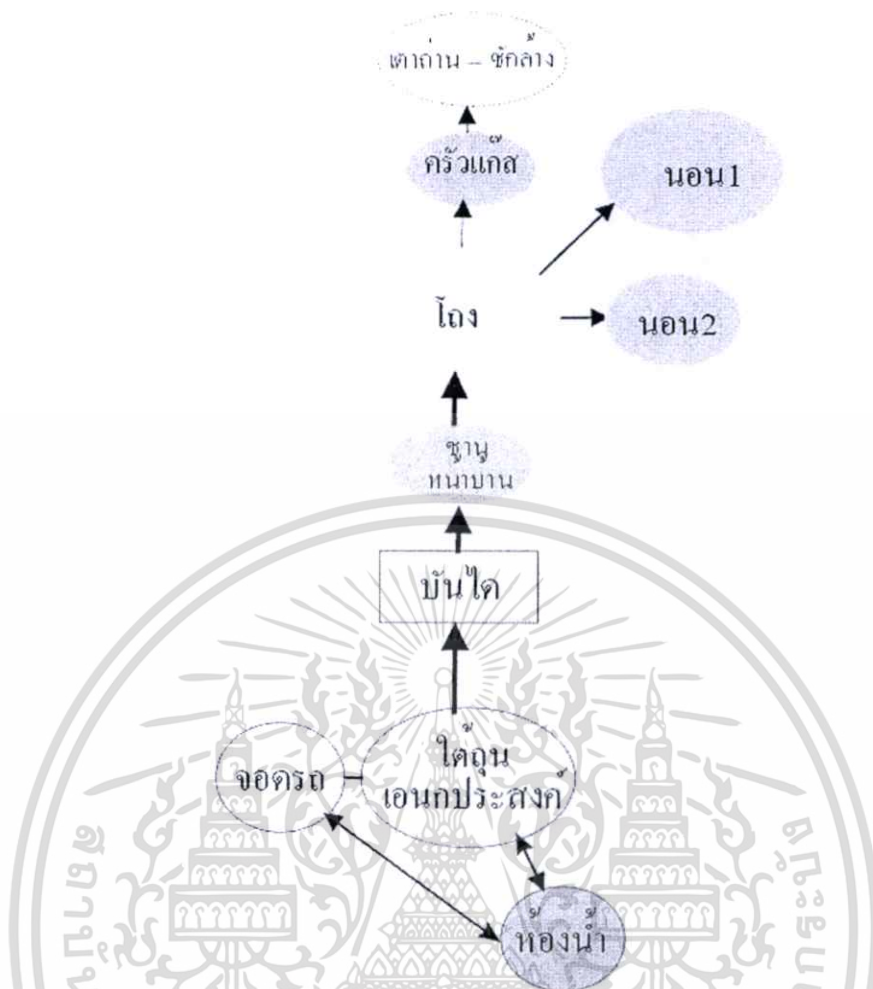
ชานหน้าบ้าน

รูปที่ 4.189 องค์ประกอบภายในเรือน

รูปที่ 4.190 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่เชิงพาณิชย์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.191 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

หลังที่ 5 บ้านเลขที่ 5

สถานที่ตั้ง : 5 บ้านคอนมูต หมู่ 2 ตำบลศรีภูมิ อำเภอ ท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : นายคำ ชัยมงคล อยู่ลำพังคนเดียว แต่มีลูกหลานปลูกเรือนอยู่หลังอื่น ในหมู่บ้านทำอาหารมาให้ทุกวัน บางครั้งลุงคำ ก็ทำอาหารเองบ้าง หรือซื้อกับข้าวทานบ้าง ลุงคำ มีนาที่แบ่งให้ผู้อื่นมาช่วยกันทำ โดยเขาส่วนแบ่งเป็นข้าวมากินได้ตลอดทั้งปี

ความเป็นมาของเรือน : อาศัยเรือนหลังนี้มาตั้งแต่เล็กๆ เป็นเรือนหลังแรก ๆ ของ หมู่บ้านนี้ มีการปรับปรุงในช่วงหลังในการทำห้องน้ำชั้นบน เนื่องจากลุงคำมีอายุมาก และมีการ ซ่อมรางลิน 2-3 ครั้ง

อายุเรือน : มากกว่า 80 ปี

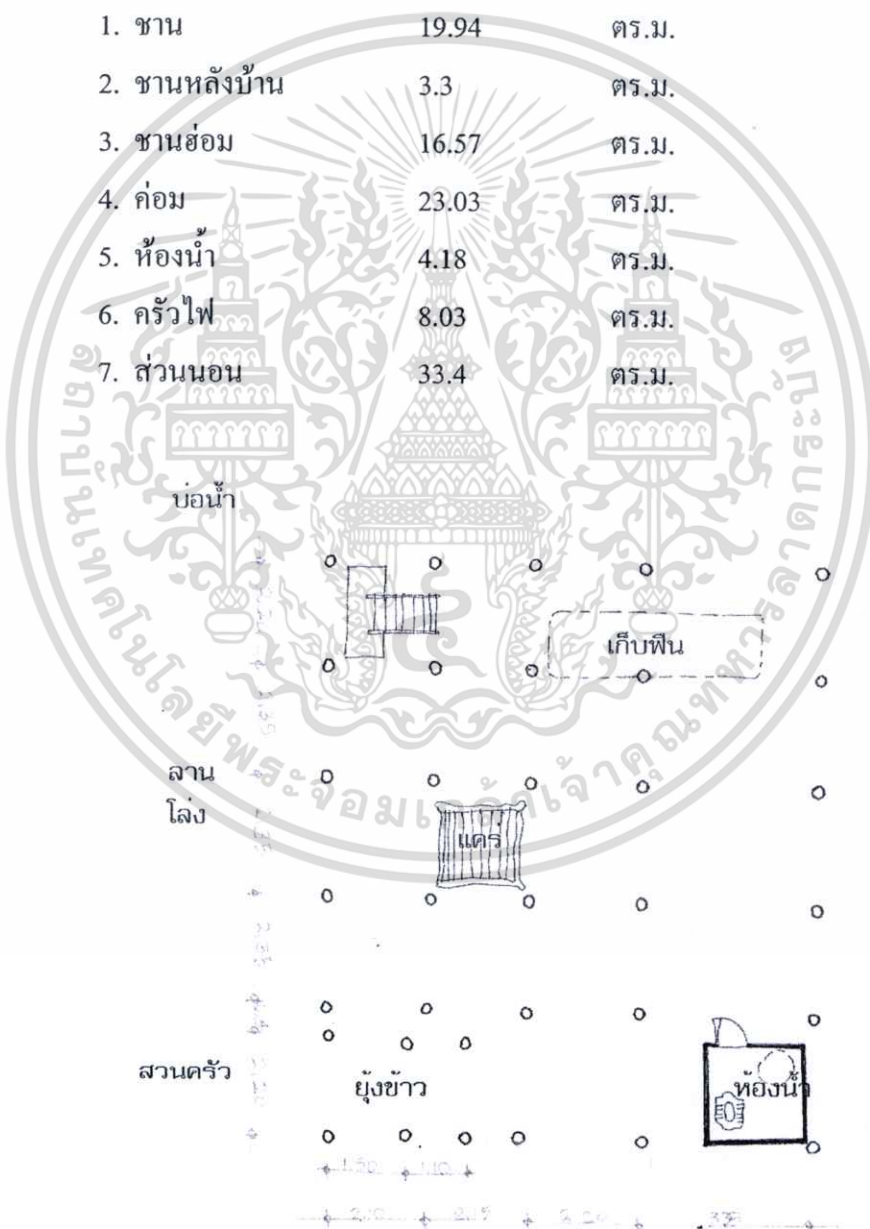
ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วแฝด มีปีกนกคลุมส่วนชานทั้งด้านหน้า บ้าน และชานหลังบ้าน มีขี้ข้าวอยู่ภายในเรือนหลังเดียวกัน ภายนอกเรือน เป็นโครงไม้ หลังคา สังกะสี ทั้งหลัง และมีหน้าต่าง ฝาผนังติดมนอน ส่วนภายในเรือน เมื่อขึ้นมาบนเรือนเป็นชาน ยาว เป็นราวระเบียงไม้ติดตามตั้ง มีร้านน้ำบริเวณสุดชาน ด้านขวาของชานเป็นส่วนเดิน หน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่นิยมนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องนอนมี 2 ห้อง แต่ปัจจุบันใช้เพียงห้องเดียว บริเวณเดินใช้วางตู้ทีวี เชื่อมต่อจากเดินเป็นส่วน
 ฐานฮ่อมคือฐานที่อยู่ใต้รางลิ้น แยกเข้าห้องได้ 2 ห้อง มีการวางตู้เย็น ตู้กับข้าว ผนังห้องภายในจะ
 ไม้เป็นผนังทึบทั้งหมดเป็นผนังทึบประมาณ 2.2 เมตร และปล่อยเป็นช่องโปร่งประมาณ 40 ซม.
 ด้านบน เพื่อระบายอากาศ ส่วนครัว มีการกั้นส่วนทำห้องน้ำในส่วนฐานหลังบ้าน มีผนังกั้นส่วน
 แต่ไม่มีประตู ส่วนครัวยังใช้เตาถ่านสำหรับนั่งข้าว และมีการใช้เตาแก๊สในการทำกับข้าว ต่อเนื่อง
 กับส่วนฐานฮ่อมลดระดับลงไปในส่วนครัวจะเป็นฐาน โลงประมาณ 1.5 ม. ไม้มีผนัง เป็นฐานส่วน
 เชื่อมต่อกับตู้ข้าว ผนังของตู้ข้าวเป็นไม้โครงตั้ง ตีเกล็ดตามนอนโดยตีด้านในตู้

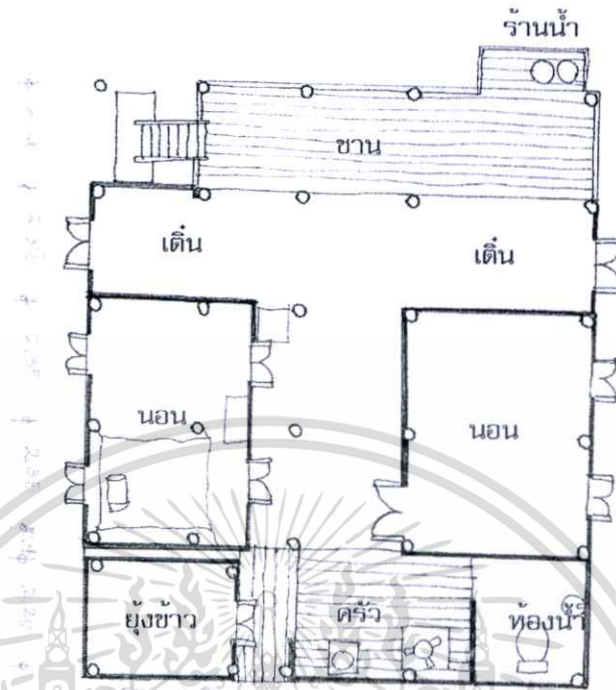
พื้นที่ใช้สอย

1. ฐาน	19.94	ตร.ม.
2. ฐานหลังบ้าน	3.3	ตร.ม.
3. ฐานฮ่อม	16.57	ตร.ม.
4. ค่อม	23.03	ตร.ม.
5. ห้องน้ำ	4.18	ตร.ม.
6. ครัวไฟ	8.03	ตร.ม.
7. ส่วนนอน	33.4	ตร.ม.

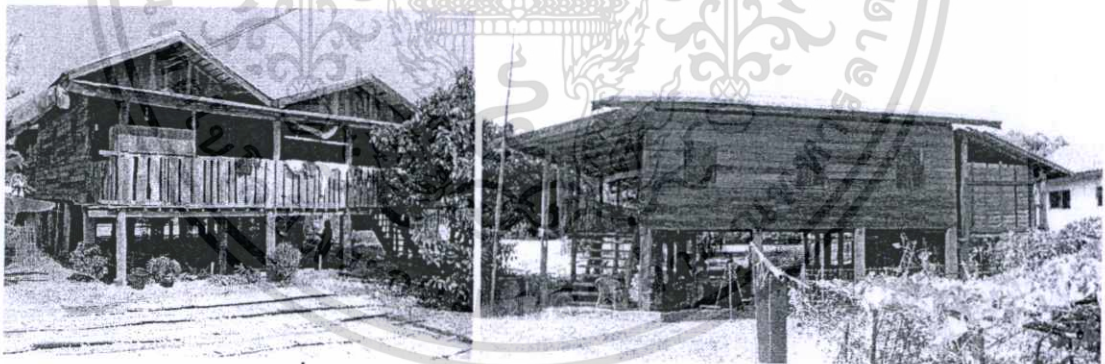

รูปที่ 4.192 ผังใต้ถุนเรือนบ้านเลขที่ 5 บ้านดอนมูล

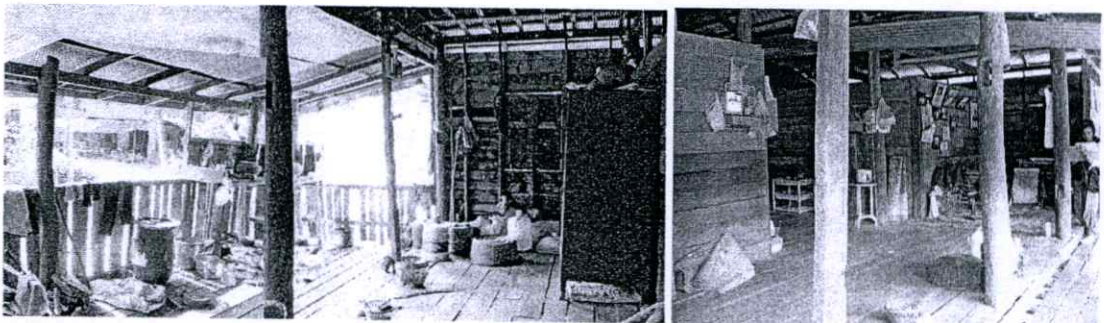
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.193 ผังเรือนบ้านเลขที่ 5 บ้านดอนมูล

รูปที่ 4.194 ทัศนียภาพภายนอกด้านหน้าและด้านข้าง

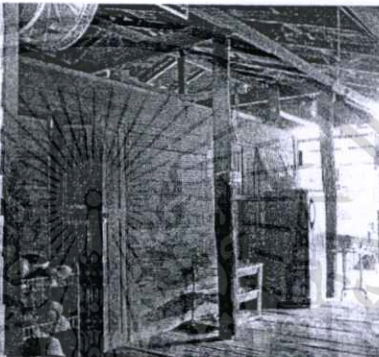

รูปที่ 4.195 ชานเชื่อมกับโถงเอนกประสงค์

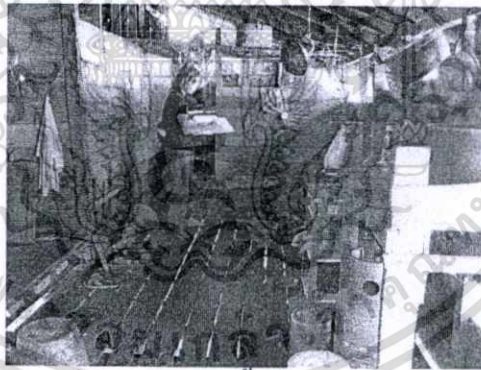
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.196 โถงเชื่อมจากหน้าบ้านไปสู่ครัวไฟ

รูปที่ 4.197 หน้าห้องนอนมองออกไปหน้าบ้าน

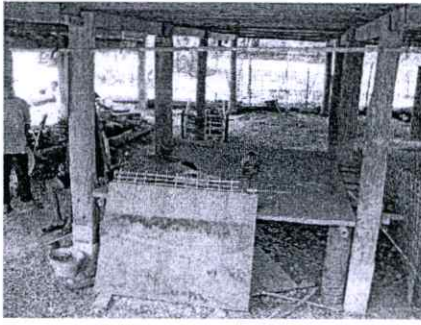

รูปที่ 4.198 ชานค้ำ ต่อเติมห้องน้ำเพิ่มค้ำในสุด ถัดมาเป็นครัวไฟ

รูปที่ 4.199 ต่อเนื่องไปเป็นซุงข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใต้ถุนเรือนมีแคร์

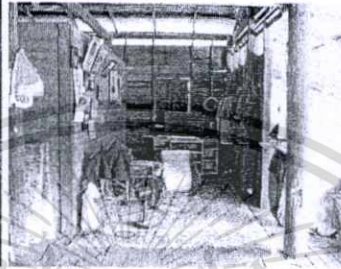
บันไดหน้า

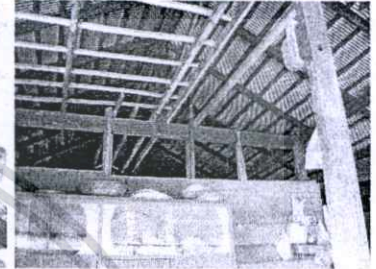
ชานหน้าบ้าน

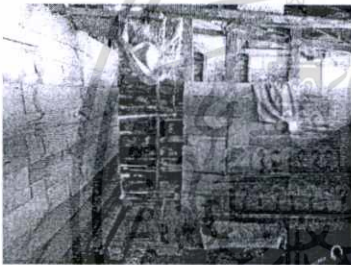
ชานมีร้านน้ำอยู่ด้านใน

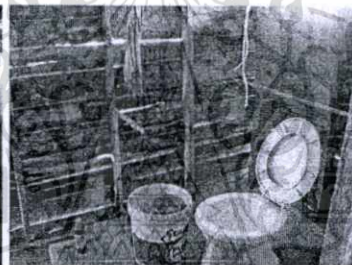
เดินใช้เป็นส่วนคูทิว

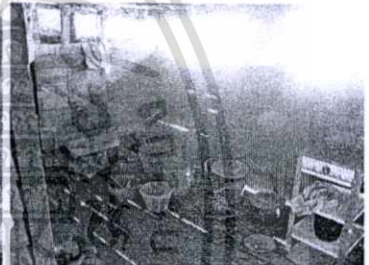
คว้น

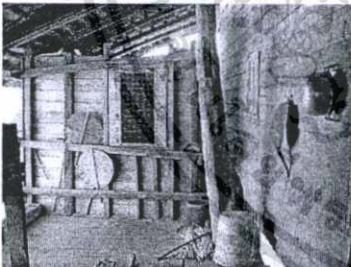
ผนังห้องส้วมไม่มีประตู

ห้องส้วมบนเรือน

ครัวไฟ

ยุ่งข้าว

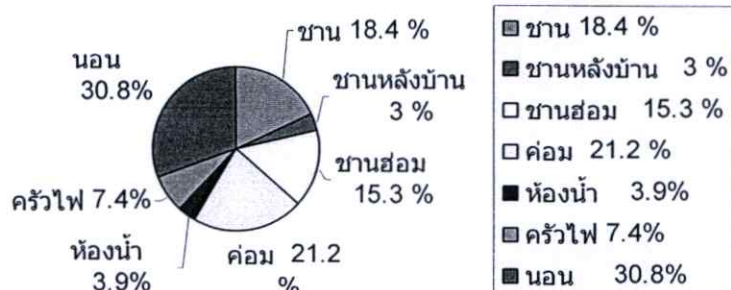

ห้องนอนใช้เตียง

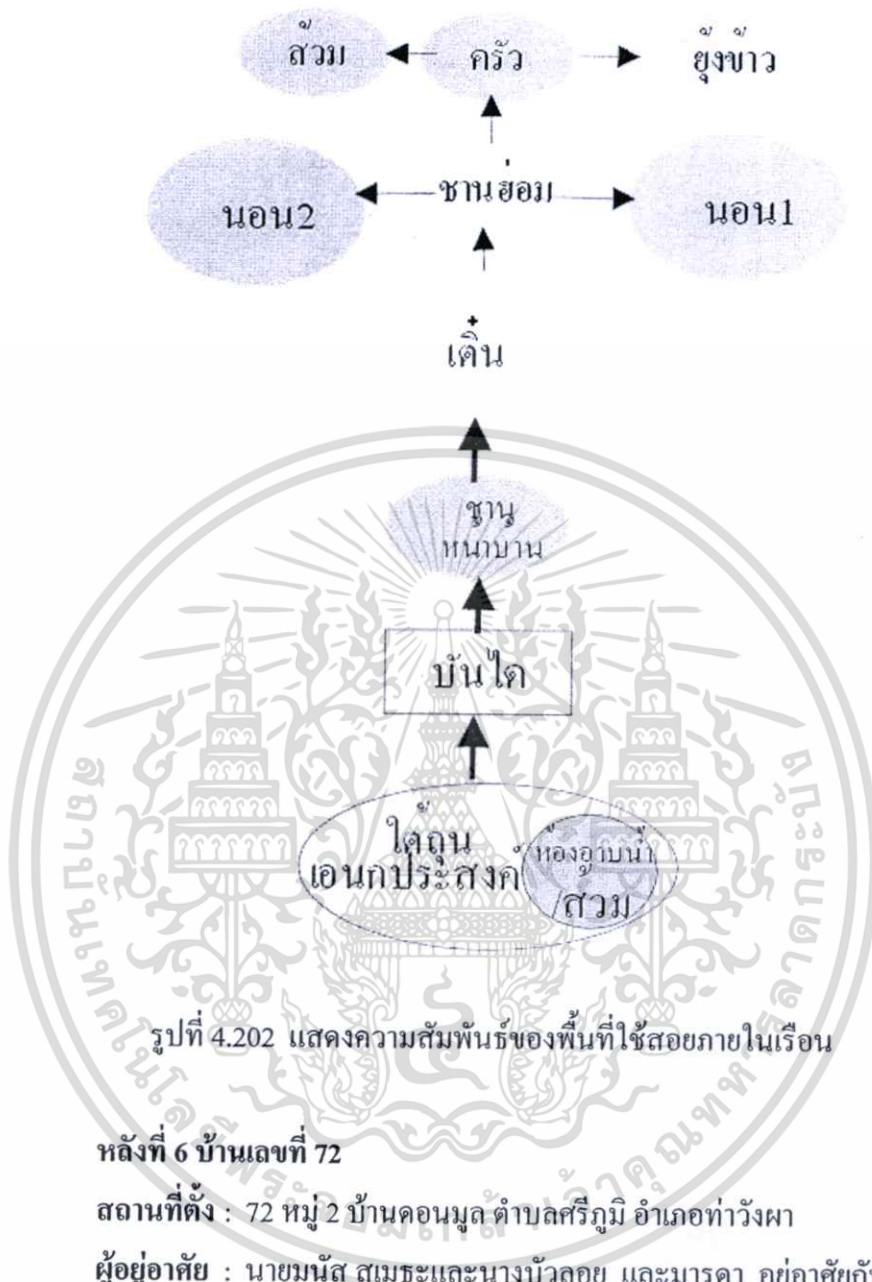

คว้นเก็บของในห้องนอน

รูปที่ 4.200 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนรูปที่ 4.201 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน โยชนด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.202 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

หลังที่ 6 บ้านเลขที่ 72

สถานที่ตั้ง : 72 หมู่ 2 บ้านคอนมูล ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : นายมนัส สุเมระและนางบัวลอย และมารดา อยู่อาศัยกัน 3 คน เป็นวัย

ทำงาน 2 คน ประกอบอาชีพรับจ้างทำสวน

ความเป็นมาของเรือน : ย้ายมาจากอีกฟากของฝั่งแม่น้ำเดิมเป็นหมู่ 3 เพราะเกิดน้ำท่วมมาก มาตั้งเสาเรือนเป็นปูน และชนไม้เรือนเดิมย้ายมาปลูกที่นี่ ในปี 2523 แล้วก็ค่อยๆสร้างตามกำลังทรัพย์ โดยรูปแบบเรือนเป็นแบบเรือนเดิมก่อนที่ย้ายมา แต่เพิ่งมาต่อเติมห้องน้ำเพิ่มเติมในส่วนชานแดดเดิมในช่วง 4-5 ปีหลัง เพราะว่าแม่ป่วย เดินไม่ไหว

อายุเรือน : 29ปี

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนแบบ จั่วเดี่ยวคลุมยาวมาถึงหน้าชาน ต่อชาย

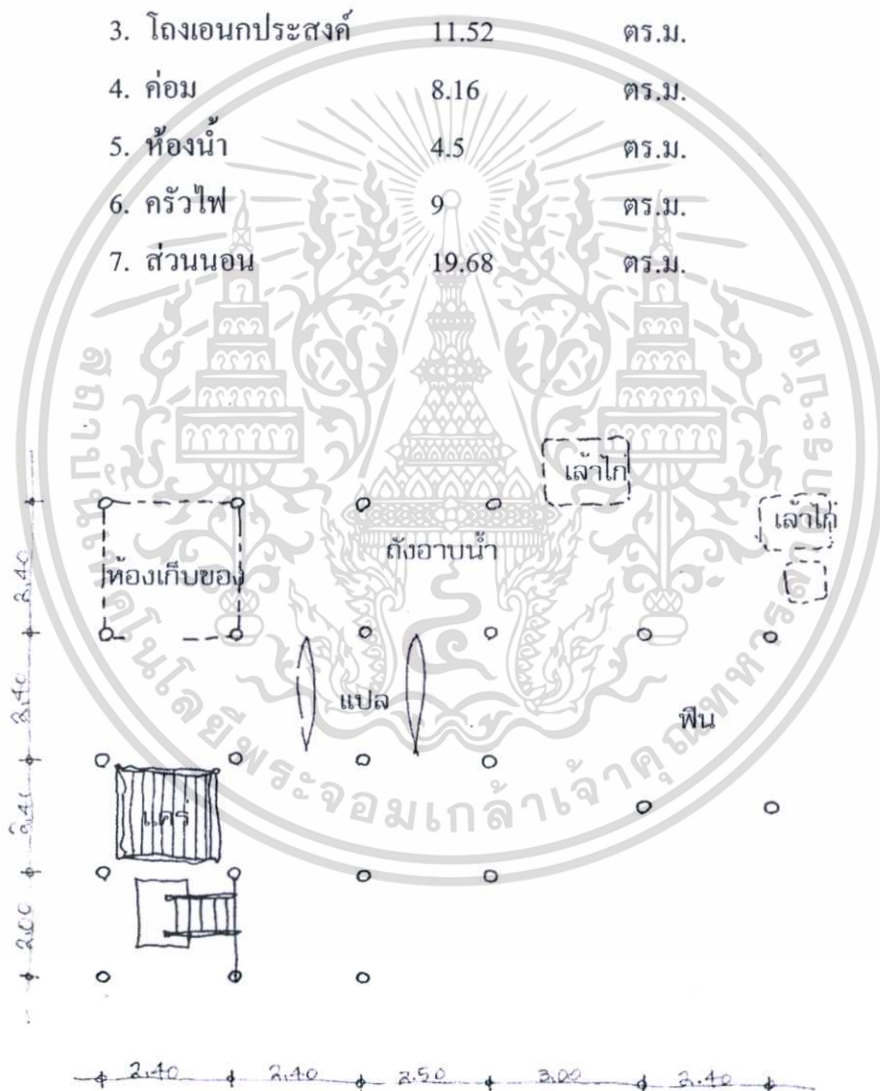
ลงไปคลุมส่วนครัว และชานแดด ไม่มีหลังคาปีกนก หลังคาเป็น โครงไม้มุงสังกะสีทั้งหลังผนัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นโครงไม้ตีตามนอน มีขึงข้าวแยกเรือนอีกหลังหนึ่ง ผนังกันห้องภายในเรือนมีส่วนห้องนอนเดิมเป็นผนังไม้ตีตามนอน ส่วนห้องนอนเล็กที่กันเพิ่มในภายหลังเป็นไม้อัดแผ่น ภายในเรือนส่วนชานเป็นพื้นไม้ ชานหน้ามีที่นั่ง เมื่อเข้าไปที่ตัวเรือน เป็นโถงโล่ง ด้านขวามือเป็นส่วนสำหรับทำอาหาร ส่วนด้านซ้ายมือเป็นเดินใช้สอยในการคูทิวี เข้าไปในโถงมีห้องนอน 2 ห้อง ส่วนชานแคดเดิมทำเป็นส่วนซักล้าง เทปูน และกันส่วนทำห้องน้ำ

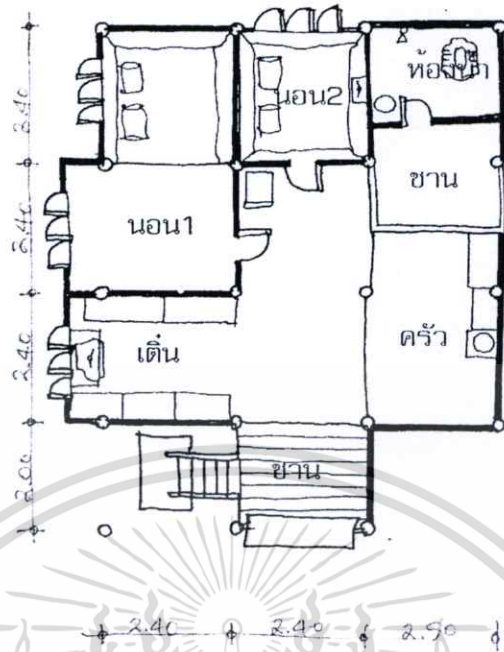
พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	4.8	ตร.ม.
2. ชานหลังบ้าน	4.5	ตร.ม.
3. โถงเอนกประสงค์	11.52	ตร.ม.
4. ค่อม	8.16	ตร.ม.
5. ห้องน้ำ	4.5	ตร.ม.
6. ครัวไฟ	9	ตร.ม.
7. ส่วนนอน	19.68	ตร.ม.

รูปที่ 4.203 ผังใต้ถุนเรือนบ้านเลขที่ 72 บ้านคอนมุล

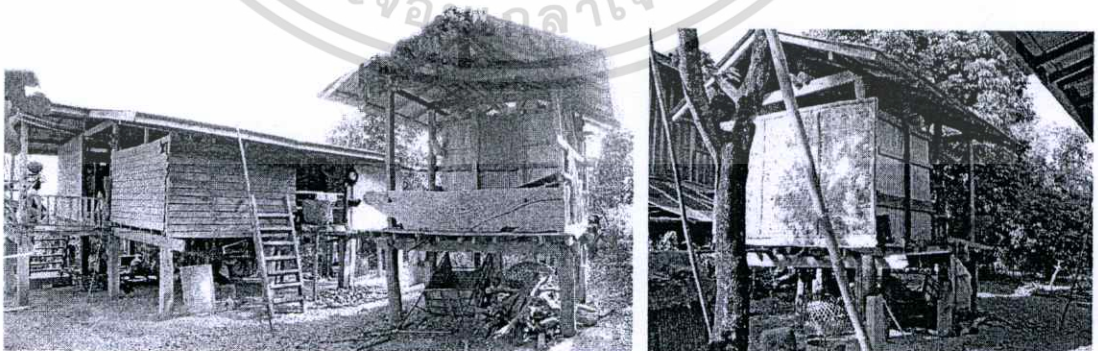
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.204 ผังเรือนบ้านเลขที่ 72 บ้านคอนมุด

รูปที่ 4.205 ทัศนียภาพภายนอก

รูปที่ 4.206 ตัวเรือน และ ชู้ง้าวแยกกัน

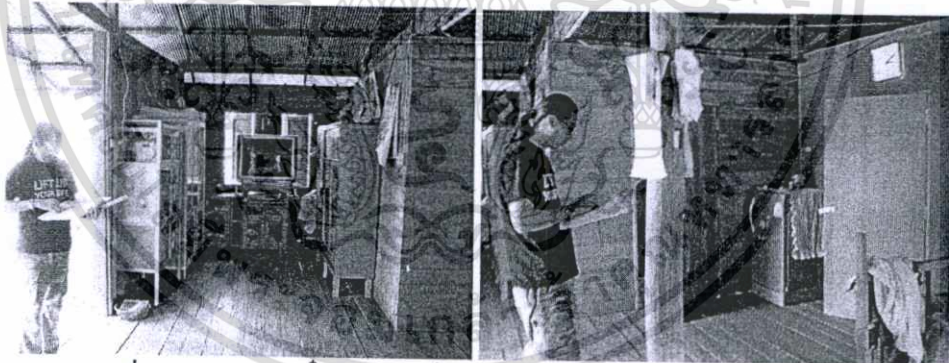
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.207 โถงเอนกประสงค์

รูปที่ 4.208 คำนวณเป็นส่วนทำครัว

รูปที่ 4.209 คอม(เต็น)ใช้เป็นที่คู่มือวีส่วนเอนกประสงค์หน้าห้องนอน

ครัวไฟ

ครัวไฟอยู่ต่อเนื่องกับโถง

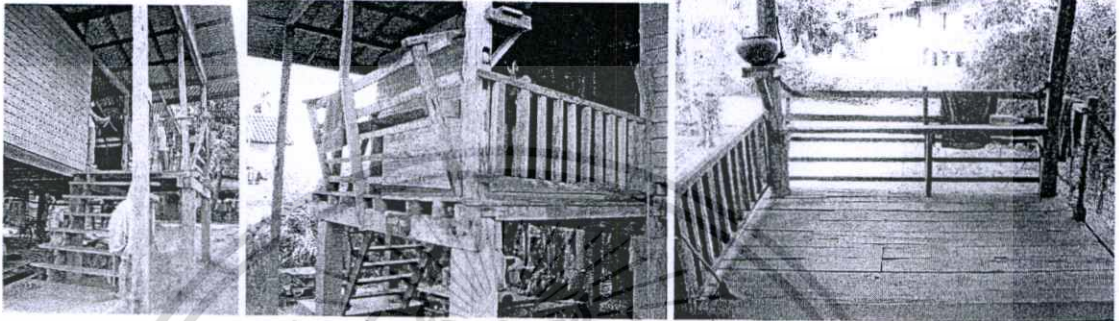
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ภายในเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่ควรเอาไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 4.210 องค์ประกอบภายในเรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณรอบบ้าน

ห้องน้ำฝาไม้ไผ่สาน

ตั้งนั่งพักผ่อน ทำงาน

บันได

ม้านั่งร้าวระเบียงตรงชาน

ชานหน้าบ้าน

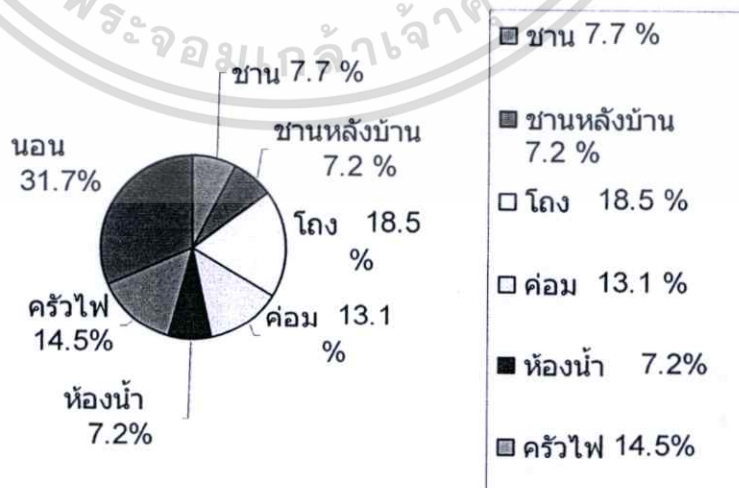

ชานต่ำเตปูนต่อเติมห้องน้ำ

เดิน

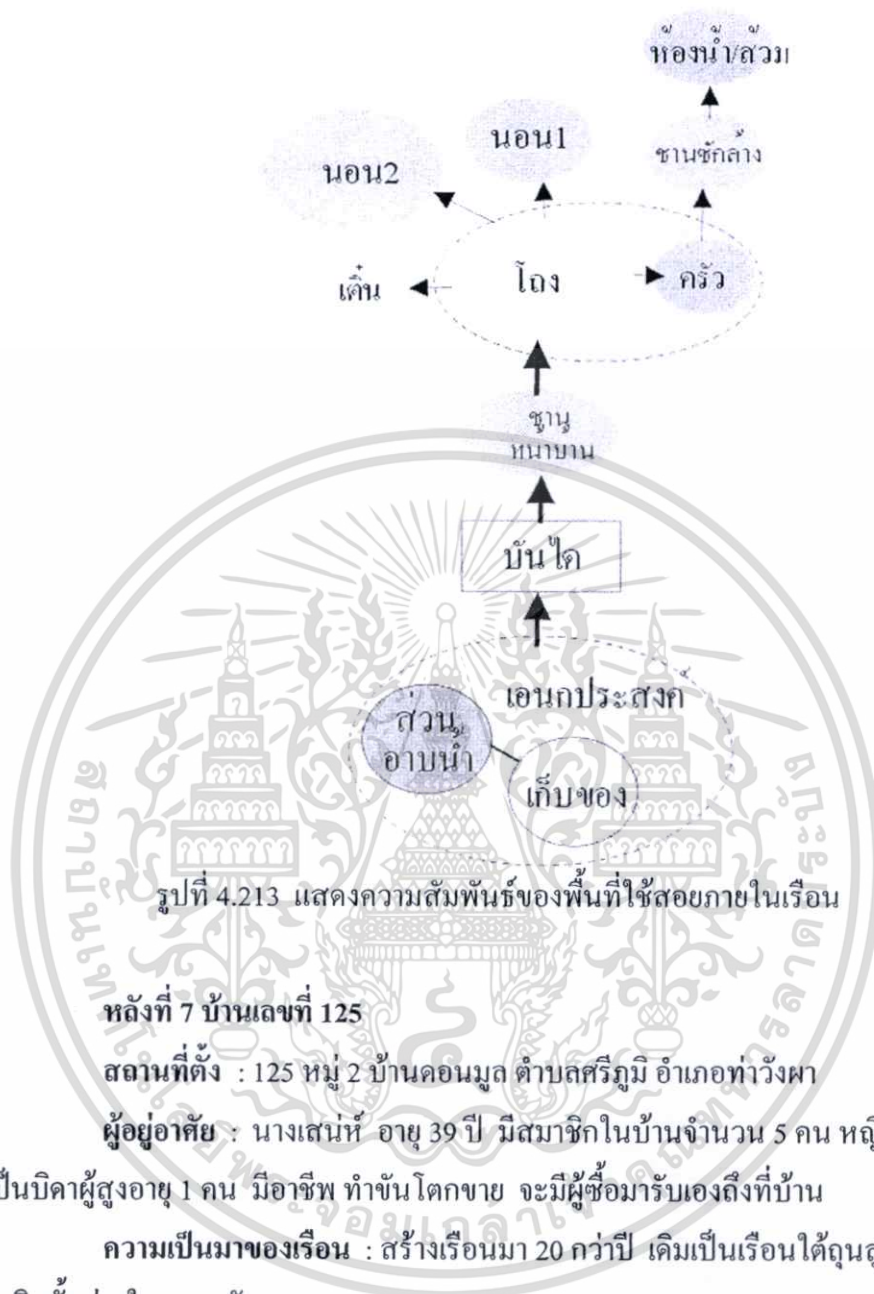
ห้องนอน เก็บฟูก

รูปที่ 4.211 องค์ประกอบภายในเรือน

รูปที่ 4.212 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังที่ 7 บ้านเลขที่ 125

สถานที่ตั้ง : 125 หมู่ 2 บ้านคอนมุด ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : นางเสนีย์ อายุ 39 ปี มีสมาชิกในบ้านจำนวน 5 คน หญิง 2 คน ชาย 3 คน เป็นบิดาผู้สูงอายุ 1 คน มีอาชีพ ทำชิ้น โดกขาย จะมีผู้ซื้อมารับเองถึงที่บ้าน

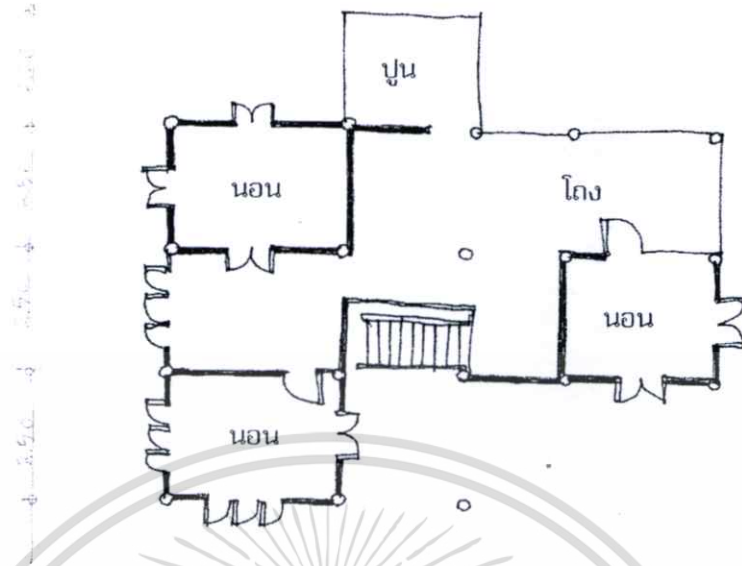
ความเป็นมาของเรือน : สร้างเรือนมา 20 กว่าปี เดิมเป็นเรือนใต้ถุนสูงมาก่อน แล้วมาต่อเติมชั้นล่างในภายหลัง

อายุเรือน : 20 กว่าปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วแฝด ต่อชายคาด้านข้างที่ระดับชั้น 1 เพื่อเป็นพื้นที่ในการทำงาน ในผังบริเวณประกอบด้วยตัวเรือน ยุงข้าว ศาลานั่งเล่น หอผีประจำตระกูล และเล้าไก่ ตัวเรือนต่อเติมเป็นสองชั้น โดยชั้นล่างเป็นพื้นที่ในการนั่งเล่น และทำครัว ผนังส่วนต่อเติมเป็นปูน ก่อผนังคอนกรีตบล็อก มีหน้าต่างและใช้ปลี้อระบายอากาศ ครัวมีเคาน์เตอร์คสล. แต่ช่องระบายอากาศเป็นไม้ตีโปร่ง ๆ ในแนวตั้ง เพื่อช่วยระบายอากาศในห้องครัว มีห้องน้ำชั้นล่าง มีบันไดต่อเนื่องไปชั้นบนเป็นพื้นไม้ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ห้องนอน มีส่วนเดิน และ ชานแดดเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.215 ผังเรือนบ้านเลขที่ 125 บ้านคอนมุด

รูปที่ 4.216 ทักษณภาพภายนอกด้านหลังบ้าน และด้านข้างบ้าน

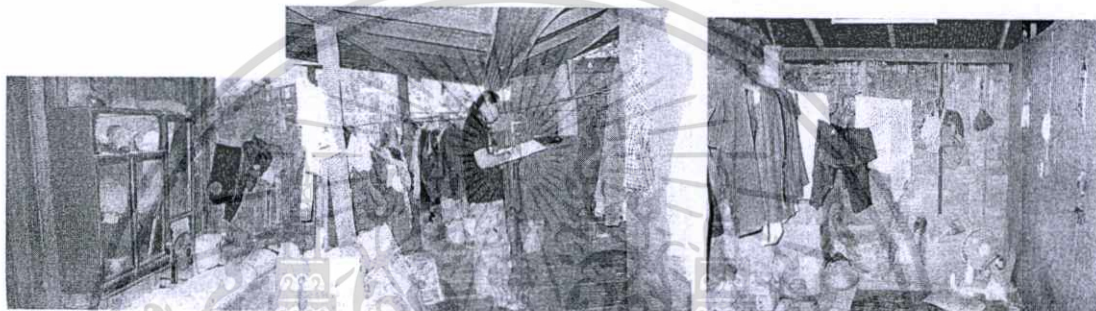

รูปที่ 4.217 ทักษณภาพภายนอกด้านหน้าบ้าน ศาลานั่งเล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.218 ทศนียภาพด้านข้างบ้าน ชานใช้ทำงาน มีขึงข้าวแยกออกจากคัวบ้าน

รูปที่ 4.219 ภายในเรือนชั้นบน โถงหน้าห้องนอน

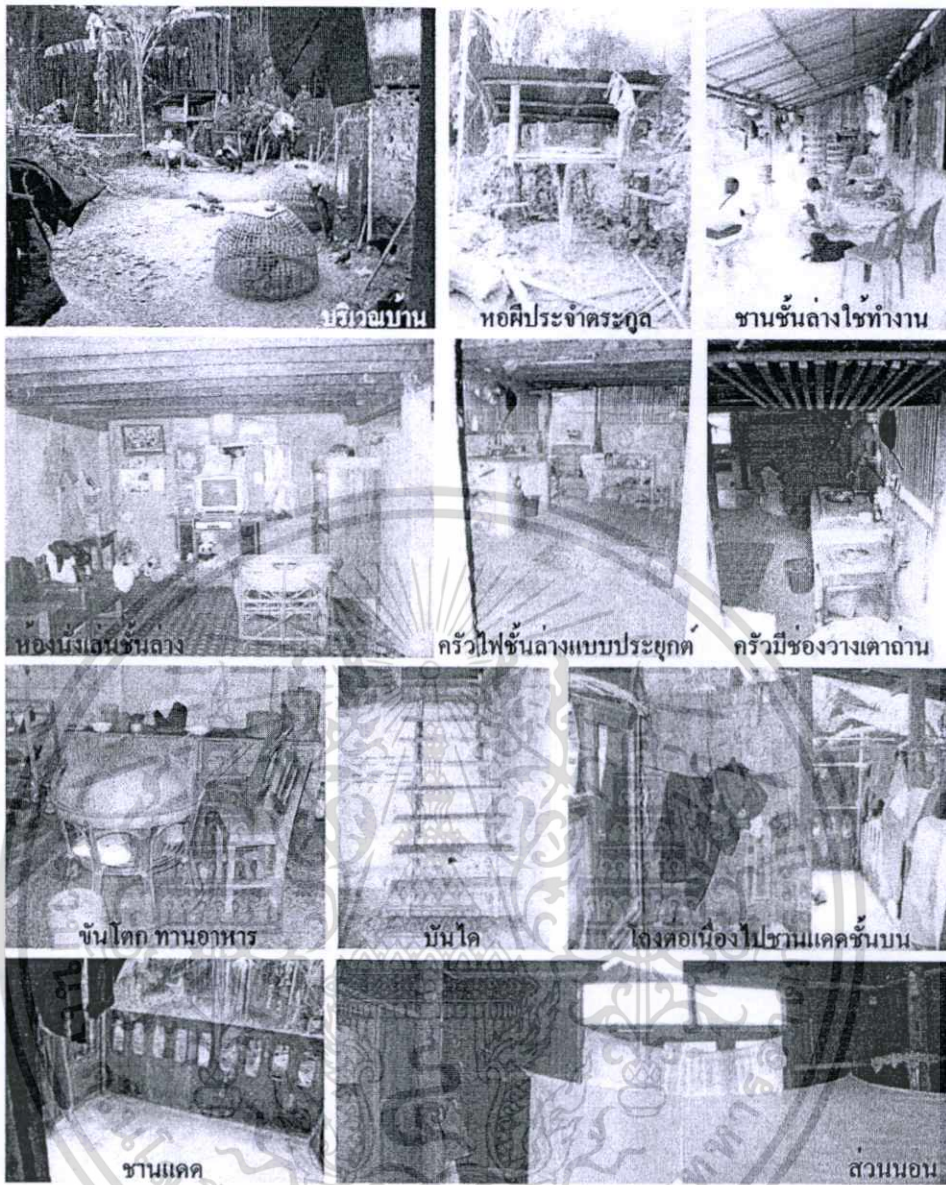

รูปที่ 4.220 โถงชั้นบนเมื่อขึ้นจากบันได

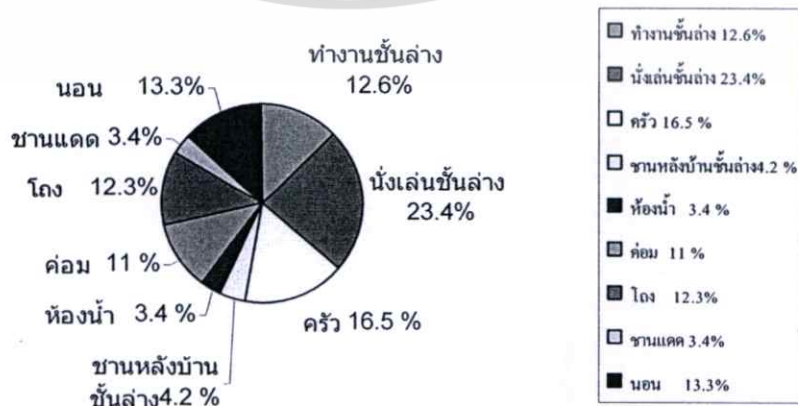

รูปที่ 4.221 บริเวณระหว่างห้องนอน 2 ห้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ใช้กรณีพิเศษเท่านั้น เมื่อผู้นำนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.222 องค์ประกอบภายในเรือน

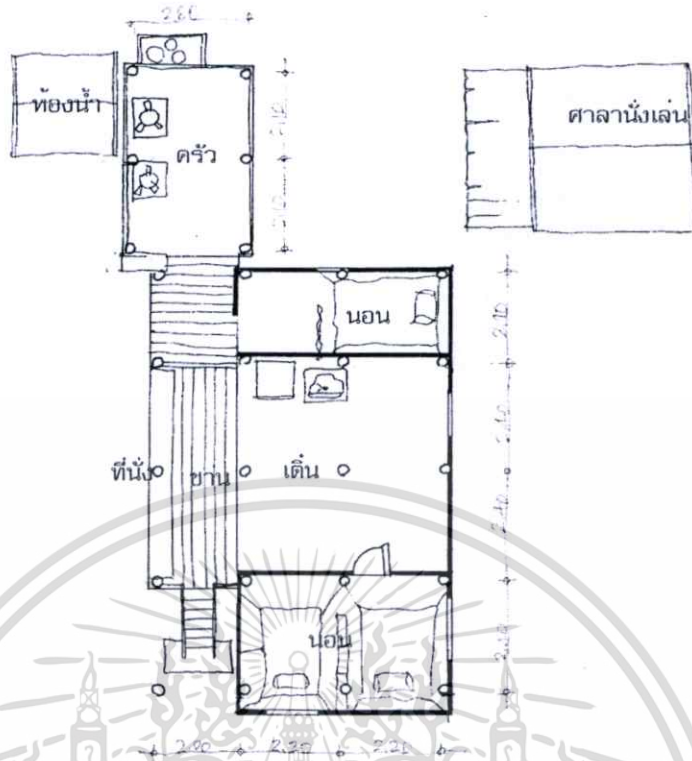

รูปที่ 4.223 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

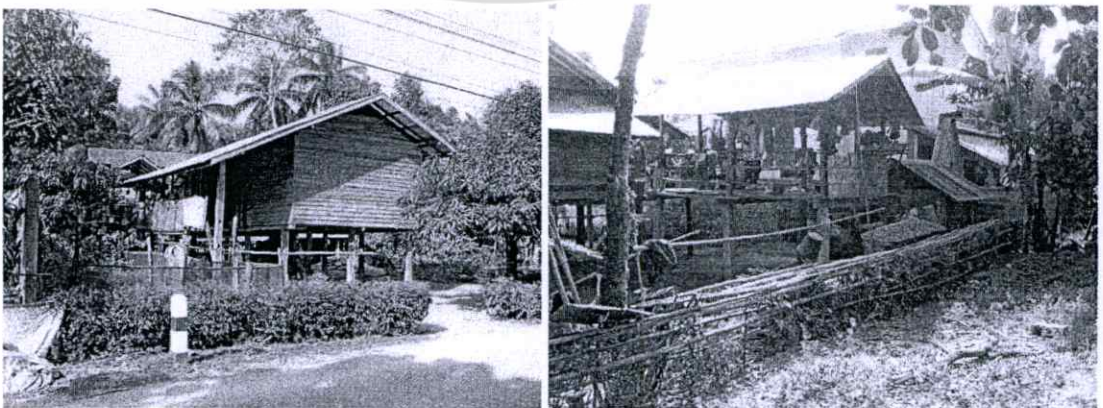

รูปที่ 4.226 ผังเรือนบ้านเลขที่ 29 บ้านดอนมูล

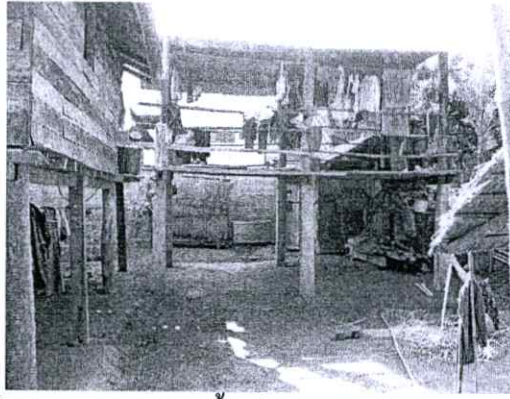

รูปที่ 4.227 ทศนียภาพด้านหลังบ้าน มีศาลานั่งเล่น ส่วนเรือนครัวแยกออกมามีชานเชื่อม

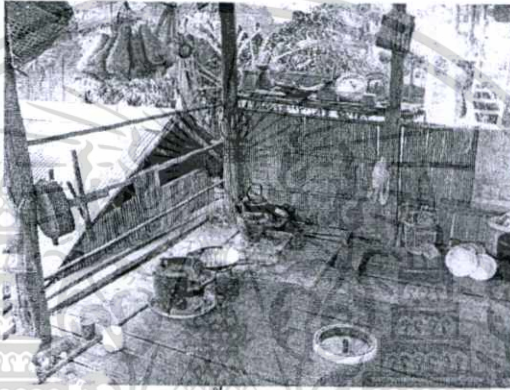

รูปที่ 4.228 ด้านหน้าบ้านบริเวณทางเข้าบ้าน และ เรือนครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.229 ส่วนครัว พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ และใช้เตาด่าน

รูปที่ 4.230 ส่วนครัว พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ และใช้เตาด่าน

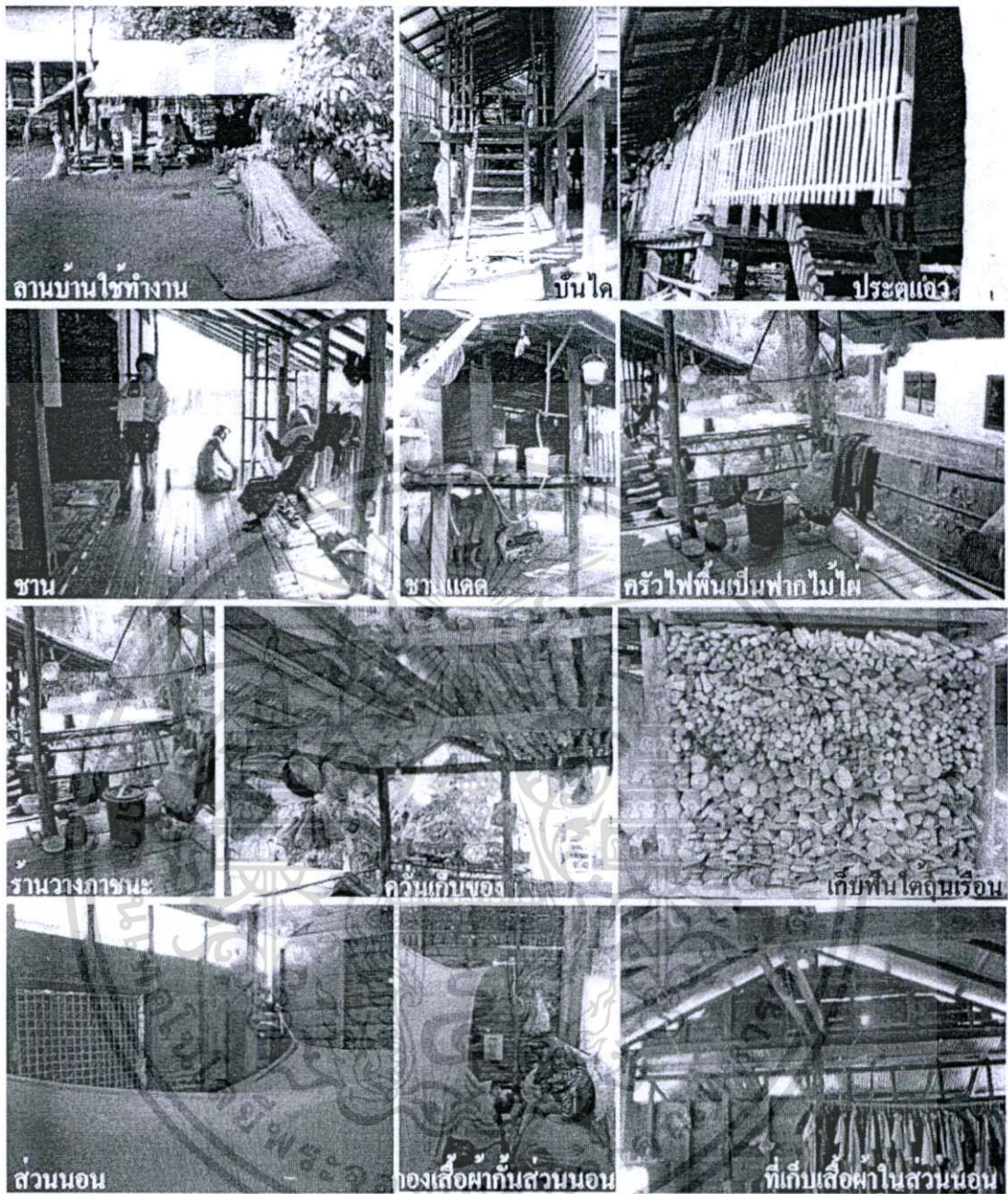

รูปที่ 4.231 บริเวณ โถงเอนกประสงค์ โถงหน้าห้องนอน

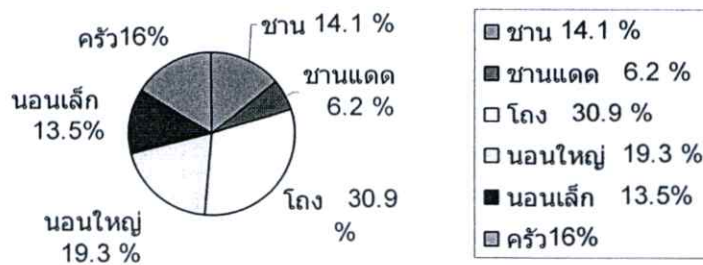

รูปที่ 4.232 ขานหน้าบ้าน มีม้านั่ง ขานจากส่วนครัวออกไปด้านนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การเขียนเนื้อหาทั้งหมด และผู้จัดทำขอสงวนสิทธิ์ในเงื่อนไขการคัดลอก
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.233 องค์ประกอบภายในเรือน

รูปที่ 4.234 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิใช่ผู้จัดทำขึ้นโดยบริษัทเอกชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

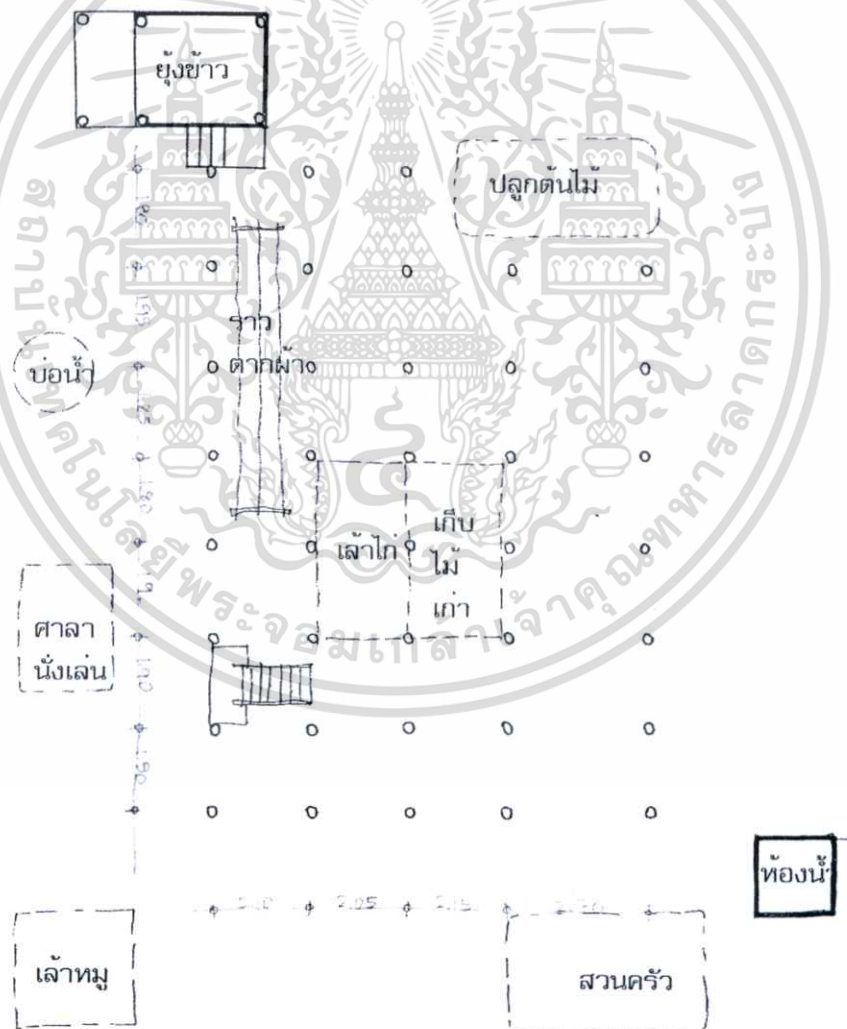

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหลังเรือน เป็นชานหลังบ้าน มีหลังคาปีกนกคลุม ภายในผังบริเวณ ประกอบด้วย เล้าหมูอยู่
ด้านหน้า และมีตัวเรือน ยุ้งข้าว ศาลานั่งเล่น ห้องน้ำ และ สวนครัว บ่อน้ำในบริเวณบ้านด้วย

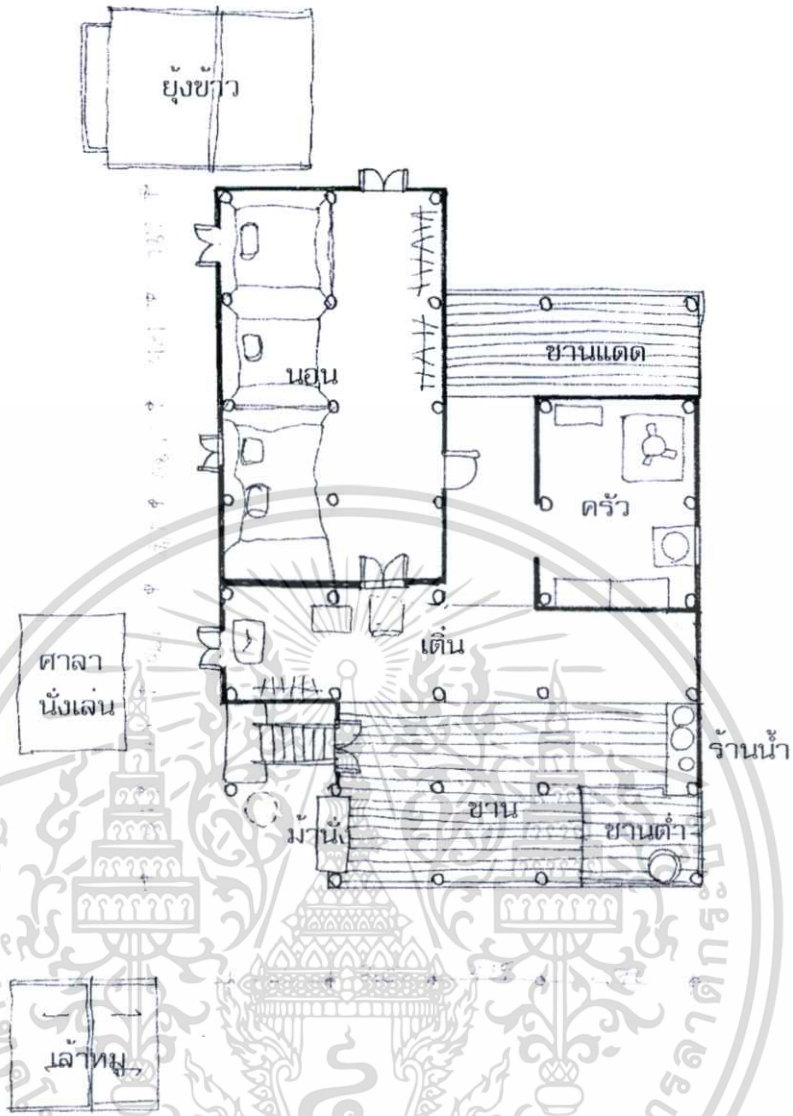
พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	19.71	ตร.ม.
2. ชานแดด	3.75	ตร.ม.
3. ชานหลังบ้าน	9.45	ตร.ม.
4. ชานฮ่อม	7.84	ตร.ม.
5. เต็น(ค่อม)	17.1	ตร.ม.
6. ห้องนอนใหญ่	31.08	ตร.ม.
7. ครัวไฟ	9.85	ตร.ม.

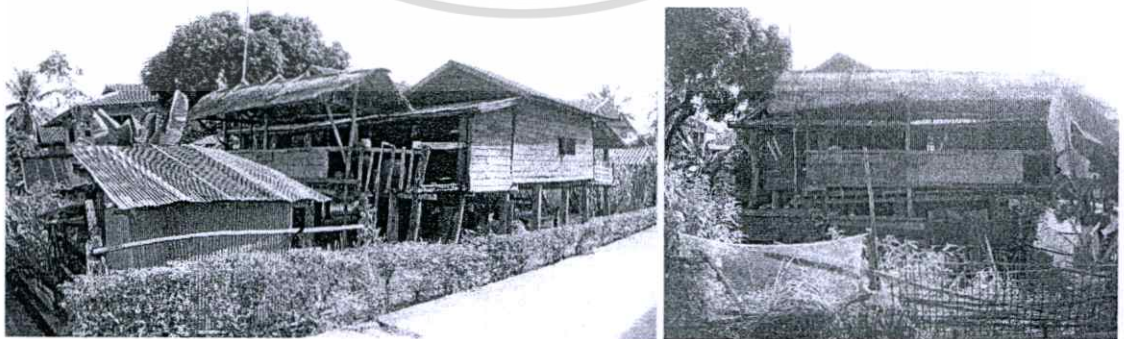

รูปที่ 4.236 ผังได้เรือนบ้านเลขที่ 37 บ้านคอนมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.237 ผังเรือนบ้านเลขที่ 37 บ้านคอนมุด

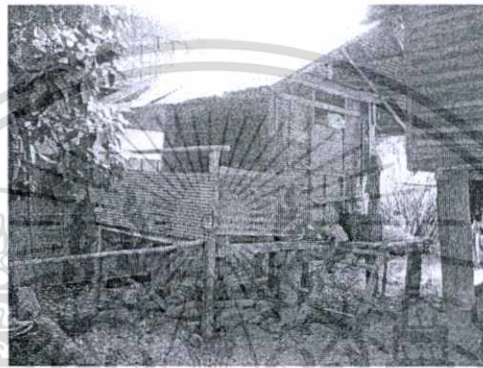

รูปที่ 4.238 ภายนอกเรือน ด้านหน้าตัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.239 ภายนอกเรือน

รูปที่ 4.240 ยุงข้าว

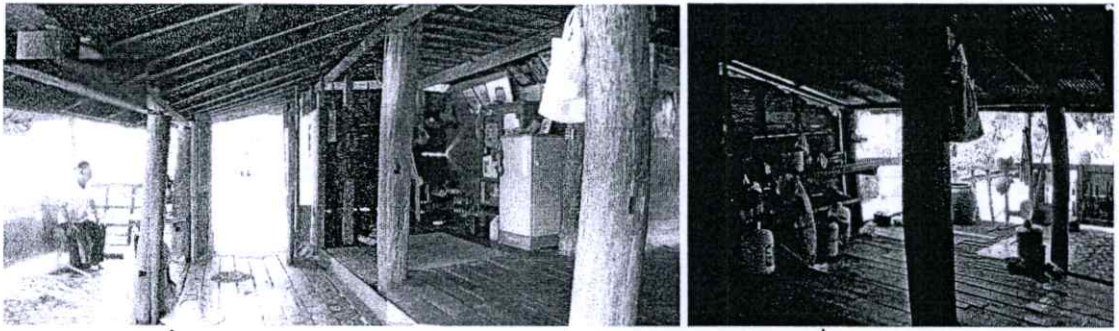

รูปที่ 4.241 ภายนอกด้านหลังเห็นชานหลังบ้าน

รูปที่ 4.242 ภายในโถงแบ่งเป็นเรือนนอนกับเรือนไฟมีชานเชื่อมไปด้านหลัง เดินหน้าห้องนอน

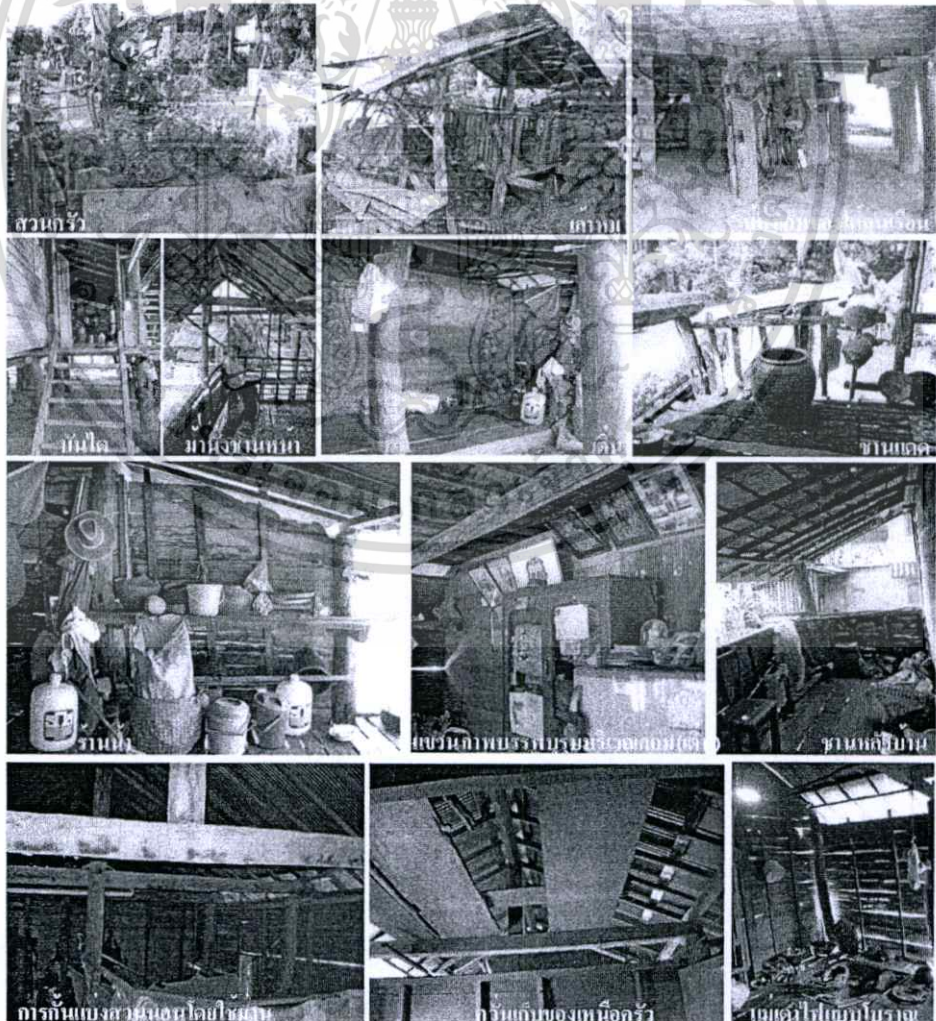
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

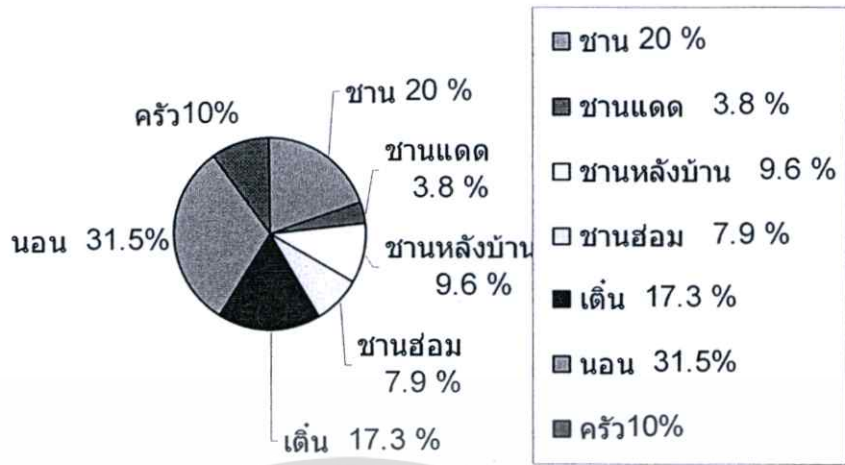
รูปที่ 4.243 ภายในมองไปทางบันไดเห็นชานหน้า และส่วนเดินหน้าส่วนครัว

รูปที่ 4.244 แม่เตาไฟ ครัวมีช่องแสงขนาดเล็ก ห้องนอนใช้มานาน

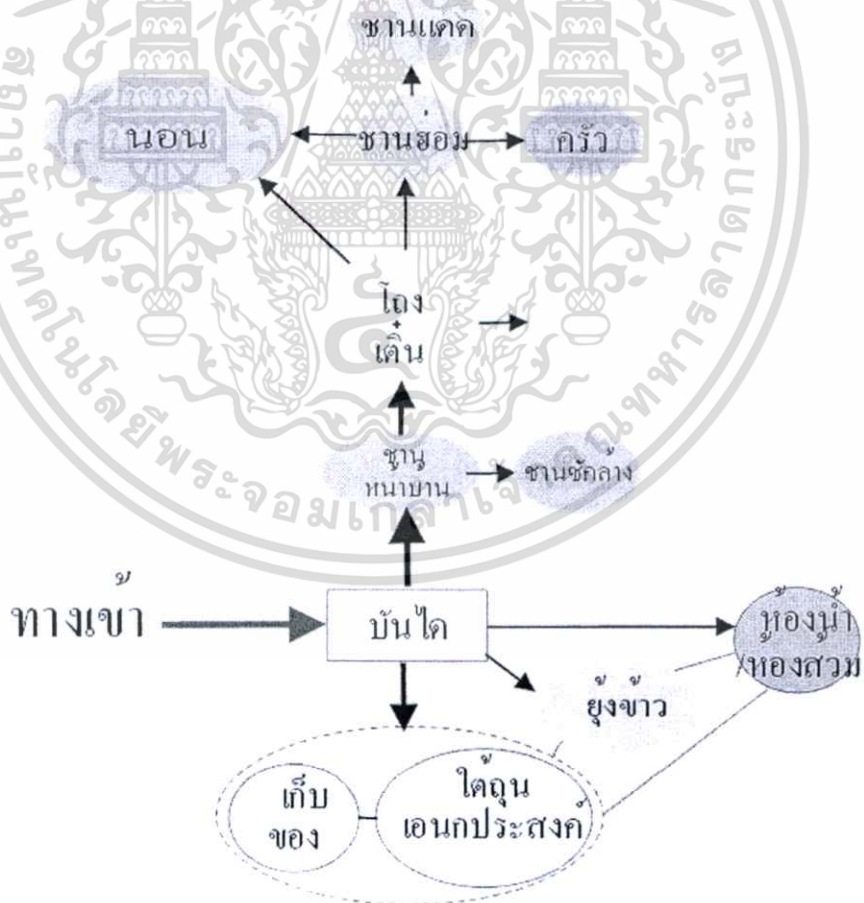

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการรูปที่ 4.245 องค์ประกอบภายในเรือน ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.246 แผนผังแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

รูปที่ 4.247 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังที่ 10 บ้านเลขที่ 44

สถานที่ตั้ง : 44 หมู่ 2 บ้านคอนมุต ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : นายสมบุรณ์ บุญมา อาศัยอยู่บ้านคนเดียว มีอาชีพรับจ้างทำนา

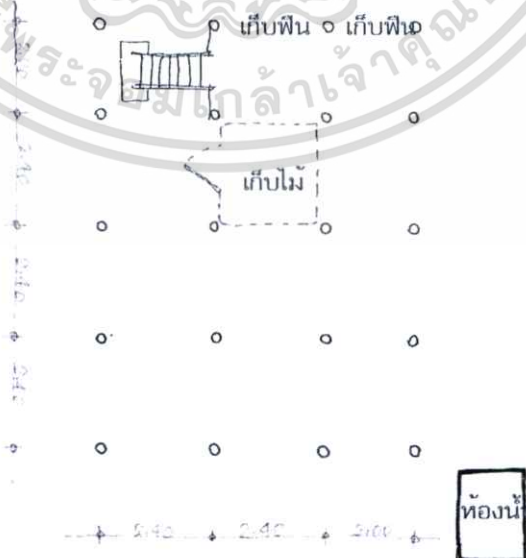
ความเป็นมาของเรือน : ย้ายมาจากหมู่ 3 เนื่องจากเกิดน้ำท่วม ย้ายมาโดยรื้อบ้านเดิมมา แล้วมาหล่อเสาตล.เป็นฐาน แล้วต่อเสาไม้ มาตั้งแต่ พศ. 2523

อายุเรือน : 29 ปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วเดี่ยว หลังคามุงสังกะสี ยื่นปีกชายคาด้านข้างของตัวเรือน และด้านหน้าเรือน ภายในเรือนเมื่อขึ้นไปจะพบชาน และร้านน้ำ พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ยกระดับขึ้นไปเป็นบริเวณเดินผนังด้านที่ติดกับบันได เป็นราวเดี่ยว ไม้ ตีตามตั้ง ผนังด้านข้างตัวเรือน เป็นผนังไม้ไผ่สานขัดแตะรอบบ้าน (ภายนอก) ผนังกันห้องด้านเดินเป็นไม้ตีตามตั้ง เข้าไปภายในห้องนอน ผนังเป็นฝาไม้ไผ่สาน ขัดแตะแนวนอน เจาะช่องขนาดเล็กประมาณ 40x40 ซม. ส่วนชานด้านข้างเรือนที่ลดระดับ พื้นเป็นฟาก มีเตาไฟอยู่ใกล้บริเวณเดิน มีผนังกันเป็นฝาไม้ไผ่สาน ถัดไปผนังเป็นฟากไม้ไผ่ตีตามตั้งสูงประมาณ 1 เมตร ส่วนด้านในสุดของชาน เป็นส่วนซักล้าง ไม่มีผนัง มีเพียง ไม้กั้นขอบสูง ประมาณ 20 ซม.

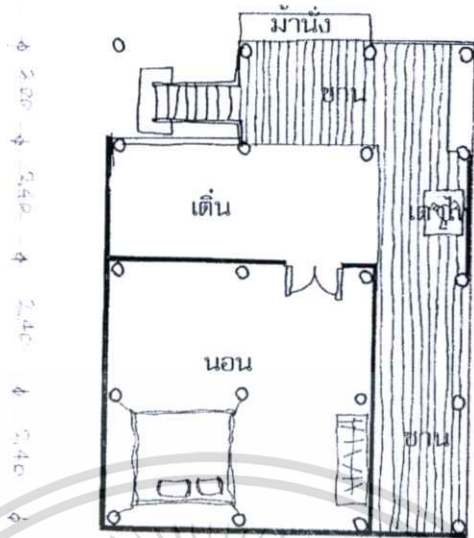
พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	13.6	ตร.ม.
2. ชานแค่มิหลังคาคลุม	4.8	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	4.8	ตร.ม.
4. เดิน(ก่อน)	11.52	ตร.ม.
5. ห้องนอนใหญ่	23.04	ตร.ม.

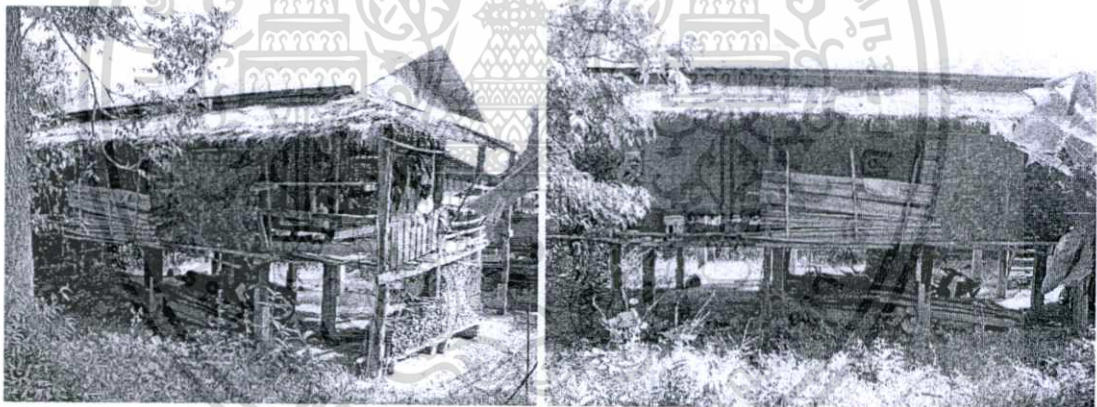

รูปที่ 4.248 ผังเรือนบ้านเลขที่ 44 บ้านคอนมุต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.249 ผังเรือนบ้านเลขที่ 44 บ้านคอนมุด

รูปที่ 4.250 ภายนอกเรือน ด้านข้างเรือน

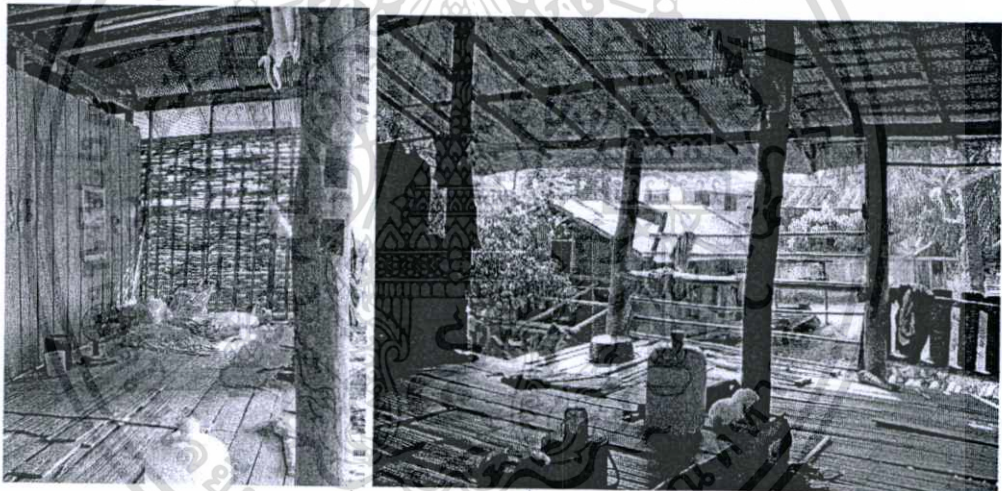

รูปที่ 4.251 ทศนียภายนอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.252 ชานด้านข้าง

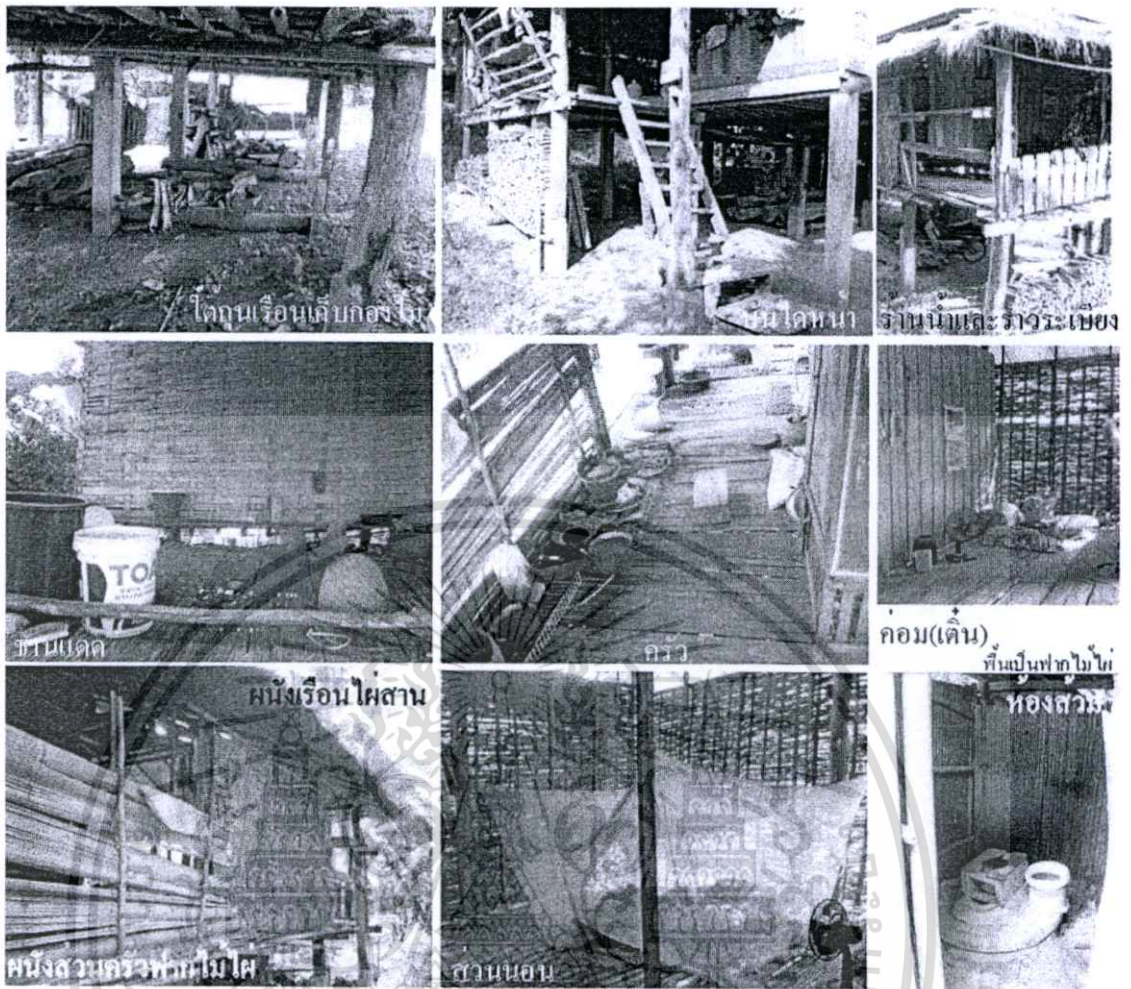

รูปที่ 4.253 ค่อม(เต็น) และชานหน้า

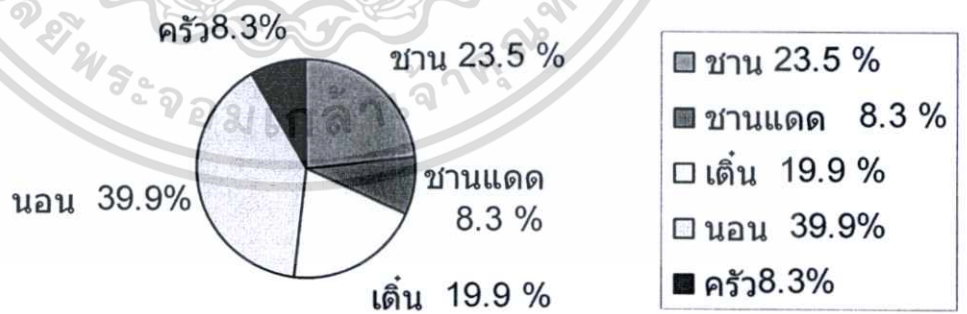

รูปที่ 4.254 ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

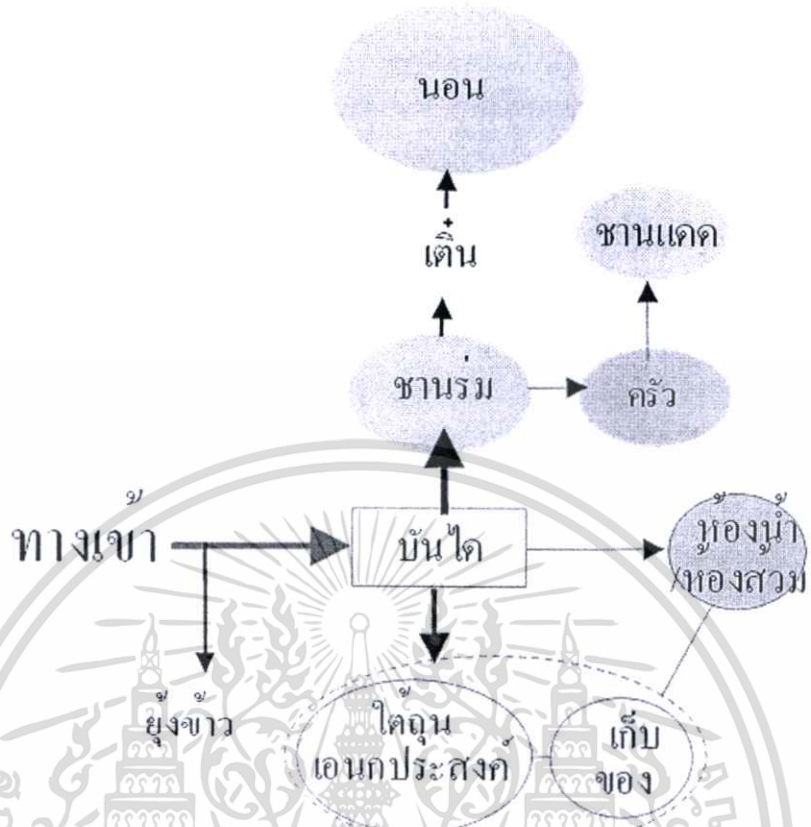

รูปที่ 4.255 องค์ประกอบภายในเรือน

รูปที่ 4.256 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.257 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

หลังที่ 11 บ้านเลขที่ 76

สถานที่ตั้ง : 76 หมู่ 2 บ้านคอนมูล ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา

ผู้อยู่อาศัย : ชายค้าหล้า อยู่อาศัยคนเดียว โดยมากอยู่บ้าน และทำงานรับจ้างสอยเสื้อผ้า ปะชุนเสื้อผ้า และเย็บเสื้อผ้า และรับจ้างถักดอกลูก

ความเป็นมาของเรือน : อาศัยอยู่ที่นี้ มาประมาณ 20 กว่าปี

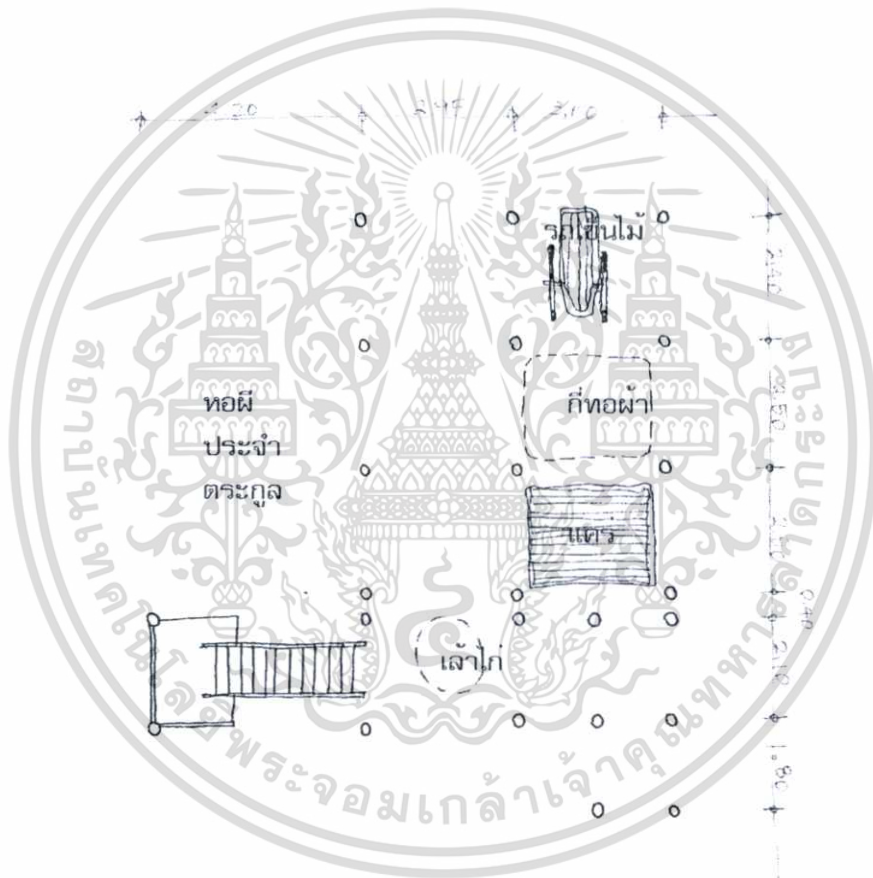
อายุเรือน : 20 กว่าปี

ลักษณะทั่วไปของเรือน : เป็นเรือนจั่วเดี่ยว ขึ้นชายคาขาวลงมากลุมส่วนชานหน้าบ้าน ส่วนบันไดมีการทำหลังคาคลุมลงมากันฝน โครงสร้างหลังคาเป็นไม้มุงสังกะสี ผนังส่วนใต้หน้าต่างเป็นผนังตีตามนอน มีหน้าต่าง และผนังส่วนบนตีตามตั้ง ภายในเรือนขึ้นจากบันได เป็นชาน ไม้ตีเว้นร่อง มีส่วนเตาไฟอยู่ด้านขวา ถัดเข้าไปด้านในเป็นส่วนครัว และห้องน้ำซึ่งต่อเติมไว้บนเรือนเนื่องจาก ชายค้าหล้าอายุมากแล้ว เข้าไปภายในเรือนยกระดับขึ้นจากส่วนชาน เป็นโถงโถง มีห้องนอนอยู่ทางด้านขวา แบ่งเป็น 2 ห้อง แต่ผนังภายในที่กั้นระหว่างห้องเป็นผนังเดี่ยวเป็นไม้ตีตามตั้ง ส่วนโถงมีการตั้งเครื่องเรือน เก้าอี้หนัง และโทรทัศน์ ส่วนถัดไปด้านในสุดเป็นห้องโถง ปัจจุบันใช้เก็บวัสดุ ในผังบริเวณของเรือน ภายในบริเวณเรือนมีหอดฝึประจําตระกูล อยู่ด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

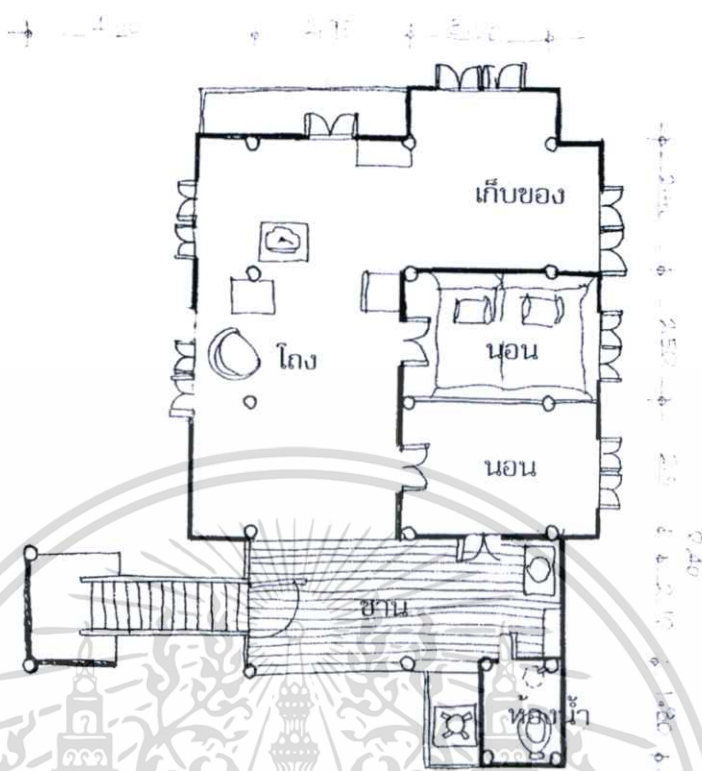
พื้นที่ใช้สอย

1. ชาน	7.37	ตร.ม.
2. ระเบียง	3.95	ตร.ม.
3. ครัวไฟ	9.3	ตร.ม.
4. โถง	29.23	ตร.ม.
5. ห้องนอนใหญ่	20	ตร.ม.
6. เก็บของ	12.6	ตร.ม.
7. ห้องน้ำ	3.24	ตร.ม.

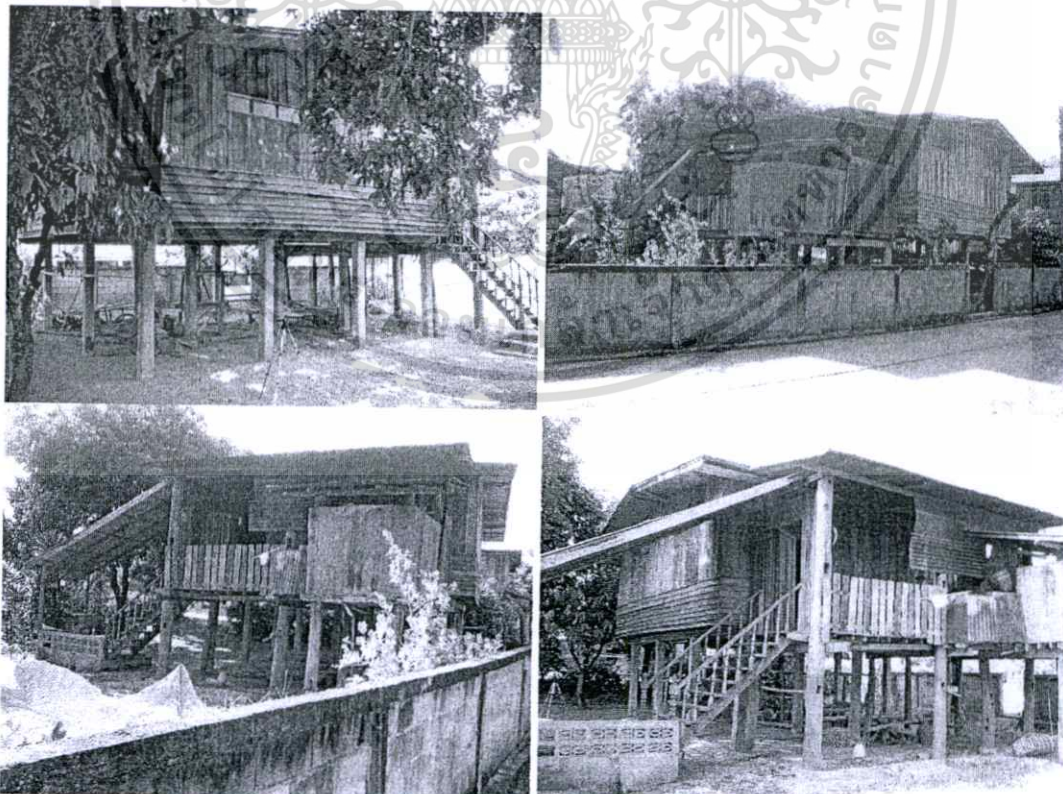

รูปที่ 4.258 ผังใต้ถุนเรือนบ้านเลขที่ 76 บ้านคอนมุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

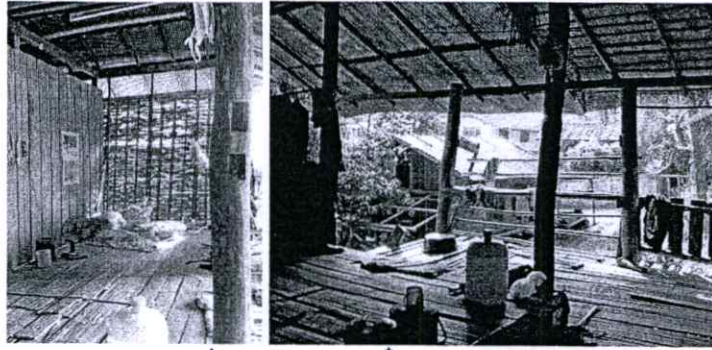

รูปที่ 4.259 ผังเรือนบ้านเลขที่ 76 บ้านดอนมูล

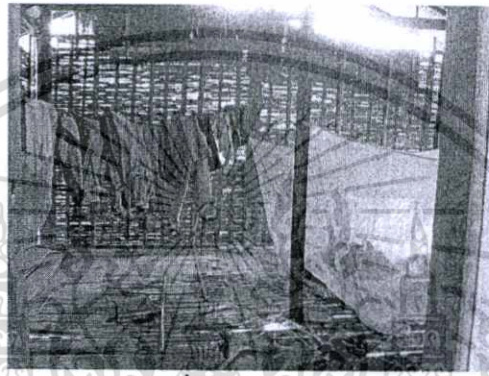

รูปที่ 4.260 ทศนียภาพภายนอกเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.261 ค่อม(เต็น) และชานหน้า

รูปที่ 4.262 ห้องนอน

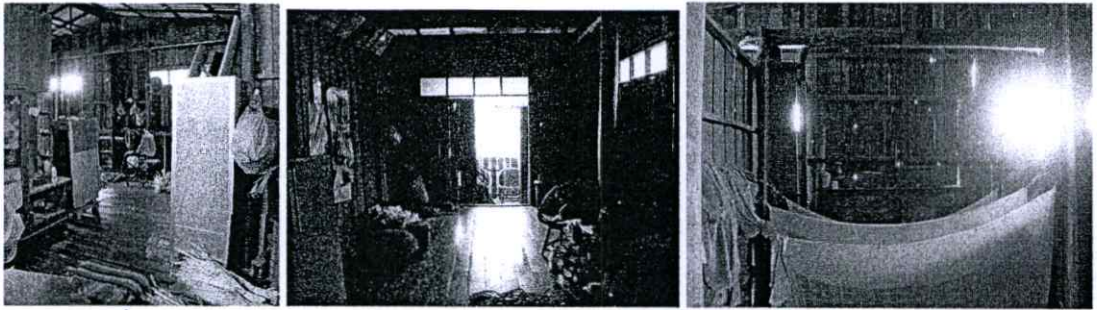

รูปที่ 4.263 จากประตูมองเข้าไปเป็นโรง

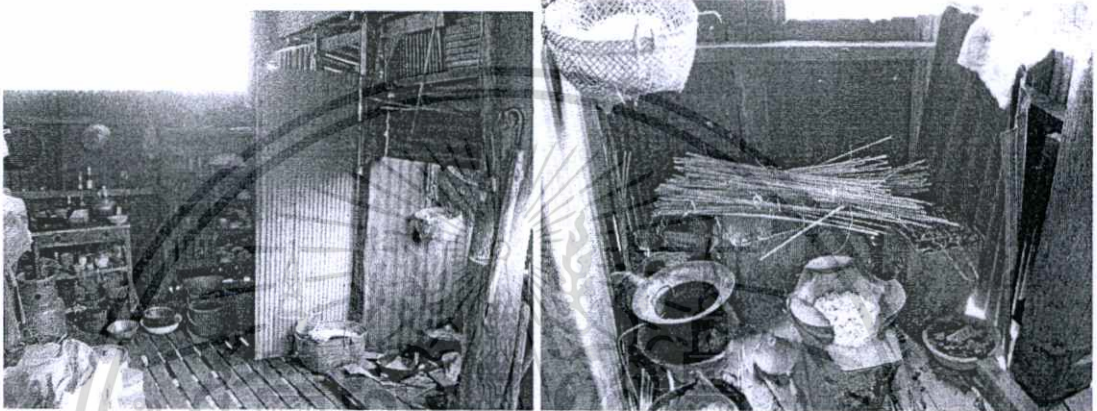
รูปที่ 4.264 ส่วนเก็บของต่อเนื่องกับโรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4.264 ส่วนเก็บของต่อเนื่องกับโรงให้หน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

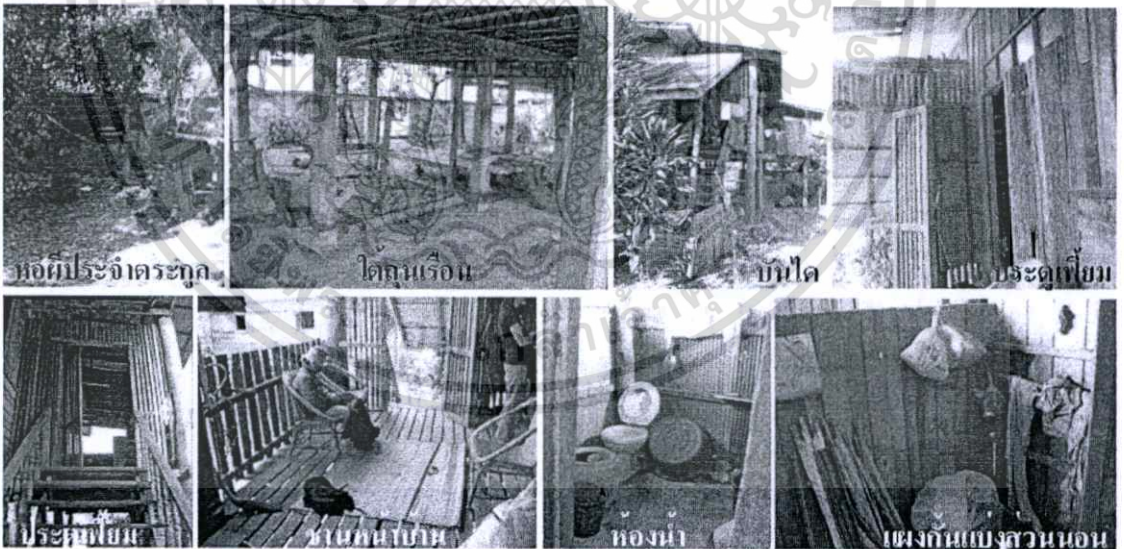

รูปที่ 4.265 ส่วนเก็บของ โถงจากในบ้านมองออกมา

รูปที่ 4.266 ส่วนนอน

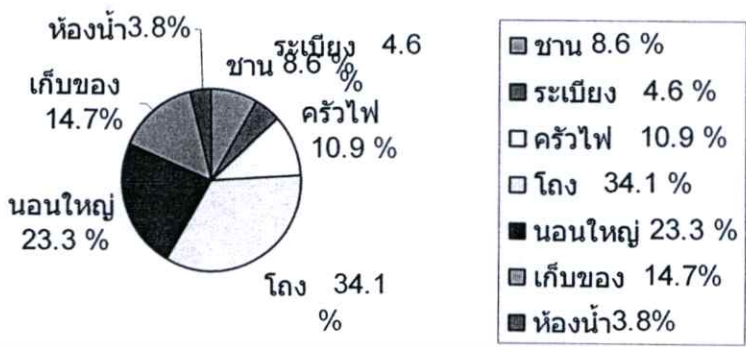

รูปที่ 4.267 ส่วนครัวบริเวณชาน ส่วนเตาไฟ

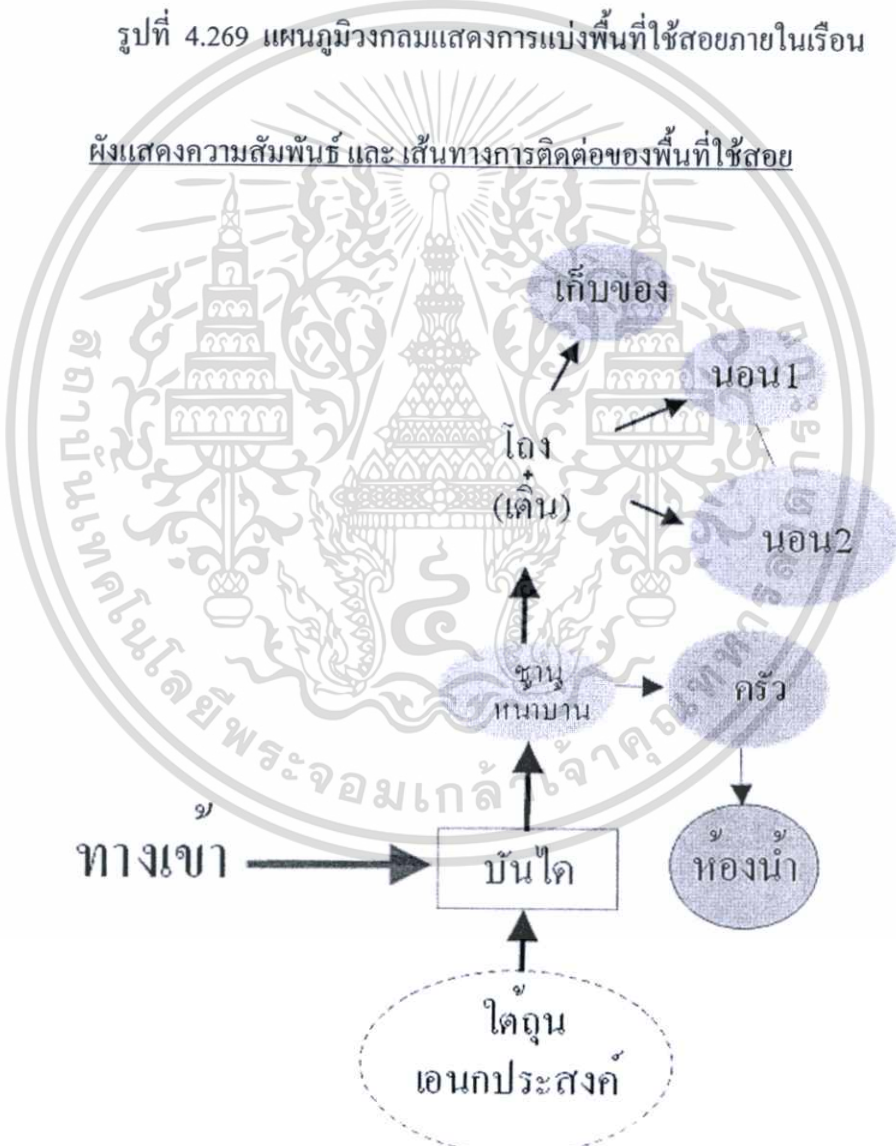
รูปที่ 4.268 องค์ประกอบภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.269 แผนภูมิวงกลมแสดงการแบ่งพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

ผังแสดงความสัมพันธ์ และ เส้นทางการติดต่อของพื้นที่ใช้สอย

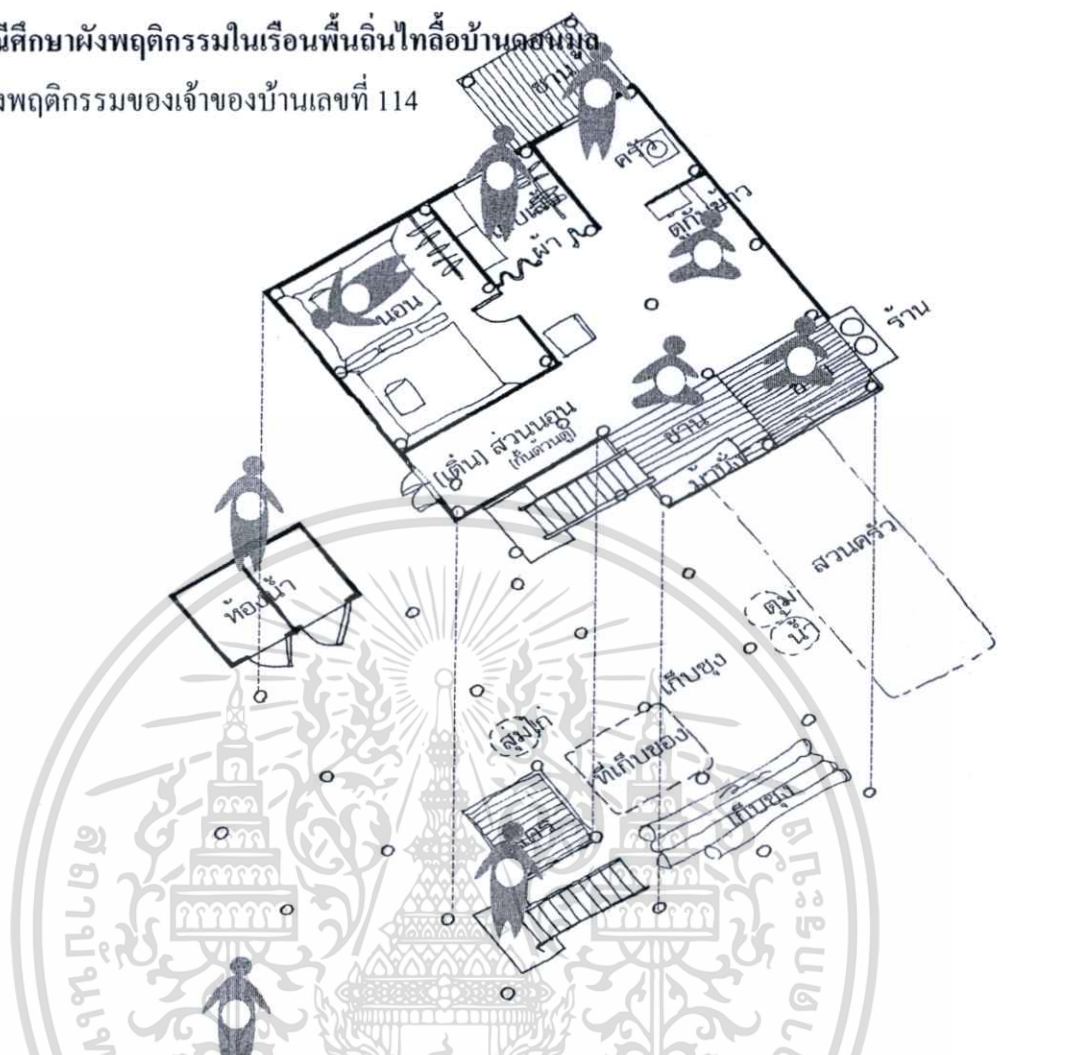

รูปที่ 4.270 แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 กรณีศึกษาผังพฤติกรรมในเรือนพื้นดินไทลื้อบ้านดงมด

4.2.1 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 114

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ห้องน้
5.30 น.	นั่งข้าว	ครัว
6.00 น.	ออกไปซื้อผักข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	ทำกับข้าว	ครัว
7.00 น.	อาบน้ำ	ห้องน้
7.30 น.	ทานอาหาร+ล้างจาน+ทำงานบ้าน	ส่วน โถง+ชานแดด
8.30 น.	ออกไปทำงานกลุ่มแม่บ้านทอผ้า	ภายในหมู่บ้าน/หรือไปออกร้าน
16.00 น.	กลับมาบ้าน + พักผ่อน+นั่งข้าว	ส่วนเดิน(ขอบเดิน)
17.00 น.	ทำอาหารเย็น + อาบน้ำ	ครัว
18.00 น.	ทานอาหารเย็น	ส่วน โถง
19.00 น.-21.00น.	พักผ่อน ดูทีวี + นอน	ส่วน โถง+นอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับครูใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 114แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องน้ำ

ตี 5 ครึ่ง - นึ่งข้าว-ในครัวติดخانแดด ที่เตาถ่าน

6.30น.-ทำกับข้าว-ครัวที่เตาแก๊ส

7 โมง - อาบน้ำ- ห้องอาบน้ำ

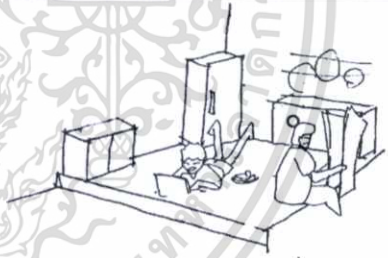
7.30น.-ทานอาหาร-โถง

8.00น.ทำงาน ทำงานบ้าน-خانแดด

8.30น.-ออกไปทำงาน-นอกบ้าน

16.00น.-ซักผ้า-โถง(เดิน)

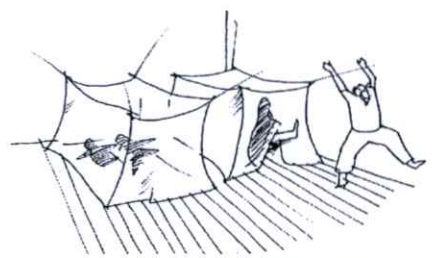
17.00น. นึ่งข้าว ทำกับข้าว-ครัว

18.00น.-ทานอาหารเย็น-โถง

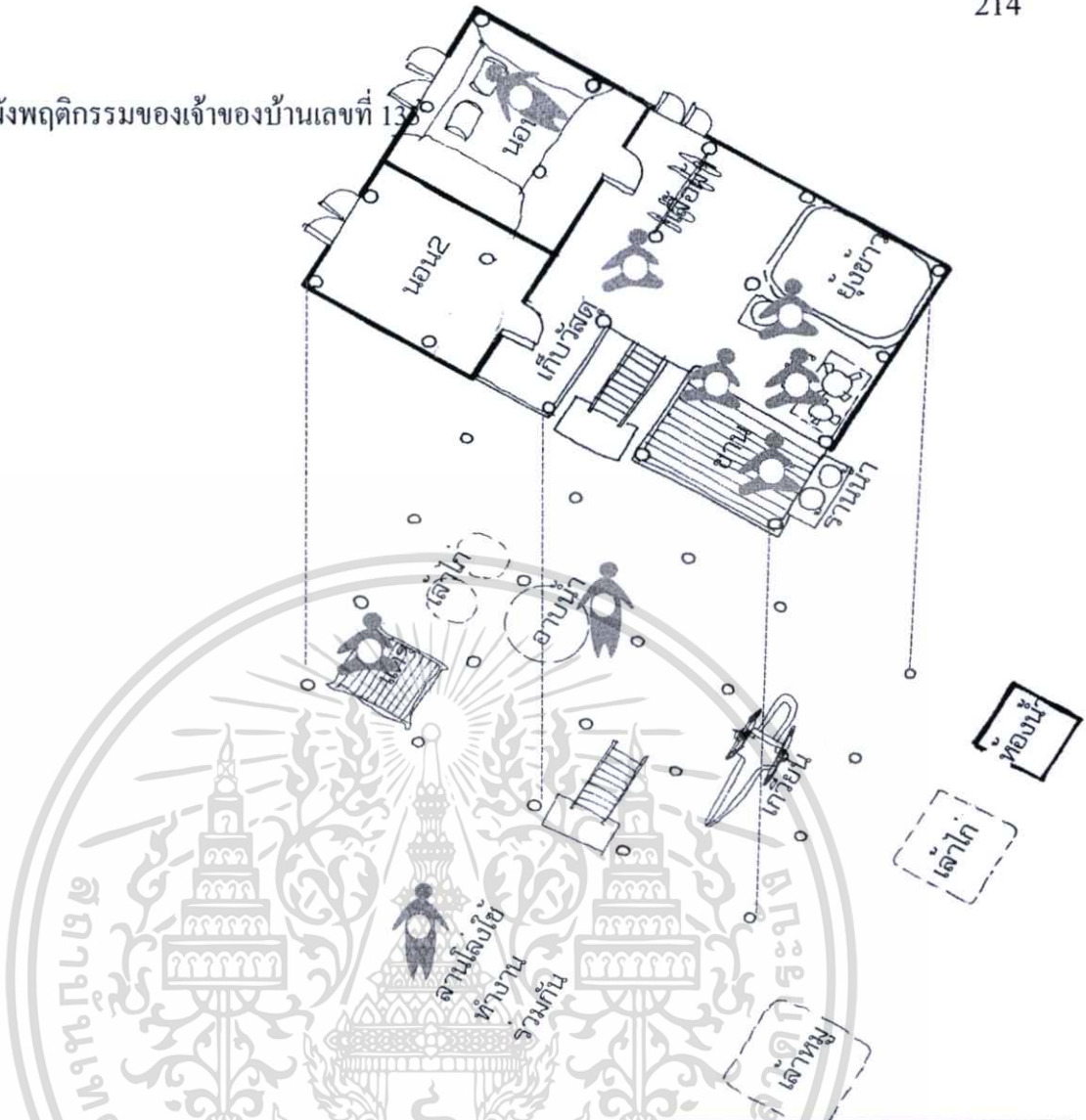
19.00น. พักผ่อน ดูทีวี - โถง

21.00น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ซ้ำหรือเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

4.2.2 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 133

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
4.30 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชาน
5.00 น.	นั่งข้าว	ที่เตาถ่านในครัวอยู่ในโถงโล่ง
5.15 น.	ทำกับข้าว	ที่เตาแก๊สในครัวอยู่ในโถงโล่ง
6.00 น.	อาบน้ำ	ที่ใต้ถุนบ้าน
7.00 น.	ทานอาหาร+เตรียมอาหารไปทานกลางวันด้วย	ส่วน โถง
7.30 น.	ออกไปทำงานรับจ้างทำไร่ ทำสวน	นอกเรือน
16.30 น.	กลับมาบ้าน + พักผ่อน พูดคุยกับเพื่อนบ้าน	ที่แคร่ใต้ถุนเรือน
17.30 น.	ทำอาหารเย็น+อาบน้ำ	ครัวอยู่ในโถงรวม+ใต้ถุน
18.30 น.	ทานอาหารเย็น+ล้างจาน	ที่โถง+ชาน
19.30 น.	ดูทีวี+พักผ่อน	ส่วน โถง
20.30น.	นอน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 133แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือน
 ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ข้อมูลนี้ และต้องอ้างอิงถึงชื่อของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำเผยแพร่

ตี 4 ครึ่ง - ล้างหน้าแปรงฟัน - ชาน (๕)

ตี 5 - นึ่งข้าว-ครัวอยู่ในโรงเรือน ที่เตาด่าน

5.30น.-ทำกับข้าว-ครัวในโรงที่เตาแก๊ส

6 โมง - อาบน้ำ - ใต้ถุนเรือน

7.00น.-ทานอาหาร-โรง

7.30น.-ออกไปทำงาน-นอกบ้าน

16.30น.-พักผ่อน-แคว่ใต้ถุนเรือน

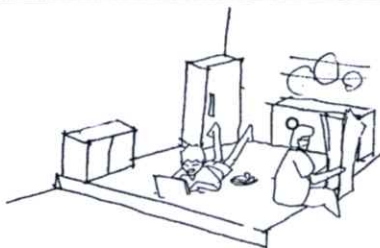
17.30น. นึ่งข้าว ทำกับข้าว-ครัวในโรงเรือน (๕)

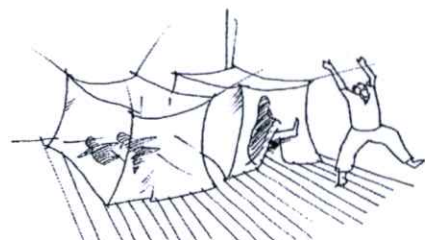
18.30น.-ทานอาหารเย็น-โรง

19.00น.-ล้างจาน-ชาน

19.30น. - พักผ่อน ดูทีวี - โรง

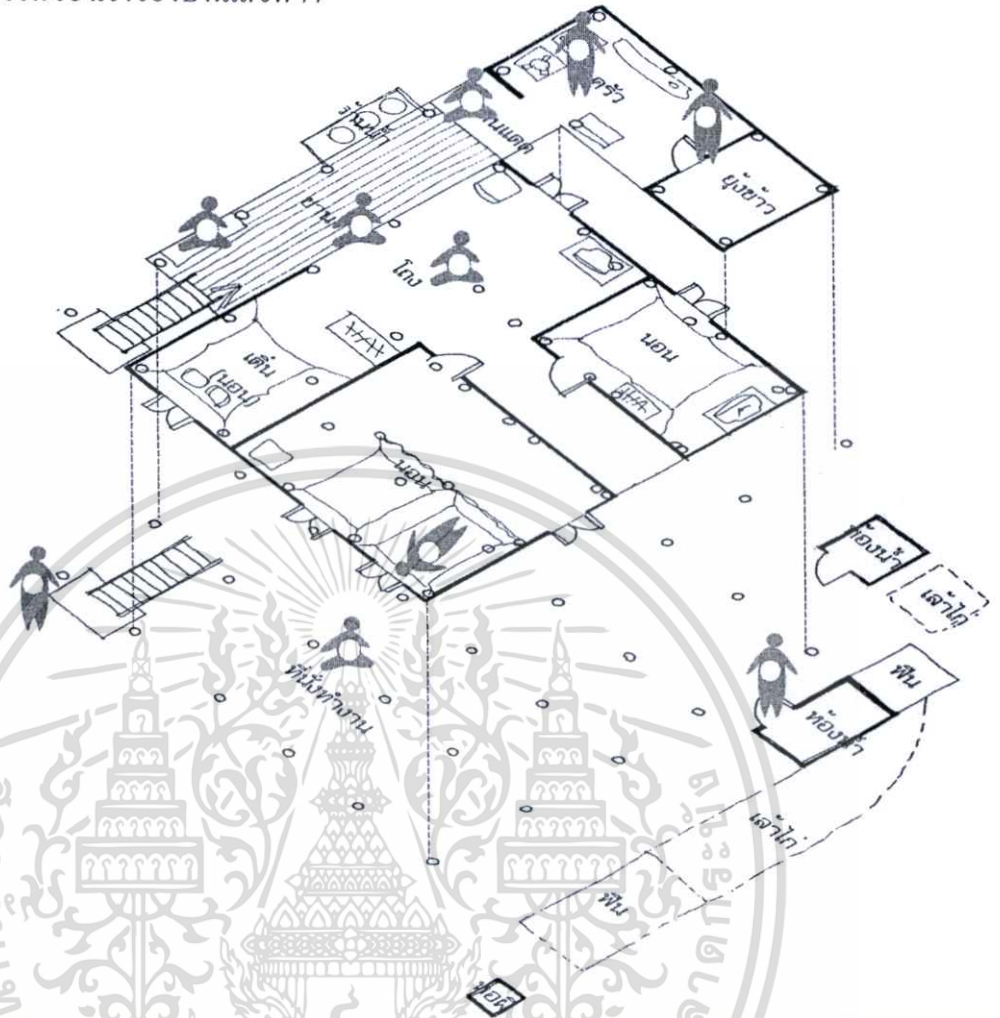

20.30น.-นอน ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น ไม่สามารถนำไปใช้ในการค้า

ไม่ว่าการตีพิมพ์ในรูปแบบใดก็ตาม การตีพิมพ์นี้เป็นการศึกษาเบื้องต้น ไม่สามารถนำไปใช้ในการค้า

4.2.3 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 77

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชานแดด
5.30 น.	นั่งข้าว	ครัว
6.00 น.	ออกไปซื้อข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	ทำกับข้าว	ครัว
7.00 น.	อาบน้ำ	ห้องอาบน้ำด้านข้างเรือน
7.30 น.	ทานอาหาร+ล้างจาน+ทำงานบ้าน	ส่วน โถง+ชานแดด
8.30 น.	รับจ้างทำไร่นานา หรือบางทีก็ซักสาน โดกอยู่ที่บ้าน	นอกหมู่บ้านหรือ ที่ได้ถุนเรือน
16.30 น.	กลับมาบ้าน + พักผ่อน	ที่ได้ถุนเรือน
17.00 น.	ทำอาหารเย็น + อาบน้ำ	ครัว+ห้องอาบน้ำ
19.00 น.	ทานอาหารเย็น	ส่วน โถง
19.30 น.-20.30น.	พักผ่อน ดูทีวี + นอน	ส่วน โถง+นอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 77แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน -ชานแดด

ตี 5 ครึ่ง -นึ่งข้าว-ในครัว ที่เตาด่าน

6.00น.ออกไปซื้อผักข้าว 6.30ทำกับข้าว-ครัว

7 โมง - อาบน้ำ- ห้องอาบน้ำข้างเรือน

7.30น.-ทานอาหาร-โถง

8.00น.ส่งงาน ทำงานบ้าน-ชานแดด

8.30น.ทำอะไรทำนา-นอกบ้าน

ซักผ้า - ใต้ถุนเรือน

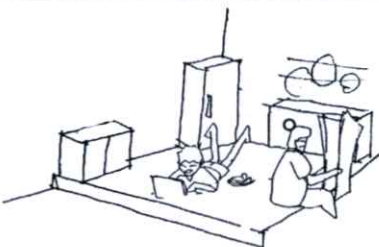
16.30น.-พักผ่อน-ใต้ถุนเรือน

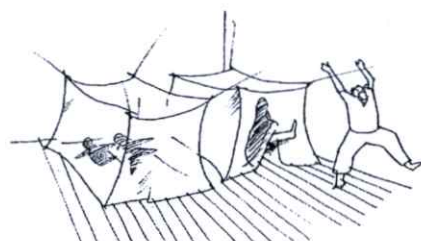
17.00น. ทำกับข้าวแล้วอาบน้ำ-ครัว/ห้องอาบน้ำ

19.00น.-ทานอาหารเย็น-โถง

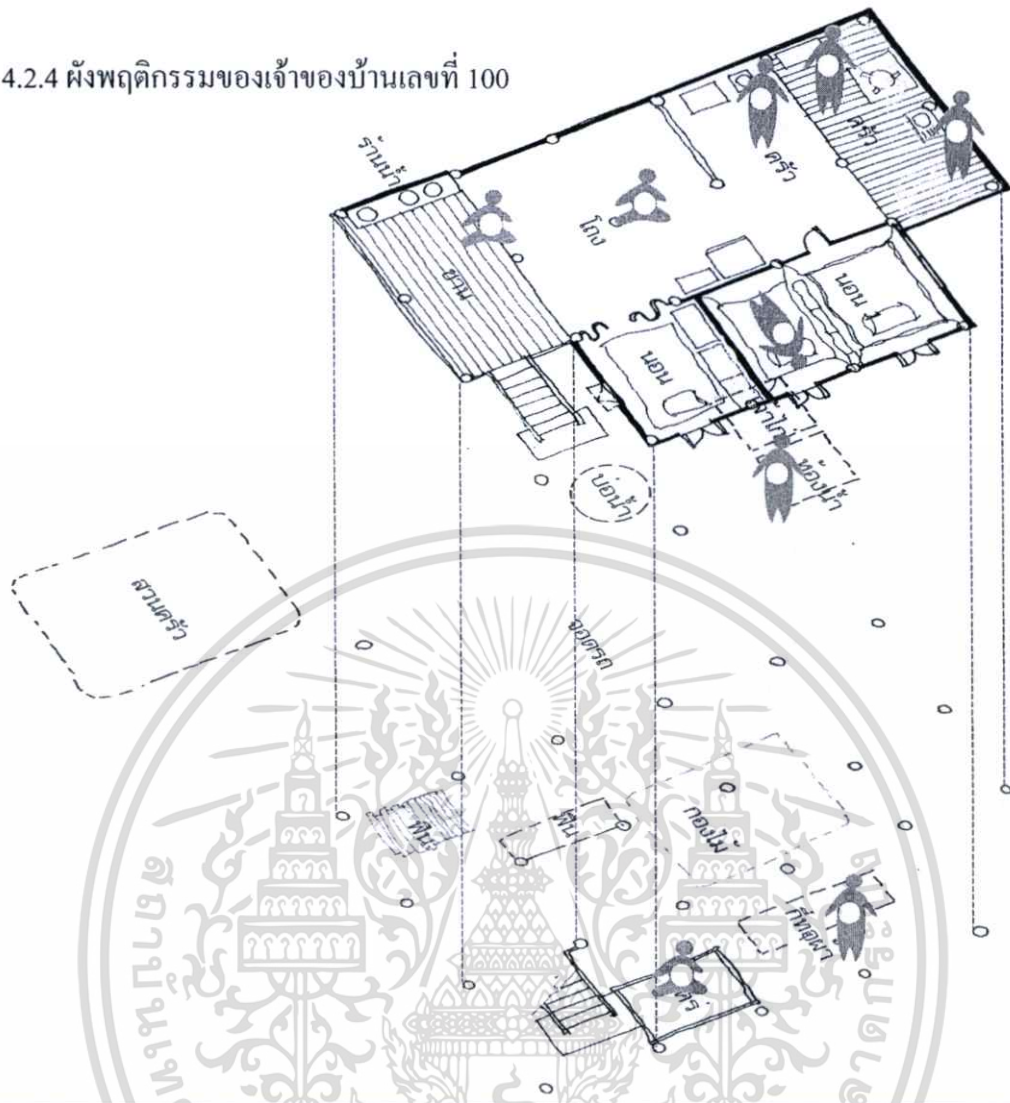
19.30น. -พักผ่อน ดูทีวี - โถง

20.30น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี การศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

4.2.4 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 100

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ห้องนี้
5.10 น.	นั่งข้าว	ครัว
5.30 น.	ออกไปซื้อกับข้าว+เก็บพืชผักสวนครัว	นอกเรือนหรือบริเวณบ้าน
6.00 น.	ทำกับข้าว อาบน้ำ	ครัว+ห้องอาบนี้
7.00 น.	ทานอาหาร	ส่วน โถง(เดิน)
8.00 น.	ล้างจาน+กวาดบ้าน+ซักผ้า	ครัว+ชานแดดหลังบ้าน
9.30 น.	ทอผ้า	ที่ได้ถุนเรือน
12.00 น.	พักทานอาหารเที่ยง	ที่โถงเรือน (เดิน)
13.00-16.30 น.	ทอผ้าถ้าเมื่อยก็นอนพักผ่อน	ที่ได้ถุนเรือน และแคร่ได้ถุนเรือน
17.00 น.	ทำอาหาร + อาบน้ำ	ครัว+ห้องอาบน้ำข้างเรือน
19.00 น.-21.00น.	ทานอาหารเย็น+พักผ่อน ดูทีวี + นอน	ส่วน โถง+นอน

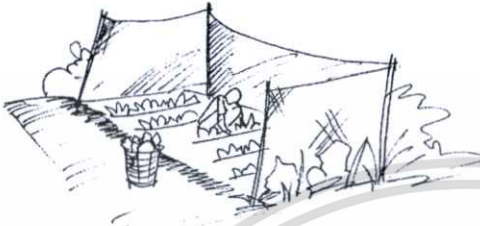
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 100แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือน
ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการแก้ไข

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องน้ำ

05.10น. -นึ่งข้าว-ในครัวติดชานแคด ที่เตาถ่าน

5.30น-ซื้อกับข้าว/เก็บผักสวนครัว- บริเวณบ้าน

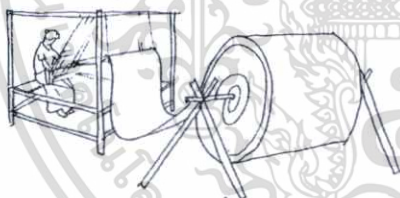
6 โมง - ทำอาหาร-ครัว

7.00น.-ทานอาหาร-โถง

8.00น.ล้างจาน กวาดบ้าน ซักผ้า-ชานแคด

9.30น.-ทอผ้า -ที่ใต้ถุนเรือน

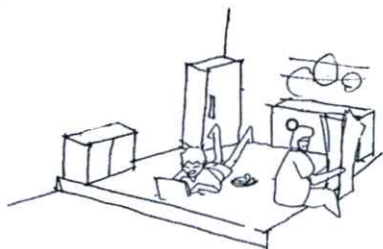
12.00น.-พักทานอาหารเที่ยง-โถง(เต็น)

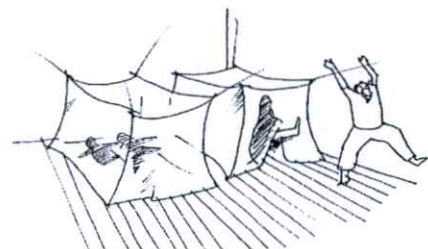
13.00-16.30น.-ทอผ้าเมื่อถึงนอนเล่น -ที่ใต้ถุน

17.00น. นึ่งข้าว ทำกับข้าวแล้วอาบน้ำ-ครัว

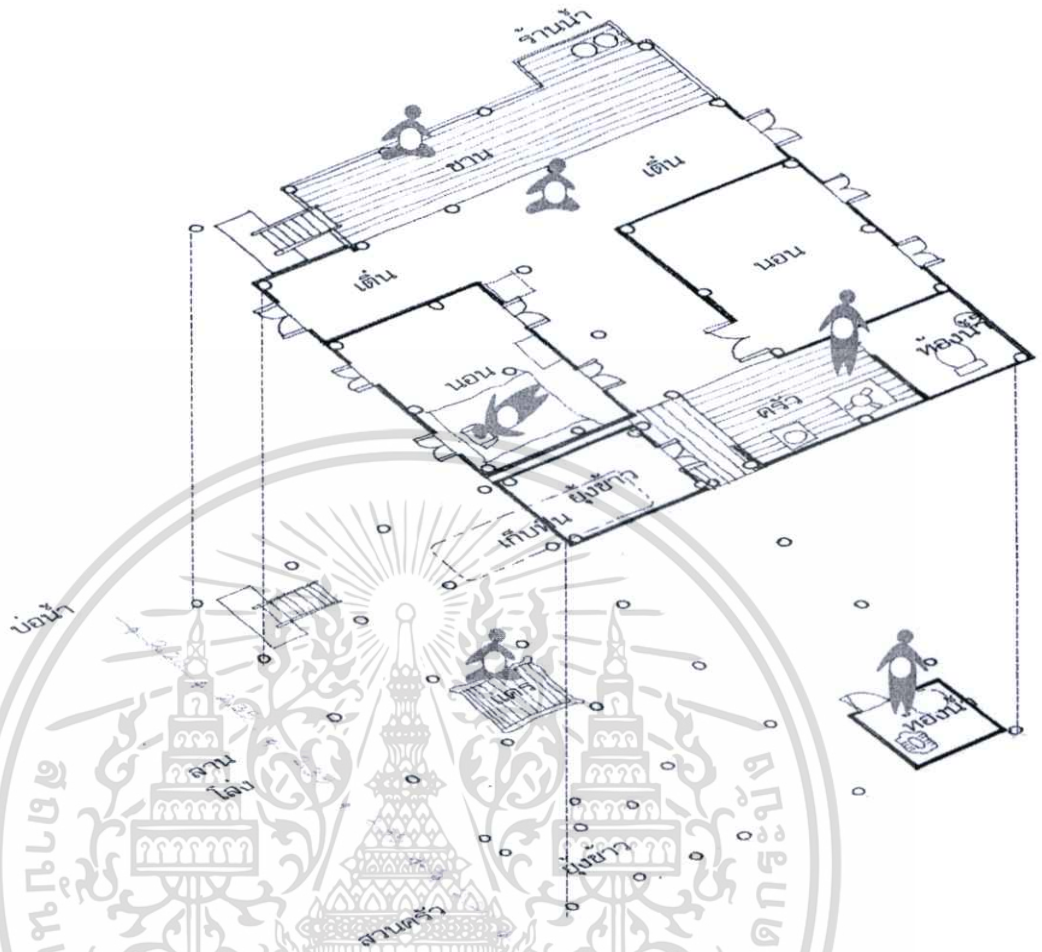
19.00น.- ทานอาหารเย็น พักผ่อน ดูทีวี - โถง

21.00น.-นอน- ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปใช้ในการค้าหรือการบริการอื่น ๆ ได้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์
รูปที่ ภาพสปรูวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือนที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยและช่วงเวลาของหลังที่ 100

4.2.5 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 5

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
6.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ห้องน้ำ
6.30 น.	นั่งข้าว บางวันลูกสาวก็ทำมาให้	ครัว
7.00 น.	ลูกสาวเอากับข้าวมาให้	นอกรื่น
8.00 น.	ทานอาหารเช้า	ส่วนเดิน
8.30 น.	ล้างจาน และอาบน้ำ	ชานแดดและห้องน้ำใต้ถุน
10.00 น.	ลงมานั่งเล่นที่แคร่ใต้ถุนเรือน	บันไดใต้ถุนเรือน
12.00 น.	ทานอาหารเที่ยง	บนเดิน
13.00 น.	นั่งเล่นบนเรือนบ้างลงมานั่งใต้ถุนเรือนบ้าง	ขอบเดินหรือใต้ถุนเรือน
16.30 น.	บางครั้งออกไปซื้อกับข้าวเย็นเองบ้าง	นอกรื่น
18.00 น.	ทานอาหารเย็น	บนเดิน (โถง)
19.00 น.-21.00น.	พักผ่อน ดูทีวี + นอน	บนเดิน (โถง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 5 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น ออกทงทามมโหดดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากการนำไปใช้

6.00น. - ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องน้ำ

6.30น. - นั่งข้าว-ในครัวติดชานแดด ที่เตาถ่าน

7.00น.-ลูกสาวเอากับข้าวมาให้

8 โมง - ทานอาหาร - เต็น

8.30น.-ล้างจาน -ชานแดด

9.00น.-อาบน้ำ-ชานแดด

10.00น.-นั่งเล่น-ชานหรือขอบเต็น

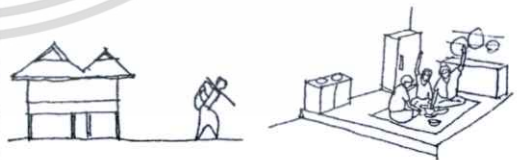

12.00น.-ทานอาหาร-โรง(เต็น)

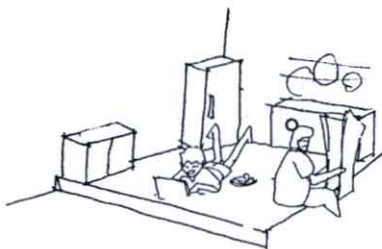

13.00น. นั่งเล่น-ใต้ถุนเรือน

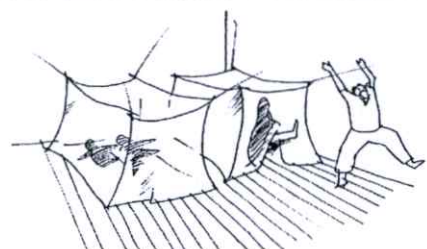
16.30น.-ออกไปซื้อกับข้าวเองบ้าง-นอกเรือน

18.00น.-ทานอาหารเย็น-โรง

19.00น. - พักผ่อน ดูทีวี - โรง

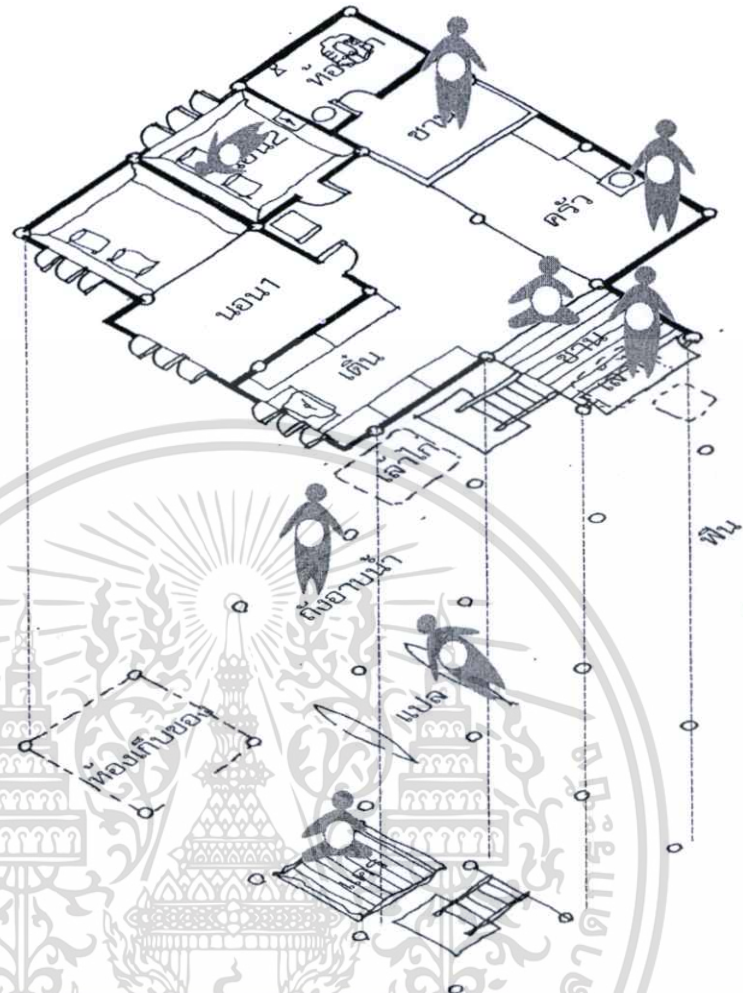

21.00น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่หรือใช้เพื่อการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น ลิขสิทธิ์นี้ให้แก่นักเรียนและโรงเรียนที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยและช่วงเวลาของหลังที่ 5

4.2.6 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 72

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชานหน้าห้องน้
5.30 น.	นั่งข้าว	ครัว
6.00 น.	ออกไปซื้อกับข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	ทำกับข้าว+อาบน้ำ	ครัว
7.00 น.	ทานอาหาร+ล้างจาน	ส่วน โถงข้างครัว+ชานหน้าห้องน้
7.30 น.	ออกไปทำงานรับจ้างทำนา	นอกเรือน
16.00 น.	กลับมาน้บ้าน +พักผ่อน+อาบน้ำ	ส่วนแพลตใต้ถุนเรือน ชานหน้าบ้าน
17.00 น.	ทำอาหารเย็น	ครัว
18.00 น.	ทานอาหารเย็น	ส่วน โถงข้างครัว
19.00 น.-21.00น.	พักผ่อน ดูทีวี	ส่วน โถง(ใต้ถุน)
22.00น.	ดูทีวีในห้องต่อและนอน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 72 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

5.00น. - ล้างหน้าแปรงฟัน - ชานหน้าห้องน้ำ

5.30น. - นั่งข้าว-ในครัวติดชานแคด ที่เตาถ่าน

6.00น.-ออกไปซื้อกับข้าว

6.30น. - ทำกับข้าว/อาบน้ำ-ครัว+ห้องน้ำ

7.00น.-ทานอาหาร -ส่วน โถง

7.20น. -ล้างจาน-ชาน

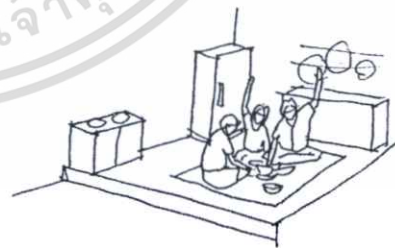
7.30น.-ออกไปทำงาน-นอกบ้าน

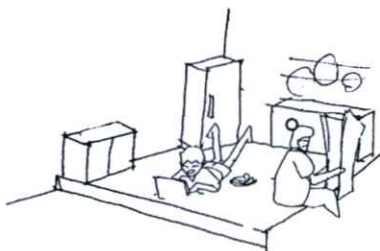
16.00น.-พักผ่อน/อาบน้ำ-ใต้ถุนเรือน/ชานหน้า

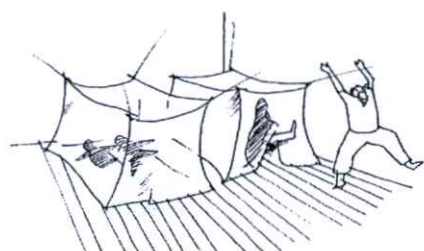
17.00น. ทำอาหารเย็น-ครัว

18.00น.-ทานอาหารเย็น-โถง

19.00น. พักผ่อน ดูทีวี - โถง

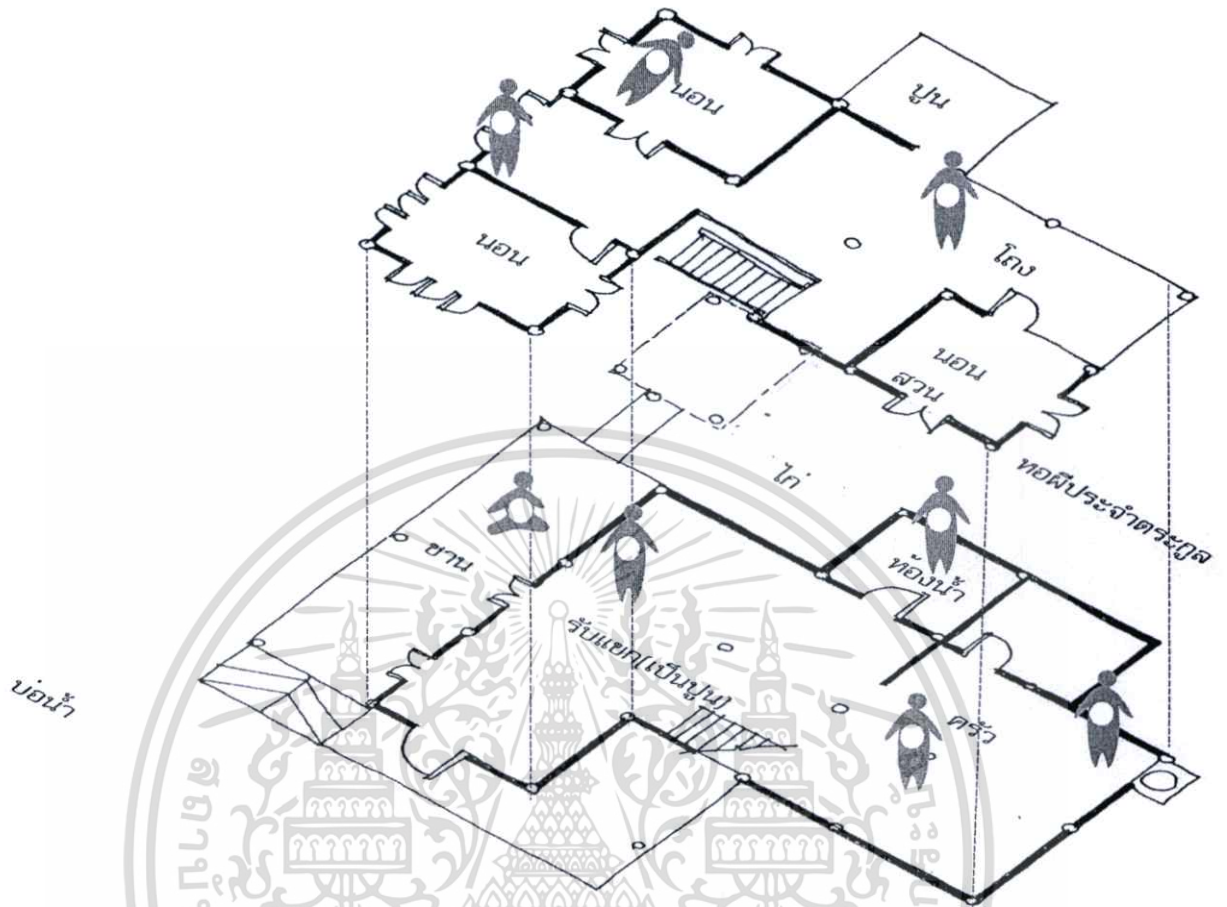

22.00น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ไม่ควรคัดลอก... ไม่ควรนำไปใช้...

รูปที่ ภาพสรุปวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือนที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยและช่วงเวลาของหลังที่ 72

4.2.7 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 125

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ห้องอาบน้ำ
5.20 น.	นั่งข้าว	ครัว-เตาถ่าน
5.45 น.	ออกไปซื้อกับข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	ทำกับข้าว	ครัว
7.00 น.	อาบน้ำ	ห้องอาบน้ำ
7.30 น.	ทานอาหาร+ล้างจาน+ทำงานบ้าน	ส่วนครัว
9.00 น.	ทำขันโตก	ชานด้านข้างเรือน
12.00 น.	ทานอาหาร	ครัว
13.00 น.	ทำขันโตก	ชานด้านข้างเรือน
17.30 น.	ทำอาหาร+อาบน้ำ	ครัว
19.00 น.-22.00น.	ทานอาหารเย็น+พักผ่อน ดูทีวี + นอน	ส่วนรับแขก+ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 125 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องอาบน้ำ

5.20น. -นึ่งข้าว-ในครัว ที่เตาถ่าน

5.45น.-ออกไปซื้อผักกับข้าว-นอกบ้าน

6.30น.-ทำกับข้าว-ครัวที่เตาแก๊ส

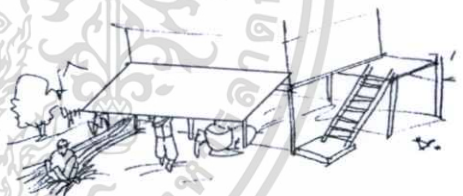
7 โมง - อาบน้ำ - ห้องอาบน้ำ

7.30น.-ทานอาหาร-โถง

8.00น.ล้างจาน ทำงานบ้าน-ครัว

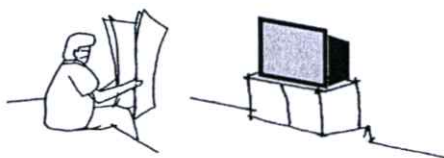
9.00น.-ทำชั้น โตก-ทานข้างเรือน บริเวณบ้าน

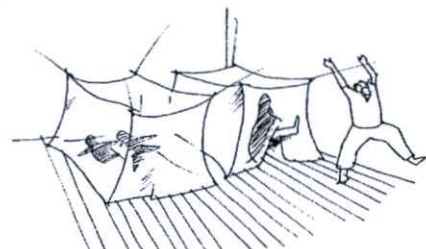
12.00น. ทานอาหารแล้วทำชั้น โตกต่อ-ครัว

17.30น.-ทำอาหารเย็น อาบน้ำ-ครัว/ห้องน้ำ

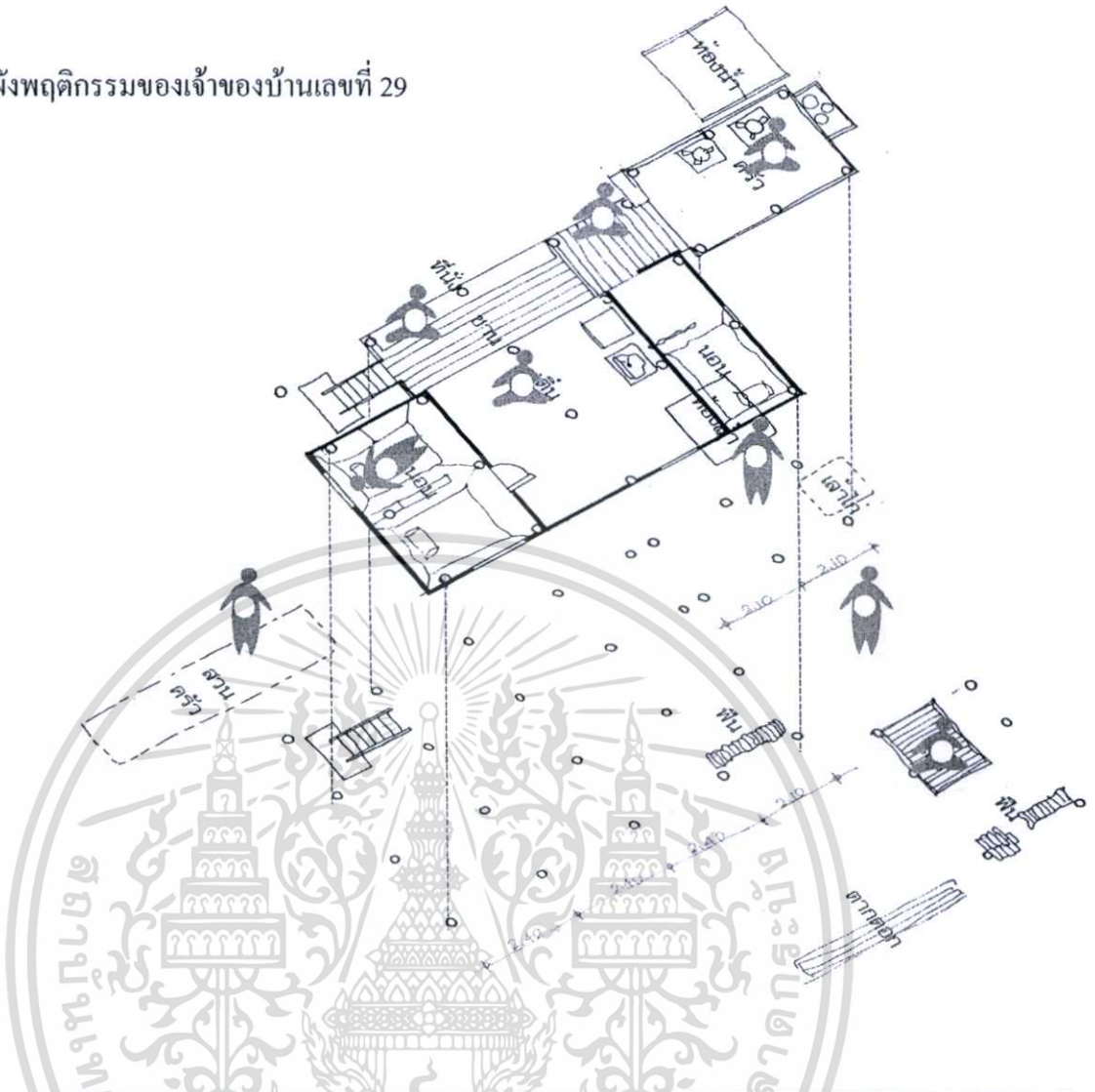

19.00น. - ทานอาหาร พักผ่อน ดูทีวี - ครัว รับแขก

22.00น. นอน ห้องนอน

4.2.8ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 29

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชานแดด
5.30 น.	นั่งข้าว	ครัว-เตาถ่าน
6.00 น.	ทำกับข้าว	ครัว
6.30 น.	ทานอาหาร	ส่วนเดิน
7.00 น.	ออกไปรับจ้างทำนา	นอกบ้าน
16.00 น.	กลับมาบ้าน อบน้ำ ฟักผ่อน	ศาลานั่งเล่น
17.30 น.	ทำอาหาร	ครัว
18.30 น.	ทานอาหาร	ส่วนเดิน
19.30 น.	ดูทีวี ฟักผ่อน	ส่วนเดิน
22.00 น.	นอน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 29 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ต่อแหล่งอื่น และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องอาบน้ำ

(๕)

5.30น. -นั่งข้าว-ในครัว ที่เตาถ่าน

6.00น.-ทำกับข้าว-ครัว

6.30น.-ทานอาหาร-โรง

7 โมง - ออกไปรับจ้างทำนา

16.00น.กลับบ้าน พักผ่อน-ศาลานั่งเล่น

17.00น.อาบน้ำ-ห้องอาบน้ำ

(๕)

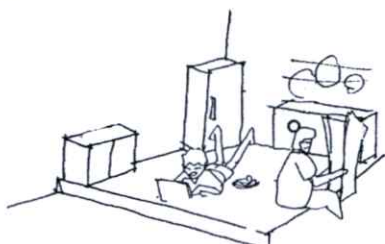
17.30น.-เก็บผักสวนครัว-บริเวณบ้าน

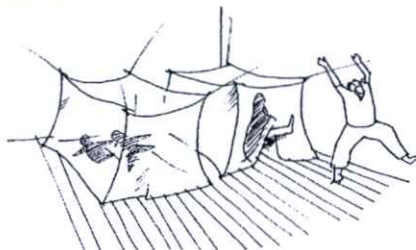
17.40น. ทำอาหาร-ครัว

18.30น.-ทานอาหารเย็น -ส่วน โถง

19.30น. ทานอาหาร พักผ่อน ดูทีวี - ครัว รับแขก

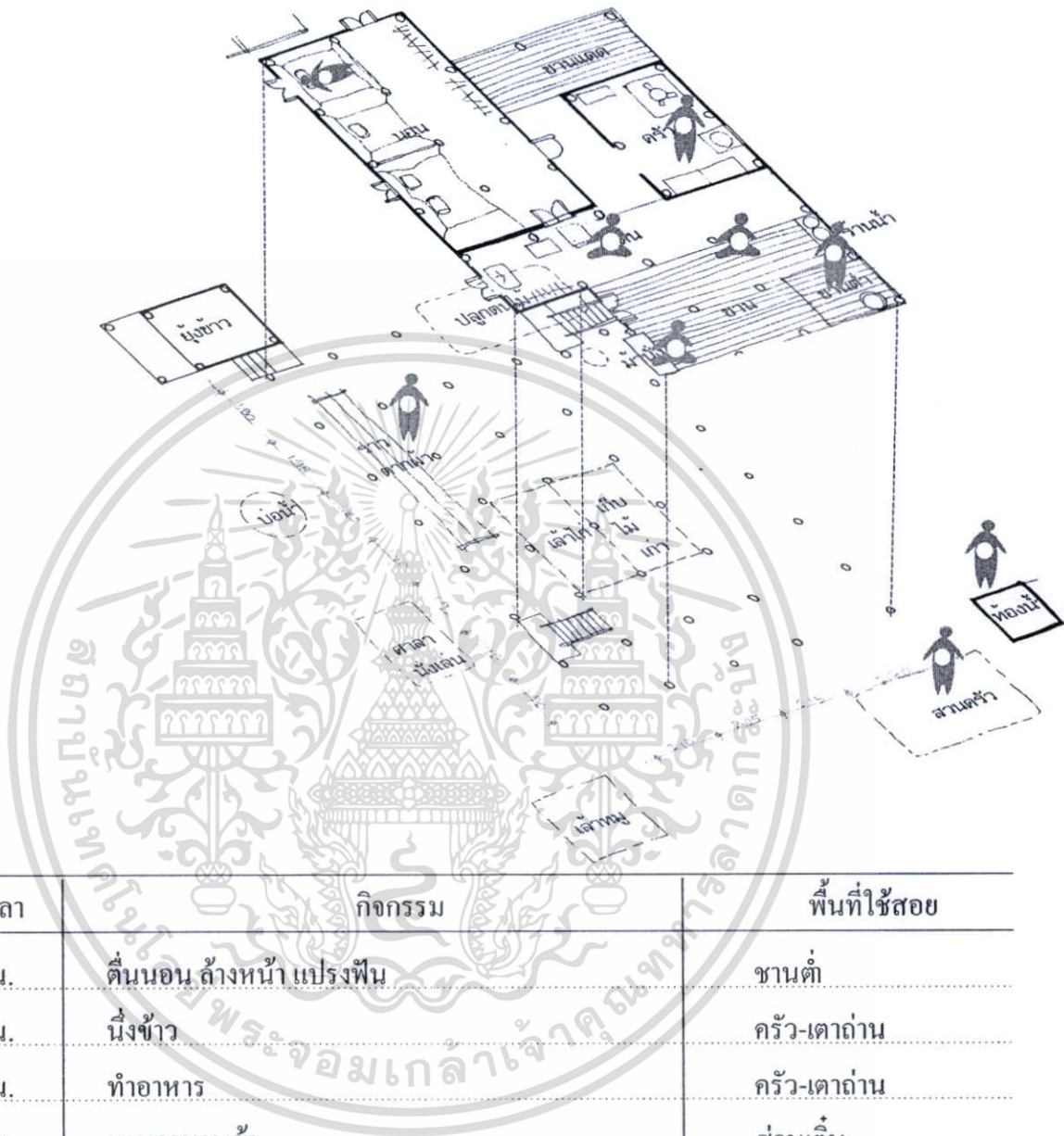

22.00น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไม่ควรเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

รูปที่ ภาพสรุปวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือนที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยและช่วงเวลาของหลังที่ 29

4.2.9 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 37

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
4.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชานตี่
4.30 น.	นั่งข้าว	ครัว-เตาถ่าน
5.00 น.	ทำอาหาร	ครัว-เตาถ่าน
5.30 น.	ทานอาหารเช้า	ส่วนเดิน
7.00 น.	ออกไปสวนข้าวโพด	นอกเรือน
12.00 น.	ทานอาหารที่บ้าน	ส่วนเดิน
13.00 น.	ออกไปสวนข้าวโพด	นอกเรือน
15.30 น.	กลับมาถึงบ้าน พักผ่อนหรือถักดอก(จักสาน)	มานั่งตรงชาน
16.30 น.	ซักผ้า ล้างจาน เก็บผักสวนครัว	ชานตี่
17.30 น.	ทำอาหาร+อาบน้ำ	ครัว
18.30 น.-21.00น.	ทานอาหารเย็น+พักผ่อน ดูทีวี + นอน	ส่วนเดิน+ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 37 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน

ตี 4 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ชานต์

4.30น. -นึ่งข้าว-ในครัว ที่เตาถ่าน

5.00น.-ทำกับข้าว-ครัว

5.30น.-ทานอาหาร-โรง

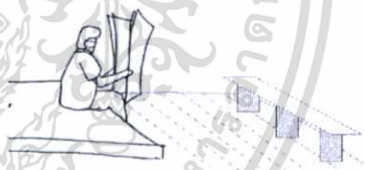
7 โมง -ออกไปไร่ข้าวโพด

12.00น.กลับบ้าน ทานอาหารที่บ้าน

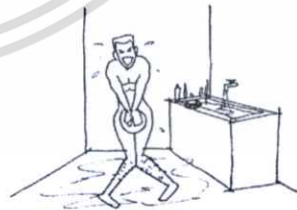
13.00 โมง -ออกไปไร่ข้าวโพด

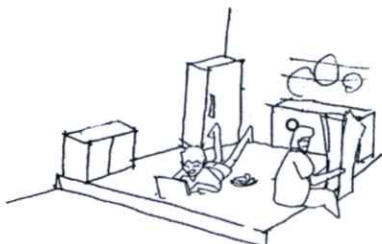
15.30น.กลับมาพักผ่อน-ชาน

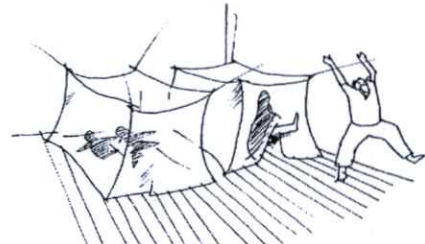
16.30น. ล้างจาน-ครัว

17.30น.-ทำอาหาร/อาบน้ำ-ครัว / ห้องอาบน้ำ

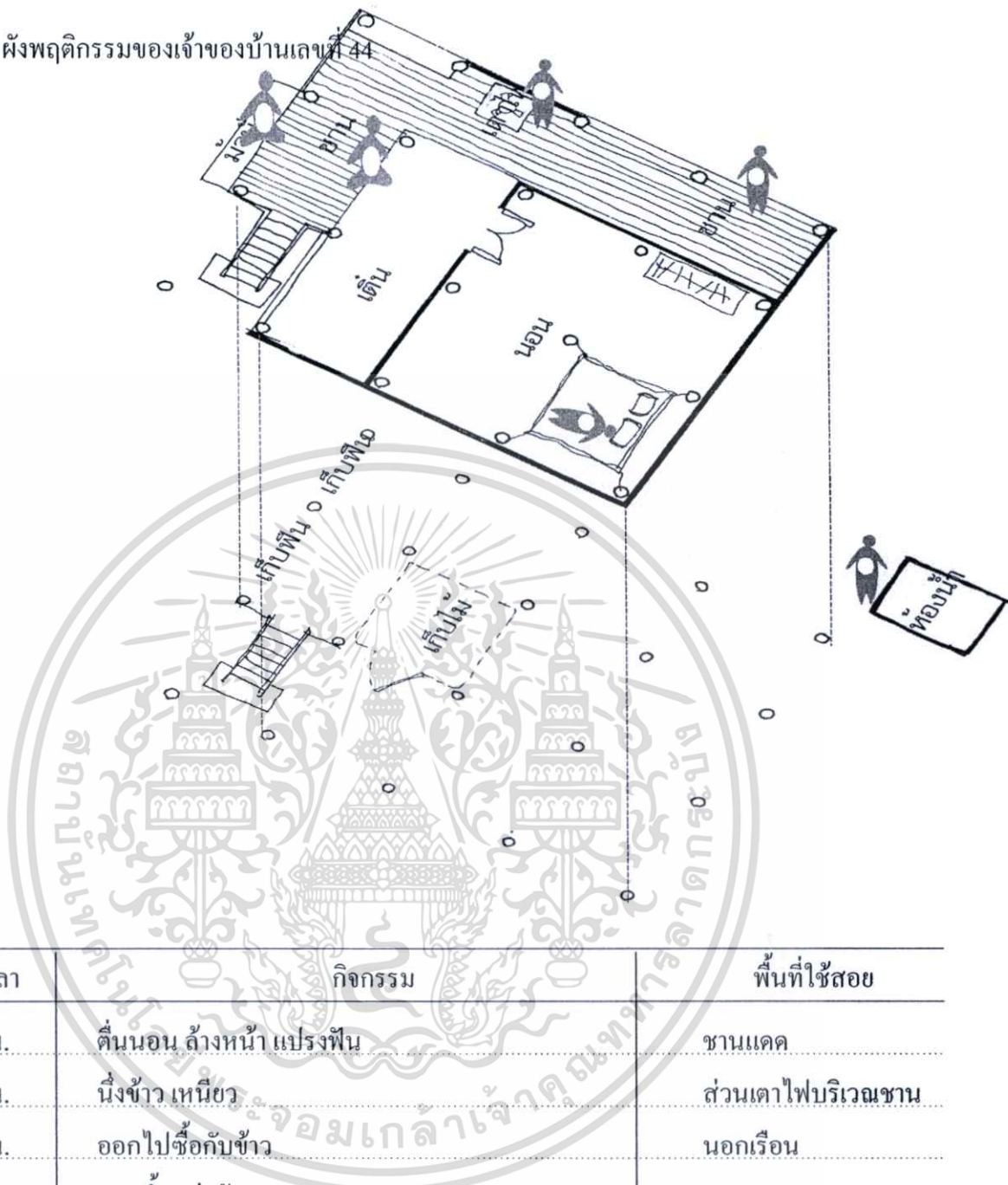
18.30น. -ทานอาหาร พักผ่อน ดูทีวี - ครัว รับแขก

21.00น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้... ไม่ว่ากรณ... รูปที่ ภาพสรุปวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆเรือนที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยและช่วงเวลาของหลังที่ 37

4.2.10 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 44

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ชานแดด
5.30 น.	นั่งข้าว เหนียว	ส่วนเตาไฟบริเวณชาน
5.45 น.	ออกไปซื้อผักกับข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	อาบน้ำ แต่งตัว	ชานแดด
7.00 น.	ทานอาหารเช้า จัดปิ่นโตไว้ทานกลางวันด้วย	ส่วนเดิน
7.30 น.	ออกไปรับจ้างทำนา	นอกเรือน
16.30 น.	กลับมาจากทำงาน พักผ่อน กินน้ำ	บนเดิน
17.00 น.	อาบน้ำ	ขอบเดินหรือใต้ถุนเรือน
17.30 น.	ทำอาหารเย็น ล้างจาน	นอกเรือน
18.30 น.	ทานอาหารเย็น+พักผ่อนคุยกับเพื่อนบ้าน	บนเดิน
20.30น.	นอน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 44 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน

ตี 5 - ล้างหน้าแปรงฟัน - ชาน

ตี 5 -นั่งข้าว-ครัวอยู่ใน โถงเรือน ที่เตาถ่าน

5.45น.-ออกไปซื้อกับข้าว-นอกเรือน

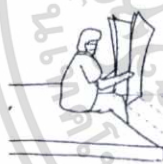
6.30น. - อาบน้ำ- ชานแดด

7.00น.-ทานอาหาร-โถง

7.30น.-ออกไปรับจ้างทำนา-นอกบ้าน

16.30น.-พักผ่อน อาบน้ำ-ชานหน้าบ้าน หรือเดิน

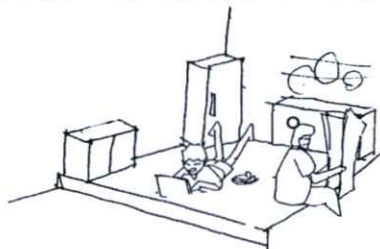
17.30น.-ทำอาหารเย็น-ส่วนเตาไฟบริเวณชาน

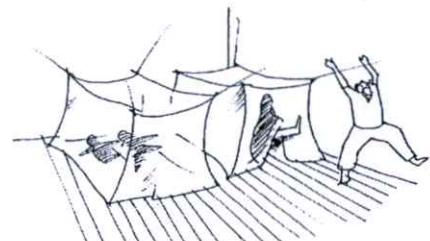
18.00น. ล้างจาน ทำงานบ้าน-ชานแดด

18.30น.-ทานอาหารเย็น พุดคุยกับเพื่อนบ้าน-เดิน

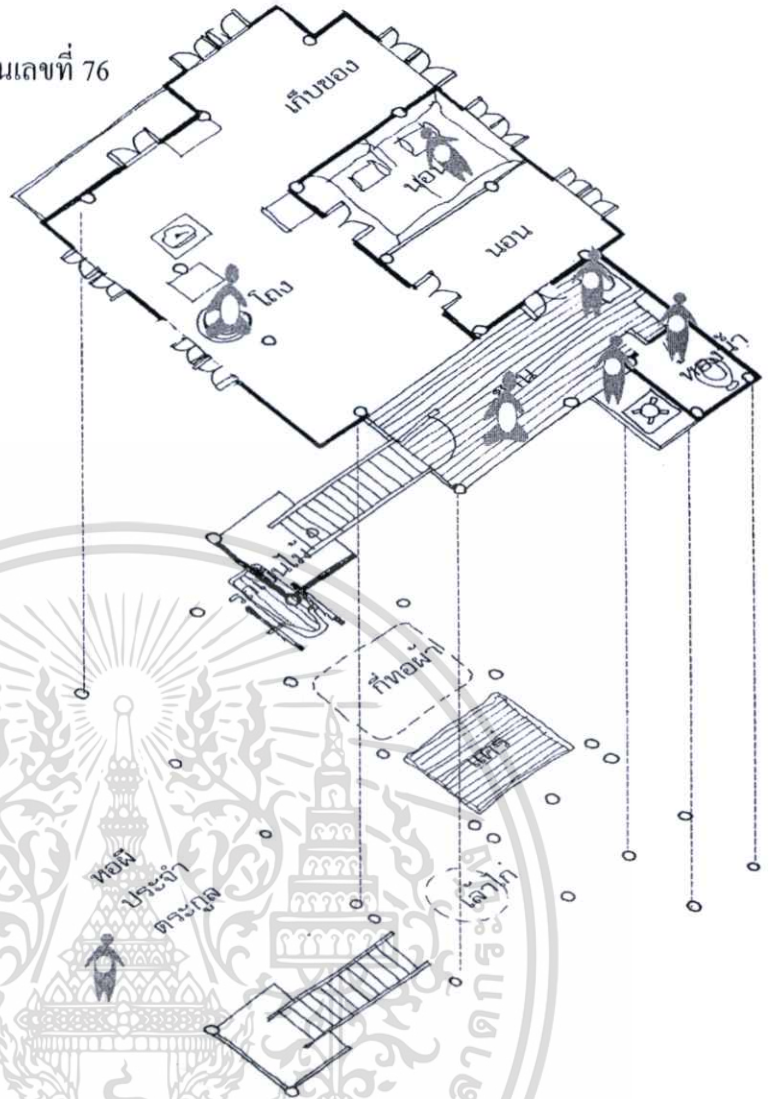
19.00น. พักผ่อน-โถง

20.30น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่หรือใช้เพื่อการค้า

4.2.11 ผังพฤติกรรมของเจ้าของบ้านเลขที่ 76

ช่วงเวลา	กิจกรรม	พื้นที่ที่ใช้สอย
5.00 น.	ตื่นนอน ล้างหน้า แปรงฟัน	ห้องอาบน้ำ
5.30 น.	นั่งข้าว เหนียว	ส่วนเตาไฟบริเวณชาน
5.45 น.	ออกไปซื้อกับข้าว	นอกเรือน
6.30 น.	อาบน้ำ แต่งตัว	ชานแดด
7.00 น.	ทานอาหารเช้า	ส่วนโถง
7.30 น.	ล้างจาน ซักผ้า ทำงานบ้าน	ชาน
9.30 น.	รับจ้างสอยผ้า หรือนั่งถักดกอยู่ที่บ้าน	บนชาน
12.00 น.	ทานอาหารเที่ยง	ส่วน โถงเรือน
13.30 น.	ทำงานต่อ สอยผ้า หรือนั่งถักดกเหนื่อยก็พัก	ชานหรือโถง
17.30 น.	ทำอาหาร +ทานอาหารเย็น+พักผ่อน	ชาน+บน โถง
20.30น.	นอน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ รูปที่ ภาพ isometric ผังเรือนบ้านเลขที่ 76 แสดงถึงผังพฤติกรรมวิถีชีวิตภายในเรือนและรอบๆ เรือน

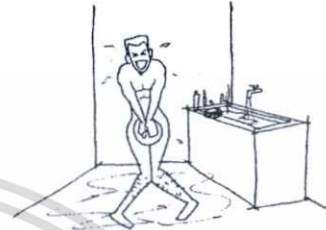
ตี 5 -ล้างหน้าแปรงฟัน - ห้องอาบน้ำ

ตี 5 -นั่งข้าว-ครัวอยู่ในโรงเรือน ที่เตาถ่าน

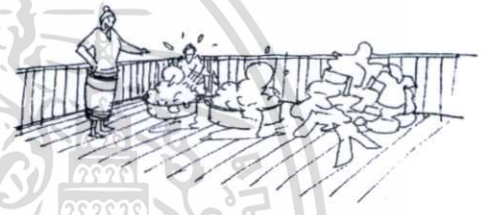
5.45น.-ออกไปซื้อกับข้าว-นอกเรือน

6.30น. - อาบน้ำ- ชานแดด

7.00น.-ทานอาหาร-โรง

7.30น.-ล้างจานซักผ้า ทำงานบ้าน-ชาน

9.30น.-สอยผ้า ถักดอก-ชาน หรือเดิน

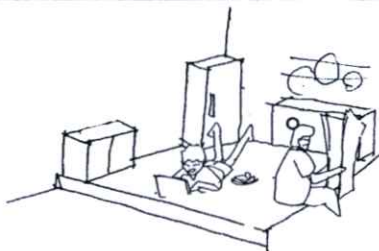
12.00น.-ทานอาหารเที่ยง-ส่วนโรง

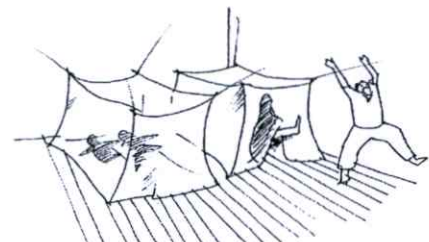
13.30น. ทำงานต่อเหนื่อยก็พัก-ชานแดด

17.30น.-ทำอาหาร -ทานอาหารเย็น พักผ่อน-ชาน

19.00น.- พักผ่อน-โรง

20.30น.-นอน-ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่... ไม่ควรคัดลอก... ไม่ควรนำออกนอกระบบ... ไม่ควรเผยแพร่... ไม่ควรใช้เพื่อการค้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา เพื่อหาแนวทางในการออกแบบภายในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหมู่บ้านไทลื้อ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อบ้านคอนมูล โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งแยกเป็น 3 ประเด็นการศึกษา คือ ประเด็นแรกคือลักษณะทั่วไปทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ ในด้าน การวางผังหมู่บ้าน ผังบริเวณ ผังเรือน ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนองค์ประกอบภายในเรือน โดยทำการวิเคราะห์จากการศึกษาเปรียบเทียบเรือนไทลื้อที่ภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อนำไปสรุปผลหาลักษณะพื้นที่ใช้สอยของเรือนไทลื้อพื้นถิ่นไทย

ประเด็นที่ 2 คือวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) โดยการศึกษาเปรียบเทียบ ภาคเหนือของประเทศไทยเช่นกัน

ประเด็นที่ 3 คือวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ในด้านความต้องการด้านที่พักอาศัย และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

เมื่อได้ข้อมูลทั้ง 3 ประเด็นแล้วจึงนำมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเรื่องลักษณะพื้นถิ่นแบบไทลื้อ กับความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ ในเรื่องลักษณะที่ที่พักอาศัย และกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบเสนอแนะในบทที่ 6 ต่อไป

ดังนั้นจึงสรุปหัวข้อการวิเคราะห์ดังกล่าวตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

5.1 ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ ในเรื่อง การวางผังหมู่บ้าน การวางผังบริเวณบ้าน วิถีชีวิตและวัฒนธรรม องค์ประกอบของหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านและ การศึกษารูปแบบเรือนไทลื้อ โดยเน้น

5.1.1 การวางผังเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ และองค์ประกอบภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ

5.1.2 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อ

5.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์ ในด้าน ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย และความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างลักษณะพื้นถิ่นและวิถีชีวิตแบบไทลื้อ กับ ความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์

5.1 ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านไทลื้อ ในเรื่อง การวางผังหมู่บ้าน การวางผังบริเวณบ้าน วิถีชีวิต และวัฒนธรรม องค์ประกอบของหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านและ การศึกษารูปแบบ เรือนไทลื้อ โดยเน้น

5.1.1 การวางผังเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ และ องค์ประกอบภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อ

5.1.2 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อ

5.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ในด้าน ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย และ ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างลักษณะพื้นถิ่นและวิถีชีวิตแบบไทลื้อ กับ ความ ต้องการของนักท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์

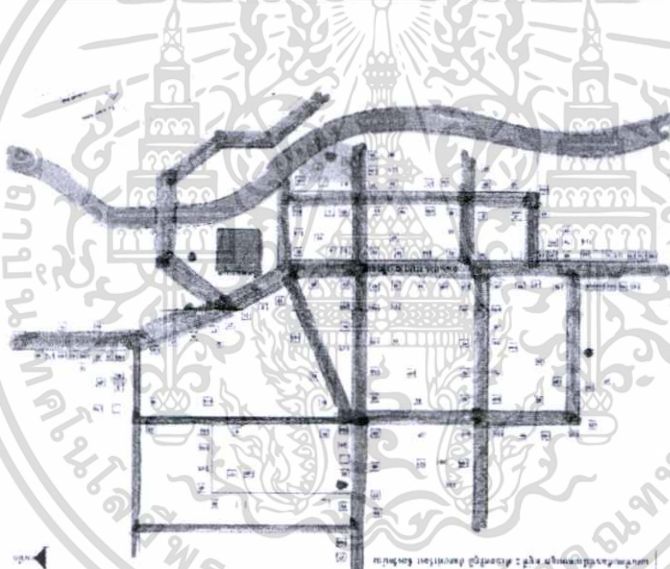

5.3.1 เปรียบเทียบลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนพื้นถิ่นไทลื้อแบบดั้งเดิม กับลักษณะ พื้นที่ใช้สอยภายใน โฮมสเตย์ที่เป็น ไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ (แบบสัมผัส วัฒนธรรมชนบท)

5.3.2 เปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่บ้านคอนมูล (แบบแผนการดำเนินชีวิต หรือ กิจกรรมที่ทำเป็นประจำในชีวิตประจำวัน) กับ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็น ไปตามความต้องการ ของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

5.1 ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านไทลื้อ ในเรื่อง การวางผังหมู่บ้าน การวางผังบริเวณ บ้าน วิถีชีวิตและวัฒนธรรม องค์ประกอบของหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อมภายใน หมู่บ้านและ การศึกษารูปแบบเรือนไทลื้อ

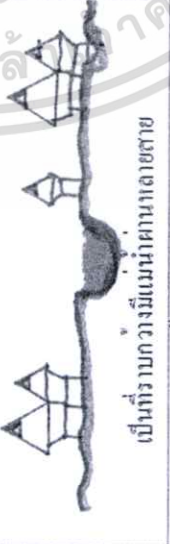

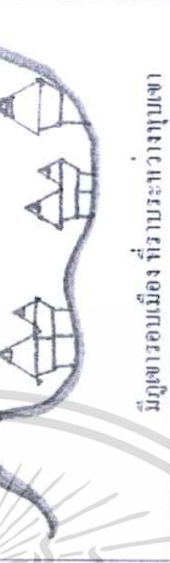
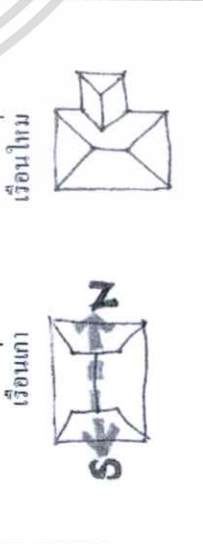

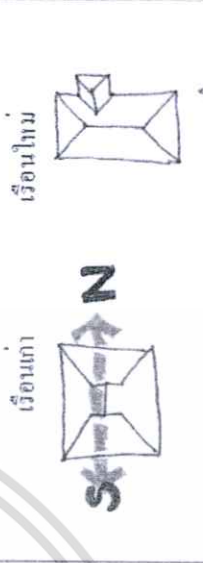
ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบหัวข้อต่าง ๆ จากไทลื้อจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน และจังหวัด พะเยา จาก กรณีศึกษาที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 จึงแยกประเด็นลักษณะทางกายภาพ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 เปรียบเทียบการวางผังหมู่บ้าน และ องค์ประกอบของผังหมู่บ้าน

เชียงใหม่	น่าน	พะเยา
<p>1. การวางผังหมู่บ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 1. วัด ○ 2. เรือนไทยลือคั่วอย่าง ○ 3. ดานบ้าน ● 4. มอน้ำ ● 5. เตื่อบ้าน ● 6. ใจบ้าน <p>การวางผังหมู่บ้านเป็นไปตามระบบกริดแบบหมู่บ้านในสมัยปัจจุบัน เพราะความเจริญก้าวหน้าของชุมชนมาก อยู่ในเขตที่มีความเจริญสูง มีวัดประจำหมู่บ้าน</p>	 <p>1. กลุ่มบ้าน และที่นา แยกออกจากกัน</p> <p>2. หมู่บ้านอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำ</p> <p>3. มีการวางผังระบบกริด</p> <p>4. มีถนนหลักคั่นวัดและลานบ้านเลื้อยบ้าน</p> <p>5. คิวเรือนจั่วหาลึกกันไปในทิศทางนี้ - ใต้</p>	 <p>1. กลุ่มบ้านและที่นาแยกออกจากกัน</p> <p>2. การวางผังมีถนนหลักคั่น วัด ลานบ้าน มีถนนวิ่งรอบและแยกย่อยไปสู่บ้าน</p> <p>3. คิวบ้านหันทิศทางจั่วแนว ทิศเหนือ-ใต้</p>

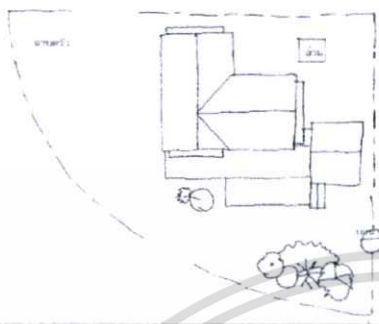
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบความเชื่อในการวางผังหมู่บ้าน

เชียงใหม่	น่าน	พะเยา
<p>2 ศาสนา ความเชื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นับถือพุทธศาสนา ร่วมกับ การนับถือ ศีบรรพบุรุษ 2. มีวัดอยู่บริเวณที่เนิน 3. ไม่มี พิธีการบูชาเสาบ้าน 	<p>1. นับถือพุทธศาสนา ร่วมกับ การนับถือ ศีบรรพบุรุษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. มีวัดเป็นจุดศูนย์กลางของชาวบ้าน 3. มีการบูชาเสาบ้าน 4. มีการบูชาผีประจำวัดประจำบ้านจะมีการต่างหากผีประจำวัด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นับถือพุทธศาสนา ร่วมกับ การนับถือ ศีบรรพบุรุษ 2. มีวัดเป็นจุดศูนย์กลางของชาวบ้าน 3. มีการบูชาผีประจำวัด 4. มีพิธีการบูชาเสาบ้าน
<p>3. ศาสนาภูมิประเทศ</p> <p>เป็นที่ราบกว้างมีแม่น้ำคานหลายสาย</p> 	<p>ที่ราบระหว่างภูเขา-อยู่ริมแม่น้ำ</p> 	<p>มีภูเขารอบเมือง ที่ราบระหว่างภูเขา</p>
<p>4. ทิศทางการวางผังบ้าน</p> <p>เรือนเก่า เรือนใหม่</p> 	<p>เรือนเก่า เรือนใหม่</p> 	<p>เรือนเก่า เรือนใหม่</p>

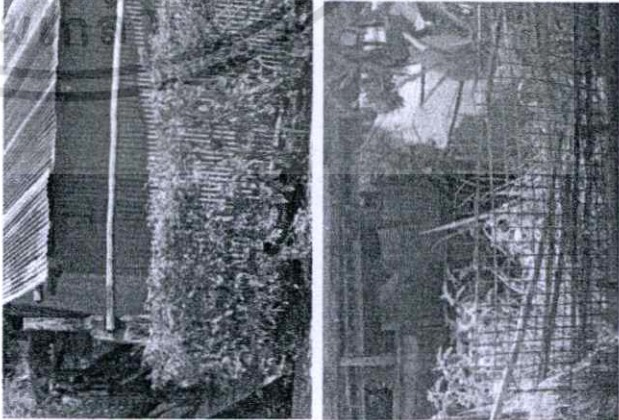
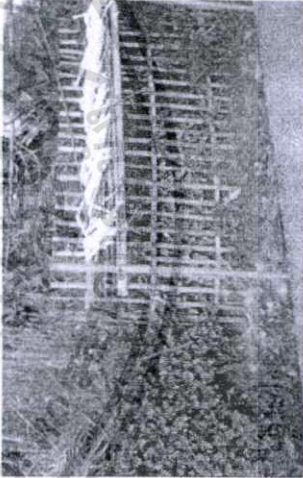
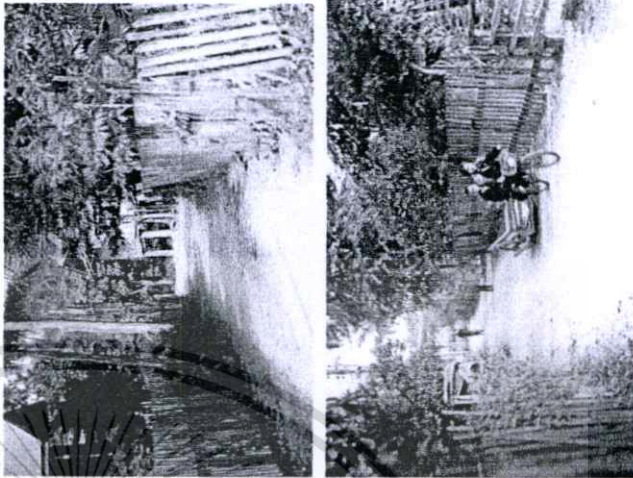
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบการวางผังบริเวณบ้าน

เชิงไทย	แบบ	พะเยา
<p>การวางผังบริเวณบ้าน</p> <p>ปลูกพืชยืนต้นขนาดเล็ก ไม่นิยมสร้างรั้วบ้านมีชนิดบ้าน แนนแยกจากบ้านญาติที่พี่น้องและเพื่อนบ้าน ของส่วนคั่งอยู่นอกบริเวณมีคลองขวาง ที่เลี้ยงสัตว์ และสวนครัว</p>	<p>แบบ</p> <p>ปลูกพืชยืนต้นขนาดใหญ่ เช่นมะม่วง กอสวนจะ อยู่ตรงกลางค่อนมาด้านหน้าส่วนครัวอยู่ข้างที่โรงล้างจาน ด้านหลังบ้านมีอ่างน้ำส้วม บ่อน(เปิด)บ่อนไม่ค่อยโซเดียม โค้วหรือเตาอบและมีลานโถงเล็ก ๆ ไว้ทำงาน บึงก็มี</p>	<p>พะเยา</p> <p>ครัวเรือนวางอยู่ตรงกลางของบริเวณบ้าน ส่วนครัวอยู่ด้านหลัง หรือคานข้างเรือน มีกำแพงปลูกพืชยืน ต้นมะม่วง กอสวน ข้างขวามักอยู่ติดกับครัวเรือนมีชานเชื่อมหรือแบบแยกเรือนก็มี</p>
<p>การวางตัวเรือน</p> <p>ครัวเรือน ทำนไปในแนวเหนือ-ใต้</p> <p>ครัวเรือน ทำนไปในแนวเหนือ-ใต้</p> <p>ผู้ขวาง มีผู้ขวางในรั้วบ้าน</p> <p>สวนครัว ในอดีตพบพื้นที่สวนครัวในบริเวณบ้าน</p> <p>ห้องส้วม อยู่ภายนอกเรือน</p>	<p>ครัวเรือน ทำนไปในแนวเหนือ-ใต้ ข้างขวา มีเกือบทุกหลัง แต่เป็นแบบแยกเรือนออกไปก็มี ครัวทำเป็นผนังติดกับสวนครัวและมีชานเชื่อมสวนครัว-นียชเอา ไม่ค่อยหาเป็นศาลาตรงทางแล้ว ไข่มุงหลังคาคงเดิมเป็นผนังรอบอีกก็เพื่อกันแดด ใต้ชานก็ห้องส้วม โดยมากอยู่คานข้างเรือนมีบางหลังที่มีสูงอยู่ ถูกาถาแลนก็สร้างไว้บนเรือน</p>	<p>ครัวเรือน ทำนไปในแนวเหนือ-ใต้ ข้างขวา แบบแยกหลัง ออกมาเลยก็มีแต่ไม่มาก ส่วนมากอยู่ติดกับตัวเรือนมีชานเชื่อมหรือวางเป็นเสวียนอยู่ภายในเรือน</p> <p>สวนครัว อยู่คานข้างเรือน หรือคานข้างเรือน</p> <p>ห้องส้วม อยู่คานหลังเรือนใกล้กับสวนที่เป็นชานแดด</p>

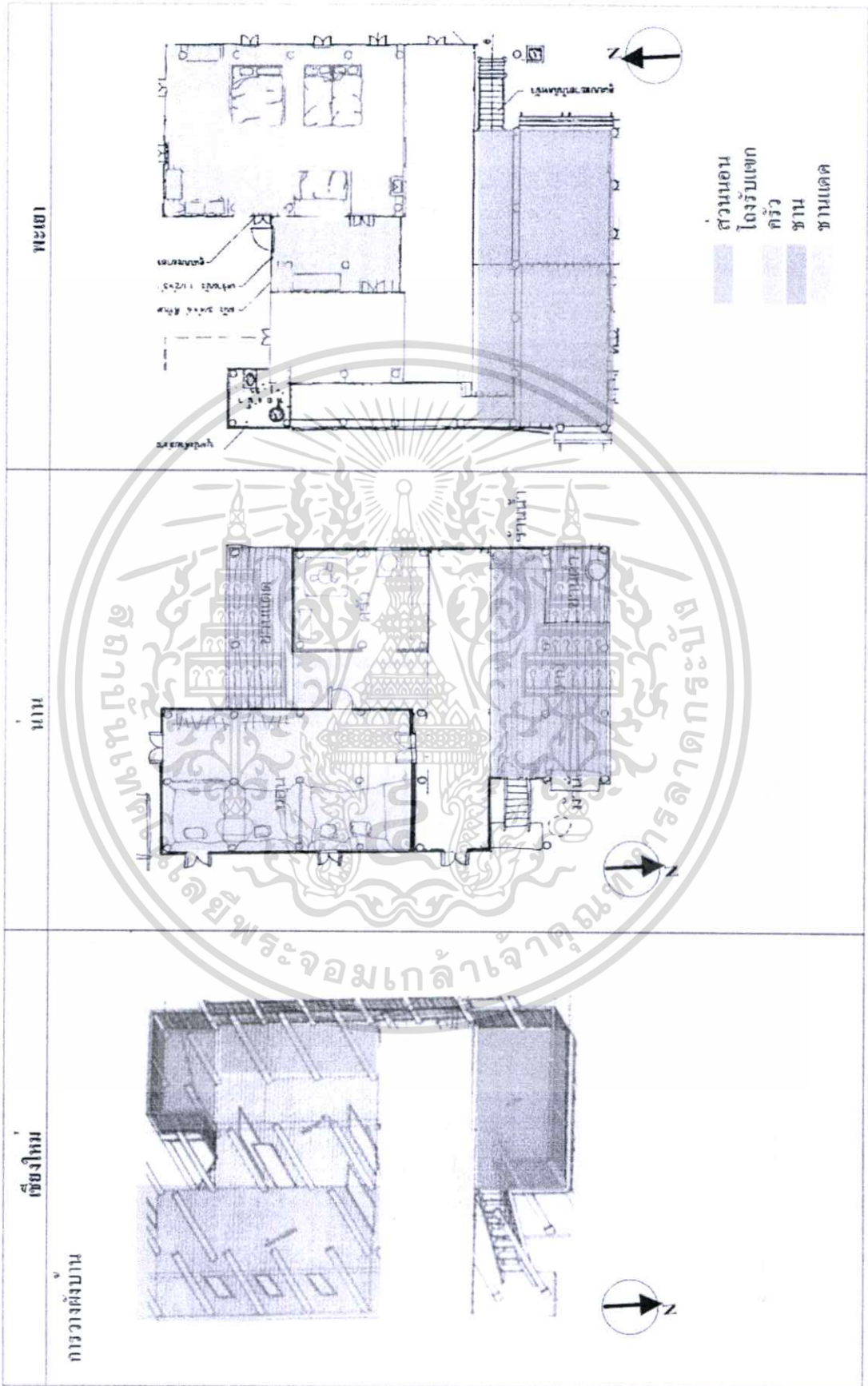
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.4 เปรียบเทียบการแบ่งแปลงบ้าน

เชิงนิยาม	นาน	พะเยา
<p>การแบ่งแปลงบ้าน</p> <p>การกันแบ่งใช้แนวถนนในแนวคันไม้ กันรั้วแบบรั้วคานเสง หรือรั้วตลาง</p>	<p>กันเป็นรั้วคันไม้ ไปรั้วกันในพื้นที่ติดกันถนน หรือเป็นโครงเสาไม้ ไม้คานเสง กว้างคันไม้ วงคานไม้ได้วางคานเสง ไซคอกออก หรือกันรั้วคานเสงก่อนแนวคันไม้ อีกทำ</p>	<p>กันรั้ว โดยเป็นรั้ว ไม้จริงติดตามคัน หรือบางบ้านปลูกต้นไม้เตี้ยๆกันอีก ชั้นหนึ่งก็มี</p>
<p>ภาพรั้วบ้าน</p> 		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.5 เปรียบเทียบการวางผังบ้าน

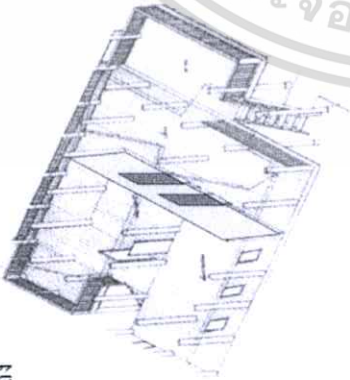
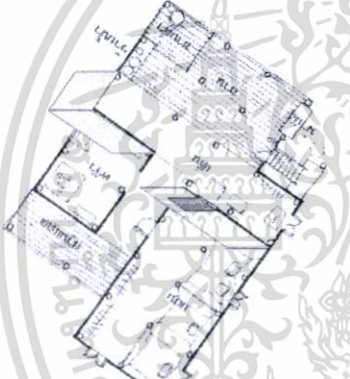
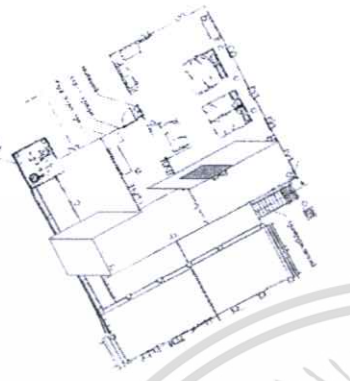
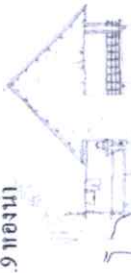
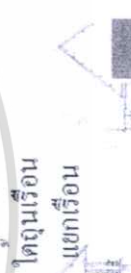
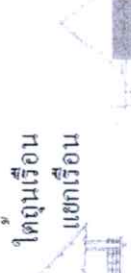
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.6 เปรียบเทียบองค์ประกอบของผังบ้าน
องค์ประกอบของผังบ้าน

เชิงโถง	บัน	พะพา
<p>3.1.1. ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>
<p>3.1.2. ชูงาว</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>
<p>3.1.3. ชานแดด</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>
<p>3.1.4. ชานรวม (คอม / เต้น)</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>	<p>ใต้ถุนเรือน</p> <p>ใต้ถุนเรือน</p>

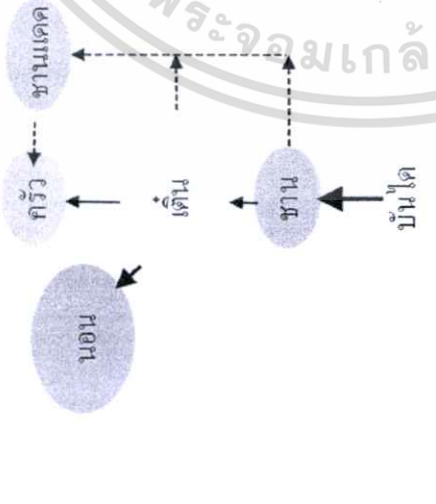
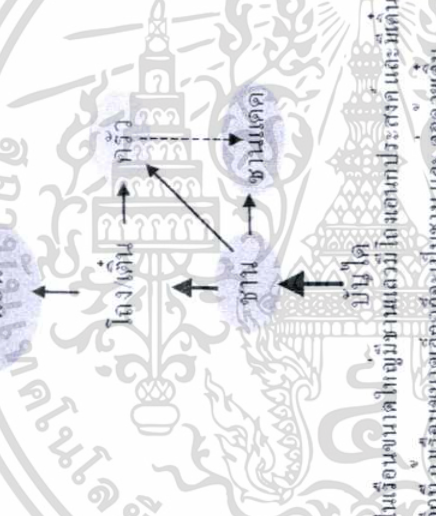
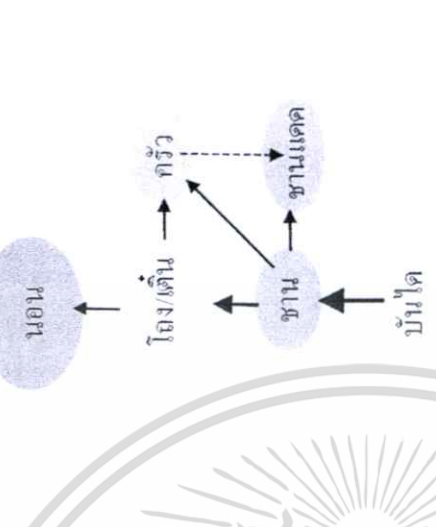
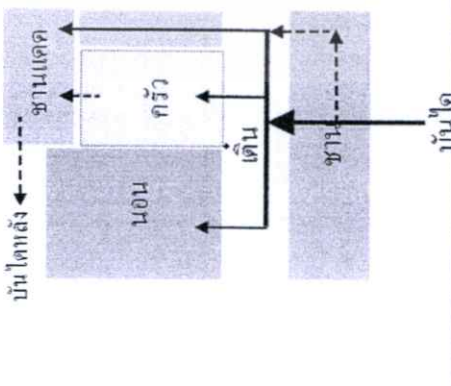
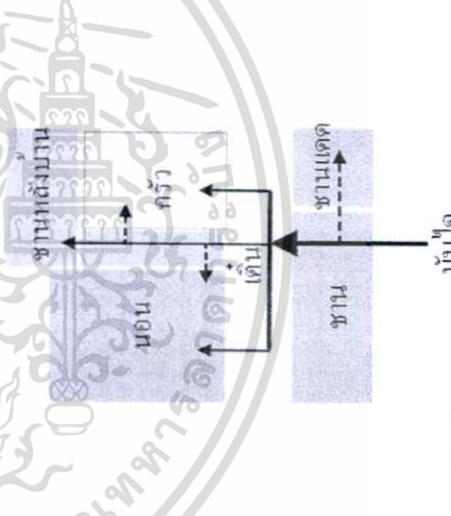
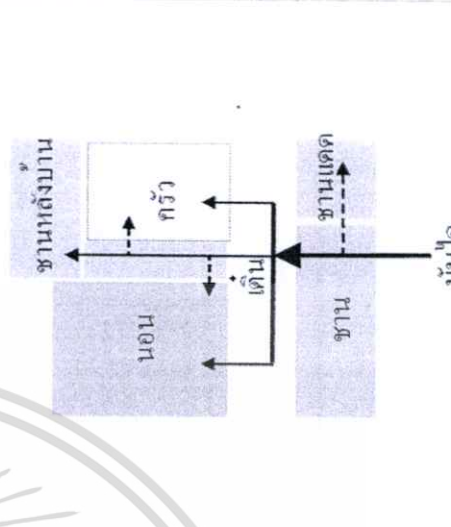
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.7 เปรียบเทียบองค์ประกอบของผังบ้าน(ต่อ)

เชิงโทม	บาน	พะเยา
<p>3.1.5 ส่วนโถง</p> 		
<p>3.1.6 ส่วนครัว</p> <p>ทำครัวในเรือนครัวเป็นพื้นที่เปิดโล่ง</p>	<p>ทำครัวในเรือนครัวเป็นพื้นที่เปิดโล่งมีขนาดเล็กลง</p> <p>มักทำครัวบริเวณชาน</p>	<p>ทำในส่วนเรือนครัว หรือชานหลังบ้าน</p>
<p>3.1.7 ส่วนนอน</p> <p>มีเรือนนอนใหญ่ 1 ห้องมีสากกลางห้อง ใช้ตามบ้านกัน</p> <p>คานหนึ่ง ไซนอน อีกส่วนหนึ่ง ไซใต้ของแต่เดิมมีเตาไฟ</p>	<p>มีเรือนนอนใหญ่ 1 ห้องมีสากกลางห้อง ใช้ตามบ้านกัน</p> <p>คานหนึ่ง ไซนอน อีกส่วนหนึ่ง ไซใต้ของแต่เดิมมีเตาไฟ</p>	<p>มีเรือนนอนใหญ่เรือนใดเป็นห้องใหญ่มีสากกลางห้อง</p> <p>ใช้ตามบ้านแบบสวนหนึ่ง ใต้กับของปัจจุบันมักทำเป็น 2 ห้อง</p>
<p>3.1.8 บ้าน ไค</p> <p>มีทั้งแบบบัน ไคเดี่ยว และบัน ไค2ทางคือบัน ไคหนา</p> <p>บานและบัน ไคหลังบ้าน</p>	<p>มีบัน ไคทางเดียวคือบัน ไคของสวนชานรวมเป็นบัน ไคไปโรงมีทั้งแบบมีราวกันตกและ ไม่มี</p>	<p>ส่วน ใหญ่มีบัน ไค1 อันหากขึ้นไปบนชานมีบางเรือน</p> <p>พบบ้างที่มีบัน ไคตกลงจากชานที่ทำครัวอีกอัน</p>
<p>3.1.9 ห้องน้ำ</p> 		

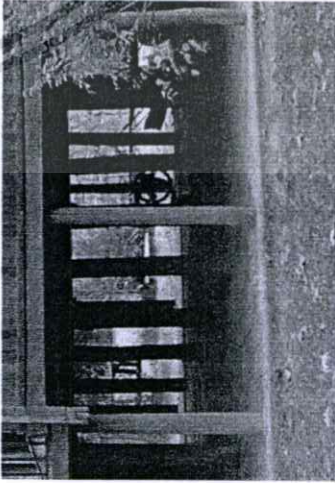
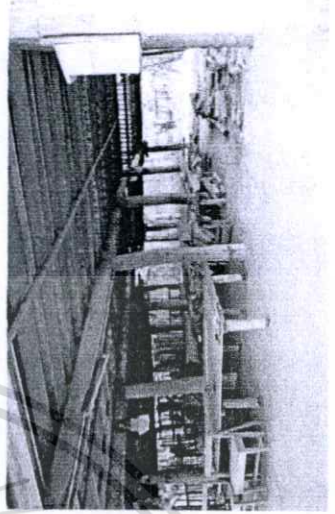
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.8 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย

เชิงทฤษฎี	งาน	พะเยา
<p>3.2 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยภายในเขตรอบ</p> 	<p>งาน</p> <p>ในเรื่องขนาดที่ชุมชนแล้วมีโครงการประสงค์และเริ่มต้นอีกที ฉะนั้นขนาดเล็กที่จะเป็นขนาด คอลดขเดิม</p>	<p>พะเยา</p>
<p>3.3 Circulation Diagram</p> 		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.9 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน ใต้ถุนเรือน

เชิงใหม่	นาน	พะเยา
<p>4.1.1. วัสดุพื้น</p> <p>ถาดดินอัดแน่น</p>	<p>ถาดดินอัดแน่น</p>	<p>ถาดดินอัดแน่นยกพื้นขึ้นมาเล็กน้อย</p>
<p>4.1.3 เครื่องเรือน</p> <p>มีเก้าอี้ เครื่องปั้นดินเผา</p>	<p>เก้าอี้</p> <p>เก้าอี้</p>	<p>แคร่</p> <p>เก้าอี้</p>
<p>เสวียนโซ่ขาว</p>	<p>เสวียนเสดลิต</p>	<p>เสวียนเก็บข้าว</p> <p>ตุ้มโต</p>
<p>4.1.4 Space (sketch ภาพ)</p>		
<p>4.1.4 ความสูง (ม.)</p> <p>2.00 ม.</p>	<p>1.90 ม.</p>	<p>1.8-2.00 ม.</p>

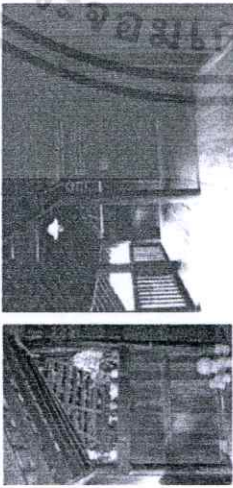

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน ชานแดด

เชิงโทม	แทน	พะเยา
4.3.1. วัตถุประสงค์ (pattern) ไม่จริงใจวางรอง	ไม่จริงใจวางรองไปแต่ไม่ได้	ไม่จริงใจวางรอง
4.3.3 เครื่องเรือน คาน้ำ รานน้ำ	คาน้ำ รานน้ำ คาน้ำ รานน้ำ	โองน้ำ กระละมั่ง อุปกวณการเกษตรครวี่ คากฝั่งแคด รานน้ำ
4.3.4 Space (sketch ภาพ)	คาน้ำ รานน้ำ	คาน้ำ รานน้ำ
4.3.6 รูปแบบระเบียง ราวะระเบียง ไม่เป็นซี่ ตามตั้ง สูงประมาณ 90 ซม.	พื้นไม่จะมีราวะระเบียง ไม่ คัดตามตั้ง	เป็นราวะระเบียง ไม่ คัดตามตั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.11 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน ชานรม

เชิงใหม่	บาน	พะเยา
4.4.1. วัสดุพื้น ไม้จริง	พื้น ไม้จริง ทั่วทั้งพื้นที่ ไม้ไผ่ มีบานไม้	พื้น ไม้จริง ทั่วบริเวณ 1 เซ็นติเมตร
4.4.3 เครื่องเรือน มีที่นั่งตรงราวระเบียง ราน้ำ คีดูรูปทรงคล้ายที่ฝา	มีที่นั่งตรงราวระเบียง ราน้ำ คีดูรูปทรงคล้ายที่ฝา	มีที่นั่งตรงราวระเบียง ราน้ำ คีดูรูปทรงคล้ายที่ฝา
4.4.4 Space (sketch ภาพ) 		
4.4.6 ช่องเปิด รูปแบบระเบียง ราวระเบียงกับท่อนกลางทางขึ้น ไปโปรง	ราวระเบียง โปรง ไม้เตนคี่ตามคั้งแวนรอง ราว ไม้ไผ่คั่นแวนตอนเป็น ร เชน	ราวระเบียง ไม้เตนคี่ตามคั้งแวนรอง
4.4.7 function ใช้ทอย	ใช้เอนกประตังค	ใช้เอนกประตังค

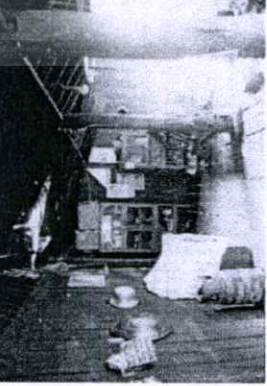
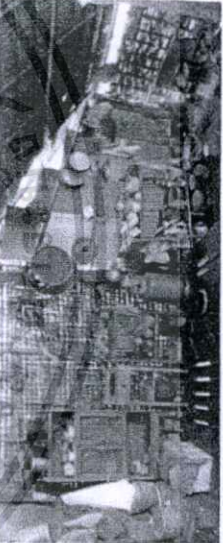

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.12 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน โถงเรือน

เชิงใหญ่	บาน	พะเยา
<p>4.5.1. วัสดุพื้น</p> <p>พื้น ไม้จริงผืน ไม้จริง ตีตามคั้ง มีทั้งตีเคียงเด็กนอย</p>	<p>พื้น ไม้จริง หรือ ฟาก ไม้ไผ่ผืน ไม้จริง ตีตามคั้ง หรือ นอน ตีตรง และผ่าเจดเดี่ยวเป็นฝาसान</p>	<p>พื้น ไม้จริง ผืน ไม้จริง ตีตามคั้ง หรือ นอน ตีตรง</p>
<p>4.5.3 เครื่องเรือน</p> <p>โกรกกัน ดูยื่น ดูเก็บของ ไม้ทาบแนวเตาไปในส่วน โถงแล้ว นั่งพื้น</p>	<p>โกรกกัน ดูยื่น ดูเก็บของ ไม้ทาบแนวเตาไปในส่วน โถงแล้ว นั่งพื้น</p>	<p>เสวียนเก็บขงว โกรกกัน แปลเต็ก โกรกกัน ดูยื่น</p>
<p>4.5.4 Space (sketch ภาพ)</p>		
<p>4.5.6 ของเปิด</p> <p>บานเปิดดูขนาด ประมาณ 80x120ซม. มักมีอยู่ทุกช่วงเตา</p>	<p>บานเปิดดูขนาด ประมาณ 80x120ซม. มักมีอยู่ทุกช่วงเตา</p> <p>แบบไม่มีบานเปิด</p> <p>แบบมีบานเปิด</p>	<p>บานเปิดดูขนาด ประมาณ 80x120ซม. มักมีอยู่ทุกช่วงเตา</p>
<p>4.5.7 function ไขว้อย</p> <p>เดนกประสงค์ ทักคอน นั่งเดิน ปั่นฝ้าย ทานอาหาร</p>	<p>เดนกประสงค์ ทักคอน นั่งเดิน ปั่นฝ้าย ทานอาหาร</p>	<p>เดนกประสงค์ ทักคอน นั่งเดิน ปั่นฝ้าย ทานอาหาร</p>

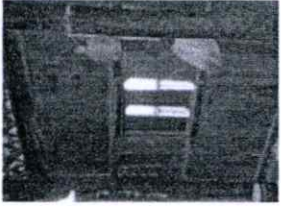

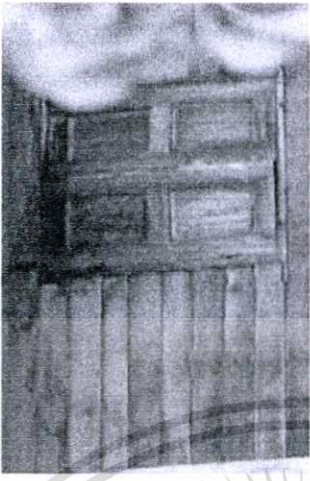
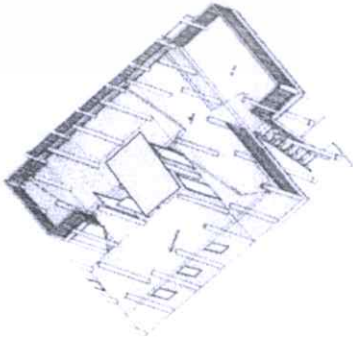
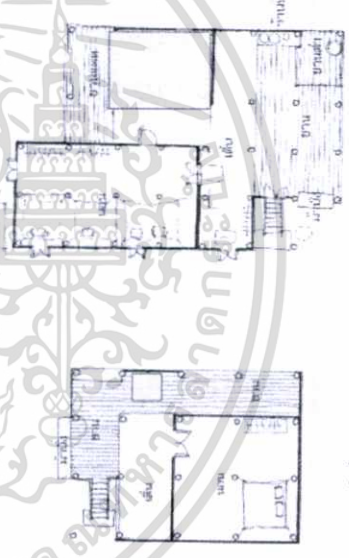
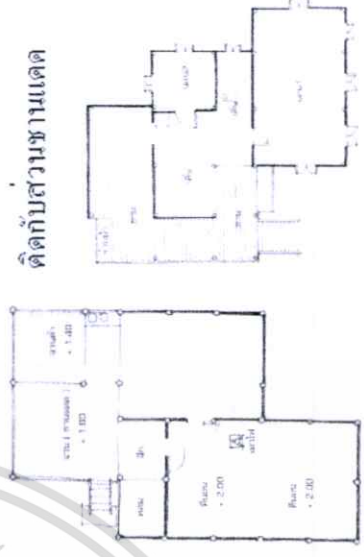
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.13 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนครัว

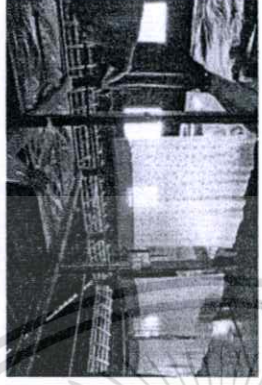
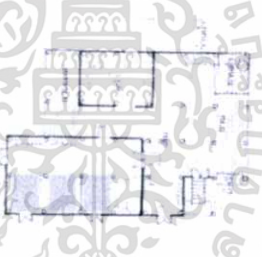

เชิงไทย	นาน	พะเยา
4.6.1. วัสดุทำพื้น พื้นเป็นไม้จริง ผนังเป็นไม้อัดตามค้ำ	พื้นเป็นไม้อัดหรือปกไม้ไผ่ ไม้ไผ่สานขัดแต่ละ ไม้จริงตีตามขอบ ใต้ถุนใช้ไม้รวก ชั้นวางของเตาหมัก 	กระบะดินเผาแบบที่สืบสองบ้านมา เตาอบ(เตาอังโด) ชั้นวางของหม้อเคา
4.6.3 เครื่องเรือน ตู้กับข้าว เตาแก๊ส 	ตู้กับข้าว เตาแก๊สใช้ก่อถาวร 	ตู้กับข้าว
ที่คว่ำกาน กระละมั่ง 		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.14 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนครัว(ต่อ)

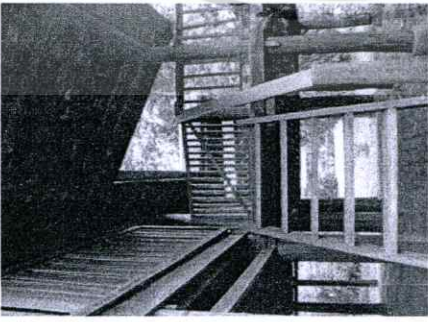
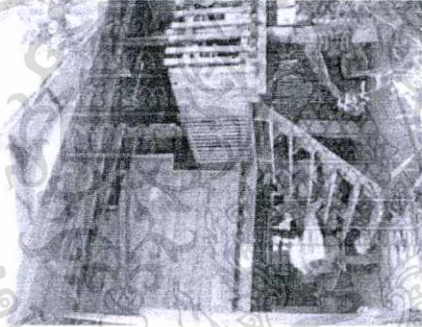

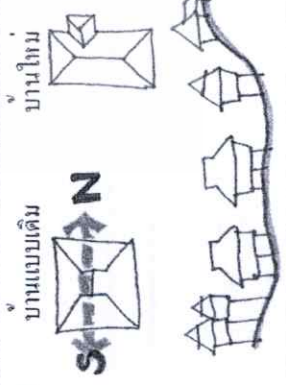
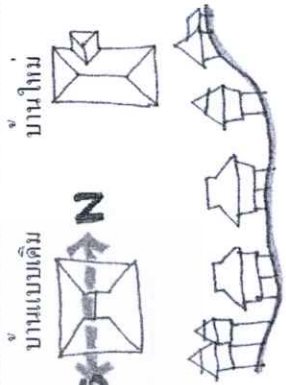
เชิงไทย	แนว	พะเยา
<p>4.6.8 ตำแหน่งที่ตั้ง เป็นฝาไหลขนาด 60x60 ซม. ผนังช่วง โคตะเสนเป็นช่องลม โปร่ง</p> 	<p>ฝาไม้ไผ่สาน ไม้ซี่ช่องเปิด ไม้ซี่ช่องเปิด 40x40 ซม.</p> 	<p>มีหน้าต่างบานเปิด ขนาด 80x120 ซม.</p>
<p>4.6.8 ตำแหน่งที่ตั้ง ฐานที่เชื่อมไปทางคานหลังเรือน ส่วนเรือนไฟใช้เก็บของ</p> 	<p>เรือนขนาดเล็ก เรือนขนาดกลาง เรือนขนาดใหญ่</p> <p>อยู่ที่ชาน แยกเป็นส่วนครัวอยู่</p>	<p>คานหลังบ้าน</p> <p>คติดักกับส่วนชานแดด</p>

ตารางที่ 5.15 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือนส่วนนอน

เชิงไทย	นท	พะเยา
4.6.1. วัสดุพื้น พื้นไม้จริง หน้าไม้จริงตีตามตั่ง ฟาเอียงเล็กน้อย	พื้นไม้จริง หน้าไม้จริงตีตามนอน หรือ ตบตั่ง หน้าไม้ใบลาน 2 ชั้น ปูก หรือ พื้นนอน มุง ตูเก็บเสื่อผา รวาทดผา	พื้นไม้จริง หน้าไม้จริงตีตามนอน หรือ ตบตั่ง ปูก หรือ พื้นนอน มุง ตูเก็บเสื่อผา รวาทดผา
4.6.3 เครื่องเรือน ปูก หรือ พื้นนอน มุง ตูเก็บเสื่อผา รวาทดผา	 มีขนาดกว้างขนาด 80x120 ซม. ปูกช่วงเสา	 มีขนาดกว้างขนาด 80x120 ซม. ปูกช่วงเสา
4.6.3 ตำแหน่งที่นอน	 เริ่มมีโซงแคบเอียงไปอยู่ข้างบนนอนรวมกัน	 เริ่มมีโซงแคบเอียงไปอยู่ข้างบนนอนรวมกัน
มีห้องไปธุระเองเดี่ยว นอนเรียงกัน	นอนหัวกัน ไปทางทิศตะวันออก	นอนหัวกัน ไปทางทิศตะวันออก
4.6.3 ทิศหัวนอน	ใช้สอยกันแบบส่วนนอนกับทิศตะวันออก	ใช้สอยกันแบบส่วนนอนกับทิศตะวันออก
4.6.3 การแบ่งพื้นที่	ใช้สอยกันภายในห้องแบ่งเป็นส่วนนอนกับทิศตะวันออก	ใช้สอยกันภายในห้องแบ่งเป็นส่วนนอน

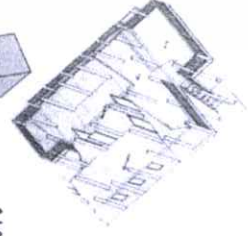
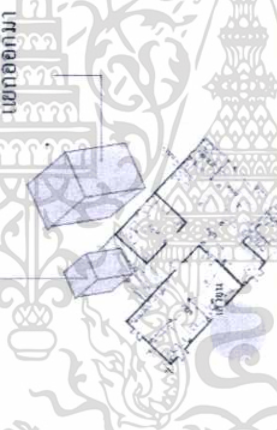

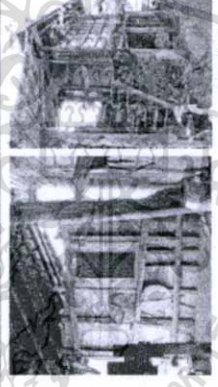
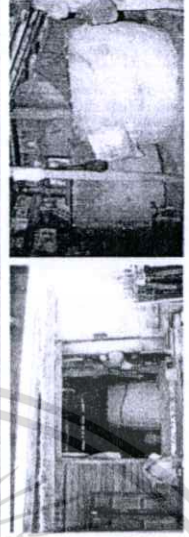

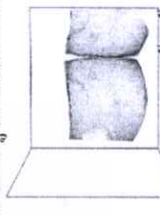

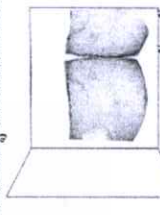
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.16 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน ส่วนบันได

<p>เชิงใหม่</p> <p>ตำแหน่งทางข้างบันได (ตำแหน่งทางขึ้นบ้าน)</p> 	<p>น่าน</p> 	<p>พะเยา</p>
<p>ทิศทาง</p>	<p>บ้านใหม่</p> <p>จั่วหันไปในแนวเหนือ-ใต้</p> 	<p>จั่วหันไปในแนวเหนือ-ใต้</p>
<p>ความเชื่อ</p>	<p>บ้านแบบเดิม</p> <p>บ้านใหม่</p> 	<p>บ้านแบบเดิม</p> <p>บ้านใหม่</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.17 เปรียบเทียบองค์ประกอบภายในเรือน ผู้ซึ่งข้าว

เชิงไทย	นาน	พะเยา
<p>4.1.1. วัตถุประสงค์พื้นที่ เป็นไม่จริง คนงเป็นไม่จริงคือ โครง</p> 	<p>พื้นที่ผู้ชาย เป็นไม่จริง คนงเป็นไม่จริงคือตามแนวทอน หรือตั้งกะทัด ไครคานนอก</p> 	<p>พื้นที่เป็นไม่จริง คนงเป็นคั้งกะทัด เสวียนเป็นไม้ไผ่ตาม จัดเตะรูปทรงกลม</p>
<p>4.1.3 เครื่องเรือน แบบผู้ชาย</p> 	<p>ห้องกับข้าวอยู่ข้างครัว ผู้ซึ่งข้าว</p> 	<p>เสวียนอยู่ใน โถงมี2อัน</p>
<p>4.1.4 ขนาด ขนาดประมาณ 2x2.5 เมตร</p>	<p>ขนาดประมาณ 2x2.5 เมตร</p> 	<p>ขนาดประมาณ 2.5x3.5 เมตร</p>
<p>4.1.4 Space (sketch ภาพ)</p>	<p>บ้านเปิด</p> 	<p>เป็นประตูบานเปิดใต้เสวียนเข้าไปในผู้ซึ่ง</p>
<p>4.1.4 ช่องเปิด</p>	<p>เก็บข้าว โดยใส่ข้าวเปลือกในถุงและเก็บข้าวเทานี้อย่างเดียว</p> 	<p>แบ่งเป็น 2เสวียนกับข้าวและข้าวเทานี้อย่างเดียว</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.3 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อที่จังหวัดเชียงใหม่

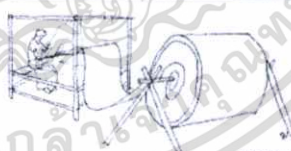

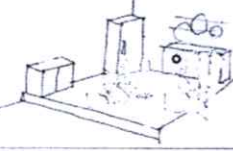

ตารางที่ 5.18 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อเชียงใหม่

ช่วงเวลา	ชาย	หญิง	พื้นที่ใช้สอย
ตอนเช้ามืด	ล้างหน้าแปรงฟัน		ชานแดด
ตอนเช้า			ครัวใน โถงเรือน
ตอนเช้า	ซักคอกไว้ทำงานจักสาน		ลานบ้าน
ตอนเช้า			โถงเรือน
ตอนสาย			ชานแดด
ตอนสาย	ออกไปไร่ นานหรือ	ล้างจาน ทำงานบ้าน	ที่ใต้ถุนเรือน
ตอนเย็น	ทำงานจักสาน ทัศนกรรม		ชานหน้าบ้าน
ตอนค่ำ	กลับมาจากทำงานทัศน		ครัว
ตอนมืด	ทานอาหาร		โถงเรือน
ตอนมืด			ห้องนอน

เอกสารนี้...กรที่ส่งมอบไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า...
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.4 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อที่จังหวัดน่าน

ตารางที่ 5.19 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อน่าน

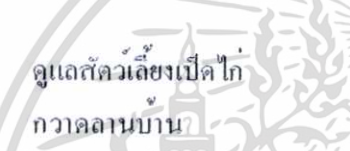

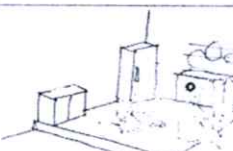
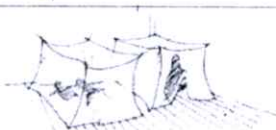
ช่วงเวลา	ชาย	หญิง	พื้นที่ใช้สอย
ตอนเช้ามืด 5.00น.	ล้างหน้าแปรงฟัน 		ชานแดด ห้องอาบน้ำ
ตอนเช้า 5.30น.		นั่งข้าวแล้วออกไปซื้อกับข้าว 	ครัว
ตอนเช้า 6.30น.	ลงไปเก็บพืชผักสวนครัว 	ทำกับข้าว 	บริเวณบ้าน
ตอนเช้า 7.00น.		ทานอาหารพร้อมกัน 	โถงเรือน
ตอนสาย 7.30น.		ล้างจาน ทำงานบ้าน 	ชานแดด
ตอนสาย 9.30น.	ออกไปไร่ นา หรือ 	ทอผ้า 	ที่ไถลุนเรือน/ ลานบ้าน
ตอนเย็น 16.30น.	ทำงานจักสาน ทำขันโลก 	ทำกับข้าว 	ชานหนานาน/ ที่ไถลุนเรือน
ตอนค่ำ 18.30น.		ซักซอน 	ครัว
ตอนมืด 21.00น.	ทานอาหาร 	ซักซอน 	โถงเรือน
			ห้องนอน

นอนรวมกันผู้สูงอายุ/คนโสดกันควมมาน ครอบครัวมักแยกห้องเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์การเขียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.5 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อที่จังหวัดพะเยา

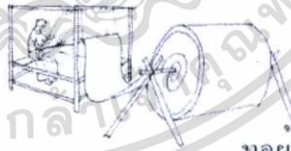

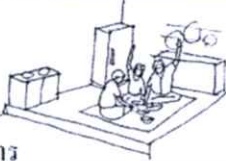
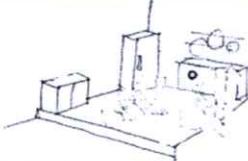

ตารางที่ 5.20 ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อพะเยา

ช่วงเวลา	ชาย	หญิง	พื้นที่ใช้สอย
ตอนเช้ามืด	ล้างหน้าแปรงฟัน 		ชานแดด ห้องอาบน้ำ
ตอนเช้า		 นั่งข้าว	ครัว
ตอนเช้า	ดูแลสัตว์เลี้ยงเปิดไถ กวาดลานบ้าน 	 ทำกับข้าว	บริเวณชาน
ตอนเช้า		 ทานอาหารพร้อมกัน	โถงเรือน ที่เดิน
ตอนสาย	 ออกไปไร่ นาหรือ	 ล้างจาน ทำงานบ้าน	ชานแดด
ตอนสาย	 ตากผลผลิตเกษตรกรรม	 ทอผ้า	ชานแดด
ตอนเย็น	 กลับมาจากทำงานพักผ่อน	 ทำกับข้าว	ชานหน้าบ้าน/ ที่ใต้ถุนเรือน ครัว
ตอนค่ำ	 ทานอาหาร	 พักผ่อน	โถงเรือน
ตอนมืด 21.00น.			ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นอันร่วมกันผู้สูงอายุ คน สืบค้นกันช่วยกัน ครอบครั่วมักแยกห้องเล็กไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2.6 สรุปความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นตามแบบแผนการดำเนินชีวิต (วิถีชีวิต) แบบไทลื้อ

5.21 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับกิจกรรมเรือนไทลื้อทางภาคเหนือของไทย

ช่วงเวลา	ชาย	หญิง	พื้นที่ใช้สอย
ตอนเช้ามืด 5.00น.	ล้างหน้าแปรงฟัน 		ชานแดด ห้องอาบน้ำ
ตอนเช้า 5.30น.		นั่งข้าวแล้วออกไปซื้อกับข้าว 	ครัว
ตอนเช้า 6.30น.	ลงไปเก็บพืชผักสวนครัว 	ทำกับข้าว 	บริเวณบ้าน
ตอนเช้า 7.00น.		ทานอาหารร่วมกัน 	โถงเรือน
ตอนสาย 7.30น.	ออกไปไร่ นา หรือ 	ลงงาน ทำงานบ้าน 	ชานแดด
ตอนสาย 9.30น.	ทำงานจักสาน ทำขัน โศก 	ทอผ้า 	ที่ใต้ถุนเรือน/ ลานบ้าน
ตอนเย็น 16.30น.	กลับมาจากทำงานพักนอน 	ทำกับข้าว 	ชานหนายาน/ ที่ใต้ถุนเรือน
ตอนค่ำ 18.30น.			โถงเรือน
ตอนมืด 21.00น.			ห้องนอน

เอกสารนี้
 นอนรวมกันผู้สูงอายุ/คนโศกกันด้วยมีที่นอนครอบครัวมีกมเล็ก ๆ ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในด้าน ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอย และ ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ในการศึกษาเรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ในด้านพื้นที่ใช้สอย และความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว จากแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ส่วนมากเป็นหญิง 54% ชาย 46% มีอายุโดยเฉลี่ย 47 ปี ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุดคือ 27% รองลงมาคือ เจ้าของกิจการ 17% และ นักศึกษา 16% ส่วนที่เหลือคืออาชีพอื่นๆ ครูอาจารย์ พนักงานบริษัท และแม่บ้าน (ตาราง 5.22) และส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน มากถึง 52% และรองลงมาคือ 3 วัน 2 คืน และ 1 วัน นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวโฮมสเตย์กับเพื่อนมากที่สุด 51% รองลงมาคือ ครอบครัว และอื่นๆ (คนรัก) และส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มละ คน (ตาราง 5.22)

นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่สนใจที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทประเภท สัมผัสวัฒนธรรมชนบท วิถีชีวิต (เน้นสนใจวิถีชีวิตชาวบ้านเก่าแก่ ขนบประเพณี พิธีกรรม การแต่งกาย และทานอาหารพื้นบ้านมากที่สุด) คือ 54% รองลงมาคือ แบบสัมผัสธรรมชาติ (เน้นเที่ยวสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ภูเขา น้ำตก ป่า ถ้ำ ลำธาร) คือ 38% และสนใจแบบท่องเที่ยวการเกษตรน้อยที่สุด (ตาราง 5.22)

ตารางที่ 5.22 เพศ อาชีพ เวลาที่มาท่องเที่ยว มาท่องเที่ยวกับใคร และประเภทของที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (N = 100)

	%	จำนวน
เพศ		
หญิง	54	54
ชาย	46	46
อาชีพ		
รับราชการ	27	27
เจ้าของกิจการ	17	17
อื่นๆ	17	17
นักศึกษา	16	16
ครู อาจารย์	9	9
พนักงานบริษัท	9	9
แม่บ้าน	5	5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	%	จำนวน
มาท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร		
เพื่อน	51	51
ครอบครัว	35	35
อื่น ๆ	14	14
ประเภทของที่พักร่วมผัววัฒนธรรม		
แบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท	54	54
แบบสัมผัสธรรมชาติ	38	38
แบบท่องเที่ยวการเกษตร	8	8

5.2.1 ความต้องการด้านพื้นที่ใช้สอยของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ใช้เวลาในแต่ละส่วนภายในโฮมสเตย์ดังต่อไปนี้ คือใช้เวลาในส่วนระเบียงน้อยกว่า 1 ชม. (คิดเป็น 58%) รองลงมาคือ 1-2 ชม.(คิดเป็น 25 %) ใช้เวลาในส่วนรับแขก นั่งเล่น ประมาณ 1-2 ชม. (คิดเป็น 46%) รองลงมาคือ 2-3 ชม.(คิดเป็น 23%) ใช้เวลาในส่วนห้องนอน มากกว่า 6 ชม.(คิดเป็น 62%) รองลงมาคือ 5-6 ชม.(คิดเป็น 16%) ใช้เวลาในส่วนรับประทานอาหาร น้อยกว่า 1 ชม.(คิดเป็น 49%) รองลงมาคือ 1-2 ชม. (คิดเป็น 38%) ใช้เวลาในส่วนครัวน้อยกว่า 1 ชม.(คิดเป็น 69%) รองลงมาคือ 1-2 ชม.(คิดเป็น 25%) ใช้เวลาในส่วนห้องน้ำ น้อยกว่า 1 ชม.(คิดเป็น 78%) ใช้เวลาที่ได้อุ่นเรือน น้อยกว่า 1 ชม.(คิดเป็น 75%) และใช้เวลาในบริเวณพื้นที่สวนรอบบ้าน 1-2 ชม. (คิดเป็น 41%) รองลงมาคือ น้อยกว่า 1 ชม. (คิดเป็น 25%) (ตารางที่ 5.23)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.23 เวลาที่ใช้พื้นที่ภายในส่วนต่างๆของโฮมสเตย์

	%	จำนวน
เวลาที่ใช้พื้นที่ส่วนนอน		
มากกว่า 6 ชม.	62	62
5-6 ชม.	16	16
3-5 ชม.	9	9
น้อยกว่า 1 ชม.	9	9
1-2 ชม.	2	2
2-3 ชม.	2	2
เวลาที่ใช้พื้นที่ส่วนทานอาหาร		
น้อยกว่า 1 ชม.	49	49
1-2 ชม.	38	38
2-3 ชม.	8	8
3-5 ชม.	3	3
5-6 ชม.	1	1
มากกว่า 6 ชม.	1	1
เวลาที่ใช้พื้นที่ส่วนครัว		
น้อยกว่า 1 ชม.	69	69
1-2 ชม.	25	25
2-3 ชม.	4	4
3-5 ชม.	1	1
5-6 ชม.	1	1
เวลาที่ใช้พื้นที่ส่วนห้องน้ำ		
น้อยกว่า 1 ชม.	78	78
1-2 ชม.	21	21
5-6 ชม.	1	1

นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์มีความต้องการให้ส่วนระเบียง เชื่อมต่อกับส่วนรับแขก (62%) มากที่สุดรองลงมาคือ สวนรอบบ้าน (21%) ส่วนรับแขกหรือนั่งเล่น เชื่อมต่อกับส่วนระเบียง (37%) มากที่สุดรองลงมาคือสวนรอบบ้าน (23%) ส่วนทานอาหารเชื่อมต่อกับส่วนครัวมากที่สุด (59%) รองลงมาคือส่วนทานอาหาร (16%) ส่วนครัวเชื่อมต่อกับส่วนทานอาหารมากที่สุด (17.2%)

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รองลงมาคือระเบียบ (14%) ส่วนนอนเชื่อมต่อกับส่วนห้องนอนมากที่สุด (29%) รองลงมาคือ ส่วนห้องน้ำ (26%) และส่วนห้องน้ำเชื่อมต่อกับส่วนนอนมากที่สุด (46%) รองลงมาคือส่วนสวนรอบบ้าน (28%) และสวนรอบบ้านเชื่อมต่อกับส่วนรับแขกมากที่สุด (40%) รองลงมาคือ ระเบียบ (36%) (ตารางที่ 5.24)

ตารางที่ 5.24 การเชื่อมต่อของพื้นที่ใช้สอยส่วนต่าง ๆ ภายในเรือน

	%	จำนวน
ระเบียบเชื่อมต่อกับส่วนใดมากที่สุด		
รับแขก	62	62
สวนรอบบ้าน	21	21
ทานอาหาร	7	7
ส่วนนอน	5	5
ระเบียบ	2	2
ครัว	2	2
ห้องน้ำ	1	1
ส่วนรับแขก นั่งเล่นเชื่อมต่อกับส่วนใดมากที่สุด		
ระเบียบ	37	37
สวนรอบบ้าน	23	23
ส่วนนอน	17	17
ทานอาหาร	9	9
ครัว	6	6
ห้องน้ำ	4	4
รับแขก	4	4
ส่วนนอนเชื่อมต่อกับส่วนใดมากที่สุด		
นอน	29	29
ห้องน้ำ	26	26
ระเบียบ	17	17
รับแขก	14	14
ครัว	6	6
สวนรอบบ้าน	6	6
ทานอาหาร	2	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศฯ อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	%	จำนวน
สวนรอบบ้านเชื่อมต่อกับส่วนใดมากที่สุด		
รับแขก	40	40
ระเบียง	36	36
ห้องน้ำ	11	11
นอน	5	5
ครัว	3	3
สวนรอบบ้าน	3	3
ทานอาหาร	2	2

ขนาดพื้นที่ ในที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) เฉลี่ยพื้นที่ จากโฮมสเตย์ที่ทำการเก็บข้อมูล นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่บ้านคอนมุด ทั้งหมด 5 หลัง (N= 5) และสรุปร่วมกับข้อมูลความต้องการด้าน ขนาดพื้นที่จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ สรุปผลได้ว่า ขนาดพื้นที่ส่วนระเบียงเฉลี่ย 14.56 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่พอดี คิดเป็น 83% (ตาราง 5.25) ขนาดพื้นที่ส่วนรับแขกเฉลี่ย 21.14 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่พอดี คิดเป็น 93% (ตาราง 5.25) ขนาดพื้นที่ส่วนรับประทานอาหารเฉลี่ย 7.66 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่ พอดีคิดเป็น 90% (ตาราง 5.25) ขนาดพื้นที่ ส่วนครัวเฉลี่ย 11.14 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่พอดีคิดเป็น 89% (ตาราง 5.25) ขนาดพื้นที่ส่วนห้องนอนเฉลี่ย 13.5 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่ พอดีคิดเป็น 86% (ตาราง 5.25) และขนาดพื้นที่ส่วนห้องน้ำเฉลี่ย 6.8 ตร.ม. (ตาราง 5.25) เป็นขนาดที่พอดี คิดเป็น 89% (ตาราง 5.25)

ตารางที่ 5.25 ค่าเฉลี่ยขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในส่วนต่างๆของ โฮมสเตย์ที่ใช้เก็บข้อมูล

พื้นที่ส่วน	ขนาดพื้นที่
ส่วนระเบียงเฉลี่ย	14.56 ตร.ม.
ส่วนรับแขกเฉลี่ย	21.14 ตร.ม.
ส่วนรับประทานอาหารเฉลี่ย	7.66 ตร.ม.
ส่วนครัวเฉลี่ย	11.14 ตร.ม.
ส่วนห้องนอนเฉลี่ย	13.5 ตร.ม.
ส่วนห้องน้ำเฉลี่ย	6.8 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.26 ความต้องการเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในส่วนต่าง ๆ ของโฮมสเตย์

	%	จำนวน
ขนาดพื้นที่ส่วนระเบียง		
ขนาดพอดี	83	83
เล็กเกินไป	12	12
ใหญ่เกินไป	5	5
ขนาดพื้นที่ส่วนรับแขก		
ขนาดพอดี	93	93
เล็กเกินไป	5	5
ใหญ่เกินไป	2	2
ขนาดพื้นที่ส่วนครัว		
ขนาดพอดี	89	89
เล็กเกินไป	7	7
ใหญ่เกินไป	4	4
ขนาดพื้นที่ส่วนห้องนอน		
ขนาดพอดี	86	86
เล็กเกินไป	13	13
ใหญ่เกินไป	1	1
ขนาดพื้นที่ส่วนห้องน้ำ		
ขนาดพอดี	89	89
เล็กเกินไป	10	10
ใหญ่เกินไป	1	1

5.2.2 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์พบว่านักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ใช้เวลาในการชมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น (เช่น ช้างกระยานชมหมู่บ้าน พายเรือชมสวน คู่วิถีชาวบ้าน) ประมาณ 1-2 ชม.ต่อวัน (45%) รองลงมาคือ มากกว่า 2 ชม.-3ชม. ต่อวัน (22%) ใช้เวลาในการชมการละเล่น การแสดงหรือร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ประมาณ 1-2 ชม.ต่อวัน (67%) รองลงมาคือ มากกว่า 2 ชม.-3ชม. ต่อวัน (23%) ใช้เวลาในการทำกิจกรรม ตามวิถีชีวิตภายในบ้านร่วมกับเจ้าของบ้าน เช่น ปลูกผัก ทำสวน หักทอผ้า หรือทำอาหารร่วมกัน ประมาณ 1-2 ชม.ต่อวัน (66%) รองลงมาคือ มากกว่า 2 ชม.-3ชม. ต่อวัน (21%)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้เวลาออกไปชมสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบ (วัด แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ) เป็นเปอร์เซ็นต์ในแต่ละลำดับที่ใกล้เคียงกันคือ ลำดับที่ 1 ประมาณ 1-2 ชม.ต่อวัน (25 %) รองลงมาคือมากกว่า 2 ชม.-3ชม. ต่อวัน (22 %) ลำดับ 3 คือ มากกว่า 6 ชม.ต่อวัน (20%) ลำดับที่ 4 คือมากกว่า 3 ชม.- 4 ชม.ต่อวัน (18%) และใช้เวลาในการรับประทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้าน (เช่นขันโตกภาคเหนือ) ประมาณ 1-2 ชม.ต่อวัน (77%) รองลงมาคือ มากกว่า 2 ชม.-3ชม. ต่อวัน (16%) (ตาราง)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.27 การใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆของการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

	%	จำนวน
ใช้เวลาในการชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น		
1-2 ชม.	45	45
มากกว่า 2 ชม.- 3 ชม.	22	22
มากกว่า 3 ชม. - 4 ชม.	16	16
มากกว่า 4 ชม. - 5 ชม.	13	13
มากกว่า 6 ชม.	3	3
มากกว่า 5 ชม. - 6 ชม.	1	1
ใช้เวลาในการชมการแสดงทางวัฒนธรรมท้องถิ่น		
1-2 ชม.	67	67
มากกว่า 2 ชม.- 3 ชม.	23	23
มากกว่า 3 ชม. - 4 ชม.	5	5
มากกว่า 4 ชม. - 5 ชม.	4	4
มากกว่า 5 ชม. - 6 ชม.	1	1
ใช้เวลาในการทำกิจกรรมวิถีชีวิตภายในบ้านร่วมกับเจ้าของบ้าน		
1-2 ชม.	66	66
มากกว่า 2 ชม.- 3 ชม.	21	21
มากกว่า 3 ชม. - 4 ชม.	7	7
มากกว่า 4 ชม. - 5 ชม.	1	1
ทำนใช้เวลาในการทำกิจกรรมไปชมสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณรอบๆ		
1-2 ชม.	25	25
มากกว่า 2 ชม.- 3 ชม.	22	22
มากกว่า 6 ชม.	20	20
มากกว่า 3 ชม. - 4 ชม.	18	18
มากกว่า 4 ชม. - 5 ชม.	8	8
มากกว่า 5 ชม. - 6 ชม.	7	7
ทำนใช้เวลาในการทำกิจกรรมทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าของบ้าน		
1-2 ชม.	77	77
มากกว่า 2 ชม.- 3 ชม.	16	16
มากกว่า 3 ชม. - 4 ชม.	3	3
มากกว่า 4 ชม. - 5 ชม.	2	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักท่องเที่ยวโสมสเคย์มีความคิดเห็นว่า กิจกรรมการชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่นมีความน่าสนใจเป็นลำดับที่ 1 (69%) การชมการละเล่น และการแสดงทางวัฒนธรรม มีความน่าสนใจเป็นลำดับที่ 2 (31%) การทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าบ้าน และ การออกไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญบริเวณนั้น มีความน่าสนใจเท่า ๆ กันคือมาในลำดับ 3 และ 4 (20%) การรับประทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้านมีความน่าสนใจเป็นลำดับที่ 5 (26%) การร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่นมีความน่าสนใจเป็นลำดับที่ 6 (29%) และ การแต่งกายพื้นถิ่น และถ่ายภาพมีความน่าสนใจน้อยที่สุด (28%) (ตารางที่ 5.28)

ตารางที่ 5.28 ลำดับความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆของการท่องเที่ยวแบบโสมสเคย์

	%	จำนวน
การชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่นมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 1	69	69
ลำดับที่ 2	14	14
ลำดับที่ 3	8	8
ลำดับที่ 5	5	5
ลำดับที่ 4	4	4
การชมการละเล่น การแสดงทางวัฒนธรรมมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 2	31	31
ลำดับที่ 3	28	28
ลำดับที่ 4	13	13
ลำดับที่ 6	13	13
ลำดับที่ 5	10	10
ลำดับที่ 1	3	3
ลำดับที่ 7	2	2
การแต่งกายพื้นถิ่นและถ่ายภาพมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 7	28	28
ลำดับที่ 2	22	22
ลำดับที่ 3	12	12
ลำดับที่ 4	10	10
ลำดับที่ 5	10	10
ลำดับที่ 6	10	10
ลำดับที่ 1	7	7

เอกสารนี้เป็นเอกสารต้นฉบับที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	%	จำนวน
การร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่นมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 6	29	29
ลำดับที่ 7	23	23
ลำดับที่ 4	20	20
ลำดับที่ 5	19	19
ลำดับที่ 3	8	8
ลำดับที่ 1	1	1
การรับประทานอาหารแบบพื้นถิ่นร่วมกับเข้าบ้านมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 5	26	26
ลำดับที่ 6	23	23
ลำดับที่ 7	22	22
ลำดับที่ 4	18	18
ลำดับที่ 2	5	5
ลำดับที่ 3	5	5
การไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญรอบๆบริเวณนั้นมีความน่าสนใจ		
ลำดับที่ 3	20	20
ลำดับที่ 4	20	20
ลำดับที่ 2	15	15
ลำดับที่ 7	13	13
ลำดับที่ 1	12	12
ลำดับที่ 5	12	12
ลำดับที่ 6	8	8

กิจกรรมการชมวิถีชีวิต วัฒนธรรม (จักรยาน พายเรือ เดินเล่นชมวิถีชาวบ้าน) ควรจัดในช่วงเช้า (เวลาประมาณ 7.00-9.00 น.) มากที่สุด (61%) การแต่งกายพื้นถิ่นและถ่ายรูปควรจัดในช่วงเวลา เช้า (เวลาประมาณ 7.00-9.00 น.) มากที่สุด (51 %) การไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญในบริเวณรอบ ๆ ควรจัดในช่วงสาย (10.00-12.00 น.) มากที่สุด (53%) การทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเข้าบ้านควรจัดในช่วงเวลาเย็น (16.00-18.00 น.)มากที่สุด คิดเป็น 43% ซึ่งใกล้เคียงกับให้จัดในช่วงบ่าย (13.00- 15.00 น.)รองลงมา คิดเป็น 40% การร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่นควรจัดในช่วงเวลา เย็น (16.00-18.00 น.)มากที่สุด (82%) การรับประทานอาหารพื้นถิ่นควรจัดในเวลาค่ำ (19.00-21.00 น.) มากที่สุด (91%) การชมการละเล่นทางวัฒนธรรม ควรจัดในไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ช่วงเวลาค่ำ (เวลาประมาณ 19.00-21.00) มากที่สุด (55%) และการพูดคุยเกี่ยวกับวิถีชีวิต และ วัฒนธรรมควรจัดในช่วงเวลาค่ำ (19.00- 21.00 น.) มากที่สุด (69%) (ตาราง 5.29)

จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์ คือ ความน่าสนใจของสถานที่ เช่น มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ยาวนาน (58%) รองลงมาคือ ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว (26%) และ ความสะดวกสบายด้านที่พักอาศัย สะอาด สวยงาม แสดงถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นลำดับสุดท้าย (16%) (ตาราง 5.29)

ตารางที่ 5.29 จุดเด่นในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ กับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

	%	จำนวน
จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์		
ความน่าสนใจของสถานที่เช่น มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ยาวนาน	58	58
ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว	26	26
ความสะดวกสบายด้านที่พักอาศัย สะอาดสวยงาม แสดงถึงวัฒนธรรม	16	16
การชมวิถีชีวิต วัฒนธรรม(เชิงจรรยาณ เดินเล่นชมวิถีชาวบ้าน)ควรจัดในช่วง		
เช้า	61	61
เย็น	27	27
สาย	11	11
บ่าย	1	1
การชมการละเล่นทางวัฒนธรรม ควรจัดในช่วงเวลา		
ค่ำ	55	55
เย็น	37	37
เช้า	8	8
แต่งกายพื้นถิ่น ถ่ายรูปในช่วงเวลาควรจัดในช่วงเวลา		
เช้า	51	51
สาย	35	35
บ่าย	14	14
ทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าบ้านในช่วงเวลา		
เย็น	43	43
บ่าย	40	40
เช้า	12	12
สาย	5	5

	%	จำนวน
รับประทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้านในช่วงเวลา		
ค่ำ	91	91
เช้า	9	9
ไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญในช่วงเวลา		
สาย	53	53
เช้า	26	26
บ่าย	21	21
พูดคุยเกี่ยวกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมในช่วงเวลา		
ค่ำ	69	69
เช้า	25	25
เย็น	6	6

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างลักษณะพื้นถิ่นและวิถีชีวิตแบบไทลื้อ กับความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

5.3.1 เปรียบเทียบวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่บ้านคอนมูล (แบบแผนการดำเนินชีวิต หรือกิจกรรมที่ทำเป็นประจำในชีวิตประจำวัน) กับ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

ตารางที่ 5.30 แสดงวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

ช่วงเวลา	ชาย	หญิง	พื้นที่โฮสอย	นักท่องเที่ยว	พื้นที่โฮสอย	ช่วงเวลา
ตอนเช้ามืด 5.00น.	ล้างจานแปรงฟัน		ซานแผลด หออบบนไม้			ตอนเช้ามืด 5.00น.
ตอนเช้า 5.30น.		นั่งชิวแล้วทำกับข้าว	ครัว			ตอนเช้า 5.30น.
ตอนเช้า 7.30น.		ทานอาหารพร้อมกัน	โถงเรือน		ในหมู่บ้าน	ตอนเช้า 7.00น.
ตอนเช้า 9.00น.		ทำงานบ้าน	ซานแผลด	แต่งกายที่คนอื่น ถ่ายรูป	โถงเรือน	ตอนเช้า 9.00น.
ตอนสาย 9.30น.	ออกไปไร่ นา				บริเวณรอบๆ	ตอนสาย 10.00น.
ตอนบ่าย 13.00น.	ทำงานที่ลานบ้าน	ทอดผ้า	ที่โถงเรือน/ ลานบ้าน	ไปท่องเที่ยวชมความแปลกๆ	ที่โถงเรือน/ ลานบ้าน	ตอนบ่าย 13.00น.
ตอนเย็น 16.30น.	กลับมายังคอกทำงานที่คอก	ทำกับข้าว	รวมกันเขียน ที่โถงเรือน ครัว	ทำกิจกรรมดูวิถีชีวิตร่วมกับเจ้า		ตอนเย็น 16.00น.
ตอนค่ำ 18.30น.		ทานอาหาร	โถงเรือน		โถงเรือน	ตอนค่ำ 19.00น.
ตอนค่ำ 21.00น.		พักผ่อน	โถงเรือน		โถงเรือน/ลาน	ตอนค่ำ 21.00น.
ตอนมืด 21.30น.			ห้องนอน	ทานอาหารที่คนอื่น ชมทะเลสาบ	ห้องนอน	

นอนรวมกันอยู่สูงอายุคน โกลดกันควยขาน ครอบครว้คนแขกเอาเด็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

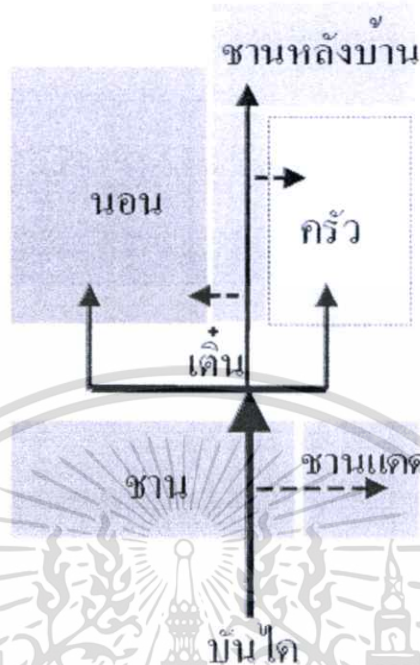
สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและการออกแบบเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบจากเรือนไทลื้อในหลากหลายที่มา ในด้านต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ศึกษาแนวทางการออกแบบภายในที่พักสำหรับชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบทหมู่บ้านไทลื้อ บ้านคอนมูด ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อบ้านคอนมูด และเป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่พักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จึงนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบในบทที่ 5 มาสรุป และตอบคำถามการวิจัย เพื่อนำผลมาใช้ในการออกแบบเสนอแนะ จึงสรุปหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

- 6.1 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายใน เรือนพื้นดิน ไทลื้อ เป็นอย่างไร
- 6.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตเป็นอย่างไร
- 6.3 ความสัมพันธ์ของ พื้นที่ใช้สอย กับ กิจกรรมที่เกิดขึ้นตาม วิถีชีวิตของชาวไทลื้อเป็นอย่างไร
- 6.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในเรือนพักอาศัยอย่างไร ที่สอดคล้องกับการมีวิถีชีวิตแบบชาวไทลื้อ
- 6.5 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในที่พักรูปแบบใดที่เป็นไปตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อบ้านคอนมูด จ.น่าน
- 6.6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในด้านที่พักอาศัยและกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
- 6.7 การปรับเปลี่ยนและการขยายตัวของผังเรือนอย่างไรที่สามารถรองรับกิจกรรมที่เห็นถึงวิถีชีวิตชาวไทลื้อภายในที่พักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท
- 6.8 สรุปแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ (ที่พักสำหรับชุมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท)ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อบ้านคอนมูด
- 6.9 การออกแบบเสนอแนะภายใน โฮมสเตย์ (ที่พักสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท) และบริเวณรอบๆ เรือนพักอาศัย

6.1.2 Circulation Diagram

รูปที่ 6.3 Circulation Diagram

6.1.3 ผังเรือน (การจัดพื้นที่ใช้สอยภายใน)

ผังเรือน มีอยู่หลายประเภท คือ ผังเรือนขนาดเล็ก มีพื้นที่ไม่เกิน 60 ตารางเมตร คือ ประกอบด้วยชาน ค่อม และส่วนห้องนอน ซึ่งมีห้องนอนห้องเดียว แต่ในอดีตมีแม่เตาไฟ อยู่ในเรือน แต่ในปัจจุบันใช้เตาอั้งโล่ ตั้งอยู่บริเวณชาน ด้านข้างเรือน ผังเรือนขนาดเล็ก บ้านโคกซึ่งทางขึ้นจะอยู่ด้านข้างเรือน และมักอยู่ทางด้านทิศตะวันออก จะพาดขึ้นมาสู่ส่วนชาน มีหลังคาคลุม และมักมีที่นั่งริมราวระเบียง และร้านน้ำ ชานจะมีด้านหน้า และด้านข้างเชื่อมต่อไปทางด้านข้างเรือน เป็นส่วนครัวไฟ และชานแดด จากส่วนชาน ยกระดับขึ้นไป ประมาณ 35 ซม.เป็นส่วนเดิน อยู่ด้านหน้า ส่วนนอน และภายในห้องนอนระดับเดียวกับเดิน ภายในห้องนอนมักเป็นห้องใหญ่ บางเรือนมีเสากลางอยู่ภายในห้องด้วย เรียก เสาขวัญ

ผังเรือนแบบขนาดกลาง พื้นที่ใช้สอย ประมาณ 60-150 ตารางเมตร มีลักษณะผังประกอบด้วยชาน เดิน ห้องนอน ห้องครัว และชานแดด เมื่อขึ้นบนเรือน บ้านโคกจะอยู่ด้านข้างเรือน พาดขึ้นไปสู่ส่วนชานร่วม และต่อเนื่องเป็น เดินซึ่งยกระดับขึ้นไปจากชาน ประมาณ 35 ซม.ซึ่งเดินจะเป็นส่วนที่อยู่หน้าห้อง 2 ห้องคือ เรือนครัว และเรือนนอน เดินในแต่ละเรือนก็มีขนาดแตกต่างกันบ้านเล็กน้อย บางหลังเดินมีขนาดช่วงเสาเดียว แต่ในบางผังอาจเป็น โถงโถงไม่ได้แบ่งเป็น 2 ห้อง และมีการขยายไปสร้างครัวติดกับข้างอีกเรือนแยกจากเรือนแฝด และเชื่อมต่อกันด้วยชาน ชานที่อยู่ระหว่างกลางห้อง 2 ห้อง(หรือजू 2 หลังนี้)เป็นบริเวณรางน้ำเชื่อมระหว่างหลังคา 2 ส่วน เป็นพื้นที่เรียกว่า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชานอ้อม เดินเชื่อมต่อไปสู่ชานหลังบ้าน ซึ่งมีทั้งแบบมีหลังคาคลุมหรือ ไม่มีหลังคาคลุมก็แล้วแต่การใช้งาน

ในผังเรือนในลักษณะจั่วแผ่บางแบบที่มีการปรับเปลี่ยนขยายพื้นที่ส่วนนอน จะมีลักษณะภาพรวมภายนอกเหมือนกัน แต่เรือนทั้ง 2 ห้องจะเป็นห้องนอนทั้ง 2 ห้อง และ และมีหลังคาปีกนกต่อยื่น ไปด้านหลัง ทำเป็นส่วนครัว และห้องเก็บข้าว

6.1.3 สัดส่วนพื้นที่ใช้สอย

6.1.3.1 สัดส่วนพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนที่เหมือนกัน คือ ส่วนนอน ประมาณ 30 % ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนโถงเอนกประสงค์ ประมาณ 25 % ของพื้นที่ทั้งหมด

6.1.3.2 สัดส่วนพื้นที่ใช้สอยที่เหมือนกันบางส่วนคือ ครัวที่เชียงใหม่ และพะเยา เท่ากัน คือ 11.5 % สัดส่วนชานร่วมที่ เชียงใหม่กับที่น่าน เป็นสัดส่วนที่เท่ากัน คือ 27.5%

6.1.3.3 สัดส่วนพื้นที่ใช้สอยที่แตกต่างกันคือ ส่วนครัว และ ส่วนชานแดด สัดส่วนของชานแดดของที่พะเยา จะมากกว่าที่ น่าน และ เชียงใหม่

6.1.4 ระบายพื้น ผับ และฝ้าเพดาน

ภายในเรือน ในบริเวณโถงค่อนข้าง โปร่งโล่ง จากพื้นถึงท้องอะเสสูงประมาณ 2.40-2.65 เมตร ผับกันห้องภายในเรือนนิยมทำเป็นโครงไม้ตีตามตั้ง และ ไม่นิยม ตีจนสุดท้องอะเส จะเหลือช่องโถงด้านบนสุดเอาไว้ ประมาณ 20 - 40 ซม. เพื่อการระบายอากาศ ส่วนมากผับที่ภายในเรือนมักตีฝ้าสูง ประมาณ 2.2 เมตร ส่วนพื้นที่ใช้สอยในส่วนชาน จะค่อนข้างกุดต่ำ เพราะ โคนบังคับจากรูปทรงชายหลังคาปีกนก ที่คลุมมาทางด้านหน้า ความสูงจากพื้นถึงอะเส บริเวณชานสูงประมาณ 1.70-1.90 เมตร ทำให้ space บริเวณจะแคบ

ในส่วน โถงเรือน มักนิยมใส่หน้าต่างบานเปิดแบบทึบ หรือ ไม่มีบานหน้าต่างใช้เป็นแผงไม้ไผ่สานขัดแตะมาปิดบริเวณช่องหน้าต่าง มีผับเฉพาะในส่วนที่เป็นส่วนนอน ในตัวเรือนจะดูโปร่งโล่ง แตกต่างจากที่ สิบสองปันนาจะดูมีลักษณะปิดทึบมากกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะผับภายในที่ตีฝ้าไม่สุดท้องอะเส สำหรับระบายอากาศ

6.1.5 การแบ่งกันห้อง เรือนขนาดเล็กกันห้องเพียงห้องเดียวคือห้องนอนโดยผับไม้หรือฝ้าสาน หากเป็นเรือนขนาดกลาง มี 2 เรือนคือ เรือนนอนและเรือนครัว และกันเป็นผับไม้จริงตีตามนอน

6.1.6 เครื่องเรือน

6.1.6.1 ม้านั่ง เป็นที่นั่งยาวตลอดแนวช่วงเสาแรกของเรือน ที่นั่งเป็นแผ่นไม้กว้างประมาณ 40 ซม. มีทั้งแบบมีพนัก และ ไม่มีพนักพิง สูงจากพื้นระเบียง ประมาณ 50 ซม.

6.1.6.2 รั้วน้ำ เป็นห้างไม้ยกสูงขึ้นมาประมาณ 1-1.10 ม. เป็นไม้จริง หรือ ไม้ไผ่ผูก มีฝาด้านหลัง หรือ ทำแผงเอนออกไปนอกอาคาร ตำแหน่งอยู่บริเวณปลายสุดของชาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนเวลาสำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.6.3 แม่เตาไฟ เตาไฟมีกะบะไม้กั้นสี่เหลี่ยมล้อมรอบ ฐานเตาก่อด้วยดิน โดยเอากวดบรรจุข้างล่าง เอาดินใส่ทับไว้ข้างบน ขนาดกว้างประมาณ 90x90 ซม. สูงจากพื้นประมาณ 10-15 ซม. เอาก้อนหิน 3 ก้อนวางเป็นก้อนเส้า หรือ ตั้งเหล็กสามขา แล้ววางภาชนะหุงต้มอาหาร ด้านบน ตำแหน่งที่วางไว้ในเรือนครัวในเรือนแบบขนาดกลางที่มีเรือนครัวแยก ในเรือนขนาดเล็กวางเตาไฟไว้มุมด้านในของโรงเรือน ที่ติดกับส่วนชาน

6.1.6.4 หิ้งข้าว เป็นแผงไม้ไผ่สานขนาดประมาณ 90x90 ซม. เป็นตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดช่องเล็กๆช่องละประมาณ 15-20 ซม. ห้อยลงมาจาก โครงหลังคา ตำแหน่งวางอยู่เหนือเตาไฟ

6.1.6.5 ควัน ไม้ไผ่ประมาณ 4-5 ลำ พาดยาวตลอดแนวหลังคาตามยาว อยู่บนซี่ จะใช้ไม้ไผ่เป็นเล่ม ทำเป็นตง แล้วใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกทำเป็นแผงวางบนตง โดยทำเป็นตารางห่างประมาณ 20 ซม. ไว้สำหรับเก็บของใต้โครงหลังคา ควันจะทำไว้เหนือส่วนเต็น

6.1.6.6 เครื่องมือถักกรรม หากเป็นเรือนขนาดเล็ก พื้นที่ใช้สอยน้อยกว่า 60 ตารางเมตร จะวางไว้ข้างฝาเรือนที่บริเวณชานเล่น

6.2 ลักษณะทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต

6.2.1 การต้อนรับแขก

เมื่อเวลาแขกมาควรจัดหา เสื้อมาปูรับรองแขก ถ้าเป็นแขกพิเศษจะจัดหาผืนเต็น (ผ้าที่ใช้ปูรับรอง) หรือผ้าเจียนสีแดง (ทำด้วยขนสัตว์) หมอนสำหรับพิง แขกธรรมดาปูพื้นรับรองด้วยเสื่อ อย่างดีหมอนก็ผ้ากระจานหรือผ้าปูทำด้วยขนสีเทา นำเอากล่องหมากทำด้วยโลหะเงิน หรือเครื่องเงิน เรียก เือบหมาก และนำกาน้ำชา พร้อมด้วยถ้วยชา ตามจำนวนแขก การต้อนรับแขกนี้เป็นไปด้วยอัธยาศัยไมตรี เวลาแขกลากลับไป เจ้าของบ้านจะห่ออาหารให้แขกไปรับประทานระหว่างทาง

หากแขกมาค้างคืน เจ้าบ้านจัดพื้นที่ภายใน โถงเรือน เป็นห้องนอนสำหรับแขกซึ่งแขกที่มาพัก โสมสค์ย ต้องต้อนรับ เสมือนญาติพี่น้องที่มาเยี่ยมเยือน มักจัดที่หลับที่นอนไว้ภายในห้องโถงตอนท้ายใกล้กับที่นอนของเจ้าของบ้าน และเหนือบนหัวนอนของแขกทำเป็นหิ้งเทวดาเรือน

บ้านบางหลังกั้นฝาภายใน โถงเรือนอีกตอนหนึ่ง ห้องตอนใน เป็นที่นอนของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัว ช้างนอก เป็นที่แขกผู้ค้ำขันเคยมานอนพัก

6.2.2 การรับประทานอาหาร

การจัดสำรับอาหาร ใช้ถาดไม้สานมีขาสูงประมาณ 1 สอกเศษ สานด้วยหวายหรือไม้ไผ่ สำหรับใช้วางถ้วยชามที่ใส่อาหาร เรียกว่า ขัน โดกข้าว เวลานั้นรับประทานอาหารผู้หญิงนั่งพับเพียบ ผู้ชายนั่งขัดสมาธิ หรือนั่งชันเข่าข้างหนึ่ง บางบ้านหญิงชายรับประทานอาหารร่วมกัน บางแห่งผู้ชายรับประทานก่อน ผู้หญิงกับเด็กรับประทานภายหลัง อาหารที่เหลือจากการรับประทานอาหารก็ยกมาเก็บไว้ เอาฝาชีไม้สานครอบปิด ป้องกันหนู และแมลงวันตอม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3 การทำอาหาร

ทำอาหารด้วยเตาไฟที่วางอยู่กับพื้น โดยลักษณะของเตานั้น ได้กล่าวไปในเรื่องลักษณะพื้นที่ใช้สอยแล้วข้างต้น ส่วนจำนวนเตานั้นจะขึ้นกับจำนวนครอบครัวที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น ที่เตาไฟนี้มีหม้อน้ำชาทำด้วยดินเผามีหูถือข้าง ๆ หรือ มีกาน้ำชาวางอยู่ริมกองไฟเสมอ เรียกว่า หม้อน้ำชา ใช้ดื่มหลังเวลารับประทานอาหาร และการชงชาของชาวไทลื้อ ต้องเติมเกลือลงไปให้มีรสเค็มเล็กน้อย

เครื่องเรือนที่ไม่พบแล้วในบ้านพื้นดิน ไทลื้อที่บ้านคอนมุด จ.น่านแต่ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ไทลื้อ คือ หิ้งข้าว จะอยู่เหนือเตาไฟ จะเป็นที่เก็บอาหารแห้ง และ วัสดุปรุงอาหาร เป็นภูมิปัญญาในการ ป้องกันการมีมด ปลวก และ เป็นวิธีการถนอมอาหาร เพราะในอดีตไม่มีตู้กับข้าวแบบปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงเสนอให้มีส่วนประกอบนี้เพิ่มเติม

เมื่อทำอาหารเสร็จแล้ว จะไม่ดับไฟทั้งหมด แต่จะเหลือไว้ 1-2 คุ่น แล้วเอาขี้เถ้ากลบไว้ เมื่อจะใช้ครั้งต่อไปก็เขี่ยสลัดขี้เถ้าออก เอามาสูมใหม่เป่าให้ลูกเป็นเปลวไฟขึ้นมาใช้อีก

6.2.4 การนอน

ทิศทางการนอน นิยมหันศีรษะ ไปทางทิศตะวันออก เขยิบเท้าไปทางทิศตะวันตก หรือไม่ก็หันศีรษะไปทางทิศเหนือ เขยิบเท้าไปทางทิศใต้ และเวลานอนห้ามนอนขวางกระดาน ห้ามนอนตรงระหว่างเสาเรือน

การนอนจะปูฟูกนอน ไม่มีการใช้เตียง ซึ่ง ฟูกนอนของคู่สามีภรรยาไทลื้อ ฟูกของสามีปู 2 ชั้น ส่วนฟูกของภรรยาปูชั้นเดียว และชาวไทลื้อจะนอนรวมกันหมด โดยแยกครอบครัวละ 1 มุ้ง แบ่งกันด้วยผ้า màn หรือ ฟูกที่นอนที่ไม่ได้ใช้พับกองไว้

6.2.5 การอาบน้ำ

ชาวไทลื้อมักมีวิถีชีวิตริมแม่น้ำ จึงเห็นได้ว่า ในอดีตชาวไทลื้อจะไปอาบน้ำ ที่ริมแม่น้ำ และชาวไทลื้อไม่นิยมใส่น้ำมัน ใช้น้ำขาวชำระผมสัปดาห์ละครั้ง แล้วเอาผ้าเช็ดตัวซับเปีย หรือ น้ำหมากจอมส้ม (มะกรูด) ฟอกผมอีกครั้งหนึ่ง นิยมสระผมกันในวันข้างขึ้น หรือ แรม 7 ค่ำ และ 14 ค่ำ จึงสามารถนำส่วนนี้มาเป็น กิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

ภายในบ้านมักมีบ่อน้ำ ในบริเวณบ้าน หรือ โถงน้ำ บนชานแดด โดยหญิงสาวไทลื้อเป็นผู้หอบน้ำมาเติมจนเต็ม ไว้ใช้สำหรับ อาบน้ำ และซักผ้าทั่วไปภายในเรือน และมีการสร้างห้องส้วมแยกต่างหากอยู่ในบริเวณบ้าน

6.2.6 ประเพณีอยู่ช่วง

การอยู่ช่วง เป็นจารีตของสังคม ไทลื้อ ที่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้มีโอกาสพบปะกันหลังจากทำงานประกอบภารกิจประจำวันแล้ว อย่างไรก็ตามเสรีภาพในการเลือกคู่ครองดังกล่าว จะต้องอยู่ในสายตาของพ่อแม่ฝ่ายหญิงที่คอยดูแลไม่ให้เกินเลขจนออกนอกกรอบประเพณีไป

จึงควรจัดให้มี ช่วง คือ ลานดินอัดแน่น มีร้านนั่งสำหรับพักผ่อนหรือทำงานในเวลากลางคืน มี

ความกว้างยาวพอสำหรับบรรจุนั่งได้ 4-5 คน จะมีขนาดพื้นที่ประมาณ 3 x 3 ม. สูงประมาณ 1 ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้เสาไม้ง่ามขนาดประมาณ 4 นิ้ว รองรับพื้น และปูด้วยฟากไม้ไผ่ ตรงกลางช่วงทำกะบะดินสำหรับ
 สุมไฟในคืนเดือนมืด ในกลุ่มย่อย ๆ ของบ้าน 4 – 5 หลัง เพื่อไว้สำหรับในยามค่ำคืน หนุ่ม สาว
 มักจะมาพบปะกันเพื่อหาคู่ พูดคุยทำความรู้จักกัน เป็นการฟื้นฟูประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวไทลื้อ และ
 ยังเป็นที่ที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึง ประเพณีที่ดั้งเดิมนี้ด้วย

6.3 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย กับ กิจกรรมที่เกิดขึ้นตาม วิถีชีวิตของชาวไทลื้อ

พื้นที่ใช้สอยภายในเรือนประกอบด้วยส่วน ใต้ถุนเรือน ชาน ชานร่ม เติ่น เรือนครัว และเรือน
 นอน และห้องส้วม

ส่วนชานแดดมีพื้นที่ไม่มากนัก ใช้เป็นพื้นที่ซักล้าง ล้างจาน ซักผ้า เป็นต้น มักอยู่บริเวณมุม
 หนึ่งของชาน และมักอยู่ใกล้เรือนครัว ส่วนชานร่ม เป็นพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อน และทำงาน
 เบ็ดเตล็ด มักใช้พื้นที่บริเวณนี้ในช่วงเย็น สำหรับพักผ่อน หลังเลิกงาน

ส่วนเติ่น เป็นพื้นที่เอนกประสงค์สำหรับนั่งพักผ่อน และรับแขก และใช้ทำงานจักสานในเวลา
 กลางวันบ้างในหน้าหนาว เพราะบนเรือน อากาศไม่ร้อน

ห้องนอนเป็นห้องนอนใหญ่ห้องเดียวนอนรวมกันทั้งหมด โดยแยกกันเป็นมุ้ง มุ้งละ 1
 ครอบครัว กันแบ่งด้วยฟูก หรือถุงของ มีการแบ่งส่วนหนึ่งไว้สำหรับเก็บของ หรือเก็บเสื้อผ้า

ส่วนครัวมีการใช้พื้นที่ มี 2 ประเภทคือ ในเรือนขนาดเล็ก ส่วนเตาไฟมักอยู่บริเวณชาน หรือ อยู่
 เป็นมุมหนึ่งในโถงเรือน แต่ลักษณะห้อง โปรง โถงต่อเนื่องกับชาน เรือนขนาดกลาง มักมีพื้นที่ส่วน
 ครัวเป็นห้องต่างหาก อาจเป็นเรือนข้างเรือนนอน หรือ อยู่ด้านหลังบ้าน ในครัวมีเตาไฟ และอยู่ติด
 กับชานแดด และขี้ข้าว หรือห้องเก็บข้าว

ส่วน ใต้ถุนเรือนเป็นพื้นที่ที่ใช้ทำงานในเวลากลางวัน และมีแคร่สำหรับ นั่งเล่นหรือทำงาน หูก
 ทอผ้า สุ่ม ไก่ และใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับเก็บฟืน เก็บ ไม้สำหรับปลูกบ้านและมีการกันเป็นห้อง
 เก็บของ ที่สามารถลื้อคได้ไว้เก็บอุปกรณ์ทางการเกษตร

6.4 ลักษณะสภาพแวดล้อมภายในเรือนพักอาศัย ที่สอดคล้องกับการมีวิถีชีวิตแบบชาวไทลื้อ

ผังบริเวณบ้าน วางตัวเรือนหันแนวจั่ว ไปในทิศทาง เหนือ ได้ บันไดขึ้นด้านข้างอาคาร และ
 มักจะอยู่ทางทิศตะวันออก

สภาพแวดล้อมภายในเรือนนิยมปลูกพืชขึ้นต้นที่รับประทานได้ เช่น กกล้วย มะละกอ มะม่วง ตัว
 เรือนก่อนมาทางด้านหน้าของที่ดิน พื้นที่ด้านข้างหรือด้านหลังใช้ปลูกผักสวนครัว โดยมีการใช้ไม้
 ไม้สานเป็นคาน้ำเหลี่ยมปักด้วยไม้เป็นรั้วเตี้ย กันเปิด ไก่ จิกกินพืชผัก ด้านข้างเรือน มีเล้าไก่ หรือ

เลี้ยงหมู อยู่ในบริเวณบ้าน ส่วนห้องส้วมอยู่ใต้ถุนบ้าน หรือ สร้างแยกเป็นเรือนต่างหาก บริเวณด้านข้างก่อนไปทางด้านหลังเรือน มักติดกับบริเวณครัว ไฟหลังบ้าน

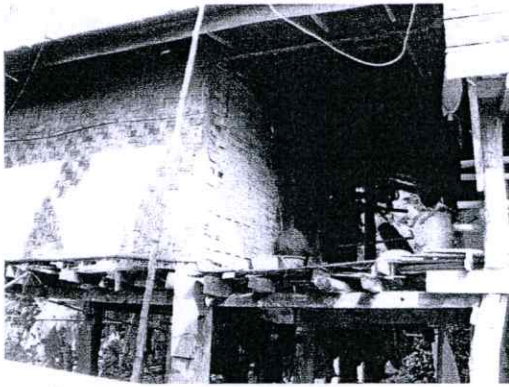
ในบริเวณบ้านมีบ่อน้ำที่เคยใช้ในสมัยอดีต มีแคร์นั่งเล่นใต้ถุนเรือน หรือศาลานั่งเล่น และมีลานที่ใช้ทำงานในเวลากลางวัน และพบว่า หมูบ้าน ไทลื้อที่ จ.น่าน มักมีขี้หมูอยู่ในบริเวณบ้าน แยกออกมาต่างหากด้วย บ้านเกือบทุกหลังจะมีขี้หมูอยู่ด้วย มีหลายประเภทคือ เรือนแยกออกมาบ้าง(ขี้หมู) หรืออยู่ภายในเรือน (ห้องเก็บข้าวหรือเก็บโดยเสวียนเก็บข้าว) และเป็นบ้านต้นตระกูลของชาวไทลื้อ ที่อพยพมาจากเมืองลำ นันมีหลายตระกูล ในบริเวณบ้านประจำต้นตระกูลต่าง ๆ ก็จะมีหอผีบรรพบุรุษให้เห็นอยู่

รูปทรงอาคารเรือนไทลื้อทางภาคเหนือประเทศไทย รูปแบบแตกต่างกับที่สิบสองปันนาอันเนื่องมาจากอากาศร้อนมากขึ้น ทำให้รูปแบบหลังคาเปลี่ยนไปจากเดิม ลดขนาดผืนหลังคาให้สั้นลง และผนังเรือนสูงขึ้น

รูปที่ 6.4 เรือนแบบจั่วเดี่ยวต่อปีกนกด้านข้าง

รูปทรงอาคารของเรือนไทลื้อ น่าน สามารถจำแนกรูปลักษณะเรือนออกมาได้ 2 แบบคือแบบเรือนจั่วเดี่ยว ต่อชายปีกนกด้านข้างเพื่อเพิ่มพื้นที่ใช้สอย ความชันของหลังคาประมาณ 20-35 หลังคาส่วนมากในปัจจุบัน เป็นสังกะสี ในบางหลังหลังคาบริเวณชายคาปีกนก ด้านหน้าและด้านหลังบ้าน เป็นหูกาคาก็มี ลักษณะภายนอกอาคารฝาผนังเป็นแบบฝาตรงผนังเรือนสูงขึ้น เป็นโครงไม้จริงตีตามนอน มีการใส่เป็นหน้าต่างบานเปิด ไม้ และผนังเรือนในส่วนครัวบางบ้านใช้เป็นไม้ไผ่สานขัดแตะก็มีมาก แล้วแต่ฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบ้าน แต่ในบางเรือนที่เป็นเรือนเครื่องผูก ผนังทั้งหมดเป็นผนังไม้ไผ่สานขัดแตะ แต่ยกเว้นผนังห้องนอน มักจะทำเป็นผนังไม้จริง

รูปที่ 6.6 ผนังฝาตรง เป็นไม้ไผ่สานขัดแตะ รูปที่ 6.6 เรือนจั่วแฝดมีปีกนกด้านหน้าและหลัง

ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งที่พบมากคือ แบบเรือนแฝด เรือนใหญ่และเรือนเล็กติดกัน มีชายคาปีกนกด้านหน้า และด้านหลัง มีรางรินตรงกลางเรือน ความชันของหลังคาประมาณ 20-35 องศาเซลเซียส เช่นกัน ผนังเรือนเป็นไม้จริงติดตามนอน เป็นฝาตรง และมีการประยุกต์ เพิ่มยุงข้าวติดกับตัวเรือน โดยเชื่อมต่อกันด้วยขาน มักนิยมอยู่ติดบริเวณเรือนครัว ซึ่งหากเป็นอาคารรูปแบบนี้เรือนแฝดมักเป็นห้องโถงหนึ่งเรือน และเรือนนอนอีกหนึ่งเรือน ส่วนเรือนครัวจะอยู่ติดกับยุงข้าวเป็นเรือนอยู่ด้านหลังของตัวบ้าน เป็นหลังจั่ว และผนังเรือนเป็นผนังไม้ไผ่สาน หรือเป็นราวระเบียงพื้นเป็นฟากไม้ไผ่เป็นต้น

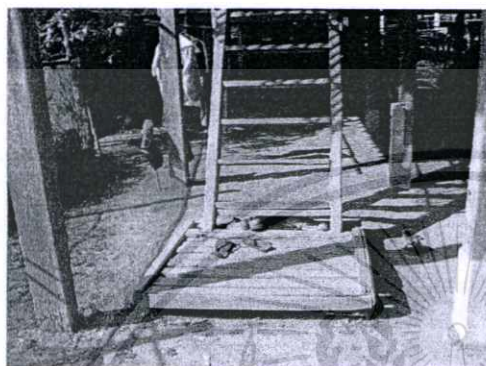
6.5 รูปแบบพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆภายในที่หักรูปแบบใดที่เป็นไปตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อบ้านดอนมูล จ.น่าน

1. ใต้ถุนเรือน เป็นลานดินอัดแน่น ความสูงจากพื้นดินถึงท้องคาน ประมาณ 2 เมตร เสาใต้ถุนเรือนมีทั้งแบบที่เป็น เสาไม้ และเสาคสล. พื้นที่ใช้สอยส่วนใต้ถุนเรือน มักใช้ทำงานในเวลากลางวัน พบ แคร่ไม้ สำหรับนั่งเล่น หรือทำงาน ตำแหน่งของแคร่ หรือหูกทอผ้า รถเข็น เกวียน แคร่มักตั้งในส่วนก่อนมาทางด้านหน้า ติดกับบริเวณบันได

พื้นที่บริเวณตอนกลาง ก่อนไปทางด้านหลังเรือน มักนิยมสร้างเป็นคอกขนาดประมาณ 1x1 ช่วงเสา หรือถ้าเรือนขนาดใหญ่ ก็อาจใหญ่กว่านี้ โดยบางบ้านมีการกั้นคอกด้วยไม้ไผ่ ติดตามตั้ง มีประตูเปิด ปิด ล็อกได้ เอาไว้ใช้เก็บ วัสดุอุปกรณ์ทำการเกษตร และนอกจากนี้ยังใช้เป็นพื้นที่เก็บไม้ซุง ขนาดใหญ่สำหรับปลูกเรือน และเก็บพื้นที่ผ้าเป็นท่อนสั้น ๆ ไว้ใช้นั่งข้าว และมักนิยมเลี้ยงเป็ด ไก่ โดยจะพบสุ่มไก่ ใต้ถุนเรือนด้วย

ลักษณะพื้นที่ใช้สอย โปร่งโล่ง 4 ด้านรอบตัว ประกอบด้วยเสา ประมาณ 3-4 แถว ส่วนใหญ่มักเป็นพื้นที่สีเหลี่ยมผืนผ้า จากความสูงประมาณ 2 เมตร เป็นความสูงที่ไม่สูงมาก แต่ได้สัดส่วนคนไทย จึงใช้สอยไม่ลำบาก และไม่นิยมติดไฟเพิ่มเติม ในส่วนนี้ เพราะไม่ได้ใช้พื้นที่ส่วนนี้ ในตอนกลางคืน

2. **บันได** เรือนเป็นบันไดไม้ โปรง ส่วนมากไม่มีราวบันได จำนวนชั้นบันได นิยมทำเป็นเลขคี่ ประมาณ 7-9 ชั้นบ้าง ยกเว้นในกรณีที่เป็นเรือน เครื่องผูก ยกพื้นขึ้นมาได้เพียง 3-4 ชั้น เพราะข้อจำกัดด้านโครงสร้าง บันไดชั้นเรือนมักมีหลังคาคลุมกันแดด กันฝน เสาที่มารับหลังคาปีกนกด้านหน้าเรือน เป็นเสาที่ตั้งขึ้นเพื่อรับหลังคาโดยเฉพาะ เรียก เสาหลังหมา และยังใช้เป็นที่ผูกสัตว์เลี้ยง หรือสุนัข ที่เฝ้าบ้าน ในยามที่เจ้าของบ้านออกไปทำไร่ ทำนาในเวลากลางวัน

รูปที่ 6.7 ปุ่มปุก ไม้ตีเว้นร่อง

รูปที่ 6.8 บันได และเสาหลังหมา

บันได มีส่วน ปุ่มปุก นิยมทำเป็นคสล.หรือไม้จริงตีเว้นร่องประมาณ 1 ซม.ขนาดประมาณ 1.2x1.2 เมตร ยกสูงประมาณ 10 ซม.ถ้าเป็นไม้ หากเป็น คสล.มีสูงประมาณ 10-15 ซม. ความกว้างของบันได ประมาณ 0.80-1.20 เมตร
 ประตู่แฉ้ว คือ ประตูกันบริเวณบันได ขนาดสูงประมาณราวาระเบียง เป็นไม้ซี่ ตีเว้นร่องตามตั้งเอาไว้สำหรับกัน สุนัข หรือ บุคคลภายนอกขึ้นมابนเรือน

รูปที่ 6.9 ประตู่แฉ้ว

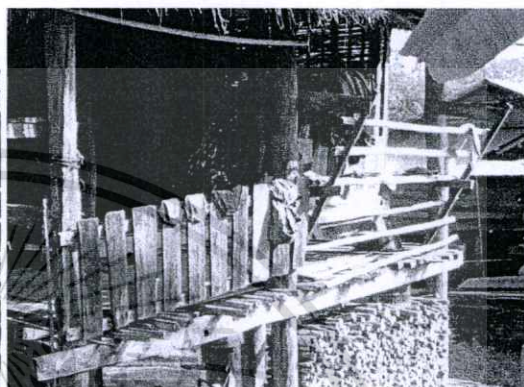
รูปที่ 6.10 รั้วน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. **ชานหน้าบ้าน (ระเบียงหน้า)** ชานหน้าบ้านมักเป็นไม้จริง ติเว้นร่องประมาณ 1 ซม. เมื่อขึ้นบันไดขึ้นไปจะพบชานหน้าบ้าน ด้านขวาของชาน มักมีม้านั่งยาว เป็นไม้จริง กว้างประมาณ 40 ซม. สูงจากพื้นประมาณ 45-50 ซม. ม้านั่งมี 2 แบบคือ เป็นม้านั่งไม่มีพนักพิง ใช้ราวระเบียงเป็นพนักพิง หรือเป็นไม้เอียงออกไปด้านหน้าบ้าน กรูด้ายไม้จริง หรือเป็นราวไม้ไผ่ เป็นพนักพิง สุดปลายชานหน้าบ้านมักเป็นร้านน้ำ สูงประมาณ 1-1.1 ม.

รูปที่ 6.11 ราวระเบียงไม้ไผ่

รูปที่ 6.12 ราวระเบียงไม้และม้านั่ง

รูปแบบราวระเบียง ส่วนมากสูงประมาณ 60 – 90 ซม. มีการใช้วัสดุเป็นไม้จริงติเว้นร่อง กว้างประมาณ 5-10 ซม. นิยมติดตั้ง อีกประเภทหนึ่งที่พบ เป็นราวไม้ไผ่ ผูกแนวอนเรียงกัน 3 ถัง

การใช้สอยพื้นที่บริเวณชานหน้าบ้าน ใช้เป็นพื้นที่สำหรับรับแขก นั่งเล่นและมักเป็นที่โล่ง และไม่มีเครื่องเรือน นอกจากม้านั่งยาว และ ร้านน้ำ ลักษณะพื้นที่ใช้สอยค่อนข้างดี เพราะเป็นชายหลังคาปีกนก

4. **ห้องโถง(เต็น)** ถัดจากส่วนชานขึ้นมา ยกระดับพื้นขึ้นมา ประมาณ 35 ซม. คือส่วนเต็น เป็นพื้นที่โล่งหน้าส่วนเรือนนอน และเรือนครัว บริเวณผนังส่วนเต็นหน้าเรือนนอน เป็นไม้จริงมีทั้งติดตั้ง และนอน โดยมากไม่นิยมตีไม้ฝาผนังจนสุดท้องอะเส เพื่อช่วยในเรื่องการระบายอากาศภายในเรือน พื้นในส่วนนี้ ส่วนมากเป็นพื้นไม้จริง

การใช้สอยพื้นที่ในส่วนโถง มักใช้เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ คูโทรทัศน์ ทำงานเล็กๆ น้อย ๆ เช่น ถักตอก จักสาน และใช้เป็นที่พักของค้ำในมุมหนึ่งของเรือน ส่วนโถงนี้มีขนาดเล็ก ใหญ่ไม่เท่ากัน หากเป็นส่วนที่แยกเรือนครัวออกไปไว้ด้านหลัง ห้องโถงจะกว้าง ส่วนเรือนนอนก็จะมีขนาดเล็ก หากบางเรือนมีเรือนนอน กับเรือนครัวเป็น 2 ห้อง โถงคือพื้นที่ส่วนเต็น จะมีขนาด 1 ช่วงเสา และยาวตลอดเรือน

เครื่องเรือนที่พบ ในส่วนโถงนี้ เริ่มพบ โทรทัศน์ ตู้เย็น ตู้เก็บของ และมีการทำชั้นวางของที่ ฝาผนังบางด้าน ไว้สำหรับเก็บอุปกรณ์การเกษตร หรือราวแขวนเสื้อผ้า

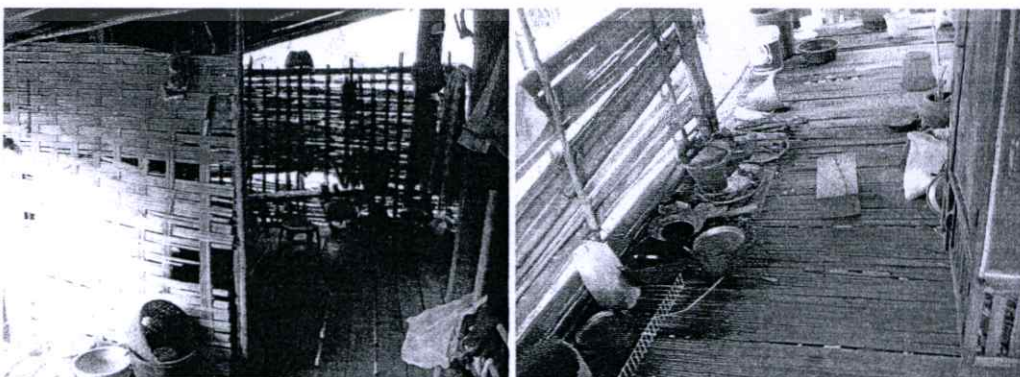
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะพื้นที่ใช้สอยในส่วนโถงนี้ ประกอบด้วยผนังทึบ 2 ด้าน คือส่วนที่เป็นผนังหน้าห้องนอนเป็นผนังทึบ และผนังข้างเรือนบางหลังเป็นผนังทึบแล้วเจาะช่องเปิด เป็นบานเปิดคู่ หรือกรูปิดด้วยไม้ไผ่สานขัดแตะ หรืออาจเป็นผนังทึบสูงประมาณ 1.50ม. ไม้สูงถึงท้องอะเส เพื่อเป็นการช่วยในการระบายอากาศ ส่วนที่เป็นผนังที่ติดทางขึ้นบันไดมักเป็นราวระเบียงไม้ทึบ สูงประมาณ 80-90 ซม. ส่วนด้านหน้าจะโล่ง เชื่อมต่อกับส่วนชาน และไม่มีการตีฝ้าเพดาน ในส่วนโถงเป็นโครงหลังคาทรงจั่ว มีการเอาไม้ หรือไม้ไผ่ประมาณ 2-3 ท่อนพาดช่วงเหนืออะเส เอาไว้เป็นที่สำหรับวางของ เรียก ควัน

รูปที่ 6.13 ลักษณะพื้นที่ใช้สอยส่วนโถง และควันเก็บของ

5. ส่วนครัว เรือนไทลื้อขนาดเล็กมักมีเรือนครัวอยู่ในส่วนโถงเลย แต่ลักษณะพื้นที่ จะเป็นโล่ง ๆ ไม่มีพื้นที่ปิดล้อมหรือเป็นห้องเช่นเดียวกับที่สิบสองปันนา หากเป็นเรือนขนาดกลาง เรือนครัวจะอยู่ด้านหลังของเรือนมีลักษณะเป็นห้อง แต่อาจไม่มีประตู เป็นช่องเปิดโล่ง พื้นของส่วนครัวเป็นไม้จริงตีเว้นร่อง บางเรือนอาจเป็นฟากไม้ไผ่ หรือเป็นพื้นไม้ไผ่ผูกเว้นร่องก็มี ส่วนผนัง มักจะเป็นผนัง ไม้ไผ่สานขัดแตะ แบบโปร่ง แสงแดดลอดเข้ามาได้ และส่วนครั่วมักอยู่ติดต่อกับส่วนชาน แดดหลังบ้าน

รูปที่ 6.14 ผนังไม้ไผ่สาน

รูปที่ 6.15 พื้น ฟากไม้ไผ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษานานาชาติเท่านั้น มิใช่เอกสารที่เผยแพร่โดยเว็บไซต์ของยูนิเซฟ ประเทศไทย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะพื้นที่ใช้สอยมี 2 แบบคือเรือนขนาดเล็ก เป็นระนาบผนัง 2 ด้าน พื้นเป็นระดับเดียวกับโถง ไม่มีฝ้าเพดาน ระนาบฝ้าเพดานค่อนข้างต่ำ เพราะเป็นชายหลังคาปีกนก ส่วนในเรือนขนาดกลางจะเป็นระนาบปิดล้อม 4 ด้าน เว้นช่วงทางเข้าออกกว้างประมาณ 1-1.50 ม.แบบลักษณะเป็นห้องนี้ ระนาบฝ้ามีทั้งแบบเป็นชายหลังคาปีกนก space ก็จะเตี้ย ที่มีห้องครัวแยกเป็นห้องต่างหาก ลักษณะ space จะเตี้ยกว่าและโปร่งน้อยกว่า แบบครัวที่เป็นห้องซึ่งอยู่ภายใต้หลังคาจั่วเล็กของเรือน พื้นที่ใช้สอยจะโปร่งกว่า

เครื่องเรือนที่พบในครัว ในปัจจุบัน แม่เตาไฟแบบโบราณ ที่เป็นกะบะดินเหนียวนั้นพบน้อยมากแล้ว หันมาใช้ เตาแก๊ส ผสมเตาอั้งโล่ ชาวบ้านนิยมนั่งข้าวด้วยเตาอั้งโล่ เพราะจะประหยัดแก๊สมากกว่า การนั่งข้าวใช้เวลานาน แต่หากทำกับข้าวแล้ว นิยมใช้เตาแก๊ส มากกว่า เพราะสะดวก รวดเร็วกว่า และพบคู่กับข้าว กะละมังที่ล้างจาน ชั้นวางของในครัว

ช่องเปิด ภายในส่วนครัว เนื่องจากผนังมีทั้งแบบผนังไม้ไผ่สาน และผนังไม้จริง หากเป็นผนังไม้ไผ่สาน มักไม่เจาะช่องเปิด เพราะแสงสามารถเข้าได้ และ มักมีบางส่วน เป็นผนังสานแบบทึบ (บริเวณหลังเตาไฟ) บางส่วนเป็นผนังสานโปร่ง ๆ ห้องครัวแบบผนังสานนี้ ค่อนข้างสว่างมากกว่าแบบผนัง ไม้ถึงแม้ว่าจะดูเตี้ยกว่าเนื่องจากรูปทรงหลังคาเป็นชายคาปีกนก หากเป็นห้องครัวแบบผนังไม้มักมีช่องเปิดขนาดเล็ก ประมาณ 40x40 ซม. ไม่มีบานหน้าต่าง 1 ช่อง ดังนั้นหากเป็นห้องครัวลักษณะนี้ที่มักจะโปร่ง แต่ค่อนข้างมืดมาก

6. ห้องนอน ในเรือนขนาดเล็ก มีห้องนอนเพียงห้องเดียว และมีการกั้นแบ่งส่วน ด้านหนึ่งเป็นส่วนนอน โดยใช้ผ้าม่านกั้น อีกส่วนหนึ่งแบ่งส่วนไว้สำหรับเก็บของ หรือเก็บเสื้อผ้า ในส่วนนอนมักวางมุ้งเรียงต่อกันมา ตามลำดับ โดยเรียงมาจากลำดับศักดิ์ พ่อแม่ ลูกชาย หลาน โดยใช้ฟูกหรือที่นอน กั้นแยกแต่ละครอบครัว ในปัจจุบันไม่พบแม่เตาไฟในห้องนอนอีก เพราะอันตรายต่อการเกิดเพลิงไหม้ หากเป็นเรือนขนาดกลาง มักมีห้องนอน 2 ห้อง เป็นห้องนอนใหญ่ 1 ห้อง ห้องเล็กอีก 1 ห้อง แต่ยังคงนอนโดยวางมุ้งเรียงกันมาเช่นเดียวกัน มุ้งดั้งเดิมมักเป็นมุ้งทอด้วยผ้าฝ้าย สีขาว เรือนบางหลังที่มีขนาดเล็ก อาจมีการกั้นส่วนเดิน เป็นส่วนนอน อีกส่วนหนึ่ง โดยใช้ผ้าม่านหรือตู้กั้น ภายในห้องนอน พื้นห้องนอนเป็นไม้จริง ส่วนผนังห้องนอนเป็นไม้จริงติดตามตั้ง หรือติดตามนอน ผนังส่วนห้องนอนจะเป็นส่วนที่จะใช้ไม้จริงเพราะถือเป็นส่วนที่มิดชิดมากที่สุด ถึงแม้ว่าส่วนอื่นของเรือนจะเป็นไม้ไผ่สาน ห้องมีลักษณะปิดทึบ มีประตู และมักมีช่องเปิดและบานเปิดทึบทุกช่วงเสา

รูปที่ 6.16 ส่วนห้องนอน

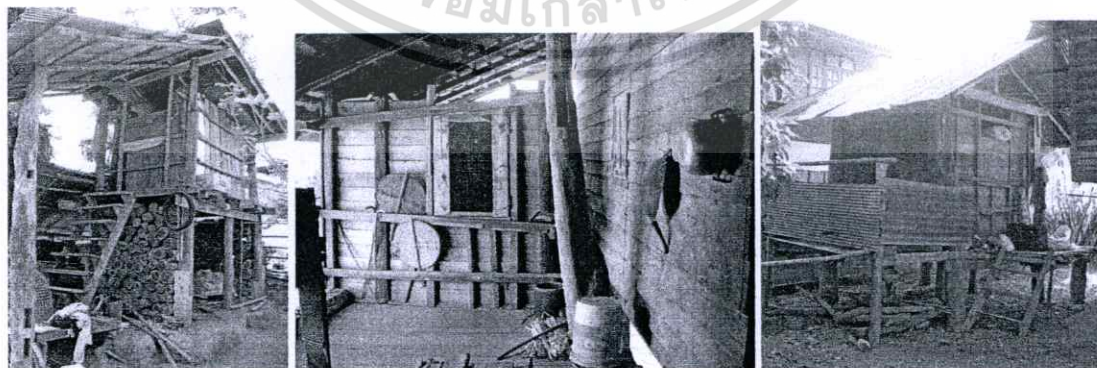
ลักษณะพื้นที่ใช้สอยภายในห้อง เป็นระนาบผนังทึบ 4 ด้าน วางฟูกที่นอนลงบนพื้นเลข ไม่มีฝ้าเพดาน โครงหลังคาเป็นหลังคาจั่ว ทำให้ห้องค่อนข้างโปร่งโล่ง แต่ค่อนข้างมืด เพราะถึงแม้มีหน้าต่าง แต่มักไม่ได้เปิด เรือนบางหลังกรุผนังไม่ถึงท้องอะเส ทำให้การระบายอากาศดีขึ้น และห้องดูสว่างมากขึ้น ภายในห้องเมื่อกางมุ้งแล้วจะมีความกว้างพอดีกับตัวมุ้ง

เครื่องเรือน มีฟูกนอน ที่เก็บเสื้อผ้า และบางบ้านมีการตั้งโทรทัศน์ไว้ในมุ้งก็มี

7. **ชานแดด** อยู่ในส่วนหน้าเรือน หรือด้านข้างเรือน ต่อกับส่วนชานร่ม พื้นของส่วนชานแดด เป็นไม้จริงตีเว้นร่อง ประมาณ 1 ซม. หรือ พื้นเป็นฟากไม้ไผ่ ใช้เป็นที่สำหรับซักล้าง

8. **ชานอ้อม** คือ ชานส่วนที่เชื่อมจากหน้าเรือนไปสู่หลังเรือนไปชานหลังบ้าน ลักษณะพื้นที่ใช้สอยส่วนชานอ้อม ไม่มีฝ้า จะอยู่ภายใต้ส่วนรางน้ำระหว่างจั่ว 2 หลัง

9. **ยุงข้าว** มีหลายแบบคือ ยุงข้าว แยกออกมานอกเรือน หรือเป็นห้องเก็บข้าว มักอยู่ในตำแหน่งติดกับส่วนครัว เชื่อมต่อด้วยชาน ผนังยุงข้าวเป็นไม้จริงตีโครงไม้ หรือตั้งกะติติกับโครงไม้ โดยโครงไม้อยู่ด้านนอก มีประตูแบบ บานเปิดก็มี หรือ แบบไม้แฉนวนอนเข้าลิ้นไม้ แล้วดึงออกทีละแผ่น ตามระดับข้าวในยุง เรือนทุกหลังมักมียุงข้าว หรือเสวียนเก็บข้าวทุกหลัง

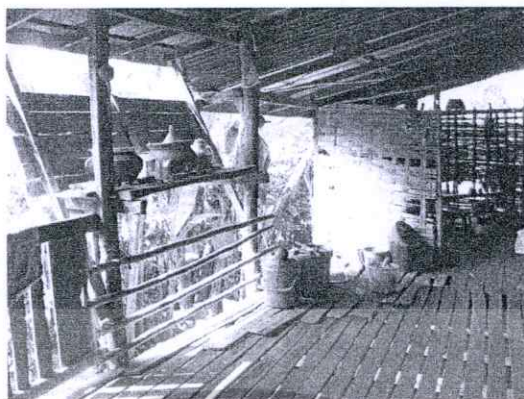

รูปที่ 6.17 ยุงข้าวแบบตั้งกะติ ห้องเก็บข้าวแบบบานเปิด ห้องเก็บข้าวแบบไม้เข้าลิ้น

10. **ร้านน้ำ** มักอยู่ในตำแหน่งปลายสุดของชาน เป็นห้างไม้ยกสูงขึ้นมาประมาณ 1-1.10 ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นไม้จริง หรือไม้ไผ่ผูก มีฝ้าด้านหลัง หรือ ทำแผงเอนออกไปนอกอาคาร

รูปที่ 6.18 รั้วน้ำ

6.6 ความต้องการของนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ในด้านที่พักอาศัยและกิจกรรมการท่องเที่ยว

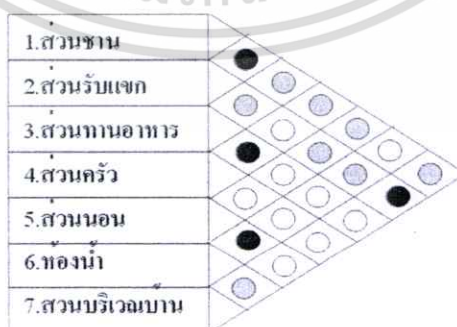
6.6.1 ความต้องการด้านที่พักอาศัย

6.6.1.1 การใช้เวลาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ภายในที่พักสัมผัสนวัฒนธรรมชนบท

ผลสรุปจากแบบสอบถามในบทที่ 5 พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการในการใช้เวลาในส่วนรับแขก และ สวนรอบบ้าน โดยส่วนใหญ่ต้องการใช้เวลา 1-2 ชม.ต่อวัน และลำดับที่รองลงมาคือใช้เวลา 2-3 ชม.ต่อวัน สัดส่วนของผู้ที่ใช้เวลาในส่วน รับแขก กับสวนรอบบ้านทั้ง 2 ลำดับเมื่อรวมกันแล้ว มีมากกว่า 70 % แสดงให้เห็นว่า มีแนวโน้มความต้องการในการใช้มากขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ ส่วนรับแขก และสวนรอบบ้าน มากเป็นพิเศษ ในเรื่องของการเตรียมพื้นที่ใช้สอย ขนาดพื้นที่ การจัดกิจกรรม และความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวโสมสเคย์

พื้นที่ส่วนห้องนอนก็เป็นส่วนที่สำคัญเช่นกัน เพราะถือว่าเป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการพักผ่อนที่ห้องนี้ ประมาณ 6 ชม. ต่อวัน

6.6.1.2 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย

- ไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้กัน
- ควรอยู่ใกล้กัน
- จำเป็นต้องอยู่ใกล้กัน

รูปที่ 6.19 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.6.1.3 ขนาดพื้นที่ส่วนต่างๆในโฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวคิดว่าเหมาะสมคือ ตารางที่ 6.1 ขนาดพื้นที่โดยเฉลี่ยจากโฮมสเตย์ที่ทำการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านคอนมุด และสรุปร่วมกับข้อมูลความต้องการด้านขนาดพื้นที่จากแบบสอบถาม

พื้นที่ส่วน	ขนาดพื้นที่	นักท่องเที่ยวคิดว่า เป็นขนาดที่พอดี
ส่วนระเบียงเฉลีย	14.56 ตร.ม.	83%
ส่วนรับแขกเฉลีย	21.14 ตร.ม.	93%
ส่วนรับประทานอาหารเฉลีย	7.66 ตร.ม.	90%
ส่วนครัวเฉลีย	11.14 ตร.ม.	89%
ส่วนห้องนอนเฉลีย	13.5 ตร.ม.	86%
ส่วนห้องน้ำเฉลีย	6.8 ตร.ม.	89%

6.6.2 ความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

6.6.2.1 การใช้เวลาในแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆคือ การชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น การชมการละเล่นและการแสดงท้องถิ่น การทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าของบ้าน การออกไปชมสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณรอบ ๆ และ การรับประทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าของบ้าน นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่างๆ ในระยะเวลาที่เท่า ๆ กันคือ 1-2 ชม. ต่อวัน

6.6.2.2 ความน่าสนใจของกิจกรรมต่างๆในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

ตารางที่ 6.2 ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

ลำดับที่	กิจกรรม	เปอร์เซ็นต์
ลำดับที่ 1	การชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น	(69%)
ลำดับที่ 2	การชมการละเล่น และการแสดงทางวัฒนธรรม	(31%)
ลำดับที่ 3	การทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าบ้าน	(20%)
ลำดับที่ 4	การออกไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญบริเวณนั้น	(20%)
ลำดับที่ 5	การรับประทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้าน	(26%)
ลำดับที่ 6	การร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่น	(29%)
ลำดับที่ 7	การแต่งกายพื้นถิ่น และถ่ายภาพ	(28%)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.6.2.3 การทำกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาใด

กิจกรรมการชมวิถีชีวิต วัฒนธรรม

เช้า (7.00-9.00 น.) มากที่สุด (61%)

การแต่งกายพื้นถิ่นและถ่ายรูป

เช้า (7.00-9.00 น.) 51 %

การไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญในบริเวณรอบ ๆ

สาย (10.00-12.00 น.) 53%

การทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับชาวบ้าน

เย็น (16.00-18.00 น.) 43%

บ่าย (13.00- 15.00 น.) 40%

การร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่น

เย็น (16.00-18.00 น.) 82%

การรับประทานอาหารพื้นถิ่น

ค่ำ (19.00-21.00 น.) 91%

การชมการเล่นทางวัฒนธรรม

ค่ำ (เวลาประมาณ 19.00-21.00) 55%

และการพูดคุยเกี่ยวกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรม

ค่ำ (19.00- 21.00 น.) 69%

6.6.2.4 จุดเด่นที่สำคัญที่สุดของการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์ คือ ความน่าสนใจของสถานที่ เช่น มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ชวนาน รองลงมาคือ ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว ความสะดวกสบายด้านที่พักอาศัย สะอาด สวยงาม แสดงถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่นเป็นลำดับสุดท้าย

6.7 การปรับเปลี่ยนและการขยายตัวของฝั่งเรือที่สามารถรองรับกิจกรรมที่เห็นถึง วิถีชีวิตไทลื้อภายในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท

จากการสรุปผลการวิจัยข้างต้น สรุปแนวทางการปรับเปลี่ยน และการขยายฝั่งเรือดังนี้

6.7.1 เรือที่ต้องการปรับปรุงเป็น โฮมสเตย์ ควรเป็นเรือได้สูง และมีโครงสร้างเป็นไม้แบบดั้งเดิม จึงเหมาะสมที่จะเลือกมาทำโฮมสเตย์

6.7.2 เรือแบบพื้นถิ่นที่บ้านคอนมูลที่พบ ขอแบ่งประเด็นการปรับเปลี่ยน และ การต่อขยายเป็น 2 กรณีคือ หากเรือเดิมเป็นเรือขนาดเล็ก รูปทรงหลังคา เป็นหลังคาเตี้ยต่อชายด้านข้าง

สามารถต่อเติมได้ 2 แบบคือ หากต้องการต่อเติม หรือปรับปรุงเล็กน้อย ค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสนอแนะเป็นการปรับผังเดิมที่มีอยู่ โดยใช้หลักการเรื่องความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยแบบเรือนขนาดเล็ก และจัดพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนให้ได้สัดส่วน ชานแดด ชานร่ม โถง และส่วนนอน เป็นสัดส่วน 10 : 13 : 44 : 33 จากพื้นที่ 100% และ กั้นแบ่งส่วนนอนเพิ่มเติม โดยใช้ฝาसान แต่มีประตูเข้าออก สำหรับนักท่องเที่ยวต่างหากด้วย หรือ ทำส่วนเดิน โดยเพิ่มราวผ้า幔กัน เพื่อไว้สำหรับนักท่องเที่ยวชาย ได้พักผ่อนได้ด้วย แต่หากมีงบประมาณและมีไม้เก่าเก็บไว้ต้องการขยายเรือนอยู่แล้ว ให้ขยายพื้นที่ตามสัดส่วนแบบ เรือนขนาดกลาง และปลูกสร้างรูปทรงเป็นเรือนแฝด slope ความชันและรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยตามที่กล่าวไปในข้อ 6.1

6.7.3 หากเรือนเดิมเป็นเรือนขนาดกลาง ให้ปรับสัดส่วนพื้นที่ ชานแดด ชานร่ม ชานส่อม โถงครัว และ ส่วนนอน เป็นสัดส่วน 9: 17 : 10 : 25 : 8 : 31 ส่วนลักษณะพื้นที่ใช้สอยต่อเติม และปรับปรุงตามข้อ 6.5

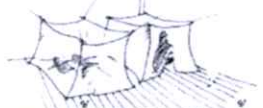
6.7.4 พื้นที่ใช้สอยส่วนที่ควรให้ความสำคัญและปรับเพิ่มขนาดได้ โดยปรับสัดส่วนขึ้นไปคือ ส่วนโถงรับแขก (เดิน) เพราะ นักท่องเที่ยวใช้เวลาในพื้นที่ส่วนนี้มาก ส่วนพื้นที่นอน ควรจัดพื้นที่ให้ได้ตามหลักทฤษฎีดั้งเดิม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตอย่างแท้จริง แต่เพิ่มเติมโดยจัดระเบียบให้เป็นที่เรียบร้อย และมีความปลอดภัย พื้นที่สวนบริเวณบ้าน เป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้ทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าบ้านในตอนกลางวัน จึงควรมีการจัด Zone ในการทำกิจกรรมให้เป็นกลุ่มเป็นระเบียบเรียบร้อย คือ คงไว้ซึ่งพื้นที่ใช้สอยเดิมของเรือนแต่ละหลัง แต่มาจัดกลุ่มกิจกรรมใหม่ เช่น ผักสวนครัว เล้า ไก่ เล้าหมู รวมกลุ่มอยู่ใกล้กัน มูลสัตว์ก็สามารถเป็นปุ๋ยแก่พืชได้ ส่วนแคร่ หูกทอผ้า ช่วงบันได และพื้นที่กิจกรรมร่วมกัน อยู่ในส่วนเดียวกัน เป็นต้น

จึงได้นำเสนอให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นในการออกแบบเสนอแนะ

6.8 สรุปแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ (ที่พักสำหรับชุมชน
สัมผัส วัฒนธรรมชนบท)ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อบ้านดอนมูล

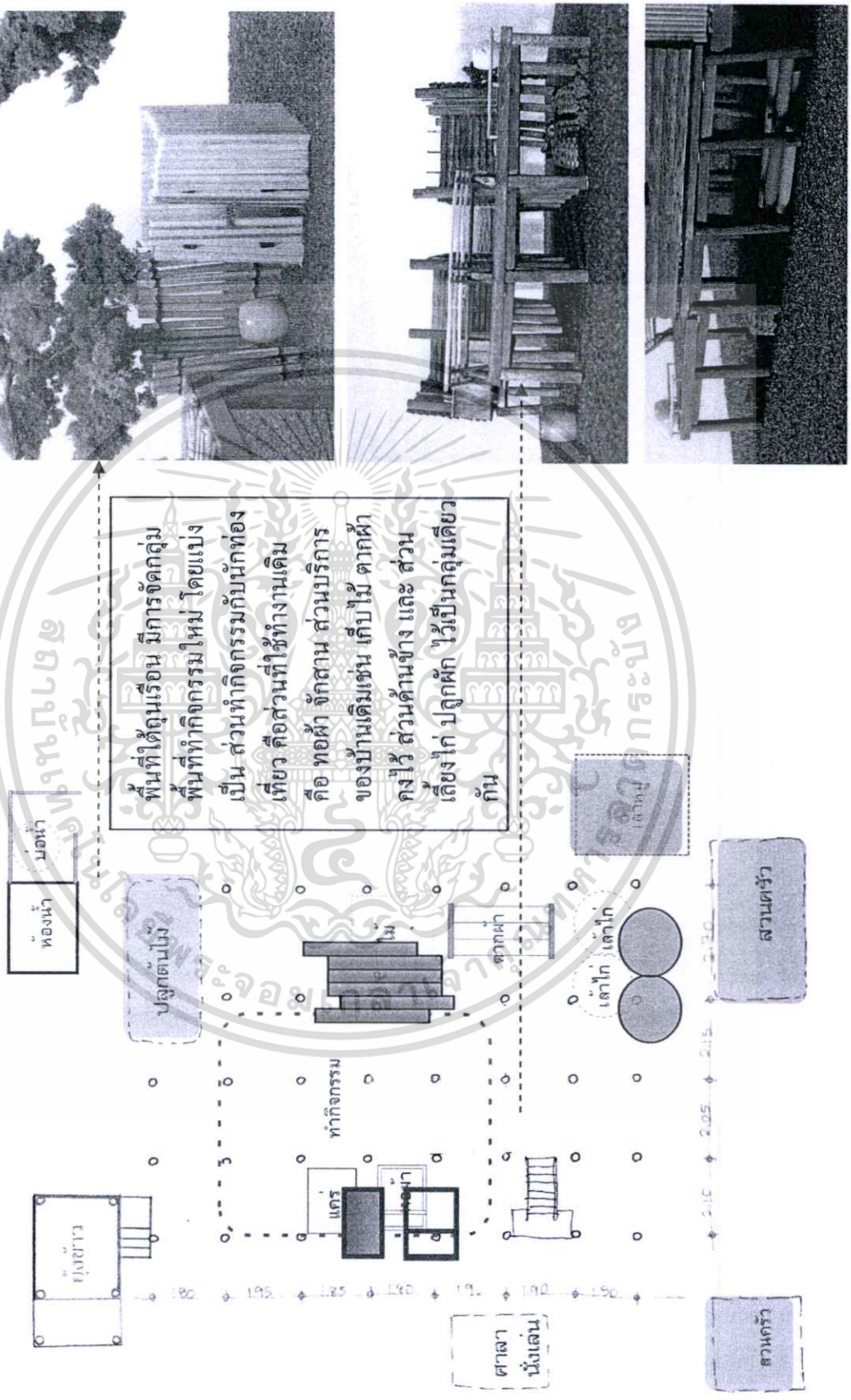
ตารางที่ 6.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวไทยลื้อ บ้านดอนมูล

สรุปกิจกรรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวไทยลื้อบ้านดอนมูล

ช่วงเวลา	เจ้าของบ้าน	นักท่องเที่ยว	พื้นที่ใช้สอย
ตอนเช้ามืด 5.00น.	 ล้างหน้าแปรงฟัน		ฐานแดด, ห้องอาบน้ำ
ตอนเช้า 5.30น.	 นั่งจาวแล้วทำกับข้าว		ครัว
ตอนเช้า 7.30น.			โรงเรือน
ตอนเช้า 9.00น.	 บางส่วนออกไปไร่ นาตามปกติ	 เล่นเที่ยวชมวิถีชีวิต วัฒนธรรม	ฐานแดด
ตอนสาย 10.00น.	 เป็นไกด์นำเที่ยว	 ไปท่องเที่ยวสถานที่ต่างๆ	นอกเรือน
ตอนบ่าย 14.00น.		 ทอผ้า/จักสาน	ที่ใต้ถุนเรือน/ ลานบ้าน
ตอนเย็น 16.30น.	 ร่วมทำอาหารพื้นถิ่น		ครัว
ตอนค่ำ 18.30น.	 ทานอาหารขันโตก ชมการแสดงพื้นบ้าน		โรงเรือน
ตอนค่ำ 21.00น.	 นอนรวมกันอยู่รวมๆกัน ใต้ถุนคอกขี้เฒ่า	 พักผ่อน	ห้องนอน

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาชนบท ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

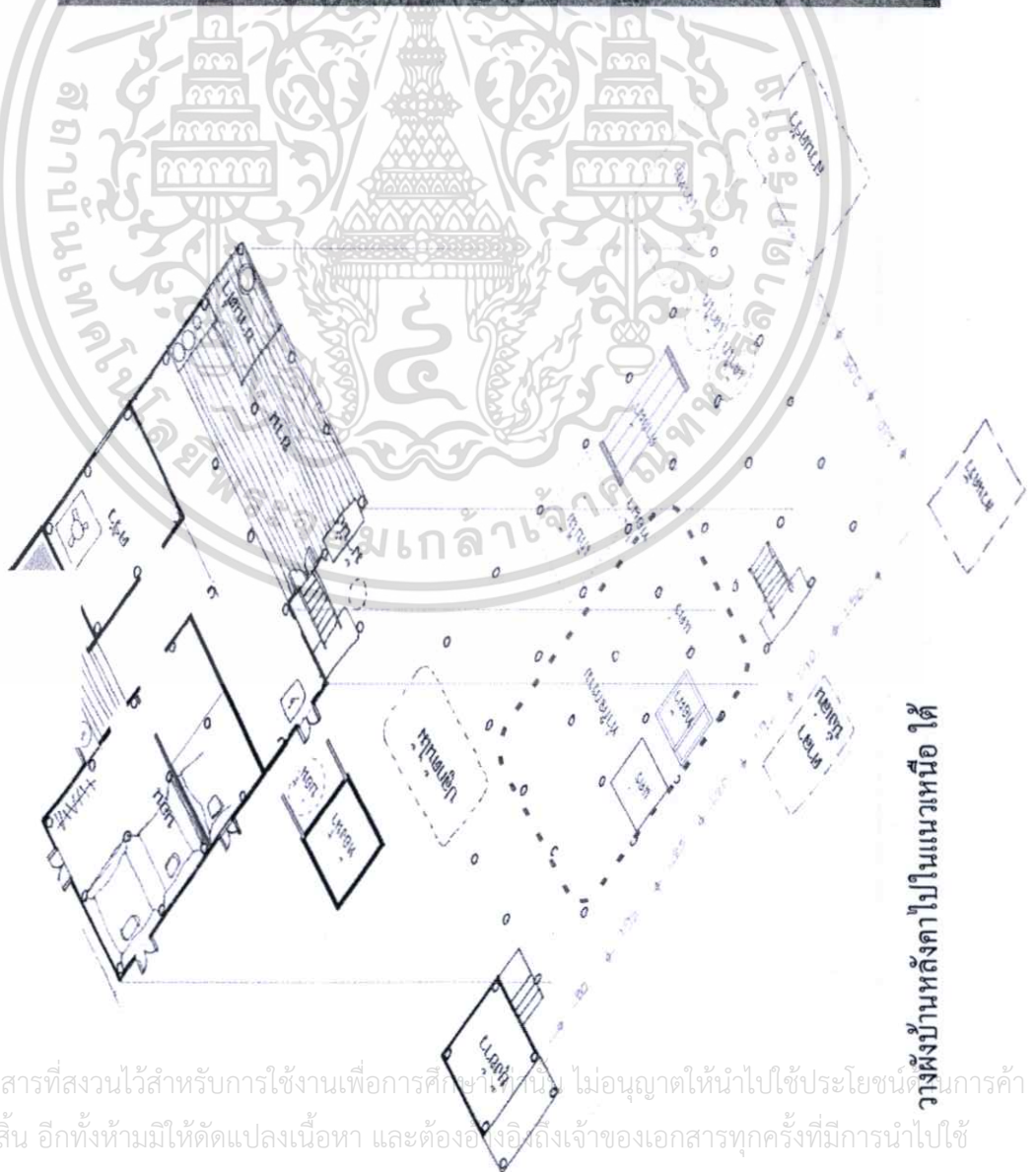
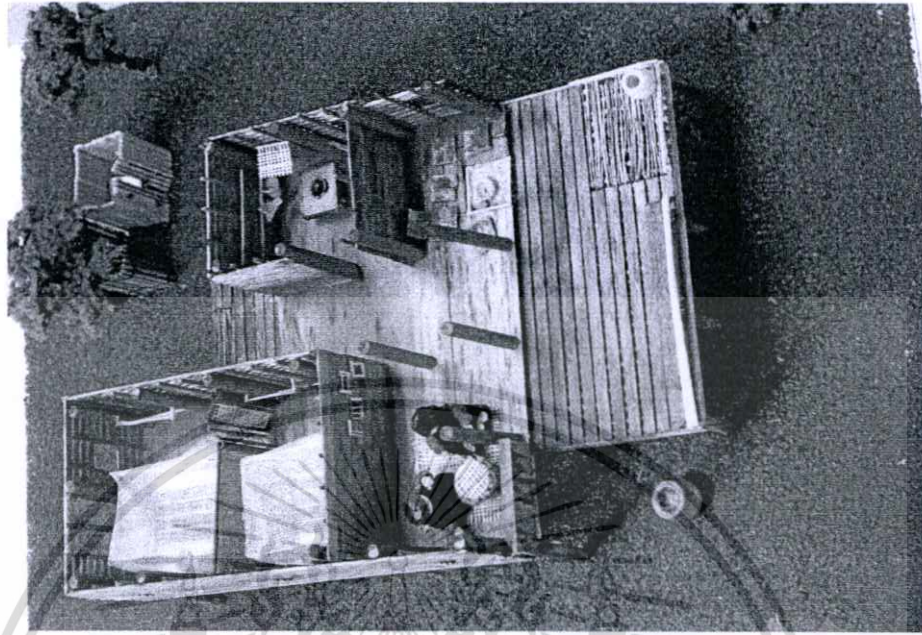
6.9 การออกแบบเสนอแนะผังใ้ถุณเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพ Isometric การออกแบบเสนอแบบผังขนาดกลาง

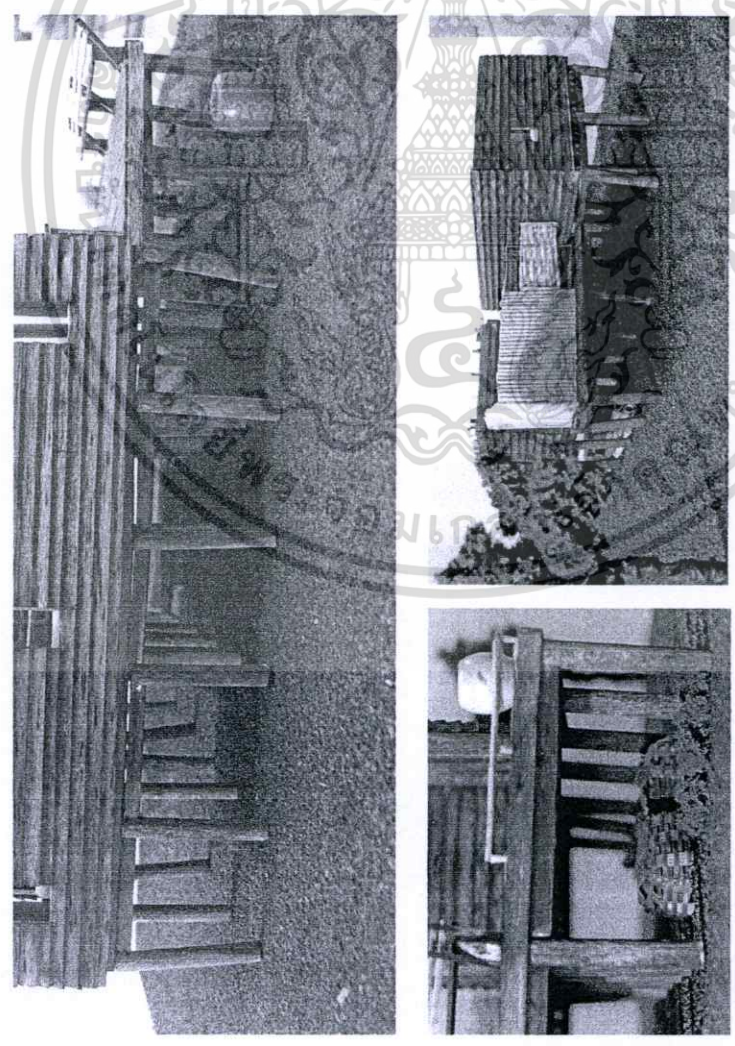
วางผังบ้านหลังคาไปในแนวเหนือ ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ใต้ถุนเรือน

ใช้ทำกิจกรรมระหว่างเข้าบ้าน + นักท่องเที่ยว ใช้งานในช่วงเช้า และบ่าย-เย็น

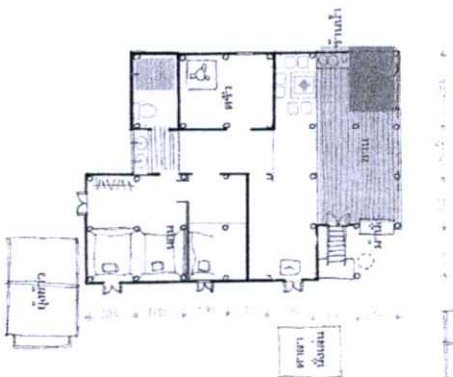
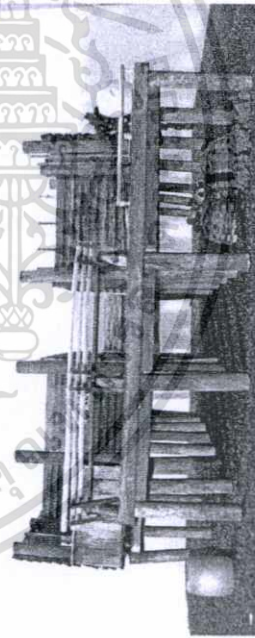
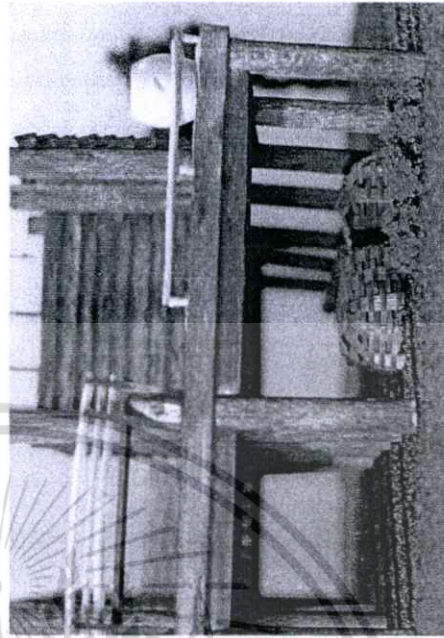
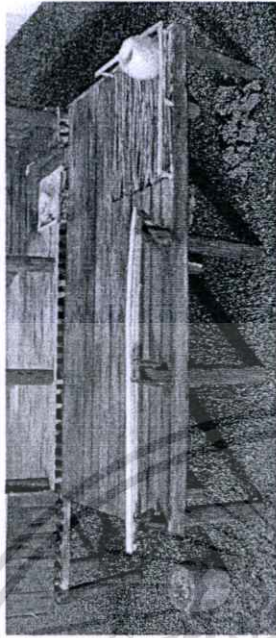
พื้นที่ใต้ถุนเรือน มีการจัดกลุ่มพื้นที่ทำกิจกรรมใหม่ โดยแบ่งเป็น ส่วนทำกิจกรรมกับนักท่องเที่ยว คือ ส่วนที่ใช้ทำงานเดิม คือ ทอผ้า จักสาน ส่วนบริการของบ้านเดิมเช่น เก็บไม้ ตากผ้าคองไว้ ส่วนदान้าง และ ส่วนเลี้ยงไก่ ปลูกผัก ไร่เป็นกลุ่มเดียวกัน

วัสดุพื้นส่วนชานแดดหน้าบ้านเป็นพวกไม้ไผ่ซึ่งเป็นไปตามภูมิปัญญาแบบไทยลือ ที่จะใช้วัสดุแบบเปลี่ยนง่ายกับส่วนที่จะผูกหรือง่ายและ นำจากการชักล้างพืชผัก ก็รดน้ำต้นไม้สวนครัวซึ่งอยู่ใต้พื้นที่ ส่วนนี้ เศษอาหาร เบ็ดไก่ สามารถมาจิกกินได้ เป็นวิถีชีวิตแบบชนบท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

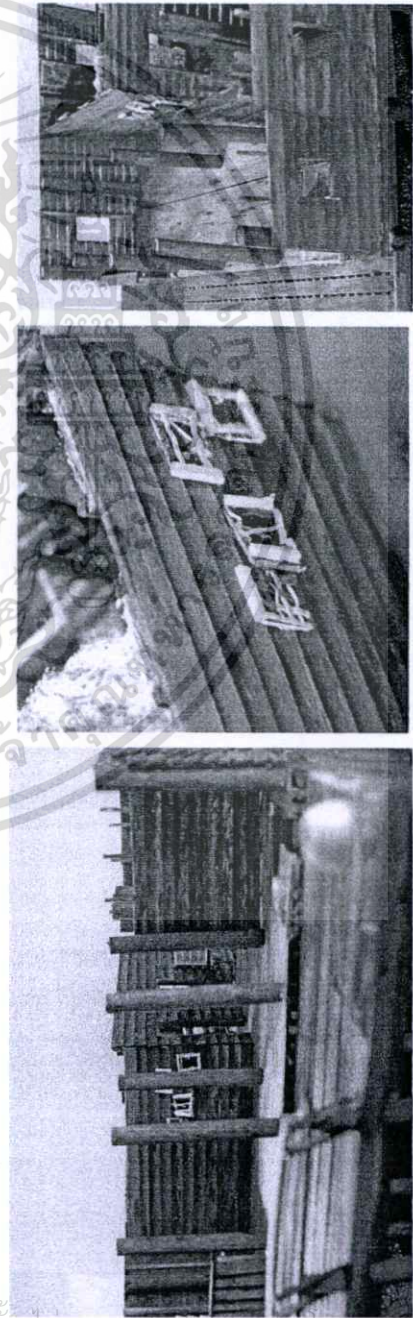
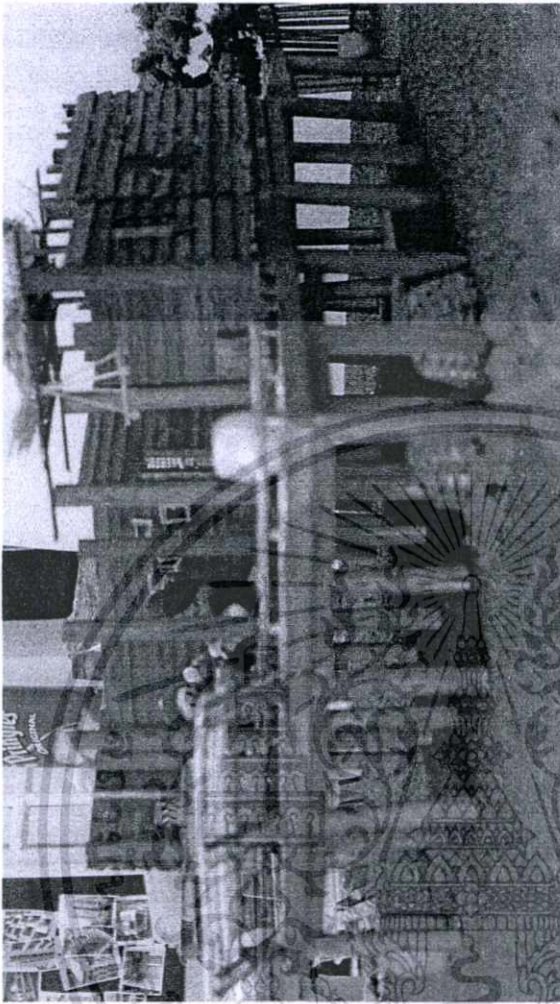
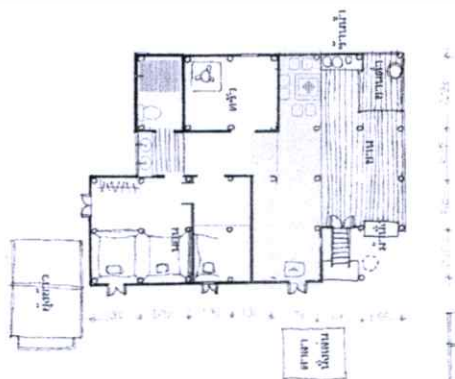
2. ชานแดด

พื้นชานแดดเป็นพิกไม้ไผ่
 น้ำที่ใช้จากการซักล้างผ่าน
 ลงมารดน้ำสวนครัวได้ถูก
 เก็บ จักกินเศษอาหาร
 ชานแดดมีที่นั่งยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

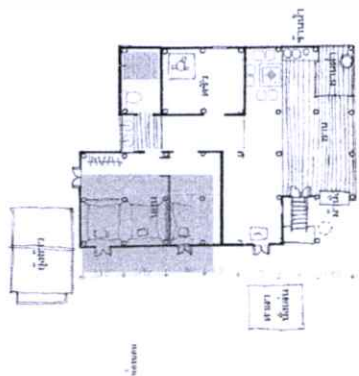
3. การออกแบบสถานอเนกส่วนโรง

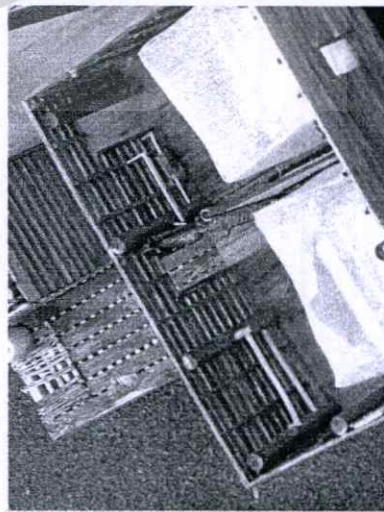
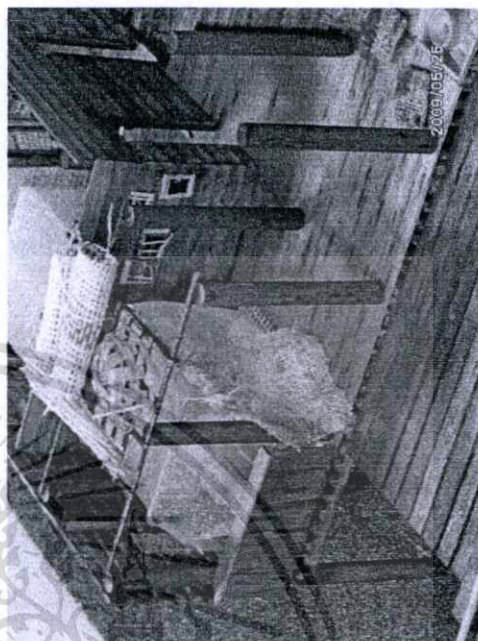
เป็นพื้นที่เอนกประสงค์กลางวัน
ใช้รับแขก ทานอาหาร
กลางคืนใช้เป็นที่พักแยกที่เป็นชาย
ได้เห็นอส่วนโรง เรียก ควัน ใช้เก็บ
ของใต้หลังคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูญาติเหมาเบเซประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การออกแบบเสนอแนะส่วนนอน

ส่วนนอนกันแบ่งจากพื้นที่เดิม หรือ ใต้ส่วน
 ต้นลำหรับรับรองแขก โดยมีผ้าม่านกันลำหรับ
 แยกผู้ซาช ตามอังกการต้อนรับแขกชาวไทลือ

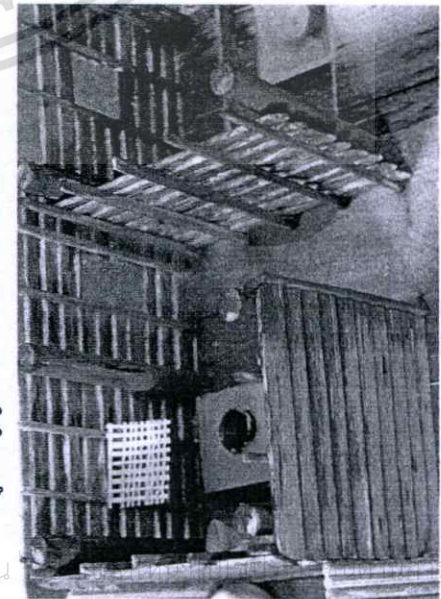
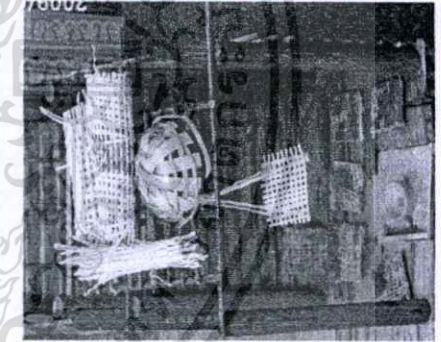
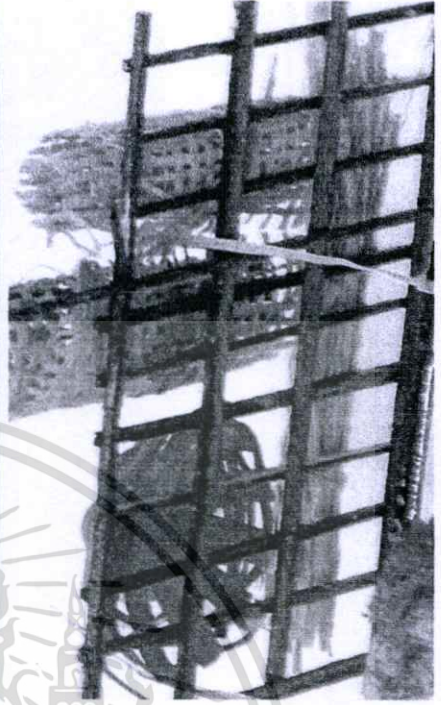
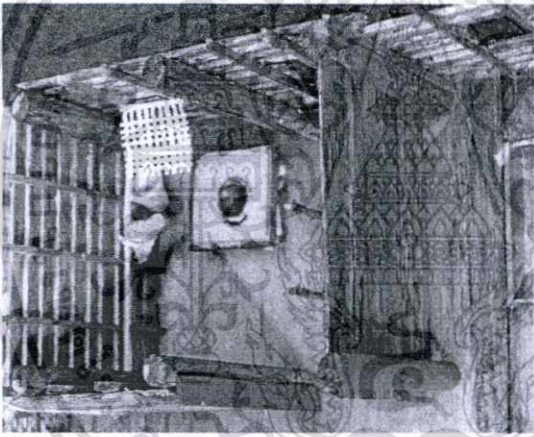
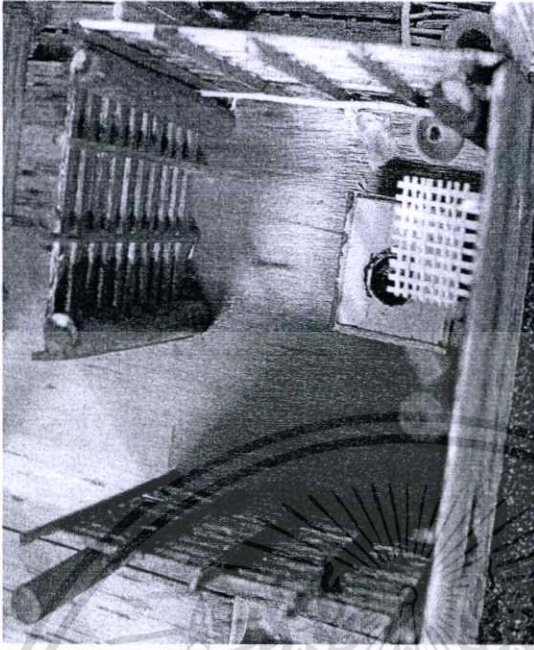

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญู เตเหนาเบเซบระเยชนตทการค้ำ
 ไม่วากรณีใดๆทั้งสิ้น อิกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. การออกแบบเสนอแนะส่วนครัว

ครัวเป็นแบบโบราณ มีเตาไฟแบบกะบะดินและหิ้งทำ
 ให้พื้นภูมิปัญญาดั้งเดิมในการถนอมอาหาร

คว้นอยู่เหนือส่วนครัวหรือเตาใช้วางของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- จารุวรรณ พรมวัง. “การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทยลื้อ”. วิทยานิพนธ์
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- ทรงศักดิ์ ปรากฏวัฒนากุล และแพทริเซีย แน่นหนา. 2537. ผ้าไทลื้อ : การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม.
เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “วัฒนธรรมไทลื้อกับการปรับตัวในกระแสของ
การเปลี่ยนแปลง” เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประชัน รักพงษ์ และคณะ. การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง. ลำปาง : กิจเสรีการพิมพ์,
2535.
- เพชฌัญญา จินสัทธี ประเพณีบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองลำ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.ม.ป.ป.
(อัครสำเนา)
- รัตนพร เศรษฐกุล. 2530. การปรับตัวของวัฒนธรรมไทลื้อในน่าน. เอกสารประกอบการสัมมนา
ทาง วิชาการ เรื่อง “วัฒนธรรมไทลื้อกับ การปรับตัวในกระแสของการเปลี่ยนแปลง”.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รุจยา อาภากร, ม.ร.ว. และคณะ ไทลื้อ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
เริ่ม เดชะแก้ว, 2528. รายงานการค้นคว้า สถาปัตยกรรมบ้านไทยลื้อ. (เอกสารอัครสำเนา).
วิทยาลัยครูเชียงราย.
- จูเหล็กขเหนิน. 2537. ชนชาติไต สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไตในสิบสองปันนา.
กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินต์เฮาส์.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547. ไทยสิบสองปันนา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศยาม.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2547. ไทยสิบสองปันนา เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศยาม.
- กวิน ว่องวิทย์การ, กรณา รักษาวิณ , สถาปนา กิตติกุล และ ธีรยุทธ ธรรมบุตร. 2547. “ภูมิปัญญาใน
การพัฒนาการของเรือนพื้นดินไทลื้อ สภาพแวดล้อมของเรือน และผังชุมชน: พื้นที่เลือกสรร
ในแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน” รายงานความก้าวหน้ารอบปี
ที่ 2 ของชุด โครงการส่งเสริมกลุ่มวิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 9
ตุลาคม. 2547 (หน้า 3-1 – 3-15)
- อรศิริ ปาณินท์. บ้านไตลื้อที่บ้านปางสา อำเภอท่าวังผา น่าน บ้านและหมู่บ้านพื้นดิน (หน้า 71-84)
พินัย สิริเกียรติกุล. 2543. “บ้านไทลื้อ เชียงคำ.” หน้า 139-143. ใน ความหลากหลายของเรือนพื้น
ดินไทย เอกสารประชุมวิชาการ 22-23 มิถุนายน 2543. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วนิดา พึ่งสุนทร. “เรือนไทลื้อในสิบสองปันนา” หน้าจั่ว. 2533(ฉบับที่ 10) : 12-35. โยชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อรศิริ ปาณินท์. “กล่าวถึงวัดบ้านถิ่นสิบสองพันนาอีกสักครั้ง” หน้าจั่ว. 2533(ฉบับที่ 10) : 37-53.
รลิตา ลินเอกเยี่ยม. “รายงานสำรวจเรือนพื้นดินไทลื้อ บ้านปากแจก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว รายงานเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของ
นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2542
จิรศักดิ์ เจนแต่งกิจ. “รายงานสำรวจเรือนพื้นดินไทลื้อ บ้านท่าฟ้าใต้ อ.ม่วน จ.พะเยา”
รายงานเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ของนักศึกษาปริญญาโท ภาควิชา
ประวัติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2537

ยอดหล้า วงศ์ทัช ให้สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 114 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
ศรีวงษ์ นาวงศ์ ให้สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 133 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
พล คำเขียว ให้สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 77 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
เสาร์ คารังค์ ให้สัมภาษณ์, 28 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 100 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
คำ ชัยมงคล ให้สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 5 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
มนัส สุมระ ให้สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 72 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
เสน่ห์ ให้สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์. **ชีวิตประจำวัน**

และการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 125 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
ดวย ให้สัมภาษณ์, 30 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์. **ชีวิตประจำวันและ**

การใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 29 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
เสาร์ สุเกตุ ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 37 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
สมบูรณ์ บุญมา ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์.

ชีวิตประจำวันและการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 44 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน
คำหล้า ให้สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2551. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์. **ชีวิตประจำวัน**

และการใช้สอยพื้นที่ภายในเรือน. 76 บ้านคอนมุด ต.ศรีภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บุญยัง คำวง ให้สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2552. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์. กิจกรรมและ
การใช้พื้นที่ใช้สอย สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านดอนมูล. 114 บ้านดอนมูล
ต.ศรี ภูมิ อ.ท่าวังผา จ.น่าน

สวิง ให้สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2552. พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ ผู้สัมภาษณ์. กิจกรรมและการใช้
พื้นที่ใช้สอย สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านดอนมูล. 114 บ้านดอนมูล ต.ศรีภูมิ
อ.ท่าวังผา จ.น่าน

สืบวงศ์ จรรย์สืบศรี. 2551. ไทลื้อ. [Online]. available :

<http://www.suebpong.rmutl.ac.th/Vernweb/Thilue/tailue.html>

ลดาวัลย์ วงศ์ศรี. 2551. วิถีชีวิตชาวไทลื้อ. [Online]. available :

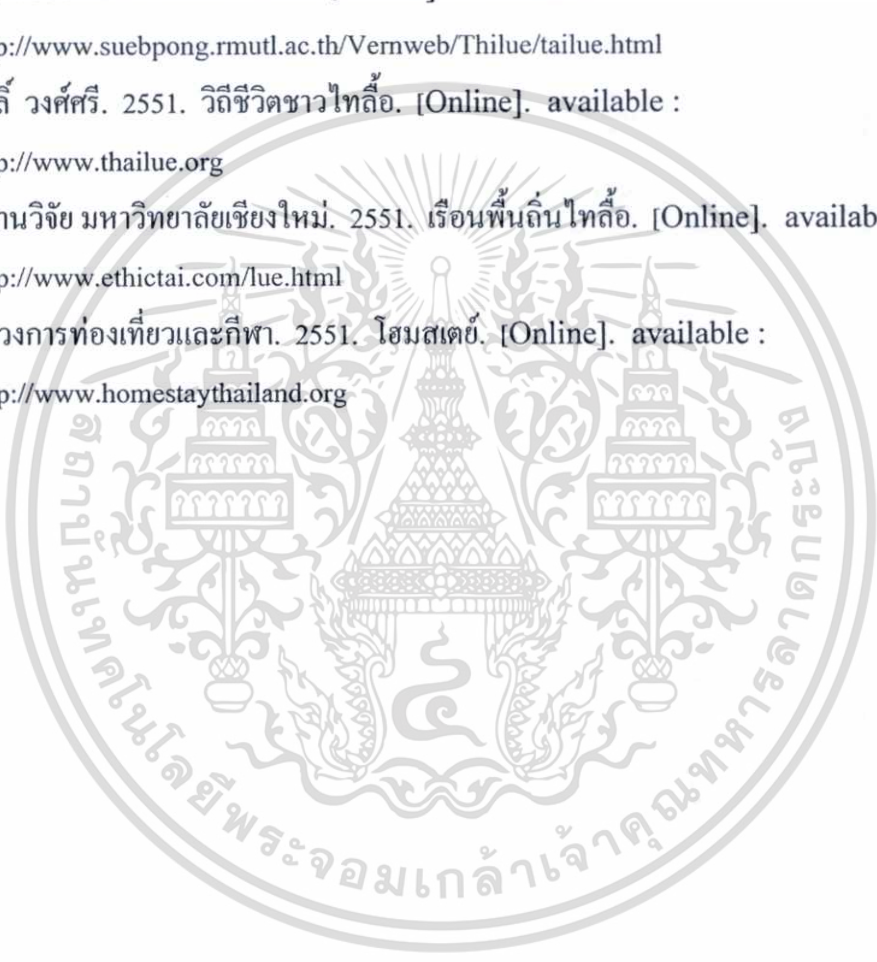
<http://www.thailue.org>

สำนักงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551. เรือนพื้นถิ่นไทลื้อ. [Online]. available :

<http://www.ethictai.com/lue.html>

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2551. โฮมสเตย์. [Online]. available :

<http://www.homestaythailand.org>

ใต้ถุนเรือน .....
 ค่อม .....
 จาน .....
 โถงในบ้าน .....
 ครัวไฟ .....
 ส่วนนอน .....
 ห้องน้ำ .....
 บริเวณบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในรั้ว

9. กิจกรรมประจำวันที่ทำประจำ แสดงเป็นช่วงเวลา

เช้า .....
 ตื่นนอน .....
 อาบน้ำ .....
 ทานอาหารเช้า .....
 ทำงานบ้าน .....
 ทำครัว .....
 นอน .....

10. ท่านคิดว่าขนาดพื้นที่ใช้สอยสำหรับตัวท่านเองในแต่ละส่วนเป็นอย่างไร

.....
 .....
 .....
 .....

ใต้ถุนเรือน เล็กเกินไป พอดี ใหญ่เกินไป
 ค่อม .....
 จาน .....
 โถงในบ้าน .....
 ครัวไฟ .....
 ส่วนนอน .....
 ห้องน้ำ .....
 บริเวณบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในรั้ว

11. หากไม่เพียงพอคิดว่าต้องเพิ่มพื้นที่ส่วนใดเพิ่มเติมอีก นอกจากนี้.....

.....
.....
.....
.....
.....

12. มีแนวโน้มการต่อเติมพื้นที่ใช้สอยอย่างไร.....

.....
.....
.....
.....

ได้ดูเรือน

ค่อม

จาน

โถงในบ้าน

ครัวไฟ

ส่วนนอน

ห้องน้ำ

บริเวณบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในรั้ว

แบบสัมภาษณ์เจ้าของโฮมสเตย์

1. สถานที่ตั้ง บ้านเลขที่ .....
2. ชื่อเจ้าของบ้าน.....
3. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
4. อาชีพ.....
5. จำนวนสมาชิกในบ้าน .....คน หญิง .....คน ชาย .....คน

วัยทำงาน .....คน อาชีพ .....

อาชีพ.....

อาชีพ.....

วัยเรียน.....คน

วัยสูงอายุ.....คน

6. กิจกรรมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. กิจกรรมที่อยู่ภายในบริเวณบ้านวันละประมาณกี่ชั่วโมง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. พื้นที่ใช้สอยที่รองรับนักท่องเที่ยวเป็นประจำคือบริเวณใด วันละกี่ชั่วโมง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใต้ถุนเรือน .....
 ค่อม .....
 จาน .....
 โถงในบ้าน .....
 ครัวไฟ .....
 ส่วนนอน .....
 ห้องน้ำ .....
 บริเวณบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในรั้ว .....

9. ท่านคิดว่าขนาดพื้นที่ใช้สอยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละส่วนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ใต้ถุนเรือน เล็กเกินไป พอดี ใหญ่เกินไป
 ค่อม .....
 จาน .....
 โถงในบ้าน .....
 ครัวไฟ .....
 ส่วนนอน .....
 ห้องน้ำ .....
 บริเวณบ้านอื่น ๆ ที่อยู่ภายในรั้ว .....

10. หากไม่เพียงพอคิดว่าต้องเพิ่มพื้นที่ส่วนใดเพิ่มเติมอีก นอกจากนี้.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. มีแนวโน้มการต่อเติมพื้นที่ใช้สอยอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

ใต้ถุนเรือน .....

ค่อม .....

งาน .....

โถงในบ้าน .....

ครัวไฟ .....

ส่วนนอน .....

ห้องน้ำ .....

บริเวณบ้านอื่นๆ ที่อยู่ภายในรั้ว .....

แบบสำรวจ รังวัด

ชื่อเจ้าของอาคาร .....

สถานที่ .....

วันที่ทำการสำรวจ.....เวลา.....

ผังพื้น (Plan)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสำรวจ รั้ววัด

ชื่อเจ้าของอาคาร .....

สถานที่ .....

วันที่ทำการสำรวจ.....เวลา.....

รูปด้าน (Elevation)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปตัด

สถานที่ ..... วันที่ทำการสำรวจ.....

ระยะความสูงได้ถุนเรือน จาก พื้นดินถึงท้องคาน.....ม. ถึงตง.....ม.

ระยะความสูงชั้นบน จาก พื้นถึงท้องคาน.....ม. ถึงอกไก่.....ม.

รูปตัด (Section)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะและองค์ประกอบต่างๆของเรือน

ใต้ถุนเรือน

1. space .....เป็นที่โล่ง .....มีการ
กั้นห้อง
2. วัสดุ (material)พื้นใต้ถุนเรือน .....
เสา .....
3. เครื่องเรือนที่พบ.....
.....
.....
4. แสงสว่าง มีไฟ ..... ดวง
5. function
.....
.....
.....

ยั้งข้าว

1. space .....เป็นเรือนแยกต่างหาก .....อยู่ใต้ถุนเรือน
2. วัสดุ (material) .....
3. ขนาดกว้างxยาว xสูง.....
4. แสงสว่าง มีไฟ ..... ดวง

แบบ sketch

7. ขนาดช่องเปิด.....สูงจากพื้น (ในบ้าน).....
 sketch

ระเบียงหน้า (ไม่มีหลังคาคลุม)

1. ลักษณะการใช้สอย .....

.....
 .....
 .....
 .....

2. วัสดุ (material) .....

3. เครื่องเรือน .....

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

6. แสงสว่าง ไฟ .....

7. รูปแบบราวระเบียงด้านข้าง ระเบียงสูง.....

sketch

6. รูปแบบระนาบผนัง (ถ้ามี)

sketch

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ขนาดช่องเปิด.....สูงจากพื้น (ในบ้าน).....
sketch

ส่วนนอน

1. ลักษณะการใช้สอย.....

.....
.....
.....
.....
.....

2. วัสดุ (material) .....

3. เครื่องเรือน.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. แสงสว่าง ไฟ.....ดวง

5. รูปแบบผนังด้านที่ 1.....

sketch

6. รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 2.....

sketch

7.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 3.....

sketch

8.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 4.....

sketch

9. ขนาดช่องเปิด.....สูงจากพื้น (ในบ้าน).....

sketch

กรั้ว

1.ลักษณะการใช้สอย.....

2.วัสดุ (material).....

3.เครื่องเรือน.....

4.แสงสว่าง ไฟ .....ดวง

5.รูปแบบผนังด้านที่ 1.....

sketch

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 2.....

sketch

7.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 3.....

sketch

8.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 4.....

sketch

9. ขนาดช่องเปิด..... สูงจากพื้น (ในบ้าน).....

sketch

ห้องน้ำ

1.ลักษณะการใช้สอย.....

.....
.....
.....
.....

2.วัสดุ (material) .....

3.เครื่องเรือน.....

.....
.....
.....
.....
.....

4.แสงสว่าง ไฟ .....ดวง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.รูปแบบผนังด้านที่ 1.....

sketch

6.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 2.....

sketch

7.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 3.....

sketch

8.รูปแบบระนาบผนังด้านที่ 4.....

sketch

9. ขนาดช่องเปิด.....สูงจากพื้น (ในบ้าน).....

sketch

10.ตำแหน่งของห้องน้ำในผังบริเวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังพฤติกรรม

ชื่อเจ้าของอาคาร .....

สถานที่ .....

วันที่ทำสังเกต.....เวลา.....

ผู้ใช้

ผู้สังเกตการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ให้บริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง ความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ด้าน พื้นที่ใช้สอยภายในโฮมสเตย์และ กิจกรรมการท่องเที่ยว

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยนส.พาสนา ธรรมเลิศศักดิ์ นส.ปริญญาโท สาขาสถาปัตยกรรมภายใน บัณฑิตวิทยาลัย สจล.พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท(โฮมสเตย์) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในโฮมสเตย์ ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว แบบสอบถามนี้เกิดขึ้นเพื่องานวิจัยเท่านั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางเจ้าของโฮมสเตย์แต่อย่างใด จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ ในการศึกษาและความถูกต้องในการนำไปใช้จริง จึงขอขอบพระคุณทุกท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป กรุณาเขียนเครื่องหมายถูก ลงบนช่องที่ท่านเลือก หรือ กรอกข้อมูลลงในช่องว่าง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง อายุ .....ปี
2. อาชีพ
  - 1. รับราชการ 2. ครู/อาจารย์ 3. พนักงานบริษัท 4. เจ้าของกิจการ 5. แม่ 6. นักศึกษา 7. อื่น ๆ.....
3. เวลาที่มาท่องเที่ยว
  - 1. 1 วัน (เข้าไป เย็นกลับ) 2. 2 วัน 1 คืน 3. 3 วัน 2 คืน 4. 4 3 คืน 5. อื่น .....
4. ท่านมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร
  - 1. ครอบครัว 2. เพื่อน 3. อื่น ๆ.....
5. ท่านมาท่องเที่ยวทั้งหมดกี่คน ..... คน
6. ท่านสนใจท่องเที่ยวที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (homestay) ประเภทใด
  - 1. แบบสัมผัสธรรมชาติ (เน้นเที่ยว สภาพแวดล้อมแบบธรรมชาติเที่ยวภูเขา น้ำตก ถ้ำ ป่า ลำธาร)
  - 2. แบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท วิถีชีวิต (เน้นสนใจวิถีชีวิตชาวบ้านเก่าแก่ ขนบประเพณี พิธีกรรม การแต่งกาย ทานอาหารพื้นบ้าน)
  - 3. แบบท่องเที่ยวการเกษตร (เน้นเที่ยวตามฟาร์มรีดนมวัว / ฟาร์มการเลี้ยงข้าว แปลงเกษตร โครงการหลวง/ แปลงผักเมืองหนาว)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพื้นที่ใช้สอยภายในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (ทำเครื่องหมายถูกในช่องสี่เหลี่ยม)

7. ท่านใช้พื้นที่ภายในที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (ทั้งภายในและภายนอก) ในแต่ละส่วนของโฮมสเตย์ครั้งละประมาณกี่ชั่วโมง

พื้นที่ส่วนต่างๆ /เวลา	น้อยกว่า 1 ชม.	มากกว่า1ชม.-2 ชม.	มากกว่า2ชม.-3 ชม.	มากกว่า3ชม.-5 ชม.	มากกว่า5ชม.-6 ชม.	มากกว่า 6 ชม.
1. ส่วนระเบียง						
2. ส่วนรับแขก นั่งเล่น						
3. ส่วนนอน						
4. ส่วนทานอาหาร						
5. ส่วนครัว						
6. ห้องน้ำ						
7. ใต้ถุนเรือน						
8. สวนรอบบ้าน						

8. ท่านต้องการให้พื้นที่ใช้สอยส่วนใดเชื่อมต่อกัน(อยู่ติดกัน)มากที่สุดเช่น ต้องการให้ห้องครัวอยู่ติดกับทานอาหารมากที่สุดให้ยกบาทที่แถวที่4.ครัว column ที่ c.ทานอาหาร

พท.ใช้สอย	a.ระเบียง	b.รับแขก/นั่งเล่น	c.ทานอาหาร	d.ครัว	e.ส่วนนอน	f.ห้องน้ำ	g.สวนรอบบ้าน
<i>ตัวอย่าง ห้องครัว</i>			x				
1.ระเบียง							
2.รับแขก/นั่งเล่น							
3.ทานอาหาร							
4.ครัว							
5.ส่วนนอน							
6.ห้องน้ำ							
7.สวนรอบบ้าน							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยว

10. ท่านใช้เวลาในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ในแต่ละกิจกรรมประมาณกี่ชั่วโมงต่อวัน

กิจกรรม	เวลา	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	>6ชม.
1. ชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น(เช่น ชี้อักรยานชมหมู่บ้าน พายเรือชมสวน คู่วิถีชาวบ้านเดินเล่น							
2. ชมการละเล่น การแสดงหรือร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่น							
3. ทำกิจกรรมวิถีชีวิตภายในบ้านร่วมกับเจ้าของบ้าน เช่น ทำงาน ปลูกผัก ทำสวน ทอผ้า ทำอาหารร่วมกัน ออกไป							
4. ไปชมสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบ (วัด แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ)							
5. ทานอาหารพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้าน (เช่นขันโตกภาคเหนือ)							

11. ท่านคิดว่ากิจกรรมใดสำหรับการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ น่าสนใจมากที่สุด (เรียงลำดับความน่าสนใจมากที่สุดเป็นเบอร์ 1 แล้วเรียงต่อไป)

- _____ 1. ชมวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น _____ 2. ชมการละเล่น กิจกรรมทางวัฒนธรรม _____ 3. แต่งกายพื้นถิ่น&ถ่ายรูป
 _____ 4. ทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าบ้านเช่น ปลูกผัก หักทอผ้า ตำข้าว _____ 5. ร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่น
 _____ 6. รับประทานอาหารแบบพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้าน _____ 7. ไปเที่ยวสถานที่สำคัญรอบ ๆ บริเวณนั้น

12. ท่านคิดว่าจุดเด่นที่สำคัญที่สุดของการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์คืออะไร

1. ความน่าสนใจของสถานที่ เช่นมีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เก่าแก่ ยาวนาน
 2. ความน่าสนใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว (การจัดโปรแกรมท่องเที่ยว เช่น พาไปพายเรือ คุ่วัด ชมการแสดง เป็นต้น)
 3. ความสะอาดสุขสบายด้านที่พักอาศัย สะอาดสวยงาม แสดงถึงวัฒนธรรมพื้นถิ่น และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดี

13. ท่านคิดว่ากิจกรรมจากข้อ 11 ในการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ควรจัดในช่วงเวลาใดเหมาะสมที่สุด (เลือกช่วงเวลาโดยกากบาทในช่องบ่งเวลา เช่น ตัวอย่าง)

กิจกรรม	เวลา (นาฬิกา)																		ไม่สนใจกิจกรรมนี้
ตัวอย่าง a.เช้านอน																			
1. ชมวิถีชีวิต วัฒนธรรม(เช่น ชี้อักรยานชมหมู่บ้าน พายเรือชมสวน คู่วิถีชาวบ้านเดินเล่น																			
2. ชมการละเล่นทางวัฒนธรรม																			
3. แต่งกายพื้นถิ่น&ถ่ายรูป																			
4. ทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตประจำวันร่วมกับเจ้าบ้าน																			
5. ร่วมกันทำอาหารพื้นถิ่น																			
6. รับประทานอาหารแบบพื้นถิ่นร่วมกับเจ้าบ้าน																			
7. ไปท่องเที่ยวสถานที่สำคัญบริเวณนั้น																			
8. พுகคุยเกี่ยวกับวิถีชีวิต&วัฒนธรรมพื้นถิ่น																			
9. อื่นๆ เสนอแนะ _____																			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล นางสาว พาสณา ธรรมเลิศศักดิ์
วัน เดือน ปี เกิด 15 กันยายน 2521
ที่อยู่ 876/5 ซ.อุดมสุข 56 ถนนสุขุมวิท 103 บางนา กรุงเทพฯ
ประวัติผู้เขียน 2543 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้